

Reactienota

Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de toekomst

Provincie Flevoland | Oktober 2026

1. Inleiding op reactienota ontwerp-Omgevingsvisie

1.1 Inleiding

De Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050, *Blik op de toekomst*, is op 22 april 2026 door Provinciale Staten vastgesteld. Met deze ontwerp-Omgevingsvisie geeft de provincie richting aan de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Flevoland richting 2050. Bij de ontwerp-Omgevingsvisie zijn ook het Omgevingseffectrapport (OER) en het Verantwoordingsdocument ter inzage gelegd.

De kennisgeving van de terinzagelegging is bekendgemaakt op 18 mei 2026. De ontwerp-Omgevingsvisie, het OER en de bijbehorende stukken hebben vervolgens ter inzage gelegen van 19 mei 2026 tot en met 29 juni 2026. Gedurende deze periode kon iedereen een zienswijze indienen op de ontwerp-Omgevingsvisie.

Na afloop van de termijn zijn de ontvangen zienswijzen verzameld, beoordeeld en inhoudelijk van een reactie voorzien. In deze reactienota wordt per zienswijze aangegeven welke punten naar voren zijn gebracht, hoe Provinciale Staten deze punten wegen en of de zienswijze aanleiding geeft tot aanpassing van de Omgevingsvisie, het OER of de bijbehorende stukken. De reactienota vormt daarmee onderdeel van de besluitvorming over de definitieve Omgevingsvisie Flevoland 2050.

1.2 Wat kunt u verwachten van deze reactienota?

Verschillende indieners hebben zienswijze ingediend over vergelijkbare thema's. Dit heeft ervoor gezorgd dat er een hoofdlijnen te herkennen zijn in de zienswijze. Deze reactienota beschrijft eerst deze hoofdlijnen aan de hand van een aantal thema's. Daarna volgt een reactie in tabelvorm. In deze tabel wordt per ingediend punt in de zienswijze beschreven of dit punt is verwerkt en hoe het punt is verwerkt.

1.3 Wijze van beoordeling van de zienswijzen

Iedere zienswijze is afzonderlijk en in samenhang met de overige zienswijzen beoordeeld. Daarbij is gekeken naar de inhoud van de zienswijze en niet naar het type of de positie van de indiener. Vergelijkbare verzoeken zijn op basis van dezelfde uitgangspunten beoordeeld. Verschillen in uitkomst kunnen ontstaan door verschillen in gebied, schaalniveau, onderbouwing, omgevingseffecten en samenhang met andere provinciale belangen.

Bij de beoordeling is nagegaan of de zienswijze:

- berust op juiste en relevante feiten en, voor zover nodig, voldoende is onderbouwd;
- betrekking heeft op het strategische schaal- en detailniveau van de Omgevingsvisie;
- past binnen de toepasselijke wettelijke kaders en de door Provinciale Staten vastgestelde koers voor de Omgevingsvisie;
- bijdraagt aan het wensbeeld van Flevoland in balans;
- versterkt de visie in algemene zin;
- aansluit bij de drie strategieën, provinciale belangen, principes en gebiedsuitwerkingen;
- de kwaliteit, duidelijkheid, samenhang of uitvoerbaarheid van de visie versterkt;
- gevolgen heeft voor andere gebieden, belangen of beleidsopgaven, waarbij borging nodig is in de Omgevingsvisie;
- past bij de provinciale rol;

De beoordeling is een integrale afweging. De reactienota maakt per indiener of groep indieners inzichtelijk wat de zienswijze inhoudt, hoe deze is beantwoord en of de zienswijze leidt tot wijziging van de Omgevingsvisie of Omgevingseffectrapportage. Voor Provinciale Staten wordt daarnaast in een was-wordt lijst inzichtelijk gemaakt welke wijzigingen zijn voorgesteld, wat voor type wijziging het betreft en waar deze in de visie wordt aangebracht.

1.4 Ingediende zienswijzen

In totaal zijn er 96 zienswijzen ingediend op de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Deze zienswijzen hebben geleid tot 188 wijzigingen in de Omgevingsvisie Flevoland 2050. De ingediende zienswijzen zijn door de provincie Flevoland samengevat en voorzien van een reactie. De zienswijzen bieden waardevolle inzichten in de aandachtspunten, zorgen en verwachtingen van inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van Flevoland. De provincie waardeert de betrokkenheid van de indieners en bedankt hen voor de moeite die zij hebben genomen om een zienswijze in te dienen. De ontvangen reacties zijn zorgvuldig betrokken bij de verdere uitwerking en vaststelling van de Omgevingsvisie Flevoland 2050.

1.5 Advies Commissie mer

De provincie Flevoland heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie mer) gevraagd om advies uit te brengen op het Omgevingseffectrapport (OER) voor de Omgevingsvisie Flevoland 2050. Op 15 september 2026 heeft de Commissie mer haar Toetsingsadvies over het Omgevingseffectrapport uitgebracht. Bij het opstellen van haar advies heeft de Commissie mer de zienswijzen op de ontwerp-Omgevingsvisie betrokken. Een aantal door de Commissie opgemerkte punten geven aanleiding tot aanvulling van het OER. Naar aanleiding van dit advies zijn een aantal punten verduidelijkt of genuanceerd, en enkele adviezen, die leiden tot aanpassing van onderdelen van het OER, zijn overgenomen. Het advies van de Commissie mer en de reactie op het advies van de Commissie mer zijn bijgevoegd als bijlagen. Met het door de Commissie uitgebrachte toetsingsadvies en de doorgevoerde aanvullingen in het OER is de mer-procedure voor de omgevingsvisie afgerond.

2. Hoofdlijnen Zienswijze

In dit hoofdstuk worden een aantal hoofdlijnen beschreven. Dit zijn thema's waarover meerdere zienwijzen zijn ingediend.

2.1 Betrokkenheid en proces

De verschillende Flevolandse medeoverheden (gemeentes en het waterschap) hebben aangegeven dat zij vinden dat de Omgevingsvisie onvoldoende in gezamenlijkheid tot stand is gekomen. Zij hadden, mede gelet op de samenwerking binnen de SAF en de uitgangspunten van de Omgevingswet, een proces verwacht waarin gemeenten, waterschap en provincie gezamenlijk richting geven aan de strategische keuzes. Volgens hen is de betrokkenheid in de latere fases van het proces afgenomen, waardoor zij zich onvoldoende gehoord voelen en de basis voor gelijkwaardig partnerschap onder druk is komen te staan.

Wij danken de medeoverheden voor hun zienswijzen en de openheid waarmee zij hun ervaringen delen ten aanzien van het proces rondom de totstandkoming van de ontwerp Omgevingsvisie Flevoland 2050.

Wij herkennen het belang dat zij hechten aan tijdige en goede afstemming, zowel procesmatig als inhoudelijk. Samenwerking met gemeenten, het waterschap en andere partners is voor ons een essentieel uitgangspunt, mede in het licht van de Omgevingswet en het gezamenlijke streven om Flevoland samen verder te ontwikkelen. Tegelijkertijd herkennen wij ons niet in het beeld dat de ontwerp-Omgevingsvisie zonder betrokkenheid van de Flevolandse medeoverheden tot stand is gekomen. In verschillende fasen van het proces zijn gemeenten betrokken bij de ontwikkeling en bespreking van de visie. De ontvangen kennis, belangen en aandachtspunten zijn samen met de inbreng van andere overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers betrokken bij de verdere uitwerking van de ontwerp-Omgevingsvisie.

Daarnaast merken wij op dat de Omgevingsvisie een strategisch document is, waarmee richting wordt gegeven aan de lange termijn. Onder de Omgevingswet moet een provincie een visie ontwikkelen waarin provincies de hoofdzaken van het te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving opnemen. De Omgevingsvisie bevat het strategische, integrale langetermijnbeleid voor de fysieke leefomgeving. Verdere concretisering vindt plaats in programma’s en gebiedsgerichte uitwerkingen.

Wij hebben de medeoverheden in het proces zo goed als mogelijk proberen te betrekken in de diverse ambtelijke en bestuurlijke sessies, zowel samen met de andere Flevolandse gemeenten en het Waterschap als in individuele bijeenkomsten. Deze zienswijze geeft wel aanleiding om in de toelichting bij de Omgevingsvisie explicieter te benoemen dat wij samenwerking van grote waarde achten en dat in partnerschap willen vormgeven. Het vertrekpunt daarbij is vertrouwen. In de volgende fasen zullen wij ook weer in nauwe samenwerking met gemeenten en andere partners optrekken. Wij zien uw zienswijze als

een waardevolle uitnodiging voor het gesprek over de verdere samenwerking. Wij gaan hierover graag met u in overleg. Wij danken u voor uw betrokkenheid en inzet voor een gezamenlijk Flevoland.

Tekstuele aanpassing:

Hoofdstuk 1 een nieuwe omgevingsvisie - 1.2 Samenwerken aan Flevoland in Balans:

Flevoland in balans ontstaat niet alleen door de provincie. De grote opgaven binnen Flevoland raken gemeenten, waterschap, Rijk, bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, gemeenschappen en inwoners. Geen van deze partijen beschikt alleen over alle bevoegdheden, kennis, middelen of uitvoeringskracht die nodig zijn. Daarom is samenwerken voor ons geen aanvulling op het omgevingsbeleid. Het is een uitgangspunt voor de manier waarop we eraan werken: in partnerschap.

Ons vertrekpunt is vertrouwen. Overheden hebben verschillende rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, maar werken voor dezelfde samenleving. Maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners brengen kennis, ervaring en initiatief die nodig zijn om goede keuzes te maken. Veel partijen hebben meegedacht over deze Omgevingsvisie. Hun ideeën, zorgen en wensen hebben de visie gevormd. Met de vaststelling stopt die samenwerking niet, maar begint.

Hoofdstuk 6 van visie naar uitvoering – 6.5 Samenwerken en afwijken van beleid:

De provincie werkt veel samen met medeoverheden. **Deze samenwerking achten wij van grote waarde. In de verdere concretisering van deze Omgevingsvisie zullen wij de Flevolandse gemeenten en het waterschap betrekken.**

2.2 Provinciale belangen

De Flevolandse medeoverheden hebben hun zorgen geuit over de omvang en formulering van de provinciale belangen. Hierbij hebben zij de zorg geuit dat de nieuwe provinciale belangen de gemeentelijke beleidsruimte beperken. Dit sluit volgens hun niet aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet: decentraal waar het kan. Daarom vragen de medeoverheden om heldere provinciale sturing en meer ruimte voor lokaal maatwerk.

Wij begrijpen de zorg dat het aantal en het abstractieniveau van de provinciale belangen de indruk kunnen wekken dat een groot deel van de fysieke leefomgeving onder provinciale verantwoordelijkheid wordt gebracht.

De provinciale belangen zijn geformuleerd op het strategische niveau dat bij een omgevingsvisie past. Zij vormen de grondslag voor de provinciale sturing, maar betekenen niet dat de provincie hiermee automatisch de verantwoordelijkheid of sturing overneemt. Bij elk provinciaal belang is in de strategieën of de thematische hoofdstukken gemotiveerd waarin het gemeente-overstijgende of anderszins provinciale karakter is gelegen. Deze motivatie bepaalt mede

de reikwijdte van het belang en de rol die de provincie inneemt. De provinciale rolneming wordt nader uitgewerkt in vervolgbeleid.

Daarbij geldt dat de provincie, met inachtneming van artikel 2.3 van de Omgevingswet, stuurt op belangen met een gemeente-overstijgend karakter of vanuit een provinciale taak of bevoegdheid. Uitgangspunt is dat gemeenten en waterschappen de belangen behartigen die zij zelf doelmatig en doeltreffend kunnen behartigen. De provincie richt zich op dat deel van de opgave of ambitie waar provinciale inzet nodig is om doelmatig en doeltreffend te kunnen handelen.

De provinciale rol kan daarom per belang en per situatie verschillen en bestaat uit participeren, realiseren, stimuleren of reguleren. Bij de concrete keuze voor een rol en de inzet van een instrument vindt een zorgvuldige afweging plaats aan de hand van de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. De inzet en motivering worden toegesneden op het betreffende belang, de situatie en het instrument. De concrete inzet wordt waar nodig verder uitgewerkt in omgevingsprogramma's en andere passende instrumenten. Deze lijn sluit aan op de bestaande sturingsfilosofie in paragraaf 3.2. De formulering sluit hiermee ook aan bij de opbouw en instrumentgerichte benadering van de ontwerp-Omgevingsvisie.

Wij zien daarom geen aanleiding om de provinciale belangen vanwege hun aantal of strategische formulering inhoudelijk te wijzigen, afgezien van het wegnemen van eventuele dubbelingen of onduidelijkheden. Uw zienswijze geeft wel aanleiding om paragraaf 3.2 aan te vullen met een verduidelijking over het strategische karakter van de provinciale belangen en de relatie tussen de motivatie, de provinciale rolneming en de verdere uitwerking.

Tekstuele aanpassing:

Hoofdstuk 3. Sturen op Flevoland in balans – 3.2 Sturen op dit wensbeeld, provinciaal belang:
Een provinciaal belang is gelegen in een (wettelijke) taak, in een bevoegdheid van de provincie of in beleidsuitspraken in deze omgevingsvisie. De provinciale belangen zijn in deze omgevingsvisie op strategisch niveau geformuleerd. Het provinciaal belang geeft aan op welke onderwerpen de provincie een verantwoordelijkheid en rol heeft.

De inzet van de instrumenten van de Omgevingswet voor de uitvoering van de omgevingsvisie moet de provincie motiveren met dit provinciaal belang. De motivatie geeft aan waarin het gemeente-overstijgende of anderszins provinciale karakter is gelegen en moet toegesneden zijn op het betreffende instrument. Daarbij ligt de nadruk op een zorgvuldige afweging op grond van de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. Het omgevingsbeleid gaat uit van een zo laag mogelijke borging bij gemeenten en waterschappen. De provincie richt zich op dat deel waar zij het meest doelmatig en doeltreffend kan handelen. De rol die de provincie inneemt, kan per provinciaal belang verschillen. De concrete inzet werken we waar nodig verder uit in omgevingsprogramma's en andere passende instrumenten.

Hoofdstuk 5 – 5.1 Inleiding:

De in dit hoofdstuk geformuleerde provinciale belangen vormen een aanvulling op de provinciale belangen uit hoofdstuk 4. Deze aanvullende belangen betreffen een nadere uitwerking van de provinciale belangen uit hoofdstuk 4 of vloeien voort uit een wettelijke taak. De motivering van deze belangen is opgenomen in de thematische paragrafen.

2.3 Onduidelijke ontwikkelrichting stedelijke uitbreiding

Verschillende indieners waaronder gemeentes, inwoners en ondernemers geven aan dat de ontwikkelpijlen op de visie de indruk wekken dat de provincie voorkeursrichtingen heeft voor stedelijke uitbreiding. De indieners vrezen dat hierdoor lokale afwegingen, gemeentelijke visies en toekomstige gebiedsontwikkelingen worden beperkt. Er wordt gevraagd om de pijlen te verduidelijken, minder sturend weer te geven of beter aan te laten sluiten bij lokale beleidskeuzes.

De provincie begrijpt het standpunt van de indieners. De gebiedsuitwerkingen en ontwikkelrichtingen hebben echter een strategisch karakter. Zij leggen geen juridisch begrensde locaties, concrete bouwplannen, programmering of fasering vast, maar vormen een inhoudelijk onderbouwd provinciaal vertrekpunt voor een gezamenlijke verkenning voor het stedelijk gebied.

De ontwikkelrichtingen zijn gebaseerd op ruimtelijke en stedenbouwkundige principes en mede afgewogen aan de hand van de in het Omgevingseffectrapport (OER) onderzochte kansen, risico's en omgevingseffecten. Daarbij is op het schaalniveau van de Omgevingsvisie onder meer gekeken naar bestaande stedelijke structuren, bereikbaarheid, landschap, water en bodem en mogelijke hinder vanuit infrastructuur, bedrijvigheid en luchtvaart. Het OER ondersteunt daarbij de besluitvorming en brengt de effecten van verschillende ontwikkelrichtingen in beeld.

Bij de verdere verkenning van de ontwikkelrichting voor een mogelijke schaalsprong trekken provincie, gemeente en andere gebiedspartners gezamenlijk en gebiedsgericht op. Gemeentelijke plannen, lokale gebiedskennis en mogelijke alternatieven worden daarbij betrokken. De langetermijnontwikkeling van de leefregio's en de samenhang tussen wonen, werken, voorzieningen, bereikbaarheid en het landelijk gebied zijn tevens van provinciaal belang. De ontwikkelrichting is daarom geen vastgelegde uitkomst, maar kan evenmin zonder een inhoudelijke en integrale afweging worden vervangen door een andere richting.

Deze zienswijzen geeft aanleiding om in hoofdstuk 4.2 en in de kaartlegenda de grondslag, status en betekenis van de ontwikkelrichtingen te verduidelijken. De zienswijze leidt niet zonder meer tot aanpassing van de ontwikkelpijl. Een eventuele toekomstige wijziging wordt beoordeeld op basis van ruimtelijke argumenten en een integrale gebiedsafweging. In hoofdstuk 3 is per zienswijze in aanvulling op deze beantwoording ook een gebiedsspecifieke beantwoording opgenomen.

Tekstuele aanpassing:

Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - introductie gebiedsuitwerkingen:
Bij de gebiedsuitwerkingen en de visiekaart zijn ontwikkelrichtingen voor stedelijk gebied opgenomen, deze zijn gebaseerd op ruimtelijke en stedenbouwkundige principes en houden rekening met kansen en risico's van omgevingseffecten. Daarbij is op hoofdlijnen gekeken naar de samenhang met bestaande stedelijke structuren, bereikbaarheid, landschap, water en bodem en mogelijke milieuhinder. De ontwikkelrichtingen vormen vanuit de omgevingsvisie een inhoudelijk vertrekpunt voor een gezamenlijke verkenning en ontwerpend onderzoekstraject voor mogelijke verdere stedelijke ontwikkeling.

Legenda aanpassing:
Icoon ontwikkelrichtingen: Zoekgebied uitbreiding stedelijk gebied

2.4 Reacties op wind- en zonne-energie

Verschillende organisaties hebben zich kritisch uitgelaten op de keuze in de Omgevingsvisie om na de huidige RES-opgave geen ruimte meer te bieden voor nieuwe grootschalige wind- en zonne-energieprojecten, omdat dit volgens hen de energietransitie en aanpak van netcongestie belemmert. Zij pleiten voor blijvende ruimte voor windenergie als essentieel onderdeel van de energiemix, in combinatie met zon, opslag, waterstof en andere innovatieve energie. Daarnaast vragen zij om duidelijke kaders voor bestaande opweklocaties, sanering en herstructurering van wind- en zonneparken, zodat investeerders, gemeenten en initiatiefnemers weten welke ontwikkelingen in de toekomst nog mogelijk zijn.

De provincie herkent dat ook na 2030 een belangrijke energieopgave resteert richting 2050 en wij begrijpen de zorgen over de beperkingen voor nieuwe grootschalige zon- en windprojecten er niet toe mogen leiden dat de energietransitie in Flevoland stilvalt. Flevoland blijft daarom inzetten op duurzame energie en een robuust en toekomstbestendig energiesysteem. Daarbij wordt de verdere ontwikkeling van het energiesysteem niet uitsluitend gezocht in uitbreiding van grootschalige zon- en windopwekking, maar ook in andere vormen van duurzame opwek, de integratie van energiedragers, dubbel en meervoudig ruimtegebruik en slimme koppelingen tussen opwek, opslag en gebruik.

Deze ontwikkeling vindt plaats binnen een zorgvuldige ruimtelijke afweging. Daarbij blijft de beleidslijn dat het aantal windturbines voor grootschalige windopwekking niet toeneemt (maximaal 464) en dat zonne-energie op landbouwgrond alleen mogelijk is wanneer sprake is van dubbel of meervoudig ruimtegebruik. Daarmee blijft ruimte bestaan voor innovatieve ontwikkelingen die bijdragen aan de doelstellingen van de visie, zonder dat hiervoor zonder meer een aanvullende claim op de schaarse ruimte wordt gelegd. De zienswijzen geven aanleiding om deze samenhang in paragraaf 5.5 van de Omgevingsvisie explicieter en duidelijker tot uitdrukking te brengen.

T**ekstuele aanpassing:**

Hoofdstuk 5.5 Energie – Robuust en toekomstbestendig energiesysteem: In de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 hebben we samen met de Flevolandse gemeenten en het waterschap afgesproken om 5,81 TWh aan hernieuwbare elektriciteit op te wekken in 2030. De gerealiseerde opwek voor windenergie en zonne-energie blijft een belangrijke bijdrage leveren aan een fossielvrij, robuust en weerbaar energiesysteem. Voor grootschalige opwek van windenergie neemt het aantal windmolens in windparken in Flevoland niet toe (maximaal 464). Opwek van zonne-energie is alleen toegestaan op landbouwgrond wanneer sprake is van dubbel of meervoudig ruimtegebruik, zodat agrarisch gebruik de primaire functie blijft en geen gronden aan de landbouw worden onttrokken. We streven daarnaast naar andere vormen van opwek en integratie van verschillende energiedragers ten behoeve van een duurzame energiemix, zoals bodemwarmte, aquathermie, waterstof en groen gas.

2.5 Diverse thema’s

Naast de hiervoor beschreven hoofdlijnen komt uit de zienswijzen een aantal inhoudelijke thema’s nadrukkelijk naar voren. Met name voor natuur en biodiversiteit, water en bodem, recreatie en toerisme en voorzieningen blijkt behoefte aan een duidelijkere plek in de Omgevingsvisie. Naar aanleiding van de zienswijzen zijn deze thema’s daarom beter in de visie verankerd. De concrete tekstuele aanpassingen die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Daarnaast zijn in de zienswijzen verschillende meer sectorale onderwerpen naar voren gebracht. Deze reacties zijn betrokken bij de beoordeling van de afzonderlijke zienswijzen en komen, waar relevant, eveneens terug in hoofdstuk 3.

3. Beantwoording individuele zienswijze

In dit hoofdstuk beantwoorden wij de ingediende zienswijzen individueel. De zienswijzen zijn daarbij onderverdeeld in drie categorieën: medeoverheden, maatschappelijke organisaties en inwoners, ondernemers en overige belanghebbenden.

Bij iedere zienswijze beschrijven wij welke punten naar voren zijn gebracht, hoe wij deze hebben beoordeeld en of de zienswijze heeft geleid tot een wijziging van de omgevingsvisie. Wanneer een wijziging is doorgevoerd, geven wij aan waar deze in de omgevingsvisie is verwerkt.

Soms hebben verschillende zienswijzen betrekking op dezelfde passage uit de omgevingsvisie. Wanneer deze zienswijzen tot meerdere wijzigingen in die passage hebben geleid, tonen wij de volledige nieuwe tekst. Daardoor kan de tekst in de laatste kolom meer wijzigingen bevatten dan alleen de wijziging die rechtstreeks voortkomt uit de zienswijze in de betreffende rij. Op deze manier blijft de uiteindelijke tekst in samenhang leesbaar en is duidelijk hoe de passage na verwerking van alle zienswijzen luidt.

3.1 Beantwoording zienswijzen medeoverheden

In de onderstaande tabel staat de beantwoording van de zienswijzen ingediend door de medeoverheden.

Nr	Indiener	Samenvatting zienswijze	Antwoord Provincie Flevoland	Wijziging in Omgevingsvisie
1.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener waardeert de integrale benadering van de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 en de ambitie om te komen tot een toekomstbestendige en evenwichtige ontwikkeling van Flevoland. Tegelijkertijd vindt de indiener dat voor Urk belangrijke onderdelen nog onvoldoende concreet zijn uitgewerkt. Daarnaast maakt de indiener zich zorgen over de gevolgen van de visie voor de sterke autonome groei van Urk en vraagt aandacht voor de randvoorwaarden die nodig zijn om	Wij danken u voor uw waardering voor de integrale benadering van de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 en het Omgevingseffectrapport. Wij nemen kennis van uw zorg dat enkele voor Urk belangrijke onderdelen nog onvoldoende concreet zijn uitgewerkt en van uw aandacht voor de randvoorwaarden die nodig zijn om de autonome groei van Urk mogelijk te maken. Deze punten worden in de vervolgonderdelen van uw zienswijze nader	Geen wijziging

		deze groei mogelijk te maken. Ook signaleert de indiener enkele aanvullende aandachtspunten.	uitgewerkt. Wij beoordelen deze onderwerpen afzonderlijk en betrekken uw opmerkingen bij de verdere afwegingen rond de Omgevingsvisie. Deze inleidende passage geeft op zichzelf geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsvisie. De inhoudelijke beoordeling vindt plaats bij de specifieke onderwerpen die u in het vervolg van uw zienswijze aan de orde stelt.	
2.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie een meer sturende rol voor de provincie voorstaat dan de huidige visie, maar vindt dat onvoldoende wordt gemotiveerd waarom deze verandering noodzakelijk is. De indiener wijst erop dat de Omgevingswet het primaat van het omgevingsbeleid bij gemeenten legt en vindt dat het provinciaal belang scherper moet worden afgebakend en per thema beter moet worden onderbouwd. Daarnaast vreest de indiener dat de huidige definitie van provinciaal belang te breed is, waardoor provinciale bevoegdheden ook kunnen doorwerken in ontwikkelingen binnen de bebouwde kom. Volgens de indiener roept dit vragen op over de afbakening van provinciale en gemeentelijke	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.2	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.2.

		verantwoordelijkheden. De indiener uit later in de zienswijze zorgen over de doorwerking van de provinciale belangen en hoe deze de samenwerking onder druk kan zetten en verzoekt om overleg voorafgaand aan de vaststelling van de Omgevingsvisie om de samenwerking en afstemming over gezamenlijke opgaven te versterken.		
3.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener herkent zich grotendeels in de beschrijving van de leefregio Urk, maar vindt dat de typering van Urk als agritech-regio niet aansluit bij het maritieme en visserijkarakter van de gemeente en verzoekt dit aan te passen. Daarnaast vraagt de indiener waarom niet is gekozen voor één leefregio bestaande uit Noordoostpolder, Urk en Dronten, gelet op de sterke functionele en geografische samenhang. Volgens de indiener sluit de voorgestelde indeling onvoldoende aan bij bestaande regionale verbanden en ontbreekt hiervoor een duidelijke onderbouwing.	In de Omgevingsvisie is visserij bij het opstellen van de tekst ondergebracht bij het economisch ecosysteem Agritech. Dit was destijds gebaseerd op de indeling uit het onderliggende onderzoek naar de vijf economische ecosystemen van Flevoland, waarin visserij niet paste binnen het toenmalige ecosysteem "Maritiem" en daarom bij Agritech is geplaatst. Nader verdiepend onderzoek heeft hier inmiddels een scherper beeld van gegeven: visserij/visverwerking en maritieme industrie blijken samen een eigen, sterk op Urk geconcentreerd cluster te vormen, gericht op technologie en innovatie in seafoodverwerking en scheepvaart. Voor dit cluster wordt in het	Tekstuele aanpassing: In de Omgevingsvisie wordt overal de term "maritiem" vervangen door de term "Bluetech". Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Gebiedsuitwerkingen, Urk: Tegelijkertijd heeft Urk meer nodig dan alleen woningen. Veel inwoners werken lokaal, dus het versterken van werkgelegenheid is belangrijk. **Visserij, seafoodverwerking en maritieme bedrijvigheid vormen van oudsher de basis van economisch profiel van Urk. Dit cluster ontwikkelt zich sterk op het gebied van technologie en innovatie, onder meer door automatisering, digitalisering en verduurzaming. Daarmee onderscheidt Urk zich als een sterk geconcentreerd Bluetech-cluster binnen Flevoland.** Uitbreiding van het bedrijventerrein in Urk richting het zuiden biedt daarvoor mogelijkheden.

			verdiepingsonderzoek de term "Blue Economy Node" gehanteerd. Deze term is echter onderzoeksjargon en leent zich niet goed voor gebruik in de Omgevingsvisie zelf. Wij passen daarom de tekst op pagina 21 aan. Voor leefregio Urk wordt niet langer gesproken van een Agritech-specialisatie, maar wordt een eigen aanduiding 'Bluetech' geïntroduceerd die recht doet aan de van oudsher maritieme en visserij-identiteit van Urk, aangevuld met de technologische en innovatieve ontwikkeling die dit cluster de laatste jaren doormaakt. Wij herkennen de functionele en geografische samenhang tussen Urk, de Noordoostpolder en Dronten. Deze samenhang blijft van belang en vormt een basis voor samenwerking en goede verbindingen binnen Flevoland. Bij de indeling in leefregio's is echter niet uitsluitend gekeken naar geografische nabijheid en regionale samenwerkingsverbanden. Ook de oriëntatie van inwoners, de identiteit en cultuurhistorie van de kernen, de sociaal-economische structuur en de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Gebiedsuitwerkingen, Port of Urk en Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland: Het gebied herbergt een krachtig cluster van bedrijven actief in scheepsbouw, onderhoud, visverwerking, **aquacultuur** en aanverwante maritieme diensten, waarmee het een belangrijke economische motor vormt voor Urk en Noordelijk Flevoland. (...) Deze hotspot draagt bij aan de innovatieve economische ecosystemen **bluetech**, slimme mobiliteit en hightech. Kaart aanpassing: Visiekaart en strategiekaart innovatieve economische ecosystemen: Economisch ecosysteem maritiem wordt bluetech en de Port of Urk wordt onderdeel hiervan.

			ontwikkelopgaven zijn meegewogen. Urk wordt daarbij als een afzonderlijke leefregio beschouwd vanwege de sociaal en economisch hechte gemeenschap, de sterke autonome groei, de cultuurhistorische identiteit als voormalig eiland en de maritieme specialisaties. De relatief sterke lokale oriëntatie van de gemeenschap ondersteunt deze keuze. Deze indeling staat samenwerking met de Noordoostpolder en Dronten niet in de weg. De provincie stuurt juist op samenhang en goede verbindingen binnen én tussen de leefregio's. Zo kunnen bestaande regionale verbanden worden benut en versterkt, terwijl tegelijkertijd recht wordt gedaan aan het eigen karakter en de ontwikkelopgaven van Urk. Wij zien daarom geen aanleiding om de indeling van de leefregio's in de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
4.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener vindt dat de voorgestelde noordelijke uitbreidingsrichting van Urk onvoldoende is onderbouwd en praktisch niet uitvoerbaar binnen de huidige gemeentegrenzen. Volgens de indiener sluit een oostelijke uitbreidingsrichting beter aan bij de	Voor de algemene beantwoording over de ontwikkelrichtingen zie paragraaf 2.3. Ten aanzien van de door de gemeente genoemde relatie tussen de ontwikkelpijl noordwaarts en het uitgangspunt dat nieuwe solitaire clusters van bebouwing buiten stedelijke	Voor de algemene tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3. Tekstuele aanpassing: hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - Gebiedsuitwerkingen, Urk: Vanwege de sterke autonome groei van Urk moet het dorp de ruimte hebben om te groeien. We zien daarvoor uitbreidingsmogelijkheden in noordelijke

		gemeentelijke visie, beschikbare ontwikkelruimte en eerder vastgesteld beleid. Daarnaast vraagt de indiener om een nadere onderbouwing van de ruimtelijke keuzes, de relatie met het NNN, de Bossenstrategie en de spreiding van verstedelijking tussen de leefregio's. Ook plaatst de indiener vraagtekens bij de indeling van de leefregio Urk en de typering van Urk als agritech-regio. De indiener benadrukt daarnaast dat de Spuiweg niet alleen van lokaal belang is, maar een belangrijke randvoorwaarde vormt voor provinciale woningbouw-, bereikbaarheids- en economische opgaven. Volgens de indiener doet de huidige beschrijving in de Omgevingsvisie onvoldoende recht aan deze bredere betekenis. Daarnaast vindt de indiener dat de voorgestelde ruimtelijke begrenzing van Urk en de positionering van de Spuiweg vooruitlopen op lopende onderzoeken en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Ook vraagt de indiener aandacht voor de relatie met gebiedsontwikkelingen, de ecologische gevolgen van het voorgestelde randbos en een betere aansluiting van de kaart op de onderzochte tracés van de Spuiweg.	gebieden worden uitgesloten, merken wij op dat met deze ontwikkelrichting niet wordt beoogd een nieuwe zelfstandige kern of een solitair cluster van bebouwing te realiseren (aangrenzend aan Urk). De ontwikkelpijl heeft een strategisch en verkennend karakter en is opgenomen om gezamenlijk met de gemeente Urk te onderzoeken op welke wijze de toekomstige groei van Urk kan worden gefaciliteerd, rekening houdend met de ruimtelijke kwaliteiten, identiteit en leefbaarheid van de gemeente. De aanduiding van een ontwikkelrichting noordwaarts betekent evenmin dat het Urkerbos of aangrenzende natuurwaarden volledig plaats hoeven te maken voor woningbouw. Indien in de toekomst nadere verkenningen plaatsvinden, zullen de aanwezige landschappelijke, recreatieve en ecologische waarden, waaronder de kwaliteiten van het Urkerbos en de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland, nadrukkelijk onderdeel vormen van de integrale afweging. Ook eventuele ambities uit de provinciale Bossenstrategie	en oostelijke richting. ~~De randweg Spuiweg in combinatie met een randbos, belangrijk voor de ontsluiting van de nieuwe woningen, is daarbij een stedelijke en landschappelijke grens van Urk.~~ **Een goede ontsluiting is een belangrijke randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van Urk. De Spuiweg kan daarbij een bredere functie vervullen voor de woningbouwopgave, de bereikbaarheid en de economische ontwikkeling van Urk en Noordelijk Flevoland, waaronder de ontwikkeling van het maritieme cluster en de havengebieden. Het uitgangspunt hierbij is dat de Spuiweg de stedelijke en landschappelijke grens van Urk betreft.** Legenda aanpassing: Spuiweg: indicatief tracé (onderzoeksfase)

			vormen een relevant belang bij toekomstige gebiedsverkenningen en worden daarin betrokken. Uitbreiding aan de andere zijde van het Urkerbos zal gepaard gaan met een nieuwe groene kraag die tevens kan bijdragen aan het behalen van de bossenstrategie. Specifiek voor Urk onderschrijven wij dat de betekenis van de Spuiweg breder is dan uitsluitend de ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties. De mogelijke verbinding is ook van belang voor de samenhang tussen de woningbouwopgave, de bereikbaarheid en de economische ontwikkeling van Urk en Noordelijk Flevoland. Daarbij is tevens de relatie relevant met bestaande en toekomstige economische functies, waaronder het maritieme cluster en de havenontwikkeling. Wij zien daarom aanleiding om de gebiedsuitwerking voor Urk op dit punt aan te vullen. De door de gemeente genoemde relatie tussen de ontwikkelrichting, de Spuiweg en de mogelijkheden voor financiering vanuit	

			gebiedsontwikkeling is relevant voor de verdere uitwerking. De zienswijze geeft daarom op dit moment geen aanleiding om de ontwikkelrichting uitsluitend om deze reden te vervangen door een oostelijke ontwikkelrichting, mede omdat hierover nog gesprekken lopen en tevens een grenscorrectie met de Noordoostpolder noodzakelijk zou zijn. Voor de verdere ontwikkeling en schaalsprong van Urk hopen wij gezamenlijk te kunnen optrekken door middel van ontwerpend onderzoek. Bij de verdere gezamenlijke verkenning kan worden gekeken naar de onderlinge samenhang tussen de noordelijke en oostelijke ontwikkelmogelijkheden, de ligging van de ontsluitingsweg en de uitvoerbaarheid van de gebiedsontwikkeling. Wij begrijpen daarnaast de zorg over de formulering dat de Spuiweg in combinatie met een randbos een “stedelijke en landschappelijke grens van Urk” vormt. Deze formulering kan de indruk wekken dat met de Omgevingsvisie al een definitieve ruimtelijke begrenzing en een concreet wegtracé worden vastgelegd. Dat is niet de	

			bedoeling. De ligging en inpassing van de Spuiweg worden onderzocht binnen het daarvoor bestemde project- en besluitvormingstraject. De Omgevingsvisie loopt niet vooruit op de keuze voor een tracéalternatief. Ook de groene en landschappelijke inpassing vraagt om een nadere gebiedsgerichte uitwerking, die op dit moment indicatief is opgenomen. Met de aanduiding van een randbos wordt geen definitieve locatie, omvang of inrichting van een bosstructuur vastgelegd. Bij de verdere uitwerking kunnen de aanwezige ecologische waarden en de resultaten van locatiespecifiek ecologisch onderzoek worden betrokken. Dit geldt ook voor het door de gemeente genoemde onderzoek naar het leefgebied van de bruine kiekendief. De precieze vorm van de groene overgang moet aansluiten bij de ecologische geschiktheid van het gebied en kan daarom ook bestaan uit andere vormen van landschappelijke en groenblauwe inpassing. Ten aanzien van de positionering	

			van de Spuiweg op de kaart erkennen wij dat een lijnvormige aanduiding kan worden opgevat als een indicatief tracé. Aangezien binnen het project Spuiweg nog verschillende tracéalternatieven worden onderzocht, is het niet wenselijk dat de visiekaart vooruitloopt op de uitkomsten daarvan. Wij zien daarom aanleiding om de indicatieve status van deze aanduiding in de kaartlegenda nadrukkelijker te verduidelijken. Het zonder nadere integrale afweging verschuiven van de lijn richting het Urkerdwarspad kan eveneens als een voorkeur voor een concreet tracé worden uitgelegd. Aan dat specifieke verzoek wordt daarom niet tegemoetgekomen. Het voorstel om ook de mogelijke verbinding Karel Doormanweg-Domineesweg-Spuiweg op de kaart op te nemen, wordt in deze visie niet op ingegaan. Bij de verdere ontwikkeling van de Port of Urk kan dit wellicht later in een vervolg omgevingsvisie aan de orde komen. De passage over spreiding van verstedelijking is gericht op het versterken van een evenwichtige	

			ontwikkeling van alle leefregio's. De genoemde bandbreedtes bij Dronten, Zeewolde en Emmeloord zijn geen beperking van de woningbouwmogelijkheden van Urk. De autonome groeiopgave van Urk blijft onderdeel van de provinciale woningbouwstrategie. Deze zienswijze geeft aanleiding om in hoofdstuk 4.2 en in de kaartlegenda de grondslag, status en betekenis van de ontwikkelrichtingen te verduidelijken. Voor Urk geeft de zienswijze daarnaast aanleiding om in hoofdstuk 4.2 de bredere betekenis van de Spuiweg voor wonen, economie en bereikbaarheid te benoemen. Tevens wordt in de kaartlegenda verduidelijkt dat de aanduiding van de Spuiweg geen tracékeuze inhoudt.	
5.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener vindt dat het principe van randbossen onvoldoende aansluit bij de ruimtelijke en cultuurhistorische identiteit van Urk als voormalig eiland. Volgens de indiener zijn de openheid van het landschap en de scherpe overgang tussen de kern en de polder belangrijke kwaliteiten die door een bosrand kunnen worden aangetast.	Wij begrijpen dat u wijst op de bijzondere ruimtelijke en cultuurhistorische positie van Urk als voormalig eiland, waarbij de open relatie tussen de kern en het omliggende polderlandschap een belangrijk onderdeel vormt van de identiteit van Urk. Tegelijkertijd geldt dat ontwikkelingen buiten de historische eilandkern	Geen wijziging

		De indiener acht de noodzaak, functie en ruimtelijke meerwaarde van een randbos rond Urk daarom onvoldoende onderbouwd.	plaatsvinden binnen de ruimtelijke structuur van de Noordoostpolder. Wanneer Urk verder uitbreidt richting de polder, worden daarbij de oorspronkelijke ontwerpprincipes van de Noordoostpolder betrokken. Een belangrijk principe daarin is de aanwezigheid van een groene rand of bomenkraag rond de kernen, die bijdraagt aan de landschappelijke inpassing en herkenbaarheid van de verschillende woonkernen binnen het polderlandschap. De visie sluit met het principe van randbossen en groene overgangen aan bij deze landschappelijke structuur. Dit neemt niet weg dat bij de verdere uitwerking rekening gehouden wordt met de specifieke identiteit en ontstaansgeschiedenis van Urk. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
6.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener verzoekt om het gebied ten noorden van de Staartweg aan te merken als verwevingsgebied of (toekomstig) stedelijk gebied. Volgens de indiener is hier al sprake van functiemenging, doordat woonfuncties, bedrijven, recreatieve voorzieningen en de	Wij herkennen uw constatering dat in het gebied ten noorden van de Staartweg reeds sprake is van een menging van functies, waaronder wonen, recreatieve voorzieningen, maatschappelijke functies en bedrijfsmatige activiteiten. Echter, de	Geen wijziging

		begraafplaats in het gebied aanwezig zijn.	verwevingsgebieden in de Noordoostpolder zijn gesitueerd op het assenkruis binnen de dorpenring. Tevens constateren wij dat dit gebied ligt binnen de invloedssfeer van de in de Omgevingsvisie opgenomen noordelijke onderzoeksrichting voor Urk. Daarom zien wij geen aanleiding om dit gebied aan te wijzen als verwevingsgebied.	
7.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener vraagt aandacht voor de gevolgen van een eventuele provinciale financiële bijdrage bij functiewijzigingen van agrarische gronden. Volgens de indiener dient rekening te worden gehouden met de uitvoerbaarheid van gebiedsontwikkelingen en met bestaande gemeentelijke instrumenten voor kostenverhaal, om stapeling van financiële bijdragen te voorkomen.	Wij begrijpen uw zorg dat eventuele aanvullende financiële bijdragen gevolgen kunnen hebben voor de uitvoerbaarheid van gebiedsontwikkelingen, met name wanneer daarnaast reeds gebruik wordt gemaakt van bestaande gemeentelijke instrumenten voor kostenverhaal. De betreffende passage in de Omgevingsvisie introduceert echter nog geen concreet instrument of verplichting. De Omgevingsvisie beschrijft uitsluitend dat wordt verkend of een financiële bijdrage kan bijdragen aan het realiseren van doelen in het landelijk gebied. Eventuele uitwerking hiervan vindt plaats in een vervolgtraject en maakt geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie zelf.	Geen wijziging

8.	Gemeente Urk (#3522588)	De indiener onderschrijft de aanwijzing van Port of Urk als maritieme hotspot en de voorgestelde ontwikkelrichting, maar stelt dat de begrenzing van het bedrijventerrein op de visiekaart onjuist is weergegeven. Daarnaast verzoekt de indiener om de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) op de kaart op te nemen. Verder vraagt de indiener meer aandacht voor de ruimtelijke en infrastructurele gevolgen van de verdere ontwikkeling van Port of Urk en de toekomstige robuustheid van de ontsluitingsstructuur.	Wij danken u voor uw positieve reactie op de positionering van Port of Urk als maritieme hotspot binnen de Omgevingsvisie. Wij herkennen uw opmerking dat de feitelijke begrenzing van het binnendijkse bedrijventerrein mogelijk niet volledig overeenkomt met de huidige planologische situatie. Wij zullen beoordelen of de visiekaart op dit punt een correctie of verduidelijking behoeft. Datzelfde geldt voor uw verzoek om de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) zichtbaar te maken op de visiekaart.	Kaart aanpassing: Visiekaart: begrenzing Port of Urk gecorrigeerd.
9.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft de aandacht die de Omgevingsvisie besteedt aan water- en bodemsystemen als onderdeel van het natuurlijke fundament van Flevoland. Volgens de indiener dragen de voorgestelde principes en uitgangspunten bij aan een toekomstbestendig waterbeheer tegen beheersbare maatschappelijke kosten.	Wij danken u voor uw waardering voor de aandacht die in de ontwerp-Omgevingsvisie wordt gegeven aan goed functionerende water- en bodemsystemen als onderdeel van het natuurlijk fundament van Flevoland. Wij herkennen het belang van een robuust bodem- en watersysteem als randvoorwaarde voor een toekomstbestendige ontwikkeling van Flevoland. Uw positieve beoordeling bevestigt dat de gekozen koers aansluit bij de expertise en praktijkervaring van het waterschap als beheerder van het watersysteem.	Geen wijziging

10.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de Omgevingsvisie veel aandacht besteedt aan het belang van een gezond water- en bodemsysteem en daarvoor duidelijke principes en uitgangspunten formuleert. Volgens de indiener ontbreekt echter grotendeels de doorvertaling van deze principes naar de strategieën, thema's en gebiedsuitwerkingen. De indiener onderschrijft daarom de aanbeveling uit het OER om water en bodem nader te verankeren in de uitvoering en vraagt om een duidelijk vervolgkader ten behoeve van de toekomstige programmering van wateropgaven.	Wij herkennen uw constatering dat de visie duidelijke principes bevat voor water en bodem. Ook begrijpen wij uw wens om deze principes nadrukkelijker terug te laten komen in de strategieën, thema's en gebiedsuitwerkingen. De Omgevingsvisie heeft een strategisch karakter en bevat daarom geen uitgewerkt uitvoeringskader. De verdere uitwerking van de ambities en principes uit de Omgevingsvisie vindt plaats in provinciale omgevingsprogramma's en gebiedsprocessen. Voor de wateropgaven en de doorwerking van de uitgangspunten voor water en bodem zal met name het provinciale Bodem en Waterprogramma een belangrijk vervolgkader vormen.	Geen wijziging
11.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener verzoekt om bij de uitwerking van de visie sterker aan te sluiten bij de ambities uit de Strategische Agenda Flevoland, waarin het natuurlijk fundament leidend is voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast geeft de indiener de voorkeur aan het gebruik van de term 'water en bodem sturend' boven de huidige formulering, omdat deze beter aansluit bij bestaande beleidskaders en de gewenste rol	Wij herkennen uw verzoek om de uitgangspunten uit de Strategische Agenda Flevoland sterker te laten komen in de Omgevingsvisie. Het belang van een goed functionerend bodem- en watersysteem vormt al een belangrijke basis onder het robuust polderraamwerk en de ruimtelijke keuzes in de visie. De Omgevingsvisie kiest echter voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarbij worden water en bodem	Geen wijziging

		van water en bodem in ruimtelijke afwegingen.	nadrukkelijk meegewogen bij ruimtelijke keuzes, naast andere belangen zoals natuur, wonen, economie, landbouw en energie. De formulering dat water en bodem medebepalend zijn, sluit aan bij deze integrale afweging.	
12.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt het belangrijk dat de uitgangspunten voor water en bodem niet alleen op strategisch niveau worden benoemd, maar ook concreet worden doorvertaald naar ruimtelijke ontwikkelingen, thema's en provinciale regelgeving. Volgens de indiener ontbreekt momenteel een duidelijk afwegingskader voor de toepassing van deze principes. De indiener verzoekt daarom om in de visie meer concrete richtinggevende uitwerkingen op te nemen voor thema's zoals woningbouw, landbouw en gebiedsontwikkeling.	Wij onderschrijven het belang dat de uitgangspunten voor water en bodem niet alleen op hoofdlijnen in de Omgevingsvisie worden benoemd, maar ook doorwerken in ruimtelijke plannen, programma's en waar nodig provinciale regels. De Omgevingsvisie bevat hiervoor al het strategische afwegingskader: het wensbeeld, de drie strategieën, de principes en de gebiedsuitwerkingen vormen samen de basis voor nadere beleidsuitwerking en besluitvorming. Ook is in de visie opgenomen dat omgevingsprogramma's en de omgevingsverordening uitvoering geven aan de koers van de Omgevingsvisie. De door u genoemde voorbeelden nemen wij mee als aandachtspunten voor de verdere uitwerking, maar nemen wij niet letterlijk op in de Omgevingsvisie vanwege het strategische karakter van dit document.	Geen wijziging

13.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de principes voor water en bodem in de visie vooral zijn gekoppeld aan natuur, landbouw en het robuuste polderraamwerk. Volgens de indiener verdienen ook de thema's wonen, mobiliteit, economie en energie een explicietere toepassing van deze principes. Daarnaast benadrukt de indiener dat water en bodem niet alleen van belang zijn voor waterkwantiteit en waterveiligheid, maar ook voor waterkwaliteit, ecologie en de landschappelijke kwaliteit van Flevoland.	In de Omgevingsvisie vormen het wensbeeld, de drie strategieën, de principes en de gebiedsuitwerkingen gezamenlijk het afwegingskader voor nadere beleidsuitwerking en besluitvorming over plannen en projecten. Ook in de thematische uitwerking is aandacht besteed aan waterveiligheid, waterkwaliteit, waterbeschikbaarheid en bodemkwaliteit. Ook is in de visie opgenomen dat omgevingsprogramma's en de omgevingsverordening uitvoering geven aan de koers van de Omgevingsvisie. De door u genoemde voorbeelden nemen wij mee als aandachtspunten voor de verdere uitwerking, maar nemen wij niet letterlijk op in de Omgevingsvisie vanwege het strategische karakter van dit document.	Geen wijziging
14.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener benadrukt dat bij nieuwe ontwikkellocaties niet alleen de ruimtelijke inpassing, maar ook de locatiekeuze een belangrijke rol moet spelen. Volgens de indiener is de locatiekeuze essentieel voor het voorkomen van wateroverlast, het waarborgen van waterveiligheid en het goed functioneren van het	Wij onderschrijven het belang van een veerkrachtige, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen. In de Omgevingsvisie is al aandacht voor toekomstbestendige werklocaties en de kwaliteit van de leefomgeving. Naar aanleiding van uw zienswijze zien wij	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.3 Economie – Voldoende passende werklocaties en een gedifferentieerd aanbod: Naast de benodigde ontwikkeling van nieuwe werklocaties zetten we in op het toekomstbestendig maken van de bestaande werklocaties. Nieuwe werklocatie-ontwikkeling moet in samenhang zijn met de bestaande

		watersysteem. De indiener verzoekt daarom om de ambitie van een veerkrachtige, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving expliciet toe te passen bij de ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties.	aanleiding dit nadrukkelijker tot uitdrukking te brengen	werklocaties en mogen geen structurele negatieve impact hebben op de bestaande werklocaties. Daarom moeten bestaande locaties ook toekomstbestendig worden en blijven. Dat betekent o.a. een inzet op verbeteren van duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en inpassing, **klimaatadaptiviteit en natuurinclusiviteit**, bereikbaarheid en organisatiegraad;
15.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat de visie zich bij een klimaatadaptief watersysteem vooral richt op hergebruik van water en het versterken van buitendijkse systemen. Volgens de indiener zijn er aanvullende maatregelen denkbaar, zoals het bufferen en bergen van water, zowel bovengronds als ondergronds. De indiener verzoekt deze mogelijkheden nadrukkelijker te betrekken bij de verdere uitwerking van het water- en bodemsysteem.	Wij onderschrijven dat voor een klimaatadaptief watersysteem meerdere handelingsperspectieven nodig zijn. In de ontwerp-Omgevingsvisie zijn al uitgangspunten opgenomen zoals het vergroten van de sponswerking, het rekening houden met extreme situaties, water vasthouden en het uitgaan van robuuste toekomstbestendige systemen. Wij herkennen uw aandachtspunt dat de mogelijke handelingsperspectieven voor een klimaatadaptief watersysteem explicieter en breder kunnen worden benoemd. Wij zien daarom aanleiding om in hoofdstuk 5.6 Water en bodem te verduidelijken dat bij de verdere uitwerking niet alleen wordt gekeken naar waterbesparing, hergebruik van water en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – Waterbeschikbaarheid: • Tegelijkertijd gaan we vaker te maken krijgen met wateroverlast, het eerst en meest pregnant in die gebieden waar de bodem harder daalt dan elders in Flevoland. • Tegelijkertijd gaan we vaker te maken krijgen met wateroverlast, het eerst en meest pregnant in die gebieden waar de bodem harder daalt dan elders in Flevoland. **We werken toe naar een robuust en klimaatadaptief watersysteem dat is ingericht op zowel droge als natte tijden. Daarbij kijken we gezamenlijk naar mogelijkheden om water tijdelijk vast te houden, te bufferen of te bergen, zowel aan de oppervlakte als, waar passend, ondergronds.** **Het robuust polderraamwerk, het benutten van kwel en het vasthouden en bergen van water dragen bij aan de zoetwaterbeschikbaarheid, maar lossen het zoetwatervraagstuk niet**

			versterking van buitendijkse systemen, maar ook naar mogelijkheden om water tijdelijk vast te houden, te bufferen of te bergen, zowel aan de oppervlakte als waar passend ondergronds. De concrete toepasbaarheid hiervan wordt gebiedsgericht onderzocht in programma's, gebiedsprocessen en projectuitwerkingen. Deze zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een tekstuele verduidelijking.	**volledig op. Door klimaatverandering en de groei van wonen en werken kan de vraag naar water toenemen, terwijl in droge perioden minder water beschikbaar is. Daarom zetten we ook in op waterbesparing en hergebruik en wegen we bij nieuwe watergebruikende functies de waterbeschikbaarheid expliciet mee.**
16.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	In de visie zijn provinciale belangen vastgelegd. Dit zijn onderwerpen waar de provincie regie op wil hebben. De indiener constateert dat het veelal ook belangen zijn van het waterschap en vragen ons af hoe we dit begrip moeten duiden. Het waterschap nodigt die provincie uit om met in gesprek te gaan en hierover meer duidelijkheid te geven.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.2	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.2.
17.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft het uitgangspunt van concentratie van functies en inbreiding vanwege het efficiënte ruimtegebruik en het behoud van de open ruimtelijke structuur van Flevoland. Tegelijkertijd wijst de indiener erop dat deze keuze risico's met zich mee kan brengen voor wateroverlast, droogte en de capaciteit van de (afval)waterketen.	Wij danken u voor uw steun voor de keuze om via concentratie van activiteiten en inbreiding zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte in Flevoland en het open karakter van het landschap te behouden. Wij herkennen uw aandachtspunt dat deze keuze ook consequenties heeft voor het watersysteem en de waterketen. Verdichting en	Tekstuele aanvulling: hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – principes: Nieuwe woningen en wijken worden zo ontworpen en gerealiseerd dat zij passen binnen de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet en de drink- en proceswatervoorziening. **Daarbij houden we rekening met het functioneren van het watersysteem en de waterketen, waaronder het voorkomen van wateroverlast,**

		De indiener verzoekt daarom om in de visie meer aandacht te besteden aan de gevolgen van concentratie en inbreiding voor het watersysteem en de waterketen, en aan mogelijke handelingsperspectieven om deze systemen toekomstbestendig te houden.	inbreiding kunnen leiden tot meer verhard oppervlak en daarmee tot extra aandacht voor wateroverlast, droogte, infiltratie, waterberging en capaciteit van de afvalwaterketen. De Omgevingsvisie benoemt al dat bij groei en nieuwe ontwikkelingen rekening wordt gehouden met het water- en bodemsysteem. In hoofdstuk 4.2 benoemen wij als principe dat we netbewust en waterbewust bouwen. Wij zien echter aanleiding om daar explicieter te maken dat concentratie, inbreiding en verdichting een waterbewuste inrichting vragen en dat het functioneren van watersysteem en waterketen daarbij vroegtijdig wordt betrokken. Deze zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een tekstuele verduidelijking.	**droogte-effecten en knelpunten in de afvalwaterketen.**
18.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener wijst erop dat in de Omgevingsvisie verschillende gebiedstypen worden onderscheiden, waaronder open landbouwgebieden, multifunctionele landbouwrandgebieden, verwevingsgebieden en adaptatiegebieden. Volgens de indiener kan de gewenste functiemenging en het maatwerk	In de Omgevingsvisie is al opgenomen dat water en bodem worden meegewogen bij nieuwe keuzes en dat moet worden afgewogen waar nieuwe aanpassingen robuust zijn en waar het water- en bodemsysteem bepalend is. De verdere concrete uitwerking vindt plaats in gebiedsprocessen en omgevingsprogramma's, in	Geen wijziging

		binnen deze gebieden op gespannen voet staan met het belang van een robuust en goed functionerend watersysteem. De indiener vraagt daarom om explicieter aandacht te besteden aan de afweging tussen ruimtelijke verweving en de randvoorwaarden voor waterbeheer.	samenwerking met onder meer het waterschap.	
19.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt dat het onderscheid tussen de verschillende gebiedstypen niet altijd duidelijk is. Door de toenemende functiemenging aan de randen van de polders en rond stedelijke gebieden ontstaan volgens de indiener mogelijke gevolgen voor de inrichting en het beheer van het watersysteem, die nog onvoldoende in beeld zijn. De indiener verzoekt de provincie om deze gevolgen samen met het waterschap nader uit te werken. Daarnaast wijst de indiener erop dat functieverweving niet altijd mogelijk is vanwege peilbesluiten en regelgeving rond waterkeringen en vraagt hiermee nadrukkelijk rekening te houden.	De Omgevingsvisie kiest bewust voor gebiedstypen en gebiedsgericht maatwerk, omdat de opgaven per gebied verschillen. We erkennen het waterbelang, als er concrete uitwerkingen komen voor de gebieden werken we graag samen met het waterschap om tot een resultaat te komen waarbij ook de belangen van een duurzaam watersysteem zwaar zullen meewegen.	Geen wijziging
20.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat bij de ontwikkeling van economische hotspots onvoldoende aandacht wordt besteed aan de samenhang met waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en bodemcondities. Volgens de indiener zouden deze	Wij herkennen uw aandachtspunt dat bij economische hotspots, datacenters en andere grootschalige economische ontwikkelingen de relatie met waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en bodem	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecoysystemen – Principes: Ruimte voor hotspots op gunstige locaties Flevoland biedt binnen de innovatieve economische ecosystemen ruimte voor

		aspecten nadrukkelijk moeten worden meegewogen bij ontwikkelingen zoals economische hotspots, datacenters, Lelystad Airport, MITC en Urk, zodat ruimtelijke keuzes duurzaam zijn en negatieve effecten niet worden afgewenteld op de omgeving, de publieke sector of toekomstige generaties.	explicieter kan worden gelegd. De Omgevingsvisie benoemt al dat de samenhang tussen economische ontwikkeling, energie, water en ruimte om scherpe keuzes vraagt. Ook wordt in hoofdstuk 5.6 Water en bodem aangegeven dat bij nieuwe watergebruikende functies expliciet rekening wordt gehouden met waterbeschikbaarheid. Tegelijkertijd zien wij dat deze relatie in het hoofdstuk Economie nog duidelijker kan worden benoemd, met name bij hotspots, strategische werklocaties, datacenters en energie-intensieve bedrijvigheid. Wij zien daarom aanleiding om in hoofdstuk 4.3 te verduidelijken dat bij dergelijke ontwikkelingen waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, bodemkwaliteit en het functioneren van het watersysteem vroegtijdig worden meegewogen. De verdere concrete uitwerking vindt plaats in programma's, gebiedsprocessen, vergunningverlening en waar nodig de omgevingsverordening.	ontwikkeling van hotspots. Dit zijn locaties die gunstig zijn voor de clustering van kennis- en maakindustrie met voorzieningen voor innovatie, zodat bedrijven, onderwijs en onderzoek elkaar versterken. **Bij de ontwikkeling van economische hotspots, strategische werklocaties, datacenters, energie-intensieve bedrijvigheid en andere grootschalige economische functies wegen wij de effecten op water en bodem vroegtijdig mee.**
21.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat de beschrijving van waterberging in de verwevingsgebieden langs de oostflank onvoldoende recht doet	Wij danken u voor deze technische verduidelijking over de werking van het watersysteem aan de oostflank van de polders,	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Multifunctionele landbouwrandgebieden:

		aan de bestaande werking van het watersysteem. Volgens de indiener wordt water vanuit de Veluwe al sinds de aanleg van de polder vastgehouden door de gehanteerde peilverschillen tussen de hoge en lage afdelingen en door gebieden met een hoger gestuwd peil. De indiener verzoekt om deze bestaande systeemwerking beter te erkennen en te beschrijven.	hier sluiten wij graag op aan. Wij herkennen dat het vasthouden en benutten van schone kwelstromen uit onder andere de Veluwe niet los kan worden gezien van de bestaande hydrologische inrichting van Flevoland. De Omgevingsvisie benoemt al dat in de oostelijke en zuidoostelijke randen van de polders schone kwelstromen beter kunnen worden benut en dat water en bodem bij nieuwe keuzes worden meegewogen. Uw zienswijze maakt duidelijk dat deze passage preciezer kan worden geformuleerd. Wij zien daarom aanleiding om in hoofdstuk 4.4, bij de gebiedsuitwerking van de multifunctionele landbouwrandgebieden onder “Water vasthouden”, te verduidelijken dat het beter benutten van deze zoetwaterstromen voortbouwt op de bestaande werking van het watersysteem. Daarbij wordt in de verdere gebiedsgerichte uitwerking samen met het waterschap gekeken naar peilbeheer, waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, waterberging en beheerbaarheid van het watersysteem.	Op plekken in Flevoland waar schone kwel afkomstig is van onder andere de Veluwe en de Wieden-Weerribben, **bouwen we voort op de bestaande werking van het watersysteem. Het vasthouden en benutten van deze zoetwaterstromen sluit aan bij de bestaande hydrologische ordening van de polder, waaronder verschillen in peilbeheer tussen gebieden. In de verdere gebiedsgerichte uitwerking onderzoeken wij samen met het waterschap hoe deze bestaande werking met aandacht voor het watersysteem kan worden versterkt.**

			De technische details over peilverschillen en gestuwde delen betrekken wij bij de verdere uitwerking met het waterschap. Deze zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie."	
22.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener plaatst kanttekeningen bij het in het OER genoemde principe van cascadering als oplossing voor waterbeschikbaarheid, wateroverlast en verzilting. Volgens de indiener kan het vasthouden van extra water leiden tot peilverhogingen die niet overal wenselijk zijn vanwege de stabiliteit van waterkeringen en de beheersbaarheid van het watersysteem. De indiener geeft aan dat lokaal maatwerk voor waterberging kansen biedt, maar verwacht dat de effecten daarvan beperkter zijn dan in het OER wordt verondersteld.	We erkennen dat "cascadering" ook nadelen kan hebben voor het watersysteem; zowel wat mogelijke tegenstrijdigheid met andere waterdoelen als wat betreft beheer en kosten voor het watersysteem. De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt in Omgevingsprogramma's, waaronder het Waterprogramma. Bij de uitvoering werkt de provincie gebiedsgericht. Dit zijn de plekken om tot een uitwerking te komen en een goed evenwicht te vinden tussen de belangen van de functies en het watersysteem. We gebruiken hierbij de kennis van onze partners graag, waaronder ook het Waterschap.	Geen wijziging
23.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener gaat ervan uit dat in het aangekondigde afwegingskader voor functiewijziging van agrarische gronden ook criteria voor water en bodem worden opgenomen. Daarnaast merkt de indiener op dat bodemdaling ontbreekt in het	Wij onderschrijven dat bij het afwegingskader voor het eventueel onttrekken van agrarische gronden ook criteria vanuit water en bodem moeten worden betrokken. Middels het robuust polderraamwerk en de	Geen wijziging in de Omgevingsvisie

		beoordelingskader voor het bodem- en watersysteem, terwijl dit een toenemend maatschappelijk vraagstuk is. Tot slot vraagt de indiener om, in lijn met eerder vastgesteld landbouwbeleid, meer aandacht te besteden aan het behoud van agrarische gronden voor voedselproductie.	vijf gebiedstypen geven we invulling hieraan. Het polder raamwerk verbindt waterveiligheid, waterbeschikbaarheid, bodemkwaliteit, archeologisch erfgoed, natuur, landschap en landgebruik tot één samenhangend geheel. Het aspect 'bodemdaling' is wel beoordeeld in het OER, zie o.a. paragraaf 7.2.6, maar ontbrak abusievelijk in het beoordelingskader in de leefomgevingsfoto. Dit wordt aangevuld in het OER.	
24.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener wijst erop dat de beschikbaarheid van water niet alleen wordt bepaald door het vasthouden van water, maar ook door de mate waarin peilfluctuaties worden toegestaan. Volgens de indiener kan het langdurig vasthouden van hogere waterpeilen leiden tot een extra watervraag vanuit het peilbeheer. De indiener vraagt daarom om deze afweging expliciet te betrekken bij de verdere uitwerking van maatregelen voor waterbeschikbaarheid en klimaatadaptatie.	U wijst op het belang van peilfluctuaties voor de waterbeschikbaarheid en de mogelijke gevolgen van het vasthouden van water voor de watervraag vanuit het peilbeheer. Wij herkennen dat dit een belangrijk aandachtspunt is binnen het waterbeheer. De Omgevingsvisie beschrijft echter de strategische koers op hoofdlijnen en maakt geen keuzes over het operationele peilbeheer. Dergelijke afwegingen horen thuis in de uitwerking van het regionale waterprogramma en vallen daarnaast binnen de verantwoordelijkheden van het waterschap. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om	Geen wijziging

			de Omgevingsvisie aan te passen. De genoemde aandachtspunten kunnen worden betrokken bij de verdere uitwerking van het waterbeleid.	
25.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener waardeert de aandacht in de visie voor gebieden waar bodemdaling en verzilting een opgave vormen en ziet kansen om deze gebieden in te zetten voor waterberging onder extreme omstandigheden. Volgens de indiener vraagt dit om een concrete programmatische uitwerking. Daarbij pleit de indiener voor toekomstbestendige oplossingen die bijdragen aan klimaatadaptatie en tegelijkertijd de druk op het watersysteem en de kosten voor inrichting en beheer beperken.	De Omgevingsvisie benoemt deze opgaven op strategisch niveau. Zo wordt in de gebiedsuitwerking van de adaptatiegebieden aangegeven dat in de diepste delen en bodemdalingsgebieden nadrukkelijk wordt gekeken naar handelingsperspectieven, koppelkansen en gebruiksfuncties die met meer wateroverlast gecombineerd kunnen worden. De concrete uitwerking van dergelijke oplossingen vraagt echter om een programmatische en gebiedsgerichte aanpak. Wij zien daarom aanleiding om in hoofdstuk 4.4 te verduidelijken dat de uitwerking van deze gebieden gebiedsgericht plaats zal vinden waarin effecten op onder andere bodem en water integraal meegewogen zullen worden.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, adaptatiegebieden: In het landelijk gebied kijken we in gebiedsprocessen nadrukkelijk naar de handelingsperspectieven en koppelkansen. We gaan in gesprek over de mogelijkheden voor de toekomstbestendige inrichting van het gebied, waaronder gebruiksfuncties die met meer water overlast gecombineerd zouden kunnen worden. In het landelijk gebied kijken we in gebiedsprocessen nadrukkelijk naar de handelingsperspectieven en koppelkansen. We gaan in gesprek over de mogelijkheden voor de toekomstbestendige inrichting van het gebied, waaronder gebruiksfuncties die met meer wateroverlast gecombineerd zouden kunnen worden. **De verdere uitwerking van deze gebieden vindt gebiedsgericht en programmatisch plaats, in samenhang met landbouw, bodem, water, natuur, erfgoed en klimaatadaptatie. Daarbij onderzoeken we samen met gebiedspartners, waaronder agrariërs, en medeoverheden welke**

				toekomstbestendige oplossingen mogelijk zijn.
26.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft het belang van een gebiedsgerichte aanpak, maar vindt dat de doelen, resultaten en afwegingskaders nog onvoldoende concreet zijn uitgewerkt. Volgens de indiener is meer duidelijkheid in de Omgevingsvisie wenselijk, omdat juist in de uitwerking van doelen vaak discussie ontstaat. De indiener pleit ervoor om deze afwegingen zoveel mogelijk al bij de Omgevingsvisie te maken, zodat vroegtijdig duidelijkheid en koersvastheid ontstaan binnen een formeel participatie- en zienswijzeproces.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat een gebiedsgerichte aanpak vraagt om voldoende duidelijkheid over doelen, beoogde resultaten en randvoorwaarden. Tegelijkertijd is de Omgevingsvisie een strategisch document op hoofdlijnen. Voor de verdere concretisering van doelen en beoogde resultaten op het gebied van water en bodem is een nadere uitwerking nodig die meer detail vraagt dan passend is in deze Omgevingsvisie. Wij achten het daarom niet wenselijk om op dit moment verdere gedetailleerde doelen en beoogde resultaten voor water en bodem in de Omgevingsvisie vast te leggen. Voor deze mate van uitwerking heeft binnen dit visieproces geen afzonderlijke participatie plaatsgevonden. De nadere concretisering van doelen, maatregelen, prioriteiten en resultaten voor water en bodem vindt plaats in het bodem- en waterprogramma en, waar relevant, in gebiedsprocessen en uitvoeringsafspraken. Daarbij wordt het waterschap nauw	Geen wijziging

			betrokken. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding om gedetailleerde doelen en resultaten voor water en bodem in de Omgevingsvisie op te nemen, maar wordt betrokken bij de verdere programmatische uitwerking.	
27.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt dat de visie een te optimistisch beeld schetst van de toekomstige zoetwaterbeschikbaarheid. Volgens de indiener bieden een robuust polderraamwerk, waterberging en kwel alleen geen volledige oplossing voor het zoetwatervraagstuk, omdat zowel de kans op droogte als de watervraag naar verwachting zullen toenemen. De indiener vraagt	Wij herkennen uw aandachtspunt dat de Omgevingsvisie niet de indruk moet wekken dat het zoetwatervraagstuk volledig is opgelost met het robuust polderraamwerk, het vasthouden van water aan de oostzijde van Flevoland en de aanwezigheid van kwel. Deze maatregelen dragen bij aan de zoetwaterbeschikbaarheid, maar nemen niet weg dat door	Zie de tekstuele aanpassing in rij 15.

		daarom om in de visie meer aandacht te besteden aan het risico op toekomstige watertekorten en hierover transparant te communiceren ten behoeve van bewustwording en voorbereiding.	klimaatverandering droge perioden vaker voorkomen en dat de watervraag vanuit onder meer wonen, landbouw, natuur en bedrijvigheid toeneemt. De Omgevingsvisie benoemt al dat waterbeschikbaarheid onder druk staat en dat bij schaarste in water scherpe keuzes nodig zijn. Wij zien aanleiding om in de Omgevingsvisie duidelijker te maken dat kwel, water vasthouden en het robuust polderraamwerk geen volledige oplossing vormen voor toekomstige waterschaarste. Wij nemen daarom een tekstuele verduidelijking op waarin wordt benoemd dat de kans op tijdelijke of regionale tekorten blijft bestaan en dat voorbereiding, bewustwording, zorgvuldig watergebruik en verdere uitwerking in het bodem- en waterprogramma nodig zijn. De concrete maatregelen en prioritering worden uitgewerkt in het bodem- en waterprogramma en in afstemming met het waterschap.	
28.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de Omgevingsvisie beperkt ingaat op de bestuurlijke trajecten rond waterbeschikbaarheid en waterveiligheid. De indiener verzoekt om de visie nadrukkelijker	Wij onderschrijven het belang om bij waterbeschikbaarheid en waterveiligheid goed aan te sluiten op de Deltabeslissingen en de lopende bovenregionale samenwerking. In de ontwerp-	Geen wijziging

		te laten aansluiten bij de relevante Deltabeslissingen en de overleggen die hierover plaatsvinden, zodat de provinciale koers beter aansluit bij bestaande landelijke en regionale afspraken rond waterbeheer.	Omgevingsvisie is dit al opgenomen bij de deltagebieden (naamgeving wordt aangepast naar grote wateren). Daar staat dat de provincie de zoetwaterbeschikbaarheid voor Flevoland en omliggende provincies wil vergroten door te kijken naar de buffercapaciteit van het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, in samenwerking met het Deltaprogramma Zoetwater en het Deltaprogramma IJsselmeer. Ook wordt benoemd dat waterveiligheid, ecologie, peilbeheer, waterkwaliteit en economische belangen integraal moeten worden afgewogen. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
29.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat het OER de indruk wekt dat wateroverlast vooral een opgave is rond Emmeloord en Almere. Volgens de indiener kan wateroverlast echter in heel Flevoland voorkomen, afhankelijk van de aard van neerslaggebeurtenissen en de inrichting van het watersysteem. De indiener verzoekt daarom om in de visie en het OER een vollediger beeld te schetsen van de risico's op wateroverlast binnen de provincie.	In het OER is rekening gehouden met de wateroverlastgegevens zoals deze door het waterschap beschikbaar gesteld zijn. Hieruit, en uit de analyse in het OER, volgt een gelijkluidende conclusie, namelijk dat wateroverlast in veel delen van de provincie plaats zou kunnen vinden. De problematiek is, gelet op de omstandigheden van het bodemsysteem, het meest nadrukkelijk aanwezig rondom Emmeloord en Almere. Dat laat onverlet dat elders in de	Geen wijziging

			provincie eveneens wateroverlast kan optreden. DIt is onder andere in paragraaf 3.6 van het OER verwoord.	
30.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat waterberging in de laagste delen van de polders niet zonder ingrijpende infrastructurele maatregelen kan worden gerealiseerd. Volgens de indiener vraagt dit bijvoorbeeld om het verdiepen van gebieden met permanente bemaling of om de aanleg van keringen en pompvoorzieningen. De indiener verzoekt om deze uitvoeringsaspecten en de daarmee samenhangende ruimtelijke en beheerkundige consequenties explicieter te betrekken bij de verdere uitwerking van waterbergingsopgaven.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat het realiseren van waterberging in de diepste delen van de polders niet zonder meer mogelijk is. De Omgevingsvisie benoemt deze gebieden als plekken waar bodemdaling, wateroverlast en mogelijke aanpassing van gebruik of functie samenkomen. De omgevingsvisie heeft echter geen concreet kader voor de exacte ligging van waterbergingen. Deze worden in een omgevingsprogramma nader uitgewerkt, waarbij initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen en het waterschap een leidende rol hebben voor de wijze waarop deze bergingen gerealiseerd worden.	Geen wijziging
31.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener plaatst kanttekeningen bij de in de Omgevingsvisie genoemde mogelijkheid van een overstroombare waterkering in het IJsselmeer of Markermeer. Volgens de indiener maakt deze maatregel geen onderdeel uit van de huidige Deltabeslissingen en is nog onvoldoende onderbouwd dat dit de meest geschikte oplossing is	Wij begrijpen dat de genoemde overstroombare waterkering in het IJsselmeer of Markermeer vragen oproept. De passage is bedoeld als onderzoeks- en denkrichting binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie, niet als keuze voor een voorkeursvariant of als besluit tot aanleg. De	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – gebiedsuitwerkingen, Grote wateren: We willen de zoetwaterbeschikbaarheid voor Flevoland en omliggende provincies vergroten door te kijken naar de buffercapaciteit van het IJsselmeer, Markermeer en Randmeren. Dit doen we in samenwerking met het Deltaprogramma zoet water en het

		voor waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid. De indiener wijst erop dat meerdere oplossingsrichtingen denkbaar zijn en verzoekt om hierover in overleg te treden voordat in de visie op deze optie wordt voorgesorteerd.	Omgevingsvisie verkent op hoofdlijnen mogelijke richtingen voor de lange termijn, waaronder het vergroten van zoetwaterbeschikbaarheid in samenhang met waterveiligheid en ecologie. In de ontwerptekst is al opgenomen dat de provincie deze mogelijkheden met omliggende partners wil verkennen en dat een integrale kosten-batenanalyse en ecologische impactstudie nodig zijn om de haalbaarheid te bepalen. Wij onderschrijven dat meerdere oplossingsrichtingen denkbaar zijn en dat een keuze voor een specifieke maatregel pas aan de orde kan zijn na nadere verkenning, effectbeoordeling en bestuurlijke afstemming, onder meer in relatie tot de deltaprogramma's en relevante wateroverleggen. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de tekst te verduidelijken, zodat duidelijker wordt dat de overstroombare waterkering geen voorkeursbesluit is, maar één mogelijke denkrichting binnen een bredere verkenning naar waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ecologie. Om duidelijk te maken dat er ook andere oplossingen	Deltaprogramma IJsselmeer. ~~Als verkennings richting zien wij een mogelijke over stroombare water kering in het Marker meer en IJssel meer waarin we extra zoet water vast houden met een hoger peil voor droge periodes.~~ **Wij willen verkennen of het mogelijk is om extra zoet water vast te houden in het Markermeer en IJsselmeer. Dit zou de nationale zoetwaterbuffer kunnen vergroten.** ~~Dit vergroot de nationale zoetwaterbuffer, biedt uit komsten voor water veiligheid voor omliggende provincies en biedt kansen voor nieuwe natuurontwikkeling.~~ **Wij zoeken daarbij naar oplossingen die ook uitkomsten bieden voor waterveiligheid (voor omliggende provincies) en die kansen bieden voor nieuwe natuurontwikkeling.** ~~Het ontwerp moet rekening houden met peil beheer, waterkwaliteit, economische belangen zoals scheep vaart en Natura 2000-gebieden.~~ **Ontwikkelingen zijn alleen passend wanneer de gevolgen voor waterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid, peilbeheer, ecologie en Natura 2000-gebieden, economische belangen zoals scheepvaart en (watersport)recreatie, beheerbaarheid en toekomstige klimaatontwikkelingen zorgvuldig zijn onderzocht en afgestemd met betrokken waterbeheerders en**

			zijn, zullen wij voortaan spreken van een "zoekgebied vergroten waterbeschikbaarheid, waterveiligheid en ecologie". De tekst en legenda worden daarop aangepast. U geeft aan dat u graag in gesprek gaat met ons over dat onderzoek en die uitnodiging nemen wij graag aan.	**gebiedspartners.** Een integrale kostenbaten analyse en ecologische impactstudie zijn noodzakelijk om de haalbaarheid te bepalen.
32.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener wijst erop dat de visie ontwikkelingen voorziet rond en buiten de keringen, zoals in de kustzone en bij de Maxima Centrale. Volgens de indiener brengen deze ontwikkelingen risico's met zich mee voor de waterveiligheid en de zoetwaterbuffer van het IJsselmeer. De indiener verzoekt daarom om in de visie nadrukkelijk aandacht te besteden aan de veiligheidsaspecten en de gevolgen van de keuzes voor deze gebieden.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat ontwikkelingen rond en buiten de keringen, zoals ontwikkelingen in de kustzone en energie- of bedrijvigheidsontwikkelingen nabij het IJsselmeer, nadrukkelijk moeten worden bezien in relatie tot waterveiligheid, peilontwikkeling en de zoetwaterbuffer van het IJsselmeergebied. De Omgevingsvisie benoemt al dat het IJsselmeergebied van groot belang is voor waterveiligheid, waterbeschikbaarheid, ecologie en andere functies. Wij zien aanleiding om dit in de Omgevingsvisie explicieter te maken. In hoofdstuk 4.4 bij de Grote wateren verduidelijken wij dat ontwikkelingen rond en buiten waterkeringen alleen verantwoord zijn wanneer de gevolgen voor waterveiligheid, peilontwikkeling,	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Gebiedsuitwerkingen, Grote wateren: We willen de zoetwaterbeschikbaarheid voor Flevoland en omliggende provincies vergroten door te kijken naar de buffercapaciteit van het IJsselmeer, Markermeer en Randmeren. Dit doen we in samenwerking met het Deltaprogramma zoet water en het Deltaprogramma IJsselmeer. ~~Als verkennings richting zien wij een mogelijke over stroombare water kering in het Marker meer en IJssel meer waarin we extra zoet water vast houden met een hoger peil voor droge periodes.~~ **Wij willen verkennen of het mogelijk is om extra zoet water vast te houden in het Markermeer en IJsselmeer. Dit zou de nationale zoetwaterbuffer kunnen vergroten.** ~~Dit vergroot de nationale zoetwaterbuffer, biedt uit komsten voor water veiligheid voor omliggende provincies en biedt kansen voor nieuwe natuurontwikkeling.~~ **Wij zoeken daarbij naar oplossingen die ook uitkomsten**

			zoetwaterbeschikbaarheid, ecologie, beheerbaarheid en toekomstige klimaatontwikkelingen zorgvuldig zijn onderzocht.	**bieden voor waterveiligheid (voor omliggende provincies) en die kansen bieden voor nieuwe natuurontwikkeling.** ~~Het ontwerp moet rekening houden met peil beheer, waterkwaliteit, economische belangen zoals scheep vaart en Natura 2000-gebieden.~~ **Ontwikkelingen zijn alleen passend wanneer de gevolgen voor waterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid, peilbeheer, ecologie en Natura 2000-gebieden, economische belangen zoals scheepvaart en (watersport)recreatie, beheerbaarheid en toekomstige klimaatontwikkelingen zorgvuldig zijn onderzocht en afgestemd met betrokken waterbeheerders en gebiedspartners.** Een integrale kostenbaten analyse en ecologische impactstudie zijn noodzakelijk om de haalbaarheid te bepalen.
33.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt het onduidelijk wat in de Omgevingsvisie wordt bedoeld met het versterken van de samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse watersysteem in de context van de IJsseldelta. De indiener verzoekt om een nadere toelichting op deze samenhang en op de beoogde meerwaarde	Wij herkennen uw vraag om nadere duiding van de samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse watersysteem in de context van de IJsseldelta. Met deze samenhang bedoelen wij dat keuzes in het IJsselmeergebied, de Randmeren en de IJsseldelta	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk- Principes: Flevoland staat met het Markermeer, IJsselmeer en randmeren in verbinding met de IJsseldelta, Eem, Noordzeekanaal en de Waddenzee. Zeespiegelstijging en extremere regenval en voldoende zoetwater zijn hierin de

		daarvan voor het functioneren en de ontwikkeling van het gebied.	niet los kunnen worden gezien van het binnendijkse watersysteem van de polders. Het gaat daarbij niet alleen om ecologie en ruimtelijke kwaliteit, maar ook om waterveiligheid, peilbeheer, zoetwaterbeschikbaarheid, gemaalcapaciteit, kweldruk, waterafvoer bij extreme neerslag en situaties waarin afvoer naar het hoofdwatersysteem beperkt is. Wij zien aanleiding om dit in de Omgevingsvisie nader te verduidelijken. Daarbij wordt opgenomen dat buitendijkse en binnendijkse keuzes in samenhang worden afgewogen.	grootste uitdagingen, waar we richting 2050 en 2100 meer invulling aan moeten geven. **Wij zien samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse watersysteem. Hiermee bedoel we dat buitendijkse keuzes direct kunnen doorwerken op het binnendijkse watersysteem van de polders. Het gaat daarbij onder meer over samenhang op het gebied van waterveiligheid, peilbeheer, zoetwaterbeschikbaarheid, gemaalcapaciteit, kweldruk en waterafvoer bij extreme neerslag.** Het binnendijkse watersysteem zal door weersextremen, drogere en nattere perioden onder druk komen te staan
34.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft dat de provincie via het Waterprogramma richting geeft aan het waterbeleid, maar vraagt om duidelijker onderscheid te maken tussen de verantwoordelijkheden van het Rijk en die van de provincie. Volgens de indiener komen de belangrijkste kaders voor waterveiligheid voort uit landelijke afspraken en dient de provinciale kaderstellende rol, met name ten aanzien van regionale keringen, nader te worden verduidelijkt. Daarnaast acht de indiener de Omgevingsvisie niet de	Wij herkennen uw aandachtspunt dat de rolverdeling bij waterveiligheid zorgvuldig moet worden weergegeven. De Omgevingsvisie benoemt al dat Flevoland goed beschermd is en blijft tegen overstromingen en dat sterke dijken daarvoor cruciaal zijn. Ook is opgenomen dat de verantwoordelijkheid hiervoor bij het Rijk en de waterschappen ligt. Wij onderschrijven dat de Omgevingsvisie niet de plek is om de normering van primaire keringen kaderstellend vast te leggen. De kaders en normen	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem-Waterveiligheid: De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het Rijk en de waterschappen. **De kaders en normen voor primaire waterkeringen worden op rijksniveau bepaald. De Omgevingsvisie stelt hiervoor geen nieuwe normering vast. De provincie richt zich op haar eigen rol in het regionale waterbeleid, de ruimtelijke borging rond waterkeringen, waaronder profielen van vrije ruimte, en waar van toepassing de kaderstelling voor regionale keringen.** Waar dijk

		juiste plaats om normering voor primaire keringen vast te leggen.	voor primaire waterkeringen worden op rijksniveau bepaald. De provincie heeft wel een eigen rol in het regionale waterbeleid, in de ruimtelijke borging rond waterkeringen, zoals profielen van vrije ruimte, en waar van toepassing bij regionale keringen. Wij zien daarom aanleiding om hoofdstuk 5.6 Water en bodem tekstueel te verduidelijken. Daarbij wordt aangegeven dat de Omgevingsvisie geen nieuwe normering voor primaire keringen vaststelt, maar de provinciale rol in het regionale waterbeleid, de ruimtelijke bescherming rond waterkeringen en de verdere uitwerking in het Waterprogramma en de omgevingsverordening benoemt. Deze zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een tekstuele verduidelijking.	versterking nodig is zoeken we samen met het waterschap naar mogelijkheden om ook andere ambities mee te koppelen en niet alleen een veilige maar ook een aantrekkelijke kust zone te realiseren.
35.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener wijst erop dat binnen Flevoland niet overal hetzelfde beschermingsniveau tegen overstromingen geldt. Volgens de indiener zijn de veiligheidsnormen afhankelijk van factoren zoals economische waarde en het aantal mensen dat beschermd moet worden. De indiener verzoekt daarom om in de Omgevingsvisie, en bij de verdere uitwerking	Wij herkennen uw aandachtspunt dat binnen de provincie niet overal hetzelfde beschermingsniveau tegen overstromingen geldt en dat de gevolgen van een overstroming mede afhankelijk zijn van het aantal inwoners, de aanwezigheid van kwetsbare functies, vitale infrastructuur en economische waarde in het	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem-Waterveiligheid: **Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden wij rekening met overstromingsrisico's.** Om te zorgen dat er voldoende ruimte is voor toekomstige dijkversterkingen worden de gronden rondom waterkeringen strategisch vrijgehouden. Daarom neemt de provincie de profielen

		daarvan, meer aandacht te besteden aan de relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen, investeringen, bevolkingsgroei en de daaruit voortvloeiende eisen aan waterveiligheid	gebied. De Omgevingsvisie is niet het instrument om de normering van primaire keringen vast te leggen. Belangrijke kaders daarvoor komen vanuit het Rijk. Wel onderschrijven wij dat waterveiligheid en de mogelijke gevolgen van overstromingen nadrukkelijk moeten worden meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen en bij de verdere uitwerking van de visie. Wij zien daarom aanleiding om hoofdstuk 5.6 Water en bodem tekstueel te verduidelijken. Daarbij nemen wij op dat bij gebiedsuitwerkingen en ruimtelijke besluiten rekening wordt gehouden met overstromingsrisico's. De concrete beoordeling en uitwerking vindt plaats in programma's, ruimtelijke besluiten en afstemming met het Rijk, het waterschap en andere betrokken partners.	van vrije ruimte (PVVR) rondom waterkeringen op in haar omgevingsbeleid.
36.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft het belang van het benutten van koppelkansen bij dijkversterkingsopgaven, met name in de verkenningsfase wanneer integrale afwegingen nog mogelijk zijn. Tegelijkertijd wijst de indiener erop dat in latere projectfasen, gelet op de voortgang en planning van dijkversterkingen,	Wij danken u voor deze praktische verduidelijking. Wij onderschrijven dat koppelkansen bij dijkversterkingen alleen kansrijk zijn wanneer zij tijdig in beeld worden gebracht en passen binnen de planning, scope en voortgang van de dijkversterkingsopgave. De	Geen wijziging

		de ruimte voor aanvullende koppelkansen beperkt is. De indiener verzoekt om hier in de Omgevingsvisie rekening mee te houden.	Omgevingsvisie benoemt op hoofdlijnen dat bij dijkversterkingen samen met het waterschap wordt gezocht naar mogelijkheden om andere ambities mee te koppelen. Uw zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie, omdat de visie deze koppelkansen al op strategisch niveau benoemt en geen projectfasering of uitvoeringsplanning vastlegt. Wij nemen uw aandachtspunt mee in de verdere uitvoering: koppelkansen moeten tijdig, bij voorkeur in de verkenningsfase, worden ingebracht.	
37.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener verzoekt om bij de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen ook de gevolgen voor het afvalwatersysteem te betrekken. Volgens de indiener leiden woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen tot extra belasting van het transportstelsel, de zuiveringscapaciteit en de effluentkwaliteit. De indiener vraagt daarom om deze effecten expliciet mee te nemen in de beoordeling van de wateropgaven.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat woningbouw en bedrijvigheid kunnen leiden tot extra druk op het afvalwatersysteem. Daarbij gaat het niet alleen om watergebruik, maar ook om afvalwatertransport, zuiveringscapaciteit en effluentkwaliteit. Deze aspecten zijn relevant voor de beoordeling van de effecten op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit. In het OER is in paragraaf 7.4.1 een overzicht opgenomen van effectscores per thema en aspect. Daarin wordt bodem- en watersysteem beoordeeld,	Geen wijziging in de Omgevingsvisie

			waaronder grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, maar de druk op de afvalwaterketen is in de huidige tabel niet afzonderlijk zichtbaar gemaakt. Bij uitwerking van de projecten wordt dit aspect meegenomen en -gewogen.	
38.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat biodiversiteit in het OER vooral wordt benaderd vanuit vogels, bosontwikkeling en exoten. Volgens de indiener verdient een bredere benadering aandacht, waarin ook planten en insecten worden betrokken. Daarnaast verzoekt de indiener om de belangrijkste drukfactoren op biodiversiteit en mogelijke handelingsperspectieven explicieter te benoemen, zoals het terugdringen van middelengebruik in de landbouw. De indiener wijst daarbij op het maatschappelijke belang van biodiversiteitsherstel en de afname van insectenpopulaties.	Wij onderschrijven dat biodiversiteit breder is dan vogels, bossen en invasieve exoten. Ook planten, insecten en de kwaliteit van leefgebieden zijn belangrijke onderdelen van biodiversiteit en het functioneren van ecosystemen. In het OER worden al verschillende drukfactoren benoemd, zoals landbouwintensivering, verstedelijking, klimaatverandering, stikstofdepositie en invasieve exoten. Ook wordt in de Omgevingsvisie aangegeven dat de landbouwpraktijk rekening moet houden met biodiversiteit en de grenzen van het water- en bodemsysteem, en dat wordt ingezet op vermindering van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Er wordt gekeken in welke vorm dit eventueel nog meegenomen kan worden in paragraaf 3.10.4 van het OER.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie

39.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De nadruk bij het onderwerp klimaat ligt vooral op adaptatie. De indiener vraagt u aan mitigatie meer aandacht te besteden in de omgevingsvisie.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat klimaatbeleid niet alleen gaat over adaptatie, maar ook over mitigatie. De Omgevingsvisie besteedt inderdaad aandacht aan het aanpassen aan gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte, wateroverlast, bodemdaling, verzilting en druk op het watersysteem. Tegelijkertijd bevat de visie al verschillende onderdelen die bijdragen aan mitigatie, zoals het verminderen van broeikasemissies, klimaatneutraliteit in 2050, bebossing, energiebesparing, verduurzaming van het energiesysteem, en niet-fossiele brandstoffen. Daarmee geeft de Omgevingsvisie naar ons oordeel voldoende aandacht aan mitigatie op het strategische niveau dat bij dit document past. De verdere uitwerking van maatregelen vindt plaats in vervolgbeleid.	Geen wijziging
40.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vraagt aandacht voor de gevolgen van grootschalige waterstofproductie voor de beschikbaarheid van zoetwater. Volgens de indiener wordt bij initiatieven voor waterstofproductie mogelijk gebruikgemaakt van oppervlaktewater, wat bij	Wij herkennen uw aandachtspunt dat waterstofproductie een watervraag met zich kan brengen en dat het gebruik van oppervlaktewater bij grootschalige toepassing een extra drukfactor kan zijn voor de beschikbaarheid van zoetwater.	Geen wijziging

		grootschalige toepassing een extra druk kan leggen op de zoetwatervoorraad. De indiener verzoekt om dit aspect expliciet mee te wegen in de verdere uitwerking van de visie.	Tegelijkertijd willen wij waterstof als onderdeel van de energietransitie en een toekomstbestendig energiesysteem niet op voorhand uitsluiten. De Omgevingsvisie benoemt al dat de samenhang tussen economische ontwikkeling, energie, water en ruimte om scherpe keuzes vraagt. Ook is opgenomen dat bij nieuwe watergebruikende functies rekening wordt gehouden met waterbeschikbaarheid.	
41.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener benadrukt dat een betrouwbare en stabiele elektriciteitsvoorziening een belangrijke randvoorwaarde is voor het functioneren van de waterketen. Volgens de indiener is voldoende beschikbaarheid van elektriciteit noodzakelijk om gemalen en afvalwaterzuiveringsinstallaties operationeel te houden en het risico op uitval van deze vitale voorzieningen te beperken	Wij onderschrijven het belang van een stabiele en betrouwbare elektriciteitsvoorziening voor het functioneren van gemalen, afvalwaterzuiveringsinstallaties en andere vitale onderdelen van het watersysteem. De Omgevingsvisie zet reeds in op een robuust en toekomstbestendig energiesysteem en erkent het belang van een betrouwbare energie-infrastructuur voor maatschappelijke functies.	Geen wijziging
42.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat er voor het begrip ‘provinciale belangen’ meet duidelijkheid biedt als hier een motivering aan toegevoegd wordt.	Voor de beantwoording over het provinciaal belang verwijzen wij naar onze eerdere reactie. Aanvullend merken wij op dat de motivering in hoofdstuk 5 betrekking heeft op de inhoudelijke uitwerking die volgt	Geen wijziging

			op het daar genoemde provinciale belang.	
43.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat de Omgevingsvisie is opgebouwd volgens de lagenbenadering, waarbij het robuuste fundament als uitgangspunt wordt gehanteerd. Volgens de indiener sluit dit nauw aan bij het begrip 'natuurlijk fundament' uit de Strategische Agenda Flevoland. De indiener geeft daarom in overweging om de opbouw van de Omgevingsvisie sterker te baseren op dit natuurlijk fundament en dit als vertrekpunt van de visie te positioneren.	Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is bewust gekozen om de drie pijlers uit de Strategische Agenda Flevoland te laten aansluiten op de drie strategieën van de Omgevingsvisie, zodat de samenhang tussen beide documenten herkenbaar blijft. Tegelijkertijd is ook bewust gekozen voor de huidige indeling en volgorde van de Omgevingsvisie, omdat deze het verhaal, de afwegingen en de provinciale belangen op een logische en consistente wijze ondersteunt. Wij willen benadrukken dat er geen hiërarchie is tussen de drie strategieën. De drie strategieën zijn in samenhang nodig om het wensbeeld van Flevoland in balans in 2050 te realiseren. Wij zien daarom geen aanleiding om de structuur van de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.1 Inleiding: De drie strategieën zijn gelijkwaardig aan elkaar en kennen geen hiërarchie. Zij zijn in onderlinge samenhang ontwikkeld en versterken elkaar. Juist de combinatie van de drie strategieën biedt de basis om het wensbeeld Flevoland in balans in 2050 te realiseren.
44.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener geeft aan dat zowel 2050 als 2100 als richtjaar worden genoemd en noemt dit onduidelijk.	Het primaire en richtinggevende zichtjaar van de Omgevingsvisie is 2050. Op enkele onderwerpen, zoals water en bodem, wordt aanvullend een doorkijk naar 2100 opgenomen wanneer dit,	Geen wijziging

			gelet op de aard van de opgave, behulpzaam of noodzakelijk is om langetermijneffecten en toekomstige ontwikkelrichtingen inzichtelijk te maken. Deze doorkijk verandert niet dat 2050 het centrale perspectief en uitgangspunt van de Omgevingsvisie vormt.	
45.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat het borgen van waterveiligheid als provinciaal belang wordt benoemd, maar vindt dat de primaire waterkeringen in de Omgevingsvisie relatief beperkt aandacht krijgen. Volgens de indiener spelen deze keringen een cruciale rol in de bescherming van Flevoland tegen overstromingen. De indiener verzoekt daarom om het belang en de betekenis van de primaire waterkeringen nadrukkelijker tot uitdrukking te brengen in de Omgevingsvisie.	In de Omgevingsvisie is waterveiligheid benoemd als provinciaal belang. Wij zijn van oordeel dat de huidige beschrijving voldoende recht doet aan het strategische karakter van de Omgevingsvisie en zien geen aanleiding om de positie van primaire keringen verder uit te werken of prominenter in de structuur van de visie op te nemen.	Geen wijziging
46.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat de stapeling van ruimtelijke en maatschappelijke opgaven niet alleen gevolgen heeft voor de zoetwaterbeschikbaarheid en waterveiligheid, maar ook voor de waterkwaliteit. De indiener verzoekt daarom om de effecten op waterkwaliteit nadrukkelijker mee te nemen in de integrale afweging	Wij onderschrijven dat de stapeling van opgaven niet alleen betrekking heeft op zoetwaterbeschikbaarheid en waterveiligheid, maar ook op waterkwaliteit. Om dit in de betreffende passage duidelijker te maken, vullen wij de tekst aan met een verwijzing naar waterkwaliteit.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland – 2.4 Water, bodem, natuur en landbouw: Dat draagt bij aan de stapeling van opgaven op het gebied van Zoetwaterbeschikbaarheid, **waterkwaliteit** en waterveiligheid.

		van opgaven en ontwikkelingen binnen de Omgevingsvisie.		
47.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat het directe provinciale belang op het gebied van waterveiligheid vooral samenhangt met de regionale keringen. Volgens de indiener komt dit in de Omgevingsvisie onvoldoende tot uitdrukking en verzoekt hij om de rol en betekenis van regionale keringen nadrukkelijker in de tekst te benoemen.	Wij onderschrijven dat sterke waterkeringen randvoorwaardelijk zijn voor het robuust polderraamwerk. Daarbij herkennen wij dat het directe provinciale belang vooral ligt bij de regionale keringen en bij de ruimtelijke borging rond waterkeringen. In hoofdstuk 5.6 is waterveiligheid al benoemd, maar wij zien aanleiding om dit ook in paragraaf 4.4 bij het robuust polderraamwerk explicieter te maken. Deze zienswijze geeft aanleiding tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Provinciaal belang 11, motivatie: Voor de Flevolandse polders, die beneden zeeniveau liggen, is een robuust, veilig, toekomstbestendig en klimaatadaptief bodem- en watersysteem essentieel, zowel binnen- als buitendijks. **Sterke waterkeringen zijn daarbij randvoorwaardelijk voor het functioneren van het robuust polderraamwerk. De provincie heeft een kaderstellende rol voor de regionale keringen en borgt ruimtelijk voldoende ruimte rond waterkeringen.** Door klimaatverandering krijgen we te maken met veranderend weer en weersextremen. Daarom verkennen we de noodzakelijke aanpassingen van het watersysteem om de waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit te borgen. Daarbij versterken we de samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse systeem in de context van de IJsseldelta.
48.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor om in de beschrijving van adaptatiegebieden ook concrete maatregelen op te nemen die voorafgaan aan nieuwe ontwikkelingen. Volgens de indiener kan hierbij worden gedacht aan	Wij onderschrijven dat bij het realiseren van functies in adaptatiegebieden vooraf aandacht nodig is voor klimaatadaptieve inrichting. De Omgevingsvisie benoemt al dat in	Zie voor de tekstuele aanpassing onze eerdere reactie op uw zienswijze.

		maatregelen zoals ophoging, klimaatadaptieve inrichting en watercompensatie, zodat duidelijker wordt hoe ontwikkelingen binnen adaptatiegebieden kunnen bijdragen aan een veerkrachtig en toekomstbestendig watersysteem.	adaptatiegebieden water en bodem worden meegewogen en dat in de diepste delen en bodemdalingsgebieden wordt gekeken naar handelingsperspectieven en koppelkansen. Wij zien aanleiding om dit in paragraaf 4.4 te verduidelijken door op te nemen dat bij nieuwe of gewijzigde functies maatregelen zoals ophogen, watercompensatie, ruimte voor waterberging en klimaatadaptieve inrichting kunnen worden betrokken. De precieze uitwerking vindt plaats in gebiedsprocessen, programma's en projectuitwerking.	
49.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt het onduidelijk wat in de Omgevingsvisie wordt bedoeld met het stimuleren van het gebruik van gezuiverd oppervlaktewater. Volgens de indiener is niet duidelijk of hiermee een alternatief voor grondwatergebruik wordt bedoeld of het gebruik van gezuiverd effluent. De indiener verzoekt daarom om deze passage nader te verduidelijken en de relatie met het bestaande oppervlaktewatersysteem expliciet toe te lichten.	Wij herkennen dat de term "gezuiverd oppervlaktewater" verduidelijking vraagt. De bedoeling is om het gebruik van alternatieve waterbronnen te stimuleren voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit nodig is, zodat de druk op drinkwater en grondwater wordt verminderd. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen gezuiverd oppervlaktewater en gezuiverd effluent. Wij zien daarom aanleiding om	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Provinciaal belang 11, motivatie: De provincie stelt randvoorwaarden aan het ruimtegebruik en aan ontwikkelingen in de leefomgeving. Daarbij houden we rekening met de natuurlijke dynamiek van het watersysteem en de bodems. We sturen op aanpassingen van het watersysteem die nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren en om te gaan met verzilting. Omdat wonen, industrie en landbouw een groeiende zoetwaterbehoefte hebben en druk uitoefenen op de waterkwaliteit, zorgen

			de tekst in hoofdstuk 4.4 te verduidelijken. Daarbij nemen wij op dat het gaat om alternatieve waterbronnen, waaronder gezuiverd oppervlaktewater en mogelijk hergebruik van gezuiverd effluent, mits dit verantwoord is vanuit waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en het functioneren van het watersysteem.	we voor voldoende beschikbaarheid van schoon zoetwater en zijn we zuinig op onze strategische zoetwatervoorraad. **Ook stimuleren we het gebruik van alternatieve waterbronnen voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit nodig is. Daarbij kan het gaan om gezuiverd oppervlaktewater, het gebruik van regenwater in nieuwbouwwijken en bestaande wijken en, waar verantwoord en passend binnen waterkwaliteit en watersysteem, hergebruik van gezuiverd effluent.**
50.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt het onduidelijk wat in de Omgevingsvisie wordt bedoeld met het versterken van de samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse systeem in de context van de IJsseldelta. Volgens de indiener verschillen beide systemen wezenlijk van elkaar en wordt niet duidelijk gemaakt welke samenhang wordt beoogd en welke meerwaarde dit oplevert voor het gebied. De indiener verzoekt daarom om deze passage nader te verduidelijken.	Zie voor beantwoording het eerdere punt in uw zienswijze.	Geen wijziging
51.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt het onduidelijk wat in de Omgevingsvisie wordt bedoeld met het versterken van de samenhang tussen het buitendijkse en binnendijkse systeem in de context van de IJsseldelta. Volgens de indiener verschillen beide	Wij herkennen dat de term “Deltagebieden” verwarring kan oproepen, omdat deze ook wordt gebruikt voor gebieden waar rivieren uitstromen in open water. De term “voorland” vinden wij minder passend, omdat deze te	We vervangen de term deltagebieden voor ‘grote wateren’.

		systemen wezenlijk van elkaar en wordt niet duidelijk gemaakt welke samenhang wordt beoogd en welke meerwaarde dit oplevert voor het gebied. De indiener verzoekt daarom om deze passage nader te verduidelijken.	veel de nadruk legt op land of oevers vóór de dijk, terwijl deze gebiedscategorie ook grotere wateren omvat. Wij zien aanleiding om de term te vervangen door “Grote wateren” en deze kort toe te lichten als de Randmeren, het Markermeer, het IJsselmeer en de uitmonding van de IJssel. Deze zienswijze geeft aanleiding tot een redactionele en tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	
52.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat de veronderstelling dat binnen verwevingsgebieden functiecombinaties of functieconcentraties mogelijk zijn, onvoldoende rekening houdt met de beperkingen die voortvloeien uit de regelgeving rond waterkeringen. Volgens de indiener kunnen beschermingszones en het profiel van vrije ruimte de mogelijkheden voor functiemenging beperken. De indiener verzoekt daarom om de beschrijving van verwevingsgebieden hierop aan te passen of te nuanceren.	De Omgevingsvisie benoemt verwevingsgebieden als plekken waar functieverweving mogelijk is, maar dit laat onverlet dat ontwikkelingen moeten passen binnen geldende randvoorwaarden voor waterveiligheid. Wij verduidelijken dit in hoofdstuk 4.4 bij de beschrijving van verwevingsgebieden.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Gebiedsuitwerkingen, Verwevingsgebieden: De verwevingsgebieden hebben plekken waar een hogere verstedelijkingsdruk te verwachten valt of plekken waar mogelijkheden zijn om meer stedelijke functies in te passen, omdat er bijvoorbeeld al infrastructuur aanwezig is. Dit zijn bij uitstek gebieden waar meerdere belangen bij elkaar komen waardoor er differentiatie van functies zal optreden. Zoals de natuurverbindingen, landbouwproductie, erftransformaties en bedrijven. **In verwevingsgebieden is ruimte voor verschillende functies en functiecombinaties. Bij nieuwe ontwikkelingen vindt een integrale afweging plaats tussen de**

				verschillende belangen en opgaven in het gebied. Waterveiligheid en het toekomstbestendig functioneren van het watersysteem worden daarbij nadrukkelijk meegewogen.
53.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vindt de beschrijving van de overgang tussen buiten- en binnendijkse watersystemen onvoldoende duidelijk en constateert dat de toelichting herhalingen en verwarrende begrippen bevat. Volgens de indiener sluiten de beschreven principes onvoldoende op elkaar aan, mede doordat de genoemde maatregelen vooral betrekking hebben op binnendijkse systemen. De indiener stelt daarom voor om de principes over de geleidelijke overgang en het verzachten van randen samen te voegen tot één principe, waarbij de overgang tussen binnen- en buitendijks gebied bestaat uit zowel de waterkering als het voorland of de vooroever.	Wij herkennen dat de huidige formulering over het onderscheid tussen het buitendijkse en binnendijkse watersysteem en het verzachten van randen verwarring kan oproepen. De principes raken elkaar inhoudelijk, terwijl sommige voorbeelden, zoals sponswerking, vooral binnendijks van toepassing zijn. Wij zien aanleiding om de tekst in hoofdstuk 4.4 te verduidelijken en de overgang tussen binnen- en buitendijks gebied meer samenhangend te beschrijven. Daarbij benoemen wij dat deze overgang bestaat uit waterkering, voorland of vooroever en de samenhang met waterveiligheid, zoetwaterbeheer, ecologie en ruimtelijke kwaliteit. Deze zienswijze geeft aanleiding tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Principes: Het binnendijkse watersysteem zal door weersextremen, drogere en nattere perioden onder druk komen te staan. **In de overgang van hoog naar laag Flevoland kijken we naar de samenhang tussen waterkering, vooroevers, waterveiligheid, zoetwaterbeheer, ecologie, recreatie en ruimtelijke kwaliteit. Binnendijkse maatregelen, zoals het beter benutten en afvoeren van water middels sponswerking en cascadering, worden gebiedsgericht uitgewerkt binnen het polderwatersysteem.**
54.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de Omgevingsvisie tegenstrijdige uitspraken lijkt te bevatten over de bodemgesteldheid van Flevoland.	Tussen en binnen de verschillende polders bestaan verschillen in bodemopbouw en draagkracht. Met deze verschillen	Geen wijziging

		Enerzijds wordt gesteld dat de verschillen in bodemgesteldheid tussen de polders beperkt zijn, terwijl elders wordt aangegeven dat bodemverschillen medebepalend zijn voor de geschiktheid van functies. Volgens de indiener verschillen de bodemcondities tussen de polders wel degelijk en vraagt hij om deze passages te verduidelijken en beter met elkaar in overeenstemming te brengen.	is bij de oorspronkelijke inrichting van Flevoland reeds rekening gehouden. Zo bevinden zich langs het oude land relatief hoger gelegen, zandiger gronden, die medebepalend zijn geweest voor de inrichting en het gebruik van deze gebieden. Met de passage dat het onderscheid tussen de polders minimaal is, wordt bedoeld dat de verschillen op het strategische schaalniveau van de Omgevingsvisie overwegend beperkt zijn. Dit neemt niet weg dat lokale verschillen in bodemgesteldheid relevant kunnen zijn voor de geschiktheid van functies en daarom bij concrete ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden betrokken. De twee passages zijn dus niet bedoeld als tegenstrijdig: de eerste ziet op de vergelijking tussen de polders op hoofdlijnen, terwijl de tweede betrekking heeft op de lokale en gebiedsspecifieke verschillen binnen en tussen de polders.	
55.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener merkt op dat in de Omgevingsvisie de term ‘zetting’ wordt gebruikt, terwijl ‘bodemdaling’ volgens hem een juister en herkenbaarder begrip is. Volgens de indiener is zetting	We danken u voor deze inhoudelijke verbetering. Het woord "bodemdaling" sluit beter aan bij de problematiek dan het beperktere begrip "zetting"	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, multifunctionele landbouwrandgebieden: • Water vasthouden

		slechts één van de oorzaken van bodemdaling en kan het huidige woordgebruik tot onduidelijkheid leiden. De indiener verzoekt daarom om de term ‘zetting’ te vervangen door ‘bodemdaling’.		Binnen het robuuste watersysteem van Flevoland worden door veranderende omstandigheden, zoals droogte, extreme neerslag en ~~zetting~~ **bodemdaling**, de uitdagingen in de polder groter.
56.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener geeft aan dat onduidelijk is wat wordt bedoeld met de term “bodemdaling die gepaard gaat met de drooglegging van de polders” en verzoekt om een nadere toelichting.	We danken u voor deze inhoudelijke suggestie. We nemen in hoofdstuk 2 een tekstuele verduidelijking op.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland – 2.4 Water, bodem, natuur en landbouw: **De landbouwopbrengsten, biodiversiteit en het kwetsbare archeologische erfgoed worden beïnvloed door de afnemende drooglegging in bodemdalingsgebieden en door de waterbeschikbaarheid en verminderde waterkwaliteit (verzilting).**
57.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener verzoekt de formulering ‘verzilting vanuit de bodem’ te corrigeren. De indiener licht toe dat sprake is van gebieden met een hoog zoutgehalte in het grondwater, waarop een zoetwaterbel ligt.	We danken u voor deze inhoudelijke verbetering. We passen hiervoor de tekst aan.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, adaptatiegebieden: Tegengaan van verdere verzilting van bodems Op locaties met verzilting **vanuit het grondwateris** afweging voor de grondwateronttrekking nodig. Op locaties met verzilting door kwel kijken we naar een passende uitwerking bij aanpassingen in het watersysteem.
58.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vraagt waar het water voor de doorspoeling vandaan komt en stelt voor dit in de tekst te verduidelijken.	Wij danken het waterschap voor deze opmerking. Wij onderschrijven dat een betere doorspoeling van het watersysteem afhankelijk is van	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – gebiedsuitwerkingen, adaptatiegebieden:

			de beschikbaarheid van voldoende zoetwater. De huidige formulering maakt onvoldoende expliciet dat wateraanvoer daarbij een belangrijke randvoorwaarde is. Deze zienswijze geeft aanleiding om de betreffende passage te verduidelijken en explicieter aandacht te besteden aan de relatie tussen doorspoeling, waterkwaliteit en de beschikbaarheid van zoetwater.	Gebiedsgericht geven we invulling aan de blauwe dooradering met het oog op het behalen van de kader richtlijn water doelen (KRW) en de water beschikbaarheid voor landbouw en natuur. **We zetten in op een betere verbinding tussen watergangen. Dit biedt meer mogelijkheden de waterkwaliteit te verbeteren.**
59.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de definitie van deltagebieden op pagina 76 niet overeenkomt met de definitie op pagina 65 en de figuur op pagina 62, en stelt voor de teksten en figuur met elkaar in overeenstemming te brengen.	Wij constateren dat de gehanteerde terminologie op deze punten niet overal consistent is toegepast. Naar aanleiding van uw zienswijze zijn de betreffende teksten en figuren aangepast, waarbij we bovendien consequent de term 'grote wateren' wordt gebruikt. Hiermee is de onderlinge samenhang tussen de tekst en kaarten verduidelijkt.	We vervangen de term deltagebieden voor ‘grote wateren’.
60.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat de visiekaart door het kleurgebruik en de legenda onvoldoende leesbaar is en verzoekt de kaart en legenda hierop aan te passen.	Bedankt voor deze constatering, wij gaan de kaarten en legenda's zo goed als mogelijk leesbaar proberen te krijgen	Geen wijziging
61.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener onderschrijft het belang van een evenwichtige (economische) ontwikkeling en	Wij danken u voor deze constatering, het thema waterbeschikbaarheid voor de	4.3 Innovatie economische ecosystemen – principes Versterken van economische ecosystemen

		afweging vanuit een bovenregionaal perspectief, maar constateert dat het aspect water niet in de betreffende opsomming is opgenomen. De indiener verzoekt de opsomming met dit aspect aan te vullen.	economische ontwikkeling van de economische ecosystemen wordt toegevoegd.	door goede randvoorwaarden te bieden: We versterken de vijf innovatieve economische eco systemen door te zorgen voor een gunstig vestigings klimaat. Randvoorwaarden hier voor zijn een toekomst bestendig energie systeem, multimodale en digitale bereikbaarheid, onderwijs, **waterbeschikbaarheid** en aantrekkelijke woonmilieus.
62.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor om bij natuurvriendelijke oevers naast de ecologische functie ook de bijdrage aan recreatie en beleving te benoemen.	Wij danken u voor deze aanvulling. Wij herkennen dat natuurvriendelijke oevers meerdere functies vervullen. Naast hun bijdrage aan ecologische kwaliteit kunnen zij ook de recreatieve waarde, beleefbaarheid en aantrekkelijkheid van het watersysteem vergroten. Dit staat in de tekst wat ons betreft voldoende aangegeven. Wij zien daarom geen aanleiding om de tekst op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
63.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vraagt te verduidelijken wat de energietoets voor installaties van het waterschap inhoudt en stelt voor de toets en bijbehorende criteria nader toe te lichten.	Het doel van een energietoets is het inzichtelijk maken en meewegen van de effecten die een initiatief of ontwikkeling heeft op het energiesysteem of op andere ontwikkelingen die van provinciaal belang zijn. Op deze manier kan energie als volwaardig onderdeel worden meegewogen bij vergunningverlening en	Geen wijziging

			plantoetsing. Omdat de Omgevingsvisie strategisch van aard is, zal een nadere uitwerking van de inhoud van de energietoets plaatsvinden in het programma.	
64.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat de afgebeelde lagenbenadering onvoldoende samenhang toont tussen ondergrond, netwerken en occupatie, en stelt voor de figuur aan te passen door een vierde laag voor de diepere ondergrond toe te voegen.	Wij danken u voor deze opmerking. Wij herkennen het belang van de ondergrond als basis voor ruimtelijke ontwikkelingen en de relatie tussen ondergrond, bodem, water, netwerken en occupatie. De afbeelding is illustratie bedoeld om het principe van de drie lagen te tonen. We zien daarom geen aanleiding om dit aan te passen.	Geen wijziging
65.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener waardeert dat het profiel van vrije ruimte (PVVR) wordt genoemd en stelt voor te verduidelijken dat het PVVR mede randvoorwaardelijk is voor het realiseren van de doelstellingen van het robuust polderraamwerk en de twee andere strategieën.	Wij danken u voor deze aanvulling. Wij onderschrijven dat het Profiel van Vrije Ruimte een belangrijke randvoorwaarde vormt voor toekomstige waterveiligheids- en waterbeheeropgaven. Deze zienswijze geeft aanleiding om de relatie tussen het PVVR, het robuust polderraamwerk en de overige strategieën in de Omgevingsvisie explicieter te beschrijven, zodat de betekenis van het PVVR voor de lange termijn duidelijker naar voren komt.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – Waterveiligheid: Daarom neemt de provincie de profielen van vrije ruimte (PVVR) rondom water keringen op in haar omgevingsbeleid. **Het PVVR vormt een belangrijke randvoorwaarde voor toekomstige waterveiligheidsopgaven en draagt daarmee bij aan de realisatie van het robuust polderraamwerk. Tevens ondersteunt het de uitvoerbaarheid van de andere twee strategieën door ruimte beschikbaar te houden voor toekomstige ontwikkelingen en aanpassingen van het watersysteem.**

66.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor het uitgangspunt 'niet afwentelen' aan te vullen met: niet afwentelen van privaat naar publiek en niet afwentelen van boven- naar benedenstrooms.	Wij danken u voor deze suggestie. Wij herkennen het belang van het voorkomen van afwenteling van kosten en negatieve effecten op andere partijen of gebieden. Dit punt geeft aanleiding om te passage aan te passen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – Water en bodem medebepalend: • ~~Nadelen of kosten van inrichtingsmaatregelen niet afwentelen naar de toekomst~~ • **Bij inrichtingsmaatregelen streven we ernaar negatieve effecten en kosten niet af te wentelen op andere gebieden, partijen of toekomstige opgaven. Daarbij hebben oplossingen de voorkeur die bijdragen aan een evenwichtige verdeling van lusten, lasten en verantwoordelijkheden.**
67.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de nadruk ligt op innovatie, precisielandbouw en robotisering, en stelt voor ook het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen en de landbouwtransitie expliciet te benoemen.	In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat "Ons principe is dat in 2050 met goede bedrijfsvoering en innovaties de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% is gereduceerd."Wel is geconstateerd dat dit percentage afwijkt met de uitspraken die zijn gedaan in de visie op landbouw 2050. Hierop wordt de passage aangepast.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 landbouw – Doorontwikkeling innovatie voor een rendabele en toekomstbestendige landbouw: ~~Ons principe is dat in 2050 met goede bedrijfsvoering en innovaties de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% is gereduceerd.~~ **Ons principe is dat in 2050, in lijn met de richtinggevende ambitie van de landbouwsector, het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 90% is verminderd. Goede**

				bedrijfsvoering en innovaties, waaronder robotica, kunstmatige intelligentie en de ontwikkeling en beschikbaarheid van nieuwe resistente gewassen, dragen hieraan bij.
68.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat wateroverlast en watertekorten in de tekst onvoldoende worden onderscheiden, waardoor de redeneringen niet altijd kloppen, en stelt voor de betreffende passages hierop aan te passen.	In het OER is een indeling gekozen die aansluit bij de indicatoren die gehanteerd worden in de Klimaateffectatlas, te weten hittestress, droogte, overstromingsrisico's en wateroverlast. De effectscore voor wateroverlast en verdroging zijn als één aspect geduid, waardoor de effectscore het gecumuleerde oordeel bevat over beide aspecten. Dit schaadt de navolgbaarheid naar oordeel van het bevoegd gezag niet, en leidt niet tot een andere afweging in de omgevingsvisie. Om deze reden wordt dit onderscheid in het OER niet nader aangescherpt op basis van deze zienswijze.	Geen wijziging
69.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor expliciet te vermelden dat wateroverlast, afhankelijk van de bui, overal kan optreden en niet uitsluitend rond Almere en Emmeloord.	In het OER is rekening gehouden met de wateroverlastgegevens zoals deze door het waterschap beschikbaar gesteld zijn (kaarverhalen water en bodem sturend). Hieruit, en uit de analyse in het OER, volgt een gelijkluidende conclusie, namelijk dat wateroverlast in veel	Geen wijziging

			delen van de provincie plaats zou kunnen vinden. De problematiek is, gelet op de omstandigheden van het bodemsysteem, het meest nadrukkelijk aanwezig rondom Emmeloord en Almere. Dat laat onverlet dat elders in de provincie eveneens wateroverlast kan optreden. DIt is onder andere in paragraaf 3.6 van het OER verwoord. Naar aanleiding van deze zienswijze wordt de passage in paragraaf 3.6 aangescherpt van het OER.	
70.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener herkent de term ‘verzilting van gronden’ niet en stelt voor te verduidelijken dat vooral de toenemende beregeningsbehoefte ervoor zorgt dat het relatief hoge zoutgehalte van grond- en oppervlaktewater een groter probleem wordt.	Deze nuancering ten opzichte van de teksten in het OER is terecht. Naar aanleiding van deze zienswijze wordt deze passage verduidelijkt in het OER.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
71.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat het laten voldoen van de regionale waterkeringen aan de geldende veiligheidsnormen en de toetsing daarvan ontbreken in het beoordelingskader voor klimaat. De indiener verzoekt deze aspecten aan het beoordelingskader toe te voegen.	Het toetsen van regionale keringen is op het niveau van de provinciale omgevingsvisie nog niet haalbaar. In algemene zin zijn aandachtspunten voor de overstromingsrisico's opgenomen in het beoordelingskader. Meer concrete informatie over het voldoen van regionale keringen wordt in het vervolg, samen met het waterschap, opgepakt.	Geen wijziging

72.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de toelichting op de nieuwe normering voor primaire keringen feitelijk onjuist is en stelt voor deze aan te passen, waarbij het beschermingsniveau wordt gerelateerd aan het individueel overlijdensrisico en de economische waarde van het achterliggende gebied.	Deze nuancering ten opzichte van de teksten in het OER is correct. Naar aanleiding van deze zienswijze wordt deze passage tekstueel verduidelijkt in het OER.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
73.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor bij figuur 3-27 te vermelden dat deze de eerste landelijke beoordelingsronde en een specifieke peildatum weergeeft. Daarnaast verzoekt de indiener de toelichting te actualiseren naar de geldende wetgeving en verouderde termen, zoals ‘secundaire waterkering’ en ‘dijkringgebied’, te vervangen.	Het klopt dat een deel van de passages door 'de tijd ingehaald zijn', waardoor er nieuwe inzichten ontstaan zijn ten opzichte van de peildatum van de foto van de leefomgeving. Voor het door de indiener aangehaalde voorbeeld wordt de voorgestelde aanpassing in het bijschrift van figuur aangepast.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
74.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor het versterken van de waterveiligheid expliciet toe te voegen aan het beoordelingskader voor het bodem- en watersysteem.	Het is correct dat de waterveiligheid cruciaal is voor Flevoland. Dit aspect is opgenomen in paragraaf 3.6. Het doel van het beoordelingskader is om effecten gestructureerd weer te geven. Dat betekent dat er geen dubbelingen in het beoordelingskader zitten. Zodoende worden effecten niet dubbel gewaardeerd. Om deze redenen is 'waterveiligheid' niet nogmaals onder 'bodem en water' opgenomen. Deze zienswijze geeft geen aanleiding	Geen wijziging

			om de beoordelingen anders te structureren.	
75.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt voor het voldoen van regionale keringen aan de normen en de toetsing hiervan toe te voegen aan het beoordelingskader voor klimaat.	Het toetsen van regionale keringen is op het niveau van de provinciale omgevingsvisie nog niet haalbaar. In algemene zin zijn aandachtspunten voor de overstromingsrisico's opgenomen in het beoordelingskader. Meer concrete informatie over het voldoen van regionale keringen wordt in het vervolg, samen met het waterschap, opgepakt.	Geen wijziging
76.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat bodemdaling wel in de uitwerking aan de orde komt, maar niet als afzonderlijk aspect in het beoordelingskader is opgenomen, en verzoekt deze keuze in de tekst toe te lichten.	Het OER toetst in beginsel niet op effecten door ontwikkelingen op de mate van bodemdaling, maar toetst op de (indirecte) gevolgen van ontwikkelingen. Hierin speelt bodemdaling uiteraard een rol, en om die reden is dit ook uitgewerkt. Deze zienswijze geeft echter geen aanleiding het beoordelingskader hierop aan te passen.	Geen wijziging
77.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat bij de beoordeling van de huidige situatie de uitdagingen rond voldoende water en waterkwantiteit onvoldoende worden benoemd, en verzoekt dit aan te vullen of de gemaakte keuze toe te lichten.	De informatie rondom waterbeschikbaarheid (kwantiteit) is opgenomen onder de indicator 'beschikbaarheid zoet water'. In de beschrijving van de huidige situatie zijn de uitdagingen rondom het behoud van voldoende (zoet) water beschreven. Naar oordeel van de	Geen wijziging

			provincie wordt hiermee voldaan aan de door de indiener beschreven informatiebehoefte. Deze zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing van de tekst.	
78.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener vraagt waarom geen doelbereik is geformuleerd voor zoetwaterbeschikbaarheid en zwemwaterlocaties, en stelt voor dit aan het beoordelingskader toe te voegen of de gemaakte keuze toe te lichten.	De door de indiener beschreven omissie is terecht. Deze wordt aangevuld in het OER.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
79.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat de passage over de zoetwatervoorziening van de polders gedateerd en feitelijk onjuist is. Volgens de indiener wordt in de Noordoostpolder vooral water ingelaten voor het peilbeheer en daarnaast voor verbetering van de waterkwaliteit. Verder merkt de indiener op dat zich sinds 2018 meerdere droge jaren hebben voorgedaan waarin sprake was van een netto watervraag. De indiener verzoekt de passage te actualiseren en te corrigeren.	Deze nuancering ten opzichte van de teksten in het OER is correct. Naar aanleiding van deze zienswijze wordt deze passage tekstueel verduidelijkt in het OER, waarin een beeld wordt gegeven van de problematiek in de periode 2018-2026.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
80.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de trend van een toenemende kans op watertekorten ontbreekt en stelt voor deze ook in paragraaf 3.6 expliciet op te nemen.	In paragraaf 3.9.3 wordt de beschreven trend "toenemende watervraag" uitgebreid waarin de kans op het toenemen watertekorten, in lijn met deze ingediende zienswijze, behandeld wordt.	Geen wijziging

81.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat de passage “De vraag naar zoetwater zal blijven stijgen, waardoor er een tekort kan ontstaan na 2050” onjuist is. Volgens de indiener kan bij droge omstandigheden ook vóór 2050 en in ieder afzonderlijk jaar een zoetwatertekort ontstaan. De indiener verzoekt de tijdsaanduiding “na 2050” te schrappen en de passage aan te passen.	Deze passage verklaart de omvang van de bandbreedte. Deze passage in de tabel zal naar aanleiding van deze zienswijze genuanceerd worden, waarbij verduidelijkt wordt dat ook in de huidige en toekomstige situatie (tot 2050) sprake kan zijn van een watertekort.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
82.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de klimaattoelichting vooral ingaat op neerslag en stelt voor deze aan te vullen met zeespiegel- en meerpeilstijging en toenemende rivierafvoeren als relevante ontwikkelingen voor de waterveiligheid. De indiener constateert dat de klimaattoelichting vooral ingaat op neerslag en stelt voor deze aan te vullen met zeespiegel- en meerpeilstijging en toenemende rivierafvoeren als relevante ontwikkelingen voor de waterveiligheid.	Onder het onderwerp 'beschikbaarheid zoet water' zal op basis van deze zienswijze een toevoeging gedaan worden over de invloed van rivierafvoeren.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
83.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de conclusies niet altijd herleidbaar zijn tot de voorafgaande teksten en stelt voor de onderbouwing en samenhang te verduidelijken.	De Commissie mer heeft de provincie gevraagd de conclusies en aanbevelingen meer in lijn op te stellen met de opgestelde analyses. Naar aanleiding van	Geen wijziging in de Omgevingsvisie

			deze zienswijze en het advies van de Commissie mer zullen de conclusies en daaruit voortvloeiende adviezen aangescherpt worden, zodat deze meer in lijn met elkaar zijn.	
84.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat de positieve beoordeling van het bodem- en watersysteem onvoldoende is gemotiveerd en stelt voor de beoordeling navolgbaar te onderbouwen aan de hand van alle relevante aspecten, waaronder de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.	Op basis van deze zienswijze wordt de onderlinge samenhang tussen de effectbeoordeling en de eindscore nogmaals verduidelijkt. Hierbij zullen de opstellers van het MER met aandacht kijken naar het effect op waterkwaliteit.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
85.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat het OER verwijst naar ‘aanpassing van slootprofielen’, terwijl deze maatregel niet in de Omgevingsvisie is opgenomen, en stelt voor deze verwijzing te corrigeren of alsnog in de visie te onderbouwen.	Deze maatregel is in conceptversies van de Omgevingsvisie opgenomen, en daar dus ook op gebaseerd. Later is besloten de inhoudelijke maatregel op te nemen in het op te stellen omgevingsprogramma. In het OER is een voorschot op deze maatregelen genomen, maar de indiener stelt terecht vast dat deze niet valt te herleiden uit de definitieve versie van de omgevingsvisie. Deze passage in het OER wordt daarop aangepast.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie
86.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener stelt dat cascadering niet leidt tot minder zoute kwel en verzoekt deze aanname te corrigeren en te verduidelijken of cascadering bedoeld is om water te	De door indiener gedane aanname is correct. Het gaat bij cascadering om de beschikbaarheid van zoet water.	Geen wijziging in de Omgevingsvisie

		bufferen en zo meer zoetwater voor doorspoeling beschikbaar te houden.	Deze passage in het OER wordt aangescherpt hierop.	
87.	Waterschap Zuiderzeeland brief & bijlage (#3522803)	De indiener constateert dat het afvalwatersysteem, waaronder het transportstelsel, de zuiveringscapaciteit en de effluentkwaliteit, geen effectscore heeft gekregen en stelt voor dit alsnog te beoordelen in relatie tot de voorziene woningbouw en economische ontwikkeling.	De effecten op afvalwater zijn geen onderdeel van het beoordelingskader, omdat dit op het niveau van de omgevingsvisie een nauwelijks onderscheidend aspect is. Deze zienswijze leidt om die reden niet tot een aanpassing van de effectbeschrijving.	Geen wijziging
88.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat bij de totstandkoming van de ontwerp-Povi onvoldoende afstemming en communicatie met de gemeente heeft plaatsgevonden. Dit betreft zowel het proces als inhoudelijke onderwerpen, waaronder ervenbeleid, economie en energie. Daardoor heeft de indiener de gevolgen van de ontwerp-Povi voor de gemeente niet vooraf kunnen verkennen. De indiener vindt dit niet passen bij het uitgangspunt ‘Samen maken we Flevoland’ en bij de samenwerking binnen de Strategische Agenda Flevoland. De indiener verzoekt de provincie daarom om in gesprek te gaan over de verdere samenwerking en beschouwt de zienswijze tevens als een uitnodiging aan de portefeuillehouder regionale samenwerking.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.1.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van uw zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.1.

89.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat het uitgangspunt ‘centraal waar het moet, decentraal waar het kan’ onvoldoende herkenbaar is in de Omgevingsvisie en verzoekt de noodzaak en proportionaliteit van de provinciale sturing duidelijker te motiveren, met behoud van gemeentelijke beleidsruimte, autonomie en ruimte voor lokaal maatwerk.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.2.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van uw zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.2.
90.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de uitvoering van de provinciale omgevingsvisie deels al is gestart voordat deze is vastgesteld, terwijl andere beleidstrajecten nog op bestaande uitgangspunten zijn gebaseerd. De indiener verzoekt om duidelijkheid over de status, samenhang en volgordelijkheid van de omgevingsvisie, omgevingsprogramma’s en omgevingsverordening, zodat gemeenten weten welk beleidskader zij moeten hanteren.	Wij begrijpen uw zorg over de samenloop van verschillende beleids- en uitvoeringstrajecten en de behoefte aan duidelijkheid over de status en onderlinge samenhang daarvan. Onderzoeken en verkenningen die momenteel plaatsvinden ten behoeve van toekomstige programma’s of beleidsuitwerkingen hebben een voorbereidend karakter om tot een plan van aanpak/ start notitie te komen. Deze trajecten lopen vooruit op mogelijke beleidskeuzes, maar vervangen niet de formele besluitvorming over de Omgevingsvisie of daarop gebaseerde instrumenten. Tegelijkertijd blijven bestaande beleidskaders en regelgeving van kracht totdat nieuwe instrumenten formeel zijn vastgesteld. Wij zullen ervoor	Geen wijziging

			waken dat deze verschillende trajecten onderling goed afgestemd worden. Ons doel is om toe te werken aan duidelijk en overzichtelijk Omgevingsbeleid. De Omgevingsverordening wordt jaarlijks geactualiseerd, deze wordt nog onder de huidige Omgevingsvisie Flevoland straks geactualiseerd, helaas kunnen wij dit niet voorkomen.	
91.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener verzoekt om Noordoostpolder als zelfstandige leef- en ontwikkelregio te benoemen en een gedifferentieerd gebiedsprofiel op te nemen dat recht doet aan haar positie als wederopbouwgebied van nationaal belang, agrarische topregio en gemeente met een eigen sociale en culturele identiteit.	Voor de algemene beantwoording over de ontwikkelrichtingen zie paragraaf 2.3. Specifiek voor de Noordoostpolder geldt dat de indeling in leefregio's niet gebaseerd is op gemeente- of provinciegrenzen, maar op de functionele samenhang tussen wonen, werken, voorzieningen, economie en bereikbaarheid. De keuze voor de leefregio Dronten – Noordoostpolder – regio Zwolle doet daarom niets af aan de eigen identiteit en positie van de Noordoostpolder, maar maakt zichtbaar binnen welk groter netwerk de gemeente functioneert en zich verder kan ontwikkelen. Een zelfstandige leefregio Noordoostpolder zou deze feitelijke en toekomstige relaties met Dronten en Zwolle onvoldoende tot uitdrukking brengen. Juist de regionale schaal	Voor de algemene tekstuele aanpassingen zie paragraaf 2.3. Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Dronten - NOP - Regio Zwolle: "De Noordoostpolder kenmerkt zich door haar landelijke en dorpse woonmilieus **met haar eigen sociale en culture identiteit.** Kaart aanpassing: Visiekaart: Ontwikkelpijlen Emmeloord oostzijde van de A6 zijn verwijderd.

			maakt het mogelijk om woningbouw, werkgelegenheid, kennis, voorzieningen en bereikbaarheid in samenhang te ontwikkelen, terwijl de eigen identiteit van de Noordoostpolder en haar kernen behouden blijft. Binnen deze leefregio versterken de kwaliteiten van de verschillende gebieden elkaar. Dronten en de Noordoostpolder zijn beide belangrijke landbouwgebieden en zijn verbonden door agrarische productie, agritech, kennis en maakindustrie. Dronten vervult door zijn ligging tussen Lelystad en Zwolle een schakelrol. De Noordoostpolder voegt daar haar sterke landbouwstructuur, de dorpenring, het wederopbouwlandschap en Emmeloord als regionale kern aan toe. De relatie met Zwolle is van belang vanwege de oriëntatie op bovenregionale bereikbaarheid en voorzieningen. De visie zet daarom onder meer in op een betere HOV-verbinding tussen Emmeloord en Zwolle. De ontwikkelrichtingen in de Noordoostpolder volgen deze regionale samenhang én de bestaande ruimtelijke structuur. Het open landbouwgebied en het	

			cultuurhistorisch waardevolle wederopbouwlandschap blijven uitgangspunt. Nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt daarom geconcentreerd bij bestaande kernen en infrastructuur. Voor Emmeloord voorziet de visie in verdichting en transformatie rond het voorkeurstracé en het toekomstige station van de Lelylijn. Een station aan de rand van een stad heeft een stuk kleinere kans van slagen dan als het station centraler gesitueerd is in Emmeloord en wordt beschouwd als een pakket met woon- en werkontwikkeling daarin opgenomen. Ook de ontwikkelrichting bij Ens sluit aan op bestaande infrastructuur, de verbinding met Zwolle en een toekomstige HOV-verbinding. Het OER ondersteunt deze gedachtegoed. Voor de leefregio Dronten – Noordoostpolder – regio Zwolle worden de effecten op woningbouw, regionale economie, mobiliteit, landbouw, natuur en ruimtelijke kwaliteit positief beoordeeld. De combinatie van woningbouw bij bestaande infrastructuur, versterking van OV- en wegverbindingen, agritech en economische innovatie biedt kansen voor de leefbaarheid en	

			regionale economie. Concentratie van nieuwe functies bij kernen en infrastructuur helpt bovendien om het open landbouwgebied en de herkenbare landschappelijke structuur te behouden. Het OER benoemt ook aandachtspunten. De ontwikkeling rond de A6 en een toekomstig station kan leiden tot geluidbelasting, terwijl uitbreiding ruimte kan vragen van landbouwgrond. Daarom zijn de ontwikkelpijlen geen vastgelegde bouwlocaties, maar strategische richtingen voor nadere uitwerking.	
92.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener geeft aan dat de leefregio bij Urk anders staat in de Povi dan in de Omgevingseffectrapportage. In de Povi staat ‘leefregio Urk' en in de omgevingseffectrapportage ‘leefregio Urk-Tollebeek’. De indiener is van mening dat het belangrijk is om in beide documenten hetzelfde gebied te noemen en dat is de leefregio Urk.	Wij onderschrijven het belang van een consistente terminologie tussen de ontwerp-Omgevingsvisie en het Omgevingseffectrapport. Indien sprake is van een verschil in benaming van dezelfde leefregio, achten wij het wenselijk dit te harmoniseren zodat beide documenten dezelfde terminologie gebruiken. Deze zienswijze geeft aanleiding om de betreffende passages te controleren en waar nodig	Geen wijziging

			redactioneel aan te passen. Daarmee wordt de leesbaarheid en consistentie van de documenten verbeterd zonder dat dit gevolgen heeft voor de inhoudelijke koers van de Omgevingsvisie.	
93.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener is van mening dat het beleid voor erftransformatie in de Omgevingsvisie sluit niet aan op lopende afspraken. In de Omgevingsvisie stelt de provincie voor om functieverandering naar wonen en kleinschalige bedrijvigheid, alleen mogelijk te maken in zones direct rondom kernen en zogenoemde 'verwevingsgebieden'. Maar in deze gebieden liggen volgens de indiener nauwelijks agrarische erven die vrijkomen. De indiener verzoekt dan ook om het onderdeel erftransformatie in de ontwerp-Omgevingsvisie te heroverwegen, zodat voor lokale overheden voldoende beleidsruimte ontstaat om lokaal maatwerk te bieden.	Deze zienswijze geeft aanleiding om de betreffende passages te controleren en waar nodig redactioneel aan te passen. Daarmee wordt de leesbaarheid en consistentie van de documenten verbeterd zonder dat dit gevolgen heeft voor de inhoudelijke koers van de Omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Principes: Toegankelijk en beleefbaar buitengebied voor inwoners. (...) Op voormalige agrarisch erven zien wij mogelijkheden voor functieverandering met wonen en kleinschalige bedrijvigheid. **De nadere afweging waar deze ontwikkelingen passend zijn, wordt in het vervolgbeleid uitgewerkt voor functieverandering in de vijf gebiedstypen en de zones direct rondom de kernen, oftewel de kernrandzones.** Zo ontstaan leefgebieden waar recreatie, groen en sport in evenwicht zijn met bevolkingsgroei, en die ook in landelijk gebied én de stedelijke omgeving bijdragen aan een veerkrachtige, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving.
94.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener vindt dat sociale thema's onvoldoende aan bod komen in de Omgevingsvisie en verzoekt om deze integraal mee te nemen. Volgens de indiener is dit	Wij delen uw opvatting dat een toekomstbestendig Flevoland niet alleen draait om fysieke ontwikkelingen, maar ook om sterke gemeenschappen,	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 Wonen en samenleving – Introductie: De Flevolandse samenleving is veerkrachtig, sociaal verbonden en gericht op samenleven.

		nodig om het totaalbeeld te behouden en gezamenlijk te bouwen aan de samenleving.	gezondheid, sociale samenhang en brede welvaart. In de ontwerp-Omgevingsvisie zijn deze onderwerpen reeds betrokken via de strategie Sterke leefregio's, het streven naar vitale gemeenschappen en de aandacht voor leefbaarheid, gezondheid en voorzieningen. Tegelijkertijd herkennen wij dat deze sociale componenten niet overal even zichtbaar in de tekst naar voren komen. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de relatie tussen ruimtelijke keuzes en maatschappelijke effecten nadrukkelijker te beschrijven. Daarmee wordt de integrale benadering van de Omgevingsvisie versterkt, zonder af te wijken van het uitgangspunt dat de Omgevingsvisie primair betrekking heeft op de fysieke leefomgeving.	Gemeenschapszin, betrokkenheid en ruimte voor zingeving maken dat iedereen zich gezien voelt en kan bijdragen. **Een sterke fysieke leefomgeving draagt bij aan een vitale samenleving. Daarom worden ruimtelijke keuzes niet alleen beoordeeld op effecten voor wonen, werken en bereikbaarheid, maar ook op hun bijdrage aan gezondheid, sociale samenhang, ontmoeting, participatie en brede welvaart. De provincie stimuleert ontwikkelingen die bijdragen aan sterke gemeenschappen en een inclusieve leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.** Aanvullend op de strategie voor sterke leefregio's definiëren we daarom de volgende provinciale belangen en hanteren we thematische principes voor doelgroepen, duurzaamheid, voorzieningen en leefbaarheid.
95.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Omgevingsverordening en de Povi inhoudelijk overlappen, onder meer op het gebied van het luchtruim van NLR, de energietoets en netcapaciteit, maar dat de samenhang in de uitwerking en het proces beperkt is. De indiener	Er is inderdaad sprake van enige overlap in de onderwerpen van de Tweede herziening van de Omgevingsverordering en de nieuwe Omgevingsvisie, terwijl het proces niet op elkaar aansluit. Reden hiervoor is dat de provincie het uitgangspunt	Geen wijziging

		verzoekt de eerder ingediende zienswijze op de Omgevingsverordening integraal bij de Povi te betrekken.	‘regelgeving volgt beleid’ hanteert. Gevolg hiervan is dat de regels in de omgevingsverordening volgen op vastgesteld provinciaal beleid. Dit is het geval bij de door de gemeente genoemde onderwerpen luchtruim NLR (voorbereidingsbesluit MITC/NLR), energietoets (beleid voor batterijopslag) en netcapaciteit/netbewuste woningbouw (woontop afspraken). Naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen over de herziening van de Omgevingsverordening zijn er beperkt wijzigingen doorgevoerd in de regels over de energietoets en netbewuste woningbouw. De planning is dat de herziening van de Omgevingsverordening in oktober wordt vastgesteld door PS. Na vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie -naar verwachting eind 2026- zal gelet op bovengenoemd uitgangspunt worden bekeken of een volgende herziening van de Omgevingsverordening noodzakelijk is.	
96.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de totstandkoming van de Povi onvoldoende open en toegankelijk	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.1.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van uw zienswijze verwijzen we u naar paragraaf 2.1.

		verloopt en dat afstemming met de gemeente ontbreekt. De indiener verzoekt om onderdelen die zowel provinciale als gemeentelijke belangen raken, in samenspraak met de gemeente uit te werken en niet uitsluitend vanuit de sturende filosofie van de Povi.		
97.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener verzoekt om in de Povi op te nemen dat bij schaarste aan ruimte, energie en water inzichtelijk wordt gemaakt welke prioriteiten en afwegingsprincipes de provincie hanteert. Daarnaast vraagt de indiener welke concrete uitgangspunten aan dit prioriterende afwegingskader ten grondslag liggen.	De Omgevingsvisie is zelf het strategische afwegingskader, waarmee wordt gestuurd op het wensbeeld van een Flevoland in balans in 2050. Dit gebeurt aan de hand van drie samenhangende strategieën: sterke leefregio's, innovatieve economische ecosystemen en een robuust polderraamwerk. Bij afwegingen kijken wij breed naar de effecten op de kracht van de samenleving, de gezondheid van inwoners en de brede welvaart. Binnen die integrale afweging worden keuzes gemaakt over het gebruik van ruimte, energie en water.	Geen wijziging
98.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de effecten van de provinciale belangen op de gemeentelijke belangen van Noordoostpolder onvoldoende navolgbaar en herleidbaar zijn. De indiener verzoekt deze effecten duidelijk inzichtelijk te maken.	Voor de algemene beantwoording zie paragraaf 2.2. Er vindt aan de hand van deze zienswijze een algemene tekstverduidelijking plaats.	Voor de tekstuele aanpassingen zie paragraaf 2.2.

99.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de huidige uitwerking ter voorbereiding op de omgevingsprogramma's afwijkt van de begrippen in de concept-Povi. De indiener verzoekt ervoor te zorgen dat de omgevingsprogramma's aansluiten op de inhoud en begrippen van de Povi.	Wij onderschrijven het belang van een goede samenhang tussen de Omgevingsvisie en de verdere uitwerking daarvan in omgevingsprogramma's en andere instrumenten. Het door u gevraagde is reeds het uitgangspunt van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie. Omgevingsprogramma's zijn uitwerkingen van de Omgevingsvisie en dienen daarmee in overeenstemming te zijn. De Omgevingsvisie vormt het strategische kader waaruit programma's, gebiedsuitwerkingen en andere instrumenten voortvloeien. Wij begrijpen uw zorg dat voorbereidingen voor omgevingsprogramma's soms vooruit lijken te lopen op de Omgevingsvisie. Voorbereidende werkzaamheden kunnen plaatsvinden voorafgaand aan de vaststelling van de Omgevingsvisie, maar de uiteindelijke programma's worden vastgesteld binnen de kaders van de vastgestelde Omgevingsvisie. Daarbij worden uitgangspunten, begrippen en beleidskeuzes zo veel mogelijk consistent toegepast. Deze zienswijze geeft daarom	Geen wijziging

			geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Wel benadrukken wij dat de verdere uitwerking in omgevingsprogramma's in lijn moet zijn met de vastgestelde Omgevingsvisie en dat bij de verdere uitwerking wordt toegezien op een consistente toepassing van de daarin opgenomen keuzes en begrippen.	
100.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat beleid en verordeningen nog op basis van de oude koers worden vastgesteld. De indiener verzoekt hiermee te stoppen en pas na vaststelling van de Povi te starten met de processen rond de omgevingsprogramma's.	Wij begrijpen uw zorg over de samenloop van verschillende beleidsprocessen gedurende de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Daarbij is van belang dat gedurende de voorbereiding van een nieuwe Omgevingsvisie het bestaande beleid en de bestaande regelgeving van kracht blijven. Lopende trajecten, waaronder actualisaties van beleid en verordeningen, kunnen daarom niet zonder meer worden stopgezet in afwachting van de vaststelling van de Omgevingsvisie. Het door u gevraagde is reeds het uitgangspunt van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie. Omgevingsprogramma's zijn uitwerkingen van de Omgevingsvisie en dienen	Geen wijziging

			daarmee in overeenstemming te zijn. Na vaststelling van de Omgevingsvisie Flevoland 2050 worden bestaande beleidsdocumenten, omgevingsprogramma's en waar nodig de omgevingsverordening herijkt en aangepast aan de nieuwe koers. De implementatie van de Omgevingsvisie is daarmee een geleidelijk proces. Niet alle instrumenten kunnen op hetzelfde moment worden gewijzigd, maar worden via de reguliere beleidscyclus in lijn gebracht met de vastgestelde Omgevingsvisie. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
101.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener wijst erop dat de Povi van Friesland gevolgen kan hebben voor Flevoland, onder meer op het gebied van woningbouw en de maritieme positionering van Lemmer. De indiener verzoekt deze mogelijke effecten te onderzoeken en hiermee waar nodig rekening te houden in de Povi Flevoland.	Wij onderschrijven dat ontwikkelingen in aangrenzende provincies gevolgen kunnen hebben voor Flevoland. Daarom volgen wij de ontwikkeling van omgevingsvisies, beleidsprogramma's en andere ruimtelijke plannen van omliggende overheden actief. Waar relevant betrekken wij deze ontwikkelingen bij onze beleidsvorming en regionale samenwerking. Indien nodig brengen wij onze belangen onder de aandacht via bestuurlijke afstemming of een formele	Geen wijziging

			reactie op plannen van andere overheden. In dat kader hebben wij ook de Provinciale Omgevingsvisie van Fryslân bezien. Wij hebben daarin geen ontwikkelingen of beleidskeuzes aangetroffen die, in relatie tot de strategische keuzes in onze eigen omgevingsvisie, aanleiding geven tot aanpassing van de Omgevingsvisie Flevoland 2050. De Omgevingsvisie Flevoland 2050 beschrijft de strategische koers voor Flevoland zelf. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Wel blijven wij bij de verdere uitwerking van beleid en programma's aandacht houden voor ontwikkelingen in omliggende provincies en de mogelijke effecten daarvan op Flevoland.	
102.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener onderschrijft de functionele logica van grensoverschrijdende samenwerking, maar vindt dat het specifieke profiel van Noordoostpolder binnen de leefregio 'Dronten-Noordoostpolder-Regio Zwolle' onvoldoende zichtbaar is. De indiener verzoekt om een herkenbaar gebiedsprofiel voor Noordoostpolder op te nemen, meer ruimte te bieden voor	Wij herkennen de bijzondere positie van de Noordoostpolder binnen de leefregio Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle. De Omgevingsvisie kiest bewust voor functionele leefregio's die aansluiten bij economische, ruimtelijke en maatschappelijke samenhang. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de leefregio-indeling aan te passen. Wel herkennen wij uw wens om	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Gebiedsuitwerkingen, Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle: De Noordoostpolder kenmerkt zich door haar landelijke en dorpse woonmilieus **met haar eigen sociale en culture identiteit. Daarnaast heeft de Noordoostpolder een belangrijke positie binnen de agro- en foodsector.** Door zorgvuldig te

		regionale verschillen en maatwerk, en de ontwikkeling van de regio langs meerdere pijlers te faciliteren, waaronder agro & food, energie en water, circulaire economie en maakindustrie, recreatie en toerisme, erfgoed en landschap, en digitalisering en innovatie.	de eigen identiteit, leefbaarheid en ontwikkelkracht van de Noordoostpolder nadrukkelijker zichtbaar te maken binnen deze leefregio. Wij zien aanleiding om het gebiedsprofiel van de Noordoostpolder te versterken door meer aandacht te besteden aan de sociale dimensie en de positie van de Noordoostpolder binnen de agro- en foodsector. De andere ontwikkelingen die u noemt, zoals energie, circulaire economie, recreatie en toerisme en erfgoed, zien wij als belangrijk voor uw gemeente, maar ook voor de andere gemeenten in Flevoland. Daardoor zijn deze ontwikkelingen provinciebreed geborgd op diverse plekken in de Omgevingsvisie en zien we geen aanleiding deze specifiek te benoemen in de uitwerking van de leefregio Dronten – Noordoostpolder - Zwolle.	zoneren tussen stedelijk en landelijk gebied beschermen we het open landbouwgebied. De Noordoostpolder is een wederopbouwgebied van nationaal belang en dit beschermen wij.
103.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de benaming van de leefregio niet consistent wordt gebruikt: de Povi spreekt van ‘leefregio Urk’ en het OER van ‘Urk-Tollebeek’. De indiener verzoekt om in alle documenten consequent de benaming ‘leefregio Urk’ te hanteren, waarbij de Povi leidend is.	Wij onderschrijven het belang van een consistente terminologie tussen de ontwerp-Omgevingsvisie en het Omgevingseffectrapport. Indien sprake is van een verschil in benaming van dezelfde leefregio, achten wij het wenselijk dit te harmoniseren zodat beide documenten dezelfde terminologie gebruiken. Deze	Op verschillende plekken passen wij de tekst aan zodat het consistent wordt.

			zienswijze geeft aanleiding om de betreffende passages te controleren en waar nodig redactioneel aan te passen. Daarmee wordt de leesbaarheid en consistentie van de documenten verbeterd zonder dat dit gevolgen heeft voor de inhoudelijke koers van de Omgevingsvisie.	
104.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat begrippen en terminologie in de Povi, waaronder de economische ecosystemen, niet eenduidig worden uitgelegd en ingedeeld. De indiener verzoekt de provincie en haar opdrachtnemers om de begrippen beter af te stemmen, zodat de tekst niet voor meerdere uitleg vatbaar is.	Wij onderschrijven het belang van consistente terminologie. Een Omgevingsvisie moet voor gemeenten, inwoners en andere betrokkenen op dezelfde wijze uitlegbaar zijn. Wij hebben de gebruikte begrippen, definities en gebiedsaanduidingen nogmaals gecontroleerd.	Geen wijziging
105.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de ruimtelijke uitbreidingsrichting voor woningbouw in Urk beperkt is tot de noordzijde op het eigen grondgebied. De indiener verzoekt deze beperking expliciet in de Povi vast te leggen, zodat hierover geen ander beeld kan ontstaan.	U verzoekt om expliciet vast te leggen dat de ruimtelijke uitbreiding van Urk uitsluitend in noordelijke richting en binnen het eigen grondgebied plaatsvindt, zodat hierover geen ander beeld kan ontstaan. Wij begrijpen uw behoefte aan duidelijkheid. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document dat op gemeente-overstijgend schaalniveau richting geeft aan de ruimtelijke	Geen wijziging

			ontwikkeling op lange termijn. De opgenomen ontwikkelrichtingen hebben een indicatief en onderzoekend karakter. Zij vormen geen juridisch begrensde uitbreidingsmogelijkheden of definitieve locatiekeuzes. Voor Urk is op de kaart al een noordelijke ontwikkelrichting opgenomen. Bij de verdere uitwerking willen wij samen met de betrokken gemeenten de mogelijkheden onderzoeken, waaronder de richting ten noorden van het Urkerbos en de oranje gearceerde gebieden in de richting van de toekomstige Spuiweg. Daarbij is het uitgangspunt dat de Spuiweg de stedelijke en landschappelijke grens van Urk vormt. De precieze ligging en inpassing van de weg worden nader onderzocht buiten deze visie. Wij zien daarom geen aanleiding om in de Omgevingsvisie aanvullend vast te leggen dat uitbreiding uitsluitend in noordelijke richting en binnen het huidige gemeentelijke grondgebied kan plaatsvinden. Een dergelijke exclusieve begrenzing past niet bij het strategische karakter van de visie	

			en zou vooruitlopen op de gezamenlijke, integrale gebiedsverkenning. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
106.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de N50 in de Povi geen gelijkwaardige positie krijgt ten opzichte van het openbaar vervoer. De indiener verzoekt de Povi zo aan te passen dat de N50 en het openbaar vervoer gelijkwaardig worden behandeld.	Wij herkennen het belang van de N50 voor de bereikbaarheid van Noordoostpolder en de verbinding met Zwolle. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt voor de leefregio Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle reeds ingezet op zowel versterking van de HOV-verbinding Emmeloord - Zwolle als op het uitbreiden en optimaliseren van de aansluiting op de N50 als sterke verbinding tussen Emmeloord en Zwolle. De Omgevingsvisie kiest voor een multimodale benadering van mobiliteit. Dat betekent dat openbaar vervoer, wegverbindingen, fietsverbindingen en mobiliteitsknooppunten in samenhang worden bezien. Daarbij blijft er oog voor vervoer per auto, zeker in het landelijk gebied, terwijl tegelijk wordt ingezet op duurzame en slimme mobiliteit.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Dronte – NOP – Regio Zwolle: worden gecombineerd met groenblauwe dooradering langs vaarten **Voor de bereikbaarheid van de leefregio Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle zijn zowel goede HOV-verbindingen als robuuste wegverbindingen van belang. De N50 vormt daarbij een belangrijke schakel in de verbinding tussen zowel Noordelijk als Oostelijk Flevoland en Zwolle.** De regio wordt **tevens** verbonden door hoogwaardige fietsroutes **en OV-verbindingen zodat de bereikbaarheid van kernen en economische locaties binnen deze leefregio op orde blijft**. **Dit doen we door bijvoorbeeld in te zetten op** een verhoogde frequentie van een (H)OV-verbinding Emmeloord–Zwolle om zo de bovenregionale bereikbaarheid te verbeteren ook richting het MITC.

			Wij hebben de tekst verduidelijkt, zodat beter zichtbaar wordt dat de N50 voor Noordelijk en Oostelijk Flevoland een belangrijke schakel vormt naast de inzet op OV en HOV.	
107.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de bovenlokale centrumfunctie van Emmeloord onvoldoende in de Povi is benoemd. De indiener verzoekt om de rol van Emmeloord op het gebied van voorzieningen, werk, zorg en binnenstedelijke ontwikkeling expliciet op te nemen.	U geeft aan dat de bovenlokale centrumfunctie van Emmeloord onvoldoende zichtbaar is in de Omgevingsvisie. Daarbij wijst u op de belangrijke rol van Emmeloord op het gebied van voorzieningen, werkgelegenheid, zorg en binnenstedelijke ontwikkelingen. Wij herkennen dat Emmeloord binnen Noordelijk Flevoland een belangrijke functie vervult voor de omliggende kernen en een belangrijke rol speelt in de regionale voorzieningenstructuur. Deze functie kan in de beschrijving van de leefregio explicieter zichtbaar worden gemaakt. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de rol van Emmeloord in de Omgevingsvisie nader toe te lichten. Daarmee wordt de ruimtelijke en maatschappelijke betekenis van Emmeloord binnen Noordelijk Flevoland beter zichtbaar gemaakt, zonder dat dit leidt tot	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Gebiedsuitwerkingen, Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle: **Als centrum van Noordelijk Flevoland vervult Emmeloord een belangrijke bovenlokale functie voor voorzieningen, werkgelegenheid, zorg en onderwijs.** In Emmeloord stimuleren we verdichting rond ons voorkeurstracé voor de toekomstige Lelylijn en het station. We voorzien uitbreidingsmogelijkheden voor wonen aan de oostzijde van de A6.

			een wijziging van de strategische koers van de Omgevingsvisie.	
108.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de overcapaciteit en energiepositie van Noordoostpolder onvoldoende in de Povi worden benoemd. De indiener verzoekt de situatie in Noordoostpolder expliciet op te nemen, omdat deze volgens de indiener vergelijkbaar is met de overcapaciteit in Zeewolde.	De beschrijvingen van de leefregio's zijn bewust op hoofdlijnen opgesteld en richten zich op de onderscheidende kwaliteiten en accenten van iedere regio. Het is niet de bedoeling om alle aanwezige kwaliteiten, kansen en infrastructuuraspecten volledig te beschrijven. De aanwezigheid van netcapaciteit en eventuele overcapaciteit in de Noordoostpolder wordt onderkend, maar dit is niet onderscheidend voor deze leefregio alleen en past daarom beter binnen de generieke uitwerking van het thema energie dan binnen de gebiedsbeschrijving van één leefregio. Wij zien daarom geen aanleiding om de tekst op dit onderdeel aan te passen.	Geen wijziging

109.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de Povi de mogelijkheden voor erftransformatie geografisch te sterk beperkt. De indiener verzoekt om erftransformatie in de gehele gemeente Noordoostpolder dan wel Noord-Flevoland mogelijk te maken, zodat ruimte ontstaat voor lokaal maatwerk. Volgens de indiener sluit dit aan bij de memo ‘Uitgangspunten beleidskader functieverandering op erven’ van 28 april 2026.	Wij begrijpen uw wens om meer ruimte te bieden voor erftransformatie binnen de gemeente Noordoostpolder en uw aandacht voor de mogelijkheden van lokaal maatwerk. De ontwerp-Omgevingsvisie bevat echter een strategische ruimtelijke koers op hoofdlijnen en is niet bedoeld als uitgewerkt beoordelingskader voor individuele erven, buiten het aangeven van gebieden. De visie geeft richting aan waar erftransformatie vanuit provinciaal perspectief kan bijdragen aan sterke leefregio's, vitale kernen en een zorgvuldig ingericht buitengebied. De provincie en gemeente hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan met ontwikkelingen op erven, onder meer via het experimentenkader voor extra woningen op erven in de Noordoostpolder. Daarnaast zijn inzichten opgedaan vanuit concrete initiatieven en ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt mede op basis van deze ervaringen en inzichten meer duidelijkheid over de gewenste ontwikkelrichting. De verdere uitwerking van	Geen wijziging

			mogelijkheden, voorwaarden en gebiedsspecifieke afwegingen vindt plaats in vervolgbeleid en programma's. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de ruimtelijke koers van de Omgevingsvisie aan te passen. Wel nemen wij de aandacht voor maatwerk mee bij de verdere uitwerking van het beleid voor erftransformatie.	
110.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert spanning tussen het provinciale belang van een leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied en het strikte afwegingskader voor erftransformatie. De indiener verzoekt om een faciliterende houding voor wonen en kleinschalige bedrijvigheid op vrijkomende agrarische erven, voldoende gemeentelijke beleidsruimte voor maatwerk en expliciete erkenning van de specifieke ruimtelijke opgaven van landelijke gemeenten.	Wij onderschrijven het belang van een leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied en herkennen dat erftransformaties kunnen bijdragen aan leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en het toekomstbestendig gebruik van vrijkomende agrarische erven. Tegelijkertijd heeft de Omgevingsvisie als doel om op strategisch niveau richting te geven aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland en meer duidelijkheid te bieden over de provinciale koers voor ontwikkelingen op erven in het landelijk gebied. De provincie en gemeenten hebben de afgelopen jaren ervaring opgedaan met ontwikkelingen op erven, onder meer via het experimentenkader voor extra woningen op erven in	Geen wijziging

			de Noordoostpolder. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt op basis hiervan een ruimtelijke richting voor erftransformaties, terwijl de verdere uitwerking van voorwaarden, uitzonderingen en gebiedsspecifiek maatwerk plaatsvindt in vervolgbeleid en programma's. De gevraagde verruiming van de mogelijkheden voor erftransformaties raakt daarmee primair de nadere beleidsuitwerking en niet de strategische koers van de Omgevingsvisie zelf. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Wij nemen de aandacht voor maatwerk en de positie van landelijke gemeenten wel mee bij de verdere uitwerking van het erftransformatiebeleid.	
111.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de positionering van agritech te eenzijdig op Dronten is gericht en onvoldoende recht doet aan de feitelijke spreiding. De indiener verzoekt agritech als meerkernig cluster te positioneren, Noordoostpolder als volwaardige locatie op te nemen en de pijl voor agrifood richting Noordoostpolder te plaatsen. Verder in de zienswijze	U geeft aan dat de huidige positionering van het agritech-ecosysteem te sterk op Dronten is gericht en onvoldoende recht doet aan de rol van Noordoostpolder binnen agritech en agrifood. We vermoeden daarbij dat u verwijst naar de kaart en bijbehorende tekstelementen op pagina 46-47 in de omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Gebiedsuitwerkingen, Agrofoodcluster: Emmeloord is de wereldwijde aardappelhoofdstad en het hart van de Nederlandse aardappelteelt en bekend om de gespecialiseerde

		verzoekt de indiener het provinciale belang voor agritech te laten aansluiten bij de High Tech & Innovatie Strategie en het Sociaal Economisch Beleid Noordoostpolder 2026+.	Wij herkennen dat agritech en agrifood binnen Flevoland functioneren als een netwerk van onderling verbonden locaties en dat meerdere gebieden hierin een belangrijke rol vervullen. Dat is ook de reden dat de titel van het ecosysteem Agritech luidt "agrofoodcluster Dronten - Lelystad - Emmeloord". De vestigingen van WUR en Aeres in dit gebied, evenals de vele testfaciliteiten maken dat we dit gebied als hotspot positioneren. In de Noordoostpolder zit weliswaar ook een grote 'cluster' van agrofood en agritech bedrijven, maar is de kennis- en onderwijsstructuur minder prominent aanwezig vergelijkbaar met Dronten en Lelystad. Dat doet niets af aan het feit, zoals ook in de teksten is verwerkt op pagina 47, dat Noordoostpolder expliciet onderdeel uitmaakt van dit cluster/ ecosysteem en van belang is, zeker op het gebied van de aardappelteelt. Om het belang en de kracht van Noordoostpolder en Emmeloord in het bijzonder beter te positioneren passen we het tekstelement aan op pagina 47. De pijl op pagina 47 verwijst naar een potentiële uitbreidingrichting voor woningbouw, heeft niets met	kennis en ontwikkeling. **Ook huisvest Emmeloord het Aeres Training Centre Emmeloord.** Kaartaanpassing: Visiekaart en strategiekaart innovatieve economische ecosystemen: De positie van de Noordoostpolder in het economisch ecosysteem agritech is opgenomen, middels verbinding tussen Dronten en Emmeloord en Emmeloord als Aardappelhoofdstad

			dit thema vandoen.	
112.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de agritechverbinding op de afbeelding op pagina 41 onjuist is ingetekend. De verbinding loopt binnen Noordoostpolder naar het glastuinbouwgebied, terwijl deze volgens de indiener beter naar Emmeloord kan lopen, omdat agritech de gehele gemeente betreft.	Wij delen uw constatering dat de weergave van het agritech-ecosysteem op dit punt verduidelijkt kan worden. De strategiekaart Economische Ecosystemen is daarom aangepast, waarbij de positie van de Noordoostpolder en Emmeloord duidelijker wordt weergegeven, passend bij de rol van de regio als kenniscentrum voor agritech en aardappelhoofdstad van Nederland. Ook is de strategische inzet binnen het economische ecosysteem hierop aangepast.	Wijziging op kaart
113.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de kenmerkende openheid en structuur van de polder, waaronder lijnen, verkaveling en zichtlijnen, onvoldoende expliciet in de Povi zijn opgenomen. De indiener verzoekt het polderraamwerk en de openheid als ruimtelijk uitgangspunt en toetsingskader te borgen, passend bij de status van	U vraagt aandacht voor de kenmerkende openheid en ruimtelijke structuur van de Noordoostpolder, waaronder de verkaveling, landschappelijke lijnen en zichtrelaties. Tevens wijst u op de betekenis van de Noordoostpolder als wederopbouwgebied. Wij herkennen dat deze	Geen wijziging

		Noordoostpolder als Wederopbouwgebied.	kwaliteiten een belangrijk onderdeel vormen van de identiteit van de Noordoostpolder en van Flevoland als geheel. Dit is onderdeel van het robuust polderraamwerk zoals beschreven in de visie. Met betrekking tot het wederopbouwgebied schrijven wij in de visie: De Noordoostpolder is een wederopbouwgebied van nationaal belang en dit beschermen wij. Wij zien geen aanleiding om hiervoor een afzonderlijk juridisch toetsingskader in de Omgevingsvisie op te nemen.	
114.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Povi slechts beperkt ruimte biedt voor recreatieve ontwikkelingen, met name via groenblauwe dooradering, waterrecreatie en delen van de oostrand. Dit beperkt de ontwikkelruimte ten opzichte van de gemeentelijke omgevingsvisie, die breder inzet op dag- en verblijfsrecreatie. De indiener verzoekt de Povi hierop af te stemmen en de ontwikkelruimte uit de gemeentelijke omgevingsvisie aan te houden.	Wij onderschrijven dat recreatie en toerisme bijdragen aan de aantrekkelijkheid, vitaliteit en leefbaarheid van Flevoland. Tegelijkertijd maakt de Omgevingsvisie een integrale afweging tussen verschillende ruimtelijke functies en opgaven op provinciaal niveau. Wij zien geen aanleiding om de recreatieve ontwikkelruimte uit gemeentelijke beleidsdocumenten één-op-één over te nemen in de Omgevingsvisie. Wel geeft deze en andere zienswijzen aanleiding om de rol van recreatie en	Raad de was-wordt lijst voor de volledige lijst met aanpassingen. Een voorbeeld van een aanpassing is: Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Multifunctionele landbouwrandgebieden: Aan de randen van de polder richting het oude land zien we meer grofmazige gebieden. Deze gebieden lenen zich voor versterking van de groene structuur in combinatie met landbouw. **In deze gebieden zoeken we naar combinaties van landbouw, natuur,**

			toerisme in de Omgevingsvisie explicieter te beschrijven. Uw en andere zienswijzen hebben hierbij geleid tot diverse tekstuele toevoegingen in hoofdstuk 4.2, 4.4, 5.2 en 5.4.	**water, landschap en recreatie**. We werken aan een functiemix die zowel ondersteunend is aan natuur en recreatie als aan de landbouw. Door deze functies toe te delen aan de multifunctionele landbouwrandgebieden houden we het open landbouwgebied beschikbaar voor voedselproductie. **Wandel- en fietsroutes, groen-blauwe verbindingen en toegankelijke overgangszones dragen bij aan een aantrekkelijk en beleefbaar landelijk gebied.**
115.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener onderschrijft het uitgangspunt dat de provincie zorgvuldig omgaat met landbouwgrond voor voedselproductie en functiewijziging beperkt. De indiener verzoekt daarbij voldoende ruimte te behouden voor dag- en verblijfsrecreatie.	U geeft aan dat het uitgangspunt om functiewijziging van landbouwgrond te beperken kan leiden tot minder ruimte voor dag- en verblijfsrecreatie dan in de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt beoogd. Wij onderschrijven het belang van recreatie en toerisme voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Flevoland. Tegelijkertijd kiest de Omgevingsvisie bewust voor zorgvuldig gebruik van landbouwgrond als belangrijke provinciale kwaliteit. Dit betekent niet dat er in beginsel niks mogelijk is. Mocht een recreatiefunctie zich willen vestigen of uitbreiden op landbouwgrond dan zal door middel van het afwegingskader	Geen wijziging

			voor de functiewijziging van landbouwgrond worden bekeken of het onttrekken van landbouwgrond een wenselijke ontwikkeling is. Ook kleinschalige recreatieve voorzieningen die passend zijn bij het agrarisch landschap blijven mogelijk op (voormalige) agrarische erven. Hier is geen sprake van het onttrekken van landbouwgrond. Daarbij blijft van belang dat de activiteit landschappelijk goed wordt ingepast, past bij de kenmerken van het landelijk gebied en geen belemmering vormt voor agrarische productiemogelijkheden in de omgeving. Wij zien geen aanleiding om dit uitgangspunt te wijzigen.	
116.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de huidige formulering over het MITC ontwikkelingen in en rond het Voorsterbos en Waterloopbos kan beperken. De indiener verzoekt om een evenwichtige afweging tussen hoogwaardige bedrijvigheid, recreatie en toerisme en stelt voor de mogelijkheden tot verplaatsing van het aangewezen luchtruim te onderzoeken. Daarnaast verzoekt de indiener het MITC te positioneren als onderdeel van een	Wij onderschrijven dat het MITC belangrijke kansen biedt op het gebied van innovatie, onderwijs en werkgelegenheid. Om die reden is het MITC in de Omgevingsvisie opgenomen als een strategische ontwikkeling binnen de economische ecosystemen. Het testcentrum is van (inter)nationaal belang, voor innovatie en veiligheid op het	Tekstuele aanvulling: hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Gebiedsuitwerkingen, MITC: Het MITC levert een essentiële bijdrage aan de innovatieve economische ecosystemen slimme mobiliteit en hightech door zijn unieke test- en experimenteercapaciteit. **Het is van (inter)nationaal belang voor innovatie en veiligheid op het land, te water, in de lucht en in de ruimte (space).** Het gebied vraagt om zorgvuldig omgaan met

		bredere economische structuur, met ruimte voor bestaande en nieuwe bedrijven, zonder verdringing van andere functies en met een duidelijke meerwaarde voor de regionale economie.	land, te water, in de lucht en in de ruimte (space). Het waarborgen van de randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor het functioneren van het MITC, waaronder de beschikbaarheid en het gebruik van het luchtruim voor test-, oefen- en certificeringsactiviteiten, maakt daarvan onderdeel uit. De bevoegdheid ten aanzien van de aanwijzing, inrichting en het daadwerkelijk kunnen gebruiken van het luchtruim berust bij het Rijk, in het bijzonder de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en Defensie. Zij hebben de kennis voor hetgeen nog mogelijk is in het luchtruim. De ligging van de aangewezen luchtruimen vormt voor de provincie daarom een gegeven. De zienswijze geeft geen aanleiding om deze strategische beleidskeuze te heroverwegen of aan te passen. Wij herkennen tegelijkertijd uw wens om het MITC nadrukkelijk te positioneren als onderdeel van een bredere economische structuur. Er wordt daarom een aanvulling gedaan.	ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving om het gebruik van het luchtruim voor testen en oefenen niet te beperken. **Er wordt per initiatief beoordeeld of aard, omvang, ligging en gebruiksintensiteit verenigbaar zijn met de test-, oefen- en certificeringsmogelijkheden van het MITC, waaronder het gebruik van het luchtruim.** Het MITC heeft een aantrekkende werking als campus, maar vormt een gereguleerde en afgesloten omgeving. **Het MITC ontwikkelt zich daarbij in een bredere economische structuur met andere economische kwaliteiten van de Noordoostpolder, waaronder agritech en de maakindustrie.** Met de partners verkennen we hoe in de toekomst in de nabijheid plaats geboden kan worden aan bedrijvigheid die met deze innovaties verbonden is.

117.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Povi vooral aandacht besteedt aan bedrijventerreinen, hotspots en economische ecosystemen, terwijl een substantieel deel van de werkgelegenheid zich in het buitengebied bevindt. De indiener verzoekt ruimte te behouden voor werkgelegenheid buiten bedrijventerreinen, bijvoorbeeld op vrijkomende agrarische erven en bij recreatieve ontwikkelingen.	Wij herkennen dat werkgelegenheid in Flevoland niet uitsluitend plaatsvindt op bedrijventerreinen, maar ook in het landelijk gebied, onder meer binnen de agrarische sector, recreatie en toerisme en andere economische activiteiten. De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de economische structuur van Flevoland en richt zich daarbij onder andere op economische ecosystemen, werklocaties en innovatieve clusters. De provinciale omgevingsvisie legt daarmee een focus op die thema's/ onderwerpen die van (boven)regionaal en dus provinciaal belang zijn. Kleinschalige uitbreidingen of functieveranderingen zijn, zoals u zelf ook aangeeft, bovenal van gemeentelijk belang. Het klopt dat het buitengebied, maar ook winkelcentra en woonwijken, bijdrijvigheid huisvest. De mogelijkheden voor economische ontwikkelingen op vrijkomende agrarische erven en andere locaties in het buitengebied worden nader uitgewerkt in aanvullend beleid voor erftransformaties en andere vervolgtrajecten. Daarbij worden ook de kansen voor economische	Geen wijziging

			functies buiten bedrijventerreinen betrokken. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. De door u genoemde aandachtspunten nemen wij mee bij de verdere uitwerking van het beleid voor erftransformaties en het landelijk gebied.	
118.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat in de paragraaf Natuur te weinig aandacht wordt besteed aan het maatschappelijke belang van natuurbeleving. De indiener verzoekt om naast natuurbescherming ook de toegankelijkheid, recreatieve voorzieningen en instandhouding van wandel- en fietspaden in bestaande en nieuwe natuur te borgen.	Wij onderschrijven dat natuur niet alleen van belang is voor de biodiversiteit en het functioneren van ecosystemen, maar ook bijdraagt aan gezondheid, recreatie en de beleefbaarheid van het landschap. De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt reeds aandacht aan een toegankelijk en beleefbaar buitengebied en aan recreatieve verbindingen tussen natuurgebieden, kernen en stedelijke gebieden. Wij zien aanleiding om de samenhang tussen natuur, recreatie en natuurbeleving explicieter tot uitdrukking te brengen in de toelichting op het natuurbeleid. In hoofdstuk 5.7, Natuur, wordt daarom verduidelijkt dat het natuurnetwerk, naast de bescherming en ontwikkeling van natuur, bijdraagt aan gezondheid,	Tekstuele aanvulling: Hoofdstuk 5.7 Natuur – Gezonde, aantrekkelijke, woon-, werk- en leefomgeving voor mens en dier: In 2050 willen we dat dit hele net werk verder versterkt is, dat er meer samenhang is tussen de gebieden en dat de natuur gebieden beter bereikbaar zijn. Zowel de inwoners van de provincie als recreanten kunnen daar nog meer van genieten, en door de natuurlijke overgangen tussen stedelijk gebied en het landelijk gebied neemt de leefbaarheid toe. **Naast bescherming en ontwikkeling van natuur draagt dit netwerk bij aan gezondheid, recreatie en de beleving van het Flevolandse landschap. Waar passend verbinden we natuurontwikkeling met een**

			recreatie en de beleefbaarheid van het Flevolandse landschap. Waar dit passend is bij de natuurdoelen en de draagkracht van het gebied, worden natuurontwikkeling en een toegankelijk en beleefbaar buitengebied in samenhang beschouwd. Deze aanvulling versterkt de bestaande koers, zonder de primaire focus van het natuurbeleid te verschuiven. De aanleg, het beheer en de financiering van recreatieve voorzieningen zijn niet uitsluitend een provinciale verantwoordelijkheid. Daarnaast is het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) primair gericht op het behoud, het beheer en de ontwikkeling van natuur en landschap. Het is niet bedoeld als algemeen financieringsinstrument voor de aanleg van nieuwe recreatieve voorzieningen. Voor de aanleg van nieuwe voorzieningen en recreatieve gebiedsontwikkeling zijn daarom in beginsel andere programma's, subsidieregelingen, investeringsmiddelen van belang. De in de zienswijze genoemde voorwaarden ten aanzien van	**toegankelijk en beleefbaar buitengebied.**

			subsidiëring, toegankelijkheid, beheer, financiering en afspraken met terreinbeherende organisaties hebben voornamelijk betrekking op de uitvoering van het beleid. Deze onderwerpen worden nader uitgewerkt in programma's, subsidieregelingen, uitvoeringsbeleid en gebiedsgerichte afspraken en worden daarom niet afzonderlijk in de Omgevingsvisie geregeld. De zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een beperkte tekstuele aanvulling van hoofdstuk 5.7 van de Omgevingsvisie.	
119.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de paragraaf Erfgoed vooral gericht is op bescherming en onvoldoende aandacht besteedt aan erfgoedbeleving. De indiener verzoekt om ook de beleefbaarheid van rijksmonumenten, waaronder de Kuinderburcht, Oud-Kraggenburg en het Waterloopbos, en van Werelderfgoed Schokland nadrukkelijk op te nemen.	Wij herkennen dat erfgoed niet alleen een beschermingsopgave is, maar ook bijdraagt aan identiteit, recreatie, toerisme en ruimtelijke kwaliteit. Deze zienswijze geeft aanleiding om de erfgoedparagraaf aan te vullen, zodat naast behoud en bescherming ook aandacht wordt besteed aan de beleving en toegankelijkheid van erfgoed, alsook de betekenis van erfgoed voor inwoners en bezoekers van Flevoland.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.9 Landschap en erfgoed – ontwikkeling op basis van de identiteit: De provincie Flevoland wil dit verhaal van Flevoland blijvend kunnen vertellen, en herkenbaar en beleefbaar maken voor en met een breed publiek. Hiervoor is van belang dat er voldoende herkenbare plekken of gebouwen zijn die laten zien hoe de omgeving tot stand is gekomen door de verhalen van de plek te vertellen, zichtbaar en toegankelijk te maken. **Erfgoed wordt daarom niet alleen beschermd en behouden, maar waar mogelijk ook toegankelijk en beleefbaar gemaakt. Bij ruimtelijke**

				ontwikkelingen benutten we erfgoedwaarden als inspiratie voor de kwaliteit en identiteit van de leefomgeving.
120.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat binnen het polderraamwerk alleen de multifunctionele landbouwrandgebieden expliciet ruimte bieden voor recreatief gebruik. In de Noordoostpolder betreft dit de oostrand, waar de mogelijkheden bovendien worden beperkt door natuur, landbouw, glastuinbouw en het NLR-luchtruim. De indiener vraagt welke ruimte de overige gebiedstypen bieden voor recreatie en wijst daarbij op de erfgoedzone Nagele-Schokland-Schokkerhaven en het gebied Wellerwaard-Kuinderbos. De indiener verzoekt de Povi op dit punt af te stemmen op de gemeentelijke omgevingsvisie.	U geeft aan dat recreatieve ontwikkeling binnen de Omgevingsvisie vooral wordt gekoppeld aan de multifunctionele landbouwrandgebieden, terwijl binnen Noordoostpolder ook andere gebieden belangrijke recreatieve kwaliteiten hebben, zoals erfgoedgebieden, recreatieve landschappen en bosgebieden. Wij herkennen dat recreatie niet uitsluitend verbonden is aan één gebiedstype. Deze en andere zienswijzen geven aanleiding om de toelichting op de gebiedstypen te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt dat recreatieve ontwikkeling ook mogelijk kan zijn binnen andere gebiedstypen, mits deze aansluit bij de aanwezige kwaliteiten en ruimtelijke opgaven van het gebied.	Raad de was-wordt lijst voor de volledige lijst met aanpassingen. Een voorbeeld van een aanpassing is: Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Multifunctionele landbouwrandgebieden: Aan de randen van de polder richting het oude land zien we meer grofmazige gebieden. Deze gebieden lenen zich voor versterking van de groene structuur in combinatie met landbouw. **In deze gebieden zoeken we naar combinaties van landbouw, natuur, water, landschap en recreatie**. We werken aan een functiemix die zowel ondersteunend is aan natuur en recreatie als aan de landbouw. Door deze functies toe te delen aan de multifunctionele landbouwrandgebieden houden we het open landbouwgebied beschikbaar voor voedselproductie. **Wandel- en fietsroutes, groen-blauwe verbindingen en toegankelijke overgangszones dragen bij aan een**

				aantrekkelijk en beleefbaar landelijk gebied.
121.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Povi de woningbouwopgave voor Emmeloord uitsluitend koppelt aan de Lelylijn. De indiener vraagt of mogelijke uitbreidingen aan de noord- en westzijde van Emmeloord, los van deze opgave, eveneens onder het provinciale belang vallen.	Wij begrijpen deze vraag. De Omgevingsvisie koppelt de woningbouwopgave voor Emmeloord niet uitsluitend aan de komst van de Lelylijn. Ook los van de Lelylijn zijn er woningbouwopgaven die kunnen bijdragen aan de regionale woonbehoefte en het versterken van de leefregio. De koppeling met de Lelylijn ziet specifiek op de beoogde schaalsprong van Emmeloord. Daarbij beschouwen we infrastructuur en woningbouw in samenhang. De komst van een station biedt kansen voor een grotere, geconcentreerde woonontwikkeling rond het station en draagt daarmee bij aan het draagvlak en de benutting van deze nieuwe OV-verbinding. Andersom is een schaalsprong in bereikbaarheid nodig om een dergelijke grotere woningbouwontwikkeling mogelijk te maken. Daarom koppelt de Omgevingsvisie de	Geen wijziging

			schaalsprong bij Emmeloord aan de Lelylijn. Wwoningbouw op andere locaties hebben een andere schaal en worden niet beschouwd als de schaalsprong die in de Omgevingsvisie in samenhang met de Lelylijn wordt voorzien.	
122.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat niet alle busroutes, verbindingen en haltes in de Povi lijken te zijn ingetekend. De indiener vraagt waarom deze niet volledig op de kaart zijn weergegeven.	De kaarten in de Omgevingsvisie zijn strategisch van aard en geven daarom geen volledig overzicht van alle bestaande busroutes en bushaltes. Alleen nieuwe verbindingen en haltes, of verbindingen en haltes met een belangrijke functie voor de ontwikkeling van de sterke leefregio's en innovatieve economische ecosystemen, zijn op de kaarten weergegeven. De overige routes en haltes blijven daarmee buiten het detailniveau van de Omgevingsvisie; het ontbreken daarvan betekent niet dat deze niet van belang zijn of komen te vervallen.	Geen wijziging

123.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de Povi het belang van de Lelylijn erkent, maar onvoldoende duidelijk maakt welke lobbyrol de provincie bij de realisatie ervan vervult. De indiener verzoekt deze lobbyrol expliciet en prominent op te nemen in de Povi en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. Daarnaast verzoekt de indiener om mobiliteit en bereikbaarheid structureel te monitoren als onderdeel van de brede welvaart, met aandacht voor weg-, spoor- en openbaarvervoerverbindingen.	In de Omgevingsvisie is de Lelylijn opgenomen als een belangrijke ontwikkeling die mede richting geeft aan de ruimtelijke toekomst van Flevoland. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document en niet primair bedoeld om bestuurlijke lobby- en uitvoeringsactiviteiten uit te werken. Wij zijn van oordeel dat de visie voldoende duidelijk maakt dat de provincie uitgaat van de realisatie van de Lelylijn als gewenste ontwikkeling. Monitoring van mobiliteit en bereikbaarheid vindt plaats binnen de daarvoor aangewezen programma's en uitvoeringsprocessen. Lobby kan naar aanleiding van deze omgevingsvisie als uitwerking van een programma opgenomen worden als maatregel. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	Geen wijziging
124.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat provinciaal belang 14 onvoldoende aandacht besteedt aan de vitaliteit van kleine kernen. De indiener verzoekt dit expliciet in de Povi op te nemen.	Wij herkennen het belang dat de indiener hecht aan de leefbaarheid en vitaliteit van de kleinere kernen. Mede op basis van voortschrijdend inzicht is provinciaal belang 14 (door wijzigingen nu provinciaal 13) aangescherpt tot: "Leefbare en vitale kernen met een passend en	Geen wijziging

			bereikbaar (basis)voorzieningenniveau.” De motivering van dit provinciaal belang is opgenomen in hoofdstuk 5.2. Met leefbare en vitale kernen doelen wij op alle Flevolandse kernen, waaronder zowel de grotere steden als de kleinere dorpen en woonkernen. Daarmee is het belang dat de indiener onder de aandacht brengt in de formulering van het provinciaal belang geborgd. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot een aanvullende wijziging van de visie.	
125.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de Povi voor Noordoostpolder onvoldoende concreet is over de verbinding tussen onderwijs en economie. De indiener verzoekt het bestaande mbo-aanbod expliciet te borgen, de verkenning van hbo-satellietlocaties op te nemen in het omgevingsprogramma en brede welvaart leidend te maken, met bereikbaarheid, onderwijs, voorzieningen en economische kansen als vaste monitoringsindicatoren.	Wij onderschrijven dat een goede aansluiting tussen onderwijs, economie en arbeidsmarkt van groot belang is voor brede welvaart en de ontwikkeling van onze leefregio's. De Omgevingsvisie beschrijft de strategische ontwikkelrichting van Flevoland op de lange termijn. De door u voorgestelde maatregelen, zoals het borgen van specifieke onderwijsvoorzieningen, het verkennen van hbo-locaties en het vastleggen van monitoringsindicatoren, behoren meer tot de uitvoering en uitwerking van beleid dan tot de Omgevingsvisie zelf.	Geen wijziging

			Wij zien daarom geen aanleiding om deze onderdelen als afzonderlijke beleidsdoelstellingen of maatregelen in de Omgevingsvisie op te nemen. Wel nemen we uw zienswijze mee in het uitwerken van de relevante Omgevingsprogramma(s).	
126.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat onvoldoende duidelijk is hoe energie-infrastructuur, energieopwekking en energiegebruik ruimtelijk worden ingepast in het robuuste polderraamwerk. De indiener verzoekt deze inpassing en de ruimtelijke gevolgen voor de verschillende landschapstypen in de Povi te verduidelijken.	Wij onderschrijven dat de energietransitie een toenemende ruimtevraag met zich meebrengt en dat een zorgvuldige inpassing daarvan van belang is. De Omgevingsvisie beschrijft dat het robuust polderraamwerk de basis vormt waarop wonen, landbouw, economie en energieopgaven kunnen voortbouwen. Middels vijf gebiedstypen geven we invulling aan de diverse opgaven en kansen die spelen in Flevoland. De vijf gebiedstypen zorgen ervoor dat transities en functies op de juiste plek in de polder kunnen landen. Verdere uitwerking van de wijze waarop energievoorzieningen ruimtelijk worden ingepast in de vijf gebiedstypen, vindt plaats in programma's, gebiedsuitwerkingen en concrete projecten.	Geen wijziging

127.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener vraagt of warmtenetten de primaire keuze zijn voor de gehele gebouwde omgeving, welk uitgangspunt de provincie hierbij hanteert en op welke wijze zij gemeenten bij de ontwikkeling van warmtenetten wil ondersteunen.	Warmtenetten belasten het elektriciteitsnet minder dan de meeste andere alternatieve verwarmingsmethoden. Dit is een aspect wat wij belangrijk vinden in het kader van netcongestie. Er zijn echter andere redenen waarom er voor een andere oplossing gekozen kan worden. De Omgevingsvisie is een strategisch document, de wijze waarop de provincie wil ondersteunen wordt uitgewerkt in de nog uit te werken programma's.	Geen wijziging
128.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat het verbod op nieuwe grootschalige wind- en zonne-energieprojecten mogelijk strijdig is met de uitgangspunten voor decentrale energieoplossingen en het RES-bod van 1.000 hectare zonneparken. De indiener verzoekt te verduidelijken wat onder ‘grootschalige wind- en zonne-energieprojecten’ wordt verstaan, welk provinciaal belang hiermee is gemoeid en welke ruimte gemeenten behouden voor decentrale uitbreiding.	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van deze zienswijze zie paragraaf 2.4.

129.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener verzoekt om naast woningbouw, scholen, zorginstellingen en andere maatschappelijke voorzieningen ook bestaande economische activiteiten, zoals glastuinbouw, op te nemen in provinciaal belang 19.	Wij herkennen het belang dat de indiener vraagt voor bestaande economische activiteiten, waaronder glastuinbouw. Provinciaal belang 18(voorheen provinciaal belang 19) is het resultaat van een integrale afweging door Provinciale Staten en wordt daarom niet aangepast. Los van de tekst van provinciaal belang 18 wordt de daadwerkelijke volgorde waarin aanvragen voor transportcapaciteit worden behandeld, bepaald door het landelijke ACM-prioriteringskader. Netbeheerders zijn verplicht dit kader toe te passen, en dit kader onderscheidt categorieën als veiligheid, basisbehoeften en netcongestieverzachters. Of een economische activiteit voorrang krijgt, hangt af van deze landelijke criteria en niet van de tekst van de Omgevingsvisie. Daarnaast erkent de Omgevingsvisie nadrukkelijk het belang van economische ontwikkeling, waaronder agrofood en andere innovatieve sectoren, elders in de visie. Wel zien wij in deze zienswijze aanleiding om de uitwerking van provinciaal belang 18 in	Tekstuele aanvulling: Hoofdstuk 5.3 Economie – Toekomstbestendige digitale infrastructuur: **Om invulling te geven aan provinciaal belang 18 hanteren we met betrekking tot de energiebehoefte van datacenters en de schaarste aan elektriciteitscapaciteit het door** Autoriteit Consument & Markt vastgestelde prioriteringsprotocol. **Dat betekent dat we voorrang geven** aan woningbouw, scholen, zorginstellingen, **bestaande economische activiteiten** en andere maatschappelijke voorzieningen.

			hoofdstuk 5.3 te verduidelijken. Daar nemen wij op dat ook de belangen van bestaande economische activiteiten worden betrokken.	
130.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	Provinciaal belang 21: De indiener heeft begrip voor de gewenste prioritering binnen het energiesysteem, maar wijst erop dat ook bestaande economische activiteiten, zoals de glastuinbouw, een grote verduurzamingsopgave hebben. De indiener vraagt hoe de provinciale belangen voor een robuust energiesysteem en een goede ruimtelijke inpassing van decentrale energie-infrastructuur zich tot elkaar verhouden en of dit ruimte biedt voor windenergie bij bedrijventerreinen, glastuinbouwgebieden en dorpen. De indiener verzoekt de ruimtelijke inpassing als gemeentelijk belang te beschouwen en de nadere afweging aan gemeenten over te laten.	Dat een gemeente een duidelijk (zwaarwegend) belang heeft bij (nieuwe) het al dan niet ruimtelijk inpassen van ontwikkelingen ondersteunen we hartgrondig. Dat neemt niet weg dat ook vanuit de provincie geldt dat zij afwegingen maakt om de ruimtelijke ordening in goede banen te leiden. Op grond van artikel 2.3 van de Omgevingswet heeft de provincie de verantwoordelijkheid provinciale belangen in de fysieke leefomgeving te behartigen indien deze niet doelmatig of doeltreffend door gemeenten kunnen worden behartigd. Ter bescherming van deze belangen kan de provincie op grond van artikel 4.2 Omgevingswet regels stellen die bijdragen aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Deze taak vervangt onder de Omgevingswet in belangrijke mate de provinciale verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ordening onder	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie – Provinciaal belang 23: Goede ruimtelijke inpassing van **centrale en** decentrale energie-infrastructuur en -activiteiten

			de voormalige Wro. Op basis van deze zienswijze zullen wij het genoemde provinciaal belang 22 herzien en verduidelijken	
131.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat onvoldoende duidelijk is hoe de provincie toetst of ruimtelijke keuzes voor wonen, werken, energie, mobiliteit en gebiedsontwikkeling aantoonbaar bijdragen aan de klimaatdoelen. De indiener verzoekt om hiervoor een duidelijk toetsingskader op te nemen.	De Omgevingsvisie beschrijft de strategische richting voor klimaatbestendige ontwikkeling van Flevoland. De wijze waarop wordt beoordeeld of ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan deze doelen wordt nader uitgewerkt in omgevingsprogramma's, monitoring en andere uitvoeringsinstrumenten. Daarbij worden passende indicatoren en beoordelingscriteria ontwikkeld en vertaald in maatregelen.	Geen wijziging
132.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener vraagt hoe het uitgangspunt ‘slim, schoon en solide’, met ruimte voor automobiliteit, zich verhoudt tot het STOMP-principe. Daarnaast vraagt de indiener waar de samenhang en toepassing van beide uitgangspunten verder worden uitgewerkt.	U vraagt hoe het uitgangspunt "slim, schoon en solide" zich verhoudt tot het STOMP-principe en waar de toepassing van STOMP nader wordt uitgewerkt. De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de gewenste ontwikkeling van het mobiliteitssysteem. Daarbij hanteren wij slim, schoon en solide als indeling. Het STOMP-principe is één van de mogelijke afwegingsmethodieken die bij de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: In de grote kernen, dus waar veel inwoners wonen, stimuleren we het gebruik van openbaar vervoer, de (elektrische) fiets en deelmobiliteit. Dat doen we langs het STOMP principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, MaaS (Mobility

			verdere uitwerking van mobiliteitsopgaven is toe te passen. Wij nemen een toelichting in de tekst op zodat duidelijker is hoe dit zich tot elkaar verhoudt. De verdere uitwerking van mobiliteitsprincipes vindt plaats in vervolgprogramma's en uitvoeringsbeleid.	as a Service), Personen auto). **Met dit pincipe geven wij mede invulling aan het uitgangspunt voor mobiliteit: slim, schoon en solide.**
133.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener vindt het criterium dat bedrijven op een bedrijventerrein of in een woongebied moeten 'thuishoren' onvoldoende duidelijk. De gemeente heeft dit criterium al uitgewerkt in bestaande beleidsdocumenten, waaronder de Notitie bedrijfsmatige activiteiten in het landelijk gebied, de Ontwikkelstrategie werklocaties Noordelijk Flevoland en de gemeentelijke omgevingsvisie. De indiener verzoekt in de Povi aan te sluiten bij deze bestaande gemeentelijke uitgangspunten, omdat deze passend zijn voor het gebied.	Wij herkennen dat deze formulering ruimte laat voor interpretatie. Dat is bewust: de omgevingsvisie stelt op provinciaal niveau kaders, en laat de nadere invulling en toepassing daarvan over aan gemeenten. Wij kiezen ervoor om in de visie niet te verwijzen naar specifieke gemeentelijke documenten. Een dergelijke verwijzing zou het kaderstellende karakter van de visie doorbreken, leiden tot onderhoudslasten bij wijziging van gemeentelijk beleid, en een ongelijke behandeling ten opzichte van andere gemeenten kunnen suggereren. Dit doet niets af aan de waarde van de door u genoemde notitie en ontwikkelstrategie voor de concrete toepassing van dit uitgangspunt in uw gemeente. Die uitwerking hoort naar ons	Geen wijziging

			oordeel thuis in gemeentelijk beleid, niet in de tekst van de provinciale visie.	
134.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de term ‘regionale meerwaarde’ onvoldoende is omschreven. De indiener vraagt waar deze term nader wordt uitgewerkt en hoe de provincie inzichtelijk maakt welke locaties als strategisch worden aangemerkt.	U vraagt terecht aandacht voor de begrippen "regionale meerwaarde" en "strategische locaties". Op pagina 42 in de omgevingsvisie is wel een duiding gegeven van deze begrippen. De Omgevingsvisie beoogt hiermee richting te geven aan keuzes voor economische ontwikkeling en werklocaties. Tegelijkertijd is het van belang dat duidelijk wordt op basis van welke kenmerken regionale meerwaarde wordt beoordeeld. Deze zienswijze geeft aanleiding om de toelichting op dit onderdeel iets te verduidelijken. Regionale meerwaarde wordt namelijk niet alleen door de provincie bepaald, maar vindt in afstemming en samenhang plaats met gemeenten en is onderdeel van het regionaal programmeren van werklocaties. We nemen dit expliciet op in de tekst. Ten aanzien van de strategische locaties zien wij op dit moment	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Principes: **Sturen op regionale meerwaarde** We zetten zoveel mogelijk in op de vestiging van bedrijven met een regionale meerwaarde: bedrijven die aantoonbaar een mate van regionale gebondenheid hebben, bijdragen aan regionale economische innovatieve ecosystemen, een maatschappelijke meerwaarde hebben en zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte. **In samenspraak met gemeenten wordt in het kader van het regionaal programmeren van werklocaties nader invulling gegeven aan de sturing op regionale meerwaarde.**

			geen aanleiding om in de Omgevingsvisie zelf een limitatieve lijst van strategische locaties op te nemen. Op pagina 42 is wel een (niet limitatieve) lijst opgenomen van mogelijke strategische zoekzones. De concrete toepassing van deze uitgangspunten vindt plaats in samenwerking met gemeenten en andere partners bij de verdere uitwerking van beleid en programma's.	
135.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de tekst over adaptatiegebieden ten onrechte impliceert dat bestaande landbouwfuncties moeten worden beëindigd. De indiener verzoekt in de Povi expliciet op te nemen dat de landbouwfuncties behouden blijven.	De Omgevingsvisie beoogt niet om landbouw in adaptatiegebieden op voorhand uit te sluiten. Wel vraagt de toenemende invloed van klimaatverandering, waterbeschikbaarheid, bodemdaling, drooglegging en bodemcondities om een toekomstbestendige inrichting van deze gebieden en wellicht tot een andere bedrijfsvoering van de agrariche bedrijven in deze gebieden. Wij delen uw opvatting dat de huidige tekst aanleiding kan geven tot verschillende interpretaties. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de toelichting te verduidelijken. Daarbij wordt explicieter beschreven dat landbouw en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, adaptatiegebieden: In adaptatiegebieden komen opgaven zoals bodemdaling, wateroverlast en druk van verstedelijking samen. Daarom vragen deze plekken om nieuwe oplossingen en integrale afwegingen. **Ruimtelijke keuzes stemmen we af op de langetermijnontwikkeling van bodem, water en klimaat. Landbouw blijft daarbij een belangrijke functie en kan, afhankelijk van de gebiedsopgave, worden gecombineerd met klimaatadaptatie, waterbeheer en natuurversterking.**

			agrarische bedrijven ook binnen adaptatiegebieden een belangrijke functie kunnen blijven vervullen, mits deze ontwikkeling past bij de gebiedsopgaven rondom bodem, water en klimaat. Wij zien geen aanleiding om vast te leggen dat landbouwfuncties overal volledig behouden blijven, omdat toekomstige gebiedsgerichte afwegingen ruimte moeten houden voor maatwerk.	
136.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat in de Povi alleen de positieve effecten van peilopzet in de deltagebieden worden beschreven. De indiener verzoekt ook de mogelijke negatieve effecten en kanttekeningen bij peilopzet te benoemen.	Wij herkennen dat een evenwichtige beschrijving van de gevolgen van peilopzet kan bijdragen aan een beter begrip van de afwegingen die hierbij spelen. De Omgevingsvisie beschrijft de kansen van peilopzet voor klimaatadaptatie en een robuust bodem- en watersysteem. Tegelijkertijd kunnen dergelijke maatregelen gevolgen hebben voor bestaande functies en gebruiksvormen. Deze zienswijze geeft aanleiding om de toelichting op dit onderdeel te verduidelijken door explicieter te benoemen dat de toepassing van peilopzet vraagt om gebiedsgerichte afwegingen waarin ook mogelijke effecten	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 36.

			voor andere functies worden betrokken.	
137.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de term ‘open landbouwgebied’ en de bijbehorende gebiedstypen onvoldoende duidelijk zijn gedefinieerd. De indiener verzoekt de gebiedstypen praktischer en eenduidiger te omschrijven, zodat geen onduidelijkheid ontstaat over de betekenis en toepassing ervan.	U geeft aan dat de gebiedstypering "Open landbouwgebied" volgens u niet alle kenmerken van het gebiedtype omvat en verzoekt om een meer praktische omschrijving. De Omgevingsvisie werkt met gebiedstyperingen op strategisch niveau. Deze typeringen zijn bedoeld om richting te geven aan de gewenste ontwikkeling van gebieden en zijn niet bedoeld als uitputtende beschrijving van alle functies, kenmerken of gebruiksvormen. Wij zien daarom geen aanleiding om de gebiedstypering nader te detailleren. De huidige omschrijving biedt voldoende richting voor de strategische keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt. De verdere uitwerking van gebiedskenmerken en gebiedsspecifieke afwegingen vindt plaats in programma's,	Geen wijziging.

			gebiedsuitwerkingen en gemeentelijke instrumenten.	
138.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat onvoldoende duidelijk is wat onder ‘verwevingsgebieden’ wordt verstaan. De indiener verzoekt aan te geven waar de verwevingsgebieden, multifunctionele landbouwrandgebieden en bijbehorende doelen nader worden uitgewerkt.	Wij begrijpen deze vraag. De Omgevingsvisie beschrijft deze gebieden op strategisch niveau en geeft daarmee richting aan de gewenste ontwikkeling. De concrete uitwerking van doelen, maatregelen en gebiedsspecifieke keuzes vindt plaats in Omgevingsprogramma's, gebiedsuitwerkingen en in samenwerking met gemeenten en gebiedspartners. Dit is uitgebreider toegelicht in hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om De visie aan te passen.	Geen wijziging.
139.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat onduidelijk is wat de provincie in adaptatiegebieden verstaat onder ‘clusters van bebouwing’. De indiener verzoekt dit begrip in de Povi toe te lichten en daarbij rekening te houden met bestaande latente bouwmogelijkheden op erven, die bij functieverandering	Wij kunnen uw zienswijze niet geheel plaatsen betreffende adaptatiegebieden en clustering van bebouwing, gezien deze op twee verschillende plaatsen staan. De provincie voert een concentratiebeleid waarbij	Geen wijziging

		naar wonen of bedrijvigheid doorgaans worden ingeperkt.	nieuwe woningen en andere stedelijke functies primair plaatsvinden binnen bestaand bebouwd gebied of in directe aansluiting daarop. Hiermee wordt voorkomen dat zich in het landelijk gebied geleidelijk nieuwe, solitaire bebouwingsclusters ontwikkelen die kunnen uitgroeien tot mini-kernen. Om de ruimtelijke kwaliteit en het onderscheid tussen bebouwd en landelijk gebied te behouden, worden nieuwe ontwikkelingen daarom zoveel mogelijk geconcentreerd op daarvoor aangewezen locaties, zoals woonkernen en bedrijventerreinen.	
140.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Povi verschillende uitgangspunten voor gewasbeschermingsmiddelen bevat en verzoekt om verduidelijking. De indiener vraagt hoe de reductie wordt berekend, welk ijkmoment wordt gehanteerd, of de reductie betrekking heeft op alle chemische gewasbeschermingsmiddelen of alleen op schadelijke bestanddelen, en hoe de provincie op het gebruik daarvan gaat sturen.	U stelt vragen over de wijze waarop de ambitie rond gewasbeschermingsmiddelen wordt geïnterpreteerd, gemeten en uitgevoerd. Wij herkennen dat voor de lezer niet direct duidelijk is welke indicatoren, referentiepunten en sturingsmechanismen hierbij worden gehanteerd. De Omgevingsvisie bevat de strategische richting voor een toekomstbestendige landbouw en gezonde leefomgeving. De concrete uitwerking van monitoring, indicatoren, referentiejaren en instrumenten	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en Leefomgeving – Realiseren van een goede milieukwaliteit: Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en gewasbeschermingsmiddelen In lijn met Europese en nationale regelgeving en het voorzorgbeginsel richten we ons op het realiseren van een duurzame, gezonde en ecologisch verantwoorde leefomgeving, waarbij ook aandacht is voor de effecten van deze **stoffen** en middelen **op de leefomgeving, de gezondheid** en de natuur. **Daarom zetten wij ons in voor het zoveel mogelijk voorkomen en**

			voor sturing vindt plaats in vervolgbeleid en uitvoeringsinstrumenten. Deze zienswijze geeft aanleiding om de toelichting op dit onderdeel te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt hoe de ambitie zich verhoudt tot de verdere beleidsuitwerking.	**terugdringen van emissies en blootstelling aan zeer zorgwekkende stoffen en schadelijke gewasbeschermingsmiddelen. Waar onze bevoegdheden dat toelaten stimuleren en borgen wij bronaanpak, een vermindering van milieubelasting, monitoring en de toepassing van minder schadelijke alternatieven.** Voor gewasbeschermingsmiddelen streven we daarnaast in interprovinciaal verband naar een gelijke uitgangspositie voor alle provincies.
141.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat meerdere kaarten in de Povi onvoldoende leesbaar zijn en dat de legenda's niet alle kleuren, begrippen en parameters duidelijk toelichten. De indiener verzoekt de legenda's te verduidelijken en begrippen als 'hoog' en 'minst diep' nader te definiëren.	Wij begrijpen uw opmerking dat de kaartbeelden en de daarbij behorende legenda's niet op alle onderdelen voldoende duidelijk zijn. Dit wordt opgepakt om deze te verduidelijken.	Kaart aanpassing: Legenda en kaartbeelden zijn verduidelijkt.
142.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de Povi onvoldoende toelicht wat onder milieuzoneringen voor bedrijventerreinen wordt verstaan en waarop deze zoneringen en kaartverwijzingen zijn gebaseerd. De indiener verzoekt dit te verduidelijken en daarbij aan te sluiten bij de terminologie van de Omgevingswet, omdat de omschrijvingen uit het voormalige 'groene boekje' niet meer gelden.	De huidige bestemmingsplannen zijn vooralsnog niet omgezet in omgevingsplannen waarbij sprake is van het "verdwijnen" van de bestaande milieuhindercategorieën. Er er is nog altijd sprake van een aanduiding naar milieuhindercategorieën. Het klopt dat onder de nieuwe omgevingswet de milieuhindercategorieën bij (nieuwe) ruimtelijk-economische	Geen wijziging

			ontwikkelingen in essentie niet meer voor hoeven te komen, maar technisch is het nog altijd mogelijk gebruik te blijven maken van de bestaande milieuhindercategorieën zoals opgenomen in het "groene boekje". Het gaat er vooral om dat bedrijven die een grote hinder realiseren (geur, stof, geluid of anderszins) zich (moeten) kunnen vestigen op specifieke bedrijventerreinen. De bedrijventerreinen in de kaart zijn ingedeeld naar de maximale hindercategorie die zich kan vestigen (of gevestigd is) op het desbetreffende bedrijventerrein. Het betekent niet dat op het hele terrein bedrijven gevestigd mogen zijn, maar dat er een enkele of meerdere kavels/ percelen zijn waar dit mogelijk is.	
143.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de ontwikkelrichting voor woningbouw bij Marknesse onjuist op de kaart is aangegeven. De indiener verzoekt de pijl aan te passen en de ontwikkelrichting naar het westen, aansluitend op de fasen 2, 3 en 5, weer te geven.	Uw zienswijze heeft aanleiding gegeven om naar de ontwikkelrichting van Marknesse te kijken. Wij hebben de ontwikkelrichting voor woningbouw bij Marknesse aangepast. De pijl wordt verplaatst naar de westzijde van de N719, zodat de ontwikkelrichting naar het westen en aansluitend op de door u genoemde fasen 2, 3 en 5 wordt weergegeven. De zienswijze leidt	Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart woonmilieus: Pijl Marknesse verplaatst aansluitend bij plannen gemeente Noordoostpolder

			daarmee tot een wijziging van de kaart.	
144.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener constateert dat de ontwikkelrichting voor woningbouw ten noordoosten van Emmeloord, ter hoogte van bedrijventerrein MUNT B, onjuist op de kaart is aangegeven. De indiener verzoekt de pijl aan te passen richting Emmeloord-West, Emmelhage en Waterwijk en bij een eventuele ontwikkeling in de oksel van de A6 rekening te houden met de komst van de Lelylijn.	Wij onderschrijven dat de toekomstige ontwikkeling van Emmeloord zorgvuldig moet worden afgestemd op de mogelijke komst van de Lelylijn. Daarom kiezen wij ervoor de woningbouwontwikkeling sterker te richten op verdichting, transformatie en de ontwikkeling van stedelijke woon-werkmilieus rondom de toekomstige stationsomgeving. Een eventuele schaalsprong voor woningbouw aan de oostzijde van de A6 is nadrukkelijk gekoppeld aan de realisatie van de Lelylijn met een station in Emmeloord. De tekst van de Omgevingsvisie wordt hierop aangepast. Ook worden de pijlen voor woningbouwontwikkeling over de A6 van de kaart verwijderd. De zienswijze leidt daarmee tot zowel een tekstuele als een kaartaanpassing.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Dronten – NOP – Regio Zwolle: **In Emmeloord stimuleren we verdichting, transformatie en de ontwikkeling van meer stedelijke woon-werkmilieus rondom de toekomstige stationsomgeving van de Lelylijn. We houden strategisch ruimte beschikbaar voor woningbouw aan de oostzijde van de A6. Deze ontwikkeling zien we als een mogelijke schaalsprong die nadrukkelijk alleen aan de orde is wanneer de Lelylijn met een station in Emmeloord wordt gerealiseerd.** Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart woonmilieus: Pijlen Emmeloord Oostzijde van de A6 verwijderd

145.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener stelt dat de Povi ruimte moet bieden aan gemeenten om bij woningbouw lokaal maatwerk toe te passen. Provinciale kaders mogen richting geven, maar gemeentelijke afwegingen over locatiekeuze, programmering en invulling niet vervangen. De indiener verzoekt dit subsidiariteitsprincipe expliciet in de omgevingsprogramma's te verankeren.	U geeft aan dat gemeenten ruimte moeten behouden voor lokaal maatwerk bij woningbouwontwikkeling en verzoekt om het subsidiariteitsprincipe expliciet te verankeren in omgevingsprogramma's. Wij onderschrijven het belang van samenwerking tussen provincie en gemeenten bij de woningbouwopgave. De Omgevingsvisie beschrijft de provinciale ambitie en geeft richting aan de gewenste ontwikkeling van Flevoland als geheel. De concrete keuzes over locatie, programmering en inrichting worden vervolgens gebiedsgericht uitgewerkt in samenwerking met gemeenten. Wij zien geen aanleiding om het subsidiariteitsprincipe expliciet als aanvullend uitgangspunt in de Omgevingsvisie of omgevingsprogramma's op te nemen voor bepaalde thema's, anders dan de borging van het subsidiariteitsbeginsel die in de visie al staat. In de Omgevingsvisie hebben wij reeds benoemd dat wij dit principe hanteren. Wel blijft samenwerking met gemeenten een belangrijk uitgangspunt bij de	Geen wijziging

			verdere uitwerking van de woningbouwopgave.	
146.	Gemeente Noordoostpolder (#3523592)	De indiener acht woningbouw ten oosten van Emmeloord onwenselijk vanwege mogelijke geluidsoverlast van de A6 en de benodigde kostbare geluidreducerende maatregelen. Daarnaast kan woningbouw op deze locatie de toekomstige uitbreiding en gewenste clustering van bedrijventerreinen beperken en leiden tot verdere versnippering.	Voor de beantwoording zie rij 144.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 144.
147.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener stelt dat de 37 breed geformuleerde provinciale belangen, mede vanwege hun juridische consequenties, de samenwerking onder druk kunnen zetten. De indiener verzoekt deze belangen te heroverwegen en benadrukt dat gemeenten op grond van het subsidiariteitsbeginsel primair verantwoordelijk zijn voor de fysieke leefomgeving en de integrale afweging van lokale functies. Volgens de indiener gaat de detaillering van de Omgevingsvisie Flevoland 2050 binnen stedelijk gebied verder dan vanuit het provinciaal belang noodzakelijk is.	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.2	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.2

		De indiener verzoekt het subsidiariteitsbeginsel expliciet in de visie op te nemen en te respecteren. Provinciale sturing is alleen passend wanneer een belang niet doelmatig en doeltreffend door het gemeentebestuur kan worden behartigd.		
148.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	Daarnaast mist de indiener de Omgevingsvisie de kenmerkende samenwerking tussen de provincie en de Flevolandse gemeenten, zoals binnen de Strategische Agenda Flevoland en Samen Maken We Flevoland. Volgens de indiener ligt de nadruk te veel op provinciale regie. De indiener verzoekt de gezamenlijke aanpak van regionale en landelijke opgaven nadrukkelijker in de visie te verankeren.	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.1	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.1.
149.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener waardeert de verbinding tussen het fysieke en sociale domein binnen complete leefregio's. De indiener constateert echter dat het bovenlokale perspectief niet aansluit bij de gedetailleerde uitwerking van gemeentelijk grondgebied in de visiekaarten. Sommige aanduidingen wijken af van de gemeentelijke Omgevingsvisie of lopen vooruit op	Wij onderschrijven het belang van een goede samenhang tussen het fysieke en sociale domein en begrijpen de zorg van de gemeente Lelystad over de verhouding tussen het bovenlokale perspectief en het detailniveau van de visiekaarten. De kaarten geven de gewenste provinciale ontwikkelrichting weer en maken zichtbaar waar ruimte wordt gezien voor	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3. Kaart aanpassingen: doorgevoerd zoals besproken.

		bestuurlijke besluitvorming, zoals bij Noordersluis, stadsparken en bossen, De Akker en Lelystad Noord. De indiener verzoekt te verduidelijken hoe de bovenlokale provinciale benadering zich verhoudt tot gemeentelijke beleidskeuzes en bevoegdheden.	ontwikkelingen en waar provinciale belangen richting geven aan toekomstige keuzes. De gebiedsuitwerkingen en ontwikkelrichtingen hebben daarbij een strategisch karakter. Zij leggen geen juridisch begrensde locaties, concrete bouwplannen, programmering of fasering vast, maar vormen een inhoudelijk onderbouwd provinciaal vertrekpunt voor een gezamenlijke verkenning voor het stedelijk gebied. De zienswijze geeft aanleiding om enkele onjuistheden in het kaartmateriaal te herstellen. De aanduiding bij de Akker wordt aangepast, zodat de kaart op dit punt aansluit bij de gemeentelijke situatie. Ook de kaart die ten onrechte de indruk wekken dat verdichting in stadsparken en bossen wordt voorzien, worden aangepast. Hiermee wordt voorkomen dat aan de visiekaarten een ontwikkelrichting wordt ontleend die niet is beoogd. Voor Noordersluis wordt het kaartbeeld verduidelijkt. De aanduiding betekent niet dat het gebied noodzakelijkerwijs verandert naar een woonfunctie. De provinciale ontwikkelrichting biedt ruimte voor een stedelijk en	

			gemengd gebied, waarin werklocaties, recreatie en wonen in samenhang een plek kunnen krijgen. De precieze functieverdeling en ruimtelijke invulling vragen om nadere uitwerking. De aanduiding van Lelystad-Noord als economische hotspot blijft gehandhaafd. Deze aanduiding geeft de provinciale strategische ontwikkelrichting voor het gebied weer. De nadere invulling vindt plaats in samenwerking met de gemeente en andere betrokken partijen, met inachtneming van ieders taken en bevoegdheden. De zienswijze wordt daarmee gedeeltelijk overgenomen en leidt tot aanpassing en verduidelijking van het kaartmateriaal.	
150.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener vindt dat de huidige beschrijving onvoldoende recht doet aan de bestaande kwaliteiten en ontwikkelmogelijkheden van Lelystad. De indiener ziet Lelystad als een sterke, multimodaal bereikbare schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam, Regio Zwolle en Noord-Nederland, mede door Flevokust Haven en de toekomstige Lelylijn. De indiener verzoekt de visie aan te sluiten bij de Omgevingsvisie Lelystad 2050 en nadrukkelijker uit	Wij herkennen uw constatering dat Lelystad beschikt over belangrijke kwaliteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van Flevoland, waaronder de strategische ligging binnen de Metropoolregio Amsterdam, de verbindingen met Zwolle en Noord-Nederland, de ligging aan het IJsselmeer en de multimodale bereikbaarheid. Wij hebben aanleiding gezien om de beschrijving van de leefregio Lelystad te bezien en waar nodig	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Duiding strategie: **Leefregio Lelystad heeft een centrale spilfunctie in de provincie ten opzichte van de andere leefregio's en verschillende samenwerkingsverbanden. De stad grenst aan het aantrekkelijk groenblauw gebied in het hart van Nederland. Door de centrale ligging en de verbinding met andere leefregio's positioneert Lelystad zich verder als hoofdstad van Flevoland. Hierbij richt Lelystad zich op kwalitatieve groei,**

		te gaan van een alzijdige, kwalitatieve stedelijke ontwikkeling, waarin woningbouw samengaat met economie, recreatie, voorzieningen, infrastructuur, natuur en brede welvaart.	meer nadruk te leggen op de bestaande kwaliteiten en ontwikkelkansen van de stad. De ambitie dat Lelystad zich verder ontwikkelt als hoofdstad van Flevoland en dat daarbij aandacht nodig blijft voor versterking van de sociale structuur en brede welvaart blijft daarbij ongewijzigd. Voor deze gebiedsomschrijving heeft u een aanzet gedaan die wij zullen gebruiken voor de aanpassing.	**inclusief het versterken van de sociale structuur.** Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Gebiedsuitwerkingen, Lelystad: In 2050 is **leefregio** Lelystad een veerkrachtige en herkenbare hoofdstad met een sterke positie in de provincie, **als onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam en in verbinding met de regio Zwolle en de andere leefregio's in Flevoland.** Als een spin in het web gelegen in het midden van de provincie in verbinding met Almere, Enkhuizen, Harderwijk, Dronten, Urk en Emmeloord. **Daarnaast kenmerkt Lelystad zich door haar** ~~de~~ unieke ligging aan het Markermeer met Nationaal Park Nieuwland, het Ketelmeer en IJsselmeer. Flevolanders gaan naar Lelystad om hier in hun vrije tijd te recreëren op en aan het water en gebruik te maken van de bovenlokale voorzieningen die de hoofdstad biedt. Voor haar inwoners biedt Lelystad **een aantrekkelijk woon- en werkstad met een passend aanbod van voorzieningen** in een gezonde en groene leefomgeving. **De nadruk zal liggen op het versterken van de bestaande stad, waar sociale verbondenheid centraal staat**. Woonmilieus zijn van goede kwaliteit, natuurinclusief en het netwerk van voorzieningen en de werkgelegenheid sluiten aan bij de

				veranderende behoeften van de bevolking. Om dit te bereiken heeft de ontwikkeling van de stad als een samenhangende stedelijke eenheid met doorlopend stedelijk weefsel prioriteit bij alle gebiedsontwikkelingen. **Door de ruime opzet van de stad en het combineren van functies zijn er in de stad, bijvoorbeeld bij stationsomgevingen, het centrum en langs de dreven, mogelijkheden om kwalitatief te verdichten, waarbij stedelijke dynamiek en groene kwaliteit elkaar versterken.** ~~Op verschillende plekken, zoals de stationsomgeving en het nieuwe station Zuiderhage, het Stadshart en de ruim opgezette dreven is potentie voor Lelystad om te verdichten/intensiveren~~. Door herstructurering van bestaande (oudere) wijken kan de kwaliteit van deze wijken vergroot worden. Toevoegen van nieuwe woningen geeft een impuls aan voorzieningen, draagkracht en leefbaarheid van deze wijken. Andere woningtypen inpassen binnen bestaande wijken, met name appartementen, maakt het mogelijk voor starters en senioren om binnen hun wijk een passende woning te vinden. Het Waterfront biedt Lelystad een kans om de stad te verrijken met een ander woonmilieu. De provincie ondersteunt deze ambitie en ziet naast woningbouw

				ook kansen voor recreatie en (water) toerisme in de gehele kustzone in aansluiting op het Nationaal Park Nieuw Land. **Functiemenging op een gedeelte van het bedrijventerrein Noordersluis kan bijdragen aan de gewenste stedelijke ontwikkeling** ~~De gedeeltelijke transformatie van bedrijventerrein Noordersluis bij Kornwerderzand kan hieraan bijdragen~~ en de provincie onderzoekt dit graag samen met de gemeente. De groei van woningen vindt plaats ten westen van de A6. Zo beschermen we het landelijk gebied en bevorderen we de kwalitatief hoogwaardige ontwikkeling van de stad. In het zuiden werken gemeente, provincie en Rijk aan Zuiderhage, een nieuw stadsdeel **dat ruimtelijk en functioneel goed aangesloten moet worden op de bestaande stad**. ~~goed verbonden moet worden de bestaande stad~~ Samen met onze partners werken we aan een goede vormgeving. Hierbij houden we oog voor de ontwikkeling van Lelystad Airport als defensie- en burgerluchtvaartterrein, **in relatie tot de geluidsoverlast en het gezondheidsaspect** ~~mede vanwege de geluidsoverlast en het gezondheidsaspec~~t. **De provincie zet in op een directere verbinding van de N307 ter hoogte van de Baai van Van Eesteren. Deze directere verbinding verbetert de regionale doorstroming en leidt het doorgaande zware verkeer**

				zoveel mogelijk buiten de stad om, waardoor de leefbaarheid in Lelystad wordt versterkt. Ook de realisatie van de Lelylijn, station Zuiderhage, **de Rondweg Lelystad-Zuid en** de verbreding van de A6 zijn belangrijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling en versterken de positie van Lelystad als kruispunt van de provincie. Zij vergroten de regionale en nationale bereikbaarheid en zijn noodzakelijk om de groei van Lelystad te ondersteunen.
151.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener ziet kansen voor economische ontwikkeling rond Flevokust Haven en de Maximacentrale, maar vindt dat de voorgestelde invulling niet aansluit bij de Omgevingsvisie Lelystad 2050. Ook is onvoldoende duidelijk wanneer grootschalige bedrijvigheid als ondersteunend aan het energie-ecosysteem wordt beschouwd. De indiener verzoekt de visie van de gemeenteraad over datacenters en circulaire bedrijven die schadelijke stoffen verwerken of hinder veroorzaken te respecteren. Na gemeentelijke visievorming over Lelystad Noord wordt verzocht het gebied gezamenlijk met het Rijk verder uit te werken.	Wij herkennen dat dit gebied (energie-economische ecosysteem rondom Flevokusthaven, de Maximacentrale en Lelystad Noord) een belangrijke rol speelt in de toekomstige economische en energetische ontwikkeling van Flevoland. Uw constatering dat in de Omgevingsvisie geen inzet is voorzien op een aanlanding van windenergie op zee en een waterstofcluster delen wij echter niet. In de Omgevingsvisie wordt waterstof expliciet benoemd als onderdeel van het energie-economische ecosysteem. Ook in de thematische uitwerking Energie wordt ingezet op waterstof en andere niet-fossiele brandstoffen, inclusief de benodigde regionale infrastructuur en aansluiting op	Geen wijziging.

			de landelijke waterstofbackbone. Daarnaast zijn op de energiekaart onder meer de wind op zee aansluiting, de waterstofbackbone en een zoekgebied waterstof weergegeven. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wel begrijpen wij uw vraag wanneer grootschalige bedrijvigheid als ondersteunend aan het ecosysteem wordt beschouwd. Deze zienswijze geeft aanleiding om te bezien of dit criterium in de verdere uitwerking (omgevingsprogramma's) nader kan worden verduidelijkt. De verdere ontwikkeling van Lelystad-Noord vraagt om gebiedsgerichte uitwerking in samenwerking tussen gemeente, provincie, Rijk, netbeheerders en andere betrokken partners. Hierin trekken we momenteel samen met u op.	

152.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener constateert dat de stapeling van nationale en regionale opgaven rond Lelystad grote druk legt op het buitengebied en de ontwikkeling van de stad. Het gaat onder meer om ontwikkelingen rond Lelystad Airport, Flevokust Haven, de Maximacentrale, energie-infrastructuur en datacenters. De indiener verzoekt bij nieuwe ruimteclaims gezamenlijk en op basis van gelijkwaardigheid in te zetten op wederkerigheid. Daarbij moeten de opgaven aansluiten bij het economische profiel en de ontwikkeling van Lelystad, zodat de gemeente die de lasten draagt ook profiteert van de maatschappelijke en economische baten.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat verschillende nationale, provinciale en regionale opgaven samenkomen in Lelystad en dat deze ontwikkelingen gevolgen hebben voor de leefomgeving, de economie en de toekomstige ontwikkeling van de stad. Wij delen uw opvatting dat dergelijke opgaven niet uitsluitend vanuit hun eigen sectorale opgave moeten worden beschouwd, maar dat ook aandacht nodig is voor de bijdrage aan brede welvaart, leefkwaliteit, bereikbaarheid, werkgelegenheid en voorzieningen in de betreffende (leef)regio. Dit sluit aan bij de ambitie van de Omgevingsvisie om te werken aan een Flevoland in balans en is onderdeel van de strategieën en bijbehorende principes. Wij zien geen aanleiding om wederkerigheid als afzonderlijk beleidsprincipe of als formele voorwaarde voor nationale en regionale opgaven op te nemen in de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

153.	**Gemeente Lelystad (#3522851)**	De indiener verzoekt het in de Omgevingsvisie Lelystad 2050 vastgelegde natuurlijke raamwerk te respecteren en te versterken. Dit groen-blauwe raamwerk vormt de basis voor een beleefbare, diverse, verbonden en natuurinclusieve stad. De indiener verzoekt de ambities van de ontwikkelstrategie robuust polderraamwerk hierop te laten aansluiten.	Wij herkennen dat de gemeente Lelystad in haar Omgevingsvisie werkt vanuit een natuurlijk raamwerk waarin groen, water, natuurverbindingen en gebiedswaarden in samenhang zijn beschouwd. Wij constateren dat veel van deze uitgangspunten aansluiten bij de ambities van de ontwikkelstrategie Robuust polderraamwerk. Deze zienswijze geeft aanleiding om explicieter te beschrijven dat bij de verdere uitwerking van het Robuust polderraamwerk aansluiting wordt gezocht bij bestaande groen-blauwe structuren en ecologische raamwerken van gemeenten en andere partners. Wij zien echter geen aanleiding om gemeentelijke raamwerken als zelfstandig provinciaal beleidskader vast te stellen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - principes, versterken natuurverbindingen: We versterken natuurverbindingen door het toe voegen van nieuwe natuur, groen-blauwe dooradering en het aaneenschakelen van bestaande natuur gebieden. **Deze verbindingen zijn voldoende robuust en kwalitatief sterk om bij te dragen aan biodiversiteit, soortenuitwisseling en een veerkrachtig natuurnetwerk**. Dit principe koppelen we aan gebieden waarin veel natuur aanwezig is, waar het water systeem aanleiding geeft, waar de druk op de ruimte hoog is of waar het polderraamwerk versterkt moet worden. We werken eraan dat in 2050 zeker 10 % van de provincie een groen-blauwe dooradering heeft. Hierdoor versterken we de biodiversiteit, de waterkwaliteit, beleving en recreatieve mogelijkheden. **De provincie sluit bij de verdere uitwerking waar mogelijk aan op bestaande groen-blauwe structuren, ecologische verbindingen en natuurlijke raamwerken van gemeenten en andere partners. Hiermee worden bestaande kwaliteiten versterkt en wordt samenhang gerealiseerd tussen lokale**

				en provinciale ambities voor natuur, water, landschap en biodiversiteit.
154.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat de ontwikkeling van nieuwe kernen niet op voorhand moet worden uitgesloten. Nieuwe kernen, onder meer langs provinciale N-wegen, kunnen volgens de indiener bijdragen aan woningbouw, leefbaarheid en alternatieve woonvormen, terwijl de identiteit van de bestaande kern behouden blijft. De indiener verzoekt daarom om in de Omgevingsvisie ruimte te bieden voor een netwerkstructuur met meerdere complementaire kernen, dan wel voor Zeewolde een expliciete uitzondering op te nemen.	Wij herkennen uw zorg dat de Omgevingsvisie sterk inzet op versterking en uitbreiding van bestaande kernen. De provincie kiest hier bewust voor, omdat dit bijdraagt aan een efficiënt gebruik van de beschikbare ruimte, het versterken van voorzieningen en het beperken van versnippering van de fysieke leefomgeving. Tegelijk merken wij op dat de ontwerp-Omgevingsvisie nieuwe kernen niet categorisch uitsluit. In de visie is opgenomen dat nieuwe solitaire clusters van bebouwing buiten de aangegeven stedelijke gebieden worden uitgesloten, maar ook dat eventuele nieuwe kernen ter versterking van leefregio's eerst samen met de betreffende gemeente in een gezamenlijk ontwerpproces worden verkend. Bij de gebiedsuitwerking voor de leefregio Zeewolde is bovendien aangegeven dat wij samen met de	Geen wijziging

			gemeente verkennen hoe een schaalsprong, als onderdeel van een goed functionerende leefregio, vorm kan krijgen. Wij begrijpen uw wens om ruimte te houden voor innovatieve woonvormen en nieuwe ontwikkelconcepten. Tegelijk zijn wij van mening dat dergelijke ontwikkelingen in veel gevallen ook binnen of aansluitend aan bestaande kernen een plek kunnen krijgen. Wij zien daarom geen aanleiding om de provinciale koers beleidsmatig te wijzigen of om voor de gemeente Zeewolde een afzonderlijke uitzonderingspositie op te nemen.	
155.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener maakt bezwaar tegen de voorgestelde zuidelijke uitbreidingsrichting voor woningbouw in Zeewolde. Deze richting is volgens de indiener niet in lijn met het raadsbesluit van 6 november 2025, waarin het A-gebied aan de noord- en noordoostzijde als toekomstige uitbreidingsrichting is aangewezen. De indiener stelt dat de zuidelijke uitbreiding onvoldoende is afgestemd, niet aansluit bij de doorlopen participatietrajecten en de gemeentelijke afweging over de	Voor de algemene beantwoording zie paragraaf 2.3. Specifiek voor Zeewolde geldt de keuze voor een strategische ontwikkelrichting richting het zuiden samenhangt met de ruimtelijke opbouw en het functioneren van Zeewolde in de leefregio. Inbreiding in en rond het centrum heeft prioriteit. Wanneer op langere termijn uitbreiding nodig is, biedt een zuidelijke richting de mogelijkheid om verdere eenzijdige groei naar	Voor de algemene tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.

		identiteit en omvang van de kern doorkruist. Ook is de voorgestelde natuurcompensatie in het noordoosten volgens de indiener strijdig met de daar geplande woningbouw. De indiener verzoekt daarom de tekst en het kaartbeeld aan te passen, het A-gebied minimaal als verwevingsgebied en niet als natuurgebied aan te wijzen, de ontwikkelpijl naar het noorden/noordoosten te richten en de toekomstige ontwikkeling van Harderhaven op de kaart op te nemen.	het noorden te voorkomen, de kern evenwichtiger op te bouwen en het draagvlak en de bereikbaarheid van het centrum met diens voorzieningen te versterken. Dit past bij de principes van de sterke leefregio's. De visie kiest voor een evenwichtige spreiding van verstedelijking over de provincie en biedt Zeewolde meer ruimte voor groei, passend bij het eigen dorpse karakter en de kwaliteiten ruimte, landschap en gezonde leefmilieus. Het OER ondersteunt dit gedachtegoed. De woningbouwontwikkeling dient daarbij te worden onderzocht en gekoppeld te worden aan bereikbaarheid en voorzieningen. Negatieve effecten op natuur, landbouw, water, bodem, landschap dienen zorgvuldig te worden onderzocht, afgewogen of beperkt. In lijn met de eerder genoemde passage bij 154 met betrekking tot een nieuwe kern, staat het Zeewolde vrij om in de diverse verkenningen te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor de schaalsprong van Zeewolde.	

			Hierin trekken wij graag met u gezamenlijk op. De genoemde "Marsroute Woningbouw" onderdeel van uw aangegeven stukken van 6 november 2025 kan hierin één van de verkenningen zijn, maar nog geen vaste uitkomst zijn. Wij vragen u bij verkenning van gebied A nadrukkelijk de hindercontouren van omliggende bedrijventerreinen en infrastructuur mee te nemen in deze verkenning. Wij zien vanuit een gezonde, veilige en evenwichtige leefomgeving zwaarwegende beperkingen en aandachtspunten. Wij vragen u ons te betrekken in deze verkenningen en zien op dit moment geen aanleiding om hierop vooruitlopend de omgevingsvisie aan te passen.	
156.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat het verwevingsgebied Oosterwold te ruim is begrensd en niet aansluit bij de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold en de gemeentelijke Omgevingsvisie. Volgens de indiener biedt het bestaande gebied voldoende ruimte voor een geleidelijke overgang tussen stedelijk en landelijk gebied	Dank voor uw zienswijze. Het verwevingsgebied op de visiekaart betreft een gebiedstypologie binnen het robuuste polderraamwerk en is geen begrenzing van de ontwikkeling van Oosterwold. De aanduiding geeft aan waar in de toekomst verschillende functies met landbouw kunnen worden	Geen wijziging

		en veroorzaakt de verruiming onnodige onzekerheid. De indiener verzoekt de begrenzing op de visiekaart aan te passen aan de eerder vastgestelde grenzen.	verweven, zodat de open landbouwgebieden zoveel mogelijk worden ontzien. De begrenzing uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold blijft daarmee het relevante kader voor de ontwikkeling van Oosterwold zelf. De ruimere aanduiding op de provinciale visiekaart wijzigt deze begrenzing niet. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de kaarten aan te passen.	
157.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat de 37 provinciale belangen te abstract en ruim zijn geformuleerd, waardoor vrijwel de gehele fysieke leefomgeving tot provinciaal belang wordt verklaard. Volgens de indiener is dit in strijd met het subsidiariteitsbeginsel uit artikel 2.3 van de Omgevingswet en beperkt dit onnodig de gemeentelijke beleidsvrijheid. De indiener verzoekt de provinciale belangen te heroverwegen en per belang te toetsen of sprake is van een bovengemeentelijk belang dat niet doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd.	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.2.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van deze zienswijze zie paragraaf 2.2.

158.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat het op de visiekaarten weergegeven tracé voor de nieuwe 380 kV-verbinding niet overeenkomt met de actuele stand van zaken en ten onrechte de indruk wekt dat sprake is van een breed gedragen voorkeursalternatief. De indiener verzoekt de afwijkende positie van de gemeente Zeewolde tekstueel te vermelden en de lijnstructuur voor de 380 kV-verbinding op alle relevante kaarten te actualiseren.	Wij begrijpen uw zienswijze over de weergave van de 380 kV-verbinding op de visiekaart en uw toelichting op de door u ingenomen positie in het regionale proces. Uw zienswijze geeft aanleiding om de weergave op de kaart en de toelichting hierop aan te passen. Wij zullen bezien hoe de 380 kv energie-infrastructuur in de Omgevingsvisie op hoofdlijnen kan worden weergegeven, zodat duidelijker wordt dat het gaat om een regio advies 380 kv en dat de uiteindelijke tracékeuze in een ander proces plaatsvindt. Ook zal het rijksvoorkeurtracé worden opgenomen, om een totaalbeeld te geven.	Een robuust en toekomstbestendig energiesysteem en een duurzame energie mix in 2050 is van provinciaal belang. We nemen op regionale schaal de regie waar bij we rekening houden met de rollen en bevoegdheden van gemeenten, netbeheerders en andere partners. **De exacte tracering van nieuwe verbindingen, zoals de 380 kV, wordt bepaald in separate (inter)provinciale en nationale besluitvormingsprocessen.** We sturen op de ontwikkeling van decentrale energiesystemen als aan vulling op de (inter-)nationale energiesystemen. Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart energie: Regioadvies en voorkeurtracé Rijk beiden opnemen Legenda aanpassing: Duiding en status corrigeren
159.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat de EHPZ-regio onvoldoende tekstueel en visueel zichtbaar is in de Omgevingsvisie. De indiener verzoekt de EHPZ-samenwerking en ‘Het Achtje’ rond de Randmeren als dragend concept op te nemen in de tekst en op de visiekaart, zodat de dubbele	Wij onderschrijven dat deze samenwerking een relevante rol speelt in de verbinding tussen Flevoland, de Veluwe en de Metropoolregio Amsterdam, en dat hier opgaven samenkomen op het gebied van economie, toerisme en bereikbaarheid. Ook	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Zeewolde en randgemeenten Veluwe en randmeren: In 2050 is Zeewolde een groene, goed verbonden

		oriëntatie van Zeewolde en de samenhang op het gebied van toerisme, economie en hoogwaardig openbaar vervoer herkenbaar worden geborgd.	de regio Zwolle zouden we hierbij willen benoemen. Uw zienswijze geeft aanleiding om de EHPZ-regio explicieter te benoemen in de Omgevingsvisie. Wij zullen bezien hoe deze samenwerking zowel tekstueel als in de verbeelding op passende wijze kan worden opgenomen, zodat de regionale samenhang en de ligging van Zeewolde duidelijker tot uitdrukking komen. Daarbij kiezen wij voor een abstractieniveau dat past bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Dit betekent dat wij geen specifieke concepten of structuren op detailniveau vastleggen, maar wel de samenhang en betekenis van deze regio zichtbaar maken.	gemeente met een compact dorps karakter en een hechte gemeenschap. **Voor Zeewolde en de westzijde van Flevoland is de samenwerking binnen de EHPZ-regio (Ermelo, Harderwijk, Putten en Zeewolde) van betekenis. In de leefregio Zeewolde en randgemeenten Veluwe en randmeren combineert Zeewolde** aantrekkelijke woonmilieus met een strategische rol in de leefregio, mede dankzij de samenwerking met Defensie.
160.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener erkent de noodzaak van provinciale sturing op bovenlokale en provinciale belangen, maar benadrukt het belang van gezamenlijk eigenaarschap, gelijkwaardig partnerschap en samenwerking op basis van vertrouwen. Volgens de indiener zetten de 37 breed geformuleerde provinciale belangen en de juridische doorwerking daarvan deze samenwerking onder druk. De	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.1 en 2.2.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.1 en 2.2.

		indiener verzoekt daarom vóór vaststelling van de Omgevingsvisie om een gesprek over een duurzame samenwerking en gezamenlijke strategische keuzes.		
161.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener geeft aan dat op de voorpagina is een deel van Zeewolde (zijde Eemhof) afgesneden. Verzoek: Het hele grondgebied op de kaart zetten	Wij onderschrijven dat op de voorpagina het volledige Flevolandse grondgebied zichtbaar moet zijn. De voorpagina wordt aangepast, zodat ook het afgesneden deel van Zeewolde aan de zijde van De Eemhof volledig op de kaart wordt weergegeven.	De voorpagina van de Omgevingsvisie wordt aangepast.
162.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt voor het woord ‘polder’ in de aangehaalde passage te vervangen door een positiever en krachtiger alternatief, zoals ‘regio’, om de boodschap beter over te brengen. “In korte tijd is de provincie uitgegroeid tot een krachtige polder in Nederland….”	Wij herkennen uw punt dat woordkeuze van invloed is op de beeldvorming en positionering van Flevoland. Tegelijkertijd verwijst de term ‘polder’ naar de ontstaansgeschiedenis en identiteit van de provincie, die wij in de Omgevingsvisie ook willen blijven benadrukken.	Geen wijziging

163.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert dat de opsomming “wonen, werken,……” niet volledig is en verzoekt het onderwerp ‘recreatie’ toe te voegen.	Wij herkennen uw punt dat recreatie een wezenlijk onderdeel vormt van de fysieke leefomgeving en van de brede welvaart in Flevoland. Tegelijkertijd geven wij in deze opsomming weer wat wij op dit moment als de grootste en belangrijkste opgaven zien. Dan gaat het om andere opgaven. Elders in de tekst is meer aandacht voor recreatie passender. Wij zien daarom geen aanleiding om de tekst op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
164.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener geeft aan dat de zin “Inwoners voelen zich verbonden met Flevoland” onduidelijk is omdat het lijkt te impliceren dat zij zich nu niet verbonden voelen	Wij begrijpen uw punt dat de formulering "Inwoners voelen zich verbonden met Flevoland" de indruk kan wekken dat dit in de huidige situatie niet het geval is. Dat is niet de bedoeling van deze passage. De tekst maakt onderdeel uit van het wensbeeld voor 2050 en is bedoeld om een verdere versterking van de verbondenheid met Flevoland tot uitdrukking te brengen. Deze zienswijze geeft aanleiding om de formulering op dit punt te verduidelijken, zodat duidelijker wordt dat wordt voortgebouwd op de verbondenheid die nu al aanwezig is.	Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans – 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: In 2050 is Flevoland in balans. ~~Inwoners voelen zich verbonden met Flevoland, dat een eigen, unieke identiteit heeft ontwikkeld.~~ **en voelen inwoners zich nog sterker verbonden met Flevoland.**

165.	**Gemeente Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt voor om de termen ‘polderbewoners’ en ‘polderlandschap’ te vervangen door respectievelijk ‘Flevolanders’ en ‘ingenieurslandschap’, omdat deze termen de gewenste beeldvorming beter ondersteunen.	Wij herkennen uw punt dat woordkeuze invloed heeft op de wijze waarop de identiteit van Flevoland wordt beleefd en verbeeld. De term Flevolanders sluit goed aan bij de provinciale identiteit en geeft duidelijk weer om wie het gaat. Deze zienswijze geeft aanleiding om deze formulering te heroverwegen. Ten aanzien van de term polderlandschap merken wij op dat deze verwijst naar de ontstaansgeschiedenis van Flevoland. Tegelijkertijd zien wij waarde in uw suggestie om sterker aandacht te geven aan het innovatieve en ontworpen karakter van het landschap. Wij zullen bezien of de formulering op dit punt kan worden verrijkt, zodat beide aspecten beter tot uitdrukking komen.	Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans – 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: Of het nu gevestigde ~~polderbewoners~~ **Flevolanders** zijn of nieuwkomers: mensen vinden hier een passende plek om te wonen en te werken
166.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener verzoekt om bij 3.1 Legenda en toelichting bij de kaart opnemen wensbeeld	Ten aanzien van de legenda verwijzen wij naar de algemene legenda in de visie. Wel zullen wij kijken of dit verduidelijkt kan worden.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans: Onderschrift bij kaart ‘wensbeeld’ **Dit is een illustratieve weergave van het wensbeeld. De kaart laat de samenhang en stapeling van de drie strategieën zien en heeft geen zelfstandige beleidsmatige doorwerking.**

167.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert dat de verwijzing naar weg en spoor ten onrechte kan suggereren dat mobiliteit alleen betrekking heeft op auto en trein. De indiener verzoekt om in de tekst over mobiliteit ook ov-voorzieningen en fietsverbindingen te benoemen.	Wij herkennen uw punt dat de huidige formulering, waarin uitsluitend weg en spoor worden genoemd, een beperkt beeld kan geven van het mobiliteitssysteem. Alle vormen van mobiliteit zijn eveneens belangrijke onderdelen van de bereikbaarheid van Flevoland en dragen bij aan een duurzaam en toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Deze zienswijze geeft aanleiding om de formulering op dit punt te verduidelijken, zodat ook andere vormen van mobiliteit expliciet worden benoemd en de tekst beter aansluit bij de integrale mobiliteitsambities van de Omgevingsvisie.	Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans – 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: De versterking van nationale mobiliteitsinfrastructuur ~~(vaar routes, weg en spoor)~~ en energie-infrastructuur is gecombineerd met slimme lokale en regionale verbindingen naar het noorden en het oosten.
168.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener vindt onvoldoende duidelijk wat wordt bedoeld met een ‘toegankelijk en beleefbaar landelijk gebied’, welke waarde dit heeft en of het agrarische middengebied zich hiervoor leent. De indiener verzoekt dit nader te verduidelijken.	Wij begrijpen uw vraag wat met deze termen wordt bedoeld en delen de constatering dat de huidige formulering ruimte laat voor verschillende interpretaties. De bedoeling is niet om te suggereren dat het gehele agrarische gebied vrij toegankelijk wordt, maar om tot uitdrukking te brengen dat inwoners en bezoekers het landschap kunnen ervaren via onder meer recreatieve routes, landschappelijke verbindingen en passende voorzieningen. Deze zienswijze geeft aanleiding	Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans – 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: De overgangen tussen de bebouwde omgeving en het landelijk gebied zijn verzacht en onder steunen het functioneren van de natuur. ~~Het landelijk gebied is toegankelijk en beleefbaar voor bewoners.~~ **Het landelijke gebied is o.a. via recreatieve routes, landschappelijke verbindingen en passende voorzieningen toegankelijk en beleefbaar voor inwoners en bezoekers, met respect voor de functies van natuur- en**

			om de formulering op dit punt te verduidelijken, zodat duidelijker wordt wat met toegankelijkheid en beleefbaarheid wordt bedoeld en hoe dit zich verhoudt tot de functies van landbouw, natuur en recreatie.	**landbouwgebieden.**
169.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener vindt onvoldoende duidelijk wat wordt bedoeld met activiteiten waarvoor wetenschappelijke gegevens wel op een risico wijzen, maar nog onvoldoende bewijs bestaat over de aard of omvang daarvan. De indiener vraagt of de provincie hiermee verder wil gaan dan de geldende wet- en regelgeving en welke gevolgen dit kan hebben voor groei en concurrentie. De indiener verzoekt dit te verduidelijken.	Wij begrijpen uw vraag wat met deze passage wordt bedoeld en hoe dit zich verhoudt tot bestaande wet- en regelgeving, economische ontwikkeling en concurrentiekracht. De intentie van deze passage is niet om ontwikkelingen verdergaand te beperken dan op grond van wet- en regelgeving noodzakelijk is. Het voorzorgsbeginsel is bedoeld als een afwegingsprincipe voor situaties waarin aanwijzingen bestaan voor mogelijke risico's voor de fysieke leefomgeving, terwijl nog onzekerheid bestaat over de aard of omvang daarvan. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit principe nader toe te lichten. Daarbij zullen wij verduidelijken dat het voorzorgsbeginsel geen automatische beperking van ontwikkelingen inhoudt, maar een hulpmiddel is om risico's, maatschappelijke opgaven en ontwikkelkansen zorgvuldig tegen elkaar af te wegen. Op die manier	**Voorzorgsbeginsel** Voor het borgen van de kwaliteit van de leefomgeving gaan we uit van het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat bedrijven en overheden maatregelen moeten nemen wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu of de gezondheid. Het gaat om activiteiten waarbij de beschikbare wetenschappelijke gegevens aanwijzingen geven voor een risico, maar nog onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is over de aard of omvang daarvan. **Mogelijke risico's voor de fysieke leefomgeving worden in dat geval meegewogen, ook al zijn deze nog niet volledig bewezen. Het voorzorgsbeginsel is daarbij een afwegingsprincipe en betekent niet dat ontwikkelingen op voorhand worden uitgesloten. Per situatie beoordelen we hoe de mogelijke risico's, maatschappelijke opgaven en**

			kan zowel de kwaliteit van de leefomgeving als een toekomstbestendige ontwikkeling van Flevoland worden geborgd.	**ontwikkelkansen op een evenwichtige wijze kunnen worden afgewogen.**
170.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert een grammaticale fout en verzoekt de tekst te wijzigen in: 'Binnen leefregio's vormen stedelijke en dorpscentra plekken waar wonen, werken en voorzieningen zich concentreren.'	Op dit punt is sprake van een grammaticale onjuistheid in de tekst. Deze zienswijze geeft aanleiding om de formulering aan te passen, zodat de zin taalkundig correct is en beter leesbaar wordt.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Wensbeeld: **Binnen de leefregio's concentreren wonen, werken en voorzieningen zich in stads- en dorpscentra.**
171.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat de ontwikkeling van nieuwe kernen niet moet worden uitgesloten. Volgens de indiener biedt het grondgebied van Zeewolde ruimte voor meerdere kernen die de regio kunnen versterken, bijvoorbeeld bij Oosterwold. De indiener verzoekt dit expliciet in de Omgevingsvisie op te nemen.	Voor de beantwoording zie rij 154.	Geen wijziging
172.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat Harderhaven en Oosterwold onvoldoende zichtbaar zijn als onderdeel van de leefregio Zeewolde. De indiener verzoekt beide gebieden tekstueel en op de kaart op te nemen, verbindingspijlen langs de N301 en N302 toe te voegen en bij de leefregio Almere te vermelden dat	Wij herkennen uw punt dat de huidige gebiedsuitwerking sterk de relatie met de Veluwe benadrukt en dat daarbij enkele voor Zeewolde relevante ontwikkelingen minder zichtbaar zijn. Oosterwold en de verbindingen langs de N301 en N302 spelen een rol in de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Zeewolde en randgemeenten Veluwe en randmeren: **Binnen de leefregio spelen naast de kern Zeewolde ook de ontwikkelingen in en rond Oosterwold een belangrijke rol. De ontwikkeling van Oosterwold versterkt de ruimtelijke en functionele**

		de oostelijke ontwikkelrichting op het grondgebied van Zeewolde ligt.	ruimtelijke samenhang van de regio en in beperkte mate momenteel Harderhaven. Uw zienswijze geeft aanleiding voor aanscherping. Daarbij zullen wij onderzoeken of Oosterwold en de belangrijkste regionale verbindingen beter tot uitdrukking kunnen worden gebracht, passend bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Wij achten het daarbij van belang dat de Omgevingsvisie op hoofdlijnen blijft sturen en geen gedetailleerde gebiedsuitwerking wordt.	**samenhang tussen Almere en Zeewolde. Zeewolde kent daarbij een alzijdige oriëntatie: binnen Flevoland én richting de Veluwse randgemeenten. Goede verbindingen richting Almere en via de N301 en N302 zijn belangrijke schakels in het versterken van deze samenhang.** In Oosterwold Fase 2 onderzoeken we samen met de gemeenten Almere en Zeewolde ~~welke mogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van woningen met behoud van zoveel mogelijk landelijk gebied en aansluiting op de Eemvallei.~~ hoe verdere ontwikkeling kan plaatsvinden met behoud van de landschappelijke kwaliteiten en productieve functies van het gebied. Daarbij verkennen we hoe wonen, voedselproductie, landschap en recreatie ook in de toekomst op een innovatieve manier gecombineerd kunnen worden, met behoud van de karakteristieke principes van Oosterwold en aansluiting op de Eemvallei. Oosterwold Fase 2 en de kazerne in Zeewolde bieden kansen voor een hoogwaardige openbaarvervoersontsluiting tussen Almere, Nijkerk, Harderwijk, Zeewolde en het defensieterrein.

173.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert dat onvoldoende duidelijk is welke bandbreedte voor de woningaantallen wordt bedoeld en wat deze voor Zeewolde betekent. De indiener vraagt of hiermee meer woningen mogelijk worden gemaakt of dat het om de huidige aantallen gaat en verzoekt dit te verduidelijken.	De huidige formulering kan ruimte laten voor verschillende interpretaties. De intentie van deze passage is niet om concrete woningbouwaantallen of uitbreidingsopgaven vast te leggen, maar om aan te geven dat binnen de provinciale woningbouwstrategie ruimte wordt geboden voor een bredere ontwikkelmogelijkheid in onder meer Dronten, Zeewolde en Emmeloord. Dit draagt bij aan een evenwichtiger spreiding van groei over de leefregio's van Flevoland. Deze zienswijze geeft aanleiding om dit begrip nader toe te lichten, zodat duidelijker wordt dat het gaat om flexibiliteit in toekomstige ontwikkelmogelijkheden en niet om het vaststellen van nieuwe woningbouwaantallen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Principes: Spreiding van verstedelijking Voor versterking van alle leefregio's zetten we in op verspreiding van verstedelijking met nieuwe woningen, bedrijven en voorzieningen. Om een evenwichtigere spreiding van groei over de vijf leef regio's te realiseren, vergroten we de bandbreedte van woning aantallen bij de kernen Dronten, Zeewolde en Emmeloord. Hiermee wordt de leef kwaliteit versterkt en krijgen voorzieningen een breder draagvlak. **De vergrote bandbreedte biedt flexibiliteit voor toekomstige woningbouwontwikkeling en betekent niet dat reeds concrete woningbouwaantallen worden vastgesteld.** We continueren de ontwikkeling van Almere en Lelystad als stedelijke kernen. Hierbij maken we bewuste keuzes over inbreiding in en uitbreiding van kernen. Identiteit en cultuur van de steden en dorpen en leef regio's zijn bepalend voor het karakter van de ontwikkeling.

174.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener verzoekt te verduidelijken dat leefregio's provinciegrensoverschrijdend zijn en dat verbetering van het openbaar vervoer ook betrekking heeft op verbindingen naar stations buiten Flevoland, waaronder mogelijke intercitystations in Harderwijk en Nijkerk.	Wij herkennen uw punt dat functionele leefregio's niet altijd samenvallen met provinciegrenzen. Voor Zeewolde bestaan bijvoorbeeld belangrijke relaties met omliggende regio's, waaronder de Veluwe. De Omgevingsvisie geeft hier al invulling aan. In de strategie Sterke leefregio's is expliciet opgenomen dat een deel van de leefregio's provinciegrensoverschrijdend is. De leefregio Zeewolde en Veluwse randgemeenten omvat daarbij ook omliggende gemeenten, waaronder Harderwijk en Nijkerk. Ook is in de visie opgenomen dat Oosterwold fase 2 en de kazerne in Zeewolde kansen bieden voor een hoogwaardige openbaarvervoersontsluiting tussen Almere, Nijkerk, Harderwijk, Zeewolde en het defensieterrein. Daarmee zijn zowel het provinciegrensoverschrijdende karakter van de leefregio als het belang van OV-verbindingen met gebieden buiten Flevoland reeds in de visie verankerd. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

175.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert dat de tekst sterk op groen is gericht, terwijl de relatie met water eveneens kenmerkend is voor Flevoland. De indiener verzoekt deze relatie nadrukkelijker in de tekst op te nemen.	Wij onderschrijven dat de relatie met water kenmerkend is voor Flevoland en een belangrijk onderdeel vormt van de identiteit en fysieke leefomgeving van de provincie. De passage waarop u reageert, richt zich specifiek op het buitengebied direct rondom woonkernen en op de functie van groene routes en randbossen. Deze randbossen zorgen voor een groene overgang tussen stad en land, bieden ruimte voor recreatie en verbinden de woonkernen met het buitengebied. Binnen deze passage is daarnaast al aandacht voor waterrecreatie en groen-blauwe routes. De bredere relatie van Flevoland met water is op andere plaatsen in de Omgevingsvisie uitgewerkt, onder meer bij het robuuste polderraamwerk, recreatieve vaarwegen en de thematische uitwerking van water en bodem. Omdat de aangehaalde passage bewust is toegespitst op de groene inrichting rond woonkernen en randbossen, zien wij geen aanleiding deze verder te verbreden. Deze zienswijze leidt daarom niet tot wijziging van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

176.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat Oosterwold als volwaardig onderdeel van de leefregio Zeewolde wordt ontwikkeld, terwijl het in de Povi bij de leefregio Almere is opgenomen. De indiener verzoekt Oosterwold op de kaart bij de leefregio Zeewolde op te nemen.	Wij herkennen uw punt dat Oosterwold niet alleen een sterke relatie heeft met Almere, maar ook een belangrijke relatie kent met Zeewolde en grotendeels ligt in de gemeente Zeewolde. De ontwikkeling van Oosterwold raakt beide gemeenten en speelt een rol in de ruimtelijke en functionele samenhang van de regio. Uw zienswijze geeft aanleiding om te bezien of deze relatie in de tekst en verbeelding duidelijker tot uitdrukking kan worden gebracht. Daarbij vinden wij het van belang om recht te doen aan de verbindingen van Oosterwold met zowel Almere als Zeewolde. Wij zien daarom aanleiding om de weergave van Oosterwold te verduidelijken, maar niet om het gebied uitsluitend als onderdeel van de leefregio Zeewolde op te nemen.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 172.
177.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener constateert dat Harderhaven niet op de kaart staat en dat recreatieterreinen, het Horsterwold en locaties voor tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten en asielzoekers ten onrechte als leefgemeenschappen zijn aangeduid. De indiener verzoekt Harderhaven als kleine woonkern	De huidige omvang van Harderhaven past niet als woonlocatie bij het detailniveau van deze provinciale kaart. De provincie voorziet op dit moment geen stedelijke ontwikkeling op deze locatie die een dergelijke aanduidig op kaart zou rechtvaardigen. Uw zienswijze heeft wel aanleiding gegeven om	Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart woonmilieus en ontwikkelrichting: vakantieparken en tijdelijke woonlocaties zijn uit de betreffende kaarten gehaald.

		op de kaart op te nemen en de overige genoemde locaties niet als leefgemeenschappen aan te merken.	vakantieparken, tijdelijke woonlocaties van arbeidsmigranten en asielzoekers consequent uit de betreffende kaart te halen.	
178.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener stelt dat de tekst te sterk is gericht op de Veluwe en onvoldoende recht doet aan de alzijdige oriëntatie van Zeewolde. De indiener verzoekt te benadrukken dat Zeewolde zowel op het oude land als op Flevoland is georiënteerd en zelf een sterke, zelfstandige leefregio vormt.	De huidige tekst legt sterk de nadruk op de relatie met de Veluwse randgemeenten. Tegelijkertijd onderschrijven wij dat Zeewolde een bredere ruimtelijke oriëntatie kent en verbindingen heeft met zowel Flevoland als omliggende regio's. Uw zienswijze geeft aanleiding om de tekst op dit punt te verduidelijken. Daarbij zullen wij de alzijdige oriëntatie van Zeewolde en de samenhang met zowel Flevoland als aangrenzende regio's beter tot uitdrukking brengen, passend binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 172.
179.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener vindt onvoldoende duidelijk wat wordt bedoeld met de beoogde ‘schaalsprong’ voor Zeewolde. De formulering suggereert een omvangrijke ontwikkeling, maar wordt niet nader toegelicht of op de visiekaart weergegeven. De indiener verzoekt dit te verduidelijken.	Het begrip ‘schaalsprong’ kan de indruk wekken dat sprake is van een reeds bepaalde, grootschalige ontwikkeling. Dat is niet wat met deze passage wordt bedoeld. Met de schaalsprong wordt bedoeld dat wij samen met de gemeente Zeewolde willen	Geen wijziging

			onderzoeken hoe Zeewolde zich op langere termijn kan ontwikkelen tot een grotere en sterkere kern binnen de leefregio Zeewolde, de Veluwse randgemeenten en de randmeren. De ontwerp-Omgevingsvisie noemt hiervoor drie mogelijke ruimtelijke richtingen: inbreiding in en rond het centrum, het voeren van het gesprek over een zuidelijke uitbreidingsrichting voor woningbouw en Oosterwold. De omvang, fasering, exacte begrenzing en voorwaarden van een eventuele ontwikkeling liggen nog niet vast. Deze moeten in samenwerking met de gemeente en andere betrokken partijen nader worden onderzocht en afgewogen. De principes voor sterke leefregio's en de gebiedsuitwerking voor de leefregio geven naar ons oordeel voldoende richting aan de beoogde ontwikkeling. Uw zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de tekst of de visiekaart aan te passen.	

180.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener vraagt of de beoogde bosverbinding tussen het Horsterwold en Almere Hout, langs de Hoge Vaart, in beeld is als mogelijke natuurcompensatie. De indiener verzoekt dit te verduidelijken en waar nodig in de tekst op te nemen.	Deze passage heeft een relatie met eventuele onttrekking van natuur i.r.t. woningbouw die op dat moment gecompenseerd moet worden. Dit betreft een nadere uitwerking van uw eigen woningbouwplannen en behoeft in deze visie nu geen verdere verduidelijking.	Geen wijziging
181.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener vindt onvoldoende duidelijk wat met de verkenning voor Oosterwold fase 2 wordt bedoeld. De indiener verwijst naar het collegebesluit van februari 2026 en verzoekt de daarin opgenomen uitgangspunten, die volgens de indiener door de provincie worden ondersteund, duidelijk in de Omgevingsvisie te verwerken.	Wij herkennen uw opmerking dat de huidige formulering onvoldoende duidelijk maakt wat met deze verkenning wordt beoogd. De passage is bedoeld om aan te geven dat provincie, Almere en Zeewolde gezamenlijk onderzoeken hoe de ontwikkeling van Oosterwold kan worden voortgezet op een wijze die recht doet aan de oorspronkelijke kwaliteiten van het gebied. Daarbij gaat het niet alleen om woningbouw, maar ook om het behoud van landschappelijke kwaliteiten en de rol van voedselproductie. Een belangrijk onderdeel van deze verkenning is de vraag hoe wonen en voedselproductie ook in de toekomst gecombineerd kunnen worden. Daarbij wordt gekeken naar nieuwe vormen waarin het gedachtegoed van Oosterwold behouden blijft, terwijl tegelijkertijd voldoende	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 172.

			ruimte ontstaat voor een toekomstbestendige inrichting van het gebied waarbij ten opzichte van Oosterwold fase 1 functies zoals woningbouw en stadslandbouw meer geclusterd worden. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit onderdeel van de tekst nader te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt welke inhoudelijke opgave met Oosterwold fase 2 wordt bedoeld.	
182.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #3522226)**	De indiener verzoekt in de visie meer aandacht te besteden aan belemmeringen rond drinkwaterwinning, tekorten aan sproeiwater en beperkingen door de oppervlaktewaterkwaliteit. Daarnaast verzoekt de indiener om samen te onderzoeken hoe deze beperkingen kunnen worden omgezet in kansen.	Drinkwaterwinning, waterbeschikbaarheid voor onder andere landbouw, sproeiwater en oppervlaktewaterkwaliteit zijn belangrijke randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkeling van Flevoland. De Omgevingsvisie gaat uit van het principe dat water en bodem medebepalend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij kiezen wij in het robuust polderraamwerk bewust voor een gebiedsgerichte aanpak, waarin waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, landbouw en andere ruimtelijke opgaven in samenhang worden beschouwd. De door u genoemde	Geen wijziging

			aandachtspunten sluiten daarmee aan bij de bestaande koers van de Omgevingsvisie. Deze vragen om verdere uitwerking op gebiedsniveau en lenen zich minder voor nadere uitwerking binnen de strategische Omgevingsvisie zelf. Wij willen deze opgaven daarom samen met gemeenten, het waterschap en andere partners verder uitwerken in omgevingsprogramma's en de uitvoering. Daarbij zoeken wij niet alleen naar oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten, maar ook naar kansen voor innovatie, toekomstbestendige landbouw, klimaatadaptatie en een veerkrachtige leefomgeving. Wij gaan hierover graag met u in gesprek bij de verdere uitwerking van deze gebiedsgerichte aanpak.	
183.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener wijst op een spelfout: '.....een nieuw stadsdeel dat goed verbonden moet worden de bestaande stad.' Het woord met toevoegen.	Een andere zienswijze heeft geleid tot een tekstuele aanpassing van deze passage. Daarmee is ook de taalfout opgelost. Dank voor uw oplettendheid.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 150.

184.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener uit zorgen over de ontwikkeling van Lelystad Airport in relatie tot de gemeentelijke en provinciale ambities. De indiener verzoekt in de Povi nadrukkelijker in te gaan op de nadelige effecten van de luchthaven, de wijze waarop deze effecten en overlast worden beperkt en de bijdrage die de luchthaven zelf kan leveren aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.	Wij begrijpen de zorgen van de indiener over de mogelijke effecten van Lelystad Airport op de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie wordt de ontwikkeling van Lelystad Airport daarom vanuit verschillende perspectieven beschouwd. Bij de uitwerking van de leefregio Lelystad in hoofdstuk 4.2 wordt de ontwikkeling van Lelystad Airport als defensie- en burgerluchtvaartterrein bezien in relatie tot onder meer geluidsoverlast en gezondheid. Daarnaast wordt in hoofdstuk 4.3 ingegaan op de economische en maatschappelijke betekenis van Lelystad Airport. De luchthaven wordt daarbij onder meer gezien als locatie voor kennisontwikkeling en innovatie op het gebied van duurzame luchtvaart, slimme mobiliteit en hightech. Ook is in de visie opgenomen dat het voor de ontwikkelpotentie van Lelystad Airport van belang is om geluid- en andere overlast in de leefomgeving te beperken. Hiermee zijn zowel de mogelijke nadelige effecten op de leefomgeving als de economische en maatschappelijke kansen van de ontwikkeling op strategisch	Geen wijziging

			niveau onderdeel van de Omgevingsvisie. Ook in het bijbehorende Omgevingseffectrapport zijn de mogelijke effecten van de ontwikkeling van Lelystad Airport onderzocht, waaronder effecten op geluid, luchtkwaliteit en natuur. De Omgevingsvisie geeft de koers en afwegingen op hoofdlijnen. De nadere uitwerking van maatregelen en keuzes om effecten op de fysieke leefomgeving te beperken vindt plaats in het vervolg van de beleids- en planvorming.	
185.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener twijfelt aan de juistheid van de op de kaart ingetekende hightechzone in de oksel van de A27/A6. De indiener wijst erop dat dit gebied ook in beeld is voor een onderstation voor de nieuwe 380 kV-verbinding en deels over Noorderwold lijkt te liggen, waar nieuwe natuur en mogelijk woningbouw zijn voorzien. De indiener verzoekt de juistheid en begrenzing van deze zone te heroverwegen.	De zone voor hightech-ontwikkeling is op de kaart, gelet op de schaal van de kaart, indicatief weergegeven en duidt een zoekgebied aan, geen exacte begrenzing van een functie, Ha en bestemming. De daadwerkelijke locatie-intentie is toegelicht in de bijbehorende tekst over economische ecosystemen. Tevens betreft het een zoeklocatie voor het onderstation ten behoeve van de 380 kV-verbinding.	Geen wijziging

186.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat Defensie in Zeewolde wel op de kaart staat, maar niet als innovatief economisch ecosysteem in de legenda is opgenomen. Gezien het toekomstige belang voor werkgelegenheid verzoekt de indiener om duidelijk te bepalen en toe te lichten of Defensie wel of niet als innovatief economisch ecosysteem wordt aangemerkt.	Wij delen uw constatering dat er onduidelijkheid kan ontstaan doordat de vestiging van Defensie in Zeewolde wel op de kaart is opgenomen, maar niet als zodanig in de legenda is terug te vinden. Dit houdt verband met het moment waarop de locatiekeuze in het kader van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie definitief kon worden verwerkt in de ontwerp-Omgevingsvisie. De kaart is daarop aangepast, maar de legenda en toelichting zijn daarbij niet volledig consistent bijgewerkt. Inhoudelijk hebben wij hierover al een keuze gemaakt, die in de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen en toegelicht op pagina 41 van de visie. Defensie wordt niet aangemerkt als zelfstandig innovatief economisch ecosysteem, maar wel nadrukkelijk gepositioneerd als partner binnen de bestaande ecosystemen hightech en slimme mobiliteit. De visie benoemt dat samenwerking met Defensie kansen biedt voor innovatie en investeringen binnen deze ecosystemen, onder meer via dual-use-toepassingen. Naar aanleiding van uw zienswijze passen wij de kaart en	Kaart aanpassing: Strategiekaart Innovatieve economische ecosystemen: Defensie in Zeewolde is, naast economisch ecosysteem smart mobility, gekoppeld aan economisch ecosysteem hightech

			legenda aan, zodat de vestiging van Defensie in Zeewolde herkenbaar wordt weergegeven als onderdeel van de betreffende ecosystemen, in lijn met de tekst.	
187.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener mist ook Harderhaven op de kaart en zou dit graag toegevoegd zien.	Wij herkennen uw punt dat Harderhaven in de huidige verbeelding niet zichtbaar is, terwijl deze locatie een rol speelt binnen de recreatieve en economische ontwikkeling van de leefregio Zeewolde. Hoewel Harderhaven vooral een functie heeft als passanten-recreatiehaven is er ook een handvol havengebonden bedrijven gevestigd, die sterk gelieerd zijn aan de passanten-/ recreatiehaven, evenals een faciliteit van Rijkswaterstaat. Hoewel de locatie ook is gekenmerkt als een officieel bedrijventerrein met haven- en/ of kadefaciliteiten is de schaal, aard en omvang van de activiteiten niet logisch om op te nemen in het kaartmateriaal op pagina 38. Op deze kaart staan alleen die locaties die een groter belang kennen binnen de ecosystemen. Er staat slechts een beperkt aantal werklocaties ingekleurd. De inkleuring is	Geen wijziging

			daarbij ook bovenal indicatief en zeker niet limitatief. Werklocaties kennen, uitzonderingen daargelaten, geen hele specifieke rol binnen slechts 1 van de 5 ecosystemen. Werklocaties bieden overwegend ruimte aan diverse soorten bedrijven en bedrijvigheid actief in verschillende ecosystemen.	
188.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de zone voor grootschalige bedrijventerreinen in toekomstig Oosterwold deel 2C samenvalt met meerdere lopende ontwikkelingen en ruimteclaims, waaronder het 'Etalageproject' van de gemeente Almere en een mogelijke locatie voor een onderstation. De indiener verzoekt de begrenzing af te stemmen op actuele ontwikkelingen en lopende initiatieven.	Wij begrijpen uw zorg dat in dit gebied meerdere ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven samenkomen. Daarbij noemt u onder meer Oosterwold fase 2, het mogelijke onderstation voor de nieuwe 380 kV-verbinding en andere gebiedsontwikkelingen. De Omgevingsvisie geeft op dit punt een strategische ontwikkelrichting weer en legt geen definitieve ruimtelijke inrichting vast. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat de kaart en toelichting voldoende aansluiten bij de actuele situatie en geen onbedoelde onduidelijkheid oproepen over de samenhang tussen verschillende opgaven. Overigens verwijzen we daarbij graag naar pagina 32 en 33 van de omgevingsvisie waarin we ook duiden dat een ontwikkelrichting van Oosterwold samenhangend geprogrammeerd	Geen wijziging

			zou moeten worden met werklocaties, voorzieningen en goede ontsluiting en voldoende wordt aangetoond dat ze bijdragen aan de vitaliteit van de samenleving. Op de kaart op pagina 32 is tevens een energie-icoontje weergegeven die de 'claim' van een onderstation en energie-infrastructuur aangeeft. Uw zienswijze geeft aanleiding om de verbeelding en toelichting op dit punt opnieuw te bezien. Daarbij onderzoeken wij of de huidige weergave voldoende aansluit bij lopende ontwikkelingen en of verduidelijking nodig is over de samenloop van economische ontwikkeling, energie-infrastructuur, natuur en woningbouw.	
189.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener vraagt waarom de provincie locaties wil aanwijzen voor circulaire bedrijvigheid en andere milieubelastende activiteiten en of Trekkersveld hiervoor in beeld is. De indiener verzoekt dit te verduidelijken en de locatiekeuze met de gemeente af te stemmen	Het aanwijzen van locaties, wanneer het bestaande locaties betreft, is bedoeld als middel om de locaties te beschermen tegen eventuele toekomstige transformatie. Dat is onwenselijk omdat dergelijke locaties over schaarse kwaliteiten beschikken (bijvoorbeeld mogelijkheid tot vestiging hogere milieucategorieën, grotere kavels, haven- en/ of	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Principes: Circulaire bedrijven en milieubelastende activiteiten We wijzen locaties aan voor de vestiging van milieubelastende activiteiten, waaronder circulaire bedrijvigheid. **We geven daarbij op strategisch niveau richting aan de vestiging. De exacte locatiekeuze werken we samen met**

			kadefaciliteiten). In het Omgevingsprogramma zal een nadere uitwerking moeten volgen welke locaties het betreft en wat de aanwijzing exact zal inhouden (i.e. hoe wij als provincie dergelijke locaties graag willen beschermen). De locatiekeuzes zal bij de ontwikkeling van het Omgevingsprogramma opgepakt worden en direct met stakeholders (i.e. gemeenten) worden afgestemd/ overeengestemd. De Omgevingsvisie is het strategische kader waarin wij deze koers vastleggen. De Omgevingsvisie is echter niet het instrument waarin wij concrete locaties aanwijzen of vastleggen hoe de bescherming precies vorm krijgt. Die nadere uitwerking, dus welke locaties het betreft en op welke wijze deze beschermd worden, volgt in het Omgevingsprogramma. Bij de ontwikkeling daarvan worden gemeenten en andere stakeholders actief betrokken en vindt afstemming plaats over de locatiekeuzes.	**gemeenten en andere betrokken partijen nader uit, met aandacht voor bereikbaarheid, milieuruimte, ruimtelijke kwaliteit en de omgeving.** De vestiging en groei van circulaire bedrijvigheid gericht op verwerking en bewerking van kritieke grondstoffen is toegestaan als deze benodigd zijn voor nationale strategische autonomie en als de economische ecosystemen deze nodig hebben voor hun ontwikkeling. Deze grondstoffen zijn cruciaal voor de economische transities en defensie.

190.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat Zeewolde ontbreekt in de opsomming van locaties voor clustering van grootschalige bedrijvigheid. De indiener verzoekt om bedrijventerrein Trekkersveld in Zeewolde aan deze opsomming toe te voegen.	Wij herkennen uw punt dat in de huidige opsomming verschillende economische concentraties worden benoemd, terwijl Trekkersveld niet expliciet wordt genoemd. Hoewel de lijst niet uitputtend was bedoeld, maar slechts enkele voorbeelden betrof in de provincie, geeft uw zienswijze aanleiding om deze locatie, gelet op haar functie en betekenis binnen de economische structuur van Flevoland, eveneens in de beschrijving op te nemen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – principes: Ook hierbij zetten we in op clustering en concentraties van deze bedrijven op bestaande plekken zoals Flevokust Haven en LAB 1 en 2 in Lelystad, Stichtse Kant en De Vaart in Almere, **Trekkersveld in Zeewolde** en Port of Urk op Urk.
191.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat bomenrijen langs wegen kunnen leiden tot ongelijke bodemzetting, schade en verkeersonveilige situaties. De indiener verzoekt daarom ook andere landschapsvormende beplantingsvormen, zoals laagblijvende hagen, te overwegen vanwege hun ecologische waarde en bijdrage aan de landschappelijke identiteit.	Andere beplantingsvormen worden bij de ontwikkeling van wegen meegewogen, de visie sluit andersoortige beplanting niet uit. Voor het abstractieniveau van de omgevingsvisie zien wij het niet noodzakelijk dit op te nemen.	Geen wijziging
192.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat niet duidelijk is welke voorwaarden de provincie stelt aan het onttrekken van landbouwgrond. De indiener verzoekt deze voorwaarden expliciet te benoemen.	In de Omgevingsvisie is bewust gekozen voor een strategisch kader op hoofdlijnen. Daarbij wordt in § 5.10 Landbouw reeds een stappenplan beschreven voor de afweging van functieverandering van landbouwgrond. Hiermee geeft	Geen wijziging

			de Omgevingsvisie richting aan de wijze waarop dergelijke afwegingen plaatsvinden. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Een verder uitgewerkt afwegingskader met concrete voorwaarden past minder goed binnen het karakter van een strategische omgevingsvisie en hoort thuis in de nadere uitwerking van beleid, programma's en uitvoeringsinstrumenten. Wel nemen wij uw opmerking mee bij de verdere uitwerking van deze instrumenten, zodat duidelijk blijft hoe zorgvuldig wordt omgegaan met de bescherming, ontwikkeling en eventuele functieverandering van landbouwgrond.	
193.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat de Zuidlob primair een landbouwfunctie heeft en als zodanig behouden en beschermd moet blijven. De indiener verzoekt in overleg te beoordelen of de aanduidingen als multifunctioneel landbouwrandgebied en adaptatiegebied juist zijn, of ook andere gebiedsaanduidingen op de kaart moeten worden aangepast en of waterwingebieden, oppervlaktewater en vaarwegen aan	Wij herkennen uw punt dat de Zuidlob een belangrijke landbouwfunctie vervult. De aanduiding als multifunctioneel landbouwrandgebied is bedoeld om zichtbaar te maken dat naast landbouw ook andere opgaven spelen, zoals waterbeheer, bodemdaling en klimaatadaptatie. Hierbij is niet beoogd de landbouwkundige functie ondergeschikt te maken, landbouw blijft een belangrijke	Geen wijziging

		het raamwerk moeten worden toegevoegd.	drager van het gebied. Aanvullende opgaven worden in samenhang met de landbouwfunctie ontwikkeld.	
194.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat agrarisch gebruik en natuur niet altijd goed samengaan. De indiener verzoekt te verduidelijken hoe beide functies op een passende en toekomstbestendige wijze kunnen worden gecombineerd.	In de Omgevingsvisie kiezen wij voor het robuust polderraamwerk, waarin landbouw, natuur, water en andere ruimtelijke functies in samenhang worden beschouwd. Dit betekent dat niet overal dezelfde afweging wordt gemaakt. In de open landbouwgebieden staat het behoud en de ontwikkeling van een sterke landbouwstructuur voorop. Tegelijkertijd zijn er gebieden waar juist wordt gezocht naar combinaties van landbouw, natuur, water en biodiversiteit, passend bij de kenmerken en opgaven van het gebied. Daarnaast zijn er natuurgebieden waar bescherming en versterking van natuurwaarden leidend zijn. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. De door u gevraagde afweging maakt al onderdeel uit van de gebiedsgerichte benadering van	Geen wijziging

			het robuust polderraamwerk. De concrete invulling en uitwerking hiervan vindt plaats in gebiedsprocessen, omgevingsprogramma's en de uitvoering.	
195.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de visie vooral aandacht besteedt aan nieuwbouwwijken en ambities voor bestaande woonwijken ontbreken. De indiener verzoekt om ook voor bestaande woonwijken ambities op te nemen voor het gebruik van gezuiverd oppervlaktewater en de opvang en het gebruik van regenwater.	U vraagt aandacht voor de omgang met water in bestaande woonwijken en constateert dat de tekst vooral gericht is op nieuwbouw. Wij onderschrijven het belang van een klimaat adaptieve inrichting van zowel nieuwe als bestaande woongebieden. De Omgevingsvisie beschrijft de strategische koers op hoofdlijnen en is niet bedoeld om specifieke maatregelen voor afzonderlijke gebiedstypen voor te schrijven. Daarom passen wij de betreffende passage aan. In plaats van de focus op nieuwbouwwijken benadrukken wij dat we samen met onze partners werken aan een klimaat adaptieve inrichting van Flevoland. De concrete uitwerking hiervan vindt plaats in vervolgbeleid en in samenwerking met gemeenten en andere partners.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Provinciale belang 11, motivatie: De provincie stelt randvoorwaarden aan het ruimtegebruik en aan ontwikkelingen in de leefomgeving. Daarbij houden we rekening met de natuurlijke dynamiek van het watersysteem en de bodems. We sturen op aanpassingen van het watersysteem die nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren en om te gaan met verzilting. Omdat wonen, industrie en landbouw een groeiende zoetwaterbehoefte hebben en druk uitoefenen op de waterkwaliteit, zorgen we voor voldoende beschikbaarheid van schoon zoetwater en zijn we zuinig op onze strategische zoetwatervoorraad. **Ook stimuleren we het gebruik van alternatieve waterbronnen voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit nodig is. Daarbij kan het gaan om gezuiverd oppervlaktewater, het gebruik van regenwater in nieuwbouwwijken en bestaande wijken en, waar verantwoord en passend binnen**

				waterkwaliteit en watersysteem, hergebruik van gezuiverd effluent.
196.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat drinkwaterwinning ontbreekt in de opsomming van belangen die samenkomen in deltagebieden. De indiener verzoekt drinkwaterwinning aan deze opsomming toe te voegen.	Wij onderschrijven dat drinkwaterwinning een steeds belangrijkere rol speelt binnen het watersysteem van Flevoland en nauw samenhangt met vraagstukken rond waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en waterkwaliteit. Uw zienswijze geeft aanleiding om de tekst op dit punt aan te vullen. Daarbij zullen wij explicieter tot uitdrukking brengen dat drinkwaterwinning onderdeel is van de belangen die in grote wateren in samenhang worden beschouwd. Hiermee ontstaat een volledigere beeld van de wateropgaven waarvoor Flevoland staat.	Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - duiding strategie, Grote wateren: Aanpassing: We verkennen samen met partners de optimale inrichting van **deze grote wateren** waar waterveiligheid, **waterbeheer, drinkwaterwinning**, natuur, economische belangen en recreatie samenkomen.

197.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat naast de waterkwaliteit ook de waterkwantiteit onder druk staat. De indiener verzoekt om in de gehele visie bij passages over waterkwaliteit ook aandacht te besteden aan waterkwantiteit.	Wij onderschrijven dat naast waterkwaliteit ook waterbeschikbaarheid een belangrijk aandachtspunt is. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt waterbeschikbaarheid al als onderdeel van een toekomstbestendig en klimaatadaptief watersysteem benoemd, maar wij zien aanleiding om de samenhang met landbouw, waterkwaliteit en biodiversiteit explicieter te maken. Daarom passen wij de betreffende tekst aan door “waterbeschikbaarheid” toe te voegen.	Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Gebiedsuitwerkingen, introductie: De doelen voor toekomstbestendige landbouw, verbetering van de waterkwaliteit, **waterbeschikbaarheid** en versterking van de biodiversiteit hangen met elkaar samen. Een integrale aanpak is noodzakelijk.
198.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener vraagt aandacht voor recreatie en binnendijkse watersport, waarvoor veelal waterverbindingen met een gelijk waterpeil nodig zijn. De indiener verzoekt te verduidelijken dat recreatief gebruik in deze gebieden mogelijk en gewenst is, daarbij de verbinding met de randmeren te leggen en vaarroutes aan de laatste zin toe te voegen.	Wij herkennen uw punt dat water niet alleen van belang is voor waterveiligheid, zoetwaterbeheer en natuur, maar ook een belangrijke functie vervult voor recreatie en watersport. In het bijzonder zijn de binnendijkse waterverbindingen en de relatie met de randmeren van betekenis voor de beleefbaarheid en recreatieve kwaliteit van Flevoland. Uw en andere zienswijzen geven aanleiding om de tekst op dit punt aan te vullen. Daarbij zullen wij explicieter aandacht besteden aan recreatief gebruik van water, binnendijkse watersport, de	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 32.

			relatie met de randmeren en de betekenis van vaarroutes binnen het watersysteem. Hiermee ontstaat een completer beeld van de verschillende functies die het Flevolandse watersysteem vervult.	
199.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat de samenhang tussen het ruimtelijke en sociale domein onvoldoende is uitgewerkt en dat de Woonzorgvisie niet is meegenomen. De indiener verzoekt 'samenredzaamheid' en 'gemeenschapsvorming' als ruimtelijke ontwerpprincipes op te nemen en te erkennen dat woningbouw draait om het ontwikkelen van een samenleving. Daarbij moeten de spreiding en omvang van kernen en wijken bijdragen aan sociale cohesie, draagkracht en zelfredzaamheid.	Wij herkennen uw punt dat de kwaliteit van de leefomgeving niet alleen wordt bepaald door woningen, infrastructuur en voorzieningen, maar ook door de sociale samenhang binnen kernen en wijken. Ruimtelijke keuzes hebben invloed op ontmoeting, gemeenschapsvorming, zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners. Uw zienswijze geeft aanleiding om te verduidelijken dat ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan vitale gemeenschappen en niet uitsluitend zijn gericht op het realiseren van woningen. Wij zullen benadrukken dat een vitale samenleving vraagt om meer aandacht voor sociale bij (her)inrichting van wijken en buurten. Wij zien de Omgevingsvisie als een strategisch ruimtelijk document. Een nadere uitwerking van en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - wensbeeld: Leefregio's worden gekenmerkt door onderling verbonden en krachtige gemeenschappen waarin inwoners gezond, actief en betrokken zijn en waar oog is voor hun (sociale) veiligheid. De provincie ondersteunt de ontwikkeling van bovenlokale en bovenregionale voorzieningen in de leefregio's die een bijdrage leveren aan de vitaliteit en die uitnodigen tot sociale ontmoetingen. **Door voorzieningen en ontmoetingsplekken actief te benutten, groeien sociale netwerken en ontstaat een sterke sociale basis in de leefregio's.** Flevolanders ervaren hun leefregio als een plek waar het fijn is om te wonen, werken en leven.

			sociale vraagstukken vindt plaats in gemeentelijke en provinciale programma's en beleidsuitwerkingen.	
200.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener verzoekt om meer ruimte en ambitie voor de verweving van wonen met circulaire bedrijvigheid. Volgens de indiener zullen wonen en werken in 2050 sterker met elkaar verbonden zijn. Daarom verzoekt de indiener om kleinschalige, innovatieve werklocaties direct in leefgemeenschappen te integreren.	Uw zienswijze geeft aanleiding om dit aspect explicieter in de Omgevingsvisie tot uitdrukking te brengen. Wij nemen dit echter niet op in de paragraaf onder economische hotspots, omdat deze paragraaf bovenal over de (boven)regionale ruimtelijk-economische ontwikkelingen gaat. Daarbij wordt onder punt 4 op pagina 87 al erkent dat functiemenging, waar mogelijk en zonder afbreuk te doen aan het bestaande vestigingsklimaat van bedrijventerreinen, toegepast moet kunnen worden. We stellen voor te verduidelijken op pagina 19, onder provinciaal belang 1 toe te voegen dat Flevoland niet alleen bouwt aan woningen, maar aan leefgemeenschappen waarin wonen, werken, ontmoeten en ondernemen elkaar versterken.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – provinciaal belang 1, motivatie: De provincie stuurt vanuit een bovenlokaal perspectief op de samenhangende ontwikkeling en bereikbaarheid van steden en dorpen. De kernen vormen binnen en over de provinciegrenzen heen onderling verbonden leefregio's. Op grond van dit provinciale belang stemt de provincie woningbouw, werklocaties, bovenlokale voorzieningen en infrastructuur op leefregio niveau op elkaar af. Aan ontwikkellocaties stelt de provincie voorwaarden vanuit onder andere voorzieningen, water, energie, natuur, bodem, erfgoed en landschap om een goede ruimtelijke inpassing te borgen.

201.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de Defensielocatie aan de Juttepeerlaan niet op de kaart is opgenomen en verzoekt dit aan te passen.	De zendmast aan de Juttepeerlaan betreft een bestaande locatie waarvoor de provincie geen specifieke ontwikkelwensen heeft. De Omgevingsvisie en bijbehorende kaart zijn strategisch en toekomstgericht en bevatten niet alle bestaande functies en locaties. Daarom geeft deze zienswijze geen aanleiding om de kaart aan te passen.	Geen wijziging
202.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat bedrijventerrein Trekkersveld ten onrechte als milieucategorie 5 is aangeduid en verzoekt deze aanduiding te corrigeren.	Wij hebben de aanduiding gecontroleerd aan de hand van het geldende bestemmingsplan. Daarin is voor het bestaande bedrijventerrein Trekkersveld bedrijvigheid tot en met milieucategorie 5 toegestaan. Deze aanduiding blijft daarom op de kaart gehandhaafd. De provincie begrijpt dat de eerdere weergave de indruk kon wekken dat milieucategorie 5 ook gold voor de mogelijke uitbreiding. Deze was namelijk in dezelfde kleur weergegeven als de bedrijventerreinen met een milieucategorie 5. Dat is niet bedoeld. De uitbreidingsrichting is daarom weergegeven met een omlijnde pijl, zonder daaraan een milieucategorie te koppelen. Hiermee wordt verduidelijkt dat categorie 5 uitsluitend betrekking	Geen wijziging

			heeft op het bestaande bedrijventerrein.	
203.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de uitbreiding van bedrijventerrein Trekkersveld op de kaart richting de Knardijk is aangegeven, maar vraagt zich af of dit nog steeds de gewenste uitbreidingsrichting is of dat een andere locatie voor een intergemeentelijk bedrijventerrein wordt overwogen. De indiener verzoekt hierover in gesprek te gaan.	We nemen het aanbod graag aan om constructief in gesprek te blijven over de locatie, aard en omvang van mogelijke toekomstige werklocatie-ontwikkeling. Wij begrijpen uw vraag of de weergegeven pijl richting Knardijk nog steeds de gewenste ontwikkelrichting weergeeft, dan wel of ook andere locaties voor een intergemeentelijk bedrijventerrein in beeld zijn. De provincie ziet, mede gelet op de toekomstige behoefte aan passende werklocaties, aanleiding om strategische zoekruimte voor bedrijventerreinontwikkeling in beeld te brengen. Een logische ontwikkelrichting is de versterking van de ontwikkeling van Trekkersveld, waar recent Trekkersveld IV bestemmingsplantechnisch mogelijk is gemaakt. Tegelijkertijd moet duidelijk zijn dat de exacte locatiekeuze, begrenzing en fasering onderwerp zijn van	Geen wijziging Kaartaanpassing: Visiekaart: Trekkersveld 4 is gecorrigeerd naar zoekgebied bedrijventerrein

			nadere uitwerking en afstemming met gemeenten en regionale partners. Daarbij worden onder meer regionale programmering, bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en landschappelijke inpassing betrokken.	
204.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de legenda van de kaart onduidelijk en onvolledig is en dat de veerpont tussen Zeewolde en Ermelo ontbreekt. De indiener verzoekt de legenda te verduidelijken, de veerpont op te nemen en meer aandacht te besteden aan ov-verbindingen tussen Zeewolde, Harderwijk en Almere.	U heeft een goed punt dat de legenda bij de kaart 'OV-netwerk en infrastructuur' onduidelijk is weergegeven en/of niet aansluit bij de kaart. Dit gaan wij in de legenda en op de kaart aanpassen. De kaart geeft de visie op de bereikbaarheid weer met de grotere infrastructurele maatregelen. Daarom kiezen we ervoor om niet alle bestaande buslijnen in te tekenen. Regionale busroutes worden wel opgenomen. De veerpont zien wij als onderdeel van de oeververbinding tussen Zeewolde en de randgemeenten. Deze verbinding is al opgenomen op de kaart.	Kaart aanpassing: Themakaart OV-netwerk en infrastructuur: Regionale busroutes zijn opgenomen Visiekaart en themakaart: Verbreding A27 is opgenomen

205.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de nadruk voornamelijk ligt op rijkswegen en ov-lijnen, terwijl multimodale hubs en snelfietsroutes onvoldoende aandacht krijgen. De indiener verzoekt regionale snelfietspaden en fijnmazige multimodale hubs als cruciale onderdelen van de mobiliteitstransitie op te nemen, zodat ook de 'first en last mile' wordt geborgd.	Wij herkennen uw punt dat een toekomstbestendig mobiliteitssysteem niet alleen afhankelijk is van hoofdwegen, spoorverbindingen en buslijnen. Ook regionale snelfietsroutes, multimodale hubs en goede first- en last-mileverbindingen zijn van belang voor de bereikbaarheid van Flevoland. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit aspect nadrukkelijker in de Omgevingsvisie te benoemen. Daarbij zullen wij verduidelijken dat een toekomstbestendig mobiliteitssysteem ook vraagt om een samenhangend netwerk van openbaar vervoer, fietsverbindingen en overstappunten, zodat inwoners en bezoekers zich ook zonder auto kunnen verplaatsen. Wij zien regionale doorfiets-/hoogwaardige fietsroutes en multimodale hubs daarbij als belangrijke schakels voor de bereikbaarheid van leefregio's en de verbinding tussen lokale en bovenregionale mobiliteitsnetwerken.	Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: We vinden het belangrijk dat de verschillende netwerken met multimodale knooppunten goed op elkaar aan sluiten en dat de reistijden tussen onze sterke leefregio's en kernen acceptabel blijven. Waar nodig investeren we **hiervoor** in OV- en weginfrastructuur. **Een toekomstbestendig mobiliteitssysteem vraagt niet alleen om sterke weg-, spoor- en OV-verbindingen, maar ook om hoogwaardige regionale (koele) fietsverbindingen en multimodale hubs. Daarom zetten wij in op de ontwikkeling van doorfiets- en/of hoogwaardige fietsroutes snelfietsroutes, overstappunten en een fijnmazig netwerk, zodat inwoners en bezoekers zich efficiënt en comfortabel kunnen verplaatsen.** ~~door fiets routes, stallings voorzieningen,~~ ~~mobiliteits hubs en locaties voor deel mobiliteit,~~ **Hierbij hanteren we** een digitale 'basis-op-orde' **als** uitgangspunt. Hiermee versterken we de toegankelijkheid en kwaliteit van reisinformatie. **Bij ontwikkelingen nabij spoorinfrastructuur wordt rekening**

				gehouden met de veiligheid, het beheer, onderhoud en toekomstige ontwikkelmogelijkheden van het spoor, zodat de bereikbaarheid van Flevoland ook op lange termijn gewaarborgd blijft.
206.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de op de kaart weergegeven 380 kV-verbinding langs de Hoge Vaart lijkt samen te vallen met het bestaande 150 kV-tracé. De indiener verzoekt te verduidelijken wat hiermee wordt bedoeld en spreekt, overeenkomstig punt 5 van de zienswijze, een voorkeur uit voor het paarse tracé.	Wij begrijpen uw zienswijze over de weergave van de 380 kV-verbinding op de visiekaart. Het klopt dat het een bestaand 150kv tracé is. In regioadvies dat de provincie ondersteunt wordt bij voorkeur de nieuwe 380kv gebundeld met bestaande infrastructuur buiten de stedelijke gebieden. Zie voor de verdere beantwoording rij 158 over u eerder benoemde punt 5 van uw zienswijze.	Voor de kaart aanpassing zie rij 158.
207.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat het zoekgebied voor een nieuw onderstation centraal in Oosterwold is geprojecteerd, terwijl volgens de laatste inzichten alleen de locaties AZ1 aan de Trekweg in Almere en AZ2 in de oksel van de A27/A6 nog in aanmerking komen. De indiener verzoekt het zoekgebied voor het onderstation hierop aan te passen.	Wij begrijpen uw punt betreffende de zoeklocatie onderstation op de kaart, waarbij de cirkel deze gebieden niet of nauwelijks raakt. Het betreft een zoekgebied voor het onderstation en hangt samen met de eerdere beantwoording van uw punt 5 van uw zienswijze. Op basis van uw zienswijze wordt de cirkel op de kaart aangepast.	Kaart aanpassing: Themakaart Energie: zoekgebied onderstation verplaatst in Oosterwold, waarbij de oksel A27/A6 wordt geraakt.

208.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat het woord ‘aanbod’ ten onrechte tweemaal in de zin staat en verzoekt één vermelding te verwijderen.	Op dit punt is sprake van een redactionele onvolkomenheid. De dubbele vermelding van het woord "aanbod" is niet bedoeld en geeft aanleiding om de tekst grammaticaal te corrigeren.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Flexibel en slim bij elkaar organiseren van aanbod en vraag: Dit zijn gebieden waar vraag en aanbod ~~en aanbod~~ van energie aan elkaar gekoppeld worden en met energiemanagement worden georganiseerd.
209.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de voorgenomen groenverbinding tussen het Horsterwold en Almere langs de Hoge Vaart ontbreekt. De indiener verzoekt deze groenverbinding alsnog op te nemen.	De door u genoemde groenverbinding tussen het Horsterwold en Almere langs de Hoge Vaart is naar aanleiding van uw zienswijze toegevoegd aan de kaart. Deze zienswijze geeft daarmee aanleiding tot een kaartwijziging.	Kaart aanpassing: Themakaart natuurverbindingen: Groenverbinding van Holsterwold naar Almere is toegevoegd
210.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat bij Zeewolde de aanduiding 'kapen' mist en verzoekt dit toe te voegen	Wij hebben de door u genoemde kapen van Zeewolde toegevoegd. Daarbij hebben wij ervoor gekozen deze niet op de bodemkaart op te nemen, omdat wij deze kaart primair bedoeld vinden voor bodem- en ondergrondkenmerken. De kapen sluiten beter aan bij de ruimtelijke structuur en beleving van het landschap en zijn daarom opgenomen op de massa-ruimtekaart.	Kaart aanpassing: Themakaart massa-ruimte: Kapen van Zeewolde zijn opgenomen

211.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat de visie landbouw te eenzijdig benadert vanuit voedselproductie en bescherming van landbouwgrond. De indiener verzoekt om voor Zeewolde ook ruimte te bieden aan multifunctionele en circulaire landbouw, waarbij agrarische bedrijven grondstoffen leveren voor onder meer lokale bouw en economie en maatschappelijke functies vervullen op het gebied van zorg en recreatie. g).	Wij herkennen uw punt dat landbouw in Flevoland meer omvat dan alleen voedselproductie. De Omgevingsvisie zet in op een toekomstbestendige landbouwsector die inspeelt op maatschappelijke, economische en ecologische ontwikkelingen. Daarbij gaan wij uit van ondernemersvrijheid en stimuleren wij innovatie en nieuwe verdienmodellen. Uw zienswijze geeft aanleiding om in de landbouwparagraaf duidelijker tot uitdrukking te brengen dat niet alleen het gebruik van landbouwgrond van belang is, maar ook de ontwikkeling van toekomstbestendige agrarische ondernemingen met diverse verdienmodellen (waaronder maatschappelijke). Tegelijkertijd blijft de Omgevingsvisie een strategisch document. Daarom leggen wij niet vast welke specifieke vormen van bedrijfsontwikkeling of verbreding wenselijk zijn. De concrete invulling daarvan is aan ondernemers zelf en krijgt waar nodig een plek in vervolgbeleid en programma's.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 Landbouw - Doorontwikkeling innovatie voor een rendabele en toekomstbestendige landbouw: Landbouw is en blijft marktgestuurd. We gaan uit van ondernemersvrijheid, waarbij we geen voorkeur uitspreken voor specifieke productiemethoden. We faciliteren en bevorderen innovatie voor het realiseren van de balans tussen landbouw en andere functies in de fysieke **en maatschappelijke** leefomgeving en een door de markt gedreven verduurzaming. Voorbeelden zijn experimenten met precisielandbouw, robotisering, digitalisering en kunstmatige intelligentie die leiden tot nieuwe verdienmodellen. **Nieuwe verdienmodellen en innovaties kunnen bijdragen aan een vitale landbouwsector en een sterke verbinding met de Flevolandse samenleving.**

212.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener verzoekt om ook het landbouwgebied ten noordoosten van Zeewolde, ter hoogte van de Ossenkampweg en Sternweg, als multifunctioneel landbouwgebied aan te duiden.	Wij zijn het met u eens dat de aanduiding multifunctioneel landbouwgebied ook van toepassing is op het gebied ten noordoosten van Zeewolde (omgeving Ossenkampweg/Sternweg). De themakaart Gebiedstypen is hierop aangepast door het multifunctionele landbouwgebied over de gehele randzone, inclusief de delen rondom Zeewolde, door te trekken.	Kaart aanpassing: Themakaart gebiedstypen: Multifunctionele landbouwrandgebied aangepast door het over de gehele randzone, inclusief de delen rondom Zeewolde, door te trekken.
213.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat uitbreidingslocaties en delen van de Polderwijk op de kaart mogelijk ten onrechte als open landbouwgebied zijn aangeduid. Daarnaast stelt de indiener dat het verwevingsgebied Oosterwold te ruim is begrensd. De indiener verzoekt deze aanduidingen en begrenzing op de kaart aan te passen.	Wij zijn het met u eens dat de gebiedstypenkaart op dit punt verduidelijkt kan worden. De themakaart Gebiedstypen is aangepast, waarbij de geplande ontwikkelprojecten rondom Zeewolde niet langer als open landbouwgebied zijn weergegeven maar als witte vlakken zijn opgenomen.	Kaart aanpassing: Themakaart gebiedstypen: Stedelijk gebied en uitbreidingslocaties zijn aangeduid als ‘wit’ op de kaart.
214.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert een redactionele fout en verzoekt het tweede woord ‘geven’ te verwijderen.	U wijst terecht op een redactionele onvolkomenheid in deze passage. Door de dubbele vermelding van het werkwoord “geven” loopt de zin grammaticaal niet goed. Deze zienswijze geeft aanleiding om de tekst redactioneel aan te passen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 6 van visie naar uitvoering – 6.2 Uitvoering met omgevingsprogramma's: Omgevingsprogramma’s geven op een logische manier uitvoering ~~geven~~ aan de drie strategieën en de gebiedsuitwerkingen van de omgevingsvisie.

215.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener stelt dat Oosterwold onderdeel is van verschillende NOVEX-gebieden en dat een groot deel op het grondgebied van Zeewolde ligt. De indiener verzoekt daarom in de visie onderscheid te maken tussen Oosterwold MRA en Oosterwold Zuid, waarbij het Zeewoldse deel wordt gekoppeld aan de ZUND-deal.	Wij begrijpen uw opmerking dat het gebied Oosterwold vanuit verschillende bestuurlijke samenwerkingsverbanden wordt benaderd en dat het Zeewoldse deel onderdeel uitmaakt van de ZUND-samenwerking. In hoofdstuk 6.5 van de Omgevingsvisie beschrijven wij de structurele en langjarige samenwerkingsverbanden waarin de provincie participeert, zoals de NOVEX-gebieden en de samenwerking van de NOVEX-provincies. Het doel van deze paragraaf is niet om afzonderlijke gebiedsdeals, uitvoeringsafspraken of sectorale samenwerkingen te beschrijven. Om die reden maken wij in de visie geen onderscheid tussen Oosterwold MRA en Oosterwold Zuid/ZUND. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
216.	**Zeewolde zienswijze & bijlage (#3522225, #352222**	De indiener constateert dat de paragraaf ‘Afwijken van beleid’ veel voorwaarden bevat, die mogelijk ten koste gaan van de gewenste versnelling, onder meer van de woningbouw. De indiener vraagt of het nodig is om alle voorwaarden vooraf vast te leggen en verzoekt dit te verduidelijken en te overwegen	Met de gekozen koers van de omgevingsvisie 'Flevoland in balans' wordt veel ruimte geboden voor initiatieven. Tegelijkertijd willen we de kwaliteit van onze leefomgeving behouden, verder ontwikkelen en waar nodig ook beschermen. Dit vraagt om een zorgvuldige belangenafweging. Ook in	Geen wijziging

		minder beleidsvoorwaarden vooraf op te nemen.	Flevoland kennen we het begrip 'niet alles kan meer overal'. Juist met deze paragraaf laten we zien dat afwijken van beleid onder bepaalde voorwaarden zeker mogelijk is.	
217.	**Gemeente Oldebroek (#3517850)**	De indiener wijst erop dat de voorziene ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreatie in en rond Dronten en in omliggende gemeenten leiden tot een toenemende verkeersdruk, met name op de verbinding tussen Dronten en de Veluwe via de Elburgerbrug. In dit verband verwijst de indiener naar de corridorstudie Flevoland-A28 en de verkenning naar een oeververbinding bij Elburg. De indiener verzoekt om in de Omgevingsvisie de samenhang tussen de ruimtelijke ontwikkelingen rond Dronten, beide mobiliteitsverkenningen en de bereikbaarheid van het gebied explicieter te benoemen en nodigt de provincie uit om deel te nemen aan de corridorstudie.	Wij danken u voor het onder de aandacht brengen van de studie corridor Flevoland – rijksweg A28. Zowel de gemeente Dronten als de provincie Flevoland zijn reeds ambtelijk betrokken bij deze studie. Wij herkennen dat deze studie voortkomt uit dezelfde bredere ontwikkeling die ook in de ontwerp-Omgevingsvisie wordt benoemd: groei van wonen, werken en recreëren leidt tot extra mobiliteitsbewegingen en vraagt om een samenhangende benadering van bereikbaarheid. U wijst erop dat de groei van wonen, werken en recreëren bij Dronten, mede in relatie tot de hotspot Agrifoodcluster, kan leiden tot extra verkeersbewegingen richting de Veluwe, waaronder via de Elburgerbrug. Wij herkennen dit aandachtspunt. In de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat de ontwikkeling van sterke leefregio’s en	Geen wijziging

			innovatieve economische ecosystemen vraagt om een nadere uitwerking van mobiliteitskeuzes. Daarbij gaat het onder meer om de verkenning van oeververbindingen tussen de polders en het oude land, versterking van het provinciale wegennet, het HOV-netwerk, doorfietsroutes en multimodale knooppunten. De principes voor de schaalsprong in bereikbaarheid binnen de strategie Sterke leefregio's gaan bovendien uit van een bovenregionale benadering van mobiliteit, waarbij verbindingen met omliggende regio's nadrukkelijk onderdeel zijn van de afweging. Wij zijn daarom van mening dat de door u gevraagde aandacht voor grensoverschrijdende mobiliteitsrelaties, waaronder de verbindingen tussen Dronten, de randmeren en de Veluwe, reeds voldoende wordt ondervangen binnen de bestaande uitgangspunten van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot	

			aanpassing van de Omgevingsvisie.	
218.	**Gemeente Oldebroek (#3517850)**	De indiener verzoekt in de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan de (ontwerp) Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het Natura 2000-beheerplan IJsselmeergebied. Volgens de indiener ontbreekt in paragraaf 5.7 Natuur de koppeling met deze notitie en de daarin beschreven milieueffecten van natuurmaatregelen voor een toekomstbestendig ecosysteem.	In paragraaf 5.7 van de Omgevingsvisie is de instandhouding van Natura 2000-gebieden benoemd als wettelijke taak van de provincie. Ook het behoud en de versterking van biodiversiteit en de samenhang tussen natuurgebieden maken deel uit van de visie. De Omgevingsvisie bevat de strategische koers en de hoofdlijnen van het provinciale beleid. Om die reden worden afzonderlijke beleidsdocumenten, beheerplannen en voorbereidende notities niet ieder afzonderlijk in de visie benoemd. Concrete Natura 2000-doelen, natuurmaatregelen en de beoordeling van de milieueffecten daarvan worden uitgewerkt binnen het Natura 2000-beheerplan en de daarbij behorende procedures. Waar hierover bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, worden deze in samenhang betrokken bij de	Geen wijziging

			provinciale beleids- en uitvoeringsinstrumenten. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
219.	**Gemeente Elburg (#3520961)**	De indiener vraagt aandacht voor de verbinding vanuit Dronten via de Elburgerbrug naar de A28 en A50. De voorziene groei van wonen, werken en recreatie in Dronten en omliggende gemeenten, waaronder de ontwikkeling van het Agrofoodcluster, leidt volgens de indiener tot extra verkeersbewegingen tussen Dronten en de Veluwe. De indiener verzoekt deze ontwikkeling en de gevolgen voor de bereikbaarheid in de Omgevingsvisie te betrekken. De indiener stelt dat de gemeentelijke studie naar de corridor Flevoland–A28 aansluit bij de provinciale verkenning naar de oeververbinding bij Elburg. Deze studie wordt samen met de provincie Gelderland en de gemeente Oldebroek uitgevoerd en richt zich eveneens op de verwachte verkeerstoename door ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreëren. De	Wij danken u voor het onder de aandacht brengen van de studie corridor Flevoland – rijksweg A28. Zowel de gemeente Dronten als de provincie Flevoland zijn reeds ambtelijk betrokken bij deze studie. Wij herkennen dat deze studie voortkomt uit dezelfde bredere ontwikkeling die ook in de ontwerp-Omgevingsvisie wordt benoemd: groei van wonen, werken en recreëren leidt tot extra mobiliteitsbewegingen en vraagt om een samenhangende benadering van bereikbaarheid. In de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat de ontwikkeling van sterke leefregio's en innovatieve economische ecosystemen vraagt om een nadere uitwerking van mobiliteitskeuzes. Daarbij gaat het onder meer om de verkenning van oeververbindingen tussen de polders en het oude land, versterking van het provinciale	Geen wijziging

		gemeente Dronten is ambtelijk bij deze studie betrokken. De indiener verzoekt in de Omgevingsvisie een verband te leggen tussen de toekomstige ontwikkelingen rond Dronten, de verkenning naar de oeververbinding en de corridorstudie. Daarnaast vraagt de indiener hoe binnen deze verkenning invulling wordt gegeven aan de ambitie voor goed toegankelijk openbaar vervoer.	wegennet, het HOV-netwerk, doorfietsroutes en multimodale knooppunten. De principes voor de schaalsprong in bereikbaarheid binnen de strategie Sterke leefregio's gaan bovendien uit van een bovenregionale benadering van mobiliteit, waarbij verbindingen met omliggende regio's nadrukkelijk onderdeel zijn van de afweging. De Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. De precieze uitwerking van mogelijke maatregelen, alternatieven en effecten vindt plaats in vervolgonderzoek, omgevingsprogramma's en bestuurlijke afstemming met betrokken medeoverheden en partners. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
220.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener stelt dat de groei van wonen, economie en mobiliteit rond Emmeloord en langs de A6-corridor directe gevolgen kan hebben voor De Fryske Marren. De indiener verzoekt om interprovinciale afstemming over woningbouw, bedrijventerreinen en economische	Wij herkennen dat ontwikkelingen rond Emmeloord, de A6-corridor en de woningbouwopgave van Flevoland effecten kunnen hebben op omliggende gebieden, waaronder Lemmer en De Fryske Marren. Ook onderschrijven wij het belang van een goede	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – duiding strategie: We onderscheiden vijf leefregio's, waarin de oriëntatie van de inwoners leidend is. **De leefregio's vormen een ruimtelijk-strategisch perspectief en sluiten niet**

		functies, de regio Lemmer-Emmeloord als samenhangend woon-werkgebied te beschouwen en ontwikkelingen langs de A6-corridor gezamenlijk te benaderen om complementaire ontwikkeling te bevorderen en ongewenste concurrentie te voorkomen.	interprovinciale afstemming over woningbouw, economie, mobiliteit en voorzieningen. Met de indeling in leefregio's stuurt de provincie vanuit een bovenlokaal perspectief op de samenhangende ontwikkeling en bereikbaarheid van steden en dorpen. Kernen vormen, ook over provinciegrenzen heen, onderling verbonden gebieden. Vanuit dit provinciale perspectief kijken wij in samenhang naar woningbouw, werklocaties, bovenlokale voorzieningen en infrastructuur. Daarbij is het uitgangspunt dat iedere leefregio zich ontwikkelt op een manier die aansluit bij de eigen behoeften, kansen, identiteit en draagkracht. Deze indeling is niet bedoeld om bestaande bestuurlijke afspraken of samenhang met andere kernen te vervangen. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit in de Omgevingsvisie explicieter te verwoorden.	**altijd één-op-één aan bij bestaande bestuurlijke regio's en samenwerkingsverbanden:**
221.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener benadrukt het belang van het IJsselmeer voor waterbeheer, natuur, landschap en recreatie, waaronder de recreatieve economie van De Fryske Marren. De indiener verzoekt het IJsselmeergebied als één samenhangend systeem te benaderen, de openheid en	Wij onderschrijven dat het IJsselmeer voor waterbeheer, natuur, landschap en recreatie één samenhangend systeem vormt en dat ontwikkelingen aan de Flevolandse zijde effecten kunnen hebben op omliggende gebieden, waaronder De Fryske Marren.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 222.

		landschappelijke kwaliteit te behouden en te versterken en aangrenzende gemeenten bij ruimtelijke afwegingen te betrekken.	De Omgevingsvisie gaat reeds uit van samenwerking met andere overheden in het IJsselmeergebied. Daarnaast werken wij al samen met andere overheden en waterbeheerders binnen onder andere het Deltaprogramma Zoetwater en het Deltaprogramma IJsselmeer aan vraagstukken rondom waterbeheer, peilbeheer en de beschikbaarheid van zoetwater. Uw zienswijze geeft aanleiding om te benadrukken dat we het IJsselmeergebied, samen met de andere Flevolandse wateren, benaderen als een samenhangend systeem.	
222.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener stelt dat het IJsselmeer en de Friese meren één samenhangend recreatief systeem vormen. De indiener verzoekt om bij de verdere uitwerking van de visie vaar-, fiets- en wandelroutes beter met elkaar te verbinden, recreatieve voorzieningen regionaal af te stemmen en gezamenlijk op te trekken in de promotie en positionering van het gebied.	Wij onderschrijven dat het IJsselmeer en de Friese meren gezamenlijk een belangrijk recreatief systeem vormen en dat recreatieve netwerken zich niet beperken tot provinciegrenzen. Ook herkennen wij de kansen die er liggen voor een betere verbinding van vaar-, fiets- en wandelroutes en voor regionale samenwerking op het gebied van recreatie. Uw en andere zienswijzen hebben aanleiding gegeven om dit explicieter te verwoorden in hoofstuk 4.4 'robuust polderraamwerk' en hoofdstuk 5.4 'mobiliteit'.	Hoofdstuk 4.4 gebiedsuitwerkingen 'Grote wateren' (p 77): De **Grote wateren** in Flevoland bestaan uit de Randmeren, het Markermeer, het IJsselmeer en de uitmonding van de IJssel. **De open wateren beschouwen wij als een samenhangend systeem.** Om Flevoland en omliggende provincies ook in de toekomst veilig te houden en te voorzien van voldoende zoetwater moeten we zorgvuldig omgaan met het Markermeer en IJsselmeer. Dit vraagt om bewuste afwegingen en nieuwe creatieve oplossingen. De omliggende wateren helpen om zoetwater vast te houden en te benutten,

			De verdere uitwerking van recreatieve netwerken, voorzieningen en gezamenlijke promotie zien wij echter als passend binnen vervolgbeleid en samenwerking met betrokken partners.	fungeren als veiligheidsbuffers bij zeespiegelstijging en bieden ruimte voor natuurontwikkeling **en recreatie**. **We zetten in op het behoud en de versterking van de ecologische kwaliteit, waarbij wateren, oevers en aangrenzende natuurgebieden elkaar versterken.** **Waar mogelijk combineren we waterveiligheid en natuurontwikkeling met recreatieve functies zoals aantrekkelijke (voor)oevers en recreatieve routes. We versterken de recreatieve betekenis van het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, met ruimte voor watersport, natuurgerichte recreatie en recreatief verblijf.** Naast deze drie hoofdfuncties dienen we zuinig om te gaan met water bij droogte en kunnen we het benutten voor drink- en proceswater.
223.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener wijst erop dat de ontwerpvisie permanente bewoning van recreatiewoningen niet uitsluit. Omzetting van recreatieparken naar woonfuncties kan regionaal leiden tot minder recreatieve capaciteit, een verschraling van het toeristische aanbod, afnemende economische betekenis van recreatiegebieden en verplaatsing van recreatiedruk naar omliggende regio's. De indiener verzoekt de regionale effecten van functiewijzigingen van	De Omgevingsvisie geeft op strategisch niveau richting aan de ontwikkeling van Flevoland. Wij onderschrijven het belang van een zorgvuldige afweging van effecten op recreatie en toerisme. Wij monitoren reeds de effecten van toename en/of afname van overnachtingscapaciteit. De verdere uitvoering van de ontwerp-Omgevingsvisie vindt plaats in programma's.	Geen wijziging

		recreatieparken te monitoren en bij beleidskeuzes te betrekken.		
224.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener wijst op het belang van het IJsselmeer als strategische zoetwaterbron. Keuzes van Flevoland over waterbeheer, waterverdeling en peilbeheer kunnen gevolgen hebben voor De Fryske Marren en het Friese meren- en veenweidegebied. De indiener verzoekt deze effecten voor aangrenzende gebieden inzichtelijk te maken en hierover interprovinciale afstemming te organiseren.	Wij onderschrijven dat het IJsselmeer een cruciale rol vervult voor waterbeheer, zoetwaterbeschikbaarheid, landbouw, natuur en recreatie, en dat keuzes binnen dit systeem effecten kunnen hebben buiten de provinciegrenzen van Flevoland. De Omgevingsvisie gaat uit van een integrale benadering van het IJsselmeergebied, waarbij de samenhang tussen waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, ecologie en andere functies centraal staat. Het belang van samenwerking met omliggende provincies en andere gebiedspartners is hierin reeds verankerd. Daarnaast werken wij al samen met andere overheden en waterbeheerders binnen onder andere het Deltaprogramma Zoetwater en het Deltaprogramma IJsselmeer aan vraagstukken rondom	Geen wijziging

			waterbeheer, peilbeheer en de beschikbaarheid van zoetwater. Binnen deze samenwerkingsverbanden worden de effecten van keuzes in het watersysteem en de belangen van aangrenzende gebieden betrokken in de afwegingen. Wij zien daarom geen aanleiding de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
225.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener wijst erop dat keuzes rond het energiesysteem, netcongestie en infrastructuurcorridors zoals de A6 ook gevolgen kunnen hebben voor aangrenzende regio's. De indiener verzoekt deze ontwikkelingen in regionale samenhang te beschouwen, afstemming te organiseren over energie-infrastructuur, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling en gezamenlijk op te trekken bij knelpunten zoals netcongestie.	De Omgevingsvisie gaat uit van samenwerking met andere overheden en partners bij de aanpak van de vraagstukken omtrent energie, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling. Wij waarderen uw aanbod om gezamenlijk op te trekken bij deze opgaven en zien samenwerking als een belangrijke voorwaarde voor een toekomstbestendig energiesysteem. We zien aanleiding om in hoofdstuk 5.5 'energie' onze ambities omtrent samenwerking explicieter te verwoorden.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Robuust en toekomstbestendig energiesysteem: Een robuust en toekomstbestendig energiesysteem en een duurzame energie mix in 2050 is van provinciaal belang. **Bij de ontwikkeling van energie-infrastructuur werken wij samen met aangrenzende provincies, gemeenten, netbeheerders en andere partners, aangezien deze opgaven zich niet beperken tot provinciegrenzen.** We nemen op regionale schaal de regie waar bij we wel rekening houden met de rollen en bevoegdheden van gemeenten, net beheerders en andere partners. We sturen op de ontwikkeling van decentrale energiesystemen als aan vulling op de (inter-)nationale energiesystemen.

226.	**Gemeente de Fryske Marren (#3524778)**	De indiener ondersteunt de multifunctionele landbouwrandzones, waarin landbouw, natuur, water, recreatie en biodiversiteit samenkomen. De indiener ziet hierin kansen voor samenwerking tussen De Fryske Marren, de provincie Flevoland en de gemeente Noordoostpolder. De indiener verzoekt deze randzones in samenhang met aangrenzende gebieden uit te werken en gezamenlijk op te trekken bij gebiedsgerichte uitwerkingen.	Wij onderschrijven het belang van samenwerking met aangrenzende gemeenten en regio's bij de verdere uitwerking van plannen voor de multifunctionele landbouwrandgebieden. De gebiedsgerichte uitwerking van multifunctionele landbouwrandgebieden vraagt om samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties en andere betrokken partijen. Wij zien uw reactie als een ondersteuning van de gekozen koers van de Omgevingsvisie en zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen. Uw aandachtspunt nemen wij mee bij de verdere uitwerking van deze opgave.	Geen wijziging
227.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener waardeert de integrale benadering van de ontwerp-Omgevingsvisie en onderschrijft het belang van een robuust zoetwatersysteem en de functie van het IJsselmeergebied als nationale zoetwaterbuffer. De indiener wijst erop dat zoetwaterbeschikbaarheid door verzilting en een toenemende watervraag minder vanzelfsprekend wordt. Daarom adviseert de indiener om naast het waarborgen van het wateraanbod ook in te	Wij herkennen het belang van waterbeschikbaarheid, bodemkwaliteit en de ruimtelijke keuzes die daarmee samenhangen. Deze onderwerpen zijn op hoofdlijnen al opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie, onder meer bij water, bodemkwaliteit en de provinciale belangen voor een goede kwaliteit van water en bodem. Nadere uitwerking vindt plaats in passend vervolgbeleid, waaronder het Waterprogramma.	Geen wijziging

		zetten op weerbaarheid bij watertekorten, onder meer door zuinig watergebruik, hergebruik en een kritische beoordeling van ruimtegebruik in gebieden met toenemende waterschaarste en verzilting.	De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
228.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener onderschrijft de ambitie om de zoetwaterbuffer te vergroten, maar stelt dat enkele ontwikkelrichtingen in paragraaf 4.4 niet aansluiten bij het nationale waterbeleid. Dit betreft onder meer overstroombare waterkeringen, buitendijkse zones en peilaanpassingen. De indiener verzoekt de verkenningsrichting voor een overstroombare waterkering in combinatie met peilaanpassingen te verwijderen. Ook wordt verzocht de overige passages aan te passen, zodat deze: aansluiten bij het nationale waterbeleid; recht doen aan de nationale besluitvorming over het hoofdwatersysteem; duidelijk maken welke belangen van het Rijk, de provincie en andere betrokken partijen spelen en hoe deze zich tot elkaar verhouden.	Wij begrijpen dat de genoemde overstroombare waterkering in het IJsselmeer of Markermeer vragen oproept. De passage is bedoeld als onderzoeks- en denkrichting binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie, niet als keuze voor een voorkeursvariant of als besluit tot aanleg. De Omgevingsvisie verkent op hoofdlijnen mogelijke richtingen voor de lange termijn, waaronder het vergroten van zoetwaterbeschikbaarheid in samenhang met waterveiligheid en ecologie. In de ontwerptekst is al opgenomen dat de provincie deze mogelijkheden met omliggende partners wil verkennen en dat een integrale kosten-batenanalyse en ecologische impactstudie nodig zijn om de haalbaarheid te bepalen. Wij onderschrijven dat meerdere oplossingsrichtingen denkbaar zijn en dat een keuze voor een specifieke maatregel	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Grote wateren: We willen de zoetwaterbeschikbaarheid voor Flevoland en omliggende provincies vergroten door te kijken naar de buffercapaciteit van het IJsselmeer, Markermeer en Randmeren. Dit doen we in samenwerking met het Deltaprogramma zoet water en het Deltaprogramma IJsselmeer. ~~Als verkennings richting zien wij een mogelijke over stroombare water kering in het Marker meer en IJssel meer waarin we extra zoet water vast houden met een hoger peil voor droge periodes.~~ **Wij willen verkennen of het mogelijk is om extra zoet water vast te houden in het Markermeer en IJsselmeer. Dit zou de nationale zoetwaterbuffer kunnen vergroten.** ~~Dit vergroot de nationale zoetwaterbuffer, biedt uit komsten voor water veiligheid voor omliggende provincies en biedt kansen voor nieuwe natuurontwikkeling.~~ **Wij zoeken daarbij naar oplossingen die ook uitkomsten bieden voor waterveiligheid (voor omliggende provincies) en die kansen**

			pas aan de orde kan zijn na nadere verkenning, effectbeoordeling en bestuurlijke afstemming, onder meer in relatie tot de deltaprogramma's, relevante wateroverleggen en vigerend beleid. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de tekst te verduidelijken, zodat duidelijker wordt dat de overstroombare waterkering geen voorkeursbesluit is, maar één mogelijke denkrichting binnen een bredere verkenning naar waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ecologie. Om te benadrukken dat de uitkomst van die verkenning niet vaststaat, spreken wij in de visie niet meer van de overstroombare waterkering maar van een "zoekgebied vergroten waterbeschikbaarheid, waterveiligheid en ecologie".	**bieden voor nieuwe natuurontwikkeling.** ~~Het ontwerp moet rekening houden met peil beheer, waterkwaliteit, economische belangen zoals scheep vaart en Natura 2000-gebieden.~~ **Ontwikkelingen zijn alleen passend wanneer de gevolgen voor waterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid, peilbeheer, ecologie en Natura 2000-gebieden, economische belangen zoals scheepvaart en (watersport)recreatie, beheerbaarheid en toekomstige klimaatontwikkelingen zorgvuldig zijn onderzocht en afgestemd met betrokken waterbeheerders en gebiedspartners.** Een integrale kostenbaten analyse en ecologische impactstudie zijn noodzakelijk om de haalbaarheid te bepalen.
229.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener adviseert inzichtelijk te maken op welke onderdelen de Omgevingsvisie 2050 afwijkt van de eerdere Omgevingsvisie, zodat nieuwe beleidskeuzes en accenten duidelijk herkenbaar zijn.	Wij begrijpen dat medeoverheden en andere betrokken partijen behoefte kunnen hebben aan inzicht in de veranderingen en nieuwe beleidsaccenten. Wij hebben er echter voor gekozen een geheel nieuwe Omgevingsvisie op te stellen. Waar de Omgevingsvisie Flevoland 2017 een relatief	Geen wijziging

			compact document was, is de Omgevingsvisie 2050 uitgegroeid tot een integraal en aanzienlijk omvangrijker document dat de volledige fysieke leefomgeving omvat. De visie bevat nieuwe strategische keuzes, een andere opbouw, meer ruimtelijke sturing en diverse kaarten die richting geven aan toekomstige ontwikkelingen. Hierdoor is de nieuwe visie niet te vergelijken met de eerdere Omgevingsvisie. Daarom zien wij geen aanleiding om een dergelijke vergelijking op te nemen.	
230.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener verzoekt de samenhang met relevante nationale beleidskaders systematischer te beschrijven, zodat duidelijker wordt hoe de provinciale ambities zich verhouden tot nationale keuzes en programma's.	Wij onderschrijven het belang van een goede afstemming tussen provinciaal beleid en nationale programma's. Bij het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie is rekening gehouden met relevante internationale, nationale, regionale en lokale opgaven en beleidskaders. Wij kiezen er echter bewust voor om de Omgevingsvisie vorm te geven als een strategisch document waarin de provinciale koers centraal staat. Een systematische beschrijving van alle relevante nationale beleidskaders past minder goed bij het karakter en detailniveau van de Omgevingsvisie. Wel nemen wij uw aandachtspunt	Geen wijziging

			mee bij de verdere toelichting en verantwoording van de gemaakte keuzes.	
231.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener vindt dat scheepvaart en goederenvervoer over water onvoldoende zijn gepositioneerd in de ontwerp-Omgevingsvisie. Gezien de strategische ligging van Flevoland, de vaarwegen in het IJsselmeergebied en de woningbouwopgaven in Almere en Lelystad verzoekt de indiener deze vervoersmodaliteit nadrukkelijker in de visie op te nemen.	Dank voor uw zienswijze. Wij herkennen uw constatering dat scheepvaart en goederenvervoer over water momenteel beperkt expliciet zijn beschreven in de ontwerp-Omgevingsvisie. Gelet op de strategische ligging van Flevoland aan het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren en de aanwezigheid van belangrijke vaarwegen, zien wij dat vervoer over water een relevante rol speelt binnen het mobiliteits- en economische systeem van de provincie. Wij onderschrijven dat deze modaliteit aanvullend is op weg-, spoor- en openbaarvervoersverbindingen en mede van belang kan zijn bij toekomstige woningbouw- en economische ontwikkelingen. Deze zienswijze geeft aanleiding om op de kaarten de vaarwegen en de relatie met economische ontwikkelingen steviger te duiden.	Kaart aanpassing: Visiekaart: Ten-T Vaarwegen opgenomen Themakaart OV en infrastructuur: alle vaarwegen opgenomen

232.		De indiener verzoekt het beoogde ambitieniveau van de havenfunctie bij Blocq van Kuffeler en de rol van goederenvervoer over water nader toe te lichten.	Wij begrijpen dat de aanduiding bij de Blocq van Kuffeler vragen oproept over het beoogde ambitieniveau van de havenfunctie en de rol van goederenvervoer over water. Het is een recreatie- en passantenhaven. Wij hebben daarom besloten de haven op het kaartmateriaal niet weer te geven.	Kaart aanpassing: Themakaart Infrastructuur en bedrijventerreinen: Recreatie- en passantenhaven Bockq van Kuffeler is uit de kaart gehaald.
233.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener verzoekt te waarborgen dat buitendijkse ontwikkelingen niet leiden tot beperkingen van de vaarwegcapaciteit, aantasting van de nautische veiligheid of belemmering van een vlotte en veilige doorstroming van het scheepvaartverkeer. Daarnaast verzoekt de indiener de scheepvaartfunctie explicieter en consistenter te borgen bij mogelijke oeververbindingen, waaronder een eventuele afsnijding van de Baai van Van Eesteren. Toekomstige ontwikkelingen mogen de scheepvaart niet beperken en moeten een vlotte en veilige afwikkeling van het scheepvaartverkeer waarborgen. De indiener verzoekt dit uitgangspunt zowel in de tekst als in de kaartbeelden op te nemen.	Dank voor uw zienswijze. Wij onderschrijven dat de vaarwegen in het IJsselmeergebied een belangrijke functie vervullen voor de bereikbaarheid, economie en het functioneren van het hoofdwatersysteem. Bij buitendijkse ontwikkelingen moeten verschillende belangen zorgvuldig in samenhang worden afgewogen, waaronder waterveiligheid, ecologie, recreatie en scheepvaart. Wij herkennen dat het belang van scheepvaart en nautische veiligheid in de huidige tekst beperkt zichtbaar is. Deze zienswijze geeft aanleiding om dit belang explicieter te benoemen in de gebiedsuitwerkingen van de grote wateren. Deze zienswijze leidt daarmee tot een tekstuele	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - duiding strategie: 5. **Grote Wateren**. De **grote wateren** in Flevoland zijn de buitendijkse zones waar het land direct grenst aan grote open wateren, zoals de Randmeren, het Markermeer en het IJsselmeer. **Samen vormen zij een samenhangend systeem**. Samen met overheden en gebiedspartners verkennen we de optimale inrichting van deze Grote wateren. Daarbij brengen we waterveiligheid, **waterbeheer, drinkwaterwinning** zoetwaterbeheer, natuur, economische belangen, **scheepsvaart** en recreatie met elkaar in samenhang. Daarin nemen we onze verantwoordelijkheid binnen het IJsselmeergebied.

			verduidelijking van de Omgevingsvisie.	
234.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener verzoekt de bochtafsnijding van de Baai van Van Eesteren niet als onderdeel van het toekomstige netwerk te presenteren en de betreffende verwijzingen te schrappen. Verdere verkenning, uitwerking en besluitvorming kunnen volgens de indiener uitsluitend in overleg met Rijkswaterstaat plaatsvinden. Daarnaast beveelt de indiener de provincie aan om duidelijk onderscheid te maken tussen bestaande infrastructuur en voorgenomen projecten, om te voorkomen dat plannen als vaststaand worden geïnterpreteerd.	Wij begrijpen uw zorg dat de verwijzing naar een mogelijke bochtafsnijding van de Baai van Van Eesteren kan worden geïnterpreteerd als onderdeel van een vaststaand toekomstig netwerk. Dat is niet de bedoeling van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie heeft een strategisch karakter en bevat naast concrete ontwikkelingen ook mogelijke langetermijnrichtingen en verkenningen. Wij herkennen dat de huidige verbeelding en toelichting duidelijker kunnen maken dat voor een eventuele bochtafsnijding nog nadere verkenning, afweging en besluitvorming noodzakelijk zijn en dat daarbij afstemming met betrokken partijen, waaronder Rijkswaterstaat, essentieel is. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de toelichting op dit punt te verduidelijken. Wij zien geen aanleiding om de verwijzing	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - gebiedsuitwerkingen, Leefregio Lelystad: Hierbij houden we oog voor de ontwikkeling van Lelystad Airport als defensie- en burgerluchtvaartterrein, **in relatie tot de geluidsoverlast en het gezondheidsaspect** ~~mede vanwege de geluidsoverlast en het gezondheidsaspect.~~ **De provincie zet in op een directere verbinding van de N307 middels een bochtafsnijding ter hoogte van de Baai van Van Eesteren. Deze directere verbinding verbetert de regionale doorstroming en leidt het doorgaande zware verkeer zoveel mogelijk buiten de stad om, waardoor de leefbaarheid in Lelystad wordt versterkt.** Ook de realisatie van de Lelylijn, station Zuiderhage, **de Rondweg Lelystad-Zuid en** de verbreding van de A6 zijn belangrijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling en versterken de positie van Lelystad als kruispunt van de provincie. Zij vergroten de regionale en nationale bereikbaarheid en zijn

			volledig uit de Omgevingsvisie te verwijderen, omdat de visie juist bedoeld is om ook mogelijke langetermijnontwikkelingen en verkenningsrichtingen zichtbaar te maken.	noodzakelijk om de groei van Lelystad te ondersteunen. Legenda aanpassing: Visiekaart: Spuiweg, Rondweg Lelystad-Zuid, Baai van Eesteren: Uitbreiding weginfrastructuur
235.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener constateert dat de verbindingen via de N50 en N301 in de tekst en kaartbeelden prioriteit lijken te krijgen boven de A27. De indiener verzoekt een eventuele prioritering binnen het hoofdwegennet af te stemmen met het Rijk en Rijkswaterstaat.	Dank voor uw aandachtspunt over de positie van de A27 ten opzichte van de verbindingen via de N50 en de N301. Wij begrijpen dat de formulering en verbeelding kunnen leiden tot de vraag of sprake is van een prioritering binnen het hoofdwegennet. Dat is niet onze bedoeling. De genoemde infrastructuurprojecten dragen ieder vanuit hun eigen functie bij aan de bereikbaarheid van Flevoland en de ontwikkeling van de leefregio's. De passage beschrijft dat wij op middellange termijn werken aan verbetering van zowel de nationale infrastructuur, waaronder de A6 en A27, als aan belangrijke verbindingen tussen het oude en nieuwe land, zoals de verbinding Zeewolde–Nijkerk en de aansluiting op de N50. Wij onderschrijven dat afwegingen binnen het hoofdwegennet in samenwerking met het Rijk en Rijkswaterstaat	Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart OV-netwerk en infrastructuur: Verbreding A27 opgenomen

			plaatsvinden. De Omgevingsvisie doet daarom geen uitspraak over een voorkeursvolgorde binnen het rijkswegennet. Om misverstanden te voorkomen is de weergave van de A27 op de kaarten verduidelijkt.	
236.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener constateert dat provinciale infrastructuurprojecten niet uniform worden weergegeven. Zo wordt de randweg Spuiweg bij Urk expliciet benoemd, terwijl de Rondweg Lelystad Zuid minder prominent of niet is opgenomen. De indiener adviseert deze projecten consistent te presenteren.	Wij danken Rijkswaterstaat voor deze observatie. Wij onderschrijven het belang van een consistente presentatie van infrastructurele ontwikkelingen. We nemen de Rondweg Lelystad-Zuid expliciet op in de tekst.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 234.
237.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener verzoekt de weergave van het MIRT-project A6 Almere Oostvaarders–Lelystad in de kaartbeelden aan te passen. Daarbij moet duidelijk worden vermeld dat het project is gepauzeerd en dat over eventuele vervolgstappen nog besluitvorming moet plaatsvinden.	Wij zijn er ons van bewust dat het project A6 Almere Oostvaarders - Lelystad op dit moment onderdeel is van landelijke besluitvorming en dat vervolgstappen afhankelijk zijn van keuzes van het Rijk. Tegelijkertijd is de Omgevingsvisie een strategisch document met een horizon tot 2050. De visie beschrijft de ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen die de provincie nodig acht voor een goed bereikbaar en toekomstbestendig Flevoland. Vanuit dat perspectief blijft de verbreding van de A6 een belangrijke ontwikkeling om a) bij	Geen wijziging

			te kunnen dragen aan de landelijke woningbouwopgave en b) de bereikbaarheid van Flevoland. We zien daarom geen aanleiding om de kaart of de beschrijving van deze ontwikkeling aan te passen.	
238.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener constateert dat de samenhang tussen de ontwikkelrichtingen in de Omgevingsvisie en de effectbeoordeling in het OER op onderdelen onvoldoende is. De indiener verzoekt om ontwikkelingen in en rond het hoofdwatersysteem, waaronder een extra dijk tussen Urk en Enkhuizen, dijkversterkingen en een mogelijke derde fase van de Marker Wadden, in het OER in overeenstemming te brengen met het geldende en in ontwikkeling zijnde nationale waterbeleid. De indiener verzoekt daarnaast om passages, figuren en kaarten over de overstroombare waterkering, een nieuwe dijk tussen Urk en Enkhuizen, de verdere ontwikkeling van Markerwadden en andere ingrepen in en rond het hoofdwatersysteem te schrappen. Volgens de indiener zijn deze ontwikkelingen niet verankerd in en	Het OER heeft als doel om de bandbreedte van mogelijke ontwikkelingen en de bijbehorende omgevingseffecten in beeld te brengen. Daarbij zijn bewust ook ontwikkelingen beschouwd die niet zijn verankerd in vigerend beleid, maar die denkbaar zijn binnen de lange termijnontwikkeling van Flevoland. Het OER onderzoekt daarmee de "hoeken van het speelveld" en is niet beperkt tot reeds vastgestelde beleidsvoornemens. De effectbeoordeling heeft daarom een verkennend karakter en loopt niet vooruit op toekomstige beleids- of besluitvorming door andere overheden. Relevant is of deze hoek van het speelveld opgenomen is in het voorkeursalternatief. Dat is voor de genoemde onderwerpen niet het geval. Om transparant weer te geven welke denkrichtingen de provincie heeft verkend, wil de provincie voornemens deze	Geen wijziging

		passen zij niet binnen het huidige en toekomstige nationale waterbeleid.	onderzoeksinformatie te handhaven in het OER. Dit past in de gangbare systematiek van de Mer-procedure.	
239.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener constateert dat het OER onvoldoende inzicht biedt in de gevolgen voor het watersysteem als geheel, met name voor het peilbeheer en de functie van het IJsselmeergebied als nationale zoetwaterbuffer. De indiener verzoekt deze gevolgen nader te onderzoeken en de resultaten in het OER op te nemen.	Het OER beschouwt de effecten van beleidskeuzes op hoofdlijnen. Een nadere analyse van het functioneren van het watersysteem, waaronder de gevolgen voor peilbeheer en de robuustheid van het IJsselmeergebied als nationale zoetwaterbuffer, vraagt om een detailniveau dat niet past binnen de scope van het OER. Dergelijke systeemanalyses zijn meer passend in sectorale programma's en vervolgbesluitvorming, bijvoorbeeld het aanstaande regionaal waterprogramma van de Provincie Flevoland. Daarom is dit niet nader onderzocht in het OER.	Geen wijziging
240.	**Rijkwaterstaat (#3522883)**	De indiener constateert dat het OER onvoldoende inzicht biedt in de gevolgen voor het watersysteem als geheel, met name voor het peilbeheer en de rol van het IJsselmeergebied als nationale zoetwaterbuffer. De indiener verzoekt deze gevolgen nader te	Het OER is gebaseerd op de beleidsinformatie die tijdens de uitvoering van het onderzoek beschikbaar was. Voor delen van het onderzoek gaat dat om 2024. De genoemde figuren leiden niet tot een andere beoordeling van de omgevingseffecten op het	Geen wijziging

		onderzoeken en de resultaten in het OER te verwerken.	abstractieniveau van de Omgevingsvisie en hebben daarom bij het opstellen van het OER in latere fasen ook niet geleid tot aanpassingen van eerdere onderzoeksinformatie. De Commissie Mer heft in haar advies aangegeven mee te kunnen gaan met deze redenering door waardering uit te spreken voor de leefomgevingsfoto.	
241.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener heeft met grote belangstelling kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. De indiener onderschrijft het belang van een integrale en toekomstbestendige ruimtelijke koers voor de vele opgaven die in Flevoland samenkomen. De visie sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingsvisie Almere 2050 en biedt een stevige basis voor verdere samenwerking tussen de provincie en de gemeente.	Wij waarderen het dat u aangeeft veel van de uitgangspunten van de visie te herkennen in de ambities van de Gemeente Almere. Het doet ons goed dat u de ontwerpvisie ziet als een inspirerend en richtinggevend kader voor de verdere ontwikkeling van Flevoland. Wij delen uw ambitie om als provincie en gemeenten gezamenlijk te werken aan een duurzame, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.	Geen wijziging
242.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener constateert een verschil in vertrekpunt tussen beide omgevingsvisies. In de ontwerpvisie van de provincie lijkt woningbouwgroei, met een opgave van 100.000 woningen, centraal te staan. Deze groei moet vervolgens in balans worden gebracht met werkgelegenheid, groen, mobiliteit,	Wij danken u voor uw reflectie op het vertrekpunt van de Omgevingsvisie. Wij herkennen uw observatie dat de gemeente Almere in haar eigen omgevingsvisie expliciet kiest voor balans als uitgangspunt voor ontwikkeling. Hoewel in de Omgevingsvisie Flevoland 2050	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - Provinciaal belang: Evenwichtige ontwikkeling van de verschillende leefregio’s in Flevoland Motivatie: De provincie kijkt vanuit bovenlokaal perspectief naar efficiënt ruimtegebruik en het benutten van de potentie en draagkracht van alle delen

		leefbaarheid en voorzieningen. In de Almeerse Omgevingsvisie is balans juist het uitgangspunt en wordt groei beschouwd als een middel om deze balans te bereiken. De indiener geeft aan dat Almere ruimte heeft voor 60.000 tot 85.000 extra woningen. Benutting van deze ruimte is afhankelijk van de bijdrage aan een gezonde toekomst, met een sterke en veerkrachtige samenleving, passende woningen en voorzieningen, voldoende werkgelegenheid, goede bereikbaarheid, hoogwaardige landschappen en een klimaatbestendige, klimaatneutrale en circulaire stad. Ondanks het verschil in vertrekpunt ziet de indiener veel overeenkomsten tussen beide visies. De gezamenlijke ambities komen volgens de indiener ook tot uitdrukking in de intentieovereenkomst 'Gezonde Groei Almere, Opmaat uitvoeringsconvenant nationaal grootschalige woningbouw Almere', die is gesloten tussen Almere, de provincie Flevoland en het Rijk.	een woningbouwopgave van minimaal 100.000 woningen wordt benoemd, is deze opgave nadrukkelijk verbonden met andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, zoals werkgelegenheid, bereikbaarheid, voorzieningen, natuur, landschap en leefkwaliteit. Wij constateren, net als u, dat de achterliggende ambities van beide visies in belangrijke mate overeenkomen. Deze zienswijze geeft aanleiding om in de definitieve Omgevingsvisie dit nog duidelijker te verwoorden dat woningbouw onderdeel is van een integrale ontwikkelstrategie voor een toekomstbestendig en aantrekkelijk Flevoland.	van Flevoland voor de groei van het inwonersaantal en de economie. **De verwachte groei van Flevoland vraagt om voldoende woningen, woningbouw is daarbij geen doel op zichzelf, maar maakt deel uit van een integrale ontwikkeling die is gericht op een Flevoland in balans.** Om complete leefregio's voor inwoners te bieden, kijken we vanuit bovenregionaal perspectief naar het evenwicht tussen wonen, werken, recreëren, natuur, mobiliteit, onderwijs, kunst en cultuur, zorg en overige voorzieningen in een fysiek en sociaal veilige omgeving. De provincie voert in opdracht van het Rijk regie op de woningbouwprogramma's van gemeenten en daarmee op passend woningaanbod voor specifieke aandachtsgroepen in Flevoland als geheel. De provincie bevordert met het oog op dit provinciaal belang goed openbaar vervoer en goede aansluitingen op (inter)nationale vervoersnetten.

243.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener steunt de ambitie om werklocaties in samenhang met woningbouw te ontwikkelen en onderschrijft het principe van één arbeidsplaats per nieuwe woning. Tegenover circa 45.000 nieuwe woningen tot 2040 streeft de indiener naar minimaal 55.000 arbeidsplaatsen in Almere. De nadere invulling hiervan wordt nog uitgewerkt. Daarbij wordt waar mogelijk ingezet op functiemenging, waarbij de balans tussen wonen en werken op stedelijk niveau wordt gezocht en niet binnen iedere afzonderlijke gebiedsontwikkeling. Vanwege de strategische ligging in de leefregio Almere-MRA-MRU ziet de indiener kansen voor Almere om uit te groeien tot een motor van de Nederlandse economie. Hiervoor is blijvende inzet nodig op economische ontwikkeling, technisch onderwijs en onderzoek naar technologie en transities. De indiener ziet hiervoor steun in de Ontwerp-Omgevingsvisie en wil hierin gezamenlijk met de provincie blijven optrekken.	Wij danken u voor uw positieve reactie op de economische koers van de Ontwerp-Omgevingsvisie. Wij waarderen uw steun voor de ambitie om wonen, werken, onderwijs en innovatie in samenhang te ontwikkelen. Wij herkennen de door u benoemde kansen voor Almere binnen de leefregio Almere-MRA-MRU en onderschrijven het belang van een sterke economische ontwikkeling in samenhang met kennisontwikkeling en transities. Wij zien deze zienswijze als bevestiging van een gezamenlijke koers en zetten de samenwerking met gemeenten, onderwijsinstellingen, bedrijven en andere partners graag voort bij de verdere uitwerking van deze ambities.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 242.

244.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener herkent de aandacht voor leefbare wijken, buurten en voldoende voorzieningen. Onderzoek met de New Town Alliantie laat zien dat de opgaven in Almere mede voortkomen uit de snelle groei als New Town, waarbij wonen, leefbaarheid en voorzieningen niet altijd evenwichtig zijn ontwikkeld. Ook het Rijk erkent de specifieke opgaven van New Towns op het gebied van leefbaarheid, sociale ontwikkeling en energiearmoede. De indiener vindt het daarom opvallend dat deze opgaven niet expliciet in de ontwerpvisie worden benoemd en verzoekt dit alsnog te doen. Daarmee kan de provincie de gezamenlijke inzet voor ondersteuning door het Rijk versterken.	Wij herkennen uw aandachtspunt dat woningbouw geen doel op zichzelf is, maar moet bijdragen aan een evenwichtige en gezonde ontwikkeling van Flevoland. De ontwerp-Omgevingsvisie stuurt via de strategie sterke leefregio's al op samenhang tussen wonen, werken, voorzieningen, bereikbaarheid, natuur, water en de kwaliteit van de leefomgeving. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit uitgangspunt ook in hoofdstuk 2, bij de beschrijving van de opgave wonen en mobiliteit, explicieter te maken. Daarbij voegen wij toe dat de ontwikkelingsgeschiedenis van de Flevolandse New Towns een specifieke kwalitatieve opgave met zich meebrengt voor bestaande wijken, voorzieningen, sociale samenhang en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook verduidelijken wij dat de verwachte groei vraagt om voldoende woningen, werkgelegenheid, bereikbaarheid, voorzieningen, natuur, water en ruimte voor een aantrekkelijke leefomgeving. Woningbouw wordt daarbij niet als doel op zichzelf beschreven, maar als onderdeel van een	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland - 2.2 Wonen en mobiliteit: De woningbouwopgave in Flevoland is groot. Tot 2050 wordt ingezet op minimaal 100.000 nieuwe woningen, wat leidt tot een sterke demografische groei. Voorheen concentreerde de groei van Flevoland zich vooral in Almere en Lelystad. De groei heeft zich structureel sneller ontwikkeld dan prognoses voorspelden. **Een belangrijk deel van Flevoland bestaat uit relatief jonge steden en dorpen, waaronder de New Towns Almere en Lelystad, die in korte tijd en sterk planmatig zijn ontwikkeld. Deze ontwikkelingsgeschiedenis heeft veel woonruimte en ontwikkelkracht opgeleverd, maar brengt ook een specifieke opgave met zich mee. Woningvoorraad, openbare ruimte, voorzieningen en infrastructuur bereiken deels in dezelfde periode een nieuwe levensfase, terwijl de samenstelling en behoeften van de bevolking veranderen. Dit vraagt om gelijktijdige versterking en vernieuwing van bestaande wijken en centra.** **De opgave is daarom niet alleen het toevoegen van woningen, maar het ontwikkelen en versterken van**

			integrale ontwikkeling die bijdraagt aan brede welvaart en een toekomstbestendig Flevoland. De zienswijze wordt daarom gedeeltelijk overgenomen en leidt tot een beleidsmatige aanvulling van paragraaf 2.2 van de Omgevingsvisie. De woningbouwambitie en de bijbehorende provinciale regierol blijven daarbij in stand.	**complete, bereikbare en toekomstbestendige leefregio's. De verwachte groei vraagt om voldoende en passende woningen, werkgelegenheid, bereikbaarheid, maatschappelijke voorzieningen, natuur, water en ruimte voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Woningbouw is daarbij geen doel op zichzelf, maar onderdeel van een integrale ontwikkeling die bijdraagt aan brede welvaart en een toekomstbestendig Flevoland.** Er zijn tekorten in de diversiteit van het woningaanbod, in betaalbaarheid en in de toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad. Het aandeel sociale huur blijft achter bij het landelijk gemiddelde en de leefbaarheid van de kernen in het landelijk gebied vraagt ook om aandacht. **Daarbij vraagt de kwaliteit van bestaande steden, dorpen en wijken nadrukkelijk om aandacht. Wanneer woningbouw, werkgelegenheid, voorzieningen, groen en bereikbaarheid niet in samenhang en in een passend tempo worden ontwikkeld, kan de groei bestaande verschillen en tekorten vergroten. Dit kan ten koste gaan van de leefbaarheid, sociale samenhang, kansengelijkheid en het dagelijks functioneren van steden en dorpen.**

				De opgave is daarom om groei niet alleen ruimtelijk mogelijk te maken, maar deze te benutten voor versterking van de bestaande stad en de vitaliteit van alle leefregio's.
245.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener waardeert de aandacht voor een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving en een toegankelijk en beleefbaar buitengebied. De indiener mist echter de versterking en uitbreiding van het groenblauwe raamwerk in Almere. In Pampus, Oosterwold en het centrum worden groen- en waterstructuren versterkt en toegevoegd. Rond de A6 bij Almere Buiten wordt ingezet op een oostelijke groene long met ruimte voor landbouw, natuur en recreatie. Daarnaast vraagt de indiener aandacht voor de structurele financiering van het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in natuurgebieden. Door beperkte middelen, toenemende recreatiedruk en veroudering staan de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van deze voorzieningen onder druk. De indiener verzoekt daarom recreatieve infrastructuur als basisvoorwaarde voor toegankelijke en beleefbare natuur te erkennen	Wij herkennen uw constatering dat de versterking van het groenblauwe raamwerk in Almere beperkt zichtbaar is in de gebiedsuitwerking van de ontwerp-Omgevingsvisie. De door u genoemde ontwikkelingen sluiten aan bij de provinciale ambities voor een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving, sterke leefregio's en een robuust polderraamwerk. Deze zienswijze geeft aanleiding om de gebiedsuitwerking voor de leefregio Almere–MRA–MRU aan te vullen. Wij nemen daarin op dat de ontwikkeling van Almere samengaat met de versterking en uitbreiding van het groenblauwe raamwerk in en rond Pampus, Oosterwold en het centrumgebied. Ook benoemen wij de kansen voor een oostelijke groene verbinding rond de A6 bij Almere Buiten, waarin landbouw, natuur en recreatie in samenhang een plek kunnen krijgen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – Gebiedsuitwerkingen, Leefregio Almere-MRA-MRU: **De ontwikkeling van Almere gaat samen met de versterking en uitbreiding van het groenblauwe raamwerk. In en rond Pampus, Oosterwold en het centrumgebied wordt gekeken naar groen- en waterstructuren en waar nodig toegevoegd als basis voor een gezonde, klimaatbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. Rond de A6 bij Almere-Buiten zien we kansen voor de ontwikkeling van een oostelijke groene verbinding, waarin landbouw, natuur en recreatie in samenhang een plek krijgen. Daarmee worden stad en buitengebied beter verbonden, worden natuurverbindingen versterkt en ontstaan meer mogelijkheden voor recreatie en beweging.**

		en in te zetten op structurele financiering en duidelijke verantwoordelijkheden.	Wij herkennen daarnaast uw zorgen over het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in natuurgebieden. Wij onderschrijven dat goede recreatieve infrastructuur van belang is voor een toegankelijk en beleefbaar buitengebied. Concrete afspraken over financiering, beheer, kwaliteitsniveaus en verantwoordelijkheden passen echter bij de uitwerking en uitvoering van beleid en niet bij het strategische detailniveau van de Omgevingsvisie. Wij nemen dit aandachtspunt daarom mee in vervolgbeleid en programma's voor natuur, recreatie en leefomgevingskwaliteit.	
246.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener onderschrijft dat bereikbaarheid een randvoorwaarde is voor de gebalanceerde groei van Almere en steunt de aandacht voor de IJmeerverbinding, de verbreding van de A6 en A27, de afronding van OV-SAAL en de toekomstige Stichtselijn. De indiener benadrukt dat de IJmeerverbinding niet alleen een randvoorwaarde is voor Pampus,	Wij onderstrepen uw opvatting dat de betekenis van de IJmeerverbinding breder is dan uitsluitend de ontwikkeling van Pampus. Daarom hebben wij deze in de eerste alinea op pagina 33 benoemd als een van de voorbeelden van uitbreidingen die belangrijk zijn om de bereikbaarheid van woningen, werk en voorzieningen te versterken. Wij zullen de tekst	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Almere – MRA – MRU: In 2050 is Almere doorgegroeid tot een van de grootste steden van Nederland en als vijfde high-tech brandpunt. Zij benut haar strategische ligging binnen de metropoolregio's in de leefregio's Almere, MRA en

		maar een no-regretmaatregel voor een toekomstbestendig mobiliteitssysteem in heel Flevoland. De verbinding is essentieel voor de ontwikkeling van Almere en de provincie en voor een goed functionerende Lelylijn. Daarom verzoekt de indiener het brede belang van de IJmeerverbinding explicieter in de Omgevingsvisie vast te leggen.	aanpassen door het woord "belangrijk" te vervangen door "essentieel". Verder vervangen we de zin die begint met 'Denk hierbij aan' door: 'Dit betreft onder meer de A6, de verbreding van de A27, de IJmeerverbinding en de reservering voor de Stichtse Lijn. Volgend op deze zin voegen wij de volgende tekst toe: 'No-regret randvoorwaarden voor een toekomstbestendig mobiliteitssysteem in Flevoland. Verbindingen niet alleen essentieel voor de verdere ontwikkeling van Almere, maar voor de ontwikkeling van de gehele provincie, waarbij de IJmeerverbinding een voorwaarde is voor een goed functionerende Lelylijn. Zonder robuuste verbindingen richting Amsterdam en de Noordvleugel komt de beoogde 'netwerkwerking' van de Lelylijn onvoldoende tot zijn recht.'	MRU. Er is ingezet op een integrale aanpak passend bij hoogstedelijke dynamiek. Deze versterkt niet alleen Almere zelf, maar sluit ook aan op de omliggende regio's. Voor deze integrale aanpak is het ~~belangrijk de~~ **essentieel om** bovenregionale OV- en wegennet uit te breiden om de bereikbaarheid van woningen, werk en voorzieningen te versterken. ~~Denk hierbij aan~~ **Dit betreft onder meer** de A6, A27-verbreding, de IJmeerverbinding en de reservering voor de Stichtse Lijn. **De IJmeerverbinding is een no-regret randvoorwaarden voor Pampus en een toekomstbestendig mobiliteitssysteem in Flevoland. Deze verbinding is niet alleen essentieel voor de verdere ontwikkeling van Almere, maar voor de ontwikkeling van de gehele provincie, waarbij de IJmeerverbinding een voorwaarde is voor een goed functionerende Lelylijn. Zonder robuuste verbindingen richting Amsterdam en de Noordvleugel komt de beoogde 'netwerkwerking' van de Lelylijn onvoldoende tot zijn recht.**

247.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener heeft principiële en praktische bezwaren tegen de inzet op kleine kernreactoren. De indiener wil voorkomen dat deze langetermijnoptie aandacht en ambtelijke capaciteit wegneemt van de acute aanpak van netcongestie. Verzocht wordt daarom prioriteit te geven aan concrete maatregelen tegen netcongestie en geen ambtelijke capaciteit in te zetten voor small modular reactors.	Wij begrijpen uw zorg over SMR's. SMR's zijn echter een ontwikkeling op energiegebied die zowel nationaal als regionaal aandacht krijgt om de energievoorziening te versterken. Wij onderkennen deze ontwikkelingen dan ook, maar zien deze voor Flevoland vooral als een mogelijke toepassing voor de langere termijn.	Geen wijziging
248.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener benadrukt het belang van samenwerking en gezamenlijk eigenaarschap bij de uitwerking van de opgaven voor Flevoland. Daarbij verwijst de indiener naar de gezamenlijke passage uit de zienswijzen van de Flevolandse overheden op de Ontwerp Nota Ruimte: “Samen maken we Flevoland” is geen slogan, maar een koers voor de toekomst. De indiener erkent de noodzaak van provinciale sturing op bovenlokale en provinciale belangen. Tegelijkertijd hecht de indiener aan gelijkwaardig partnerschap en het benutten van elkaars kennis en verantwoordelijkheden. Dit sluit aan bij de geest van de Omgevingswet, die uitgaat van samenwerking, vertrouwen en besluitvorming op het meest passende bestuursniveau. De indiener ziet	Voor deze beantwoording zie paragraaf 2.2	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.2.

		daarom meerwaarde in een werkwijze waarin provincie, gemeenten en waterschap zowel de uitvoering als de voorafgaande strategische keuzes gezamenlijk vormgeven. De 37 breed geformuleerde provinciale belangen kunnen deze samenwerking volgens de indiener onder druk zetten, omdat de doorwerking daarvan juridische gevolgen heeft onder de Omgevingswet. De indiener verzoekt daarom om vóór vaststelling van de Omgevingsvisie in gesprek te gaan over een duurzame samenwerking op basis van wederzijds vertrouwen en gedeeld eigenaarschap. De indiener ziet uit naar verdere samenwerking aan een gezonde, duurzame en toekomstbestendige provincie Flevoland.		
249.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener verzoekt de tekst en kaarten van de definitieve Omgevingsvisie aan te passen aan de provinciale ambities en lokale praktijk. Volgens de indiener ligt het belangrijkste knelpunt bij voorzieningen niet in ruimtegebrek, maar in de bekostiging en soms de personele bezetting. Alleen het gesprek voeren met gemeenten en partners is daarom onvoldoende. De indiener verzoekt om in de	Wij herkennen dat bij de uitdagingen rond voorzieningen niet alleen de een ruimtelijk (verdelings)vraagstuk betreffen, maar dat ook factoren zoals financiering, exploitatie, bereikbaarheid en personeelsbeschikbaarheid een belangrijke rol spelen. Hoewel de Omgevingsvisie zich primair richt op de fysieke leefomgeving, zien wij aanleiding om de betreffende	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2. Opgaven voor Flevoland - 2.1 Inleiding: Tegelijkertijd laat de snelle groei sporen na. Flevoland is niet in alle opzichten in balans. De oorspronkelijke ruimtelijke ordening, gebaseerd op functiescheiding en grootschaligheid, biedt onvoldoende antwoord op de opeenstapeling van maatschappelijke, economische en ecologische opgaven van vandaag. De groeiende behoefte aan wonen, werken, mobiliteit, energie en voorzieningen legt

		Omgevingsvisie een actievere inzet op oplossingen voor deze knelpunten op te nemen.	passages te verduidelijken betreffende de financiering en bekostiging. Tevens scherpen wij de tekst over de samenwerking met gemeenten en partners aan.	een steeds grotere claim op de ruimte. Die ruimte is niet onbeperkt; alle grond is al in gebruik genomen. Zonder samenhangende keuzes, **bijbehorende financiering en bekostiging** dreigt verdere disbalans, met gevolgen voor de vitaliteit van de samenleving en de gezonde, veilige fysieke leefomgeving (brede welvaart). Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 Wonen en samenleving - Voorzieningenniveau op peil in leefregio's: De provincie ontwikkelt daarvoor een voorzieningenmonitor. Daarin wordt het voorzieningenniveau van de Flevolandse gemeenten vergeleken met dat van Nederland en van referentiegemeenten. Daarin wordt meegenomen hoe inwoners de beschikbaarheid van voorzieningen ervaren. **Daarbij gaat het niet alleen om voldoende ruimte, spreiding en bereikbaarheid, maar ook om randvoorwaarden zoals structurele bekostiging en de beschikbaarheid van arbeidspotentieel.** Om het aanbod aan voorzieningen op het gewenste niveau te brengen, **agenderen we de gesignaleerde knelpunten en werken we samen met gemeenten, het Rijk, maatschappelijke instellingen en**

				andere partners aan passende oplossingen.
250.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener onderschrijft de ambitie voor binnenstedelijke verdichting, in eerste instantie rond OV-knooppunten. Daarbij vraagt de indiener om verdichting in samenhang te bezien met de noodzakelijke investeringen in het spoor en voldoende ruimte te behouden voor onderhoud, opslag en rangeerterreinen	Wij delen uw opvatting dat binnenstedelijke verdichting rond OV-knooppunten nauw samenhangt met de ontwikkeling van een toekomstbestendig openbaar vervoerssysteem. Naar aanleiding van uw zienswijze bezien wij of deze samenhang explicieter kan worden benoemd in de Omgevingsvisie. Daarbij erkennen wij dat naast reizigersvoorzieningen ook ondersteunende spoorvoorzieningen, zoals ruimte voor beheer, onderhoud en opslag, onderdeel zijn van de randvoorwaarden voor een goed functionerend OV-systeem. De concrete uitwerking hiervan vindt plaats in vervolgprogramma's en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Geen wijziging

251.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener constateert dat bodemdaling wel wordt benoemd in relatie tot landbouw, wateroverlast en locatiekeuzes, maar niet als beheeropgave in bestaand gebied. Bodemdaling leidt daar tot extra gemeentelijke beheer- en onderhoudskosten. De indiener verzoekt deze opgave in de Omgevingsvisie te erkennen, zodat dit de gezamenlijke lobby richting het Rijk voor passende financiële ondersteuning versterkt.	Wij danken u voor deze zienswijze. Wij herkennen dat bodemdaling niet alleen gevolgen heeft voor landbouw, waterbeheer en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook voor het beheer en de instandhouding van bestaande woongebieden, infrastructuur en openbare ruimte. Deze zienswijze geeft aanleiding om dit aspect explicieter op te nemen in de Omgevingsvisie, zowel bij de opgave als op pagina 102 bodemkwaliteit. De Omgevingsvisie biedt geen kader voor financiële afspraken of het gemeentefonds, maar wij zien wel meerwaarde in het zichtbaar maken van de bredere maatschappelijke en bestuurlijke gevolgen van bodemdaling.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – gebiedsuitwerkingen, adaptatiegebieden: In adaptatiegebieden komen opgaven zoals bodemdaling, wateroverlast en druk van verstedelijking samen. **Dit heeft niet alleen gevolgen voor waterbeheer en toekomstige locatiekeuzes, maar beïnvloedt ook het beheer en de instandhouding van bestaande woongebieden, landbouw, infrastructuur en openbare ruimte.** Daarom vragen deze plekken om nieuwe oplossingen en integrale afwegingen. Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland - 2.4 Water, bodem, natuur en landbouw: ~~Bodemdaling die gepaard gaat met de drooglegging van de polders en de verminderde waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid beïnvloeden landbouwopbrengsten en biodiversiteit en raken het kwetsbare archeologische erfgoed in de ondergrond.~~**De landbouwopbrengsten, biodiversiteit en het kwetsbare archeologische erfgoed worden beïnvloed door de afnemende drooglegging in bodemdalingsgebieden en door de waterbeschikbaarheid en verminderde waterkwaliteit (verzilting). Bodemdaling vergroot daarnaast de beheer- en instandhoudingsopgave**

				van bestaande woongebieden, infrastructuur en openbare ruimte.
252.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener onderschrijft de ambities voor Smart Mobility en het STOMP-principe, maar verzoekt deze concreter uit te werken. De indiener wil hierin samen optrekken, onder meer bij digitalisering van stedelijke ontwikkeling, het opschalen van deelmobiliteit en toepassingen die binnen DMI-verband worden ontwikkeld. Ook vraagt de indiener om te verduidelijken hoe het gebruik van openbaar vervoer, fietsen en deelmobiliteit wordt gestimuleerd. Tot slot verzoekt de indiener om in de definitieve visie expliciet aandacht te besteden aan mobiliteitsrechtvaardigheid en vervoersarmoede	Wij herkennen de kansen die Smart Mobility biedt voor de verdere ontwikkeling van Flevoland en trekken hierin ook graag met uw samen op. Wij zien echter geen aanleiding om het begrip Smart Mobility in de Omgevingsvisie nader toe te lichten. Smart Mobility is een verzamelterm voor technologische en organisatorische innovaties binnen het mobiliteitssysteem, waarvan de inhoud en toepassing voortdurend in ontwikkeling is. Een nadere afbakening in de visie achten wij daarom niet passend. De toepassing van het STOMP-principe wordt verder uitgewerkt in de Omgevingsprogramma's. Daarnaast onderschrijven wij het belang van toegankelijke en betaalbare mobiliteit. Deze aspecten maken onderdeel uit van het streven naar brede welvaart en worden vanuit die invalshoek meegenomen in de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Provinciaal belang: De verschillende netwerken met multimodale knooppunten sluiten goed op elkaar aan en de reistijden, **reismogelijkheden en reiskosten** tussen onze sterke leefregio's en kernen blijven acceptabel Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Inleiding: Om de leefregio's en de innovatieve economische ecosystemen goed te laten functioneren is goede bereikbaar heid van essentieel belang. Het stelt mensen in staat om mee te doen aan de maatschappij en draagt bij aan het verdienvermogen van Flevoland. **Voorwaarde daarbij is dat mensen voldoende toegang hebben tot passend, betaalbaar en bereikbaar vervoer.** Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners:

			Omgevingsvisie, maar verdienen in de tekst prominter aandacht. Onder 5.4 voegen we aan Provinciaal belang 21 bij acceptabele "reistijden" toe dat ook de"reismogelijkheden, en -kosten" acceptabel moeten blijven. Aan de 1e alinea onder 5.4 voegen we een zin toe volgend op de zin 'Het stelt mensen in staat om mee te doen aan de maatschappij': ' Voorwaarde daarbij is dat mensen voldoende toegang hebben tot passend, betaalbaar en bereikbaar vervoer.'	Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners **De provincie zet zich in voor een bereikbaar Flevoland waarin inwoners toegang hebben tot onderwijs, werk, zorg en voorzieningen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van kleinere kernen en het voorkomen van vervoersarmoede.** Door toenemende verkeersdruk, langere reistijden en parkeerrestricties wordt bereikbaarheid van werk en voorzieningen steeds lastiger.
253.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener onderschrijft het beperken en clusteren van grootschalige bedrijvigheid en wil graag in gesprek over de nadere uitwerking. Binnen het project ‘Ruimte voor Economie’ onderzoekt de indiener welke locaties hiervoor het meest geschikt zijn. Vooruitlopend op de uitkomsten daarvan vindt de indiener het exclusief aanwijzen van Stichtse Kant en De Vaart voorbarig	Het benoemen van Stichtse Kant en De Vaart als plekken waar vormen van grootschalige bedrijvigheid kunnen landen is in overeenstemming met de huidige ruimtelijke invulling (bestemmingsplan/ omgevingsplan) en we willen die kwaliteiten juist op deze plekken omarmen en beschermen zodat op andere plekken niet óók grootschalige bedrijvigheid gaat landen. Bijvoorbeeld zoals in andere provincies is gebeurd door het opkopen en herontwikkelen van aaneengesloten kavels waardoor effectief nieuwe grootschalige bedrijvigheid gevormd werd op kavels die van origine bestemd	Geen wijziging

			waren voor o.a. MKB. In die zin bouwt de "aanwijzing" binnen de omgevingsvisie voort op de bestaande kwaliteiten en juridisch geborgde eigenschappen en kenmerken.	
254.	**Gemeente Almere zienswijze & bijlage (#3523394, #3523397)**	De indiener verzoekt om de kaarten van een duidelijke legenda te voorzien en de samenhang tussen kaartbeelden en bijbehorende teksten te verbeteren. Dit betreft onder meer de kaart op pagina 12 en de relatie tussen het kaartbeeld op pagina 48 en de tekst over de High Tech Campus op pagina 49. Daarnaast verzoekt de indiener de volgende kaartcorrecties door te voeren: Het gaat onder meer om het juist aanduiden van Pampus en Poort als respectievelijk nieuw en bestaand stedelijk woongebied, het verwerken van de transformatie van Buitenvaart naar een gemengd bedrijventerrein en het zo nodig actualiseren van het 380kV-tracé na nadere besluitvorming. Voor Almere Hout Noord verzoekt de indiener de functies en begrenzingen van Nobelhorst, Twentsekant en De Werf correct weer te geven, waarbij Nobelhorst als suburbaan woonmilieu wordt aangeduid. Daarnaast verzoekt de indiener om	Naar aanleiding van uw zienswijzen hebben wij de kaartbeeld herzien. We hebben de categorisering van de woonmilieus uit de visiekaart verwijderd, omdat wij dit niet het juiste abstractieniveau vinden. Wel hebben wij de woonmilieus verduidelijkt en aangepast naar aanleiding van uw opmerkingen. De aanduiding van bedrijventerreinen in de visiekaart hebben wij aangepast naar ‘zoekgebied bedrijventerrein’. Tenslotte hebben we aan de legenda toegevoegd ‘transitie locatie voor bedrijven. Hierin hebben we de Buitenvaart ondervangen.	Kaart aanpassing: Visiekaart: Legendatoevoeging ‘transitie locatie voor bedrijven’ Legenda aanpassing ‘zoekgebied bedrijventerrein’ Woonmilieus verwijderd Natuurverbinding Noordzijde A6 richting Oostvaardersplassen opgenomen Themakaart woonmilieus: Aangepast naar aanleiding van de zienswijze

		de natuurverbinding Almeerderhout-Horsterwold en De Etalage beter op de kaarten tot uitdrukking te brengen als groenverbinding, randbos en/of toekomstig uitloopgebied. Tot slot geeft de indiener aan dat de aanduiding 'Bedrijventerrein nieuw' tussen de A6 en Ibisweg niet aansluit bij de beoogde invulling van dit gebied met onder meer natuur, landbouw en recreatie en verzoekt deze aanduiding te corrigeren. Tot slot verzoekt de indiener in het hoofdstuk over het Robuust Polderraamwerk explicieter aandacht te besteden aan ecologie en biodiversiteit binnen stedelijke gebieden. Ook daar liggen belangrijke kansen en opgaven voor het versterken van ecosystemen.		
255.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener onderschrijft de provinciale koers om gezamenlijk te werken aan een leefbaar, gezond en toekomstbestendig Flevoland in 2050. Ook waardeert de indiener de positionering van Dronten als groeigemeente binnen Flevoland en de Regio Zwolle, waar landbouw, wonen, werken, duurzaamheid en innovatie elkaar versterken.	Wij danken de gemeente Dronten voor haar reactie op de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij waarderen de herkenning van de gezamenlijke opgaven waar Flevoland voor staat en de ondersteuning van de ambitie om samen te werken aan een leefbare, gezonde en toekomstbestendige provincie. Ook nemen wij met waardering kennis van de erkenning van de positie van Dronten als groeigemeente binnen Flevoland	Geen wijziging

			en de Regio Zwolle, waar agrarische kracht, wonen, werken, duurzaamheid en innovatie elkaar versterken.	
256.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener kijkt optimistisch naar de toekomst en wil gedoseerd doorgroeien naar 60.000 inwoners in 2050. Daarmee draagt de indiener lokaal en regionaal bij aan de Woondeal ZUND en aan de nationale en provinciale woningbouwopgave.	Wij waarderen de actieve bijdrage die de gemeente wil leveren aan de regionale, provinciale en nationale woningbouwopgave. De ambitie sluit aan bij de richting van de Omgevingsvisie om ruimte te bieden aan groei van wonen, werken en voorzieningen binnen sterke leefregio's.	Geen wijziging
257.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener erkent de noodzaak van provinciale sturing op bovenlokale en provinciale belangen, maar benadrukt het belang van gezamenlijk eigenaarschap, gelijkwaardig partnerschap en samenwerking op het passende bestuursniveau. De indiener pleit ervoor dat provincie, waterschap en gemeenten niet alleen gezamenlijk uitvoering geven aan de opgaven, maar ook samen richting geven aan de voorafgaande strategische keuzes. De aanwijzing van 37 breed geformuleerde provinciale belangen, met juridische	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.2.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.2.

		consequenties vanuit de Omgevingswet, kan deze samenwerking onder druk zetten. De indiener verzoekt daarom vóór de vaststelling van de Omgevingsvisie om een gesprek over een duurzame samenwerking op basis van wederzijds vertrouwen en gedeeld eigenaarschap.		
258.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De gemeenteraad van Dronten verzoekt de provincie om vóór vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie 2050 inzichtelijk te maken aan de hand van welke factoren de gemeentelijke zienswijzen worden beoordeeld. Ook verzoekt de gemeenteraad dit afwegingskader op te nemen in de Nota van Beantwoording en de gemaakte afweging per zienswijze navolgbaar te motiveren. Dit bevordert transparantie, gelijke behandeling en een stevig bestuurlijk fundament. Daarnaast verzoekt de gemeenteraad om voorafgaand aan de definitieve besluitvorming bestuurlijk overleg te voeren over zienswijzen die niet of gedeeltelijk worden overgenomen en wezenlijke gevolgen hebben voor de lokale beleidsruimte, groeimogelijkheden, uitvoerbaarheid of investeringsopgaven.	Wij onderschrijven het belang van een transparante, navolgbare en zorgvuldige beoordeling van de ingediende zienswijzen. In de reactienota nemen wij daarom een algemene toelichting op over de uitgangspunten die bij de beoordeling zijn gehanteerd. Daarbij kijken wij onder meer naar de feitelijke juistheid en onderbouwing van de zienswijze, het strategische schaalniveau van de Omgevingsvisie, de bijdrage aan een Flevoland in balans, de aansluiting bij de provinciale belangen en de gevolgen voor de samenhang, de fysieke leefomgeving en de uitvoerbaarheid. Ook betrekken wij de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit bij de beoordeling. Deze uitgangspunten vormen geen puntensysteem. Zienswijzen verschillen in aard, schaal,	Geen wijziging

			onderbouwing en mogelijke gevolgen en vragen daarom om een integrale beoordeling. Uw zienswijze wordt per onderdeel inhoudelijk beantwoord. Daarbij geven wij aan hoe het betreffende onderdeel is beoordeeld en of dit aanleiding geeft tot wijziging van de Omgevingsvisie of het Omgevingseffectrapport. Daarnaast ontvangen Provinciale Staten een was-wordtlijst, die ook voor u raadpleegbaar is. Daarin worden de voorgestelde wijzigingen, het type wijziging en de betreffende locatie in de Omgevingsvisie inzichtelijk gemaakt. Wij stellen het op prijs om bestuurlijk met u in gesprek te blijven en lichten de reactienota waar nodig graag nader toe. Deze zienswijze leidt niet tot een inhoudelijke wijziging van de Omgevingsvisie of het Omgevingseffectrapport, maar wel tot een aanvulling van de algemene toelichting op de beoordelingswijze in de reactienota.	

259.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener onderschrijft de gezamenlijke woningbouwopgave en de ambitie om Flevoland toekomstbestendig te ontwikkelen. Daarbij vraagt de indiener om rekening te houden met de lokale identiteit en schaalgrootte, bij te dragen aan sterke en leefbare dorpen en buurten, en ruimte te bieden voor gemeentelijk maatwerk.	Wij onderschrijven het belang van een ontwikkeling die aansluit bij de identiteit, schaal en kwaliteiten van steden, dorpen en het buitengebied. Daarbij erkennen wij dat de concrete invulling van de woningbouwopgave per gemeente kan verschillen. De Omgevingsvisie biedt ruimte voor een gebiedsgerichte benadering, waarbij de provincie samen met gemeenten blijft verkennen hoe ontwikkelingen kunnen bijdragen aan sterke leefregio's, vitale steden en dorpen, balans met voorzieningen en werklocaties buurten, sterke gemeenschappen en een toekomstbestendige leefomgeving.	Geen wijziging
260.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener ondersteunt de provinciale inzet op substantiële en gespreide woningbouw en een divers en betaalbaar woningaanbod, mits de groei per kern aansluit bij de lokale schaal, identiteit en draagkracht. Voor Dronten betekent dit een gefaseerde ontwikkeling die het dorpse en groene karakter respecteert en samengaat met voldoende voorzieningen, bereikbaarheid en leefbaarheid. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor betaalbare koop- en	Voor de algemene beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.3. Specifiek voor Dronten geldt dat wij het groene en landelijke karakter van Dronten herkennen en waarderen. Tegelijkertijd biedt de centrale ligging tussen Lelystad en Zwolle groeikansen. Daarom voorzien wij voor Dronten een ontwikkeling naar een kern met meer stedelijke allure, met behoud van ruimte voor groene en landelijke	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.

		huurwoningen, doorstroming en passende huisvesting voor verschillende doelgroepen. De indiener vindt dat woningbouw en verdichting bovendien in samenhang met het landschap en de ruimtelijke identiteit moeten worden ontwikkeld. De in de Omgevingsvisie opgenomen groeirichtingen sluiten volgens de indiener echter onvoldoende aan bij het gemeentelijke beleid. Hieronder worden de argumenten van de indiener samengevat. Voor Dronten wordt uitbreiding eerst aan de zuidzijde en vervolgens aan de oost- en noordzijde rond het station voorzien, terwijl voor Swifterbant de zuidzijde als uitbreidingsrichting geldt. Ook kan de provinciale bescherming van open landbouwgebied volgens de indiener de gewenste groei van Dronten beperken. De ontwikkeling van Sleutelproject Dronten Noord wordt ondersteund, mits deze het dorpse karakter en de kwaliteit van de kern versterkt en samengaat met investeringen in bereikbaarheid en voorzieningen. De indiener vraagt daarom de groeirichtingen voor Dronten en Swifterbant aan te passen en rond de kernen van Dronten ruimte voor verweving te bieden, zodat de beoogde stedelijke ontwikkeling mogelijk blijft.	woonmilieus. Wij delen de opvatting dat deze groei zorgvuldig in balans moet worden gebracht met de schaal, identiteit en draagkracht van de gemeente. Voor Dronten ligt de provinciale prioriteit in eerste instantie bij het versterken en verdichten van de stationsomgeving. Daarom willen wij, naast verdichting, samen met de gemeente de mogelijkheden onderzoeken voor uitbreiding aan de noordzijde van de Hanzelijn. Op deze manier worden woningbouw, voorzieningen en bovenregionale bereikbaarheid aan elkaar gekoppeld en in onderlinge samenhang ontwikkeld. Deze benadering sluit aan bij de keuze in de ontwerp-Omgevingsvisie om stedelijke ontwikkeling te koppelen aan bestaande infrastructuur en stationsomgevingen. Uitbreiding in zuidelijke en/of oostelijke richting draagt naar ons oordeel minder bij aan de versterking van het centrum en aan de gewenste samenhang tussen verstedelijking en mobiliteit. Bovendien bevinden zich aan de zuidzijde waardevolle landbouwgronden die wij zoveel mogelijk willen behouden.	

			Het aanwijzen van alle gronden rondom de kernen als verwevingsgebied achten wij niet daarom wenselijk. Daarmee zou de bescherming van het open landbouwgebied op voorhand worden verminderd, terwijl de ontwerp-Omgevingsvisie juist uitgaat van een zorgvuldige afweging van functieverandering van landbouwgrond per ontwikkeling. De kwalificatie als open landbouwgebied sluit uitbreiding tegelijkertijd niet categorisch uit. Wel geldt in deze gebieden de zwaarste toets voor functiewijziging. Een functieverandering in deze gebieden vraagt om een zorgvuldige onderbouwing van de bijdrage aan de bestaande kern en de leefregio, waarbij ook de belangen van de landbouw en het landelijk gebied worden meegewogen. De voor Swifterbant en Biddinghuizen aangegeven zoekrichtingen hangen samen met de geluidscontouren van Lelystad Airport, die in het OER zijn betrokken. Om mogelijke geluidshinder zoveel mogelijk te beperken, willen wij onderzoeken of uitbreiding voor beide dorpen	

			in noordelijke richting mogelijk is. Daarnaast zien wij economische ontwikkelkansen voor Swifterbant aan de vaart aan de Noordzijde. De onderzoeksrichting van Biddinghuizen naar het noordoosten versterkt daarnaast de verbinding met de rest van de leefregio. Tegelijkertijd blijft voldoende afstand tot de randbossen behouden, waarmee rekening wordt gehouden met de landschappelijke kwaliteit van het gebied.	
261.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener erkent het belang van een gezonde woon-werkbalans, maar vindt een vaste verhouding van één arbeidsplaats per nieuwe woning op gemeenteniveau te rigide. Dronten maakt deel uit van de leefregio Dronten, Noordoostpolder en Regio Zwolle, waardoor de woon-werkbalans volgens de indiener op subregionaal niveau moet worden beoordeeld. De indiener pleit voor kwaliteit boven kwantiteit, met de nadruk op hoogwaardige, structuurversterkende werkgelegenheid die aansluit bij de beroepsbevolking en	Wij danken de gemeente Dronten voor haar aandacht voor de relatie tussen wonen en werken. Wij onderschrijven dat arbeidsmarkten en dagelijkse verplaatsingspatronen zich veelal op regionaal niveau organiseren en herkennen het belang van kwalitatieve werkgelegenheid die aansluit bij de economische structuur en kennisinstellingen van Flevoland. Tegelijkertijd kiest de provincie in de Omgevingsvisie bewust voor een actieve sturing op een betere balans tussen wonen en werken. De woon-werkverhouding vormt daarbij een belangrijk richtinggevend	Geen wijziging

		kennisinstellingen. Daarom verzoekt de indiener de 1:1-norm te vervangen door een subregionale inspanningsverplichting en gemeenten ruimte te geven om in te spelen op lokale ondernemersbehoeften.	uitgangspunt om de groei van wonen en werken meer met elkaar in evenwicht te brengen, de economische structuur te versterken en de bereikbaarheid van Flevoland op lange termijn te ondersteunen. Het verzoek om dit uitgangspunt af te zwakken tot een regionale inspanningsverplichting nemen wij daarom niet over. Wel blijven wij bij de verdere uitwerking oog houden voor regionale verschillen, de werking van arbeidsmarkten en de kwaliteit van werkgelegenheid.	
262.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener steunt de profilering van de Poort van Dronten en Business Zone Delta als onderdeel van het agrifoodcluster. De uitbreiding van de Poort van Dronten biedt volgens de indiener ook kansen voor hightechbedrijven, mits schaal en impact bij de gemeente passen. Daarnaast pleit de indiener voor voldoende groeiruimte voor lokale mkb-bedrijven buiten de aangewezen topclusters. Beperkingen voor kavels groter dan vijf hectare mogen organische lokale groei niet belemmeren.	Een uitwerking van de "beperking" voor vestiging van grootschalige bedrijvigheid is onderdeel van de uitwerking in het omgevingsprogramma en biedt voldoende ruimte voor gemeenten om mee te denken welke locaties daartoe geschikt zijn. Dat geldt ook voor de gemeenten Dronten en we zullen de gemeente ook expliciet betrekken en uitnodigingen voor deze uitwerking in het omgevingsprogramma. Eventuele beperkingen voor vestiging van grootschalige bedrijvenvestigingen zijn per definitie onderhevig aan de huidige vigerende bestemmingsplannen en	Geen wijziging

			wijzigingen daaromtrent zullen te allen tijde worden afgestemd met gemeenten.	
263.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener vindt dat de provinciale omgevingsvisie winkelgebieden te veel vanuit de detailhandelsfunctie benadert. De gemeentelijke Retailstrategie zet juist in op functiemenging van retail, cultuur, horeca, maatschappelijke voorzieningen en wonen om de centra van Biddinghuizen, Dronten en Swifterbant vitaal te houden. De indiener vraagt daarom om passende provinciale instrumenten die deze transformatie ondersteunen.	We ondersteunen de visie dat winkelgebieden juist een levendige en vitale kracht moeten hebben waarbij functiemenging in toenemende mate tot de mogelijkheden behoort. Winkel- en centragebieden variëren in fucntionaliteit en in gebruiksmogelijkheden, o.a. afhankelijk van hun plek en omvang. Buurtwinkelcentra zijn bijvoorbeeld vaker monofunctioneler en gericht op "dagelijkse boodschappen" waar binnensteden of centra een veel diversere kracht hebben waar dagelijkse boodschappen, horeca, evenementen, en andere vormen van detailhandel/ retail elkaar aanvullen en versterken. De mate waarin de provincie inzet op extra instrumentarium ten behoeve van versterking van de winkelgebieden en binnensteden, al dan niet gericht op transformatie, moet worden uitgewerkt in het omgevingsprogramma. Daarbij	Geen wijziging

			worden gemeenten expliciet betrokken	
264.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat op werklocaties soms bewust voor functiescheiding wordt gekozen om hinder en risico's voor omwonenden te voorkomen. De indiener verzoekt de passage op pagina 87 zo aan te passen dat functiemenging alleen wordt toegepast waar dit passend is en functiescheiding vanwege milieucategorieën, geur, geluid, veiligheid en parkeerdruk mogelijk blijft	Onder punt 4 onder de paragraaf "Voldoende passende werklocaties en een gedifferentieerd aanbod" op pagina 87 wordt een opsomming gegeven van verschillende type of vormen van functiemenging. Het is niet de intentie om te suggeren dat bedrijventerreinen functies móéten mengen. Daarom staat er ook expliciet vermeld dat functiemenging op bedrijventerreinen alleen plaats mag vinden, wanneer het ook mogelijk is en mét behoud van bestaande gebruiksmogelijkheden voor bestaande bedrijven. Tegelijkertijd staat op dezelfde pagina (87) ook vermeld dat we juist bedrijventerreinen die beschikken over schaarse kwaliteiten, zie punt 1 onder de paragraaf "Voldoende passende werklocaties en een gedifferentieerd aanbod", willen behouden en beschermen. We sluiten dus aan bij de wens	Geen wijziging

			functiescheiding te hanteren wanneer milieucategorieën daar ook om vragen.	
265.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener verzoekt de provincie om gemeenten voldoende beleidsruimte te geven om winkelgebieden te transformeren tot multifunctionele verblijfsgebieden. Daarnaast moet organische groei van het lokale mkb op kavels groter dan vijf hectare mogelijk blijven. Tot slot verzoekt de indiener de passage op pagina 87 aan te passen, zodat noodzakelijke functiescheiding vanwege milieucategorieën wordt gerespecteerd.	Wij herkennen het belang van vitale centra waarin verschillende functies elkaar kunnen versterken en constateren dat dergelijke ontwikkelingen passen binnen de koers van de Omgevingsvisie gericht op aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgevingen. De ontwikkeling van specifieke transformatie-instrumenten behoort echter tot de verdere beleidsuitwerking en niet tot het strategische niveau van de Omgevingsvisie. Ten aanzien van de positie van het midden- en kleinbedrijf merken wij op dat de Omgevingsvisie weliswaar inzet op versterking van innovatieve economische ecosystemen, maar daarmee het belang van lokaal en regionaal ondernemerschap niet vermindert. Het midden- en kleinbedrijf vormt een belangrijke economische drager van	Geen wijziging

			Flevoland en blijft onderdeel van een gezonde economische ontwikkeling. Wij zien daarom geen aanleiding de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Voor wat betreft de passage over wonen, werken en recreëren constateren wij dat de Omgevingsvisie niet uitgaat van verplichte functiemenging. De visie benadrukt de samenhang tussen functies, terwijl tegelijkertijd expliciet ruimte wordt geboden aan werklocaties voor milieubelastende en complexe bedrijvigheid. Daarmee blijft functiescheiding, waar dit vanuit milieu-, veiligheids- of leefomgevingskwaliteit noodzakelijk is, reeds mogelijk binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding de tekst op pagina 87 aan te passen.	
266.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener stelt dat de vrijetijdseconomie als zelfstandig innovatief ecosysteem ontbreekt, terwijl deze sector een belangrijke economische drager vormt voor Dronten en nauw verbonden is met de lokale ruimtelijke identiteit. Daarbij wijst de indiener op het relatief beperkte aanbod van	Wij herkennen dat de vrijetijdseconomie in gemeenten als Dronten een belangrijke economische en maatschappelijke bijdrage levert en medebepalend is voor de aantrekkelijkheid van Flevoland als woon-, recreatie- en bezoekprovincie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 Wonen en Samenleving – Versterking leefkwaliteit: We hebben een positieve grondhouding ten opzichte van grootschalige leisure (vrije tijdseconomische) ontwikkelingen, **waaronder ook verblijfsrecreatie**, waar bij we waardevol toerisme als uitgangspunt nemen.

		horeca- en sportvoorzieningen in Flevoland. Als sterke punten noemt de indiener de publiekstrekkers, verblijfsrecreatie, evenementen en festivalcampings, waterrecreatie en de mogelijke economische betekenis van Lelystad Airport. Ook ziet de indiener kansen voor kortere recreatieve vaarroutes door de polder. De indiener verzoekt daarom te onderzoeken of de vrijetijdseconomie als zesde innovatief economisch ecosysteem kan worden toegevoegd. Daarnaast vraagt de indiener om investeringen in de (H)OV-bereikbaarheid van recreatieve knooppunten en ondersteuning van een recreatieve doorvaart door de polder.	De Omgevingsvisie kiest bewust voor een beperkt aantal innovatieve economische ecosystemen als richtinggevend kader voor economische ontwikkeling. Wij zien daarom geen aanleiding om de vrijetijdseconomie als afzonderlijk zesde economisch ecosysteem toe te voegen. Wel geeft deze zienswijze aanleiding om de bijdrage van recreatie, toerisme, evenementen en verblijfsrecreatie aan brede welvaart, leefkwaliteit en economische vitaliteit explicieter zichtbaar te maken in de Omgevingsvisie. We zullen tekstuele aanpassingen doen die zowel de relatie met leefkwaliteit en brede welvaart leggen als met economische ontwikkelingen. De door u genoemde onderwerpen, waaronder recreatieve bereikbaarheid en recreatieve netwerken, nemen wij mee in de verdere uitwerking van de provinciale opgaven en programma's.	Hierbij wordt rekening gehouden met alle drie dimensies van impact: economische impact, sociale impact en impact op de leefomgeving. Positieve impact van uit alle dimensies kan leiden tot meer bewonersprofijt. **Daarnaast levert de vrijetijdssector een belangrijke bijdrage aan de economie, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van Flevoland**.

267.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener waardeert de sterke positionering van het agrifoodcluster Dronten-Lelystad-Emmeloord, maar benadrukt dat de landbouwopgave breder is dan alleen agritech.	Wij onderschrijven dat de landbouwopgave breder is dan alleen technologische innovatie en ook raakt aan voedselproductie, ondernemerschap, verdienvermogen, bodem- en watersystemen en de toekomstbestendigheid van het landelijk gebied. De Omgevingsvisie beoogt de landbouw niet te verengen tot een Agritech-opgave. De positionering van het Agrifoodcomplex als innovatief economisch ecosysteem is juist bedoeld om de sterke positie van Flevoland als landbouw- en voedselprovincie verder te versterken en de innovatiekracht van de sector blijvend te stimuleren. Daarbij gaat het om de verbinding tussen kennis, onderwijs, praktijkonderzoek, ondernemerschap, technologische innovatie en duurzame voedselproductie. De agrarische ondernemers in Flevoland spelen hierin een sleutelrol. Wij zijn van oordeel dat deze bredere benadering reeds onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie en zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging

268.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener pleit voor een integrale landbouwparagraaf waarin het behoud van hoogwaardige productiegrond, voedselzekerheid, emissiereductie en een duurzaam verdienmodel voor agrariërs, waaronder korte ketens, samenkomen. Daarnaast vraagt de indiener om streefwaarden, zoals 75% reductie van gewasbeschermingsmiddelen, te onderbouwen met een wetenschappelijke nulmeting en meetbare indicatoren.	De Omgevingsvisie benadert de landbouwopgave nadrukkelijk breder dan uitsluitend een Agritech-opgave. De positionering van het Agrifoodcomplex als innovatief economisch ecosysteem is juist bedoeld om de sterke positie van Flevoland als landbouw- en voedselprovincie verder te versterken en de innovatiekracht van de sector blijvend te stimuleren. Daarbij gaat het om de verbinding tussen kennis, onderwijs, ondernemerschap, technologische innovatie en duurzame voedselproductie. Voor een toekomstbestendige landbouw is een integrale aanpak van opgeven op het gebied van gezonde bodem, waterkwaliteit, natuur, milieu, biodiversiteit en verdienvermogen van agrarische ondernemers belangrijk. De Omgevingsvisie bevat strategische doelstellingen voor de lange termijn. De mogelijke uitwerking van verdienmodellen,	Geen wijziging

			monitoring, indicatoren en de onderbouwing van streefwaarden vindt plaats in programma's, uitvoeringsagenda's en monitoringsinstrumenten. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
269.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener wil rond het agrarisch onderwijs een agri-innovatiecentrum ontwikkelen waarin onderwijs, kennisinstellingen, ondernemers en overheden samenwerken. Deze ontwikkeling, bekend als ‘Van eiland naar wijland’, moet innovatie, kennis, onderwijs en ondernemerschap versterken. Vanwege het bovenlokale belang nodigt de indiener de provincie uit om aan de ontwikkeling bij te dragen.	Wij herkennen het belang van sterke verbindingen tussen onderwijs, kennisinstellingen, ondernemers en overheid voor de verdere ontwikkeling van het AgriFood-ecosysteem in Flevoland. De door u beschreven ontwikkeling sluit aan bij de ambities van de Omgevingsvisie om innovatie, kennisontwikkeling, ondernemerschap en samenwerking te versterken. Wij beschouwen initiatieven zoals"Van eiland naar wijland" als kansrijke voorbeelden van hoe deze ambitie in de praktijk vorm kan krijgen. De Omgevingsvisie biedt hiervoor reeds het strategische kader. De verdere ontwikkeling van dergelijke initiatieven vraagt om samenwerking tussen betrokken partners en past binnen vervolgprogramma's en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Geen wijziging

270.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat de agrarische sector sterk afhankelijk is van arbeidsmigranten. De provinciale spreidingseis voor tijdelijke huisvesting kan botsen met de behoefte om arbeidsmigranten nabij agrarische werklocaties te huisvesten. De indiener vraagt daarom om ruimte voor passende huisvesting in het buitengebied en om verduidelijking van de passage die dergelijke functies daar lijkt uit te sluiten.	Wij danken de gemeente Dronten voor haar zienswijze over de huisvesting van arbeidsmigranten in relatie tot de agrarische sector. Wij herkennen dat passende huisvesting nabij agrarische werklocaties van belang kan zijn voor een goed functionerende agrarische sector en zien ook de spanning die de gemeente benoemt tussen spreiding, draagkracht en huisvesting in of nabij het buitengebied. Wij zijn ons ervan bewust dat het bestaande beleid op dit punt actualisatie vraagt. Daarom verkennen wij samen een nieuwe gezamenlijke beleidslijn. De Omgevingsvisie geeft hiervoor de strategische richting, maar werkt de concrete voorwaarden en locaties niet uit. Die uitwerking hoort thuis in vervolgbeleid, zoals een omgevingsprogramma. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen, maar nemen de zienswijze mee bij de verdere beleidsuitwerking.	Geen wijziging

271.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener staat in hoofdlijnen positief tegenover de provinciale koers voor groen, natuur en landschap. Vooral de groenblauwe dooradering en het principe dat water en bodem sturend zijn, sluiten aan bij het gemeentelijke biodiversiteitsbeleid. De indiener vraagt daarbij aandacht voor: 1. Innovatief buitengebied: beschrijf concreter hoe natuur, toekomstbestendige landbouw en recreatie elkaar binnen het polderraamwerk kunnen versterken. Besteed daarbij aandacht aan agritoerisme, streekproducten, recreatieve netwerken en de gevolgen voor ondernemerschap op erf-, kavel-, gebieds- en regioniveau. 2. Groenblauwe dooradering: werk dit principe concreter uit in regionale structuren en kaarten. Dronten biedt zich aan als voorbeeldgemeente voor toepassing in het buitengebied en in en rond de dorpen, erven en bedrijventerreinen. 3. Bossenstrategie: onderbouw en optimaliseer	De verdere uitwerking van de gebiedstypen, de groen-blauwe dooradering, de bossenstrategie en de bijbehorende zoekgebieden vindt plaats in omgevingsprogramma's en gebiedsgerichte uitwerkingen. Daarbij worden ook kansen voor recreatie, agritoerisme en andere combinaties van landbouw, natuur en recreatie betrokken. Deze uitwerking vindt plaats in samenwerking met gemeenten en andere gebiedspartners. Daarin wordt samenwerking met gemeente Dronten gezocht als voorbeeldprovincie. De locatie van het Agrofoodcluster is aangepast.	Kaart aanpassing: Visiekaart: Locatie Agrofoodcluster gecorrigeerd

		de zoekgebieden binnen Dronten samen met de gemeente, zodat deze aansluiten bij lokale kwaliteiten en andere ruimtelijke functies. 4. Agrifoodcluster: corrigeer op de kaarten op pagina 26 en 78/79 de ligging van het Agrifoodcluster Dronten, waaronder Aeres Hogeschool en Warmonderhof. Een juiste ligging is van belang voor de herkenbaarheid van deze innovatieve hotspot.		
272.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat een robuust energiesysteem niet alleen haalbaar en betaalbaar moet zijn, maar ook de leveringszekerheid voor inwoners en ondernemers moet waarborgen. Daarnaast pleit de indiener ervoor om naast waterstof ook groen gas expliciet als duurzame energiedrager in de visie op te nemen, mede vanwege de mogelijkheid om gebruik te maken van de bestaande gasinfrastructuur	Wij onderschrijven dat een robuust energiesysteem niet alleen duurzaam, haalbaar en betaalbaar moet zijn, maar ook leveringszekerheid moet bieden voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke voorzieningen. Het verhogen van de leveringszekerheid is ook opgenomen in de Omgevingsvisie. Daarnaast herkennen wij dat verschillende duurzame energiedragers een rol kunnen spelen in de energietransitie. In de Omgevingsvisie staat groen gas reeds genoemd als mogelijke energiedrager binnen het	Geen wijziging

			toekomstige energiesysteem van Flevoland.	
273.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener stelt dat warmtenetten voor Dronten niet haalbaar en betaalbaar zijn vanwege de lage woningdichtheid en het ontbreken van voldoende warmtebronnen. Daarom kiest de indiener voor verdere elektrificatie en individuele warmteoplossingen. De grote lokale energieopwek moet deze keuze ondersteunen en mag volgens de indiener geen belemmering vormen.	Wij herkennen dat de haalbaarheid van warmtenetten sterk afhankelijk is van lokale omstandigheden, zoals woningdichtheid, beschikbare warmtebronnen, ruimtelijke structuur en bestaande infrastructuur. De Omgevingsvisie schrijft daarom geen uniforme warmteoplossing voor alle gemeenten voor, maar zet in op een robuust en toekomstbestendig energiesysteem waarin verschillende duurzame oplossingen naast elkaar kunnen bestaan. Wij onderschrijven daarnaast dat leveringszekerheid een essentieel onderdeel is van een toekomstbestendig energiesysteem. Bij de verdere verduurzaming van de warmtevoorziening is het van belang rekening te houden met de betrouwbaarheid van het energiesysteem onder uiteenlopende omstandigheden.	Geen wijziging

			Een sterke afhankelijkheid van elektrificatie vraagt bijvoorbeeld aandacht voor de belasting van het energienet, piekvraag tijdens koude winterperiodes en de beschikbaarheid van voldoende duurzame energie op momenten dat de opbrengst van zon- en windenergie beperkt is. Om die reden zet de Omgevingsvisie in op een mix van energieoplossingen en energiedragers die gezamenlijk bijdragen aan een robuust en leveringszeker energiesysteem.	
274.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener pleit voor meer provinciale inzet en actieve regelgeving om te waarborgen dat ten minste 50% van duurzame energiesystemen in lokaal eigendom komt.	Wij danken de gemeente Dronten voor haar aandacht voor financiële participatie en lokaal eigenaarschap binnen de energietransitie. Wij onderschrijven het belang van financiële participatie en lokaal eigenaarschap. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de strategische uitgangspunten. Het realiseren van lokaal eigendom vraagt echter maatwerk per project en is mede afhankelijk van de bereidheid en mogelijkheden van inwoners, energiecoöperaties, initiatiefnemers en andere lokale partijen om financieel deel te nemen. De wijze waarop lokaal eigendom wordt gestimuleerd en	Geen wijziging

			gerealiseerd leent zich daarom beter voor programma's, uitvoeringsbeleid, participatieafspraken en projectontwikkeling dan voor aanvullende regulering in de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
275.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener verzoekt om leveringszekerheid en groen gas als gelijkwaardige onderdelen van het energiesysteem te benoemen. Daarnaast vraagt de indiener om de keuze van Dronten voor individuele elektrificatie in plaats van warmtenetten te erkennen en actief te ondersteunen, onder meer door hulp bij energiehubs om netcongestie tegen te gaan. Tot slot pleit de indiener voor steviger provinciaal beleid en regelgeving om 50% financiële participatie van inwoners bij duurzame energieprojecten te borgen.	Wij herkennen dat de haalbaarheid van warmteoplossingen afhankelijk is van lokale omstandigheden, zoals woningdichtheid, beschikbare warmtebronnen, ruimtelijke structuur en bestaande infrastructuur. De Omgevingsvisie schrijft daarom geen uniforme warmteoplossing voor alle gemeenten voor, maar zet in op een robuust energiesysteem waarin verschillende duurzame oplossingen naast elkaar kunnen bestaan. Wij onderschrijven daarnaast dat leveringszekerheid een essentiële randvoorwaarde is voor een toekomstbestendig energiesysteem. Een sterke afhankelijkheid van elektrificatie vraagt aandacht voor de belasting van het energienet, met name	Geen wijziging

			tijdens perioden van hoge energievraag. Dit kan zich voordoen tijdens koude winterperioden, wanneer de warmtevraag toeneemt en elektrische warmtesystemen minder efficiënt functioneren, maar ook tijdens bredere piekbelasting van het energiesysteem. Daarnaast vraagt een sterk geëlektrificeerd energiesysteem aandacht voor de beschikbaarheid van voldoende energie op momenten waarop de opbrengst van zon- en windenergie beperkt is. Om die reden zet de Omgevingsvisie in op een robuuste energiemix waarin verschillende energiebronnen, opslagmogelijkheden, netwerken en energiedragers elkaar aanvullen en bijdragen aan een leveringszeker energiesysteem. Ten aanzien van de inzet op Smart Energy Hubs constateren wij dat dergelijke voorzieningen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het beter benutten van beschikbare netcapaciteit en het verminderen van netcongestie. De inzet en ondersteuning hiervan behoort echter tot de verdere uitwerking van het energiebeleid en de uitvoering van de energietransitie	

			en niet tot het strategische niveau van de Omgevingsvisie. Wij onderschrijven tevens het belang van financiële participatie en lokaal eigenaarschap. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de strategische uitgangspunten. Het realiseren van lokaal eigendom vraagt echter maatwerk per project en is mede afhankelijk van de bereidheid en mogelijkheden van inwoners, energiecoöperaties, initiatiefnemers en andere lokale partijen om financieel deel te nemen. De wijze waarop lokaal eigendom wordt gestimuleerd en gerealiseerd leent zich daarom beter voor programma's, uitvoeringsbeleid, participatieafspraken en projectontwikkeling dan voor aanvullende regulering in de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
276.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener onderschrijft het provinciale streven naar vitale gemeenschappen en sterke, onderling verbonden leefregio's, maar vraagt om een concretere uitwerking voor Dronten. De groei van Dronten, Swifterbant en Biddinghuizen vraagt om een	Wij onderstrepen dat de groei van Flevoland alleen succesvol kan plaatsvinden wanneer inwoners, bedrijven en voorzieningen goed bereikbaar blijven. De bevindingen uit het OER onderstrepen het belang van blijvende investeringen in	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Dronte – NOP – Regio Zwolle: worden gecombineerd met groenblauwe dooradering langs vaarten **Voor de bereikbaarheid van de leefregio Dronten - Noordoostpolder - Regio Zwolle zijn zowel goede HOV-**

		samenhangend, betrouwbaar en betaalbaar openbaarvervoernetwerk. Dit netwerk moet de kernen onderling verbinden en goede aansluitingen bieden op station Dronten, Aeres Hogeschool en regionale onderwijs-, zorg- en werkvoorzieningen. Daarbij moeten ook provinciegrensoverschrijdende verbindingen met Kampen, Zwolle en Elburg worden betrokken. Het OER onderstreept de urgentie doordat mobiliteit als zeer negatief wordt beoordeeld en rond Dronten lokale verkeersknelpunten worden voorzien. Daarnaast pleit de indiener voor blijvende provinciale inzet op de verbreding en rijbaanscheiding van de N50 tussen Hattemerbroek en Emmeloord. Vanwege het belang voor de verkeersveiligheid, economische ontwikkeling en bereikbaarheid van de gehele regio vraagt de indiener om deze infrastructurele opgave nadrukkelijker in de visie te positioneren.	mobiliteit en bereikbaarheid. Wij onderschrijven met deze omgevingsvisie dat goede bereikbaarheid essentieel is om mensen in staat te stellen om mee doen aan de maatschappij. En zoals u dat zo mooi beschrijft houdt dat in dat openbaar vervoer moet aansluiten bij de dagelijkse verplaatsingspatronen van inwoners en dat sterke verbindingen nodig zijn tussen kernen, stations, onderwijslocaties, werkgebieden en omliggende regio's. De verdere uitwerking van openbaar vervoer, regionale verbindingen en mobiliteitsoplossingen vindt plaats in programma's en uitvoeringsagenda's, maar behoort niet tot het detailniveau van de Omgevingsvisie. Ten aanzien van de N50 herkennen wij met u het grote belang van deze verbinding voor de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en economische ontwikkeling van Flevoland en de regio Zwolle. Daarom benoemen we het belang van een goede wegverbinding en de inzet op verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland nadrukkelijk in de Omgevingsvisie. Bij de gebiedsuitwerking van Dronten	**verbindingen als robuuste wegverbindingen van belang. De N50 vormt daarbij een belangrijke schakel in de verbinding tussen zowel Noordelijk als Oostelijk Flevoland en Zwolle. De provincie beziet de versterking van OV, wegverbindingen, fietsverbindingen en multimodale knooppunten in samenhang, zodat de bereikbaarheid van kernen en economische locaties binnen deze leefregio op orde blijft.** De regio wordt **tevens** verbonden door hoogwaardige fietsroutes **en OV-verbindingen zodat de bereikbaarheid van kernen en economische locaties binnen deze leefregio op orde blijft**. **Dit doen we door bijvoorbeeld in te zetten op** een verhoogde frequentie van een (H)OV-verbinding Emmeloord–Zwolle om zo de bovenregionale bereikbaarheid te verbeteren ook richting het MITC.

			wordt dit in de visie nogmaals toegevoegd.	
277.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat de N307, waaronder de Overijsselseweg en De Passage, samen met de aansluiting op de N50 een belangrijke economische en recreatieve verbinding vormt tussen de Metropoolregio Amsterdam en de Regio Zwolle. Gezien de voorziene verkeersgroei rond Dronten vraagt de indiener om de noodzaak tot verbetering van de doorstroming en opwaardering van dit tracé nadrukkelijker in de Omgevingsvisie op te nemen.	Wij herkennen dat N307, in samenhang met de N50, een belangrijke functie vervult voor de bereikbaarheid van de regio, de economische ontwikkeling, recreatieve verplaatsingen en de verbinding tussen Flevoland, de Regio Zwolle en de Metropoolregio Amsterdam. De Omgevingsvisie onderkent dat de verdere groei van Flevoland vraagt om blijvende investeringen in bereikbaarheid en dat mobiliteit een belangrijke randvoorwaarde vormt voor wonen, werken en voorzieningen. De concrete uitwerking van infrastructurele maatregelen vindt plaats in mobiliteitsprogramma's en uitvoeringsagenda's naast de ambitie van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

278.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener vraagt om gerichte investeringen in het openbaar vervoer van en naar Biddinghuizen en Swifterbant. De huidige beperkte busverbindingen vergroten volgens de indiener het risico op vervoersarmoede, vooral voor jongeren, ouderen en inwoners zonder auto die afhankelijk zijn van voorzieningen voor voortgezet onderwijs en zorg buiten de eigen kern. Met het oog op de groei en vergrijzing van beide kernen wordt de provincie gevraagd haar verantwoordelijkheid voor het regionale openbaar vervoer concreter in te vullen vanuit bereikbaarheid, welzijn en gelijke toegang tot essentiële voorzieningen. Dit sluit aan bij de constatering dat de OV-bereikbaarheid buiten stedelijke gebieden beperkt is en dat vergrijzing de behoefte aan betrouwbaar en flexibel openbaar vervoer vergroot.	Wij herkennen dat bereikbaarheid niet alleen van belang is voor economische ontwikkeling, maar ook voor toegang tot onderwijs, zorg, werk en maatschappelijke voorzieningen. Daarbij onderschrijven wij dat vervoersarmoede een aandachtspunt is, zeker in gebieden waar inwoners minder alternatieven hebben en waar vergrijzing een rol speelt. De Omgevingsvisie zet in op sterke leefregio's en verbonden gemeenschappen, waarbij bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde vormt. De concrete invulling van openbaar vervoer, concessies en vervoersvoorzieningen vindt plaats in mobiliteitsprogramma's en concessiebeleid. Deze zienswijze geeft echter aanleiding om in de Omgevingsvisie explicieter te benoemen dat bereikbaarheid van voorzieningen en het voorkomen van vervoersarmoede belangrijke onderdelen zijn van een toekomstbestendig mobiliteitssysteem.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Provinciaal belang: De verschillende netwerken met multimodale knooppunten sluiten goed op elkaar aan en de reistijden, **reismogelijkheden en reiskosten** tussen onze sterke leefregio’s en kernen blijven acceptabel Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners **De provincie zet zich in voor een bereikbaar Flevoland waarin inwoners toegang hebben tot onderwijs, werk, zorg en voorzieningen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van kleinere kernen en het voorkomen van vervoersarmoede.** Door toenemende verkeersdruk, langere reistijden en parkeerrestricties wordt bereikbaarheid van werk en voorzieningen steeds lastiger.

279.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat een goede en toekomstbestendige OV-bereikbaarheid van Aeres Hogeschool expliciete aandacht verdient in de Omgevingsvisie. De instelling vervult binnen het agrifoodcluster Dronten-Lelystad-Emmeloord een belangrijke rol in agrarisch onderwijs, onderzoek en innovatie. Een passende OV-ontsluiting voor studenten, medewerkers, bedrijven en samenwerkingspartners versterkt zowel het kenniscluster in Dronten als de provinciale ambities voor agrifood, talentontwikkeling en economische structuurversterkin	De Omgevingsie onderstreeept het belang van onderwijs-, kennis- en innovatielocaties voor de ontwikkeling van Flevoland en onderschrijft dat goede bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde vormt voor studenten, medewerkers, ondernemers en samenwerkingspartners. De Aeres Hogeschool - op pagina 47 genoemd- is in de omgevingsvisie op pagina 39 onderdeel van het economische ecosysteem Agritech. De Omgevingsvisie zet in op sterke leefregio's, economische ecosystemen en goede verbindingen tussen wonen, werken, leren en innoveren. De concrete invulling van openbaar vervoer en vervoersvoorzieningen vindt plaats in mobiliteitsprogramma's en concessiebeleid. De Omgevingsvisie passen we daarom niet aan.	Geen wijziging
280.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener verzoekt de provinciale ambitie voor investeringen in infrastructuur en openbaar vervoer concreter uit te werken voor de gemeente Dronten. Daarbij wordt gevraagd om een stevige lobby voor de N50, opwaardering van de oost-westverbinding N307 en een proactieve aanpak van toekomstige	De Omgevingsvisie stuurt op strategisch niveau. De concrete invulling van investeringen in infrastructuur en van openbaar vervoer vindt plaats binnen mobiliteitsprogramma's, concessiebeleid en gebiedsgerichte uitwerkingen. Daarom passen we de	Geen wijziging

		doorstromingsproblemen bij provinciale ovondes. Daarnaast vraagt de indiener om substantiële verbetering van het openbaar vervoer naar Biddinghuizen, Swifterbant, Aeres Hogeschool en de grotere recreatieparken, zodat de bereikbaarheid gelijke tred houdt met de ruimtelijke groei en vervoersarmoede wordt voorkomen.	Omgevingsvisie op dit punt niet aan.	
281.	**Gemeente Dronten (#3523400)**	De indiener benadrukt dat de gemeente Dronten een constructieve en ambitieuze partner wil blijven bij het realiseren van de provinciale doelen voor 2050. Daarvoor vraagt zij om lokaal maatwerk, respect voor de gemeentelijke groeirichtingen en een zorgvuldige balans tussen woningbouw, het robuuste polderraamwerk en de regionale woonafspraken. De indiener verzoekt de eerdergenoemde zienswijzen en voorgestelde aanpassingen integraal te betrekken bij de definitieve Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de toekomst.	Wij danken de gemeente Dronten voor haar uitgebreide en constructieve zienswijze en voor haar blijvende betrokkenheid bij de toekomst van Flevoland. Wij waarderen de ambitie van de gemeente om als partner bij te dragen aan de realisatie van de provinciale doelen voor 2050. De Omgevingsvisie Flevoland 2050 is een strategische visie op provinciaal niveau. De visie richt zich op de lange termijn en vraagt om afwegingen en keuzes tussen uiteenlopende belangen, opgaven en ontwikkelingen binnen heel Flevoland. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de belangen van afzonderlijke gemeenten, maar naar de samenhang tussen wonen, werken, mobiliteit, economie, natuur, landbouw, energie en leefbaarheid in de provincie als	Geen wijziging

			geheel. Wij nemen de door de gemeente Dronten ingebrachte aandachtspunten zorgvuldig mee in de beoordeling van de Omgevingsvisie. Daarbij worden deze afgewogen in samenhang met de zienswijzen van andere gemeenten, het waterschap, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. Op basis daarvan wordt een integrale afweging gemaakt waarbij wordt beoordeeld welke aanpassingen bijdragen aan een betere, duidelijkere en toekomstbestendige Omgevingsvisie voor heel Flevoland.	
282.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener onderschrijft de nationale woningbouwopgave, maar uit zorgen over de gevolgen van de voorgenomen woningbouw en demografische groei in Flevoland voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de Gooi en Vechtstreek. De indiener verzoekt om woningbouw pas mogelijk te maken wanneer de noodzakelijke mobiliteits- en infrastructuurvoorwaarden op orde zijn. Daarbij vraagt de indiener om de verbindingen met de Gooi en Vechtstreek, de Metropoolregio Amsterdam en Utrecht	Wij danken de Regio Gooi en Vechtstreek voor deze zienswijze. Wij herkennen het belang van goede bereikbaarheid voor zowel Flevoland als de omliggende regio's en onderschrijven dat de groei van woningbouw en werkgelegenheid samenhangt met investeringen in mobiliteit en infrastructuur. De Omgevingsvisie gaat uit van een bovenregionale benadering waarin Flevoland nadrukkelijk onderdeel is van grotere netwerken (leefregio's) richting onder andere de Metropoolregio	Geen wijziging

		nadrukkelijker in de visie te betrekken. Ook verzoekt de indiener rekening te houden met de cumulatieve verkeers- en leefbaarheidseffecten van de woningbouwopgaven in Flevoland en de omliggende regio's en hiervoor de impactstudie uit 2025 te benutten.	Amsterdam, Utrecht en andere omliggende regio's. De noodzaak van een schaalsprong in bereikbaarheid vormt daarbij een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkeling van Flevoland. Wij constateren dat de door u gevraagde samenhang reeds onderdeel uitmaakt van de gekozen koers van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	
283.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener benadrukt dat extra woningbouw pas kan plaatsvinden wanneer de bereikbaarheid aantoonbaar op orde is. De indiener verzoekt de provincie om zich samen met de MRA-partners actief te blijven inzetten voor afspraken met onder andere het Rijk over de noodzakelijke infrastructurele randvoorwaarden. Daarbij vraagt de indiener om in de visie sterker vast te leggen dat woningbouw niet vooruit mag lopen op de benodigde bereikbaarheidsmaatregelen. Dit is volgens de indiener noodzakelijk om de leefbaarheid binnen de MRA op peil te houden en de economische kern van Nederland bereikbaar te houden. De indiener verzoekt verder om, voordat verdere woningbouw en ontwikkeling richting 2050	De Omgevingsvisie gaat uit van een integrale benadering waarin verstedelijking en bereikbaarheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Daarom wordt in de visie expliciet uitgegaan van de noodzaak van een schaalsprong in bereikbaarheid. Ook wordt onderkend dat de verdere ontwikkeling van Flevoland samenhangt met investeringen in infrastructuur en mobiliteitsnetwerken binnen de bredere regio. Wij constateren dat de door u gevraagde samenhang reeds onderdeel uitmaakt van de gekozen koers van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging

		plaatsvinden, eerst uitvoering te geven aan de eerder in het MIRT gemaakte afspraken over bereikbaarheidsmaatregelen voor de woningbouwplannen in Almere tot 2035. De indiener wijst erop dat nog niet alle maatregelen uit het Toekomstvast Investeringspakket zijn uitgevoerd of gefinancierd, waaronder maatregelen in de Gooi en Vechtstreek. Volgens de indiener moeten deze afspraken eerst volledig worden uitgevoerd voordat verdere woningbouw en ontwikkeling richting 2050 aan de orde kunnen zijn.		
284.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener ondersteunt het belang van de IJmeerverbinding bij de verdere woningbouwontwikkeling. De indiener spreekt een voorkeur uit voor een geheel of gedeeltelijk ondergrondse variant, gelet op het voorkomen van horizonvervuiling en het behoud van cultureel erfgoed, natuur, recreatieve waarden en de functie van het IJmeer als zoetwaterbekken en leefgebied voor watervogels. De indiener verzoekt daarom om een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van de verbinding en wil hierover afstemmen binnen onder meer Almere 2.0 en het DO Oostflank. Daarbij vraagt de indiener ook aandacht voor alternatieve	De Omgevingsvisie ondersteunt reeds het belang van de IJmeerverbinding. De keuze voor een ondergrondse of bovengrondse variant zal nader moeten worden onderzocht, waar de ruimtelijke overwegingen die u meegeeft een plaats zullen krijgen in aanloop naar een integrale weging. Bekostigingsvraagstukken voor gebiedsontwikkeling en mobiliteitsmaatregelen vallen eveneens buiten de reikwijdte van de Omgevingsvisie, maar blijven wij graag met u, onder meer in de context van de Programmalijn Oostflank in gesprek.	Geen wijziging

		bekostiging en voor financiering van maatregelen in de Gooi en Vechtstreek, waaronder de ontwikkeling van prioritaire mobiliteitshubs zoals Muiden. Volgens de indiener moeten de kosten van de regionale effecten van woningbouw in Flevoland worden gekoppeld aan de woningbouwopgave van de gehele MRA en niet uitsluitend door de Gooi en Vechtstreek worden gedragen.		
285.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener is verheugd over de toekenning van de MIRT-verkenning voor de A27 en onderschrijft het belang van een goede verbinding tussen Flevoland en Utrecht via het Gooi. De indiener verzoekt om hierbij gezamenlijk op te blijven trekken, mede gezien de ontwikkeling van Oosterwold en de beperkte financiële middelen van het Rijk. Daarnaast vraagt de indiener om nader onderzoek naar de mogelijkheden voor de A1 tussen knooppunt Eemnes en Muiderberg, aanvullend op de eerdergenoemde TVIP-maatregelen. Ook verzoekt de indiener om tussentijds extra in te zetten op openbaar vervoer en fietsverbindingen. Als eerste stap richting een mogelijke Stichtse Lijn vraagt de indiener om samenwerking aan een	Wij onderschrijven het belang van goede bovenregionale bereikbaarheid en herkennen het belang van samenwerking met omliggende regio's bij de verdere ontwikkeling van mobiliteitsnetwerken. De door u genoemde infrastructuur- en OV-projecten sluiten aan bij de ambitie uit de Omgevingsvisie om te komen tot een schaalsprong in bereikbaarheid. Wij zien in uw reactie geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. De door u genoemde onderwerpen zijn vooral relevant voor de verdere uitwerking van mobiliteitsopgaven en de samenwerking binnen lopende regionale en nationale trajecten. Daarbij blijven wij graag	Geen wijziging

		hoogwaardige OV-verbinding tussen Flevoland, het Gooi en Utrecht Science Park via de A27, met haltes in het Gooi en aandacht voor de inpassing op het oude land.	gezamenlijk optrekken.	
286.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener uit zorgen over de gevolgen van de voorgenomen versterking van de spoorverbindingen van Flevoland. De indiener wijst erop dat de inzet van intercity's in plaats van sprinters de mogelijkheden voor instappen en uitstappen in de regio Gooi en Vechtstreek kan beperken. Ook stelt de indiener dat extra treinen tussen Almere en Utrecht via het Gooi ten koste kunnen gaan van de voor de regio belangrijke verbinding Amersfoort-Gooi-Amsterdam. Omdat de Gooilijn volgens de indiener reeds vol is, verzoekt de indiener om prioriteit te geven aan deze bestaande verbinding en het onderzoek naar hoogwaardig openbaar vervoer via de A27 te intensiveren. Daarnaast vraagt de indiener om binnen MRA-verband in te zetten op GNOE, zodat door aanpassingen in het goederenvervoer per spoor meer capaciteit ontstaat voor passagierstreinen en het spoor kan	Wij herkennen dat de verdere ontwikkeling van de spoorbereikbaarheid van Flevoland gevolgen kan hebben voor bestaande vervoerscorridors en dat hierover goede afstemming met omliggende regio's noodzakelijk is, zoals nu ook reeds gebeurt. De inzet op een IC Almere-Utrecht is niet 'extra'. Dit gaat om de bestaande trein Almere-Utrecht versnellen. PHS-SAAL, u bekend, is daarbij ook onderligger. In SAAL blijft Amersfoort en Gooi & Vecht goed verbonden met Amsterdam. De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de ambitie om de nationale en internationale spoorbereikbaarheid van Flevoland te versterken. De wijze waarop dit uiteindelijk wordt vormgegeven, waaronder de afweging tussen verschillende OV-oplossingen, spoorcapaciteit en goederenvervoer, vraagt om nadere studies en uitwerking in samenwerking met regionale en	Geen wijziging

		meegroeien met de woningbouwambities	landelijke partners. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. De door u genoemde aandachtspunten nemen wij mee bij de verdere samenwerking en uitwerking van bereikbaarheidsopgaven.	
287.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener verzoekt om steun voor de doorontwikkeling van de hub Muiden P+R, vanwege het belang ervan voor reizigers uit Almere richting Amsterdam en de Gooi en Vechtstreek. Daarnaast vraagt de indiener aandacht voor de in 2025 vastgestelde hubstrategie Gooicorridor, die aanvullend is op het MRA-hubnetwerk en hubs langs de A27 en in Gooise Meren omvat. De indiener verzoekt om deze hubs waar mogelijk te verbinden met de busconcessie van Almere en Flevoland en met andere vormen van deelvervoer. Daarbij vraagt de indiener in het bijzonder om de beoogde hoogwaardige OV-verbinding tussen Almere, het Gooi en Utrecht via de A27 te laten stoppen bij hubs aan de oostkant van het Gooi, mede vanwege de groei van Oosterwold.	Wij herkennen het belang van sterke OV-knooppunten, hoogwaardige openbaarvervoerverbindingen en goede regionale samenwerking voor de bereikbaarheid van Flevoland en omliggende regio's. De Omgevingsvisie zet daarom in op een samenhangend en toekomstbestendig mobiliteitssysteem, waarbij mobiliteitshubs een belangrijke rol spelen in het versterken van verbindingen tussen leefregio's en stedelijke centra. De door u genoemde hub Muiden P+R, het hubnetwerk Gooicorridor en een mogelijke toekomstige HOV-verbinding Almere-Gooi-Utrecht sluiten aan bij deze ambitie. De provincie Flevoland is betrokken bij de lopende verkenningen en werkt hierin samen met regionale partners. Daarom zien wij geen aanleiding de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. De door u genoemde aandachtspunten nemen wij mee in de verdere	Geen wijziging

			samenwerking en uitwerking van mobiliteitsopgaven.	
288.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener vraagt aandacht voor de financiering en aanleg van de doorfietsroute tussen Almere en Amsterdam via Gooise Meren. Deze verbinding is binnen de MRA uitgewerkt en maakt deel uit van het TVIP-pakket. Daarnaast verzoekt de indiener om de prioritaire fietsverbinding parallel aan de A27 mee te nemen in de MIRT-verkenning voor de A27.	Wij onderschrijven het belang van goede fietsverbindingen als onderdeel van een toekomstbestendig en duurzaam mobiliteitssysteem. De door u genoemde doorfietsroute tussen Almere en Amsterdam en de fietsverbinding langs de A27 zijn voorbeelden van maatregelen die kunnen bijdragen aan de bereikbaarheid van Flevoland en de omliggende regio's. De Omgevingsvisie beschrijft echter de strategische koers voor mobiliteit op hoofdlijnen en doet geen uitspraken over infrastructuurprojecten op dit detailniveau of de financiering daarvan. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging

289.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener vraagt om woningbouw en werkgelegenheid gelijk op te laten gaan en de woon-werkbalans goed te monitoren. Ook verzoekt de indiener om duurzame OV- en fietsverbindingen tussen Almere en Gooi en Vechtstreek te versterken.	Wij onderschrijven het belang van een goede woon-werkbalans en herkennen de zorg dat woningbouwontwikkeling en economische ontwikkeling met elkaar in evenwicht moeten blijven. De Omgevingsvisie zet daarom nadrukkelijk in op het versterken van economische ecosystemen, het creëren van extra werkgelegenheid en het verbeteren van de woon-werkbalans in Flevoland. Daarmee sluit de door u gevraagde richting aan bij de bestaande koers van de visie.	Geen wijziging
290.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener wijst erop dat de groei van het aantal woningen en werkplekken leidt tot een toenemende energiebehoefte en dat hiervoor een nieuw 380 kV-hoogspanningstracé tussen Diemen, Lelystad en Ens wordt ontwikkeld. De indiener heeft begrip voor het bovenregionale belang van deze verbinding, maar vraagt aandacht voor de gevolgen van het tracé voor de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit in de Gooi en Vechtstreek. De indiener verzoekt om steun voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing en voor het standpunt van de provincie Noord-Holland en de Gooi en Vechtstreek om het tracé zo dicht	Wij begrijpen uw aandacht voor de effecten van het 380 kV hoogspanningstracé op landschap, leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit in uw regio. Wij onderschrijven het belang van een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van nieuwe energie-infrastructuur. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

		mogelijk langs de Hollandse Brug te situeren.		
291.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener onderschrijft het belang van de Randmeren, het Markermeer en het IJsselmeer voor waterkwaliteit, waterveiligheid, natuur, landschap en de zoetwaterbuffer voor drinkwater. Aanvullend op het eerder ingebrachte standpunt over de ruimtelijke inpassing van de IJmeerverbinding verzoekt de indiener om het belang van recreatie op en rond de Randmeren nadrukkelijker in de Omgevingsvisie te benoemen.	Wij onderschrijven dat de randmeren van grote betekenis zijn voor waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur en landschap, maar ook voor recreatie en de kwaliteit van de leefomgeving. Wij zijn het met u eens dat deze recreatieve functie nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van de waarde van de randmeren voor Flevoland en de omliggende regio's. Deze en andere zienswijzen geeft daarom aanleiding om het recreatieve belang van de randmeren explicieter te verwoorden in de strategie 'robuust polderraamwerk' en in hoofdstuk 5.4 'mobiliteit'.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Aantrekkelijke vaarwegen en randmeren: **Aantrekkelijke Vaarwegen en Randmeren** Naast de wegen zijn ook de regionale vaarwegen van provinciaal belang. De vaarwegen in Flevoland zijn vooral belangrijk voor de afwatering en beroepsvaart. **Daarnaast worden de verbindingen over water in toenemende mate interessant om het (e-)fietsen, zowel woon-werk/school als recreatief, te stimuleren.** **De randmeren en het Zwarte water vormen soms een barrière in deze fietsverbindingen binnen de provincie en met omliggende provincies.** Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en passantensteigers met aansluiting op fietspaden, maken we de vaarwegen aantrekkelijker **en toegankelijker**. Tegelijkertijd dragen natuurvriendelijke oevers bij aan de waterkwaliteit en versterking van de biodiversiteit.

292.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener benadrukt het belang van voldoende zoetwaterbeschikbaarheid voor Flevoland en de omliggende provincies. De indiener vraagt daarbij aandacht voor het scenario waarin vanaf 2035 aanvullend drinkwater voor het Gooi uit de Randmeren wordt gewonnen. Daarnaast verzoekt de indiener om samenwerking met onder andere de provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en de drinkwaterbedrijven aan verbetering van de waterkwaliteit in het Gooimeer en het IJmeer. Deze samenwerking is volgens de indiener van belang voor de drinkwatervoorziening, waterrecreatie, zwemwaterlocaties en de aanpak van de waterplantenproblematiek. Ook wil de indiener de samenwerking rond recreatie en toerisme binnen de gezamenlijke Randmeren voortzetten.	Wij onderschrijven het belang van het IJsselmeer, Markermeer en de randmeren voor de toekomstige beschikbaarheid van zoet water, zowel voor Flevoland als voor omliggende regio's. Ook herkennen wij het belang van een goede waterkwaliteit voor drinkwaterwinning, natuur, recreatie en zwemwater. De Omgevingsvisie zet reeds in op het versterken van de zoetwaterbeschikbaarheid en de samenwerking met regionale en landelijke partners rondom deze opgaven. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. De door u genoemde aandachtspunten zijn relevant voor de verdere samenwerking en uitwerking van het waterbeleid.	Geen wijziging
293.	**Regio Gooi en Vechtstreek (#3522967)**	De indiener wijst erop dat het project WAAG, dat is gericht op aanvullende drinkwaterwinning vanaf 2035, mogelijk gevolgen en kansen heeft voor Flevoland. Het gaat daarbij om de mogelijke winning van water uit de randmeren en om het vinden van ruimte voor een nieuwe zuiveringslocatie,	De Omgevingsvisie zet reeds in op het versterken van de zoetwaterbeschikbaarheid en het samenwerken met partners aan een toekomstbestendige drinkwatervoorziening. De door u genoemde verkenningen rondom WAAG, mogelijke drinkwaterwinning,	Geen wijziging

		waarbij een bedrijventerrein in Almere als serieuze optie wordt genoemd. De indiener verzoekt Almere en Flevoland om constructief mee te werken aan deze verkenning, omdat de drinkwatervoorziening een bredere MRA-opgave en een randvoorwaarde voor aanvullende woningbouw vormt. Daarnaast vraagt de indiener aandacht voor de mogelijkheid om een nieuwe zuiveringslocatie te combineren met aquathermie en het warmtenet van Almere.	zuiveringslocaties en aquathermie zijn relevante onderwerpen voor verdere uitwerking en besluitvorming. Wij zijn betrokken bij dit project. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wij onderschrijven wel het belang van samenwerking met betrokken overheden, drinkwaterbedrijven en andere partners bij de verdere uitwerking van deze opgaven.	

3.2 Beantwoording zienswijzen (publieke) organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden

In de onderstaande tabel staat de beantwoording van de zienswijzen van andere organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan belangenverenigingen en bedrijven.

Nr	Indiener	Samenvatting zienswijze	Antwoord Provincie Flevoland	Wijziging in Omgevingsvisie
1.	**ANWB (#3520242)**	De indiener spreekt waardering uit voor de brede en open opzet van het participatietraject en bedankt de provincie en het projectteam voor de constructieve dialoog en de zorgvuldige uitwisseling van vragen en reacties. Deze waardering sluit aan bij de gekozen participatieaanpak, waarin medeoverheden, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners langs verschillende participatielijnen zijn betrokken.	Geen wijziging	Geen wijziging
2.	**ANWB (#3520242)**	De indiener vraagt om recreatieve functiemenging stevig te verankeren in het Robuust Polderraamwerk. Bosranden en multifunctionele landbouwrandgebieden moeten worden ingericht als toegankelijke vrijetijdslandschappen. Ook moet in verwevingsgebieden de recreatieve ruimte en toegankelijkheid evenredig meegroeien met verstedelijking en infrastructuur.	Wij herkennen het belang dat recreatie niet pas aan het einde van gebiedsontwikkeling wordt betrokken, maar vanaf het begin onderdeel moet zijn van de integrale afweging. In de ontwerp-Omgevingsvisie zijn hiervoor al belangrijke aanknopingspunten opgenomen. Het Robuust Polderraamwerk introduceert vijf gebiedstypen, waaronder multifunctionele landbouwrandgebieden en verwevingsgebieden. Wij delen de opvatting dat recreatieve toegankelijkheid en belevingswaarde in deze gebieden	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Multifunctionele landbouwrandgebieden: Aan de randen van de polder richting het oude land zien we meer grofmazige gebieden. Deze gebieden lenen zich voor versterking van de groene structuur in combinatie met landbouw. **In deze gebieden zoeken we naar combinaties van landbouw, natuur, water, landschap en recreatie**. ~~We werken aan een functiemix die zowel ondersteunend is aan natuur en recreatie als aan de landbouw.~~ Door

			expliciet aandacht verdienen. Daarom verduidelijken wij in hoofdstuk 4.4 dat bij de gebiedsuitwerkingen recreatieve toegankelijkheid en belevingswaarde worden meegewogen. Daarbij gaat het onder meer om wandel- en fietsroutes, groen-blauwe verbindingen, toegankelijke overgangszones en de recreatieve betekenis van randbossen rondom kernen. De door ANWB gevraagde harde verankering nemen wij niet over in de vorm van gedetailleerde inrichtingseisen in de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat hoofdlijnen en richtinggevende keuzes. De concrete uitwerking van inrichting, beheer, toegankelijkheid en eventuele regels vindt plaats in vervolgprocessen, zoals omgevingsprogramma's, gebiedsprocessen, projecten en waar nodig de omgevingsverordening.	deze functies toe te delen aan de multifunctionele landbouwrandgebieden houden we het open landbouwgebied beschikbaar voor voedselproductie. **Wandel- en fietsroutes, groen-blauwe verbindingen en toegankelijke overgangszones dragen bij aan een aantrekkelijk en beleefbaar landelijk gebied.** Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, Verwevingsgebieden: De verwevingsgebieden zijn plekken waar een hogere verstedelijkingsdruk wordt verwacht of waar mogelijkheden zijn om stedelijke functies in te passen, bijvoorbeeld omdat al infrastructuur aanwezig is. Dit zijn bij uitstek gebieden waar meerdere belangen **samenkomen en functies met elkaar worden verweven**. **Door nieuwe functies hier te concentreren, blijven de open landbouwgebieden zoveel mogelijk gevrijwaard van verstedelijking. Binnen de verwevingsgebieden kunnen wonen, economische activiteiten, landbouw, natuur en recreatie in samenhang een plek krijgen. Groen-blauwe structuren kunnen de verbinding tussen stad en landschap versterken. Nieuwe functies en erftransformaties worden zorgvuldig ingepast met oog voor de kenmerken van het gebied en de**

				herkenbare Flevolandse landschappelijke identiteit.
3.	**ANWB (#3520242)**	De indiener vraagt de provincie om bij het Rijk te bepleiten dat het verlies van recreatieve ruimte rond de kazernelocatie in Zeewolde als negatieve post wordt opgenomen in de MKBA. Daarbij moeten ook het verlies aan gezondheidswinst en belevingswaarde voor inwoners worden meegewogen.	Het kabinet heeft voor de ruimtebehoeften van Defensie locatiekeuzen gemaakt. Het ruimtebeslag van de kazerne in Zeewolde is omvangrijk. De uiteindelijke effecten zijn nog niet bekend. Het uiteindelijke ontwerp van de kazerne zal daar meer helderheid over moeten geven. De provincie acht een goede inbedding van defensieactiviteiten - waaronder de kazerne - van provinciaal belang. Dat houdt in dat zowel naar de fysieke inpassing als de sociaaleconomische inbedding wordt gekeken. Voor realisatie van de kazerne doorloopt Defensie een projectprocedure. Tijdens deze procedure kan iedereen zijn zienswijze op de ontwikkeling van de kazerne naar voren brengen. Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging
4.	**ANWB (#3520242)**	De indiener vraagt om natuurcompensatie voor het defensiecomplex direct te koppelen aan verbetering van de openbare recreatieve infrastructuur. Daarbij moet de 3-30-300-3000-regel als toetsbaar ontwerpprincipe worden verankerd en moet recreatief welzijnsverlies worden meegenomen in de MKBA.	Zie antwoord rij 3	Geen wijziging

5.	**ANWB (#3520242)**	De indiener vraagt om verkeersveiligheid als dwingende randvoorwaarde te verankeren in het provinciale mobiliteits- en ruimtelijke beleid. Verkeersveiligheid mag volgens de indiener niet worden afgewogen tegen bereikbaarheid, doorstroming of economische groei, maar moet bij alle nieuwe infrastructurele en ruimtelijke ontwikkelingen als basisvoorwaarde gelden. De indiener vraagt daarom om juridische borging via de Omgevingsverordening. Daarnaast moet Duurzaam Veilig vanaf de ontwerpfase leidend zijn bij het beter benutten van infrastructuur en de ontwikkeling van mobiliteitshubs. Bij uitbreidingswijken, stationsomgevingen en routes langs vaarten vraagt de indiener om een fysieke scheiding tussen fietsers en andere kwetsbare verkeersdeelnemers enerzijds en zwaar logistiek en bouwverkeer anderzijds.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is verkeersveiligheid al onderdeel van het mobiliteitsbeleid. De visie zet in op veilige en bewuste mobiliteit, goede aansluiting van netwerken, doorfietsroutes, mobiliteitshubs en passende investeringen in OV- en weginfrastructuur. Wij nemen daarbovenop op dat verkeersveiligheid een randvoorwaarde is bij ruimtelijke groei en infrastructurele ontwikkeling. Het verzoek om verkeersveiligheid direct juridisch bindend te verankeren in de Omgevingsverordening nemen wij niet één-op-één over in de Omgevingsvisie. Het verzoek om 'Duurzaam veilig' als ontwerpprincipe op te nemen, nemen wij ook niet over. De inrichting van wegen en ruimtelijke voorzieningen wordt al standaard uitgegaan van een duurzame veilige weginrichting volgens landelijke richtlijnen van onder andere het CROW. Bij de verdere uitwerking in programma’s en regels bezien wij waar aanvullende borging van verkeersveiligheid nodig en doelmatig is. "	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Doorstroming op de provinciale wegen: Als provincie zijn we primair verantwoordelijk voor de provinciale wegen en het regionale openbaar vervoer. Inzet van de provincie is dat alle Flevolanders snel, betrouwbaar en veilig op de bestemming kunnen komen waar ze naar toe willen. Doorstroming op de provinciale wegen en verkeersveiligheid in Flevoland zijn van provinciaal belang. Daarom houden we, bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, hiermee rekening. **Verkeersveiligheid is een randvoorwaarde bij ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteitsgroei.**
6.	**ANWB (#3520242)**	De indiener stelt dat de ambitie voor waardevol toerisme alleen kan slagen met regionale spreiding van bezoekers en structurele financiering voor recreatieve	Waardevol toerisme is inderdaad een term die gehanteerd wordt. Waarbij niet alleen gekeken wordt naar de (positieve) economische	Geen wijziging

		voorzieningen en omgevingskwaliteit. De indiener ziet kansen om Flevoland te positioneren als groene recreatieve uitwijkmogelijkheid voor de Metropoolregio Amsterdam, zodat de recreatiedruk beter over de regio wordt verdeeld. Hiervoor vraagt de indiener om gerichte provinciale sturing en voldoende middelen. Daarnaast biedt de indiener aan eigen mobiliteits- en ledenonderzoek beschikbaar te stellen voor de provinciale voorzieningenmonitor, zodat ook de belevingswaarde en behoeften van bezoekers in datagestuurde keuzes worden meegenomen. Daarnaast constateert de indiener dat een concreet financieringsplan voor de fietsinfrastructuur ontbreekt. De indiener vraagt om binnen de provinciale begrotingscyclus structureel middelen te reserveren voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van zowel utilitaire als recreatieve fietsroutes, inclusief het wegwerken van achterstallig onderhoud. Door de strategische ambities uit de visie structureel aan de provinciale begroting te koppelen, moet worden voorkomen dat de uitvoering en instandhouding van het recreatieve netwerk een sluitpost worden.	impact maar ook naar de sociale , maatschappelijke impact. Dit is goed verwoord in de systematiek van bestemmingsmanagement waarbij data een belangrijke stap is. Wij danken de ANWB voor het aanbod om de provinciale informatiepositie aan te vullen met gegevens uit het eigen mobiliteits- en ledenonderzoek. Uit eerdere onderzoeken is echter gebleken dat het aantal respondenten uit Flevoland beperkt kan zijn. Waar de gegevens voldoende toepasbaar zijn, kunnen zij als aanvullende bron worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van de voorzieningenmonitor en het bestemmingsmanagement. De Omgevingsvisie bevat daarnaast geen concreet financieringsplan of begrotingsbesluit. De financiële uitwerking van aanleg, beheer en onderhoud vindt plaats via programma's en de provinciale begrotingscyclus. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Het aanbod van de ANWB wordt wel betrokken bij de verdere uitwerking van de monitoring, voor zover de gegevens voldoende representatief en bruikbaar zijn voor Flevoland.	
7.	**Cumela (#3520232)**	De indiener onderschrijft de keuze om binnen het robuuste polderraamwerk	Wij danken u voor uw positieve reactie op de Omgevingsvisie. Wij	Geen wijziging

		voldoende landbouwgrond te behouden voor voedselproductie en hoogwaardig uitgangsmateriaal. Een aanzienlijk deel van de leden is voor het agrarisch loonwerk afhankelijk van een sterke landbouwsector. De indiener benadrukt daarom het belang van toekomstperspectief voor de landbouw en het agrarisch loonwerk, evenals het waarborgen van de voedselvoorziening.	waarderen dat u het belang onderschrijft van het behoud van voldoende landbouwgrond voor voedselproductie en hoogwaardig uitgangsmateriaal. Uw reactie bevestigt het belang van een sterke landbouwsector als economische en maatschappelijke pijler van Flevoland.	
8.	**Cumela (#3520232)**	De indiener benadrukt dat de cumelasector onmisbaar is voor de praktische uitvoering van de ambities uit de Omgevingsvisie. De indiener constateert echter dat aanvullende eisen, verplichtingen en certificeringen bij aanbestedingen leiden tot hogere lasten en kosten, waardoor opdrachten minder toegankelijk en uitvoerbaar worden voor de aangesloten bedrijven. De indiener vraagt daarom om aanbestedingen zo in te richten dat zowel de omvang van de opdrachten als de bijbehorende voorwaarden realistisch en haalbaar zijn, zodat de sector daadwerkelijk kan bijdragen aan de uitvoering van de plannen.	"Wij danken voor de toelichting op de rol van cumelabedrijven bij de uitvoering van werkzaamheden in de fysieke leefomgeving. Bedrijven in de groen-, grond- en infrasector leveren een belangrijke bijdrage aan de uitvoering van maatschappelijke opgaven. De Omgevingsvisie Flevoland 2050 is een strategisch document op hoofdlijnen. De visie geeft richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving en vormt de basis voor verdere uitwerking in onder meer programma's, regels en projecten. Concrete keuzes over aanbestedingen, opdrachtomvang, certificeringseisen en contractvoorwaarden maken geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie. Wij begrijpen het aandachtspunt dat eisen in aanbestedingen realistisch, proportioneel en uitvoerbaar moeten zijn. Dit punt nemen wij mee als aandachtspunt	Geen wijziging

			voor de uitvoeringsfase, projectvoorbereiding en aanbestedingspraktijk. Daarbij is het van belang dat ambities uit beleid uitvoerbaar blijven en dat marktpartijen daadwerkelijk in staat zijn om bij te dragen aan de uitvoering van projecten in de fysieke leefomgeving. "	
9.	**Cumela (#3520232)**	De indiener vraagt om bij de herbestemming van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties niet alleen wonen, maar ook passende economische functies mogelijk te maken. Voormalige agrarische erven kunnen volgens de indiener geschikte vestigingsplaatsen zijn voor cumelabedrijven, vanwege hun ruimtebehoefte voor materieelstalling, nieuwbouw en buitenopslag van grond- en bouwstoffen. De indiener vraagt daarom om cumelabedrijven expliciet mee te nemen als mogelijke nieuwe invulling, waarbij ook ruimte wordt geboden aan activiteiten die bijdragen aan de circulaire economie.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat functieverandering van vrijkomende agrarische erven kan bijdragen aan de leefbaarheid van het landelijk gebied, maar dat deze moet passen bij de kenmerken van het landelijk gebied. Daarbij houden wij rekening met de effecten op omgevingskwaliteiten en met het behoud van agrarische productiemogelijkheden in de omgeving. Uw zienswijze geeft aanleiding om de tekst van de Omgevingsvisie te verduidelijken. Wij nemen op dat bij functieverandering van vrijkomende agrarische erven naast wonen ook andere passende functies kunnen worden afgewogen, waaronder agrarisch gerelateerde activitieiten of landelijk-gebiedsgebonden bedrijvigheid. Daarbij wordt per locatie beoordeeld of aard, omvang, opslagbehoefte, nieuwbouw, verkeersbewegingen,	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 Landbouw - Leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied: Functieverandering van het boerenerf kan bijdragen aan de leefbaarheid van het landelijk gebied, maar moet passen bij de kenmerken van het landelijk gebied. **Bij functieverandering van vrijkomende agrarische erven kunnen naast wonen ook andere passende functies worden afgewogen, waaronder kleinschalige, agrarisch gerelateerde activiteiten en landelijk-gebiedsgebonden bedrijvigheid.** We stellen regels op voor erftransformatie op basis van de principes voor het robuust polderraamwerk en de vijf gebiedstypen van het landelijk gebied. **Daarbij** ~~houden we rekening met effecten op~~ **wegen we de aard en omvang van de activiteit, de omgevingskwaliteit, de landschappelijke inpassing, verkeerskundige en milieueffecten,**

			milieueffecten en landschappelijke inpassing passen bij het gebiedstype en de omgevingskwaliteiten. Dit betekent niet dat ieder voormalig agrarisch erf geschikt is voor vestiging van een cumelabedrijf. Activiteiten die qua schaal, milieubelasting, verkeerskundige effecten of uitstraling thuishoren op een bedrijventerrein blijven in beginsel op bedrijventerreinen aangewezen.	**buitenopslag en nieuwbouw zorgvuldig af. Ook houden we rekening met het behoud van agrarische productiemogelijkheden in de omgeving.**
10.	**Cumela (#3520232)**	De indiener benadrukt dat cumelabedrijven door verduurzaming van hun machinepark, verwerking van reststromen, hergebruik van grond- en bouwstoffen en beperking van transportafstanden bijdragen aan lokale kringlopen en de circulaire economie. Om deze bijdrage mogelijk te maken, vraagt de indiener om bij bedrijfslocaties in zowel kernen als het landelijk gebied voldoende ruimte voor buitenopslag toe te staan en dit expliciet in de Omgevingsvisie te benoemen. Ook vraagt de indiener om eenvoudige en voortvarende vergunningprocedures voor deze activiteiten.	Wij erkennen de belangrijke bijdrage van cumelabedrijven aan de transitie naar een circulaire economie. De Omgevingsvisie biedt hiervoor ruimte door in te zetten op voldoende en passende werklocaties en op het beschermen van locaties voor hogere milieucategorieën en activiteiten die afhankelijk zijn van schaarse locatie-eigenschappen. Het expliciet toestaan van buitenopslag op individuele bedrijfslocaties past niet bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Dergelijke locaties zijn niet zonder meer van provinciaal belang. De benodigde ruimte en het bijbehorende beleid en instrumentarium worden nader afgewogen bij de uitwerking in onder meer	Geen wijziging

			omgevingsprogramma's. Deze zienswijze leidt daarom niet tot wijziging van de Omgevingsvisie.	
11.	**Cumela (#3520232)**	De indiener vraagt om blijvende aandacht voor landbouwverkeer en het grote materieel van cumelabedrijven bij mobiliteitsbeleid, infrastructurele aanpassingen en gebiedsontwikkelingen in het landelijk gebied. Hoewel de provincie hiermee volgens de indiener doorgaans al rekening houdt, is het verzoek om samen met de sector te blijven zoeken naar veilige en praktisch uitvoerbare oplossingen. Daarnaast wordt gevraagd dit belang actief uit te dragen in de samenwerking met gemeenten en Rijkswaterstaat, zodat landbouwverkeer ook op wegen van andere beheerders voldoende wordt meegewogen	In de ontwerp-Omgevingsvisie is doorstroming op provinciale wegen en verkeersveiligheid in Flevoland benoemd als provinciaal belang. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt hiermee rekening gehouden. Ook geeft de Omgevingsvisie aan dat de provincie primair verantwoordelijk is voor provinciale wegen en regionaal openbaar vervoer, en dat samenwerking met andere overheden en partners nodig is waar belangen en bevoegdheden samenkomen. Concrete afspraken over landbouwroutes, ontheffingen voor groot materieel en afstemming met gemeenten en Rijkswaterstaat worden niet in de Omgevingsvisie vastgelegd. Deze onderwerpen horen thuis in mobiliteitsbeleid, vergunningverlening en overleg met wegbeheerders. Wij nemen uw aandachtspunt daarom mee in de verdere uitwerking van mobiliteitsbeleid en zullen het belang van landbouwverkeer en groot materieel onder de aandacht blijven brengen bij relevante gebiedspartners en wegbeheerders.	Geen wijziging

12.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	De indiener vindt dat de maatschappelijke organisatie van het energiesysteem onvoldoende zichtbaar is en vraagt om energiegemeenschappen expliciet als strategische en gelijkwaardige ontwikkelpartners op te nemen. Het verzoek is om te streven naar ten minste 50% lokaal eigendom bij nieuwe grootschalige energieprojecten en deze betrokkenheid te verbreden naar energieopwekking, opslag, conversie, waterstof en collectieve warmtevoorzieningen. Daarnaast vraagt de indiener om energiegemeenschappen actief te ondersteunen met kennis, expertise, financieringsmogelijkheden en ontwikkelcapaciteit, zodat de maatschappelijke opbrengsten van de energietransitie zoveel mogelijk in Flevoland blijven.	Wij onderschrijven het belang van lokale betrokkenheid en lokaal eigendom bij de energietransitie. Wij onderschrijven ook dat de energietransitie niet uitsluitend een technische opgave is, maar ook een maatschappelijke ontwikkeling waarin inwoners en lokale initiatieven een belangrijke rol vervullen. Naar aanleiding van de zienswijze formuleren wij onze ambitie voor lokaal eigendom in de Omgevingsvisie steviger. Daarbij stimuleren wij de betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. De wijze waarop energiegemeenschappen hierbij kunnen worden betrokken en ondersteund, onder meer op het gebied van kennis, financiering en ontwikkelcapaciteit, betreft een nadere uitwerking die past binnen vervolgbeleid en uitvoering. De zienswijze wordt daarmee gedeeltelijk overgenomen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Robuust en toekomstbestendig energiesysteem: Flevoland breidt haar koploperspositie in duurzame energievoorziening uit. We zetten in op innovatie, het verhogen van leveringszekerheid en zelfvoorziening. We zorgen voor draagvlak met een energietransitie die haalbaar en betaalbaar is voor inwoners en ondernemers van Flevoland. We bieden experimenteerruimte voor innovatie. We combineren de uitbreiding van het energienetwerk met inzet op energiebesparing en de ontwikkeling van nieuwe energiedragers. **Wij onderschrijven de landelijke ambitie voor lokaal eigendom en stimuleren betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. Financiële participatie kan daarbij bijdragen aan maatschappelijk draagvlak.**
13.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	De indiener stelt dat Flevoland weliswaar voldoet aan de energieopgave tot 2030, maar richting 2050 nog een omvangrijke verduurzamingsopgave heeft. De indiener vindt het daarom onwenselijk om nieuwe grootschalige wind- en zonne-energie categorisch uit te sluiten en vraagt om een meer adaptieve formulering, waarbij deze vormen van opwek mogelijk blijven als	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing naar aanleiding van deze zienswijze zie paragraaf 2.4.

		andere duurzame oplossingen onvoldoende bijdragen. Het verzoek is om ruimte te bieden aan een breed palet van duurzame energieoplossingen en daarbij ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak, lokaal eigendom en innovatie integraal af te wegen. De genoemde percentages van circa 40% en 60% zijn in de geraadpleegde documenten niet bevestigd en verdienen daarom een afzonderlijke feitelijke controle.		
14.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	De indiener stelt voor om in hoofdstuk 2.3 Economie en energie achter “netwerken tussen overheid, onderwijs” in te voegen: “ en inwoners”	De Omgevingsvisie is tot stand gekomen met inbreng van inwoners en andere maatschappelijke partijen. De voorgestelde aanvulling verduidelijkt deze brede samenwerking en past binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie. Deze zienswijze wordt daarom overgenomen.	Geen wijziging
15.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	**Voorgestelde tekstwijziging hoofdstuk 5.5, Energie** De indiener stelt voor om aan de zes uitgangspunten voor een robuust en toekomstbestendig energiesysteem het volgende zevende uitgangspunt toe te voegen:**‘Energiegemeenschappen doen volwaardig mee in de energietransitie.’**	De ontwerp-Omgevingsvisie bevat reeds uitgangspunten voor een robuust energiesysteem en benoemt participatie en lokaal eigendom als belangrijke elementen. Het toevoegen van een afzonderlijk uitgangspunt achten wij minder passend, omdat de huidige uitgangspunten vooral betrekking hebben op de inrichting en werking van het energiesysteem. Naar aanleiding van de zienswijze formuleren wij onze ambitie voor	Geen wijziging

			lokaal eigendom in de Omgevingsvisie steviger.	
16.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	De indiener stelt voor om in hoofdstuk 5.5, onder de paragraaf 'Robuust en toekomstbestendig energiesysteem', expliciet aandacht te besteden aan de actieve betrokkenheid van inwoners. Volgens de indiener is die betrokkenheid essentieel voor een toekomst waarin duurzame energie voor alle Flevolanders tegen een eerlijke prijs en lokaal beschikbaar is. De indiener verzoekt de provincie om samen met energiegemeenschappen te zorgen voor voldoende kennis, kunde en kapitaal om deze ambitie te realiseren. Volgens de indiener sluit deze aanvulling aan bij provinciaal belang 1 over vitale gemeenschappen in onderling verbonden steden en dorpen binnen sterke leefregio's.	De betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven kan bijdragen aan draagvlak en een toekomstbestendig energiesysteem. Het opnemen van uitspraken over energieprijzen, lokale beschikbaarheid van energie en het beschikbaar stellen van kennis, kunde en kapitaal achten wij minder passend binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Deze onderdelen behoren tot verdere beleidsuitwerking en uitvoering.	Geen wijziging
17.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	**Voorgestelde tekstwijziging hoofdstuk 5.5, Energie** De indiener stelt voor om in de eerste alinea van de paragraaf**'Flexibel en slim bij elkaar organiseren van aanbod en vraag'** na**'Flevoland'** de woorden**'en Flevolanders'** toe te voegen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de betrokkenheid van Flevolanders reeds benoemd. Naar aanleiding van de zienswijze formuleren wij onze ambitie voor lokaal eigendom in de Omgevingsvisie steviger.	Geen wijziging
18.	**Energie van Flevoland (#3523404)**	De indiener verzoekt om in hoofdstuk 5.5 op te nemen dat Flevoland, in lijn met het landelijke beleid, streeft naar ten minste 50% eigendom door energiegemeenschappen van energievoorzieningen voor opwek, conversie en opslag. Daarnaast acht de	Zie beantwoording rij 12.	Zie beantwoording rij 12.

		indiener financiële participatie bij alle energieprojecten wenselijk om het maatschappelijk draagvlak te vergroten. Verder verzoekt de indiener om in hoofdstuk 6 vast te leggen dat de provincie energiegemeenschappen erkent als onmisbare schakels en strategische partners bij de uitvoering van de Omgevingsvisie. De indiener vraagt de provincie tevens om de beschikbaarheid van de benodigde kennis, kunde en financiële middelen te faciliteren, zodat energiegemeenschappen deze rol duurzaam kunnen vervullen		
19.	**ProRail (#3521683)**	De indiener wijst erop dat de bescherming van de staat en werking van de hoofdspoorweginfrastructuur tegen nadelige gevolgen van activiteiten een wettelijke taak is van de minister van Infrastructuur en Waterstaat. ProRail verzoekt als beheerconcessiehouder om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en bij ontwikkelingen rekening te houden met mogelijke negatieve gevolgen voor zowel de spoorinfrastructuur als het betreffende project. Dit vraagt volgens de indiener om voldoende afstand tot het spoor en een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp bij de varianten die in de milieueffectrapportage worden onderzocht. Daarnaast verzoekt de indiener om in de planfase rekening te houden met het beperkingengebied rondom de	Wij danken ProRail voor de zienswijze en onderschrijven het belang van een goed functionerend en toekomstbestendig spoornetwerk. De Omgevingsvisie zet in op versterking van de spoorbereikbaarheid en optimaal gebruik van het bestaande spoornetwerk. De bescherming van de hoofdspoorweginfrastructuur en het bijbehorende beperkingengebied zijn geborgd via de geldende wet- en regelgeving en worden betrokken bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen. De zienswijze geeft aanleiding om in de toelichting van de Omgevingsvisie explicieter te benoemen dat bij ontwikkelingen	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners **De provincie zet zich in voor een bereikbaar Flevoland waarin inwoners toegang hebben tot onderwijs, werk, zorg en voorzieningen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van kleinere kernen en het voorkomen van vervoersarmoede.** Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: We vinden het belangrijk dat de verschillende netwerken met

		hoofdspoorweginfrastructuur, dat is bedoeld om het functioneren en de veiligheid van het spoornetwerk te waarborgen. ProRail wil bij het vervolg worden betrokken wanneer een project mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de staat en instandhouding van de hoofdspoorweginfrastructuur of voor haar eigendommen. De indiener verzoekt om bij de ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties langs het spoor voldoende ruimte te behouden voor toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk. Daarnaast vraagt de indiener om de omgevingseffecten van het spoor op deze locaties te beperken door voldoende afstand tot het spoor aan te houden en te zorgen voor een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp.	nabij spoorinfrastructuur rekening wordt gehouden met veiligheid, beheer, onderhoud en toekomstige ontwikkelmogelijkheden van het spoor. Voor het overige leidt deze zienswijze niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.	multimodale knooppunten goed op elkaar aan sluiten en dat de reistijden tussen onze sterke leefregio's en kernen acceptabel blijven. Waar nodig investeren we **hiervoor** in OV- en weginfrastructuur. **Een toekomstbestendig mobiliteitssysteem vraagt niet alleen om sterke weg-, spoor- en OV-verbindingen, maar ook om hoogwaardige regionale (koele) fietsverbindingen en multimodale hubs. Daarom zetten wij in op de ontwikkeling van doorfiets- en/of hoogwaardige fietsroutes snelfietsroutes, overstappunten en een fijnmazig netwerk, zodat inwoners en bezoekers zich efficiënt en comfortabel kunnen verplaatsen.** ~~door fiets routes, stallings voorzieningen,~~ ~~- mobiliteits hubs en locaties voor deel mobiliteit,~~ -**Hierbij hanteren we** een digitale 'basis-op-orde' **als** uitgangspunt. Hiermee versterken we de toegankelijkheid en kwaliteit van reisinformatie. **Bij ontwikkelingen nabij spoorinfrastructuur wordt rekening gehouden met de veiligheid, het beheer, onderhoud en toekomstige ontwikkelmogelijkheden van het spoor, zodat de bereikbaarheid van Flevoland ook op lange termijn gewaarborgd blijft.**

20.	**ProRail (#3521683**	De indiener herkent in de visie ontwikkelingen in de richting van het spoor die samenhangen met het bestaande en beoogde onderhoud, gebruik en de vernieuwing van de spoorinfrastructuur. ProRail wijst erop dat bouwen boven of op de hoofdspoorweginfrastructuur vergunningplichtig is, privaatrechtelijke toestemming van ProRail vereist en tot haar exclusieve bevoegdheid behoort. Aan de vergunning en toestemming kunnen voorschriften worden verbonden om nadelige gevolgen voor de staat en werking van de hoofdspoorwegen en toekomstige uitbreidingen daarvan te voorkomen.	De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat geen uitwerking van vergunningprocedures of privaatrechtelijke bevoegdheden. Om die reden geeft deze zienswijze geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsvisie. De belangen van het spoor worden betrokken bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen en projecten nabij spoorinfrastructuur.	Geen wijziging
21.	**ProRail (#3521683**	De indiener waardeert de goede en nauwe samenwerking en benadrukt dat vroegtijdige afstemming essentieel blijft. Volgens ProRail verdient dit bij MIRT-opgaven extra aandacht, omdat de formele besluitvorming daar plaatsvindt in het overleg tussen het Rijk en de regio	Wij onderschrijven het belang van vroegtijdige afstemming bij ruimtelijke ontwikkelingen en grote bereikbaarheidsopgaven. De uitvoering van de Omgevingsvisie vindt plaats in nauwe samenwerking met medeoverheden en andere betrokken partners. Bij toekomstige MIRT-opgaven blijven wij inzetten op een goede samenwerking met ProRail en andere betrokken partijen.	Geen wijziging
22.	**ProRail (#3521683**	De indiener wijst op de mogelijke gevolgen van aanpassingen aan het water- en bodemsysteem voor de spoorinfrastructuur. Veranderingen in de bodemwaterstand, waterberging en het waterpeil nabij het spoor, evenals grondroerende werkzaamheden, kunnen volgens ProRail van invloed zijn op het spoor. De indiener verzoekt daarom om	Wij herkennen het belang van een zorgvuldige afstemming bij ingrepen in het bodem- en watersysteem. De Omgevingsvisie is een strategische en integrale visie waarin de samenhang tussen verschillende opgaven en functies centraal staat. De concrete effecten van maatregelen worden bij de verdere	Geen wijziging

		voorgenomen ingrepen vroegtijdig, bij voorkeur al in de onderzoeksfase, met ProRail af te stemmen.	uitwerking en uitvoering nader afgewogen. Daarbij werken wij graag samen met ProRail en andere betrokken partners. Deze zienswijze leidt daarom niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
23.	**ProRail (#3521683**	De indiener onderschrijft de provinciale ambities om de woon-werkbalans te verbeteren en de economische motor te versterken. ProRail waardeert in het bijzonder de inzet op hogere dichtheden en functiemenging rond OV-knooppunten en stations, omdat deze bijdragen aan een efficiënt gebruik van het spoor. De indiener verzoekt om bij deze ontwikkelingen de Ruimtelijke Strategie van ProRail, inclusief de afwegingskaders voor bouwen boven en naast het spoor, in acht te nemen. Daarnaast vraagt de indiener om stationsentrees op afstand zichtbaar te houden en rond stations voldoende ruimte te behouden voor huidige en toekomstige ketenvoorzieningen.	Wij waarderen de steun van ProRail voor onze inzet op hogere dichtheden en functiemenging rondom OV-knooppunten. De Omgevingsvisie zet reeds in op het beter benutten van bestaande infrastructuur en de potentie van stationsomgevingen voor wonen, werken en voorzieningen. De aandachtspunten die ProRail meegeeft voor de inrichting en toekomstige ontwikkeling van stationsomgevingen zien wij als waardevolle input voor de nadere uitwerking. Bij concrete ontwikkelingen rond stations willen wij hierover graag gezamenlijk met ProRail nadenken, zodat de ontwikkeling van de stationsomgeving en het functioneren van het station en spoor in samenhang worden bezien.	Geen wijziging
24.	**ProRail (#3521683**	De indiener verzoekt om de bestaande bestuurlijke afspraken en lopende onderzoeken rond de Metro IJmeerverbinding expliciet in de visie op te nemen. Volgens ProRail vormt het in het BO MIRT 2022 vastgestelde Multimodaal Toekomstbeeld het kader voor toekomstige MIRT-onderzoeken en verkenningen.	De Omgevingsvisie beschouwt de IJmeerverbinding in samenhang met de verstedelijkings-, woningbouw- en bereikbaarheidsopgaven van Almere, Flevoland en de omliggende stedelijke regio's. De bereikbaarheid en ontwikkelruimte	Geen wijziging

		Binnen dit toekomstbeeld maakt de Metro IJmeerverbinding, via twee tracévarianten door Almere Pampus en met een mogelijke verlenging richting Almere Oosterwold, deel uit van de ontwikkelruimte voor het toekomstige OV-netwerk. De indiener geeft aan dat de verbinding bijdraagt aan een stapsgewijze ontvlechting van het openbaarvervoersysteem. Door sprinterverbindingen gedeeltelijk te vervangen door metroverbindingen kan volgens de indiener op het spoorwegnet ruimte ontstaan voor intercity- en sneltreinen. Dit kan mogelijkheden bieden voor snellere en frequentere treinverbindingen tussen Flevoland en onder meer Amsterdam, Utrecht en Zwolle. Daarnaast wijst de indiener op de lopende verkenning naar de financieringsmogelijkheden voor de Metro IJmeerverbinding en op de benoeming ervan als structuurversterkend project voor de MRA in relatie tot de omvangrijke woningbouwopgave in Flevoland. Volgens ProRail geeft dit de feitelijke status en het belang van de verbinding weer en onderstreept het de relevantie van eerdere en lopende verkenningen voor de spoorinfrastructuur.	van Flevoland hangen nadrukkelijk samen met keuzes over toekomstige infrastructuur, waaronder de IJmeerverbinding. Het in de Omgevingsvisie opgenomen voorkeurstracé geeft de provinciale voorkeur en het vertrekpunt voor verdere gesprekken over de IJmeerverbinding weer. Wij zien daarom geen aanleiding om de aanduiding ‘voorkeurstracé’ te wijzigen in ‘voorlopig tracé’. De verdere uitwerking en besluitvorming over de verbinding vindt plaats in de daarvoor bestemde vervolgprocessen.	
25.	**ProRail (#3521683**	De indiener stelt dat voor de Stichtse Lijn op korte termijn verbetering van het openbaar vervoer per bus het meest voor de hand ligt. Volgens ProRail maakt een volwaardige intercityverbinding op dit traject geen deel uit van haar	Wij herkennen dat verbetering van het openbaar vervoer tussen Flevoland en Utrecht op korte termijn waarschijnlijk eerder via hoogwaardige busverbindingen dan via een nieuwe spoorverbinding	Geen wijziging

		netwerkconcepten of toekomstvisies. De indiener verzoekt daarom om in de visie voor de Stichtse Lijn een busverbinding op te nemen in plaats van een treinverbinding.	gerealiseerd kan worden. Tegelijkertijd heeft de Omgevingsvisie een horizon tot 2050 en beschrijft zij een strategisch toekomstbeeld voor de bereikbaarheid van Flevoland. Wij zien daarom geen aanleiding om de Stichtse Lijn als mogelijke toekomstige ontwikkelrichting uit de Omgevingsvisie te verwijderen.	
26.	**ProRail (#3521683)**	De indiener beschouwt het verminderen van de autoafhankelijkheid door versterking van het openbaar vervoer en het stimuleren van een modal shift als een gezamenlijke opgave. ProRail denkt graag mee over de wijze waarop deze modal shift kan worden gerealiseerd, waarbij de ketenbereikbaarheid centraal staat en het spoor de ruggengraat vormt van de OV-bereikbaarheid.	Dank voor het aanbod. We betrekken ProRail graag bij de verdere uitvoering.	Geen wijziging
27.	**ProRail (#3521683)**	De indiener geeft aan dat ProRail voor de komende jaren, op basis van de bereikbaarheidskeuzes van het ministerie, geen opdracht voorziet voor verder onderzoek naar of planvoorbereiding van de Lelylijn.	De Omgevingsvisie heeft een langetermijnhorizon tot 2050 en beschrijft strategische ontwikkelrichtingen voor Flevoland. Vanuit dat perspectief blijft de Lelylijn een belangrijke ontwikkeling voor de toekomstige nationale en regionale bereikbaarheid van de provincie. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding de Omgevingsvisie inhoudelijk te wijzigen. Wel nemen wij kennis van de door ProRail geschetste actuele stand van zaken.	Geen wijziging

28.	**ProRail (#3521683)**	De indiener vraagt aandacht voor een goede OV-bereikbaarheid van nieuwe ontwikkelingen in Zeewolde en Oosterwold, waaronder de nieuwe kazerne. ProRail wil de lopende gesprekken met de provincie over de OV-ontsluiting van deze ontwikkelingen graag voortzetten.	Wij onderschrijven het belang van een goede openbaarvervoerbereikbaarheid van nieuwe ontwikkelingen, waaronder de kazerne. De bus kan hier ook een belangrijke rol in spelen. Deze zienswijze sluit aan bij de bestaande koers van de Omgevingsvisie en geeft daarom geen directe aanleiding tot wijziging van de visie. We betrekken ProRail graag bij de verdere uitwerking als het gaat om gebiedsontwikkelingen.	Geen wijziging
29.	**ProRail (#3521683)**	De indiener herkent de provinciale ambitie om het energienetwerk te verduurzamen en vraagt daarbij aandacht voor energie-infrastructuur die het spoor kruist of nadert. ProRail wijst erop dat bij tracékeuzes rekening moet worden gehouden met zwerfstromen vanuit het spoor, die negatieve invloed kunnen hebben op elektriciteitsnetwerken. De indiener verzoekt daarom om ProRail vroegtijdig te betrekken bij de verdere uitwerking en ruimtelijke inpassing van deze netwerken.	De Omgevingsvisie zet in op een toekomstbestendig energiesysteem, waarbij verschillende ruimtelijke opgaven in samenhang worden beschouwd. De technische uitwerking van tracékeuzes en de beoordeling van mogelijke effecten, zoals beïnvloeding van infrastructuursystemen, vindt plaats in de verdere planuitwerking en uitvoering. Daarin werken we graag met u samen.	Geen wijziging
30.	**ProRail (#3521683)**	De indiener benadrukt dat goede toegang tot het spoor voor beheer en onderhoud een blijvende randvoorwaarde is. ProRail vraagt daarom bij bebouwing nabij het spoor voldoende ruimte te behouden voor regulier onderhoud, werkterreinen en de inzet van railgebonden voertuigen. Het behoud of de uitbreiding van railinzetplaatsen vraagt volgens de indiener	Doordat er in Flevoland geen overwegen zijn, is het aantal Railinzetplaatsen beperkt en kan hier niet efficiënt gebruik van worden gemaakt. Wij denken daarover graag met u mee. De Omgevingsvisie beschrijft bovendien de strategische koers op hoofdlijnen en is niet bedoeld om	Geen wijziging

		om vroegtijdige en nauwe afstemming met gemeenten en bewoners, waarbij de provincie een ondersteunende en coördinerende rol kan vervullen. Deze inbreng sluit aan bij de visie, waarin spoorlijnen en ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang worden beschouwd. Het betreft vooral een uitvoeringsaspect dat bij gebiedsontwikkelingen en planvorming nader moet worden geborgd. Het advies is daarom om dit aandachtspunt in de visie kort als ruimtelijk principe te benoemen en verder uit te werken in vervolgprogramma's en gebiedsprocesse	specifieke beheerlocaties, railinzetplaatsen, werkterreinen of operationele afspraken over spooronderhoud vast te leggen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
31.	**ProRail (#3521683)**	De indiener wijst erop dat het spoor door Flevoland ook een secundaire goederenverbinding is. Bij ruimtelijke ontwikkelingen nabij het spoor moet daarom rekening worden gehouden met mogelijk goederenvervoer en de regels en afstandseisen van het Basisnet. De indiener verzoekt deze randvoorwaarden expliciet mee te nemen.	Wij onderschrijven het belang van een goed functionerend spoor, inclusief de randvoorwaarden die nodig zijn voor beheer, onderhoud en instandhouding van de spoorinfrastructuur. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang rekening te houden met bestaande vitale infrastructuur en de ruimte die nodig is voor het duurzaam functioneren daarvan. Uw zienswijze geeft aanleiding om in hoofdstuk 5.4 mobiliteit het Spoorgoederenvervoer verder uit te werken onder 'ontwikkeling A27/A6-zone als Europese goederenvervoercorridor'.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Ontwikkeling A27/A6-zone als Europese goederenvervoercorridor: We onderzoeken samen met andere provincies en het Rijk hoe we de A27/A6-zone kunnen ontwikkelen tot een Europese goederenvervoercorridor die Flevoland via de noordelijke en oostelijke provincies met het buitenland verbindt. **In dit kader werkt Flevoland samen met de provincies Groningen, Fryslân, Drenthe, Overijssel en Utrecht aan de Goederencorridor Noord-Oost Nederland (CNO). Deze multimodale corridor verbindt Noordoost-Nederland via weg, spoor en water met nationale en Europese logistieke netwerken en draagt bij aan een robuust, duurzaam en toekomstbestendig goederenvervoerssysteem.**

32.	**ProRail (#3521683)**	De indiener verzoekt om bij bebouwing rond onderstations en relaiskasten voldoende afstand te houden en deze voorzieningen bereikbaar te houden voor onderhouds- en hulpdiensten. De indiener vraagt daarbij om een vrije afstand van vijf meter vanaf de gevel en om overbouwen, onderbouwen of overkragen te voorkomen.	Wij onderschrijven het belang van een goed functionerende spoorinfrastructuur en de voorzieningen die daarvoor noodzakelijk zijn, zoals energievoorzieningen en technische installaties. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang rekening te houden met de bereikbaarheid, instandhouding en het functioneren van vitale infrastructuur. U heeft eerder in uw zienswijze ons ook verzocht hier explicieter rekening mee te houden. In de Omgevingsvisie is opgenomen dat bij ontwikkelingen nabij spoorinfrastructuur rekening wordt gehouden met veiligheid, beheer, onderhoud en toekomstige ontwikkelmogelijkheden van het spoor. De specifieke afstandseisen en technische voorwaarden die gelden voor spoorvoorzieningen worden betrokken bij de verdere uitwerking in regelgeving, vergunningverlening en projectbesluiten en worden daarom niet opgenomen in de Omgevingsvisie	Geen wijziging
33.	**ProRail (#3521683)**	De indiener verzoekt om bij planontwikkelingen de zichtlijnen naar de hoofdingang van het station te behouden, zodat het station goed vindbaar blijft.	Wij begrijpen het belang dat ProRail hecht aan goede zichtlijnen naar de hoofdingang van stations. De Omgevingsvisie bevat de strategische keuzes en uitgangspunten voor de	Geen wijziging

			ontwikkeling van Flevoland en gaat niet in op dit niveau van inrichting van afzonderlijke stationsomgevingen. Dergelijke aandachtspunten kunnen worden betrokken bij de nadere planvorming en uitwerking van stationsomgevingen in samenwerkingen met u en de gemeenten. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
34.	**ProRail (#3521683)**	De indiener wijst erop dat voor het gebruik van gronden of percelen in eigendom of beheer bij ProRail schriftelijke toestemming nodig is. Dit geldt ook voor percelen van derden waarop de indiener bestaande rechten heeft.	Wij nemen kennis van het feit dat voor het gebruik van gronden en percelen in eigendom of beheer van ProRail, evenals voor bestaande rechten van ProRail op gronden van derden, toestemming van ProRail vereist kan zijn. Deze rechten zijn reeds geborgd via de geldende wet- en regelgeving en blijven onverminderd van kracht. De Omgevingsvisie betreft een strategisch beleidsdocument en bevat geen regeling van eigendomsverhoudingen of privaatrechtelijke rechten. Om die reden geeft deze zienswijze geen aanleiding tot wijziging van de Omgevingsvisie	Geen wijziging
35.	**ProRail (#3521683)**	De indiener verzoekt om bij ontwikkelingen nabij het spoor zorgvuldig rekening te houden met externe veiligheid, geluid, trillingen, overwegveiligheid, waterpeil en stabiliteit, windhinder, schaduwwerking en reflectie van zonnepanelen en	Wij danken ProRail voor deze zienswijze. Wij onderschrijven dat bij ontwikkelingen nabij spoorcorridors rekening moet worden gehouden met de effecten van het spoor op de leefomgeving.	Geen wijziging

		zonneparken. Eventuele nadelige effecten moeten worden gemitigeerd. .	Veiligheid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit vormen belangrijke uitgangspunten bij ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland. In hoofdstuk 5.8 van de Omgevingsvisie zijn hiervoor op strategisch niveau al doelen en ambities opgenomen voor een veilige, schone en gezonde leefomgeving en een goede milieukwaliteit. De door ProRail genoemde aspecten zijn relevant bij de verdere uitwerking en uitvoering en zullen daarbij, voor zover van toepassing, worden betrokken. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
36.	**ProRail (#3521683)**	De indiener wijst op de ontwerp- en vormgevingskennis van Bureau Spoorbouwmeester en verzoekt om bij de verdere uitwerking van de visie waar mogelijk gebruik te maken van het Spoorbeeld.	Bedankt voor het aan bod	Geen wijziging
37.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener maakt gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. De indiener waardeert de integrale en toekomstgerichte visie op een gezonde, leefbare, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.	Dank u voor uw zienswijze en het vertrouwen dat u uitspreekt in de richting van de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij waarderen uw betrokkenheid en nemen uw inbreng zorgvuldig mee in de verdere afweging.	Geen wijziging

38.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener verzoekt om de maatschappelijke betekenis van sport en bewegen expliciet in de Omgevingsvisie te verankeren. Sport en bewegen dragen volgens de indiener bij aan gezondheid, leefbaarheid, sociale cohesie, participatie en brede welvaart. Daarbij vraagt de indiener aandacht voor het versterken van de sportinfrastructuur als onderdeel van vitale leefregio's. Deze inbreng sluit aan bij de visie en het OER, waarin een gezonde leefomgeving, beweging en bereikbare sportvoorzieningen al worden benoemd De indiener verzoekt om sport en bewegen als volwaardige ruimtelijke opgave in de Omgevingsvisie te positioneren. Dit vraagt om bewuste keuzes voor sportvoorzieningen, beweegroutes en een toegankelijke openbare ruimte. De indiener constateert dat sport en bewegen nauwelijks terugkomen in de Ontwerp-Omgevingsvisie en het OER, terwijl zij bijdragen aan gezondheid, leefbaarheid en brede welvaart. De indiener adviseert sport en bewegen te erkennen als integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet voldoende ruimte zijn voor sport, bewegen, spelen, ontmoeten en actieve mobiliteit. Daarnaast adviseert de indiener sport en bewegen expliciet te verbinden aan de aantrekkelijkheid van Flevoland als woon-, werk- en vestigingsprovincie. Een	Wij onderschrijven dat sport en bewegen bijdragen aan gezondheid, leefbaarheid, ontmoeting, participatie, de regionale economie en sociale samenhang. In de Omgevingsvisie zijn sport en bewegen integraal betrokken bij sterke leefregio's, maatschappelijke voorzieningen, bereikbaarheid, een gezonde leefomgeving, het beleefbare buitengebied en brede welvaart. De visie zet daarbij in op goed bereikbare voorzieningen en een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, ontspannen, sporten en recreëren. Daarnaast hebben uw en andere zienswijzen over het voorzieningenniveau en recreatie op een paar plekken geleid tot een explicietere verankering hiervan. Deze zienswijze geeft daarnaast aanleiding tot een beperkte tekstuele verduidelijking, zodat de betekenis van sport en bewegen binnen de fysieke leefomgeving herkenbaarder wordt gemaakt. Zij leidt niet tot een afzonderlijk provinciaal belang of een verdere uitwerking van afzonderlijke voorzieningen. De bestaande provinciale belangen bieden voldoende ruimte om deze onderwerpen bij ruimtelijke ontwikkelingen mee te wegen. De nadere uitwerking vindt plaats in	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's - principes: Bereikbare voorzieningen **Bij de ontwikkeling van leefregio's wordt rekening gehouden met voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, sport en bewegen, ontmoeting, recreatie, en kunst en cultuur passend bij de groei van inwoners en voorzieningen.** We ondersteunen de gemeenten zodat elke kern in de leefregio's beschikt over een goed aanbod van dagelijkse voorzieningen. Bovenlokale voorzieningen zijn bereikbaar in de vijf leefregio's.

		toegankelijke sport- en beweeginfrastructuur bevordert gezondheid, sociale samenhang en vitaliteit en draagt bij aan de maatschappelijke en economische ontwikkeling van Flevoland.	programma's en, waar het lokale voorzieningen betreft, primair op gemeentelijk niveau. Dit past bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie.	
39.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener adviseert de woningbouwopgave te verbinden aan voldoende ruimte voor sport, spelen, bewegen en recreatie. Deze voorzieningen moeten vanaf het begin als basisvoorzieningen worden meegenomen in nieuwe woongebieden, zodat gezonde, leefbare en toekomstbestendige wijken ontstaan.	Wij onderschrijven dat de woningbouwopgave niet uitsluitend betrekking heeft op het realiseren van woningen, maar ook vraagt om passende voorzieningen en een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Sport- en beweegvoorzieningen kunnen daaraan een belangrijke bijdrage leveren doordat zij gezondheid, ontmoeting, leefbaarheid en sociale samenhang ondersteunen. De zienswijze geeft aanleiding om in de beschrijving van de ontwikkeling van voorzieningen explicieter te verwoorden dat de groei van het aantal inwoners gepaard gaat met een behoefte aan ruimte voor maatschappelijke voorzieningen. Wij zien echter geen aanleiding om binnen de Omgevingsvisie concrete normen of programmering voor sportvoorzieningen op te nemen. De Omgevingsvisie is een strategisch kader; verdere uitwerking van voorzieningen vindt plaats in vervolgbeleid en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 wonen en samenleving - voorzieningen op peil in leefregio's: Voorzieningenniveau op peil in leefregio's In elke leefregio hoort een bijpassend voorzieningenniveau. **De groei van het aantal inwoners in de leefregio's vraagt naast voldoende woningen ook om een passende ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen.** We zetten in op dat elke kern beschikt over een goed aanbod van dagelijkse voorzieningen zoals winkels, onder wijs, recreatief groen, sport, **horeca** en zorg, die goed bereikbaar zijn.

40.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener adviseert de beweegvriendelijke leefomgeving als ontwerpprincipe op te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door lopen, fietsen, sporten, spelen, groen en ontmoeting integraal mee te nemen, worden gezondheid, bereikbaarheid, sociale samenhang en leefkwaliteit bevorderd. Daarbij kunnen de RIVM-vuistregels als richtinggevend kader dienen.	Een beweegvriendelijke leefomgeving draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid, sociale samenhang, verkeersveiligheid, toegankelijkheid en brede welvaart. De Ontwerp-Omgevingsvisie bevat al uitgangspunten voor een gezonde leefomgeving, vitale gemeenschappen, goede fietsverbindingen en een toegankelijk en beleefbaar buitengebied in zowel hoofdstuk 4.2, hoofdstuk 4.4 en hoofdstuk 5.2. Uw zienswijze en andere zienswijzen hebben daarnaast bijgedragen aan een aantal tekstuele aanvullingen op dit onderwerp. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie hierop verder aan te passen. De RIVM-vuistregels worden niet als bindende ruimtelijke normen in de Omgevingsvisie opgenomen. Zij kunnen wel als kennisbasis en richtinggevend afwegingskader worden betrokken bij gebiedsontwikkelingen, programma’s en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Geen wijziging

41.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener adviseert sportverenigingen, sportaccommodaties en sportparken te erkennen als maatschappelijke basisinfrastructuur en deze mee te nemen in ruimtelijke afwegingen en gebiedsontwikkelingen. Bestaande voorzieningen moeten behouden en toekomstbestendig ontwikkeld worden, zodat zij kunnen meegroeien met de bevolking. Daarnaast adviseert de indiener sport en bewegen te verankeren in sterke leefregio's, regionale programmering, monitoring en uitvoering. Iedere leefregio moet beschikken over een passend, toegankelijk en bereikbaar aanbod van sport- en beweegvoorzieningen, afgestemd op de groei en behoeften van de regio.	Zie rij 39 voor de beantwoording.	Zie rij 39 voor de tekstuele aanpassing.
42.	**Sportservice Flevoland en NOC*NSF(#3521662)**	De indiener adviseert sport- en beweegvoorzieningen op te nemen in de Flevolandse voorzieningenmonitor en per leefregio een sport- en beweegruimtekaart of uitvoeringsagenda op te stellen. Daarmee kan de toekomstige behoefte en ruimtelijke sturing inzichtelijk worden gemaakt. De indiener verzoekt sport en bewegen als volwaardige ruimtelijke opgave expliciet te verankeren in de definitieve Omgevingsvisie Flevoland 2050, zodat voorzieningen en netwerken tijdig en integraal worden meegenomen in beleid en gebiedsontwikkeling.	Wij zien geen aanleiding om specifieke monitoringsinstrumenten, kaarten of uitvoeringsagenda's op te nemen in de Omgevingsvisie zelf. De Omgevingsvisie heeft een strategisch karakter. De verdere invulling van monitoring, evaluatie en programma's vindt plaats in de uitvoeringsfase. Daarbij kan de door u aangedragen informatie worden betrokken"	Geen wijziging
43.	**Nederlandse Fruittelers**	De indiener spreekt waardering uit voor de Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 en de samenwerking met de	Dank voor uw waardering voor de ontwerp Omgevingsvisie Flevoland 2050 en voor uw betrokkenheid. Wij	Geen wijziging

	Organisatie (#3522076)	landbouwsector. Deze aanpak biedt een goede basis voor een toekomstbestendig landelijk gebied met ruimte voor een sterke fruitteelt. De indiener vraagt daarbij aandacht voor enkele zorgen en kritische aandachtspunten.	waarderen de positieve woorden over de samenwerking met de landbouwsector en nemen uw aandachtspunten en zorgen zorgvuldig mee in de verdere afweging.	
44.	**Nederlandse Fruittelers Organisatie (#3522076)**	De indiener constateert dat de fruitteelt niet expliciet in de visie wordt genoemd. De indiener verzoekt de fruitteelt op te nemen als volwaardig onderdeel van de Flevolandse land- en tuinbouw en zichtbaar te maken in de ambities en keuzes, vanwege haar bijdrage aan gezonde voeding, werkgelegenheid, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit. De indiener adviseert de fruitteelt te verbinden aan een gezonde leefomgeving, regionale voedselproductie en bewustwording. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie om samen met gemeenten en maatschappelijke instellingen de consumptie van lokaal fruit te stimuleren en Flevoland te positioneren als regio waarin lokaal voedsel centraal staat.	Wij onderschrijven dat de Flevolandse landbouw bestaat uit verschillende deelsectoren die gezamenlijk bijdragen aan de voedselproductie, economie en kwaliteit van het landschap. Hoewel de fruitteelt in de ontwerp-Omgevingsvisie niet afzonderlijk wordt benoemd, maakt deze onderdeel uit van de bredere land- en tuinbouwsector waarop de visie betrekking heeft en deze terminologie wordt gebruikt. Deze zienswijze geeft aanleiding om de tekst in hoofdstuk 5.10 Landbouw te verduidelijken. In de inleidende beschrijving van de landbouwsector wordt expliciet opgenomen dat de Flevolandse landbouw verschillende vormen van voedselproductie omvat, waaronder akkerbouw, veehouderij, groente- en fruitteelt en tuinbouw. Hiermee wordt beter zichtbaar gemaakt dat de provincie de volle breedte van de agrarische sector erkent en waardeert.	Hoofdstuk 5.10 Landbouw, bij de inleidende passage over landbouw, voedselproductie en hoogwaardig uitgangsmateriaal. Nieuwe toevoeging: De Flevolandse landbouw omvat verschillende vormen van voedselproductie, waaronder akkerbouw, veehouderij, tuinbouw zoals groente- en fruitteelt. Deze brede agrarische sector blijft van groot belang voor voedselzekerheid en het Flevolandse landschap.

45.	**Nederlandse Fruittelers Organisatie (#3522076)**	De indiener vraagt om terughoudendheid bij aanvullende zoneringen en het stapelen van regels. De effecten op bestaande rechten en de bedrijfsruimte van fruittelers moeten integraal in beeld worden gebracht, omdat fruitteelt kapitaalintensief en meerjarig is. Ook verzoekt de indiener de sector actief te betrekken bij gebiedsgerichte uitwerkingen.	Wij begrijpen uw zorg dat de combinatie van functies zoals natuur, water, energie en landbouw kan leiden tot stapeling van zones, ruimtelijke claims en beperkingen. De Omgevingsvisie maakt ruimtelijke keuzes op strategisch niveau. Daarbij worden functies en belangen in samenhang afgewogen. In de visie is opgenomen dat gebiedsuitwerkingen nader worden ingevuld via een gebiedsgerichte aanpak met partners. Ook is vastgelegd dat bij functiewijziging van landbouwgrond een zorgvuldige afweging en motivering nodig is (Hoofdstuk 5.10 'Landbouw'). Voor zover u vraagt om te garanderen dat er geen enkele impact ontstaat op bestaande ondernemersruimte of verworven rechten, merken wij op dat de Omgevingsvisie daarvoor niet het instrument is. Eventuele juridische doorwerking vindt plaats via nadere besluiten en instrumenten, waarbij de daarvoor geldende procedures en belangenafwegingen worden gevolgd.	Geen wijziging
46.	**Nederlandse Fruittelers Organisatie (#3522076)**	De indiener vraagt om de bijdrage van de fruitteelt aan bodemkwaliteit, efficiënt watergebruik en klimaatbestendigheid expliciet te erkennen. Ook verzoekt de indiener de sector te betrekken bij de	De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de ambities voor water, bodem en landbouw en richt zich daarbij op de agrarische sector als geheel. De provincie maakt in de	Hoofdstuk 5.10 Landbouw, bij de inleidende passage over landbouw, voedselproductie en hoogwaardig uitgangsmateriaal. Nieuwe toevoeging:

		verdere beleidsuitwerking en financiële ruimte te bieden voor een innovatie-adoptieprogramma.	visie geen onderscheid naar afzonderlijke landbouwsectoren waar het gaat om beleidskeuzes, betrokkenheid bij verdere uitwerking of de inzet van specifieke financiële instrumenten. Wel geeft deze zienswijze aanleiding om de beschrijving van de Flevolandse landbouwsector in hoofdstuk 5.10 te verduidelijken. Daar wordt expliciet opgenomen dat de Flevolandse landbouw verschillende vormen van voedselproductie omvat, waaronder akkerbouw, veehouderij, groente- en fruitteelt en tuinbouw. Hiermee wordt de fruitteelt nadrukkelijk herkenbaar als onderdeel van de bredere agrarische sector. Het verzoek om de fruitteeltsector specifiek te betrekken bij de verdere uitwerking van beleid voor water en bodem en om financiële ruimte te reserveren voor een innovatie-adoptieprogramma beschouwen wij als onderwerpen die thuishoren in de nadere beleidsontwikkeling, programma's en uitvoering. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de strategische kaders, maar bevat geen sectorspecifieke uitvoeringsafspraken of subsidieregelingen.	De Flevolandse landbouw omvat verschillende vormen van voedselproductie, waaronder akkerbouw, veehouderij, tuinbouw zoals groente- en fruitteelt. Deze brede agrarische sector blijft van groot belang voor voedselzekerheid en het Flevolandse landschap.

47.	**Nederlandse Fruittelers Organisatie (#3522076)**	De indiener vraagt om duidelijkheid over de rol van de provincie, stabiel beleid en voldoende ruimte voor fruittelers om langdurig te ondernemen en te investeren. Dit is volgens de indiener noodzakelijk vanwege het meerjarige karakter van de fruitteelt.	De Omgevingsvisie biedt richting voor de ontwikkeling van Flevoland op de lange termijn en beoogt daarmee een stabiel perspectief te schetsen voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Tegelijkertijd moet de provincie kunnen inspelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Uw zienswijze geeft wel aanleiding om in de paragraaf over gebiedsontwikkeling explicieter te benoemen dat bij gebiedsgerichte uitwerkingen rekening wordt gehouden met bestaande agrarische bedrijfsvoering, langjarige investeringen en meerjarige teelten. Op deze manier werken wij samen met gebiedspartners aan uitvoerbare en gebiedsspecifieke keuzes, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met bestaande economische waarden en toekomstperspectieven van agrarische ondernemingen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.11 Gebiedsontwikkeling - Gebiedsgericht werken in het landelijk gebied: De provincie werkt de doelen per regio uit ten behoeve van een gebiedsgerichte aanpak en doelsturing in de inrichting, het gebruik en het beheer door gebiedspartijen. **Bij deze gebiedsgerichte uitwerkingen wegen we de gevolgen voor de bestaande agrarische bedrijfsvoering, waaronder langjarige investeringen en meerjarige teelten, mee.** Zo wordt het voor bijvoorbeeld agrarische ondernemers en terreinbeherende organisaties duidelijk wat van hen wordt verlangd en kunnen zij zelf bepalen hoe zij daar invulling aan geven.
48.	**Nederlandse Fruittelers Organisatie (#3522076**	De indiener verzoekt de provincie zich actief als ambassadeur van de land- en tuinbouwsector in te zetten, ook binnen IPO-verband. Daarbij vraagt de indiener aandacht voor voedselproductie, langjarige duidelijkheid, terughoudendheid bij het stapelen van ambities en samenwerking met andere provincies en partners. De indiener is bereid hieraan bij te dragen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie zetten wij al in op versterking van de Flevolandse land en tuinbouw, waarin alle deelsectoren zijn inbegrepen. We werken hierbij nauw samen met het Landbouw Collectief Flevoland waarin de verschillende sectoren zijn verenigd. Samen streven we naar een toekomstbestendige	Geen wijziging

			landbouw- en voedselketen, samenwerking en regie binnen het innovatieve economische ecosysteem agritech en profilering van Flevoland als innovatieve voedselregio. Ook bevat de visie uitgangspunten voor zorgvuldig omgaan met landbouwgrond en voor toekomstbestendige landbouw. Voor zover uw verzoek ziet op het onder de aandacht brengen van deze punten in IPO-verband en samenwerking met andere provincies, merken wij op dat dit vooral past binnen bestuurlijke samenwerking en vervolgbeleid. De Omgevingsvisie is daarvoor niet het uitvoeringsinstrument, maar biedt wel het strategische kader waarbinnen deze inzet kan plaatsvinden.	
49.	**VanWestreenen (#3522081)**	De indiener verzoekt om duidelijkheid over de gevolgen van het MITC voor bestaande en toekomstige functies op het perceel. Daarbij moet worden aangegeven welke ontwikkelingen het MITC kunnen belemmeren, voor welk gebied beperkingen gelden en welke beoordelingscriteria worden toegepast. Ook vraagt de indiener om toelichting op de afweging tussen de bescherming van de test- en oefenruimte en de stimulering van recreatie en natuurbeleving in het multifunctionele landbouwrandgebied. Hierbij moet duidelijk worden welke ontwikkelingsruimte	Bedankt voor u zienswijze. U vraagt om nader te motiveren hoe de doelstellingen voor recreatieve ontwikkeling binnen multifunctionele landbouwrandgebieden zich verhouden tot de bescherming van de test- en oefenmogelijkheden van het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum. Daarbij vraagt u om duidelijkheid over de vraag welke ontwikkelingen als belemmerend worden beschouwd, binnen welk gebied de beoordeling plaatsvindt,	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – gebiedsuitwerkingen: Het MITC levert een essentiële bijdrage aan de innovatieve economische ecosystemen slimme mobiliteit en hightech door zijn unieke test- en experimenteercapaciteit. **Het is van (inter)nationaal belang voor innovatie en veiligheid op het land, te water, in de lucht en in de ruimte (space).** Het gebied vraagt **daarom** om zorg vuldig omgaan met ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving

		bestaande functies, waaronder het hotel, behouden. Zonder deze verduidelijking biedt de Omgevingsvisie onvoldoende rechtszekerheid aan eigenaren en initiatiefnemers.	welke criteria gelden, hoe wordt omgegaan met bestaande recreatieve functies en hun uitbreidingsmogelijkheden, en hoe recreatie en natuurbeleving worden verenigd met de uitgangspunten voor het MITC. Wij begrijpen dat deze punten van belang zijn voor eigenaren en initiatiefnemers in de omgeving van het MITC. De Omgevingsvisie benoemt het MITC als strategische hotspot voor test-, experimenteer- en certificeringsactiviteiten. Vooropgesteld wordt, zoals aangegeven, dat de Omgevingsvisie een strategisch langetermijndocument is, waarin in dit kader geen concrete normen worden opgenomen. Daarbij is het van belang dat ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving het gebruik van het luchtruim en het functioneren van het MITC niet onevenredig beperken. De Omgevingsvisie heeft daarbij een strategisch karakter en bepaalt niet op perceelsniveau welke functies zijn toegestaan of welke ontwikkelingsruimte voor individuele locaties beschikbaar is. Het MITC biedt een unieke combinatie van faciliteiten. Op de locatie is sinds 1957 het Nederlands Lucht- en	om het gebruik van het lucht ruim voor testen en oefenen niet te beperken. **Er wordt per initiatief beoordeeld of aard, omvang, ligging en gebruiksintensiteit verenigbaar zijn met de test-, oefen- en certificeringsmogelijkheden van het MITC, waaronder het gebruik van het luchtruim.**

			Ruimtevaartcentrum (NLR) gevestigd. Deze is hiernaar verhuisd om experimentele testen en onderzoeken te verrichten. In 1976 kwam daar de Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW) bij. Sinds 2005 is hier het dronecentrum gevestigd. Met de komst van het testcentrum van de RDW en het landelijke oefen- en trainingscentrum van de Politie(academie) ontstaat een breed palet aan test- en onderzoeksfaciliteiten. Het NLR is een essentieel onderdeel van het MITC. Hiervoor hebben de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en Defensie -als beheerders van het luchtruim- verschillende luchtruimen aangewezen: EHR66, EHTSA67 en TGB NLR Testcentrum High. Activiteiten op de grond kunnen het testen en oefenen met drones beperken en daarmee het provinciaal belang van het MITC raken. Gebleken is dat de aanwezigheid van de luchtruimen/test- en oefenruimte onvoldoende bekend waren en niet werden meegenomen in de overwegingen en belangenafweging voor nieuwe ontwikkelingen. Om het provinciaal belang van het MITC te beschermen, past de provincie haar juridisch	

			instrumentarium (waaronder de omgevingsverordening) toe door te voorkomen dat ontwikkelingen op de grond de test- en oefenruimte in de lucht kunnen beperken. Daarbij wordt duidelijk gemaakt dat het belang van het testen en oefenen boven andere belangen gaat, en wordt het gebied aangegeven waarvoor dat geldt. Het is niet zo dat er niets meer kan aan bebouwing en extra functies in de omgeving van het MITC, maar het vraagt wel afstemming op het gebruik van het luchtruim. Wat er nog mogelijk is, hangt samen met het voldoende veilig kunnen uitvoeren van tests en oefeningen. In Europees verband is voor het bepalen of er nog veilig gevlogen kan worden, een handleiding (de SORA) opgesteld die moet worden toegepast. Voor de SORA is de best beschikbare kennis gebruikt. In de jongste versie van de SORA, SORA 2.5, is getracht meer kwantitatieve normen op te nemen. Gelet op die jongste versie van de SORA betekent dit dat activiteiten er niet toe mogen leiden dat zich gemiddeld meer dan 500 personen per km^2 bevinden in het gebied onder het luchtruim waar gevlogen wordt. Ook mag er niet gevlogen worden boven menigten (assembly of people).	

			Bestaande en legale situaties worden geëerbiedigd. Nieuwe ontwikkelingen of uitbreidingen van bestaande legale situaties, waaronder recreatieve en toeristische functies en natuurbeleving, blijven in beginsel mogelijk. Daarbij geldt als uitgangspunt dat deze niet leiden tot een gemiddelde personendichtheid van meer dan 500 personen per km^2 (circa 5 personen per hectare) binnen het gebied waar de vliegactiviteiten plaatsvinden. Indien deze grens wordt overschreden, moet nader worden beoordeeld of de ontwikkeling verenigbaar is met de veilige uitvoering van de activiteiten van het MITC. Daarbij kan worden gedacht aan het maken van afspraken over welke activiteiten wanneer plaatsvinden en met welke aandachtspunten daarbij rekening moet worden gehouden, zoals de mogelijkheid om snel te kunnen uitwijken. Er is onderscheid in de zwaarte die aan belangen en ontwikkelingen wordt gehecht. Het belang van het testcentrum acht de provincie van provinciaal belang. Het testcentrum is uniek in Nederland en van (inter)nationaal belang voor	

			innovatie en veiligheid. Dat geldt zowel te water, op het land, in de lucht en in de ruimte (space). Daarom weegt het belang van het testcentrum zwaar, zwaarder dan andere (economische) belangen in het gebied. Wanneer recreatie en natuurbeleving niet volledig verenigbaar blijken met de test-, oefen- en certificeringsmogelijkheden van het MITC, vormt het voorkomen van een onevenredige beperking van die test- en oefenmogelijkheden een zwaarwegende randvoorwaarde bij de beoordeling van initiatieven. De afweging vindt gebieds- en projectspecifiek plaats. In de Omgevingsvisie zullen we het (inter)nationale belang van het gebied verduidelijken.	
50.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener constateert dat watersport in de Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 onvoldoende als zelfstandig belang is betrokken bij de integrale belangenafweging. Dit doet volgens de indiener geen recht aan het waterrijke karakter en de identiteit van Flevoland en aan de betekenis van watersport voor gezondheid en welzijn, leefkwaliteit, vestigingsklimaat en vrijetijdseconomie. Hoewel recreatie en waterrecreatie op onderdelen in de Omgevingsvisie terugkomen, ontbreekt volgens de indiener een samenhangend beleidskader voor watersport, met concrete	Wij danken het Watersportverbond voor de zienswijze en herkennen het belang van watersport voor Flevoland. Watersport, recreatief oever- en watergebruik dragen bij aan de beleefbaarheid van deze wateren, aan gezondheid en ontmoeting, aan de identiteit van Flevoland en aan de vrijetijdseconomie. De ontwerp-Omgevingsvisie bevat hiervoor al aanknopingspunten. Wij zien echter aanleiding om in de Omgevingsvisie duidelijker te benoemen dat recreatief oever- en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Gebiedsuitwerkingen, grote wateren: De **Grote wateren** in Flevoland bestaan uit de Randmeren, het Markermeer, het IJsselmeer en de uitmonding van de IJssel. **De grote wateren beschouwen wij als een samenhangend systeem.** Om Flevoland en omliggende provincies ook in de toekomst veilig te houden en te voorzien van voldoende zoetwater moeten we zorgvuldig omgaan met het Markermeer en IJsselmeer. Dit vraagt om bewuste afwegingen en nieuwe creatieve oplossingen.

		beleidsdoelstellingen en aandacht voor onder meer jachthavens, ligplaatsen, vaarroutes en watersportlocaties. Dit klemt volgens de indiener omdat keuzes voor de deltagebieden, het water- en bodemsysteem en het robuuste polderraamwerk gevolgen kunnen hebben voor watersport en watersportinfrastructuur, terwijl de ruimtedruk op de Flevolandse wateren door onder meer natuur, energie, scheepvaart en recreatie toeneemt. De indiener wijst daarbij op bestaand provinciaal recreatie- en sportbeleid en op de relatie tussen watersport en een gezonde leefomgeving. Verzocht wordt watersport herkenbaar te borgen in de Omgevingsvisie, de gevolgen van ruimtelijke keuzes voor watersport mee te wegen en watersport volwaardig onderdeel te maken van de integrale afweging en eventuele zonering van de Flevolandse wateren.	watergebruik met watersportvoorzieningen onderdeel zijn van de deltagebieden. Het verzoek om watersport als zelfstandig provinciaal belang of een apart afwegingskader voor watersport op te nemen, nemen wij niet over. De Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen. Daarbij wordt niet gewerkt met een uitputtende opsomming van specifieke voorzieningen of infrastructuurtypen. Om die reden worden ook voorzieningen zoals jachthavens, aanlegsteigers, trailerhellingen, bruggen, sluizen en verenigingen niet afzonderlijk benoemd. Watersport wordt het meest passend geborgd binnen bestaande provinciale belangen. Deze zienswijze geeft wel aanleiding tot een tekstuele verduidelijking in de Omgevingsvisie. In de uitwerking van de grote wateren (voorheen deltagebieden) wordt explicieter opgenomen dat recreatief watergebruik, watersportmogelijkheden en watergebonden recreatieve voorzieningen worden meegewogen in samenhang met waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, natuur, scheepvaart, visserij, energie en	De omliggende wateren helpen om zoetwater vast te houden en te benutten, fungeren als veiligheidsbuffers bij zeespiegelstijging en bieden ruimte voor natuurontwikkeling **en recreatie**. **We zetten in op het behoud en de versterking van de ecologische kwaliteit, waarbij wateren, oevers en aangrenzende natuurgebieden elkaar versterken.** **Waar mogelijk combineren we waterveiligheid en natuurontwikkeling met recreatieve functies zoals aantrekkelijke (voor)oevers en recreatieve routes. We versterken de recreatieve betekenis van het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, met ruimte voor watersport, natuurgerichte recreatie en recreatief verblijf.** Naast deze drie hoofdfuncties dienen we zuinig om te gaan met water bij droogte en kunnen we het benutten voor drink- en proceswater.

			cultuurhistorie. Een kaartwijziging wordt niet voorgesteld, omdat het detailniveau van specifieke watersportlocaties, ligplaatsen en vaarroutes beter past bij vervolgbeleid, gebiedsprocessen of omgevingsprogramma's.	
51.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	b) Geen beoordeling van effecten op de watersportmogelijkheden De omgevingsvisie bevat ingrijpende plannen voor de Deltagebieden: dijkversterkingen, vooroevers, zoetwaterbuffering, ecologische versterking van oevers en mogelijke waterkeringen in het Markermeer en IJsselmeer. De visie beoordeelt de effecten hiervan op natuur en waterveiligheid, maar laat na om de gevolgen voor watersportmogelijkheden en watersportinfrastructuur te analyseren. Zo kunnen vooroevers en ecologische zones de toegankelijkheid van het water voor watersporters structureel beperken, zonder dat dit als effect is meegewogen. Hetzelfde geldt voor de mogelijke overstroombare waterkering als verkenningsrichting: de gevolgen voor vaarroutes, doorvaarthoogten en toegankelijkheid van jachthavens worden niet in kaart gebracht.	Het is in de fase van de Omgevingsvisie niet gebruikelijk om de effecten op watersportmogelijkheden in een Omgevingseffectrapport inzichtelijk te maken. De effecten voor recreatie zijn op hoofdlijnen wel in beeld gebracht. Deze zienswijze geeft wel aanleiding tot een tekstuele verduidelijking in de Omgevingsvisie. In de uitwerking van de deltagebieden wordt explicieter opgenomen dat recreatief watergebruik, watersportmogelijkheden en watergebonden recreatieve voorzieningen worden meegewogen in samenhang met waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, natuur, scheepvaart, visserij, energie en cultuurhistorie.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 50.
52.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener constateert dat de watersporteconomie niet is opgenomen in de vijf innovatieve economische ecosystemen. Jachthavens, watersportverenigingen, bootverhuurders en maritieme dienstverleners voor de recreatievaart dragen volgens de indiener	Wij herkennen dat watergebonden recreatiekunnen bijdragen aan de regionale economie. De ontwerp-Omgevingsvisie zet bij de economische strategie in op vijf innovatieve economische ecosystemen. Wij nemen het	Geen wijziging

		bij aan de regionale economie, met name in de leefregio's Lelystad en Zeewolde. De indiener verzoekt daarom de vrijetijdseconomie rond watersport te erkennen als onderdeel van het maritieme ecosysteem of van het toeristische profiel van Flevoland.	verzoek om de watersporteconomie als afzonderlijk innovatief economisch ecosysteem op te nemen niet over. De Omgevingsvisie kiest bewust voor een beperkt aantal innovatieve ecosystemen met een bovenregionale of internationale economische en innovatieve betekenis. In hoofdstuk 4.2, 4.4, 5.2 en 5.4 zijn passages opgenomen die de positie van (water)recreatie en toerisme borgen. Deze zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	
53.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener constateert dat kitesurfen, foilen en andere snelgroeiende watersportvormen niet inhoudelijk zijn meegenomen in de Omgevingsvisie. Deze activiteiten stellen specifieke eisen aan ruimte en veiligheid. Onduidelijk is hoe de ruimtelijke keuzes zich verhouden tot het *Toekomstbeeld Kitesurfen in het IJsselmeergebied 2021* en of zij de ontwikkelmogelijkheden voor kitesurfen en andere surfvormen ondersteunen of belemmeren. De indiener constateert dat watersportinfrastructuur niet is opgenomen in het gewenste voorzieningenniveau van de vijf leefregio's. Het gaat onder meer om jachthavens, beweegbare bruggen, sluizen, aanlegsteigers, trailerhellingen en watersportverenigingen. Volgens de indiener geeft dit een onvolledig beeld van	Voor de beantwoording zie rij 50.	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 50.

		de leefomgevingskwaliteit in een provincie waar water een kenmerkende omgevingskwaliteit is.		
54.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener wijst erop dat de Omgevingsvisie een mogelijke overstroombare waterkering in het Markermeer en IJsselmeer verkent, waarbij voor droge perioden een hoger waterpeil wordt overwogen. Volgens de indiener kan dit gevolgen hebben voor de veiligheid en toegankelijkheid van jachthavens, de doorvaarthoogte bij bruggen en sluizen en de bruikbaarheid van bestaande watersportinfrastructuur. Deze gevolgen zijn niet uitgewerkt. Ook worden watersporters niet genoemd als betrokken partij bij de verdere verkenning. De indiener verzoekt watersportorganisaties actief te betrekken bij de uitwerking van de verkenning naar peilverhoging in het Markermeer en IJsselmeer. Ook verzoekt de indiener de gevolgen voor jachthavens, sluizen en bruggen expliciet mee te nemen in de integrale kosten-batenanalyse.	U vraagt aandacht voor de mogelijke gevolgen van een hoger waterpeil voor de watersportinfrastructuur, zoals jachthavens, bruggen, sluizen en de toegankelijkheid van vaarwegen. Ook geeft u aan dat watersporters als belanghebbende groep niet expliciet zijn benoemd. Wij begrijpen deze zorg. De mogelijke overstroombare waterkering in het Markermeer en IJsselmeer en het daarbij genoemde peilbeheer zijn echter in de Omgevingsvisie opgenomen als verkenningsrichting en niet als uitgewerkte beleidskeuze. De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de mogelijke ontwikkelrichtingen voor de lange termijn. De beoordeling van concrete effecten op specifieke functies, gebruikersgroepen en infrastructuur maakt onderdeel uit van eventuele vervolgonderzoeken en nadere uitwerking van deze verkenning.	Geen wijziging
55.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener verzoekt om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de omgevingsprogramma's actief in overleg te treden met vertegenwoordigers van de Flevolandse watersportsector, waaronder	Wij danken het Watersportverbond voor het voorstel om actief in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de watersportsector bij de verdere	Geen wijziging

		het Watersportverbond, jachthavens, watersportverenigingen en koepelorganisaties.	uitwerking van de omgevingsvisie. Wij onderschrijven dat de kennis en praktijkervaring van de watersportsector waardevol kan zijn bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Wij nemen dit aanbod graag aan.	
56.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	De indiener verzoekt om de bestaande watersportinfrastructuur en het economische en maatschappelijke belang van de watersportsector in de referentiesituatie op te nemen	Het OER beschrijft de referentiesituatie op hoofdlijnen, passend bij het strategische schaalniveau van de Omgevingsvisie. Een gedetailleerde inventarisatie en kwantificering van de bestaande watersportinfrastructuur is voor de effectbeoordeling van de onderzochte keuzes niet noodzakelijk en valt daarom buiten de scope van het OER. Hierdoor is deze informatie niet afzonderlijk opgenomen.	Geen wijziging in de omgevingsvisie
57.	**Koninklijk Nederlands Watersportverbond (#3522159)**	Daarnaast vraagt de indiener om de effecten van het voorgenomen beleid op de watersportmogelijkheden in de Deltagebieden, Randmeren en het IJsselmeer/Markermeer te beoordelen.	Het OER beoordeelt effecten op een strategisch en provinciaal schaalniveau. De specifieke gevolgen voor watersportmogelijkheden in afzonderlijke gebieden, zoals de Deltagebieden, randmeren en het IJsselmeer/Markermeer, zijn niet onderzocht omdat deze afhankelijk zijn van concrete projectuitwerkingen. Hier zijn ook nog koppelingen te maken met het belang van de watersport.	Geen wijziging in de omgevingsvisie
58.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener, de Provinciale Jongerenraad Flevoland, heeft op verschillende	Hartelijk dank voor jullie betrokkenheid en waardevolle	Geen wijziging

		momenten meegedacht en advies uitgebracht over de Omgevingsvisie Flevoland 2050. De indiener heeft de ontwerpvisie daarom met grote belangstelling gelezen. De visie gaat immers in belangrijke mate over de toekomst van de Flevolandse jongeren.	bijdrage in het proces richting de ontwerp Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij waarderen het dat jullie de visie met zoveel belangstelling hebben gelezen, juist omdat het gaat over de toekomst van Flevoland en daarmee ook nadrukkelijk over jullie toekomst.	
59.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener constateert dat de Omgevingsvisie sterk is gericht op de lange termijn en op een aantrekkelijk, leefbaar en economisch sterk Flevoland in 2050. Tegelijkertijd zijn jongeren volgens de indiener nauwelijks zichtbaar in het document, terwijl zij in 2050 zullen wonen, werken en leven in de omgeving die door de huidige keuzes wordt gevormd. De indiener vindt het daarom opmerkelijk dat jongeren wel bij het participatieproces zijn betrokken, maar beperkt terugkomen in de inhoud van de visie. De centrale vraag is hoe de keuzes in de Omgevingsvisie eraan bijdragen dat jongeren hun toekomst daadwerkelijk in Flevoland kunnen en willen opbouwen. De indiener onderschrijft de keuze om te werken vanuit sterke leefregio's. De leefwereld van jongeren stopt immers niet bij gemeentegrenzen: zij wonen, studeren, werken en recreëren vaak op verschillende plaatsen. Het in samenhang bekijken van wonen, werken, onderwijs, mobiliteit, cultuur en voorzieningen sluit daarom aan bij hun dagelijkse werkelijkheid.	Wij herkennen uw observatie dat de Omgevingsvisie sterk is gericht op de lange termijn en op toekomstige generaties. De visie bevat al verschillende keuzes die voor jongeren van belang zijn, zoals sterke leefregio's, passende woningen, goede bereikbaarheid, maatschappelijke voorzieningen, onderwijs en aantrekkelijke leer- en loopbaanpaden. Tegelijkertijd begrijpen wij uw punt dat jongeren als groep zichtbaarder kunnen terugkomen in de inhoud van de visie. Betrokkenheid van jongeren in het participatieproces is belangrijk, maar dat neemt niet weg dat het jongerenperspectief ook herkenbaar moet zijn in de keuzes en verdere uitwerking van de visie. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de Omgevingsvisie tekstueel te verduidelijken. In het wensbeld (hoofdstuk 3) beschrijven wij de gewenste ontwikkeling van Flevoland richting 2050. In deze tekst zullen we nadrukkelijker het belang van de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans – 3.1 Wensbeeld 2050: Flevoland omvat een aantal gelijkwaardige en sterke leefregio's die aansluiten op de omliggende provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. Elke leefregio is een onderling verbonden netwerk van vitale steden en dorpen. Elk met een eigen cultuurhistorie en karakter. Bewoners vinden daar winkels, zorg en vrijetijdsbesteding vlakbij in de eigen kern of bereikbaar in de regio. Een toegankelijk en beleefbaar buitengebied nodigt uit om ook buiten met elkaar actief te zijn. **Jongeren vinden in Flevoland ruimte om hun toekomst op te bouwen. Dankzij een goede samenhang tussen wonen, werken, onderwijs, voorzieningen, cultuur en bereikbaarheid kunnen zij zich ontwikkelen, hun talenten benutten en ervoor kiezen in Flevoland te blijven wonen en werken. De leefregio's versterken niet alleen de fysieke verbindingen binnen de provincie, maar resulteren ook in verbonden en**

		Volgens de indiener worden de leefregio's echter vooral vanuit ruimtelijk en economisch perspectief beschreven. Bereikbaarheid, voorzieningen en economische kansen zijn belangrijk, maar een leefregio wordt pas werkelijk sterk als mensen zich ermee verbonden voelen en er hun toekomst willen opbouwen. De indiener vraagt daarom aandacht voor de sociale samenhang binnen en tussen de leefregio's. Goede mobiliteit is daarvoor een belangrijke voorwaarde, maar niet voldoende. Naast fysieke verbindingen moet ook worden geïnvesteerd in de verbondenheid tussen inwoners en met Flevoland als geheel. Tot slot vraagt de indiener hoe jongeren onderdeel blijven van de toekomst van Flevoland. Omdat de betekenis van leefbaarheid per groep verschilt, wil de indiener weten hoe de provincie deze verschillende behoeften afweegt en bij de verdere uitwerking rekening houdt met wat jongeren nodig hebben om Flevoland als leefbaar te ervaren.	komende generaties laten terugkomen. Daarbij geldt dat de Omgevingsvisie een strategisch document is.	**leefbare gemeenschappen met inwoners die zich thuis voelen in Flevoland. ~~Zo vormen mensen verbonden en leefbare gemeenschappen die zich thuis voelen in Flevoland.~~**
60.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener stelt dat veel jongeren na de middelbare school Flevoland verlaten voor een vervolgopleiding. Volgens de indiener is niet hun vertrek, maar hun mogelijke terugkeer de belangrijkste vraag. In de Omgevingsvisie staat onvoldoende centraal wat jongeren ertoe kan bewegen hun toekomst in Flevoland op te bouwen. De indiener benadrukt dat investeringen in sterke leefregio's, economische	Wij herkennen dat veel jongeren voor vervolgonderwijs of studie tijdelijk buiten Flevoland gaan wonen of studeren. De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt al dat aantrekkelijke leer- en loopbaanpaden, met sterke verbindingen tussen mbo, hbo, universiteiten en bedrijfsleven, jongeren kansen moeten bieden om	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – wensbeeld: De arbeidsmarkt biedt werkgelegenheid op alle opleidingsniveaus. **Het is niet alleen van belang dat jongeren hier opgroeien, maar ook dat zij na opleiding of studie perspectief zien om terug te keren of te blijven.** Door aantrekkelijke leer- en loopbaanpaden

		ontwikkeling en woningbouw alleen duurzaam bijdragen aan vitale regio's als Flevoland ook aantrekkelijk is voor jongeren om na hun studie terug te keren.	in Flevoland te blijven of terug te komen. Wij vinden uw punt relevant voor de Omgevingsvisie. De vraag of jongeren perspectief zien om terug te keren raakt aan meerdere keuzes in de visie: passende woningen, bereikbare voorzieningen, onderwijs- en kennisinfrastructuur, aantrekkelijke werkgelegenheid en sterke leefregio's. Deze zienswijze geeft aanleiding om de tekst van de Omgevingsvisie beperkt te verduidelijken. Wij stellen voor om bij de strategie innovatieve economische ecosystemen explicieter de verbinding te leggen dat dat onderwijs en passende banen ook bedoeld zijn om jongeren perspectief te bieden om in Flevoland te blijven of na studie terug te keren.	met sterke verbindingen tussen mbo, hbo, universiteiten en het bedrijfsleven, krijgen jongeren de kansen om in Flevoland te blijven of te komen. Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Economie – Verbinding onderwijs en economie: Flevoland biedt daarom ruimte voor nieuwe onderwijs- en arbeidsmarktconcepten die aansluiten bij een toekomstbestendige en weerbare economie, waaronder campus ontwikkelingen voor maritiem, smart mobility en tech & transitie. **Het versterken van onderwijs, arbeidsmarkt en de innovatieve economische ecosystemen is ook bedoeld om jongeren perspectief te bieden om in Flevoland te blijven of na studie terug te keren. Dit is belangrijk voor sterke leefregio's en een toekomstbestendige en weerbare regionale economie.**
61.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener vindt het belangrijk dat wordt geïnvesteerd in voorzieningen waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, zich kunnen ontwikkelen en zich verbonden voelen met Flevoland. Volgens de indiener versterken deze voorzieningen de leefbaarheid en vergroten zij de kans dat jongeren hun toekomst in Flevoland opbouwen.	Uw zienswijze geeft aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt te verduidelijken. Wij zullen in de toelichting bij het voorzieningenniveau in hoofdstuk 5.2 Wonen en samenleving, winkels en horeca explicieter opnemen in het overzicht van voorzieningen die bijdragen aan vitale en leefbare kernen. Daarnaast onderschrijven wij het	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 wonen en samenleving - voorzieningen op peil in leefregio's: Voorzieningenniveau op peil in leefregio's In elke leefregio hoort een bijpassend voorzieningenniveau. **De groei van het aantal inwoners in de leefregio's vraagt naast voldoende woningen ook om een passende ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen.** We zetten in op dat elke kern beschikt over

			belang van ontmoetingsplekken voor jongeren. In de Sociale Agenda kennen wij veel waarde toe aan het creëren en verbeteren van ontmoetingsplekken. Wij gaan hierover graag in overleg met jullie, zodat dit in de verdere uitwerking van voorzieningen, gebiedsprocessen en monitoring goed kan worden verbonden met de behoeften van jongeren. De zienswijze wordt daarmee gedeeltelijk overgenomen en leidt tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	een goed aanbod van dagelijkse voorzieningen zoals winkels, onder wijs, recreatief groen, sport, **horeca** en zorg, die goed bereikbaar zijn.
62.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener onderschrijft de provinciale ambities voor innovatieve economische ecosystemen, ondernemerschap en kennisontwikkeling. Volgens de indiener ligt de nadruk echter vooral op bedrijven, sectoren en economische structuren, en te weinig op de jongeren die de toekomstige economie moeten dragen. De indiener vraagt daarom meer aandacht voor de samenhang tussen onderwijs, arbeidsmarkt en woningmarkt, zodat jongeren na hun opleiding kansen zien om naar Flevoland terug te keren en hier hun loopbaan op te bouwen. Het behouden van jong talent zou volgens de indiener nadrukkelijker onderdeel moeten zijn van de economische strategie. Economisch succes wordt immers niet alleen bepaald door de vestiging van bedrijven, maar ook	Wij herkennen het signaal en delen de onderliggende zorg. Tegelijk is het goed om de relatie tussen de vijf innovatieve economische ecosystemen en de rol van mensen, en specifiek jongeren, preciezer te duiden dan de huidige tekst van de Omgevingsvisie doet. De vijf innovatieve economische ecosystemen zijn niet gedefinieerd als verzamelingen van sectoren of bedrijven op zichzelf, maar op basis van een set clusterkenmerken die gezamenlijk een ecosysteem vormen. Naast netwerken, kapitaal, technologie, markten en vestigingsmogelijkheden zijn kennis en opleidingen, én de aanwezigheid van een talentpool, uitdrukkelijk onderdeel van deze systematiek.	Geen wijziging

		door de mate waarin jongeren hun toekomst in Flevoland zien.	Menselijk kapitaal, in de vorm van opgeleide en beschikbare mensen die in deze ecosystemen kunnen werken en innoveren, is dus geen randvoorwaarde die los van de economische ambities staat, maar een van de dragende elementen ervan. Zonder een talentpool die zich aan Flevoland verbindt, functioneert geen van de vijf ecosystemen. Deze onderliggende logica is in hoofstuk 4.3 onder Duiding Strategie (p. 39-40) zichtbaar gemaakt. De concrete uitwerking van instrumenten om jongeren aan Flevoland te binden, denk aan aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, stage- en werkgelegenheid, en passende huisvesting, is en blijft onderdeel van de bijbehorende provinciale programma's op deze domeinen, en wordt niet als zelfstandig instrumentarium in de Omgevingsvisie zelf uitgewerkt.	
63.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener begrijpt dat Flevoland een belangrijke bijdrage wil leveren aan de nationale woningbouwopgave. Volgens de indiener ligt de nadruk in de Omgevingsvisie echter te veel op woningaantallen en ruimtelijke groei, en te weinig op de vraag of jongeren daadwerkelijk toegang hebben tot deze woningen.	Wij herkennen de zorg dat de woningbouwopgave voor jongeren niet alleen gaat over het aantal woningen, maar vooral over de vraag of er voldoende passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn voor starters, studenten en andere aandachtsgroepen.	Geen wijziging

		De indiener wijst daarbij op hoge koop- en huurprijzen, lange wachttijden voor sociale huur en het langer thuis blijven wonen. Daarom zouden betaalbaarheid en de positie van studenten en starters nadrukkelijker in de visie moeten worden opgenomen. Wanneer jongeren geen passende woning kunnen vinden, bemoeilijkt dit hun terugkeer naar Flevoland en hun mogelijkheden om hier een zelfstandig bestaan, gezin en toekomst op te bouwen.	In de Omgevingsvisie is daarom als provinciaal belang opgenomen dat er voldoende, passende en betaalbare woningen voor iedereen moeten zijn. Daarbij besteden wij expliciet aandacht aan betaalbaarheid, woonbehoeften van aandachtsgroepen en een woningvoorraad die aansluit bij verschillende levensfasen. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document. De concrete programmering van woningen, waaronder de verdeling naar doelgroepen zoals starters en studenten, wordt uitgewerkt in vervolgbeleid en regionale woonafspraken. Daarbij spelen jongeren en andere betrokken partijen vanzelfsprekend een belangrijke rol. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
64.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener benadrukt dat bereikbaarheid, naast wonen, essentieel is voor jongeren die hun toekomst in Flevoland willen opbouwen. Volgens de indiener richt de Omgevingsvisie zich vooral op economische ontwikkeling en verbindingen met de rest van Nederland, terwijl de bereikbaarheid binnen Flevoland minder aandacht krijgt. Voor jongeren betekent bereikbaarheid dat zij zonder auto toegang hebben tot onderwijs, stages, werk, sport en andere	Wij zien in uw zienswijze aanleiding om de tekst beperkt te verduidelijken. Daarbij willen wij explicieter maken dat bereikbaarheid niet alleen gaat over economische ontwikkeling en doorstroming, maar ook over de bereikbaarheid van kansen voor inwoners, waaronder jongeren die afhankelijk zijn van openbaar vervoer, fiets of deelmobiliteit. De verdere uitwerking van concrete	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners **De provincie zet zich in voor een bereikbaar Flevoland waarin inwoners toegang hebben tot onderwijs, werk, zorg en voorzieningen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van kleinere kernen en**

		activiteiten, ook in de avonduren. De indiener verzoekt daarom bereikbaarheid nadrukkelijker te benaderen vanuit het perspectief van jongeren. Goede bereikbaarheid vergroot hun zelfstandigheid en stelt hen in staat kansen te benutten en zich te ontwikkelen.	verbindingen, dienstregelingen, hubs en maatregelen vindt plaats in vervolgbeleid.	**het voorkomen van vervoersarmoede.** Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit - Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: We vinden het belangrijk dat de verschillende netwerken met multimodale knooppunten goed op elkaar aan sluiten en dat de reistijden tussen onze sterke leefregio's en kernen acceptabel blijven. Waar nodig investeren we **hiervoor** in OV- en weginfrastructuur. **Een toekomstbestendig mobiliteitssysteem vraagt niet alleen om sterke weg-, spoor- en OV-verbindingen, maar ook om hoogwaardige regionale (koele) fietsverbindingen en multimodale hubs. Daarom zetten wij in op de ontwikkeling van doorfiets- en/of hoogwaardige fietsroutes snelfietsroutes, overstappunten en een fijnmazig netwerk, zodat inwoners en bezoekers zich efficiënt en comfortabel kunnen verplaatsen.** ~~door fiets routes, stallings voorzieningen,~~ ~~mobiliteits hubs en locaties voor deel mobiliteit,~~ -**Hierbij hanteren we** een digitale 'basis-op-orde' **als** uitgangspunt. Hiermee versterken we de toegankelijkheid en kwaliteit van reisinformatie.

				Bij ontwikkelingen nabij spoorinfrastructuur wordt rekening gehouden met de veiligheid, het beheer, onderhoud en toekomstige ontwikkelmogelijkheden van het spoor, zodat de bereikbaarheid van Flevoland ook op lange termijn gewaarborgd blijft.
65.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener waardeert dat brede welvaart een belangrijke plaats inneemt in de Omgevingsvisie, maar vraagt om een concretere invulling vanuit het perspectief van jongeren. Voor jongeren gaat brede welvaart ook over ontmoetingsplekken, cultuur, evenementen, sport en ruimte om eigen ideeën te realiseren. Volgens de indiener bepalen juist deze voorzieningen en activiteiten in belangrijke mate of jongeren zich thuis en verbonden voelen in hun stad of dorp. De indiener vraagt daarom om in de verdere uitwerking van de visie meer aandacht te besteden aan de sociale kant van brede welvaart voor jongeren.	Zie beantwoording in rij 62.	Zie beantwoording in rij 62.
66.	**Jongerenraad (#3522597)**	De indiener waardeert dat jongeren actief zijn betrokken bij het opstellen van de Omgevingsvisie en dat serieus naar hun ideeën is geluisterd. Volgens de indiener begint de belangrijkste fase echter bij de uitvoering en de keuzes die de komende jaren worden gemaakt. De indiener verzoekt daarom jongeren ook bij de verdere uitwerking en besluitvorming te blijven betrekken en hun belangen en perspectieven daarin een volwaardige	In het traject voor de ontwerp-Omgevingsvisie is jongerenparticipatie bewust opgezocht. Wij onderschrijven dat de Omgevingsvisie pas betekenis krijgt in de keuzes die daarna worden gemaakt. De visie wordt verder uitgewerkt via omgevingsprogramma's en waar nodig regels of andere	Geen wijziging

		plaats te geven. De toekomst van Flevoland hangt volgens de indiener mede af van de mate waarin huidige en toekomstige generaties ervoor kiezen hier hun leven op te bouwen.	instrumenten. In die vervolgprocessen wordt bekeken op welke manier inwoners, maatschappelijke partners en doelgroepen passend worden betrokken. We nemen wij uw oproep mee als belangrijk aandachtspunt voor het vervolg: jongerenperspectieven blijven relevant bij keuzes over wonen, bereikbaarheid, voorzieningen, economie en leefbaarheid.	
67.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener vraagt hoe de groene ambities uit de Omgevingsvisie worden verankerd in alle omgevingsprogramma's, ook wanneer deze niet primair over natuur gaan. De indiener vraagt daarbij specifiek aandacht voor de borging en meeweging van natuurinclusiviteit, netto natuurwinst en klimaatadaptatie.	De Omgevingsvisie is bedoeld als het integrale afwegingskader voor de fysieke leefomgeving van Flevoland. In de visie worden de opgaven voor onder meer wonen, economie, mobiliteit, water, bodem, natuur, landbouw, energie en klimaat niet afzonderlijk benaderd, maar in samenhang beschouwd. De drie strategieën zijn opgesteld om deze integrale afweging mogelijk te maken en richting te geven aan toekomstige keuzes. Aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie is bovendien een uitgebreid traject voorafgegaan. In verschillende fasen zijn toekomstscenario's en perspectieven ontwikkeld en met overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en andere belanghebbenden besproken. Ook het Omgevingseffectrapport (OER)	Geen wijziging

			heeft een belangrijke rol gespeeld bij het inzichtelijk maken van effecten, spanningen en mogelijke keuzes tussen verschillende belangen. Door participatie, scenarioverkenningen en de milieubeoordeling zijn opgaven voortdurend in samenhang beschouwd en tegen elkaar afgewogen. De uitkomst van dat proces is verwerkt in de ontwerp-Omgevingsvisie. De visie kiest er bewust voor om niet alle afzonderlijke afwegingen uit het doorlopen proces uitgebreid te beschrijven, maar de resultaten daarvan vast te leggen in een samenhangende koers voor Flevoland richting 2050. Natuurinclusiviteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving zijn daarbij als belangen meegenomen en vormen mede richtinggevende principes voor de verdere uitwerking van programma's en gebiedsontwikkelingen."	
68.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener stelt dat natuur in de Omgevingsvisie onvoldoende als randvoorwaarde voor een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendig Flevoland wordt beschouwd. Natuur, groen en biodiversiteit worden volgens de indiener vaak gecombineerd met andere belangen, maar vormen nergens een fundamenteel uitgangspunt. Ook lijkt het	"Wij delen het belang dat u hecht aan natuur, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. In de Omgevingsvisie zijn deze waarden daarom niet als losstaand thema opgenomen, maar integraal verwerkt in de strategische keuzes en ontwikkelrichtingen voor Flevoland. Natuur, biodiversiteit,	Geen wijziging

		ecologisch functioneren van ecosystemen onvoldoende sturend voor ruimtelijke keuzes. De indiener roept de provincie daarom op nadrukkelijker voor natuur te kiezen en hiervoor een zelfstandig afwegingskader te ontwikkelen. Voor de onttrekking van landbouwgrond bestaat een afwegingskader, terwijl een vergelijkbaar kader voor natuurgrond volgens de indiener ontbreekt.	water en klimaatadaptatie vormen belangrijke bouwstenen van de visie en zijn meegewogen in de ruimtelijke afwegingen die daarin zijn gemaakt. De Omgevingsvisie is gericht op het vinden van een balans tussen verschillende maatschappelijke opgaven en belangen. Daarbij worden natuur, wonen, economie, landbouw, energie, mobiliteit en water in samenhang beschouwd. Wij vinden het daarom niet passend om voor alle ruimtelijke keuzes ecologie en biodiversiteit als afzonderlijke harde randvoorwaarde vast te leggen. Juist de kracht van de Omgevingsvisie ligt in het integraal afwegen van deze belangen. Binnen het natuurnetwerk van Flevoland heeft natuur de prioriteit. Daarbuiten streven wij naar een natuurinclusief Flevoland, waarbij natuur en biodiversiteit wordt meegenomen in de keuzes. Uw opmerking over een afzonderlijk afwegingskader voor natuurgrond heeft betrekking op de verdere beleidsuitwerking. Een dergelijke uitwerking valt buiten het detailniveau en de functie van de Omgevingsvisie als strategisch kader voor de lange termijn."	
69.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-**	De indiener stelt voor natuur een prominentere en concretere plek te geven	Wij herkennen uw punt dat een “groene beleefbare omgeving” meer	

	landschap (#3522603)	in de strategie ‘sterke leefregio’s’. Bouwplannen voor woningen en werklocaties zouden volgens de indiener automatisch moeten worden gekoppeld aan de aanleg van een evenredige hoeveelheid natuur. Deze natuur moet bovendien worden verbonden met andere natuurgebieden binnen en buiten Flevoland. De indiener noemt ‘Groen Groeit Mee’ van de provincie Utrecht als voorbeeld. Ook vraagt de indiener om niet alleen randbossen aan te leggen, maar natuur breder te benaderen en concreet te maken hoe natuurgebieden en randbossen onderling worden verbonden.	moet zijn dan alleen recreatief groen of landschappelijke aankleding. Nieuwe ontwikkelingen moeten waar mogelijk ook bijdragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en ecologische samenhang. In de ontwerp-Omgevingsvisie is dit al op meerdere plekken opgenomen. Nieuwe woon- en werklocaties worden bijvoorbeeld al ingebed in een groene en natuurinclusieve omgeving door middel van de 3-30-300-3000 regel. Daarbij zijn ook biodiversiteit en klimaatadaptatie onderdeel van deze visie. Daarom leidt uw zienswijze niet tot een tekstwijziging.	
70.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener stelt dat de strategie ‘innovatieve economische ecosystemen’ onvoldoende aandacht besteedt aan biodiversiteit, natuur en groene infrastructuur. Gezien de nadruk op technologie, defensie, luchtvaart en datacentra stelt de indiener voor de strategie te hernoemen tot ‘innovatieve economische netwerken’. Ook bij de genoemde ‘groene campussen’ ontbreekt volgens de indiener een integrale benadering van omliggende natuurgebieden. De indiener verzoekt termen als ‘groen’ en ‘ecosysteem’ alleen te gebruiken wanneer plannen daadwerkelijk gericht zijn op biodiversiteit, groene infrastructuur en netto natuurwinst.	De provincie onderschrijft dat begrippen als 'groen' en 'ecosysteem' in een ecologische context betrekking kunnen hebben op natuur en biodiversiteit. Deze begrippen kennen echter ook een breed geaccepteerde toepassing buiten de ecologie. De term 'economisch ecosysteem' wordt in beleid, wetenschap en economie veelvuldig gebruikt om het samenhangende netwerk van ondernemingen, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties aan te duiden. Door de toevoeging 'economisch' is in de Omgevingsvisie duidelijk dat geen ecologisch ecosysteem of netto	Geen wijziging

			natuurwinst wordt bedoeld. De gebruikte terminologie is daarmee niet misleidend, maar sluit aan bij het gangbare taalgebruik binnen het economische en innovatiebeleid.	
71.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat natuurgebieden binnen de vijf gebiedstypen van de strategie 'robuust polderraamwerk' geen zelfstandige categorie vormen. Natuur is steeds onderdeel van andere functies. Hoewel multifunctioneel ruimtegebruik noodzakelijk is, pleit de indiener voor een aparte categorie waarin natuur vooropstaat. Daarnaast wijst de indiener erop dat de Marker Wadden wel in de illustraties voorkomen, maar niet expliciet worden genoemd bij de deltagebieden. De indiener verzoekt de Marker Wadden op te nemen als voorbeeld van het combineren van functies, natuurontwikkeling en verbetering van de waterkwaliteit.	De vijf gebiedstypen zijn bedoeld als uitwerking van het robuuste polderraamwerk, waarbij natuur niet beperkt is tot één specifiek gebiedstype. De robuuste natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen een essentieel onderdeel van het raamwerk als geheel. Naar aanleiding van uw zienswijze verduidelijken wij de toelichting bij het robuuste polderraamwerk door explicieter te beschrijven dat robuuste natuurgebieden onderdeel zijn van het Flevolandse natuurnetwerk en dat multifunctionele landbouwrandgebieden bijdragen aan de overgang en samenhang tussen natuur en landbouw. Daarmee sluiten de beschrijving van het polderraamwerk en de ambitie voor een robuust natuurnetwerk beter op elkaar aan.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - duiding strategie: Het polderraamwerk kent een vernieuwde landschappelijke structuur met oog voor cultuurhistorisch erfgoed, waarin ecologische processen worden versterkt door ruimte te bieden aan biodiversiteit. **De robuuste natuurgebieden vormen samen met de groenblauwe verbindingen het Flevolandse natuurnetwerk en dragen bij aan een sterke natuur en een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mens en dier.**
72.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener verzoekt de term 'water en bodem medebepalend' te vervangen door' water en bodem sturend'. Water en bodem zouden volgens de indiener het uitgangspunt moeten vormen voor ruimtelijke ontwikkelingen. De indiener verzoekt dit ook expliciet op te nemen bij provinciaal belang 11,'Goede kwaliteit van	Wij onderschrijven het belang van water en bodem als fundament voor een toekomstbestendig Flevoland. De beschikbaarheid van voldoende water, een goed functionerend watersysteem en een gezonde bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor veel van de	Geen wijziging

		water en bodem'. Een gezonde bodem en goede waterkwaliteit zijn volgens de indiener essentieel voor natuur, leefomgeving en landbouw.	ambities uit de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie kiest echter voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarbij worden water en bodem nadrukkelijk meegewogen bij ruimtelijke keuzes, naast andere belangen zoals natuur, wonen, economie, landbouw en energie. De formulering dat water en bodem medebepalend zijn, sluit aan bij deze integrale afweging.	
73.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat natuur in hoofdstuk 5.6'Water en bodem' niet wordt genoemd als randvoorwaarde voor landbouw, wonen en werken. De indiener verzoekt dit aan te passen, omdat een gezonde agrarische sector en voedselzekerheid mede afhankelijk zijn van gezonde natuur en biodiversiteit. Daarnaast verzoekt de indiener om water en bodem daadwerkelijk sturend te maken voor ruimtelijke ontwikkelingen, in plaats van medebepalend, en natuur expliciet te benoemen als belangrijke pijler voor voedselzekerheid. Dit sluit aan bij andere passages in de visie waarin biodiversiteit essentieel wordt genoemd voor de landbouw en de landbouwpraktijk rekening moet houden met biodiversiteit en de grenzen van het bodem- en watersysteem.	Wij onderschrijven dat voldoende schoon water en een gezonde bodem niet alleen belangrijke randvoorwaarden zijn voor landbouw, wonen en werken, maar ook essentieel zijn voor goed functionerende natuurgebieden en biodiversiteit. Wij zijn het met u eens dat dit verband op enkele plaatsen explicieter kan worden benoemd. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de betreffende passages op dit punt te verduidelijken. Daarmee wordt de samenhang tussen water, bodem en natuur beter zichtbaar gemaakt, zonder dat dit leidt tot een wijziging van de beleidskoers.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – inleiding: De beschikbaarheid van voldoende en schoon water en een gezonde bodem zijn belangrijke randvoorwaarden voor de landbouw en daarmee voor de voedselzekerheid, **natuur en** ~~ook~~ voor het wonen en werken in Flevoland.
74.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat natuur ontbreekt in provinciaal belang 13,'Toekomstbestendig en klimaatadaptief watersysteem'. Volgens de indiener is	Wij herkennen uw punt dat natuur niet alleen afhankelijk is van voldoende schoon water, maar ook zelf een belangrijke bijdrage levert	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Provinciaal belang 11, motivatie:

		natuur essentieel voor het verbeteren van de waterkwaliteit en het vasthouden en bergen van water. De indiener verzoekt daarom natuur expliciet op te nemen als onderdeel van dit provinciale belang.	aan waterkwaliteit, het vasthouden en bergen van water en klimaatadaptatie. In de ontwerp-Omgevingsvisie is de samenhang tussen natuur en water al op meerdere plekken opgenomen. Bij provinciaal belang 12 wordt bijvoorbeeld ingezet op groenblauwe dooradering en natuurvriendelijke buitendijkse oevers en wateren. De afgelopen maanden hebben wij daarnaast samen met interne experts de provinciale belangen opnieuw bekeken en een aantal aanpassingen doorgevoerd. Een daarvan is de samenvoeging van provinciaal belang 11 en 13 tot het nieuwe provinciale belang 'Een robuust, veilig, toekomstbestendig en klimaatadaptief bodem- en watersysteem'. In de motivatie bij dit belang leggen wij de relatie met natuur expliciet vast.	De provincie stelt randvoorwaarden aan het ruimtegebruik en aan ontwikkelingen in de leefomgeving. Daarbij houden we rekening met de natuurlijke dynamiek van het watersysteem en de bodems. We sturen op aanpassingen van het watersysteem die nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren en om te gaan met verzilting. Omdat wonen, industrie en landbouw een groeiende zoetwaterbehoefte hebben en druk uitoefenen op de waterkwaliteit, zorgen we voor voldoende beschikbaarheid van schoon zoetwater en zijn we zuinig op onze strategische zoetwatervoorraad. **Ook stimuleren we het gebruik van alternatieve waterbronnen voor toepassingen waarvoor geen drinkwaterkwaliteit nodig is. Daarbij kan het gaan om gezuiverd oppervlaktewater, het gebruik van regenwater in nieuwbouwwijken en bestaande wijken en, waar verantwoord en passend binnen waterkwaliteit en watersysteem, hergebruik van gezuiverd effluent. Natuurinclusieve ontwikkelingen zoals groenblauwe dooradering en natuurvriendelijke oevers dragen bovendien bij aan klimaatadaptatief water- en bodemsysteem.**
75.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat onvoldoende duidelijk is hoe de provincie nu en in de toekomst omgaat met de verdeling van beschikbaar water. De indiener vraagt daarom hoe het uitgangspunt 'water en	Waterbeschikbaarheid en het grondwaterbeleid zijn onderdeel van het Waterprogramma en zullen daar verder uitgewerkt worden.	Geen wijziging

		bodem medebepalend' wordt vertaald naar concrete randvoorwaarden voor natuur bij grondwateronttrekkingen en het benutten of beïnvloeden van kwelstromen.		
76.	**Natuurmonumenten, mede namens Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener ziet overgangsgebieden tussen natuur en landbouw als een waardevolle aanvulling op groene zones en groenblauwe dooradering. In deze gebieden kan de agrarische bedrijfsvoering beter worden afgestemd op omliggende natuur. Ondernemers moeten daarbij passend worden beloond voor kwalitatief agrarisch natuurbeheer dat aantoonbaar bijdraagt aan de natuurdoelen. Volgens de indiener kunnen overgangsgebieden binnen provinciaal belang 12 bijdragen aan een robuust en samenhangend natuurnetwerk. In combinatie met groenblauwe dooradering functioneren deze gebieden als leefgebied voor flora en fauna en kunnen zij aantrekkelijke, herkenbare recreatieve routes vormen.	Wij herkennen de betekenis van overgangsgebieden tussen natuur en landbouw voor een robuust natuurnetwerk. Geleidelijke overgangen kunnen bijdragen aan biodiversiteit, ecologische verbindingen, agrarisch natuurbeheer en een aantrekkelijk en beleefbaar landschap. Deze samenhang is op meerdere plaatsen in de Omgevingsvisie opgenomen. Provinciaal belang 12 richt zich op het versterken van natuur en biodiversiteit door groenblauwe dooradering en verbindingen tussen natuurgebieden. In paragraaf 4.2, Sterke leefregio's, zetten wij in op een toegankelijk en beleefbaar buitengebied. Binnen het robuust polderraamwerk in paragraaf 4.4 zijn het verzachten van overgangen tussen natuur en landbouw, multifunctionele landbouwrandgebieden en het versterken van natuurverbindingen expliciet opgenomen. Ook andere zienswijzen hebben aandacht gevraagd voor natuur en biodiversiteit. Deze inbreng heeft	Geen wijziging

			geleid tot een stevigere positie van natuur in de Omgevingsvisie. Wij onderschrijven dat agrariërs een belangrijke rol kunnen spelen en dat agrarisch natuurbeheer moet bijdragen aan de natuurdoelen. De concrete inrichting en bekostiging daarvan behoren echter tot de uitvoering en nadere uitwerking in programma's en andere beleidsinstrumenten. De Omgevingsvisie biedt hiervoor het strategische kader. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
77.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat de ontwikkeling en aanleg van nieuwe natuur op pagina 68 slechts beperkt wordt benoemd. De indiener verzoekt nieuwe natuur integraal te verwerken in andere relevante principes en onderdelen van de Omgevingsvisie.	Wij begrijpen uw wens om het ontwikkelen en aanleggen van nieuwe natuur breder terug te laten komen in de Omgevingsvisie. Meerdere zienswijzen, waaronder die van u, hebben aandacht gevraagd voor natuur en biodiversiteit. Deze inbreng heeft ertoe geleid dat de positie van natuur en biodiversiteit op diverse plaatsen in de Omgevingsvisie is versterkt. Zo zijn natuurverbindingen, groenblauwe dooradering, geleidelijke overgangen tussen functies en het versterken van biodiversiteit op meerdere plekken expliciet opgenomen.De Omgevingsvisie is echter een integraal en strategisch	Geen wijziging

			document, waarin verschillende belangen en opgaven in samenhang worden afgewogen. De verdere uitwerking van ambities voor natuurontwikkeling vindt plaats in vervolgbeleid. Wij zijn daarom van oordeel dat het belang van natuurontwikkeling voldoende is geborgd binnen de Omgevingsvisie. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.	
78.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener ondersteunt de aanleg van groen rondom woonkernen, maar stelt dat deze overgangszones naar het landelijk gebied niet noodzakelijk uit bos hoeven te bestaan. Onder randbossen verstaat de indiener vooral bossen langs de oostelijke provinciegrens die kunnen functioneren als groene, waterbergende buffer, zoals voorgesteld in de visie *Rijk Voorland* van de drie terreinbeherende organisaties.	Wij begrijpen uw punt dat randbossen op verschillende manieren kunnen worden opgevat. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de term vooral gebruikt voor groene overgangszones rond kernen, mede in relatie tot recreatieve bereikbaarheid en de ambitie dat inwoners binnen korte afstand toegang hebben tot groen. Wij zien daarom geen aanleiding om deze definitie in de Omgevingsvisie aan te passen.	Geen wijziging
79.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener mist in de Omgevingsvisie een duidelijke ambitie voor groene en duurzame landbouw als middel om de druk op natuur, milieu en gezondheid te verminderen. Flevoland beschikt volgens de indiener over uitstekende landbouwgrond, goede infrastructuur, veel grond in rijkseigendom en een sterke biologische landbouwsector. Overheidsgronden kunnen via duurzame	De Omgevingsvisie bevat reeds een duidelijke koers voor een duurzame landbouwsector. Daarbij is opgenomen dat de landbouwpraktijk van 2050 rekening houdt met biodiversiteit en de grenzen van het Flevolandse water- en bodemsysteem. Ook is beschreven dat de sector zich ontwikkelt met oog voor	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 Landbouw – Doorontwikkeling innovatie voor een rendable en toekomstbestendige landbouw: ~~Ons principe is dat in 2050 met goede bedrijfsvoering en innovaties de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% is gereduceerd.~~

		verpachtingsvoorwaarden bijdragen aan een natuurinclusief landbouwsysteem. De indiener vraagt daarnaast om beperking van teelten met een grote afhankelijkheid van bestrijdingsmiddelen, waaronder bollenteelt. Omdat toxische stoffen en bestrijdingsmiddelen een belangrijke drukfactor voor de natuur vormen, pleit de indiener voor volledige uitfasering in plaats van een reductiedoelstelling van 75% in 2050.	dierenwelzijn, natuur, volksgezondheid en omgevingskwaliteit. Daarnaast is als principe opgenomen dat de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2050 met 75% is gereduceerd door goede bedrijfsvoering en innovatie. Wel is geconstateerd dat dit percentage afwijkt met de uitspraken die zijn gedaan in de visie op landbouw 2050. Hierop wordt de passage aangepast. Wij zijn van mening dat hiermee voldoende richting wordt gegeven aan de gewenste verduurzaming van de landbouw en het verminderen van drukfactoren op natuur en biodiversiteit. De Omgevingsvisie biedt daarmee reeds een duidelijk kader voor de verdere ontwikkeling van de landbouwsector. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	**Ons principe is dat in 2050, in lijn met de richtinggevende ambitie van de landbouwsector, het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 90% is verminderd. Goede bedrijfsvoering en innovaties, waaronder robotica, kunstmatige intelligentie en de ontwikkeling en beschikbaarheid van nieuwe resistente gewassen, dragen hieraan bij.**
80.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener vindt de inzet in hoofdstuk 5.8 tegen zeer zorgwekkende stoffen en gewasbeschermingsmiddelen onvoldoende concreet. De indiener verzoekt de provincie zich sterker te profileren als beschermer van een gezonde leefomgeving en in te zetten op een zo snel mogelijke uitfasering van deze stoffen, vanwege de mogelijke langdurige en grensoverschrijdende gevolgen voor mens, dier, natuur en milieu.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is in hoofdstuk 5.8 al opgenomen dat de provincie zich, in lijn met Europese en nationale regelgeving en het voorzorgbeginsel, richt op een duurzame, gezonde en ecologisch verantwoorde leefomgeving. Ook wordt daar aandacht gevraagd voor de effecten van zeer zorgwekkende stoffen en gewasbeschermingsmiddelen op	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgving- Realiseren van goede omgevingskwaliteit: Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en gewasbeschermingsmiddelen In lijn met Europese en nationale regelgeving en het voorzorgbeginsel richten we ons op het realiseren van een duurzame, gezonde en ecologisch verantwoorde leefomgeving, waarbij ook

		Ter onderbouwing verwijst de indiener naar metingen van het project *Meten = Weten* op de Marker Wadden, waarbij volgens de indiener op grote afstand van landbouwgebied meerdere schadelijke werkzame stoffen uit bestrijdingsmiddelen zijn aangetroffen, waaronder verboden middelen. De indiener roept de provincie daarom op om in de Omgevingsvisie een concretere en ambitieuzere koers vast te leggen dan alleen het streven naar een gezamenlijke interprovinciale uitgangspositie.	woonomgeving en natuur. Daarnaast staat in de landbouwparagraaf de richtinggevende ambitie van de landbouwsectoren van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2050 met 75% moet zijn gereduceerd. Wel is geconstateerd dat dit percentage afwijkt met de uitspraken die zijn gedaan in de visie op landbouw 2050. Hierop wordt de passage aangepast. Wij begrijpen daarnaast dat de huidige formulering, waarin vooral wordt verwezen naar interprovinciale afstemming, onvoldoende zichtbaar maakt welke ambitie de provincie zelf heeft voor een gezonde leefomgeving. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om hoofdstuk 5.8 tekstueel aan te scherpen. Wij stellen voor om explicieter op te nemen dat de provincie inzet op het zoveel mogelijk voorkomen en terugdringen van emissies en blootstelling aan zeer zorgwekkende stoffen en schadelijke chemische gewasbeschermingsmiddelen. Uw oproep tot volledige en zo spoedig mogelijke uitfasering van zeer zorgwekkende stoffen en bestrijdingsmiddelen nemen wij niet als harde norm op in de	aandacht is voor de effecten van deze ~~middelen~~ **stoffen** en middelen op de ~~woonomgeving~~ **leefomgeving, de gezondheid** en de natuur. **Daarom zetten wij ons in voor het zoveel mogelijk voorkomen en terugdringen van emissies en blootstelling aan zeer zorgwekkende stoffen en schadelijke gewasbeschermingsmiddelen. Waar onze bevoegdheden dat toelaten stimuleren en borgen wij bronaanpak, een vermindering van milieubelasting, monitoring en de toepassing van minder schadelijke alternatieven.** Voor gewasbeschermingsmiddelen streven we daarnaast in interprovinciaal verband naar een gelijke uitgangspositie voor alle provincies.

			Omgevingsvisie. Dit vraagt nadere juridische, landelijke en Europese afstemming en uitwerking in passende beleids- en uitvoeringsinstrumenten. De Omgevingsvisie is een strategisch document en geeft hiervoor richting; de concretisering hoort thuis in vervolgbeleid en uitvoeringsinstrumenten.	
81.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener constateert dat invasieve exoten een steeds groter probleem vormen, mede door klimaatverandering. De indiener verzoekt de provincie de aanpak concreter uit te werken en daarbij ook de negatieve effecten van soorten zoals de Amerikaanse rivierkreeft op de ecologische waterkwaliteit te betrekken. Daarnaast vraagt de indiener om bij agroforestry en nieuwe teelten als voorwaarde op te nemen dat deze niet mogen leiden tot de introductie of verspreiding van invasieve exoten.	Wij herkennen uw zorg dat invasieve exoten een groeiende drukfactor vormen voor natuur, biodiversiteit en waterkwaliteit. Wij delen uw punt dat bij nieuwe natuurontwikkeling, agroforestry en experimenten met nieuwe teelten moet worden voorkomen dat nieuwe invasieve soorten worden geïntroduceerd of bestaande invasieve soorten zich verder verspreiden. Wij begrijpen echter dat de huidige formulering, waarin vooral wordt verwezen naar interprovinciale afstemming, onvoldoende zichtbaar maakt welke ambitie de provincie zelf heeft voor een gezonde leefomgeving. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de Omgevingsvisie tekstueel te verduidelijken. Wij stellen voor om in hoofdstuk 5.7 Natuur op te nemen dat bij onder andere nieuwe natuurontwikkeling en groenblauwe dooradering wordt	Tekstuele aanpassing Hoofdstuk 5.7 Natuur - Beschermen en ontwikkelen van robuust natuurnetwerk: Op basis van Europese regelgeving is Nederland verplicht om eventuele achter uitgang van de biodiversiteit zowel binnen als buiten de natuurgebieden tegen te gaan en natuur te herstellen. Onderdeel hiervan is de vestiging en de verspreiding van invasieve exoten verder tegen te gaan. **Bij het versterken van natuur en biodiversiteit voorkomen we dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan de introductie of verspreiding van invasieve exoten. Soortenkeuze, inrichting en beheer worden gebiedsgericht afgestemd op biodiversiteit, waterkwaliteit en het voorkomen van ecologische risico's.** We hebben ons aangesloten bij het nationale Deltaplan Biodiversiteitsherstel. In dat verband werken we samen met gebiedspartners en andere overheden aan een natuurinclusief Flevoland.

			voorkomen dat invasieve exoten worden geïntroduceerd of verspreid. De concrete uitwerking, monitoring en bestrijding blijven onderdeel van het Uitvoeringsprogramma invasieve exoten Flevoland, gebiedsprocessen en andere uitvoeringsinstrumenten.	
82.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener vindt dat de Omgevingsrapportage niet consequent is gebaseerd op actueel en relevant beleid. Volgens de indiener ontbreken de Marker Wadden in de Natura 2000-analyse en is het FPLG bij ecologie niet betrokken, terwijl dit document wel is gebruikt bij landbouw en ruimtelijke kwaliteit. De indiener verzoekt de ecologische analyse te actualiseren en het FPLG ook voor natuur en biodiversiteit mee te nemen.	Het OER betreft een strategische beoordeling op provinciaal schaalniveau en is gebaseerd op de beleidsinformatie die tijdens de uitvoering van het onderzoek beschikbaar was. Het actualiseren van alle onderliggende beleidsdocumenten en ontwikkelingen viel buiten de scope van het onderzoek. Voor delen van het onderzoek gaat dat om 2025. De genoemde documenten en ontwikkelingen leiden niet tot een andere beoordeling van de omgevingseffecten op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie en hebben daarom bij het opstellen van het OER in latere fasen ook niet geleid tot aanpassingen van eerdere onderzoeksinformatie. De Commissie Mer heeft in haar advies aangegeven mee te kunnen gaan met deze redenering door waardering uit te spreken voor de leefomgevingsfoto.	Geen wijziging

83.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener vindt dat de Omgevingsrapportage deels op verouderde beleidsstukken is gebaseerd. De indiener verzoekt om de Marker Wadden en het FPLG alsnog bij de ecologische analyse te betrekken.	Het detailniveau van het OER sluit aan bij het detailniveau van de scenario's, die nog erg globaal van aard waren/zijn. De effectanalyse van de scenario's is dan ook gericht op het herkennen van kansen en risico's en richt zich nog minder op een volledig complete analyse van effecten. Bij de beoordeling van het voorkeursalternatief is hier uitgebreider bij stilgestaan. Daarom is niet voor alle relevante drukfactoren op de natuur een afzonderlijke en gedetailleerde analyse uitgevoerd. De beoordeling richt zich op de onderscheidende effecten van de beleidsalternatieven. Een volledige analyse van specifieke drukfactoren en de daarbij behorende maatregelen is meer passend bij vervolgprogramma's en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Geen wijziging
84.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener verzoekt de provincie om de onderwerpen uit het natuurmanifest van 2025 beter in de Omgevingsvisie te verwerken. Het gaat om basiskwaliteit natuur, inheems plantmateriaal, hittestress, wandelen en fietsen, natuurinclusieve energietransitie met natuurwinst en vermindering van CO_2-uitstoot.	Dank voor uw zienswijze en voor de verwijzing naar het manifest van de natuurorganisaties. Wij waarderen dat u met dit manifest meerdere groene basisprincipes hebt ingebracht die kunnen bijdragen aan een toekomstbestendige en natuurinclusieve ontwikkeling van Flevoland. Een deel van de door u genoemde onderwerpen is al opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie. Zo bevat de visie uitgangspunten over een	Geen wijziging

			gezonde klimaatbestendige leefomgeving, groenblauwe dooradering, biodiversiteit, wandelen en fietsen, energietransitie, energiebesparing en een robuust natuurnetwerk. De volledige uitwerking van deze principes — bijvoorbeeld normering, beheer, projectvoorwaarden of monitoring — hoort thuis in vervolgbeleid en uitvoering. De Omgevingsvisie legt hiervoor het strategische kader vast. Wij zien daarom geen aanleiding om de omgevingsvisie aan te passen.	
85.	**Natuurmonumenten, mede names Flevo-landschap (#3522603)**	De indiener verzoekt de ontbrekende pictogrammen op pagina 89 aan de legenda toe te voegen. Daarnaast vraagt de indiener om het Waterloopbos als belangrijk rijksmonument op te nemen in de Omgevingsvisie en de Omgevingsrapportage.	U heeft terecht geconstateerd dat niet alle pictogrammen op de themakaart Infrastructuur en bedrijventerreinen in de legenda zijn toegelicht. Voor een goede leesbaarheid en interpretatie van de kaart vinden wij het belangrijk dat alle gebruikte symbolen worden verklaard. De ontbrekende pictogrammen worden toegevoegd aan de legenda van de kaart. Ook uw opmerking over het Waterloopbos waarderen wij zeer. De Omgevingsvisie benoemt de identiteit van het ontworpen landschap, de waterstaatkundige geschiedenis en erfgoedwaarden als belangrijke onderdelen van het verhaal van Flevoland. Het Waterloopbos is zeker één van de	Geen wijziging

			erfgoediconen van Flevoland. Het Waterloopbos is in de geraadpleegde passages echter niet afzonderlijk beschreven. Wij hebben er voor gekozen de rijksmonumenten niet apart te benoemen in de Omgevingsvisie aangezien deze al een plek hebben gekregen in de Nationale Omgevingsvisie.	
86.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)** **OER**	De indiener adviseert om bij de uitwerking van de bossenstrategie rekening te houden met toenemende natuurbrandrisico's, vooral wanneer woonbebouwing direct aan bosgebieden grenst.	De provincie onderschrijft het belang van aandacht voor natuurbrandrisico's bij de verdere uitwerking van de Bossenstrategie, met name waar nieuwe woonbebouwing grenst aan bosgebieden. Daarnaast wordt samen met de Veiligheidsregio gewerkt aan de verdere uitwerking van een natuurbrandpreventieplan voor Flevoland, dat naar verwachting vanaf september verder vorm krijgt. De uitkomsten hiervan worden waar relevant betrokken bij de Bossenstrategie en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Geen wijziging
87.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)** **OER**	De indiener adviseert figuren 3-37 en 3-38 te actualiseren en te beoordelen of de nieuwe gegevens gevolgen hebben voor het document.	Het OER is gebaseerd op de beleidsinformatie die tijdens de uitvoering van het onderzoek beschikbaar was. Voor delen van het onderzoek gaat dat om 2024. De genoemde figuren leiden niet tot een andere beoordeling van de omgevingseffecten op het abstractieniveau van de	Geen wijziging

			Omgevingsvisie en hebben daarom bij het opstellen van het OER in latere fasen ook niet geleid tot aanpassingen van eerdere onderzoeksinformatie. De Commissie Mer heeft in haar advies aangegeven mee te kunnen gaan met deze redenering door waardering uit te spreken voor de leefomgevingsfoto.	
88.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)** **OER**	De indiener verzoekt om 'transport' toe te voegen aan de slimme koppelingen binnen het energiesysteem en hiervoor tijdig ruimtelijke reserveringen op te nemen, rekening houdend met aandachtsgebieden en grootschalige woningbouw.	De Provincie onderschrijft het belang van koppelingen met het transport van energie. Om deze reden wordt deze koppeling gemaakt in de tekst van paragraaf 6.3 van het OER.	Wijziging in het OER
89.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)** **OER**	De indiener adviseert om de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten bij klimaatadaptieve ontwikkelingen juridisch te borgen, bijvoorbeeld in de provinciale verordening.	Dit betreft een aanbeveling over de borging van een specifieke uitvoeringsvoorwaarde. De Omgevingsvisie en het OER richten zich op het in beeld brengen van milieueffecten van beleidskeuzes en niet op de juridische verankering van afzonderlijke ontwerp- of uitvoeringsvoorwaarden. Dit punt wordt wel meegewogen bij toekomstige actualisatie van de provinciale verordening	Geen wijziging
90.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)**	De indiener vraagt meer aandacht voor brandveiligheid bij circulaire bedrijven die brandbare materialen opslaan. Ook verzoekt de indiener om bij de locatiekeuze rekening te houden met de gevolgen van branden voor woonwijken en infrastructuur.	Wij herkennen uw punt dat bedrijven in de circulaire economie soms grote hoeveelheden brandbare materialen opslaan, ook wanneer deze materialen niet als milieugevaarlijk worden aangemerkt. Een brand bij dit type	Geen wijziging

			bedrijven kan gevolgen hebben voor de directe omgeving, nabijgelegen infrastructuur, woongebieden en de inzet van hulpdiensten. In de ontwerp-Omgevingsvisie is al opgenomen dat de provincie stuurt op voldoende passende werklocaties en een gedifferentieerd aanbod aan bedrijventerreinen. Daarbij wordt expliciet benoemd dat bedrijven met milieubelastende activiteiten of complexe bedrijven die negatieve invloed hebben op de omgeving niet op iedere locatie passend zijn, en dat grootschalige of complexe bedrijvigheid op een selectiever aantal locaties wordt geconcentreerd. Ook bevat de ontwerp-Omgevingsvisie uitgangspunten voor het beperken van externe veiligheidsrisico's. Daarbij wordt onder meer gesteld dat vanuit het voorzorgprincipe risico's voor mensen en milieu worden geminimaliseerd en dat kwetsbare functies, zoals wonen, zorg en onderwijs, niet binnen risicovolle aandachtsgebieden worden ontwikkeld tenzij zij aantoonbaar met mitigerende maatregelen kunnen worden beschermd. Hoewel brandveiligheid niet expliciet benoemd wordt, behoort dit uiteraard wel tot de	

			externe veiligheidsrisico's. Wij zien daarom geen aanleiding om deze passages nader aan te passen. Daarbij geldt ook dat de concrete uitwerking van brandveiligheidseisen thuishoort in vervolgbeleid.	
91.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)**	De indiener verzoekt om bij het routeringsbesluit voor gevaarlijke stoffen rekening te houden met nieuwe activiteiten rond de energietransitie, waaronder waterstof.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is opgenomen dat in 2026 een routeringsbesluit op basis van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs), artikel 23, wordt genomen voor veilig vervoer over provinciale wegen vanwege risico's op brand, explosie en gifwolk die samenhangen met bestaand en potentieel vervoer gevaarlijke stoffen over provinciale wegen. Een dergelijk routeringsbesluit is een uitwerking van de Omgevingsvisie in de Omgevingsverordening. Daarbij is het regel dat er integraal rekening wordt gehouden met bestaande en nieuwe transportstromen van gevaarlijke stoffen in relatie tot de ruimtelijke opgaven die de provincie zich stelt.	Geen wijziging
92.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)**	De indiener vraagt om bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen vooraf rekening te houden met bedrijven met brand-, explosie- of gifwolkrisico’s, zodat kostbare aanvullende maatregelen bij woningbouw zoveel mogelijk worden voorkomen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is al opgenomen dat niet iedere werklocatie geschikt is voor grootschalige, regionale of complexe bedrijvigheid en dat dit type bedrijven op een selectiever aantal werklocaties wordt geconcentreerd. Ook is opgenomen	Geen wijziging

			dat complexe bedrijven door aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de leefomgeving of ruimtelijke keuzes in de omgeving kunnen beperken. Het OER bevestigt dat risicovolle activiteiten met brand-, explosie- en gifwolkrisico's kunnen leiden tot aandachtsgebieden, en dat deze aandachtsgebieden beperkingen kunnen opleggen aan kwetsbare bestemmingen en andere ruimtelijke ontwikkelingen. In voorkomende gevallen is advies van de veiligheidsregio nodig. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de ontwerp-Omgevingsvisie op dit punt verder te verduidelijken. De concrete uitwerking van toegestane activiteiten hoort in die concreetheid thuis in de regionale programmering van werklocaties, maar is vooral onderwerp binnen de gemeentelijke omgevingsplannen en vergunningverlening. Deze zienswijze leidt daarom niet tot een kaartwijziging of nieuwe beleidslijn in de Omgevingsvisie.	
93.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849**	De indiener verzoekt de brandweer vroegtijdig te betrekken bij circulair en biobased bouwen en bij hoogbouw, vanwege de brandveiligheid en de mogelijkheden voor repressief optreden.	Wij onderschrijven het belang van brandveiligheid en het tijdig betrekken van veiligheidsdeskundigen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie geeft op strategisch	Geen wijziging

			niveau richting aan de ontwikkeling van Flevoland en bevat geen voorschriften over bouwregelgeving, hoogbouwontwikkeling of de betrokkenheid van adviespartners bij concrete projecten. De door u genoemde aandachtspunten zijn relevant bij de verdere uitwerking van ontwikkelingen. Om die reden geeft deze zienswijze geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving blijft daarbij een belangrijk uitgangspunt.	
94.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)**	De indiener verzoekt om de mobiliteitsimpact van de defensiekazerne in Zeewolde mee te nemen in het mobiliteitsbeleid en paragraaf 5.4 van de Omgevingsvisie.	Bij de ontwikkeling van ons mobiliteitsbeleid houden wij vanzelfsprekend rekening met de komst van de kazerne en de gevolgen daarvan voor de regionale netwerken. Defensie heeft deze effecten onderzocht en beschreven in het kader van de wettelijke m.e.r.-procedure voor de realisatie van de kazerne. Op basis van deze inzichten wil de provincie samen met het Rijk, waaronder Defensie en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, evenals met buurprovincies en gemeenten, verder verkennen hoe de regionale netwerken voor openbaar vervoer, fiets en auto hierop het beste kunnen aansluiten en welke investeringen daarvoor op termijn	Geen wijziging.

			nodig zijn. Daarbij kijken we nadrukkelijk breder dan alleen naar de kazerne. Ook andere bovenregionale ontwikkelingen, waaronder de omvangrijke woningbouwopgaven in de regio, worden hierbij betrokken. Daarom leidt deze zienswijze niet tot een aanpassing van de omgevingsvisie.	
95.	**Veiligheidsregio Flevoland (#3522849)**	De indiener verzoekt om in de OER en de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan Seveso-bedrijven en de verwachte toename van waterstofactiviteiten.	De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt externe veiligheidrisico's bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen en hanteert het voorzorgprincipe. De concrete beoordeling en normering voor deze bedrijven en activiteiten vindt plaats met de daarvoor bedoelde instrumenten, zoals vergunningverlening, toezicht en het routeringsbesluit voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit geldt ook voor Seveso-bedrijven die een relatie hebben met de energietransitie. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de tekst te wijzigen.	Geen wijziging
96.	**Weevers Nieuwstad (#3522860)**	De indiener spreekt waardering uit voor de Omgevingsvisie, maar vraagt om meer aandacht voor afzonderlijke landbouwsectoren en het behoud van hoogwaardige landbouwgrond voor voedselproductie.	Dank voor uw zienswijze en uw waarderende woorden over de ontwerp-Omgevingsvisie. Wij herkennen uw oproep om de waarde van de Flevolandse landbouw en de functie van	Hoofdstuk 5.10 Landbouw, bij de inleidende passage over landbouw, voedselproductie en hoogwaardig uitgangsmateriaal. Nieuwe toevoeging:

			landbouwgrond voor voedselproductie nadrukkelijk in beeld te houden. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt landbouw dan ook als een belangrijke drager van Flevoland benoemd. De visie geeft aan dat Flevoland een belangrijke producent van voedsel is en bijdraagt aan de voedselzekerheid van Noordwest-Europa. Ook wordt ingezet op behoud van open en grote agrarische gebieden binnen het robuust polderraamwerk. Wij zien aanleiding om de Omgevingsvisie op één punt te verduidelijken. In hoofdstuk 5.10 Landbouw voegen wij toe dat de Flevolandse landbouw breed wordt opgevat en verschillende vormen van voedselproductie omvat, zoals akkerbouw, veehouderij, groente- en fruitteelt en tuinbouw. Daarmee wordt duidelijker dat de visie niet slechts één type landbouw bedoelt, maar de brede agrarische sector en voedselketen in Flevoland. De Omgevingsvisie blijft daarbij een strategisch document. Een verdere uitwerking per landbouwsector hoort thuis in vervolgbeleid, programma's, gebiedsprocessen of regels. Deze zienswijze leidt daarom niet tot een kaartwijziging,	De Flevolandse landbouw omvat verschillende vormen van voedselproductie, waaronder akkerbouw, veehouderij, tuinbouw zoals groente- en fruitteelt. Deze brede agrarische sector blijft van groot belang voor voedselzekerheid en het Flevolandse landschap.

			maar wel tot een tekstuele verduidelijking.	
97.	**Weevers Nieuwstad (#3522860)**	De indiener verzoekt Marknesse te schrappen als aangewezen glastuinbouwgebied en verdere uitbreiding daar te stoppen. Daarnaast vraagt de indiener om concreet vast te leggen hoeveel landbouwgrond minimaal behouden moet blijven voor voedselproductie.	Wij herkennen de opgaven waar de sector voor staat. Net als in de Nota Ruimte hanteren wij als provincie een concentratiebeleid voor glastuinbouw. In de ontwerp-Omgevingsvisie 2050, Blik op de toekomst, is daarom opgenomen dat glastuinbouw alleen kan plaatsvinden in de daarvoor door de provincie aangewezen gebieden bij Marknesse, Ens en Almere. Uitbreidingsmogelijkheden zijn voorzien bij Marknesse en Ens. Met dit concentratiebeleid zetten wij in op efficiënt ruimtegebruik en bieden we binnen de aangewezen gebieden ruimte voor de ontwikkeling, innovatie en versterking van glastuinbouwbedrijven en -clusters. Wij onderschrijven dat de glastuinbouw zich voortdurend ontwikkelt. De provincie staat daarom open voor initiatieven om samen met de sector, en in samenhang met nationale ontwikkelingen, het ontwikkelperspectief voor de geclusterde glastuinbouw verder te verkennen. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit in de Omgevingsvisie explicieter tot uitdrukking te brengen. Uw verzoek om Marknesse direct als aangewezen gebied te schrappen	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 Landbouw - Doorontwikkeling innovatie voor een rendabele en toekomstbestendige landbouw: Voor glastuinbouw geldt een concentratiebeleid, omdat de teelt in kassen niet grondgebonden is en een stedelijke uitstraling heeft. Glastuinbouw kan alleen plaatsvinden in de daarvoor door de provincie aangewezen gebieden in Marknesse, Ens en Almere. Buiten die concentratiegebieden voor glas is alleen teeltondersteunend glas toegestaan. **Glastuinbouwclusters spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling naar een duurzame en circulaire landbouw. Binnen de bestaande concentratiegebieden bieden wij ruimte voor verdere ontwikkeling, innovatie en versterking van deze clusters, in aansluiting op nationale ontwikkelingen en in samenwerking met de sector en andere partners. We verkennen daarnaast** de vitaliteit van de bestaande glastuinbouwgebieden en betrekken daarbij opties/mogelijkheden voor energiegebruik en netversterking.

			en een absolute uitbreidingsstop op te nemen nemen wij niet over in de Omgevingsvisie.	
98.	**Weevers Nieuwstad (#3522860)**	De indiener acht woningbouw ten oosten van de A6 onwenselijk vanwege de aanwezige industrie, de barrièrewerking en mogelijke bereikbaarheidsproblemen. De indiener pleit voor versterking van de dorpskernen in de Noordoostpolder.	Voor de algemene beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.3. Voor Emmeloord voorziet de visie in verdichting en uitbreidingsmogelijkheden rond het voorkeurstracé en het toekomstige station van de Lelylijn, gelokaliseerd aan de oostzijde van de A6. Een station aan de rand van een stad heeft een stuk kleinere kans van slagen dan als het station centraler gesitueerd is in Emmeloord en wordt beschouwd als een pakket met woonontwikkeling daarin opgenomen.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.
99.	**Weevers Nieuwstad (#3522860)**	De indiener verzoekt om bedrijven van milieucategorie 3 of hoger niet toe te staan in het buitengebied.	Wij begrijpen uw zorg dat bedrijven met een grotere milieubelasting niet zonder duidelijke afweging in het buitengebied terecht moeten komen. In de ontwerp-Omgevingsvisie is al opgenomen dat vestiging in het buitengebied van activiteiten die thuishoren op een bedrijventerrein of in een woonkern in principe niet is toegestaan. Ook is opgenomen dat milieuhygiënisch, landschappelijk en verkeerstechnisch ongewenste effecten moeten worden voorkomen. Daarnaast stuurt de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 6 van visie naar uitvoering – 6.5 Samenwerken en afwijken van beleid: Vestiging in het buitengebied van activiteiten die thuishoren op een bedrijventerrein, waaronder activiteiten met een substantiële milieubelasting of ruimtelijke impact, of in een woonkern is in principe niet toegestaan. Milieuhygiënisch, landschappelijk en verkeerstechnisch ongewenste effecten moeten worden voorkomen. Bij uitzondering kan nieuwe niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied worden toegestaand wanneer deze naar aard,

			visie op concentratie van grootschalige, regionale en complexe bedrijvigheid op geschikte werklocaties e bedrijventerreinen. Wij nemen uw voorstel om bedrijven met milieucategorie 3 of hoger categorisch uit te sluiten in het buitengebied niet één-op-één over. Een harde grens op milieucategorie past minder goed bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie en kan in concrete situaties te grof uitwerken. Wel geeft uw zienswijze aanleiding om de tekst te verduidelijken. Wij stellen voor op te nemen dat nieuwe niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied alleen passend is wanneer deze naar aard, schaal, milieubelasting, verkeersaantrekkende werking en landschappelijke inpassing past bij het gebied. Activiteiten met een substantiële milieubelasting of ruimtelijke impact horen in beginsel thuis op daarvoor geschikte bedrijventerreinen of in woonkernen. De nadere vertaling naar concrete regels, waaronder de omgang met milieucategorieën, vindt plaats in vervolgbeleid, de omgevingsverordening, gemeentelijke omgevingsplannen of bij de beoordeling van concrete	schaal, milieubelasting, verkeersaantrekkende werking en landschappelijke inpassing past bij het gebied.

			initiatieven. Deze zienswijze leidt daarom niet tot een kaartwijziging, maar wel tot een tekstuele verduidelijking en beleidsmatige aanscherping van het principe voor bedrijvigheid in het buitengebied.	
100.		De indiener verzoekt om de bestaande locaties voor wind- en zonne-energie duidelijk aan te wijzen, zodat toekomstige onduidelijkheid en discussie worden voorkomen.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4.
101.		De indiener verzoekt om duidelijk beleid op te nemen voor kleine kerncentrales (SMR's), omdat deze wel worden genoemd maar onvoldoende beleidsmatig zijn uitgewerkt.	Wij begrijpen uw zorg over SMR's. SMR's zijn echter een ontwikkeling op energiegebied die zowel nationaal als regionaal aandacht krijgt om de energievoorziening te versterken. Wij onderkennen deze ontwikkelingen dan ook, maar zien deze voor Flevoland vooral als een toepassing voor de langere termijn. Daarnaast blijft in Flevoland de inzet op wind en zon overeind.	Geen wijziging
102.	**HISWA-RECRON (#3522887)**	De indiener spreekt waardering uit voor de integrale benadering en onderschrijft de ambitie voor een Flevoland dat in 2050 in balans en aantrekkelijk is om te wonen, werken en recreëren.	Wij danken HISWA-RECRON voor de positieve reactie op de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Het doet ons goed dat u de integrale benadering van wonen, economie, mobiliteit, water, natuur en energie waardeert. Ook waarderen wij uw steun voor de ambitie om te werken aan een Flevoland dat in 2050 in balans is en aantrekkelijk blijft om te wonen, werken én recreëren. Wij nemen uw waardering mee in de	Geen wijziging

			verdere behandeling van de ontwerp-Omgevingsvisie.	
103.	**HISWA-RECRON (#3522887)**	De indiener verzoekt om recreatie, toerisme en watersport expliciet te benoemen als provinciaal belang en als volwaardige economische en ruimtelijke functie.	Wij herkennen uw constatering dat recreatie, toerisme en watersport een belangrijke bijdrage leveren aan de economie, brede welvaart, leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Flevoland. Naar aanleiding van uw zienswijze bezien wij op welke wijze de betekenis van de vrijetijd(sector) nadrukkelijker zichtbaar kan worden gemaakt in de Omgevingsvisie. Daarbij blijft het uitgangspunt dat de Omgevingsvisie een strategisch document is waarin niet alle economische sectoren afzonderlijk worden uitgewerkt. Wel zien wij aanleiding om de bijdrage van recreatie, toerisme en watersport aan de kwaliteit van Flevoland explicieter te benoemen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.2 Wonen en samenleving - Versterking leefbaarheid: Ook voorzieningen voor recreatie, cultuur en sport dragen bij aan meer onderlinge verbondenheid en een gezonde leef stijl. **Daarnaast levert de vrijetijdssector een belangrijke bijdrage aan de economie, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van Flevoland**. We ondersteunen gemeenten hier bij door middel van ons natuur-, recreatie-, cultuur-, sociaal-, erfgoed- en sportbeleid. Hierbij kijken we wel naar de juiste functie op de juiste locatie.
104.	**HISWA-RECRON (#3522887)**	De indiener verzoekt om natuurontwikkeling, waterbeheer en recreatief gebruik meer in samenhang af te wegen. Daarbij vraagt de indiener om de toegankelijkheid, bereikbaarheid en beleefbaarheid van de Flevolandse wateren en recreatiegebieden te behouden, met voldoende aandacht voor watersport, bevaarbaarheid en nautische voorzieningen.	Wij onderschrijven het belang van een zorgvuldige afweging tussen natuur, water, bodem en recreatief gebruik. De Omgevingsvisie beoogt een integrale benadering van de fysieke leefomgeving waarin verschillende functies in samenhang worden beschouwd. Naar aanleiding van uw zienswijze scherpen wij de rol van recreatief gebruik en beleefbaarheid van water en natuur aan in het robuust polderraamwerk. Daarbij blijft het uitgangspunt dat de Omgevingsvisie een strategisch document is en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Wensbeeld: Deze basis vormt de ecologische en landschappelijke ondergrond waarop wonen, landbouw, economie, **recreatie** en energieopgaven duurzaam kunnen voortbouwen. Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Wensbeeld: Grote eenheden voor landbouw, wonen, economie, energie en natuur zijn hierbinnen afgestemd op de ondergrond en het watersysteem. **Waar dit past bij de draagkracht van natuur, water en**

			nadere uitwerking van specifieke gebruiksfuncties plaatsvindt in programma's en gebiedsgerichte uitwerkingen.	**landschap, benutten we bij de inrichting en ontwikkeling van het polderraamwerk kansen voor recreatie en beleving.**
105.	**HISWA-RECRON (#3522887)**	De indiener verzoekt om recreatieve, toeristische en nautische infrastructuur expliciet op te nemen als provinciale ruimtelijke opgave.	Wij herkennen het belang van recreatieve, toeristische en nautische infrastructuur voor de aantrekkelijkheid en economische ontwikkeling van Flevoland. De Omgevingsvisie bevat reeds ambities op het gebied van recreatieve verbindingen en waterfrontontwikkeling. Naar aanleiding van uw zienswijze bezien wij of de bijdrage van recreatieve, toeristische en nautische infrastructuur nadrukkelijker zichtbaar kan worden gemaakt binnen de beschrijving van de ruimtelijke opgaven. Daarbij blijft de Omgevingsvisie een strategisch document, terwijl de nadere uitwerking van specifieke voorzieningen plaatsvindt in programma's en gebiedsgerichte uitwerkingen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Aantrekkelijke vaarwegen en randmeren: **Aantrekkelijke Vaarwegen en Randmeren** Naast de wegen zijn ook de regionale vaarwegen van provinciaal belang. De vaarwegen in Flevoland zijn vooral belangrijk voor de afwatering en beroepsvaart. **Daarnaast worden de verbindingen over water in toenemende mate interessant om het (e-)fietsen, zowel woon-werk/school als recreatief, te stimuleren.** **De randmeren en het Zwarte water vormen soms een barrière in deze fietsverbindingen binnen de provincie en met omliggende provincies.** Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en passantensteigers met aansluiting op fietspaden, maken we de vaarwegen aantrekkelijker **en toegankelijker**. Tegelijkertijd dragen natuurvriendelijke oevers bij aan de waterkwaliteit en versterking van de biodiversiteit.
106.	**HISWA-RECRON (#3522887)**	De indiener verzoekt om bij ontwikkelingen rond het MITC bestaande recreatieve bedrijven en hun ontwikkelmogelijkheden volwaardig mee te wegen en niet onevenredig te beperken.	Het MITC is een uniek test-, onderzoeks- en oefencluster van provinciaal belang, met onder meer het NLR, DNW, het dronecentrum, de RDW en de Politieacademie. Voor de activiteiten van het MITC	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Gebiedsuitwerkingen, MITC: Het MITC levert een essentiële bijdrage aan de innovatieve economische ecosystemen slimme mobiliteit en

			zijn specifieke test- en oefenluchtruimen aangewezen. Gebleken is dat deze onvoldoende werden betrokken bij de afweging van nieuwe ontwikkelingen in de omgeving. Daarom beschermt de provincie het MITC en de bijbehorende test- en oefenruimte met haar juridisch instrumentarium, waaronder de Omgevingsverordening. Dit betekent niet dat andere belangen, waaronder recreatieve, toeristische en economische belangen, buiten beschouwing worden gelaten. Bestaande en legale situaties, waaronder bestaande recreatie- en horecavoorzieningen, worden gerespecteerd. Ook nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen blijven in beginsel mogelijk. Wel geldt dat bij nieuwe initiatieven moet worden beoordeeld of deze verenigbaar zijn met een veilige uitvoering van de activiteiten van het MITC. Die beoordeling vindt plaats op gebieds- en projectspecifiek niveau en niet in het kader van de Omgevingsvisie.	hightech door zijn unieke test- en experimenteercapaciteit. **Het is van (inter)nationaal belang voor innovatie en veiligheid op het land, te water, in de lucht en in de ruimte (space).** Het gebied vraagt om zorgvuldig omgaan met ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving om het gebruik van het luchtruim voor testen en oefenen niet te beperken. **Er wordt per initiatief beoordeeld of aard, omvang, ligging en gebruiksintensiteit verenigbaar zijn met de test-, oefen- en certificeringsmogelijkheden van het MITC, waaronder het gebruik van het luchtruim.** Het MITC heeft een aantrekkende werking als campus, maar vormt een gereguleerde en afgesloten omgeving. **Het MITC ontwikkelt zich daarbij in een bredere economische structuur met andere economische kwaliteiten van de Noordoostpolder, waaronder agritech en de maakindustrie.** Met de partners verkennen we hoe in de toekomst in de nabijheid plaats geboden kan worden aan bedrijvigheid die met deze innovaties verbonden is.
107.	**Lavendel II B.V. door Sight Advocaten (#3522891)**	**De indiener vraagt aandacht voor de samenloop tussen de verdere ontwikkeling van het MITC en de**	Bedankt voor uw zienswijze. Vooropgesteld wordt dat de Omgevingsvisie een strategisch	Geen wijziging

		bestaande recreatieve en toeristische functies rond het Waterloopbos. Verzocht wordt om bij toekomstige ontwikkelingen rond het MITC de belangen en ontwikkelmogelijkheden van aanwezige recreatiebedrijven volwaardig mee te wegen en te voorkomen dat deze bedrijven onevenredig worden beperkt. Recreatie en toerisme moeten daarbij als volwaardige ruimtelijke en economische functies onderdeel zijn van de belangenafweging. De visie zet in op een goede inbedding van het MITC, terwijl recreatiemogelijkheden in andere onderdelen vooral worden gekoppeld aan natuur, landschap en een toegankelijk buitengebied.	langetermijndocument is waarin de provincie haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastlegt. De Omgevingsvisie bevat geen uitputtende juridische analyse van alle wet- en regelgeving die op de verschillende beleidsonderwerpen van toepassing is. De doorwerking van nationale en internationale regelgeving, waaronder Europese wet- en regelgeving, vindt plaats via de daarvoor aangewezen wettelijke instrumenten en wordt nader uitgewerkt in onder meer programma's, verordeningen en concrete besluiten. Het enkele feit dat Europese regelgeving niet expliciet in de Omgevingsvisie wordt benoemd, betekent daarom niet dat deze regelgeving geen rol speelt of buiten beschouwing wordt gelaten. De Omgevingsvisie benoemt het MITC als een economische hotspot voor test-, experimenteer- en certificeringsactiviteiten. Daarbij acht de provincie het van belang dat ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving het gebruik van het luchtruim en het functioneren van het MITC niet onevenredig beperken. De Omgevingsvisie heeft echter een strategisch karakter en bepaalt niet op perceelsniveau	

			welke functies zijn toegestaan of welke concrete ontwikkelingsruimte voor individuele locaties beschikbaar is. De provincie onderscheidt verschillende belangen en kent daaraan, afhankelijk van aard en schaalniveau, een verschillend gewicht toe. Het MITC wordt gezien als een ontwikkeling van provinciaal belang. Het testcentrum is uniek in Nederland en vervult een belangrijke (inter)nationale functie voor test-, oefen-, experimenteer- en certificeringsactiviteiten op het gebied van innovatie en veiligheid te land, te water, in de lucht en in de ruimte (space). Om die reden heeft de provincie ervoor gekozen het belang van het MITC nadrukkelijk in de Omgevingsvisie te verankeren. Dit betekent niet dat andere belangen, waaronder recreatieve, toeristische en economische belangen, buiten beschouwing worden gelaten. Bestaande en legale situaties, waaronder bestaande recreatie- en horecavoorzieningen, worden gerespecteerd. Ook nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen blijven in beginsel mogelijk. Wel geldt dat bij nieuwe initiatieven moet worden beoordeeld of deze	

			verenigbaar zijn met een veilige uitvoering van de activiteiten van het MITC. Die beoordeling vindt plaats op gebieds- en projectspecifiek niveau en niet in het kader van de Omgevingsvisie. Daarbij geldt als uitgangspunt dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een gemiddelde personendichtheid van meer dan 500 personen per km^2 binnen het gebied waar vliegactiviteiten plaatsvinden. Indien sprake is van een hogere personendichtheid, zal nader moeten worden beoordeeld of de ontwikkeling verenigbaar is met de veilige uitvoering van de activiteiten van het MITC. Daarbij kan onder meer worden bezien of afspraken mogelijk zijn over het gebruik van locaties, de planning van activiteiten en eventuele veiligheidsmaatregelen. In uw zienswijze gaat u daarnaast in op de specifieke situatie van Netl. Op dit moment kan de provincie hierover geen inhoudelijk uitspraken doen, omdat over deze situatie een procedure aanhangig is bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De provincie acht het daarom niet passend om vooruit te lopen op de uitkomst van die procedure.	

108.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener vraagt om een duidelijk en toetsbaar afwegingskader voor ruimtelijke keuzes die gevolgen hebben voor de landbouw. Volgens de indiener wordt onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe de ontwikkelruimte, bedrijfsvoering en investeringsmogelijkheden van agrarische bedrijven worden gewaarborgd. Ook verzoekt de indiener om de economische, ruimtelijke en cultuurhistorische betekenis van de landbouw volwaardig mee te wegen bij beleid over grondgebruik, productiewijzen, gewasbescherming en andere functies in het landelijk gebied. De indiener verzoekt een landbouw effecten rapportage (LER) op te stellen.	Wij danken LTO Noord voor haar zienswijze en betrokkenheid bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij delen niet de opvatting dat de gevolgen van de keuzes in de Omgevingsvisie voor de landbouw onvoldoende zijn onderzocht. Parallel aan het opstellen van de Omgevingsvisie is een Omgevingseffectrapport opgesteld. Daarbij zijn gedurende de scenariofase, perspectievenfase, de uitwerking van het koersdocument en de ontwerp-Omgevingsvisie verschillende alternatieven onderzocht en effecten beoordeeld. Ook zijn aanvullende analyses uitgevoerd op onder meer het landelijk gebied. De resultaten hiervan zijn betrokken bij de totstandkoming van de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarnaast bevat het OER expliciet aandacht voor de toekomstbestendigheid van de landbouw, de verdiencapaciteit van de sector, de beschikbaarheid van landbouwgrond en de effecten van keuzes rond water, natuur en ruimtegebruik. Het OER concludeert bovendien dat de provincie in grote delen van Flevoland het primaat legt bij agrarisch grondgebruik en daarmee het belang van behoud van	Geen wijziging

			landbouwgrond nadrukkelijk onderstreept. In de ontwerp-Omgevingsvisie is landbouw daarnaast aangemerkt als een provinciaal belang. Flevoland wordt daarin expliciet gezien als een vooraanstaande akkerbouwprovincie, waarbij voedselproductie, agrarische innovatie, kennisontwikkeling en agrotechnologie van groot belang zijn voor zowel de Flevolandse economie als de voedselvoorziening van Noordwest-Europa. De visie zet daarom in op een rendabele en toekomstbestendige landbouwsector, waarbij de vruchtbare landbouwgronden en de innovatieve kracht van de sector als belangrijke kwaliteiten van Flevoland worden beschouwd. Ook bevat de Omgevingsvisie een afwegingskader voor eventuele functiewijzigingen van landbouwgrond. Daarbij geldt het uitgangspunt dat eerst wordt ingezet op inbreiden, combineren en intensiveren van ruimtegebruik, voordat landbouwgrond wordt betrokken bij nieuwe ontwikkelingen. Wanneer toch een beroep op landbouwgrond noodzakelijk is, wordt eerst gezocht naar functiecombinaties die bijdragen aan de transitie naar	

			toekomstbestendige landbouw en versterking van biodiversiteit. Daarnaast moeten effecten voor de landbouw zorgvuldig worden afgewogen en waar mogelijk worden voorkomen of gecompenseerd. Tegen deze achtergrond zien wij geen aanleiding om aanvullend een afzonderlijke landbouw-effectrapportage op te stellen of de Omgevingsvisie op de door u voorgestelde onderdelen aan te passen. De bescherming van kwalitatief hoogwaardige landbouwgrond, het belang van de landbouw voor de Flevolandse economie en voedselproductie en het zorgvuldig afwegen van functiewijzigingen zijn reeds onderdeel van de ontwerp-Omgevingsvisie. De verdere uitwerking van maatregelen, gebiedsgerichte keuzes en eventuele regelgeving vindt plaats in programma's en andere vervolgtrajecten.	
109.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt de doelstellingen voor biologische landbouw, kringlooplandbouw en de reductie van gewasbeschermingsmiddelen te voorzien van een duidelijke onderbouwing, een toetsbaar referentiekader en aandacht voor haalbaarheid, bedrijfseconomische	Wij herkennen de zorg dat de in de Omgevingsvisie opgenomen ambities voor biologische landbouw, kringlooplandbouw en de reductie van gewasbeschermingsmiddelen vragen oproepen over	Geen wijziging

		gevolgen en gebiedsverschillen. Daarnaast vraagt de indiener om expliciet vast te leggen dat de provincie, naast verduurzaming, inzet op het behoud van een economisch vitale, innovatieve en toekomstbestendige landbouwsector.	uitvoerbaarheid, monitoring en de gevolgen voor agrarische bedrijven. De Omgevingsvisie heeft echter een strategisch karakter en beschrijft de gewenste ontwikkelrichting voor Flevoland richting 2050. De visie is niet bedoeld om referentiejaren, indicatoren, monitoringssystematieken of uitvoeringsmaatregelen vast te leggen. Een nadere uitwerking van deze ambities vindt plaats in programma's en andere vervolgtrajecten. In hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie beschrijven we hoe we van 'visie naar uitvoering' komen. Hier staat onder andere beschreven dat verdere uitwerking plaatsvindt met aandacht voor uitvoerbaarheid en gebiedsspecifieke omstandigheden. We zien daarin geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te vullen. Wij delen niet de opvatting dat de positie van de landbouw als economische drager onvoldoende is verankerd. In de Omgevingsvisie wordt landbouw reeds uitgebreid beschreven als provinciaal belang, met aandacht voor voedselproductie, innovatie, kennisontwikkeling,	

			ondernemersvrijheid, agritech en nieuwe verdienmodellen.	
110.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om het behoud van voldoende kwalitatief hoogwaardige landbouwgrond expliciet als sturend uitgangspunt op te nemen. Daarbij vraagt de indiener om inzichtelijk te maken hoe landbouwgrond bij conflicterende ruimteclaims wordt gewogen en beschermd en om een toetsbare ondergrens voor het minimaal te behouden landbouwareaal.	Wij onderschrijven het belang van landbouwgrond voor de voedselproductie, economie, innovatiekracht en het karakter van Flevoland. Dit belang is in de Omgevingsvisie expliciet opgenomen in paragraaf 5.10 over landbouw én in hoofdstuk 4.4 over het robuust polderraamwerk. De visie beschrijft het behoud van voldoende landbouwgrond voor de voedselzekerheid van Noordwest-Europa als provinciaal belang. Dit is uitgewerkt op diverse plekken in de Omgevingsvisie. Binnen het robuust polderraamwerk worden vijf gebiedstypen onderscheiden. Daarmee wordt gebiedsgericht afgewogen waar landbouw de meeste ruimte krijgt en waar andere functies passend zijn. De visie bevat ook aandacht voor een rendabele en toekomstbestendige landbouwsector, waarbij tevens wordt gewezen op het belang van kwalitatief hoogwaardige landbouwgrond voor voedselproductie. Wij delen daarom niet de conclusie dat landbouwgrond in de Omgevingsvisie als restcategorie wordt beschouwd of zonder meer beschikbaar zou zijn voor andere functies. De landbouw vormt een	Geen wijziging

			belangrijk onderdeel van de integrale ruimtelijke afweging die nodig is om de verschillende opgaven in Flevoland in balans te brengen.	
111.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om agrarische bedrijven nadrukkelijk te erkennen als producenten van duurzame energie. Daarbij vraagt de indiener om initiatieven zoals zon op daken, mestvergisting, energieopslag en erfmolens actief te faciliteren en planologisch mogelijk te maken, mits deze zorgvuldig landschappelijk worden ingepast	Wij waarderen uw aandacht voor de rol die agrarische ondernemers kunnen spelen in de energietransitie. Wij onderschrijven dat initiatieven zoals zon op daken, mestvergisting, energieopslag en erfmolens kunnen bijdragen aan een toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem. In hoofdstuk 5.5 van de Omgevingsvisie spreken wij uit dat wij ruimte bieden aan lokale energie-initiatieven, experimenten en decentrale oplossingen. Initiatieven vanuit agrarische bedrijven passen naar onze mening binnen deze bredere lijn. Wij kiezen er daarom voor deze niet afzonderlijk voor agrarische bedrijven te benoemen. Daarom geeft deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	Geen wijziging
112.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om de gevolgen van water- en bodemkeuzes voor agrarische bedrijven inzichtelijk te maken, met aandacht voor waterbeschikbaarheid, peilbeheer, grondgebruik en eventuele compensatie. Daarbij vraagt de indiener om maatwerk en technische innovaties te	Wij onderschrijven dat water, bodem en landbouw nauw met elkaar verbonden zijn en dat keuzes op het gebied van water en bodem gevolgen kunnen hebben voor agrarische bedrijven. Daarom is in de Omgevingsvisie gekozen voor	Geen wijziging

		verkiezen boven automatische functiewijziging of extensivering en om de effecten op de landbouw te onderzoeken in een landbouw-effectrapportage.	een gebiedsgerichte benadering. De Omgevingsvisie bevat verschillende gebiedstypen waarin op gebiedsniveau richting wordt gegeven aan de samenhang tussen water en bodem, landbouw, natuur, landschap en andere functies. Binnen deze gebiedstypen worden de relevante kwaliteiten, kansen en afwegingen beschreven. Daarnaast is in paragraaf 5.10 een aanvullend afwegingskader voor landbouwgrond opgenomen, waarin de positie van landbouw binnen ruimtelijke afwegingen nader wordt uitgewerkt. De door u gevraagde uitwerking van waterbeheer, peilregimes, mogelijke beperkingen, compensatiemaatregelen en andere concrete gevolgen voor individuele bedrijven behoort tot vervolgbeleid. Deze onderwerpen passen niet bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Wij zien daarnaast geen aanleiding voor het opstellen van een afzonderlijke landbouw-effectrapportage. Voor de Omgevingsvisie is reeds een omgevingseffectrapport opgesteld waarin de effecten van de gekozen ontwikkelrichtingen integraal zijn onderzocht.	
113.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om de begrippen biodiversiteit en natuurinclusiviteit duidelijker af te bakenen en concreet te	In de Omgevingsvisie is gekozen voor een gebiedsgerichte benadering. Via de verschillende	Geen wijziging

		maken welke bijdrage van agrarische ondernemers wordt verwacht. Daarbij vraagt de indiener om meetbare doelen, een expliciete rol voor gebiedsgericht agrarisch natuurbeheer en te voorkomen dat natuurdoelen en soortenbescherming onbegrensd worden afgewenteld op reguliere landbouwgronden.	gebiedstypen wordt op gebiedsniveau richting gegeven aan de samenhang tussen natuur, biodiversiteit, landbouw, landschap en water. Hierdoor ontstaat ruimte voor maatwerk en gebiedsspecifieke afwegingen. De nadere invulling van natuurdoelen, soortenbescherming, agrarisch natuurbeheer en eventuele gebiedsgerichte maatregelen vindt plaats in programma's, gebiedsprocessen en andere vervolgtrajecten. Deze uitwerking past niet binnen het detailniveau van de Omgevingsvisie.	
114.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om duidelijke criteria voor de locatie en inpassing van bosontwikkeling en groenblauwe dooradering. Daarbij vraagt de indiener om het open landbouwlandschap en de agrarische bruikbaarheid te beschermen, versnippering te voorkomen en bosontwikkeling vooral te koppelen aan randen, overgangszones en locaties waar deze samengaat met water, recreatie, buffering of verbetering van de leefomgeving.	Wij onderschrijven het belang van het open Flevolandse landschap en herkennen de waarde van de agrarische structuur voor de identiteit van de provincie. Ook bij de uitwerking van de bossenstrategie en de groenblauwe dooradering blijven deze kwaliteiten belangrijke aandachtspunten. In de Omgevingsvisie is gekozen voor een gebiedsgerichte benadering. Via de gebiedstypen wordt richting gegeven aan de samenhang tussen landschap, landbouw, natuur, water, recreatie en andere functies. Binnen deze kaders worden afwegingen gemaakt die recht doen aan de kenmerken en kwaliteiten van een gebied. Wij	Geen wijziging

			zijn daarom van oordeel dat de Omgevingsvisie voldoende richting geeft voor deze afwegingen en zien geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	
115.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om bij de verdere uitwerking van de omgevingskwaliteit expliciet te borgen dat beleid en regels voor agrarische bedrijven voorspelbaar, uitvoerbaar en proportioneel zijn. Daarbij vraagt de indiener om stapeling van normen en beperkingen te voorkomen, ruimte te behouden voor reguliere toekomstbestendige landbouw en de gevolgen voor ondernemers door monitoring, evaluatie en tijdige bijstelling te bewaken.	Wij onderschrijven het belang van uitvoerbaar, zorgvuldig en voorspelbaar beleid. Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in programma's zullen belangen zorgvuldig worden afgewogen en worden de gevolgen van maatregelen betrokken bij de besluitvorming. Agrarische belangen zijn hier vanzelfsprekend onderdeel van.	Geen wijziging
116.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om agrarische bedrijven en hun ontwikkelingsgeschiedenis expliciet te erkennen als dragers van het culturele en landschappelijke erfgoed van Flevoland. Daarbij vraagt de indiener om ontwikkelingsgericht behoud, met ruimte voor toekomstbestendige agrarische bedrijfsvoering en actieve betrokkenheid van agrariërs bij gebiedsprocessen.	Wij onderschrijven dat de landbouw een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de ontstaansgeschiedenis, inrichting en identiteit van Flevoland. De relatie tussen landbouw, landschap en erfgoed vormt een belangrijk onderdeel van het verhaal van onze provincie. Wij zijn echter van oordeel dat deze samenhang reeds nadrukkelijk is verankerd in de Omgevingsvisie. In de beschrijving van het Flevolandse landschap, het robuuste polderraamwerk en de provinciale belangen wordt expliciet aandacht besteed aan de betekenis van het landbouwkundige landschap, de	Geen wijziging

			ontstaansgeschiedenis van de polders en de rol van landbouw binnen de ruimtelijke structuur van Flevoland. Daarnaast kiest de Omgevingsvisie nadrukkelijk voor een toekomstgerichte benadering waarin behoud, ontwikkeling en vernieuwing samengaan. Daarbij worden open landbouwgebieden expliciet benoemd als onderdeel van het robuuste polderraamwerk en als basis voor de voedselproductie van de toekomst. Deze zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing.	
117.	**LTO Noord (#3522929)**	De indiener verzoekt om voorafgaand aan de verdere beleidsuitwerking een landbouw-effectrapportage op te stellen en de positie van de landbouw duidelijker in de Omgevingsvisie te borgen. Daarbij vraagt de indiener om gemotiveerde en toetsbare landbouwdoelen, behoud van voldoende hoogwaardige landbouwgrond, erkenning van de landbouw als structurele drager van economie, voedselproductie en landelijk gebied, concretisering van de gevolgen van water- en bodembeleid en borging van uitvoerbaarheid, proportionaliteit en rechtszekerheid voor agrarische bedrijven.	Zie beantwoording rij 108.	Zie beantwoording rij 108.
118.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam**	De indiener onderschrijft dat een robuuste en toekomstbestendige energie-infrastructuur, gebaseerd op een duurzame energiemix, noodzakelijk is voor de leefbaarheid, economische positie en	De Omgevingsvisie onderkent het belang van een robuuste en toekomstbestendige energie-infrastructuur voor de economische	Geen wijziging

	Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)	toekomstbestendigheid van Flevoland. De indiener uit echter zorgen over de wijze waarop dit in de concept-Omgevingsvisie wordt uitgewerkt. Volgens de indiener biedt de huidige koers onvoldoende antwoord op de netcongestie, stagnerende verduurzaming, beperkte uitbreidingsmogelijkheden en onzekerheid op de energiemarkt waarmee bestaande bedrijven worden geconfronteerd. De indiener vraagt daarom om niet alleen ruimte te bieden aan nieuwe energie-intensieve bedrijvigheid nabij duurzame energieopwekking, maar ook de verduurzaming en ontwikkeling van bestaande bedrijven, bedrijventerreinen en energievraagclusters nadrukkelijk te borgen, zodat deze kunnen uitbreiden en concurrerend kunnen blijven.	ontwikkeling van Flevoland. Daarbij hebben zowel bestaande als nieuwe economische ontwikkelingen een belangrijke plaats. De door u genoemde vraagstukken rond netcapaciteit, verduurzaming en energievoorziening zijn relevante aandachtspunten bij de verdere uitwerking van het energiebeleid.	
119.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)**	De indiener vindt het uitsluiten van nieuwe grootschalige wind- en zonne-energie een gemiste kans. De indiener vreest dat zonder nieuwe duurzame energie, gekoppeld aan de lokale vraag, netcongestie de uitbreiding en verduurzaming van bedrijven, glastuinbouw en woonwijken belemmert.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4
120.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie,**	De indiener verzoekt om bestaande energievragers te ondersteunen met lokale energieopwekking en energiehubs met wind, zon en opslag. Ook vraagt de indiener om ruimte voor energiegemeenschappen,	De Omgevingsvisie beschrijft de strategische koers voor de lange termijn en biedt ruimte voor verschillende oplossingen die kunnen bijdragen aan een toekomstbestendig	Geen wijziging

	Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)	innovatie, experimenten en maatwerk voor ondernemers.	energiesysteem. Concrete keuzes over energiehubs, opwekvoorzieningen, pilots en andere uitvoeringsmaatregelen maken onderdeel uit van de verdere beleidsuitwerking. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op deze punten aan te passen.	
121.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)**	De indiener verzoekt om de Omgevingsvisie te laten aansluiten bij de uitgangspunten van de landelijke Nota Ruimte en voldoende ruimte te bieden voor bedrijven door bestaande bedrijventerreinen te intensiveren, op te waarderen en waar nodig uit te breiden. De indiener benadrukt dat bestaande bedrijven met een grote maatschappelijke en economische waarde moeten kunnen verduurzamen, uitbreiden en hun bedrijfsvoering toekomstbestendig inrichten. Daarvoor acht de indiener een betrouwbare, betaalbare en lokaal georganiseerde energievoorziening, met ruimte voor lokale energieopwekking, noodzakelijk.	De Omgevingsvisie zet reeds in op innovatieve economische ecosystemen, verduurzaming en toekomstbestendige bedrijvigheid. De door u beschreven opgaven sluiten aan bij deze koers. Deze passage geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	Geen wijziging
122.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)**	De indiener stelt dat lokale bedrijven en woonwijken onvoldoende profiteren van de duurzame energie die in Flevoland wordt opgewekt. De indiener verzoekt daarom om lokale energiehubs te stimuleren die energieopwekking en -gebruik bij elkaar brengen.	Wij herkennen het vraagstuk dat u schetst rondom netcongestie, het beter benutten van lokaal opgewekte duurzame energie en de rol die lokale energiehubs daarbij kunnen spelen. Ook erkennen wij dat dit voor bedrijven en inwoners een belangrijk aandachtspunt is binnen de energietransitie.	Geen wijziging

			De Omgevingsvisie beschrijft de strategische koers voor een toekomstbestendig energiesysteem en biedt ruimte voor verschillende oplossingen die kunnen bijdragen aan een betere balans tussen opwek, opslag, transport en gebruik van energie. De Omgevingsvisie schrijft daarbij niet voor welke specifieke oplossingen worden toegepast. Daarom geeft deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
123.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)**	De indiener stelt dat netcongestie vraagt om lokale energiehubs waarin opwek, opslag en afname slim worden gecombineerd, waarbij de precieze inrichting per locatie maatwerk vraagt. Daarom verzoekt de indiener om aanvullende duurzame energieopwekking nabij bestaande energievraagclusters niet vooraf uit te sluiten. Het gaat daarbij niet om grootschalige windparken, maar om enkele moderne windturbines gekoppeld aan bijvoorbeeld bedrijventerreinen, glastuinbouw of woningbouwlocaties. De indiener vraagt om deze mogelijkheden in hoofdstuk 5.5 van de Omgevingsvisie duidelijker te benoemen.	Wij herkennen de uitdagingen die netcongestie met zich meebrengt voor bedrijven, glastuinbouwgebieden en andere energievraagclusters. Ook onderschrijven wij het belang van innovatieve oplossingen die bijdragen aan een beter evenwicht tussen opwek, opslag en gebruik van energie. De Omgevingsvisie beschrijft echter de strategische koers voor de energietransitie en legt niet op voorhand vast welke technieken of opwekvormen op specifieke locaties worden toegepast. De afweging of en waar nieuwe opwekvoorzieningen, energiehubs of andere energiesystemen wenselijk zijn, vraagt om maatwerk en vindt plaats in de verdere	Geen wijziging

			beleidsuitwerking en concrete gebiedsprocessen.	
124.	**Glastuinbouw Nederland, mede namens VNO-NCW Midden, LTO Noord, Regioteam Energietransitie, Stichting Nieuwland, Stream-Energy, Smart Energy Hub Ens (#3523211)**	De indiener verzoekt om in hoofdstuk 5.5 ruimte te bieden voor aanvullende duurzame energieopwekking nabij bestaande energievraagclusters. Voorgesteld wordt om bij bedrijventerreinen, glastuinbouwgebieden en woningbouwlocaties energiehubs mogelijk te maken, waarin lokale energievraag wordt gekoppeld aan enkele moderne windturbines, zonne-energie en energieopslag. Volgens de indiener is duidelijk en voorspelbaar beleid hiervoor noodzakelijk voor de energietransitie, investeringen en de economische concurrentiepositie van Flevoland.	De Omgevingsvisie beschrijft de strategische koers voor de energietransitie op hoofdlijnen. Daarbij wordt ruimte gehouden voor verschillende oplossingen die kunnen bijdragen aan een toekomstbestendig energiesysteem. De afweging welke combinatie van opwek, opslag, energiehubs en andere voorzieningen op een specifieke locatie passend is, vraagt maatwerk en vindt plaats in de verdere uitwerking van beleid en projecten. Wij zien daarom geen aanleiding om de voorgestelde tekst op te nemen in de Omgevingsvisie.	Geen wijziging
125.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener merkt op dat de visie onvoldoende inzicht biedt in de integrale afweging en samenhang tussen de verschillende opgaven, waarden en provinciale belangen. De indiener vraagt om duidelijker te maken welke thema's met elkaar op gespannen voet staan, hoe deze belangen tegen elkaar worden afgewogen en tot welke keuzes dit leidt. Daarbij verzoekt de indiener om inzichtelijk te maken hoe natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit structureel in deze afweging worden betrokken en hoe groene belangen doorwerken in programma's die primair over niet-groene onderwerpen gaan.	De Omgevingsvisie is bedoeld als het integrale afwegingskader voor de fysieke leefomgeving van Flevoland. In de visie worden de opgaven voor onder meer wonen, economie, mobiliteit, water, bodem, natuur, landbouw, energie en klimaat niet afzonderlijk benaderd, maar in samenhang beschouwd. De drie strategieën zijn opgesteld om deze integrale afweging mogelijk te maken en richting te geven aan toekomstige keuzes. Aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie is bovendien een uitgebreid traject voorafgegaan. In	Geen wijziging

			verschillende fasen zijn toekomstscenario's en perspectieven ontwikkeld en met overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en andere belanghebbenden besproken. Ook het Omgevingseffectrapport (OER) heeft een belangrijke rol gespeeld bij het inzichtelijk maken van effecten, spanningen en mogelijke keuzes tussen verschillende belangen. Door participatie, scenarioverkenningen en de milieubeoordeling zijn opgaven voortdurend in samenhang beschouwd en tegen elkaar afgewogen. De uitkomst van dat proces is verwerkt in de ontwerp-Omgevingsvisie. De visie kiest er bewust voor om niet alle afzonderlijke afwegingen uit het doorlopen proces uitgebreid te beschrijven, maar de resultaten daarvan vast te leggen in een samenhangende koers voor Flevoland richting 2050. Natuurinclusiviteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving zijn daarbij als belangen meegenomen en vormen mede richtinggevende principes voor de verdere uitwerking van programma's en gebiedsontwikkelingen.	
126.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat de visie onvoldoende aandacht besteedt aan	De Omgevingsvisie kiest nadrukkelijk voor een integrale	Geen wijziging

		kansen waarop proactief kan worden gestuurd. De indiener verzoekt om bij grote ruimtelijke opgaven niet te volstaan met groenblauwe inpassing, maar nadrukkelijk ook koppelkansen te benutten voor het versterken van robuuste natuurverbindingen, ontsnippering en natuurinclusief bouwen. Daarbij vraagt de indiener deze kansen als uitgangspunt mee te nemen bij de demografische groei en bij ontwikkelingen rond Defensie, verwevingsgebieden en woningbouwlocaties.	benadering waarin wonen, economie, mobiliteit, water, landbouw, natuur en klimaat in samenhang worden beschouwd. De visie is echter een strategisch document en bevat daarom niet alle mogelijke maatregelen of uitwerkingen die kunnen bijdragen aan natuurinclusieve ontwikkelingen. De concrete invulling van koppelkansen, zoals natuurinclusief bouwen, ontsnippering en natuurversterking bij gebiedsontwikkelingen, maakt onderdeel uit van het proviniciale beleid en vindt plaats bij de verdere uitwerking in programma's en projecten. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	
127.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat in paragraaf 2.4 op pagina 8 onvoldoende aandacht wordt besteed aan de verschillende drukfactoren die grote gevolgen hebben voor de natuur in Flevoland. De indiener noemt onder meer klimaatverandering, invasieve exoten, stikstof, waterkwaliteit, droogte, toxische stoffen, sterke demografische groei en toenemende mobiliteit. De indiener verzoekt om deze drukfactoren aan de opsomming in paragraaf 2.4 toe te voegen.	Wij herkennen het belang van de door u genoemde drukfactoren voor natuur, water en landbouw. In de huidige tekst worden klimaatverandering, droogte, waterkwaliteit, biodiversiteit, milieubelasting, versnippering en de groei van Flevoland reeds benoemd als belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de kwaliteit van natuur en leefomgeving. Daarnaast worden deze onderwerpen op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie en het OER nader uitgewerkt.	Geen wijziging

128.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat natuur in paragraaf 2.5 op pagina 9 niet expliciet wordt genoemd als opgave bij het maken van samenhangende keuzes. De indiener benadrukt dat de genoemde opgaven, waaronder verstedelijking, economie, energie, water, bodem en het behoud van landbouwgrond, direct van invloed zijn op de natuur. De indiener verzoekt daarom om natuur als afzonderlijke opgave aan de opsomming toe te voegen en natuur volwaardig mee te wegen bij het maken van samenhangende keuzes.	De visie is gebaseerd op een samenhangende benadering van onder meer wonen, economie, mobiliteit, water, bodem, landbouw en natuur. Wij herkennen dat dit in paragraaf 2.5 explicieter tot uitdrukking kan worden gebracht. Daarom zien wij aanleiding om de tekst op dit punt te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt dat natuur onderdeel is van de samenhangende keuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt.	Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland - 2.5 Samenhangende keuzes: Bovenstaande opgaven op het gebied van verstedelijking, economie, energie, water en bodem, **natuur** en behoud van landbouwgrond dwingen ons om keuzes te maken tussen onderling conflicterende ontwikkelingen.
129.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat de afbeelding bij paragraaf 3.1 op pagina 12 geen onderschrift of legenda bevat, waardoor de betekenis van de gebruikte symbolen onduidelijk is. De indiener verzoekt om de afbeelding van een onderschrift en legenda te voorzien en de kaartbeelden onderling consistent te maken.	U heeft terecht geconstateerd dat het onderschrift en de legenda bij de afbeelding ontbreken, waardoor niet direct duidelijk is wat de verschillende elementen op de kaart betekenen. Wij verduidelijken dit in het onderschrift van de afbeelding. Daarom leidt deze zienswijze tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: Onderschrift bij kaart ‘wensbeeld’ **Dit is een illustratieve weergave van het wensbeeld. De kaart laat de samenhang en stapeling van de drie strategieën zien en heeft geen zelfstandige beleidsmatige doorwerking.**
130.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat in het wensbeeld op pagina 13 de ecologische positie van Flevoland op nationale en internationale schaal onvoldoende naar voren komt. Flevoland is nu al van groot belang voor de natuur, onder meer als onderdeel van internationale vogeltrekroutes. De indiener verzoekt om deze ecologische positie en de ambitie om deze verder te versterken ook in het wensbeeld op te nemen, in aansluiting op paragraaf 5.7.	Wij herkennen dat Flevoland een belangrijke ecologische positie inneemt op nationale en internationale schaal. Deze betekenis komt op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie terug, waaronder de verdere uitwerking van natuur en ecologische verbindingen. Wij zijn het met u eens dat deze onderscheidende kwaliteit ook beter zichtbaar kan worden	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans - 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: Het robuuste polderraamwerk kent een gebiedsspecifieke invulling van groenblauwe dooradering en routes die passen bij de landschappelijke identiteit en bijdragen aan de beleving. De inrichting van het watersysteem is verfijnd en gericht op vraagreductie en hergebruik. Zo zorgt het voor voldoende waterbeschikbaarheid van de juiste

			gemaakt in het wensbeeld voor 2050. Daarom geeft deze zienswijze aanleiding om de beschrijving van het wensbeeld op dit punt te verduidelijken. Hiermee wordt beter zichtbaar welke rol Flevoland wil vervullen als provincie met sterke natuur-, water- en ecosysteemwaarden.	kwaliteit op het juiste moment voor mens en natuur. Daarmee functioneert het als een samenhangend water- en natuurnetwerk dat bijdraagt aan behoud en versterking van de biodiversiteit en toekomstbestendige landbouw. **Flevoland heeft zijn positie als robuust natuur- en watersysteem verder versterkt en vervult een belangrijke ecologische functie op nationale en internationale schaal. De provincie vormt een onmisbare schakel voor biodiversiteit, natuurverbindingen en trekroutes van vogels binnen Noordwest-Europa.** Het landelijk gebied is toegankelijk en beleefbaar voor recreatie en vormt met de steden en dorpen een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving voor een vitale samenleving.
131.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener vindt onvoldoende duidelijk wat op pagina 13 wordt bedoeld met de formulering dat nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig en logisch worden ingepast in een robuust polderraamwerk. Volgens de indiener gaat het niet alleen om de inpassing van ontwikkelingen, maar moeten nieuwe ontwikkelingen ook bijdragen aan andere opgaven. Als voorbeeld noemt de indiener het principe ‘groen groeit mee’, waarbij woningbouw gepaard gaat met de realisatie van extra groen.	Wij onderschrijven dat ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen moeten passen binnen het robuuste polderraamwerk, maar ook kansen kunnen bieden om de kwaliteit van groen-, water- en landschapsstructuren verder te versterken. Dit sluit aan bij de integrale benadering van de Omgevingsvisie, waarbij ontwikkelingen worden benut om meerdere maatschappelijke opgaven met elkaar te verbinden. Deze zienswijze geeft aanleiding	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 3 Sturen op Flevoland in balans - 3.1 Wensbeeld 2050 – Flevoland in balans: Nieuwe ontwikkelingen worden zorgvuldig en logisch ingepast in een robuust polderraamwerk **en dragen waar mogelijk bij aan de versterking ervan.**

			om de betreffende passage te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt dat nieuwe ontwikkelingen niet alleen worden ingepast, maar waar mogelijk ook bijdragen aan de versterking van het robuuste polderraamwerk.	
132.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is positief over de ondersteuning van de 3-30-300-3000-regel, zoals beschreven in paragraaf 4.2 op pagina 25. De indiener stelt voor om toe te voegen dat deze regel niet alleen een buffer vormt voor de landbouw, het open karakter van Flevoland beschermt, recreatiemogelijkheden biedt en stad en buitengebied met elkaar verbindt, maar ook kansen biedt om natuurverbindingen te realiseren en te versterken.	Wij onderschrijven dat de 3-30-300-3000-regel meerdere functies vervult. Naast de bijdrage aan een gezonde leefomgeving, recreatiemogelijkheden, de relatie tussen stad en buitengebied en het behoud van het open landschap, kan groen ook bijdragen aan biodiversiteit en ecologische samenhang. Deze zienswijze geeft aanleiding om de toelichting op de 3-30-300-3000-regel te verduidelijken, zodat ook de betekenis voor biodiversiteit beter zichtbaar wordt gemaakt.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – principes: Deze randbossen vormen een buffer voor landbouw, beschermen het open karakter van Flevoland, bieden mogelijkheden om te recreëren, **versterken de biodiversiteit** en verbinden stad en buiten gebied via groen-blauwe routes.
133.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener uit grote zorgen over de in de gebiedsuitwerking van Zeewolde genoemde zuidelijke uitbreidingsrichting voor woningbouw. Hoewel deze ontwikkeling volgens de visie de draagkracht van het centrum kan versterken en voor een evenwichtiger spreiding van de kern kan zorgen, wijst de indiener erop dat hiervoor mogelijk bos moet wijken. Gezien de natuurwaarden van het Horsterwold, de betekenis ervan voor de biodiversiteit en het recreatieve belang voor de groeiende Flevolandse bevolking, vindt de indiener deze denkrichting onbegrijpelijk.	Wij begrijpen uw zorg over de mogelijke effecten van toekomstige verstedelijking op de natuur-, biodiversiteits- en recreatiewaarden van het Horsterwold. Wij begrijpen dat de ontwikkelpijlen op de kaart de indruk kunnen wekken dat hiermee concrete uitbreidingslocaties zijn vastgelegd. De gebiedsuitwerkingen en ontwikkelrichtingen hebben echter een strategisch karakter. Zij leggen geen juridisch begrensde locaties, concrete bouwplannen,	Geen wijziging

			programmering of fasering vast, maar vormen een inhoudelijk onderbouwd provinciaal vertrekpunt voor een gezamenlijke verkenning voor het stedelijk gebied. Bij de verdere verkenning van de ontwikkelrichting voor een mogelijke schaalsprong trekken provincie, gemeente en andere gebiedspartners gezamenlijk en gebiedsgericht op. Gemeentelijke plannen, lokale gebiedskennis en mogelijke alternatieven worden daarbij betrokken. Daarbij zullen ook natuurwaarden, biodiversiteit, recreatieve functies en overige belangen integraal worden betrokken en afgewogen. De langetermijnontwikkeling van de leefregio's en de samenhang tussen wonen, werken, voorzieningen, bereikbaarheid en het landelijk gebied zijn tevens van provinciaal belang. De ontwikkelrichting is daarom geen vastgelegde uitkomst, maar kan evenmin zonder een inhoudelijke en integrale afweging worden vervangen door een andere richting. Wij zien daarom geen aanleiding om de ontwikkelrichting in de Omgevingsvisie aan te passen.	
134.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener verzoekt om het Natuurraamwerk Oosterwold op pagina 31 en 33 te benoemen als mogelijkheid voor	De Omgevingsvisie beschrijft de strategische ontwikkeling van Flevoland op hoofdlijnen. Daarbij	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's –

		natuurcompensatie en als uitloopgebied voor Oosterwold fase 2.	worden specifieke projecten of initiatieven niet altijd afzonderlijk benoemd. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat bij de verdere uitwerking van Oosterwold Fase 2 voldoende aandacht is voor de betekenis van natuur en groenblauwe structuren voor een gezonde leefomgeving, recreatieve uitloopmogelijkheden en eventuele passende compensatie. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de tekst in de gebiedsuitwerkingen bij Almere – MRA – MRU te verduidelijken. Daarbij wordt niet het Natuurraamwerk Oosterwold als afzonderlijk project vastgelegd, maar wordt breder benoemd dat groene en natuurlijke structuren rond Oosterwold kunnen bijdragen aan natuurversterking, recreatie, leefkwaliteit en compensatie in de verdere gebiedsuitwerking. De zienswijze geeft aanleiding tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	Gebiedsuitwerkingen, Almere – MRA – MRU: (onderaan nieuwe alinea) **De ontwikkeling van Almere gaat samen met de versterking en uitbreiding van het groenblauwe raamwerk. In en rond Pampus, Oosterwold en het centrumgebied wordt gekeken naar groen- en waterstructuren en waar nodig toegevoegd als basis voor een gezonde, klimaatbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. Rond de A6 bij Almere-Buiten zien we kansen voor de ontwikkeling van een oostelijke groene verbinding, waarin landbouw, natuur en recreatie in samenhang een plek krijgen. Daarmee worden stad en buitengebied beter verbonden, worden natuurverbindingen versterkt en ontstaan meer mogelijkheden voor recreatie en beweging.**
135.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener vindt het onduidelijk binnen welk van de vijf gebiedstypen van het robuuste polderraamwerk de bestaande robuuste natuurgebieden een plek hebben. In de multifunctionele landbouwrandgebieden worden wel de overgangen tussen natuur en landbouw	De vijf gebiedstypen zijn bedoeld als uitwerking van het robuuste polderraamwerk, waarbij natuur niet beperkt is tot één specifiek gebiedstype. De robuuste natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen een essentieel	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – Duiding strategie: Het polder raamwerk kent een vernieuwde landschappelijke structuur met oog voor cultuur historisch erfgoed, waarin ecologische processen worden

		vormgegeven, maar niet duidelijk is waar de natuurgebieden zelf thuishoren. De indiener verzoekt dit te verduidelijken, mede in het licht van de ambitie op pagina 105 om een robuust natuurnetwerk van hoge kwaliteit te behouden en te versterken.	onderdeel van het raamwerk als geheel. Naar aanleiding van uw zienswijze verduidelijken wij de toelichting bij het robuuste polderraamwerk door explicieter te beschrijven dat robuuste natuurgebieden onderdeel zijn van het Flevolandse natuurnetwerk en dat multifunctionele landbouwrandgebieden bijdragen aan de overgang en samenhang tussen natuur en landbouw. Daarmee sluiten de beschrijving van het polderraamwerk en de ambitie voor een robuust natuurnetwerk beter op elkaar aan.	versterkt door ruimte te bieden aan biodiversiteit. **De robuuste natuurgebieden vormen samen met de groenblauwe verbindingen het Flevolandse natuurnetwerk en dragen bij aan een sterke natuur en een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mens en dier.** Binnen dit raam werk kunnen kernen zorgvuldig inbreiden of uitbreiden met woning bouw en bedrijventerreinen, bij voorkeur op gunstig gelegen locaties zoals hoger gelegen delen rondom kernen.
136.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is positief over het op pagina 67 opgenomen principe ‘versterken natuurverbindingen’ en verwacht dat dit bijdraagt aan een robuust polderraamwerk. De indiener stelt voor om hieraan toe te voegen dat de natuurverbindingen zelf voldoende robuust moeten zijn om de biodiversiteit daadwerkelijk te kunnen versterken. De indiener verzoekt om dit uitgangspunt ook op pagina 71 en 73 te verwerken.	Wij onderschrijven dat niet alleen de aanwezigheid van verbindingen van belang is, maar ook de mate waarin deze ecologisch functioneren en daadwerkelijk bijdragen aan biodiversiteit en samenhang binnen het natuurnetwerk. Deze zienswijze geeft aanleiding om in de toelichting op dit principe explicieter te verwoorden dat natuurverbindingen voldoende robuust en kwalitatief sterk moeten zijn om hun ecologische functie te vervullen. Daarmee wordt de bestaande ambitie voor een robuust natuurnetwerk beter zichtbaar gemaakt.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – principes: We versterken natuurverbindingen door het toe voegen van nieuwe natuur, groen-blauwe dooradering en het aaneenschakelen van bestaande natuur gebieden. **Deze verbindingen zijn voldoende robuust en kwalitatief sterk om bij te dragen aan biodiversiteit, soortenuitwisseling en een veerkrachtig natuurnetwerk**. Dit principe koppelen we aan gebieden waarin veel natuur aanwezig is, waar het water systeem aanleiding geeft, waar de druk op de ruimte hoog is of waar het polderraamwerk versterkt moet worden. We werken eraan dat in 2050 zeker 10 % van de provincie een groen-blauwe dooradering heeft. Hierdoor versterken we de biodiversiteit, de waterkwaliteit,

				beleving en recreatieve mogelijkheden. **De provincie sluit bij de verdere uitwerking waar mogelijk aan op bestaande groen-blauwe structuren, ecologische verbindingen en natuurlijke raamwerken van gemeenten en andere partners. Hiermee worden bestaande kwaliteiten versterkt en wordt samenhang gerealiseerd tussen lokale en provinciale ambities voor natuur, water, landschap en biodiversiteit.** **Hiermee worden bestaande kwaliteiten versterkt en wordt samenhang gerealiseerd tussen lokale en provinciale ambities voor natuur, water, landschap en biodiversiteit.**
137.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is zeer positief over de op pagina 71 beschreven multifunctionele landbouwrandgebieden en herkent hierin veel uit de eigen visie 'Rijk Voorland'. De indiener wijst op de succesvolle samenwerkingen met agrariërs elders in Nederland en staat ervoor open om dergelijke samenwerkingen ook in Flevoland verder te verkennen.	Wij waarderen het dat u zich herkent in de aanpak van de multifunctionele landbouwrandgebieden en dat u overeenkomsten ziet met uw visie Rijk Voorland. Deze reactie bevestigt voor ons dat de gekozen richting kansen biedt voor een goede verbinding tussen landbouw, natuur, landschap en recreatie.	Geen wijziging
138.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is positief over de aandacht voor natuurverbindingen binnen de op pagina 73 beschreven verwevingsgebieden en ziet hiervoor kansen in combinatie met woningbouw en gebiedsontwikkeling. Als voorbeeld noemt de indiener het Natuurraamwerk Oosterwold bij Oosterwold fase 2, dat een robuuste natuurverbinding kan vormen tussen het	Wij onderschrijven het belang van natuurverbindingen binnen verwevingsgebieden en herkennen de kansen die u ziet om natuur, recreatie en gebiedsontwikkeling met elkaar te verbinden. De Omgevingsvisie beschrijft echter de strategische ontwikkeling van Flevoland op hoofdlijnen en is	Geen wijziging

		Almeerderhout en het Horsterwold en tegelijkertijd als aantrekkelijk uitloopgebied voor nieuwe bewoners kan dienen. De indiener verzoekt om natuur als basis en kans voor ruimtelijke opgaven te beschouwen en natuur een centrale plek te geven in integrale gebiedsontwikkeling, met aandacht voor biodiversiteit, open landschappen, sociale cohesie en recreatie.	niet bedoeld om specifieke projecten of initiatieven vast te leggen. Het door u genoemde Natuurraamwerk Oosterwold kan een relevante bouwsteen zijn bij toekomstige onderzoeken en gebiedsuitwerkingen, maar wij zien geen aanleiding om dit specifieke initiatief expliciet op te nemen in de Omgevingsvisie.	
139.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener heeft enkele opmerkingen bij de visiekaart op pagina 78 en 79. De indiener vraagt of het daadwerkelijk de bedoeling is om de zoekrichting voor woningbouw ten zuiden van Zeewolde zo ver in het Horsterwold te laten doorlopen. Daarnaast vindt de indiener de betekenis van de dunne gestippelde pijlen tussen het oude land en de randmeerbossen onduidelijk. Mogelijk verbeelden deze kwel, maar dit blijkt onvoldoende uit de legenda. Ook vraagt de indiener om verduidelijking van de brede groene pijl vanaf het Hulkesteijnse Bos richting het noordwesten en van de reden waarom juist daar een verbinding wordt beoogd. Verder mist de indiener een mogelijke natuurverbinding tussen het Almeerderhout en het Horsterwold, langs de Hoge Vaart en ten zuiden van Oosterwold fase 2. Tot slot merkt de indiener op dat onder het principe ‘versterken natuurverbindingen’ alleen de verwevingsgebieden zijn weergegeven, terwijl ook de multifunctionele	Wij danken u voor uw opmerkingen over de visiekaart. Naar aanleiding van uw zienswijze verduidelijken wij de legenda en voegen wij de natuurverbinding tussen het Horsterwold en Almeerderhout toe op de visiekaart en de themakaart natuurverbindingen. Daarnaast wordt bij het principe ‘versterken natuurverbindingen’ ook het multifunctionele landbouwrandgebied betrokken. Deze zienswijze leidt daarmee tot een verduidelijking van de kaart en legenda.	Geen wijziging

		landbouwrandgebieden veel mogelijkheden bieden voor het versterken van natuurverbindingen.		
140.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener stelt voor om op pagina 99 toe te voegen dat de beschikbaarheid van voldoende schoon water en een gezonde bodem niet alleen belangrijke randvoorwaarden zijn voor landbouw, wonen en werken, maar ook voor de natuur. Daarnaast verzoekt de indiener om bij provinciaal belang 13 op pagina 63 natuur expliciet te benoemen als belangrijke gebruiker van schoon water.	Wij onderschrijven dat voldoende schoon water en een gezonde bodem niet alleen belangrijke randvoorwaarden zijn voor landbouw, wonen en werken, maar ook essentieel zijn voor goed functionerende natuurgebieden en biodiversiteit. Wij zijn het met u eens dat dit verband op enkele plaatsen explicieter kan worden benoemd. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de betreffende passages op dit punt te verduidelijken. Daarmee wordt de samenhang tussen water, bodem en natuur beter zichtbaar gemaakt, zonder dat dit leidt tot een wijziging van de beleidskoers.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – inleiding: De beschikbaarheid van voldoende en schoon water en een gezonde bodem zijn belangrijke randvoorwaarden voor de landbouw en daarmee voor de voedselzekerheid, **natuur en** ~~ook~~ voor het wonen en werken in Flevoland.
141.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is van mening dat water en bodem niet slechts medebepalend, maar sturend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes. Volgens de indiener vormen water en bodem de basis voor het realiseren van veel beleidsambities uit de visie. De indiener wijst erop dat deze aanbeveling ook uit de OER volgt en vindt dat de huidige formulering onvoldoende urgentie uitstraalt.	De beschikbaarheid van voldoende water, een goed functionerend watersysteem en een gezonde bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor veel van de ambities uit de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie kiest echter voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarbij worden water en bodem nadrukkelijk meegewogen bij ruimtelijke keuzes, naast andere belangen zoals natuur, wonen,	Geen wijziging

			economie, landbouw en energie. De formulering dat water en bodem medebepalend zijn, sluit aan bij deze integrale afweging. Wij zien daarom geen aanleiding om de gekozen terminologie aan te passen.	
142.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener is positief over de op pagina 104 weergegeven groenconnecties en verwacht dat versterking hiervan bijdraagt aan een robuuster natuurnetwerk. De indiener vraagt om verduidelijking van de groenconnectie vanaf het Hulkesteijnse Bos in noordwestelijke richting naar het Almeerderhout. Mogelijk wordt hiermee een verbinding tussen het Almeerderhout en het Horsterwold bedoeld, maar juist deze verbinding ontbreekt volgens de indiener op de kaart. Daarnaast verzoekt de indiener om een groenconnectie op te nemen tussen het Hollandse Hout en Lelystad, in de richting van het Natuurpark Lelystad.	Wij danken u voor uw suggesties ten aanzien van de natuurverbindingen op de themakaart natuur. Naar aanleiding van uw zienswijze voegen wij de natuurverbinding tussen het Hollandse Hout en het Natuurpark Lelystad toe op de visiekaart en de themakaart natuurverbindingen. Hiermee wordt het beoogde natuurnetwerk volledi ger weergegeven.	Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart Natuurverbindingen: Natuurverbinding tussen het Hollandse Hout en het Natuurpark Lelystad is opgenomen
143.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat op de kaart op pagina 104 vrijwel alle natuurgebieden, waaronder de Oostvaardersplassen, als ‘randbossen’ lijken te zijn weergegeven. De indiener vraagt of dit de bedoeling is en stelt voor om in de legenda mogelijk de bredere en duidelijkere term ‘natuurgebieden’ te gebruiken.	U wijst terecht op de onduidelijkheid in de legenda van de themakaart Natuurverbindingen. Wij passen de legenda aan, zodat het onderscheid tussen randbossen en overige natuurgebieden duidelijker wordt weergegeven en natuurgebieden afzonderlijk worden opgenomen. Daarom leidt deze zienswijze tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	Legenda aanpassing: Themakaart natuurverbindingen: Natuurgebieden zijn afzonderlijk opgenomen
144.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener mist op pagina 105, evenals in paragraaf 2.4 op pagina 8, aandacht voor	Wij zien aanleiding om hoofdstuk 5.7 Natuur te verduidelijken. De	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.7 Natuur – Gezonde, aantrekkelijke, woon-

		drukfactoren die grote gevolgen hebben voor de instandhouding van de Flevolandse natuur. De indiener noemt als eerste klimaatverandering en verdroging, die kunnen leiden tot verlies van natuurkwaliteit en biodiversiteit. Daarom vraagt de indiener aandacht voor het beter vasthouden van water in natuurgebieden en voor hydrologische bufferzones rondom deze gebieden. Als tweede drukfactor noemt de indiener de toenemende recreatiedruk en de daarmee samenhangende beheeropgave als gevolg van de groei van de Flevolandse steden. Als derde drukfactor noemt de indiener stikstof. Hoewel Flevoland geen aangewezen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden heeft, wijst de indiener erop dat er wel stikstofgevoelige natuur in Flevoland aanwezig is. De indiener verzoekt om stikstof ook in paragraaf 5.8 te benoemen en het verminderen van klimaat- en verdrogingsrisico's, recreatiedruk en stikstofbelasting onderdeel te maken van de provinciale belangen 28 en 29.	verduidelijking van de drukfactoren past het best binnen hoofdstuk 5.7 Natuur, waar de gewenste ontwikkeling van natuur en biodiversiteit nader wordt uitgewerkt. Daar voegen wij een passage toe waarin explicieter wordt benoemd dat het versterken van natuur en biodiversiteit niet alleen vraagt om natuurontwikkeling en verbindingen, maar ook om het verminderen van drukfactoren die natuurwaarden onder druk zetten.	, werk en leefomgeving voor mens en dier: In 2050 willen we dat dit hele net werk verder versterkt is, dat er meer samenhang is tussen de gebieden en dat de natuur gebieden beter bereikbaar zijn. Zowel de inwoners van de provincie als recreanten kunnen daar nog meer van genieten, en door de natuurlijke overgangen tussen stedelijk gebied en het landelijk gebied neemt de leefbaarheid toe. **Het vermindert ook de drukfactoren die natuurwaarden onder druk zetten. Daarbij gaat het onder meer om verdroging, onvoldoende waterkwaliteit, stikstofdepositie, verstoring, ruimtebeslag, milieuvervuiling, schadelijke stoffen, chemische gewasbeschermingsmiddelen en invasieve exoten. Naast bescherming en ontwikkeling van natuur draagt dit netwerk bij aan gezondheid, recreatie en de beleving van het Flevolandse landschap.** Daarnaast hebben we ons verbonden aan bestuurlijke afspraken om voor 2050 nog ongeveer 1.700 ha extra bos te realiseren.
145.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener constateert dat op pagina 107 uitsluitend aandacht wordt besteed aan lichthinder voor inwoners. De indiener wijst erop dat kunstlicht ook grote gevolgen kan hebben voor natuur en voor verschillende planten- en diersoorten. De indiener	Wij onderschrijven dat licht niet alleen invloed heeft op de kwaliteit van de leefomgeving voor mensen, maar ook effecten kan hebben op natuur en biodiversiteit. Wij zijn het met u eens dat dit in de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgeving – Realiseren van goede omgevingskwaliteit: Licht Flevoland is een relatief donkere provincie. Ons principe is dat het aantal

		verzoekt daarom om in de Omgevingsvisie ook de effecten van licht op natuur mee te nemen.	betreffende passage explicieter tot uitdrukking kan worden gebracht. Deze zienswijze geeft daarom aanleiding om de tekst te verduidelijken, zodat beter zichtbaar wordt dat bij het beperken van lichtoverlast zowel de belangen van mensen als die van natuur worden meegewogen.	inwoners dat zich vaak stoort aan licht in de directe omgeving niet toe neemt. Om toename van kunst licht te voorkomen zetten we in op innovaties op dit gebied, zeker wanneer dat ook tot energiebesparing leidt. **Hierbij streven we naar een leefomgeving waarin mens, dier en natuur zo min mogelijk hinder ondervinden van lichtvervuiling.**
146.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener verzoekt om in paragraaf 5.8 een afzonderlijke alinea over stikstof op te nemen. Daarbij vraagt de indiener aandacht voor de effecten van stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuur binnen Flevoland, ook buiten juridisch aangewezen natuurgebieden, en op stikstofgevoelige natuur in omliggende provincies.	De Omgevingsvisie beschrijft de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving echter op strategisch niveau. Wettelijke normen en verplichtingen, waaronder die voor stikstof en natuur, gelden onverkort en vormen een randvoorwaarde bij verdere planvorming, vergunningverlening en uitvoering. Deze normen zijn daarmee een gegeven en hoeven niet als afzonderlijke strategische beleidskeuze in paragraaf 5.8 van de Omgevingsvisie te worden opgenomen. De Omgevingsvisie is daarnaast zelfbindend en beschrijft de strategische hoofdlijnen over wat de provincie belangrijk vindt voor toekomstig beleid en besluiten	Geen wijziging

147.	**Staatsbosbeheer Flevoland (#3523216)**	De indiener vindt de aandacht voor klimaat op pagina 108 te summier, gezien de omvang en urgentie van klimaatverandering als maatschappelijke opgave. De indiener verzoekt om onderwerpen als (drink)watertekort, wateroverlast, hittestress voor mens en natuur en de energietransitie nadrukkelijker in deze paragraaf op te nemen.	Wij onderschrijven dat klimaatverandering één van de grote opgaven is voor Flevoland en dat vraagstukken als waterbeschikbaarheid, wateroverlast, hittestress en energietransitie daarbij een belangrijke rol spelen. Deze onderwerpen zijn echter reeds op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie uitgewerkt, onder meer binnen de strategie robuust polderraamwerk en de thema's water en bodem, leefomgeving, energie en verstedelijking. De klimaatparagraaf is bewust beknopt gehouden en beschrijft de samenhang op hoofdlijnen.	Geen wijziging
148.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener benadrukt de ecologische samenhang tussen de Randmeren en de aangrenzende landschappen in Flevoland en Gelderland. Deze gebieden vormen gezamenlijk belangrijke leef-, rust-, foerageer- en broedgebieden voor onder meer watervogels, steltlopers, moerasvogels en weidevogels. De indiener vindt de ontwerp-Omgevingsvisie onvoldoende concreet over de toekomst van de Veluwerandmeren, het Nijkerkernauw en het Eemmeer. De	Wij danken u voor uw aandacht voor de ecologische samenhang tussen de Randmeren en de aangrenzende landschappen. Wij herkennen dat de natuurwaarden van de Veluwerandmeren, het Nijkerkernauw, het Eemmeer en de omliggende natuur- en landbouwgebieden sterk met elkaar	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Duiding strategie: 5. **Grote Wateren**. De **grote wateren** in Flevoland zijn de buitendijkse zones waar het land direct grens aan grote open wateren, zoals de Randmeren, het Markermeer en het IJsselmeer. **Samen vormen zijn een samenhangend systeem.** We verkennen samen met partners de optimale inrichting van deze **grote wateren** waar waterveiligheid,

		indiener verzoekt daarom nader te beschrijven hoe de provincie de toekomst van de Randmeren en de aangrenzende landschappen voor zich ziet, mede in het licht van de Natuurherstelverordening en het nationale Natuurplan.	verbonden zijn. Ook onderschrijven wij het belang van samenwerking met aangrenzende provincies en andere beheerders bij het behoud en versterken van deze natuurwaarden. Wij zien aanleiding om in de Omgevingsvisie duidelijker te beschrijven dat de Randmeren onderdeel zijn van een provincieoverschrijdend ecosysteem en dat wij inzetten op behoud en versterking van de samenhang tussen water, natuur en landschap. Hiermee verduidelijken wij het toekomstbeeld voor dit gebied zonder de strategische koers van de Omgevingsvisie te wijzigen. De zienswijze leidt daarom tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	**waterbeheer, drinkwaterwinning**, natuur, economische belangen, **scheepvaart** en recreatie samenkomen.
149.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener verzoekt om de landschappelijke en cultuurhistorische relatie tussen het nieuwe en oude land, met de randmeren als verbindend element, explicieter op te nemen. Daarbij vraagt de indiener om waardevolle vergezichten en open watervlakten te beschermen en het erfgoedverhaal van het Zuiderzeeverleden te verbreden tot meer dan alleen de scheepvaarthistorie.	Wij herkennen dat de landschappelijke beleving van Flevoland niet ophoudt bij de provinciegrens en dat de zichtrelaties naar het oude land, de Randmeren en de omliggende landschappen een belangrijk onderdeel vormen van de ontstaansgeschiedenis en identiteit van Flevoland. Wij zien aanleiding om dit aspect	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Wensbeeld: De drie polders hebben een ruimtelijke opbouw met aan de randen meer gesloten multifunctionele gebieden en in het midden grootschalige open agrarische gebieden. **De Randmeren vormen een belangrijke schakel tussen het oude en het nieuwe land. Vanaf de Flevolandse oevers zijn de oude kustlijnen en landschappen beleefbaar.** Met landschappelijke lijnen

			explicieter te benoemen in de beschrijving van landschap en erfgoed. Daarmee maken wij duidelijker dat de Randmeren niet alleen een ecologische en recreatieve functie hebben, maar ook een belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische betekenis hebben als verbinding tussen oud en nieuw land. De zienswijze leidt daarom tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie.	en eenheden zoals dijken, het stelsel van watergangen, bossen en laanbeplanting waarborgt het raamwerk de landschappelijke Flevolandse identiteit.
150.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener constateert dat het Prinses Alexia Windpark negatieve gevolgen heeft voor de openheid en landschappelijke kwaliteit van het oude land, in het bijzonder van Arkemheen-Eemland. De indiener erkent tegelijkertijd de noodzaak van voldoende windenergie op land voor de energietransitie. De indiener verzoekt daarom om bij toekomstige reconstructies van het windpark te streven naar verbetering van de noordelijke horizon vanuit Arkemheen-Eemland, met behoud van ten minste dezelfde opwekkingscapaciteit.	Wij herkennen dat energievoorzieningen invloed kunnen hebben op de beleving van openheid en zichtrelaties. Tegelijkertijd onderschrijven wij het belang van voldoende duurzame energieopwekking als onderdeel van de energietransitie. De Omgevingsvisie bevat op strategisch niveau uitgangspunten voor het beschermen en versterken van de landschappelijke identiteit van Flevoland. Daarbij horen ook karakteristieke zichtrelaties naar de Randmeren en het oude land. Wij zien daarom geen aanleiding om voor afzonderlijke windparken of toekomstige reconstructies daarvan specifieke uitspraken op te	Geen wijziging

			nemen in de Omgevingsvisie.	
151.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener maakt zich zorgen over de gevolgen van de voorgenomen kazerne en bijbehorende militaire activiteiten bij Zeewolde voor de natuurwaarden van de Veluwerandmeren en Arkemheen. Verzocht wordt om in de Omgevingsvisie duidelijke kaders voor de bescherming van deze natuurwaarden op te nemen en deze toe te passen bij verdere planvorming en vergunningverlening. Daarnaast wijst de indiener op mogelijke gevolgen voor Gelderland, waaronder toenemende verkeersdruk en druk op de woningmarkt, en verzoekt daarom om nadrukkelijke afstemming met de provincie Gelderland.	Wij delen het belang van een zorgvuldige omgang met natuurwaarden, Natura 2000-gebieden en de samenhang van natuurgebieden bij de ontwikkeling van de nieuwe kazerne en de bijbehorende militaire activiteiten. Bij de verdere uitwerking van deze plannen moet rekening worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden en de wettelijke kaders die daarvoor gelden. Defensie heeft hiervoor een procedure gestart waarin de effecten op natuur, leefomgeving, bereikbaarheid, mobiliteit en wonen worden onderzocht. Op dit moment zijn de uitkomsten daarvan nog niet bekend. Uit de door Defensie ter inzage gelegde stukken (Notitie van Reikwijdte en Detailniveau) blijkt dat wordt uitgegaan van ontwerpprincipes waarbij bestaande natuurwaarden zoveel mogelijk worden gerespecteerd en waar mogelijk versterkt. In de verdere uitwerking moet blijken hoe hier invulling aan wordt gegeven. Indien uit onderzoek blijkt dat negatieve effecten optreden, zullen hiervoor de geldende regels en compensatieverplichtingen worden	Geen wijziging

			toegepast op basis van de regles uit de Omgevingsverordening Flevoland. Daarnaast werkt Defensie samen met de provincies Flevoland en Gelderland, betrokken gemeenten en het waterschap aan een gebiedsperspectief waarin de bredere effecten van de kazerne worden betrokken. Daarom leidt deze zienswijze niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	
152.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener wijst erop dat de Nijkerkerbrug en de bijbehorende schutsluis naar verwachting zwaarder worden belast, terwijl daar nu al verkeersvertraging ontstaat door passerende schepen. Een eventuele aanpassing van het brug-sluiscomplex is volgens de indiener complex vanwege de ligging op de scheiding van twee grote peilvakken. Bovendien kan een verzwaring of uitbreiding ruimte vragen binnen het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, waarbij de zone in de luwte van de verhoogd gelegen N301 van belang is voor grote aantallen watervogels. De indiener verzoekt daarom om bij eventuele aanpassingen van het brug-sluiscomplex de vereisten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn in acht te nemen en te waarborgen dat deze niet ten koste gaan van beschermde Natura 2000-natuur.	Wij herkennen dat eventuele toekomstige aanpassingen aan infrastructuur zorgvuldig moeten worden afgewogen, zeker waar deze raken aan belangrijke natuurwaarden en Natura 2000-gebieden. Tegelijkertijd bevat de Omgevingsvisie geen besluiten over aanpassingen aan de Nijkerkerbrug of het brug-sluiscomplex. De bescherming van Natura 2000-gebieden maakt onderdeel uit van de bestaande wettelijke kaders en is daarnaast verankerd in de Omgevingsvisie. Eventuele toekomstige infrastructurele aanpassingen zullen binnen de daarvoor geldende procedures moeten worden beoordeeld. Wij zien daarom geen aanleiding voor een aanvullende wijziging van de Omgevingsvisie.	Geen wijziging

153.	**Natuur en Milieu Federatie Gelderland (#3523228)**	De indiener maakt zich zorgen over de gevolgen van de openstelling van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer en mogelijke F-35-vluchten voor natuur, gezondheid en klimaat. De indiener verzoekt eventuele medewerking aan de openstelling te verbinden aan SMART-doelstellingen voor verduurzaming en emissiereductie. Daarnaast vreest de indiener dat F-35-vluchten, in combinatie met helikopterlaagvlieggebieden, leiden tot extra verstoring van vogels in de Natura 2000-gebieden rond de Randmeren. Verzocht wordt hierover met Defensie in gesprek te gaan en het verslechteringsverbod uit de Habitatrichtlijn en de Natuurherstelverordening als kader te hanteren.	Wij danken u voor uw aandacht voor de mogelijke gevolgen van zowel burger- als militaire luchtvaart voor natuur, milieu en leefomgeving. Wij onderschrijven het belang van de bescherming van Natura 2000-gebieden en een zorgvuldige afweging tussen bereikbaarheid, economische ontwikkeling, natuurkwaliteit, gezondheid en leefomgeving. De door u genoemde aandachtspunten rond emissies, geluidhinder en mogelijke verstoring van natuurwaarden maken onderdeel uit van bredere afwegingen die plaatsvinden binnen de ontwikkelingen rond Lelystad Airport en Defensie. De besluitvorming over de openstelling van Lelystad Airport, de stationering van de F-35, vliegroutes en bijbehorende voorwaarden ligt echter primair bij het Rijk en de daarvoor geldende wettelijke procedures. De Omgevingsvisie maakt hierin geen keuzes en is niet het instrument waarmee sectorspecifieke doelstellingen of voorwaarden worden vastgesteld. Wij zien daarom geen aanleiding de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging

154.	**Windpark Zeewolde door NewGround Law B.V. (#3523243)**	De indiener verzoekt om de saneringsopgave van Windpark Zeewolde duidelijker in de Omgevingsvisie te verwerken. Een aantal oude windturbines is nog in gebruik in afwachting van sanering. De indiener vraagt daarom te verduidelijken dat met het voortzetten van bestaande wind- en zonne-energielocaties alleen publiekrechtelijk toegestane locaties worden bedoeld en dat de nog te saneren windturbines niet als bestaande opweklocaties worden aangemerkt.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4
155.	**Windpark Zeewolde door NewGround Law B.V. (#3523243**	De indiener verzoekt om de beoogde waterstofproductielocatie bij Windpark Zeewolde in de Ontwerp-Omgevingsvisie op te nemen als zoekgebied voor waterstof. Voor deze locatie is een vergunning aangevraagd voor een installatie die duurzame elektriciteit omzet in waterstof voor onder meer agrarische toepassingen, vrachtvervoer en zwaar materieel. Volgens de indiener is het initiatief al langer bekend bij de provincie en past het binnen de provinciale inzet op waterstof.	Wij zien dat dit initiatief goed aansluit bij de ambitie van de provincie om de toepassing van waterstof verder te ontwikkelen als onderdeel van een toekomstbestendig energiesysteem. Ook herkennen wij de voordelen van locaties die zijn gekoppeld aan bestaande energie-infrastructuur. De Omgevingsvisie heeft echter een strategisch karakter en is niet bedoeld om individuele projecten of concrete vergunningsaanvragen op kaart vast te leggen. De kaart met zoekgebieden voor waterstof geeft ontwikkelrichtingen op hoofdlijnen weer en fungeert niet als overzicht van alle initiatieven die binnen deze ontwikkeling mogelijk zijn. Wij zien daarom geen aanleiding om	Geen wijziging

			de kaart aan te passen en de locatie afzonderlijk op te nemen.	
156.	**Novar (#3523288)**	De indiener onderschrijft de koploperspositie van Flevoland op het gebied van duurzame energie, maar maakt zich zorgen over het uitsluiten van nieuwe grootschalige duurzame energieopwekking op land boven op de RES 1.0. Volgens de indiener kan dit de energietransitie, aanpak van netcongestie en economische ontwikkeling belemmeren. De indiener pleit daarom voor integrale energiesystemen waarin lokale opwek uit zon en wind wordt gecombineerd met batterijopslag en lokaal verbruik, zodat het elektriciteitsnet wordt ontlast, de leveringszekerheid wordt vergroot en ruimte ontstaat voor duurzame energieprojecten en economische ontwikkeling.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4.
157.	**Novar (#3523288)**	De indiener verzoekt onderscheid te maken tussen toekomstige energietechnieken en bewezen, direct toepasbare technieken zoals zon, wind en batterijopslag. Volgens de indiener kan het beperken van nieuwe grootschalige duurzame energieopwekking de afnamecongestie en economische gevolgen voor bedrijven vergroten. Door zon, wind en batterijopslag lokaal te combineren kunnen vraag en aanbod beter worden afgestemd en kan de netcapaciteit efficiënter worden benut. De indiener verzoekt daarom hiervoor ruimte te blijven bieden in de Omgevingsvisie.	Wij begrijpen uw zorg over SMR's. SMR's zijn echter een ontwikkeling op energiegebied die zowel nationaal als regionaal aandacht krijgt om de energievoorziening te versterken. Wij onderkennen deze ontwikkelingen dan ook, maar zien deze voor Flevoland vooral als een toepassing voor de langere termijn. Daarnaast blijft in Flevoland de inzet op wind en zon overeind.	Geen wijziging

158.	**Novar (#3523288)**	De indiener benadrukt dat voldoende en betaalbare elektriciteit een basisvoorwaarde is voor economische ontwikkeling. Netcongestie en hoge energieprijzen belemmeren bedrijven om zich te vestigen, uit te breiden, te innoveren en te verduurzamen. Door energie lokaal op te wekken, op te slaan en direct te gebruiken, kunnen bedrijven hun afhankelijkheid van schaarse netcapaciteit en hoge energieprijzen verminderen. De indiener vindt het daarom zorgelijk dat de provincie nieuwe grootschalige duurzame energieopwekking op land beperkt. De indiener verzoekt ruimte te behouden voor een combinatie van zonne-energie, windenergie en batterijopslag, zodat netcongestie wordt verminderd, betaalbare energie beschikbaar blijft en het Flevolandse vestigingsklimaat wordt versterkt.	Wij herkennen de zorgen over netcongestie en de economische gevolgen die dit kan hebben voor bedrijven en het vestigingsklimaat. Juist daarom is in de Omgevingsvisie veel aandacht voor een robuust en toekomstbestendig energiesysteem. In hoofdstuk 5.5 Energie is opgenomen dat we samenwerken om netcongestie te verlichten, onder meer door de aanleg van energie-infrastructuur waar mogelijk te faciliteren en te sturen op het slim en flexibel organiseren van vraag en aanbod. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document waarin verschillende maatschappelijke belangen integraal worden afgewogen. Energie en de beschikbaarheid van voldoende netwerkcapaciteit zijn daarbij belangrijke thema's, maar worden bezien in samenhang met andere opgaven en belangen binnen de fysieke leefomgeving. Uw zienswijze leidt daarom niet tot een aanpassing op de omgevingsvisie.	Geen wijziging
159.	**Novar (#3523288)**	De indiener verzoekt om in de Omgevingsvisie expliciet ruimte te bieden aan bedrijven en bedrijventerreinen die hun energievoorziening organiseren met lokale opwek, batterijopslag en slimme sturing. Door zon, wind en opslag in samenhang toe te staan, kunnen bedrijven hun energievraag en -aanbod beter afstemmen,	De nadere uitwerking van het flexibel en slim bij elkaar organiseren van vraag en aanbod vindt plaats in onderliggend beleid, programma's en regelgeving. Deze mate van uitwerking past niet bij het strategische en richtinggevende karakter van de Omgevingsvisie,	Geen wijziging

		het elektriciteitsnet ontlasten en afnamecongestie verminderen. Volgens de indiener kunnen bedrijven hierdoor sneller verduurzamen, uitbreiden en concurrerend blijven.	waarin de hoofdlijnen en beleidsmatige keuzes voor de lange termijn worden vastgelegd.	
160.	**Novar (#3523288)**	De indiener verzoekt om op bestaande wind- en zonneparken ruimte te bieden voor het combineren van zon, wind en batterijopslag en voor beperkte, zorgvuldig ingepaste uitbreidingen. Volgens de indiener kunnen hierdoor bestaande infrastructuur en netaansluitingen efficiënter worden benut, terwijl extra duurzame energiecapaciteit wordt gerealiseerd en versnippering en ruimtelijke impact worden beperkt.	De Omgevingsvisie is een strategisch document waarin een integrale afweging is gemaakt tussen verschillende belangen. Energie is daar een van de onderdelen van. Uit deze afweging volgt dat het onttrekken van aanvullende landbouwgrond voor zonne-energie niet is toegestaan. Wel is er ruimte voor opwek van zonne-energie wanneer sprake is van dubbel of meervoudig ruimtegebruik. Wij herkennen de door u genoemde voordelen van het combineren van verschillende vormen van duurzame energieopwek, waaronder een efficiënter gebruik van ruimte en infrastructuur. Tegelijkertijd kiest de Omgevingsvisie ervoor om op strategisch niveau geen ruimte te bieden voor nieuwe grootschalige zonne-energieprojecten op landbouwgrond. De visie zet in op een duurzame energiemix, energiebesparing, slim gebruik van het energiesysteem en vormen van opwek die passen binnen de ruimtelijke uitgangspunten van	Geen wijziging

			Flevoland. De nadere afweging welke vormen van dubbel of meervoudig ruimtegebruik ruimtelijk aanvaardbaar zijn, vindt plaats in onderliggend beleid en bij concrete initiatieven en past niet binnen het strategische detailniveau van de Omgevingsvisie.	
161.	**Novar (#3523288)**	De indiener spreekt waardering uit voor de aandacht in de ontwerp-Omgevingsvisie voor een robuust, toekomstbestendig en betaalbaar energiesysteem. Flevoland beschikt volgens de indiener door haar windparken, zonneprojecten, energie-infrastructuur en ruimtelijke kennis over een sterke uitgangspositie. De indiener verzoekt de provincie deze koploperspositie gericht te benutten en ruimte te blijven bieden aan zon, wind en batterijopslag. Daarmee kan netcongestie worden beperkt, blijft economische ontwikkeling mogelijk en wordt het vestigingsklimaat versterkt. De indiener blijft graag met de provincie in gesprek om vanuit kennis, praktijkervaring en concrete projecten bij te dragen aan een duurzaam, betrouwbaar en economisch toekomstbestendig energiesysteem.	De Omgevingsvisie biedt ruimte voor een brede energiemix en geeft richting aan de verdere ontwikkeling van duurzame energieoplossingen binnen de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven van de provincie. Wij waarderen uw aanbod om kennis, praktijkervaring en concrete projecten te blijven delen en zetten de samenwerking hierover graag voort.	Geen wijziging
162.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener verzoekt om bij de uitwerking van de provinciale belangen 12 en 28 meer rekening te houden met de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurherstelverordening en de nationale aanpak. Daarnaast vraagt de indiener om	Wij onderschrijven dat de effecten van groenblauwe dooradering per gebied kunnen verschillen en dat een zorgvuldige afweging nodig is tussen biodiversiteit, doelsoorten, landschappelijke openheid en	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Natuur - Beschermen en ontwikkelen van robuust natuurnetwerk: We hanteren als principe dat we zorgen voor en toezien op het behoud en het versterken van een robuust

		agrarische bedrijven ruimte te bieden voor biodiversiteitsrijke landschapselementen. Groenblauwe dooradering moet daarbij gebiedsgericht worden ingevuld, passend bij de aanwezige doelsoorten, het landschap en de agrarische bedrijfsvoering.	gebruiksfuncties. De Omgevingsvisie bevat reeds de ambitie om natuur en biodiversiteit te versterken, maar kan op dit punt duidelijker maken dat de uitwerking gebiedsgericht plaatsvindt. Wij zien daarom aanleiding om de tekst van de Omgevingsvisie op dit punt te verduidelijken. Daarbij blijft de Omgevingsvisie op strategisch niveau. De concrete keuze voor typen landschapselementen en de inrichting daarvan beschouwen wij als onderdeel van gebiedsgerichte uitwerking en uitvoeringsbeleid.	natuurnetwerk van hoge kwaliteit, met een diversiteit aan soorten en natuurgebieden die met een groenblauwe dooradering zorgt voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Hoe groter de variatie, des te beter is het systeem bestand tegen veranderingen. **Bij de verdere ontwikkeling van deze groenblauwe dooradering kiezen we voor een gebiedsgerichte aanpak. Daarbij stemmen we de inrichting af op de landschappelijke kenmerken, aanwezige natuurwaarden en functies van een gebied, zodat deze bijdragen aan het versterken van biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.**
163.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener verzoekt om bij de uitwerking van de provinciale belangen 12 en 28 rekening te houden met de verplichtingen uit de Natuurherstelverordening voor landbouwecosystemen en bestuiverpopulaties. De indiener stelt voor om in open landbouwgebieden ruimte te bieden aan een gebiedsgericht netwerk van bloeiende gewassen, bloemstroken en biodiverse houtige elementen met een struiklaag. Deze groenblauwe dooradering moet passen bij de aanwezige doelsoorten, het open landschap en de agrarische bedrijfsvoering. In gebieden die belangrijk zijn voor akkervogels stelt de indiener voor geen bomen in de open ruimte te plaatsen, maar te kiezen voor laagblijvende heggen en struweel, aansluitend op bestaande landschapselementen of infrastructuur.	Wij herkennen het belang van een zorgvuldige afweging tussen biodiversiteit, bestuivers, akkervogels, openheid van het landschap en agrarisch gebruik. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de strategische richting en gaat uit van een gebiedsgerichte benadering. De door u voorgestelde afstanden, rasterstructuren en inrichting van bermen, struiklagen en andere landschapselementen beschouwen wij als een verdere uitwerking in programma's of op beheerniveau. Deze mate van detail past niet binnen het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding	Geen wijziging

		Daarnaast vraagt de indiener om te verduidelijken of de provincie zelf richting geeft aan deze ruimtelijke structuur of dit aan de gemeenten overlaat.	voor een aanvullende wijziging van de Omgevingsvisie.	
164.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener vraagt aandacht voor de gevolgen van de bosstrategie en verwevingsgebieden voor akkervogels. Binnen de huidige zoekgebieden liggen ook open landbouwgebieden die geschikt zijn voor akkerzangers. De indiener benadrukt dat verkleining van het akkerareaal leidt tot verlies van leefgebied en het behalen van de verplichtingen voor boerenlandvogels uit de Natuurherstelverordening en de Vogel- en Habitatrichtlijn kan bemoeilijken. De indiener verzoekt daarom om bij de aanwijzing en inrichting van deze gebieden voldoende open landschap voor akkervogels te behouden.	Wij herkennen het belang van een zorgvuldige afweging tussen verschillende natuurdoelen en ruimtelijke opgaven. De door u genoemde aandachtspunten vormen waardevolle inzichten voor de verdere uitwerking van de bossenstrategie en de afwegingen die daarbij worden gemaakt. Daarbij is het van belang om oog te houden voor de effecten op bestaande natuurwaarden, waaronder leefgebieden van akkervogels. De Omgevingsvisie biedt hiervoor op strategisch niveau de kaders, maar bevat geen inrichting van bos- en natuurontwikkeling. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen. Uw aandachtspunten betrekken wij bij de verdere uitwerking en uitvoering van de bossenstrategie.	Geen wijziging
165.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener vraagt aandacht voor mogelijke tegenstrijdigheden tussen de zoekgebieden voor de bossenstrategie en de leefgebieden van akkervogels. Binnen deze zoekgebieden liggen open akkerclusters en open graslanden die belangrijk zijn voor agrarische natuur. Houtige elementen of stedelijke ontwikkelingen kunnen dit leefgebied verkleinen. De indiener verzoekt	Wij begrijpen uw zorg dat zoekgebieden voor bosontwikkeling, verweving en multifunctioneel ruimtegebruik kunnen overlappen met bestaande waarden, zoals open akkerclusters, agrarische natuur en open grasland. De Omgevingsvisie geeft op strategisch niveau richting aan de	Geen wijziging

		daarom de gevolgen hiervan te verwerken in de doelstellingen, het Natuurbeheerplan en de verdeling van middelen voor open akkergebieden en groenblauwe dooradering. Daarbij moet rekening worden gehouden met de verplichtingen voor boerenlandvogels uit de Natuurherstelverordening.	toekomstige ontwikkeling van Flevoland. De aanduidingen in de visie betekenen niet dat bestaande waarden automatisch verdwijnen of dat op iedere locatie binnen een zoekgebied houtige opstanden, stedelijke functies of andere ruimtelijke ontwikkelingen worden gerealiseerd. Bij nadere uitwerking, gebiedsprocessen en concrete besluitvorming wordt steeds rekening gehouden met de bestaande situatie, aanwezige natuurwaarden, landschappelijke kwaliteiten en het geldende beleid. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de tekst of kaart van de Omgevingsvisie aan te passen.	
166.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener constateert dat de aanduiding van essentiële zichtlijnen niet altijd overeenkomt met de door gemeenten gewenste openheid en met de zoekgebieden van de bossenstrategie. De indiener wijst op twee gebieden ten noordwesten en zuidoosten van Emmeloord die waardevol zijn als potentieel leefgebied voor muizenetende roofvogels. Deze zijn op pagina 66 wel aangeduid als open landbouwgebied, maar ontbreken op pagina 113 als waardevol open gebied. De indiener verzoekt om in deze gebieden de openheid te behouden en geen verstorende elementen, zoals windturbines en hoge bomen, toe te staan.	Uw zienswijze geeft aanleiding om de samenhang tussen de verschillende kaartbeelden te verbeteren. De door u genoemde gebieden zijn in de Omgevingsvisie reeds aangeduid als open landbouwgebied. Daarom worden deze gebieden ook opgenomen als waardevol open gebied op de themakaart massa-ruimte. Hiermee ontstaat een consistenter beeld van de gebieden waar behoud van openheid een belangrijke ruimtelijke kwaliteit is.	Geen wijziging

167.	**Boerennatuur Flevoland (#3523336)**	De indiener constateert dat adaptatiegebieden en verwevingsgebieden niet altijd samenvallen, terwijl verwevingsgebieden ook zijn aangewezen op locaties zonder beperkingen voor de landbouw. De indiener verzoekt om deze gebiedsindeling te verduidelijken. Daarnaast stelt de indiener dat functiewijziging van landbouwgrond naar natuur altijd vrijwillig moet zijn en dat het waardeverschil tussen landbouw- en natuurgrond moet worden vergoed. Wanneer een agrariër niet kiest voor functiewijziging, moet de grond haar landbouwfunctie behouden en vrijgesteld blijven van de herplantplicht.	De indiener constateert dat de aanduiding van essentiële zichtlijnen niet altijd overeenkomt met de door gemeenten gewenste openheid en met de zoekgebieden van de bossenstrategie. De indiener wijst op twee gebieden ten noordwesten en zuidoosten van Emmeloord die waardevol zijn als potentieel leefgebied voor muizenetende roofvogels. Deze zijn op pagina 66 wel aangeduid als open landbouwgebied, maar ontbreken op pagina 113 als waardevol open gebied. De indiener verzoekt om in deze gebieden de openheid te behouden en geen verstorende elementen, zoals windturbines en hoge bomen, toe te staan.	Geen wijziging
168.	**Sportvisunie (#3523385)**	De indiener benadrukt dat sportvissen bijdraagt aan gezondheid, ontmoeting, recreatie, sport en ecologische kwaliteit. De indiener verzoekt daarom om water in nieuwe woonwijken niet alleen esthetisch in te richten, maar standaard ook ruimte te bieden aan hengelsportvoorzieningen, zoals een VISparel of een toegankelijke vissteiger voor mindervaliden.	Water kan bijdragen aan ontmoeting, natuurbeleving, gezondheid en recreatie en vormt daarmee een waardevol onderdeel van nieuwe en bestaande woongebieden. De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de gewenste ontwikkeling van Flevoland en bevat daarom geen specifieke ontwerp- of inrichtingseisen voor woonwijken of recreatieve voorzieningen. Voorzieningen zoals vissteigers, VISparels en andere vormen van recreatief medegebruik van water	Geen wijziging

			zien wij als aspecten die een plaats kunnen krijgen in de uitwerking van gemeentelijke plannen en gebiedsontwikkelingen.	
169.	**Sportvisunie (#3523385)**	De indiener benadrukt dat sportvissen een inclusieve vorm van natuurgebonden sport en recreatie is, met maatschappelijke, ecologische en economische waarde. De indiener verzoekt om sportvisserij als structurele partner te betrekken bij ontwikkelingen rond water en openbare ruimte. Door de Sportvisunie vanaf de ontwerpfase te betrekken, kunnen toegankelijke oevers en hengelsportvriendelijke voorzieningen worden gerealiseerd en blijven wateren ook in 2050 bevisbaar, toegankelijk en ecologisch gezond.	De Omgevingsvisie benoemt geen specifieke organisaties als structurele partner, maar onderstreept wel het belang van samenwerking en participatie bij de verdere uitwerking van beleid en ontwikkelingen. Wij waarderen de betrokkenheid van de Sportvisunie en de kennis die zij inbrengen over water, recreatie en toegankelijkheid. Bij relevante trajecten zoeken wij actief de samenwerking met betrokken maatschappelijke organisaties en gebruikers van het gebied. Zo werken we gezamenlijk aan een Flevoland waarin wateren ook in de toekomst toegankelijk, beleefbaar en ecologisch gezond blijven.	Geen wijziging
170.	**Sportvisunie (#3523385)**	De indiener benadrukt dat de Kaderrichtlijn Water vraagt om chemisch schone en ecologisch gezonde wateren. Verontreiniging door onder meer PFAS en microplastics belemmert het behalen van deze doelen en het duurzame gebruik van vis als natuurproduct. De indiener verzoekt daarom om expliciet te verankeren dat schone en visveilige wateren randvoorwaardelijk zijn voor ecologie, hengelsport en consumptief gebruik van zelfgevangen vis.	We erkennen de belangrijke rol die waterkwaliteit speelt bij het behalen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat waterkwaliteit en een robuust watersysteem belangrijke randvoorwaarden zijn voor de toekomst van Flevoland. De verdere uitwerking van maatregelen gericht op waterkwaliteit, verontreinigende stoffen en het behalen van KRW-doelstellingen	Geen wijziging

			vindt plaats binnen de daarvoor bestemde Regionaal Waterprogramma en eventuele uitvoeringstrajecten.	
171.	**Sportvisunie (#3523385)**	De indiener benadrukt dat gezonde vispopulaties afhankelijk zijn van geschikte paai-, opgroei-, voedsel- en overwinteringsgebieden en vrije migratie tussen deze leefgebieden. De indiener verzoekt daarom om binnen het programma Water en bodem de vispasseerbaarheid van kunstwerken, zoals sluizen, gemalen en dammen, te waarborgen.	Ecologische samenhang en de kwaliteit van watersystemen vormen belangrijke voorwaarden voor biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Uw zienswijze geeft aanleiding om het belang van ecologische verbindingen binnen watersystemen in de Omgevingsvisie explicieter te benoemen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem - waterkwaliteit: Om aan de Europese eisen te voldoen moeten we als provincie in het regionaal waterprogramma doelen en maatregelen opnemen om te voldoen aan de eisen van Kaderrichtlijn Water. Dat gaat zowel om de chemisch als de ecologische kwaliteit. In Flevoland hebben we een opgave voor zowel een vermindering van de vervuiling met chemische stoffen, met name gewasbeschermingsmiddelen en PFAS, als verbetering van de ecologische kwaliteit, **waaronder de samenhang en verbinding tussen leefgebieden voor watergebonden soorten.**
172.	**Sportvisunie (#3523385)**	De indiener benadrukt dat een gezond Natuurnetwerk Nederland gebaat is bij robuuste en onderling verbonden watersystemen en leefgebieden. De indiener verzoekt om bij de verdere uitwerking van het NNN-beleid te borgen dat sportvissen als rustige, natuurgerichte buitenactiviteit ook in 2050 mogelijk blijft. Daarbij moet toegankelijkheid een standaardcriterium zijn bij de inrichting van watersystemen en oevers, zodat recreatieve oevers bereikbaar en wateren bevisbaar blijven.	De Omgevingsvisie richt zich op de versterking van natuurwaarden en het Natuurnetwerk Nederland op strategisch niveau. De wijze waarop natuurdoelen, toegankelijkheid en recreatief gebruik binnen specifieke gebieden worden gecombineerd, wordt uitgewerkt in gebiedsprocessen. Tegelijkertijd geeft de Omgevingsvisie richting aan een zorgvuldige combinatie van natuurontwikkeling en recreatief gebruik van de Flevolandse wateren. Uw zienswijze en andere zienswijzen hebben geleid tot een	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk – gebiedsuitwerkingen, Grote wateren: De ~~deltagebieden~~ **Grote wateren** in Flevoland bestaan uit de Randmeren, het Markermeer, het IJsselmeer en de uitmonding van de IJssel. **De grote wateren beschouwen wij als een samenhangend systeem.** Om Flevoland en omliggende provincies ook in de toekomst veilig te houden en te voorzien van voldoende zoetwater moeten we zorgvuldig omgaan met het Markermeer en IJsselmeer. Dit vraagt om

			tekstuele verduidelijking van de gebiedsuitwerking van de grote wateren (voorheen deltagebieden). Hierin nemen we op dat we inzetten op aantrekkelijke oevers, vooroevers en recreatieve routes. Daarmee wordt het belang van beleefbare en toegankelijke waterlandschappen geborgd in de visie.	bewuste afwegingen en nieuwe creatieve oplossingen. De omliggende wateren helpen om zoetwater vast te houden en te benutten, fungeren als veiligheidsbuffers bij zeespiegelstijging en bieden ruimte voor natuurontwikkeling **en recreatie**. **We zetten in op het behoud en de versterking van de ecologische kwaliteit, waarbij wateren, oevers en aangrenzende natuurgebieden elkaar versterken.** **Waar mogelijk combineren we waterveiligheid en natuurontwikkeling met recreatieve functies zoals aantrekkelijke (voor)oevers en recreatieve routes. We versterken de recreatieve betekenis van het IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, met ruimte voor watersport, natuurgerichte recreatie en recreatief verblijf.** Naast deze drie hoofdfuncties dienen we zuinig om te gaan met water bij droogte en kunnen we het benutten voor drink- en proceswater.
173.	**Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (#3523409)**	De indiener stelt dat het OER risico's signaleert voor de drinkwaterbeschikbaarheid en beschermde vogelpopulaties door verstedelijking, industrie en infrastructuur. De indiener verzoekt om ruimtelijke ontwikkelingen niet afzonderlijk, maar integraal en cumulatief te toetsen aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarbij moet de ecologische draagkracht van het gehele IJsselmeersysteem volgens	Wij herkennen het belang van een integrale beoordeling van effecten op het water- en ecosysteem en onderschrijven dat waterkwaliteit, natuurwaarden, zoetwaterbeschikbaarheid en drinkwaterbeschikbaarheid belangrijke randvoorwaarden zijn voor de ontwikkeling van Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie en	Geen wijziging

		de indiener de bovengrens vormen voor ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. De indiener verzoekt om zoetwaterbeschikbaarheid en waterkwaliteit als zelfstandige, juridisch geborgde randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen op te nemen. Nieuwe ontwikkelingen mogen de regionale zoetwaterbalans, de KRW-doelen en de drinkwaterfunctie niet verslechteren. Daarbij moeten de cumulatieve effecten van verstedelijking, industrie, landbouw, havens en recreatie integraal worden beoordeeld. Daarnaast vraagt de indiener om bij zoetwaterschaarste een duidelijk verdelingskader te hanteren. Ecologische systeemfuncties, het voorkomen van onomkeerbare schade, drinkwater en waterveiligheid moeten voorrang krijgen boven economische gebruiksfuncties. Een toenemende watervraag mag niet automatisch leiden tot vergroting van het aanbod, maar moet worden beoordeeld binnen de fysieke en juridische grenzen van het watersysteem.	het bijbehorende OER worden deze aspecten reeds nadrukkelijk betrokken bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie kiest bewust voor een integrale afweging van verschillende provinciale belangen. In de wet vastgelegde doelen, zoals die van de Kaderrichtlijn Water, zijn overgenomen en integraal verwerkt. De zoetwaterbeschikbaarheid is een kernthema van het Deltaprogramma Zoetwater. Binnen het Waterprogramma van de Provincie Flevoland geven we nader invulling aan het zoetwatervraagstuk en de samenwerking met de regionale partners van het Ijsselmeergebied. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
174.	**Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (#3523409)**	De indiener wijst grootschalige buitendijkse verstedelijking en landaanwinning, waaronder IJstad in het Markermeer en plannen rond Waterfront Lelystad, af. Volgens de indiener verstoren deze ontwikkelingen belangrijke ecologische	In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat water, bodem en ecologie belangrijke randvoorwaarden zijn bij ruimtelijke keuzes en dat buitendijkse ontwikkelingen zorgvuldig worden	Geen wijziging

		processen en de sedimentdynamiek en tasten zij beschermde foerageergebieden van vogels aan.	afgewogen. Het schrappen of heroverwegen van specifieke projecten achten wij niet passend binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Het Waterfront biedt een kans om Lelystad te verrijken met een ander woonmilieu. De provincie ondersteunt deze ambitie.	
175.	**Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (#3523409)**	De indiener constateert dat de Omgevingsvisie onvoldoende aandacht besteedt aan onderwaternatuur. Gezonde mosselbanken, waterplanten en een evenwichtige slib- en sedimenthuishouding zijn volgens de indiener essentieel voor de waterkwaliteit en de vis- en vogelstand. De indiener verzoekt om onderwaternatuur expliciet in de visie te verankeren en daarbij de aanbevelingen uit het 'IJ-schrift Onderwaterlandschap' te betrekken.	"In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat water, bodem en ecologie belangrijke randvoorwaarden zijn bij ruimtelijke keuzes. Uw zienswijze onderstreept het belang om hierbij ook de onderwaternatuur en de robuustheid van het watersysteem expliciet te betrekken. Naar aanleiding van uw en andere zienswijzen hebben wij dit explicieter verwoord in hoofdstuk 4.4 'Robuust polderraamwerk'. De verdere uitwerking van dergelijke ecologische kennis en eventuele aanbevelingen uit het IJ-schrift Onderwaterlandschap past beter binnen vervolgbeleid en gebiedsgerichte uitwerkingen."	Geen wijziging
176.	**Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (#3523409)**	De indiener verzoekt om de WAAG-opgave te benutten als versneller voor ecologisch herstel en toekomstige drinkwaterwinning uit het Gooimeer. De indiener stelt een biologische kwaliteitsimpuls voor, gericht op natuurherstel, natuurlijke waterzuivering en verbetering van de waterkwaliteit. Tegelijkertijd vraagt de indiener om	Dank voor uw voorstel om WAAG te benutten als versneller voor ecologisch herstel en toekomstige drinkwaterzekerheid. Wij onderschrijven het belang van een goede waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid. Deze onderwerpen zijn als belangrijke	Geen wijziging

		verontreiniging bij de bron aan te pakken, waaronder meststoffen, illegale lozingen, gewasbeschermingsmiddelen, PFAS en medicijnresten.	randvoorwaarden opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER. WAAG bevindt zich nog in een vroeg stadium. De mogelijke bijdrage aan de waterkwaliteit van het Gooimeer en aan toekomstige drinkwaterwinning moet daarom eerst samen met betrokken partners verder worden onderzocht en uitgewerkt. Dit geldt ook voor de voorgestelde inzet van wortelstobben en driehoeksmosselen. De effectiviteit, uitvoerbaarheid en mogelijke ecologische gevolgen daarvan vereisen nader onderzoek. Wij delen dat verbetering van de waterkwaliteit zowel ecologische maatregelen als een aanpak bij de bron vraagt, waaronder het terugdringen van verontreiniging. De keuze voor concrete maatregelen vindt plaats binnen vervolgbeleid, gebiedsgerichte programma's en de verdere uitwerking van WAAG. Dit detailniveau past niet bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie. De zienswijze leidt daarom niet tot aanpassing van de ontwerp-Omgevingsvisie.	
177.	**Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (#3523409)**	De indiener adviseert om de Digital Twin van het IJsselmeergebied in te zetten voor onafhankelijke en datagedreven validatie van ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Voordat nieuwe claims,	Dank voor uw advies om de Digital Twin van het IJsselmeergebied te benutten. De provincie onderschrijft het belang van datagedreven werken. Data, modellen,	Geen wijziging

		zoals zoetwateronttrekking, havenuitbreiding of toenemende recreatiedruk, worden toegestaan, moeten de ecologische en hydrologische effecten objectief worden beoordeeld, aanvullend op de habitattoets. Volgens de indiener komen alleen ontwikkelingen in aanmerking die bijdragen aan ecologisch herstel of aantoonbaar geen negatieve gevolgen hebben.	modellering, doorrekeningen en monitoring kunnen bijdragen aan transparante afwegingen en tijdige bijsturing. Wij sluiten daarom graag bij dit advies aan en ontwikkelen de toepassing van Digital Twins verder met Rijkswaterstaat, kennisinstellingen en andere partners. De Omgevingsvisie zet al in op datagedreven en adaptief werken. Wij nemen het voorstel om de Digital Twin als onafhankelijke 'scheidsrechter' te gebruiken niet over. Een Digital Twin kan de besluitvorming ondersteunen, maar vervangt niet de wettelijke toetsen en de integrale bestuurlijke afweging van ecologische, hydrologische, maatschappelijke en economische belangen.	
178.	**Vattenfal (#3523411)**	De indiener spreekt waardering uit voor de ambitieuze en samenhangende ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 en het bijbehorende participatieproces. Volgens de indiener worden de grote opgaven rond wonen, economie, energie, water, natuur en landbouw op integrale wijze benaderd. De indiener waardeert dat de visie, ondanks mogelijke spanningen tussen opgaven, de samenhang centraal stelt en richting geeft aan een toekomstbestendig Flevoland. De indiener onderschrijft daarnaast dat innovatie en pionierschap op het gebied van landbouw, technologie en duurzame energie belangrijke uitgangspunten zijn voor	Dank voor uw positieve reactie op de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij waarderen het dat u de samenhangende benadering van de verschillende maatschappelijke opgaven en het participatieproces herkent en ondersteunt.	Geen wijziging

		de toekomstige ontwikkeling van Flevoland. De indiener is positief over de inzet op een robuust en toekomstbestendig energiesysteem, met ruimte voor experimenten, vernieuwing, een duurzame energiemix en slimme koppelingen tussen energievraag en -aanbod.		
179.	**Vattenfal (#3523411)**	De indiener verzoekt om Agri-PV expliciet te verankeren in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Agri-PV combineert landbouw en zonne-energie op hetzelfde perceel, waardoor de agrarische functie behouden blijft en de beschikbare ruimte efficiënter wordt benut. Volgens de indiener sluit Agri-PV aan bij de provinciale ambities voor landbouwinnovatie, duurzame energie, multifunctioneel ruimtegebruik en zorgvuldig omgaan met landbouwgrond. In combinatie met windparken, energiehubs en batterijopslag kan Agri-PV bovendien bijdragen aan een evenwichtige energiemix en een betere benutting van bestaande netaansluitingen. Zonder expliciete verankering dreigt Flevoland kansen te missen om hierin een voortrekkersrol te vervullen.	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4.
180.	**Oost Flevoland Woondiensten (#3523412)**	De indiener verzoekt om nader toe te lichten waarom Dronten, de Noordoostpolder en de regio Zwolle-Kampen als één leefregio zijn aangewezen en welke gevolgen dit heeft voor wonen, zorg en aandachtsgroepen. Volgens de indiener sluiten bestaande	Dank voor uw heldere vraag over de indeling van leefregio's en de mogelijke gevolgen daarvan voor woningbouw en volkshuisvesting in de gemeente Dronten. Wij begrijpen uw zorg dat de indeling van Dronten in één leefregio met de	Geen wijziging

		woningbouwafspraken, zorgregio's en woningmarktstromen niet vanzelfsprekend aan op deze indeling. Daarnaast vraagt de indiener of Dronten wordt gezien als woningbouwlocatie voor de vraag vanuit Zwolle en Kampen en hoe dit zich verhoudt tot de ambitie om een krachtige dorpse samenleving te behouden. De indiener verzoekt om duidelijkheid over de gemaakte afwegingen, de afstemming met betrokken partijen en de gevolgen voor het gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma en de inzet van de woningcorporatie.	Noordoostpolder en de regio Zwolle vragen oproept over de positie van Dronten binnen de regionale woningmarkt en over de mate waarin de provincie richting geeft aan de woningbouwontwikkeling. Met de indeling in leefregio's stuurt de provincie vanuit een bovenlokaal perspectief op de samenhangende ontwikkeling en bereikbaarheid van steden en dorpen. Kernen vormen, ook over provinciegrenzen heen, onderling verbonden gebieden. Vanuit dit provinciale perspectief kijken wij in samenhang naar woningbouw, werklocaties, bovenlokale voorzieningen en infrastructuur. Daarbij is het uitgangspunt dat iedere leefregio zich ontwikkelt op een manier die aansluit bij de eigen behoeften, kansen, identiteit en draagkracht. Deze indeling is niet bedoeld om bestaande bestuurlijke afspraken te vervangen. De centrale ligging van Dronten tussen Lelystad en Zwolle biedt kansen voor verdere ontwikkeling. Daarom voorzien wij voor Dronten een ontwikkeling naar een kern met meer stedelijke allure, met behoud van ruimte voor groene en landelijke woonmilieus. De indeling in een leefregio betekent echter niet dat de provincie hiermee rechtstreeks	

			bepaalt hoe woningbouwopgaven binnen de regio worden verdeeld. Ook houdt deze indeling niet in dat Dronten zonder nadere afweging moet voorzien in de woningbehoefte van omliggende stedelijke gebieden. De leefregio biedt een strategisch perspectief om ontwikkelingen in onderlinge samenhang te bezien. Concrete keuzes over aard, omvang, fasering en locatie van woningbouw vragen om een nadere uitwerking en een zorgvuldige afweging met de gemeente en andere betrokken partijen. Daarbij is van belang dat de provinciale omgevingsvisie een strategisch en zelfbindend document is. De voorgestelde indeling en ontwikkelrichting vormen daarmee het provinciale uitgangspunt voor het vervolggesprek, maar lopen niet vooruit op concrete woningbouwafspraken. Bij de uitvoering gaan wij hierover graag met de gemeente Dronten in gesprek.	
181.	**Glastuinbouw Nederland (#3523422)**	De indiener wijst erop dat eerder een zienswijze is ingediend op de ontwerp ‘Tweede herziening Omgevingsverordening provincie Flevoland’. De indiener verzoekt om deze zienswijze vanwege de overeenkomstige inhoud en strekking ook	U heeft inderdaad een zienswijze ingebracht op het ontwerp van de Tweede herziening Omgevingsverordening provincie Flevoland. Uw zienswijze betrof de onderwerpen zonne-energie en windenergie. Naar aanleiding van	Geen wijziging

		te betrekken bij de ontwerp-Omgevingsvisie.	uw zienswijze zijn er Geen wijziging doorgevoerd in de regels over deze onderwerpen. De planning is dat de herziening van de Omgevingsverordening in oktober wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Na vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie -naar verwachting eind 2026- zal worden bekeken of dit noopt tot een volgende herziening van de Omgevingsverordening.	
182.	**Glastuinbouw Nederland (#3523422)**	De indiener verzoekt om de gebiedstypologie 'glastuinbouwgebied' aan de Omgevingsvisie toe te voegen. Volgens de indiener sluit de huidige indeling als open landbouwgebied of multifunctioneel landbouwrandgebied onvoldoende aan bij de functie en toekomst van glastuinbouwclusters. Een afzonderlijke gebiedstypologie doet meer recht aan het nationale belang van clustering en biedt betere mogelijkheden om de bestaande glastuinbouwgebieden toekomstbestendig en circulair te ontwikkelen. De indiener gaat hierover graag met de provincie in gesprek. De indiener benadrukt dat een duurzaam toekomstperspectief voor de glastuinbouw vraagt om een brede, integrale visie richting 2050. Vooraf vastgestelde grenzen aan glastuinbouwclusters kunnen volgens de indiener de keuzevrijheid en het verdienvermogen van ondernemers beperken. Clustering biedt juist kansen voor collectieve voorzieningen,	Net als in de Nota Ruimte hanteren wij als provincie een concentratiebeleid voor glastuinbouw. In de ontwerp-Omgevingsvisie 2050, Blik op de toekomst, is daarom opgenomen dat glastuinbouw alleen kan plaatsvinden in de daarvoor door de provincie aangewezen gebieden bij Marknesse, Ens en Almere. Uitbreidingsmogelijkheden zijn voorzien bij Marknesse en Ens. Met dit concentratiebeleid zetten wij in op efficiënt ruimtegebruik en bieden we binnen de aangewezen gebieden ruimte voor de ontwikkeling, innovatie en versterking van glastuinbouwbedrijven en -clusters. Wij onderschrijven dat de glastuinbouw zich voortdurend ontwikkelt. De provincie staat daarom open voor initiatieven om samen met de sector, en in samenhang met nationale	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 Landbouw - Doorontwikkeling innovatie voor een rendabele en toekomstbestendige landbouw: Voor glastuinbouw geldt een concentratiebeleid, omdat de teelt in kassen niet grondgebonden is en een stedelijke uitstraling heeft. Glastuinbouw kan alleen plaatsvinden in de daarvoor door de provincie aangewezen gebieden in Marknesse, Ens en Almere. Buiten die concentratiegebieden voor glas is alleen teeltondersteunend glas toegestaan. **Glastuinbouwclusters spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling naar een duurzame en circulaire landbouw. Binnen de bestaande concentratiegebieden bieden wij ruimte voor verdere ontwikkeling, innovatie en versterking van deze clusters, in aansluiting op nationale ontwikkelingen en in samenwerking met de sector en andere partners. We**

		verduurzaming, circulariteit en efficiënt ruimtegebruik. De indiener verzoekt daarom om samen met de sector en andere belanghebbenden het toekomstperspectief van de Flevolandse glastuinbouwclusters nader te verkennen en voldoende ontwikkelruimte te behouden. Daarbij moet aandacht zijn voor uitbreiding van bestaande bedrijven, eventuele verplaatsing van bedrijven uit andere gebieden, verduurzaming, circulaire toepassingen en slimme combinaties met andere functies en sectoren.	ontwikkelingen, het ontwikkelperspectief voor de geclusterde glastuinbouw verder te verkennen. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit in de Omgevingsvisie explicieter tot uitdrukking te brengen.	**verkennen daarnaast** de vitaliteit van de bestaande glastuinbouwgebieden en betrekken daarbij opties/mogelijkheden voor energiegebruik en netversterking.
183.	**Glastuinbouw Nederland (#3523422)**	De indiener benadrukt dat de glastuinbouwsector in 2040 circulair wil zijn en werkt aan duurzame energie, hergebruik van reststromen, water, CO_2 en vermindering van gewasbeschermingsmiddelen. Vanwege het energieprofiel van glastuinbouwbedrijven kunnen bestaande duurzame bronnen niet altijd op het juiste moment voldoende elektriciteit leveren. Windenergie kan daarom een waardevolle aanvulling zijn op onder meer aardwarmte en zonne-energie. De indiener verzoekt om windenergie voor glastuinbouw mogelijk te maken en deze optie gezamenlijk verder te verkennen. Daarnaast vraagt de indiener om in de definitieve Omgevingsvisie een duidelijkere ruimtelijke strategie voor circulaire glastuinbouw op te nemen, zodat de sector samen met de provincie kan verduurzamen en innoveren.	Wij herkennen de opgaven waar de sector voor staat, waaronder de verduurzaming van energiegebruik en de samenhang met andere transities zoals water, CO_2 en reststromen. In de Omgevingsvisie is gekozen voor een integrale benadering op hoofdlijnen, waarin ruimte wordt geboden voor innovatie en de verdere ontwikkeling van het energiesysteem. Hierbij staan we positief tegenover decentrale initiatieven en willen we ruimte bieden voor experimenteerruimte. De verdere uitwerking van specifieke oplossingen, zoals de toepassing van windenergie binnen de glastuinbouw, zien wij als passend binnen vervolgbeleid en gebiedsgerichte samenwerking met de sector.	Geen wijziging

184.	**TenneT (#3523426)**	De indiener is positief over de duidelijke en samenhangende richting van de Omgevingsvisie en onderschrijft de integrale benadering van wonen, werken, mobiliteit, water, natuur en energie. De indiener waardeert dat energie-infrastructuur wordt erkend als randvoorwaarde voor economische ontwikkeling, verstedelijking en de energietransitie. Ook ondersteunt de indiener de ambitie voor een robuust en toekomstbestendig energiesysteem en de concentratie van vraag en aanbod bij energieknooppunten. Volgens de indiener draagt deze aanpak bij aan efficiënt gebruik van de netcapaciteit, beperking van maatschappelijke kosten en vermindering van netcongestie.	Dank voor uw positieve reactie. Wij waarderen het dat TenneT zich herkent in de gekozen koers van de Omgevingsvisie	Geen wijziging
185.	**TenneT (#3523426)**	De indiener constateert dat de visie op onderdelen vooruitloopt op lopende nationale onderzoeken en besluitvorming over onder meer de 380 kV-verbinding en de aanlanding van windenergie op zee. De indiener verzoekt daarom duidelijk aan te geven dat tracés, locaties en zoekgebieden indicatief zijn en ruimte te behouden voor toekomstige keuzes. Daarnaast vraagt de indiener om bestaande en toekomstige energie-infrastructuur correct, volledig en toekomstbestendig weer te geven, te beschermen en ruimtelijk in te passen.	Wij herkennen uw punt dat de Omgevingsvisie op onderdelen betrekking heeft op projecten van nationaal belang, waarvoor de uiteindelijke besluitvorming bij het Rijk ligt. De Omgevingsvisie beschrijft de provinciale visie, strategie en langetermijnambities. Daarmee bevat de visie ook doelen, ontwikkelingen en ruimtelijke keuzes die nog niet definitief zijn vastgesteld en in vervolgprocedures nader worden onderzocht en uitgewerkt. Gelet op het strategische en toekomstgerichte karakter van de Omgevingsvisie	Kaart aanpassing: Visiekaart en themakaart energie: Regioadvies en voorkeurstracé Rijk 380kV zijn beiden opgenomen

			achten wij het niet nodig om bij iedere ambitie, locatie of aanduiding te vermelden dat het een provinciale voorkeur of ambitie betreft. Voor de 380 kV-verbinding zien wij wel aanleiding tot verduidelijking, omdat de weergegeven route nog niet definitief is vastgesteld. Op de kaart wordt daarom verduidelijkt dat de aanduiding betrekking heeft op het voorkeurstracé uit het regioadvies. Ook het voorkeurstracé van het Rijk zal voor de volledigheid worden opgenomen. De definitieve tracékeuze vindt plaats binnen de daarvoor geldende besluitvormingsprocedure van het Rijk.	
186.	**TenneT (#3523426**	De indiener wijst erop dat de mogelijke locatie van het 380/150 kV-station bij Almere A6/A27 nog wordt onderzocht binnen het project Diemen – Lelystad – Ens. De indiener verzoekt daarom expliciet te vermelden dat de weergegeven locatie van het energielandschap indicatief is.	De Omgevingsvisie Flevoland 2050 geeft vanuit provinciaal perspectief richting aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland, waaronder de gewenste ruimtelijke inpassing van grootschalige energie-infrastructuur. Daarbij heeft de provincie aangegeven dat op deze plek een energielandschap mogelijk is. Dit gaat niet alleen om het TenneT 380 kV station, maar is breder. Vanuit de aard van de omgevingsvisie is de locatie indicatief.	Geen wijziging
187.	**TenneT (#3523426**	De indiener wijst erop dat de aanlandlocatie voor windenergie op zee nog	De provincie heeft de voorkeur om de aanlanding van windenergie op	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen -

		wordt onderzocht en dat zowel Almere als Lelystad in beeld zijn. De indiener verzoekt daarom expliciet te vermelden dat de aanlanding bij de Maximacentrale nog onzeker en indicatief is	zee te realiseren in het Energielandschap bij Lelystad. Deze voorkeur hangt samen met de ontwikkeling van het gebied rond de Maximacentrale als grootschalig energieknooppunt, waar verschillende vormen van energie-infrastructuur, opslag en omzetting samenkomen. Wij erkennen dat de uiteindelijke bevoegdheid voor de locatiekeuze bij het Rijk ligt en dat de mogelijke aanlandlocaties nog worden onderzocht. De uitkomst van de voorverkenning kan daarom betekenen dat de aanlanding uiteindelijk niet bij Lelystad wordt gerealiseerd. De vermelding in de Omgevingsvisie moet dan ook worden gelezen als een provinciale voorkeur en niet als een reeds genomen locatiebesluit. In de tekst zullen we opnemen dat dit een ambitie betreft.	Gebiedsuitwerkingen Flevokust Haven en omgeving: Rond deze centrale ontstaat een grootschalig energieknooppunt met ontwikkeling van energieinfrastructuur (380 kV, nieuwe onderstations), energieopslag, **mogelijke** aanlanding wind op zee en regionale aansluiting op de aftakking van waterstofbackbone.
188.	**TenneT (#3523426**	De indiener constateert dat de energie-hotspot Almere Oost ontbreekt op de visiekaart, terwijl deze wel in de visie wordt genoemd. De indiener verzoekt om deze aanduiding consequent op de kaarten op te nemen.	Almere Oost is niet opgenomen op de visiekaart, omdat deze locatie niet is aangemerkt als energie-hotspot waarop de provincie strategisch inzet. Wel wordt geborgd dat Almere Oost overeenkomstig de gebiedsuitwerking wordt aangeduid op de themakaart energie. De zienswijze wordt daarmee gedeeltelijk overgenomen.	Kaart aanpassing: Themakaart energie: Almere Oost is opgenomen
189.	**TenneT (#3523426)**	De indiener wijst erop dat het tracé voor de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Diemen,	Voor de 380 kV-verbinding zien wij aanleiding tot verduidelijking op	Kaartaanpassing:

		Lelystad en Ens nog wordt onderzocht. De indiener verzoekt daarom geen voorkeurstracé weer te geven, maar alle onderzochte alternatieven op de kaarten op te nemen.	kaart, omdat de weergegeven route nog niet definitief is vastgesteld. Op de kaart wordt daarom verduidelijkt dat de aanduiding betrekking heeft op het voorkeurstracé uit het regioadvies. Ook het voorkeurstracé van het Rijk zal worden opgenomen. De definitieve tracékeuze vindt plaats binnen de daarvoor geldende besluitvormingsprocedure van het Rijk.	Visiekaart en themakaart energie: Regioadvies en voorkeurstracé Rijk 380kV zijn beiden opgenomen
190.	**TenneT (#3523426**	De indiener verzoekt de energiekaart te verduidelijken en te actualiseren. Daarbij vraagt de indiener om ondergrondse hoogspanningskabels op te nemen, of duidelijk te vermelden dat uitsluitend bovengrondse verbindingen zijn weergegeven. Ook verzoekt de indiener onderscheid te maken tussen bestaande infrastructuur, uitbreidingen en indicatieve zoekgebieden, met per locatie de verantwoordelijke netbeheerder.	Wij danken TenneT voor de opmerkingen over de themakaart energie. De Omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn en bevat naast bestaande infrastructuur ook ambities, zoekgebieden en voorkeurstracés die nog niet definitief zijn vastgesteld. Gelet op het strategische en toekomstgerichte karakter van de Omgevingsvisie achten wij het niet nodig om bij iedere ambitie, locatie of aanduiding te vermelden dat het een provinciale voorkeur of ambitie betreft. Om onduidelijkheid te voorkomen, vereenvoudigen en verduidelijken wij de kaart en de legenda. Zoekgebieden voor onderstations en voorkeurstracés worden expliciet als zodanig aangeduid.	Legenda aanpassingen: Themakaart energie: Er is geduid wanneer het gaat om zoekgebieden, voorkeurslocaties of bestaande infrastructuur.
191.	**TenneT (#3523426**	De indiener waardeert het streven om vraag en aanbod van elektriciteit bij energieknooppunten te verbinden en	Het elektriciteitsnet is een essentiële randvoorwaarde voor de realisatie van opgaven op het	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Vroegtijdig betrekken energie bij planvorming: We maken strategische

		verzoekt dit principe consequent uit te werken. Daarbij vraagt de indiener om bestaande en toekomstige hoogspanningsinfrastructuur ruimtelijk te beschermen en voldoende ruimte te reserveren voor nieuwe verbindingen, stations, uitbreidingen en energieknooppunten. De indiener vraagt tevens om bij zonneparken, batterijopslag, energiehubs, windturbines en risicovolle activiteiten passende beschermingszones en veiligheidsafstanden te hanteren. Deze randvoorwaarden moeten de veiligheid, bereikbaarheid, onderhoudbaarheid, uitbreidbaarheid en bedrijfszekerheid van het elektriciteitsnet waarborgen en nader worden geborgd in programma's, instructieregels en de Omgevingsverordening.	gebied van woningbouw, economie, verduurzaming en mobiliteit. Uw zienswijze heeft aanleiding gegeven om dit in de Omgevingsvisie nog explicieter tot uitdrukking te brengen, met name waar het gaat om de bescherming en toekomstbestendigheid van energie-infrastructuur. De nadere uitwerking van specifieke randvoorwaarden zoals u benoemt in bijlage 2, waaronder veiligheid, bereikbaarheid en uitbreidbaarheid, zien wij als passend bij omgevingsprogramma's en de provinciale Omgevingsverordening.	ruimtereserveringen voor het waarborgen van energiezekerheid in de toekomst. **Bij ruimtelijke keuzes houden wij rekening met de bescherming, bereikbaarheid, benodigde ruimte en toekomstbestendigheid van bestaande en toekomstige energie-infrastructuur.** We beoordelen de invloed van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op de stabiliteit van het energiesysteem**.**
192.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener dient een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie en de bijbehorende OER. De indiener waardeert dat onderdelen uit eerdere reacties, aangeleverd kaartmateriaal en het Groen Manifest in de ontwerpvisie zijn verwerkt en spreekt hiervoor waardering uit richting het Team Omgevingsvisie.	Dank voor de complimenten en fijn om terug te krijgen dat u op een aantal punten verbetering ziet in de ontwerp-Omgevingsvisie ten opzichte van het Koersdocument.	Geen wijziging
193.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om meer nadruk te leggen op een natuur- en maatschappij-inclusieve energietransitie. Daarbij vraagt de indiener om bewonersinitiatieven en energiegemeenschappen te ondersteunen en schone, duurzame energie decentraal op te wekken.	Wij herkennen het belang van draagvlak, lokaal eigendom, bewonersinitiatieven en energiegemeenschappen. In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat wij sturen op een robuust en toekomstbestendig	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Robuust en toekomstbestendig energiesysteem: Flevoland breidt haar koploperspositie in duurzame energievoorziening uit. We zetten in op innovatie, het verhogen van leveringszekerheid en zelfvoorziening.

			energiesysteem, decentrale energiesystemen als aanvulling op het bredere energiesysteem, en betrokkenheid van Flevolanders bij het verduurzamen van het energiesysteem. Wij onderschrijven de ambitie van lokaal eigendom. Daarom zien wij aanleiding om deze ambitie binnen de energieparagraaf duidelijker te verwoorden. We zien geen aanleiding om het begrip 'energiepositiviteit' als nieuw leidend begrip over te nemen of om te kiezen voor een volledig gedecentraliseerd energiesysteem, omdat de visie juist inzet op samenhang tussen decentrale oplossingen en het regionale en nationale energiesysteem.	We zorgen voor draagvlak met een energietransitie die haalbaar en betaalbaar is voor inwoners en ondernemers van Flevoland. We bieden experimenteerruimte voor innovatie. We combineren de uitbreiding van het energienetwerk met inzet op energiebesparing en de ontwikkeling van nieuwe energiedragers. **Wij onderschrijven de landelijke ambitie voor lokaal eigendom en stimuleren betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. Financiële participatie kan daarbij bijdragen aan maatschappelijk draagvlak.**
194.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om circulariteit steviger te verankeren door bij de uitvoering van het Convenant Toekomstbestendig Bouwen minimaal niveau 'Goud' na te streven. Daarnaast vraagt de indiener om bij economische ontwikkeling in te zetten op circulair en schoon werken en aan te sluiten bij bestaande afspraken over duurzaam grondstoffengebruik en biobased bouwen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is circulariteit al op meerdere plaatsen verwerkt, onder meer ondersteunend aan de innovatieve economische ecosystemen. Wij zien daarom geen aanleiding om hiervoor nog aanvullende passages op te nemen in de Omgevingsvisie. Uw verzoek richt zich daarnaast in belangrijke mate op de uitvoering en normering, zoals de toepassing van kwaliteitsniveaus binnen convenanten en verdere uitwerking van duurzaam en biobased bouwen. Dat past beter in vervolgbeleid en	Geen wijziging

			uitvoeringsafspraken dan in de Omgevingsvisie zelf.	
195.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om natuurinclusiviteit te versterken door prioriteit te geven aan het terugdringen van milieuverontreiniging, waaronder PFAS en (ultra)fijnstof. Daarnaast vraagt de indiener om de kansen van Flevoland als duurzame landbouwprovincie te benutten en een duidelijk kader voor 'water en bodem sturend' op te nemen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is al opgenomen dat water en bodem zwaarwegend zijn bij ruimtelijke keuzes, dat wordt ingezet op een toekomstbestendige landbouw en dat biodiversiteit, natuur, landbouw en een gezonde leefomgeving in samenhang moeten worden beschouwd. Ook benoemt de Omgevingsvisie het belang van goede kwaliteit van water en bodem en van landbouw die rekening houdt met biodiversiteit en de grenzen van het Flevolandse water- en bodemsysteem. Daarnaast is luchtkwaliteit een belangrijk onderdeel van een gezonde en veilige leefomgeving. Helaas constateren we dat de door u genoemde punten over luchtkwaliteit ontbreken in de Omgevingsvisie. We vullen hoofdstuk 5.8 'Milieu en Leefomgeving' aan met een passage over ambities en doelen met betrekking tot de luchtkwaliteit in Flevoland. Daarmee ontstaat inzicht in de effecten van ontwikkelingen, zodat deze informatie kan worden betrokken bij toekomstige beleidskeuzes en de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgeving – Realiseren van goede omgevingskwaliteit: De luchtkwaliteit in Flevoland voldoet aan de geldende wettelijke grenswaarden. Met de inwerkingtreding van de herziene Europese luchtkwaliteitsrichtlijn eind 2026 worden de normen voor luchtkwaliteit verder aangescherpt. Voor de belangrijkste luchtverontreinigende stoffen, fijnstof ($PM_{2.5}$ en PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2), gelden vanaf 2030 grenswaarden die aansluiten bij de voormalige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2005. Daarnaast is voorzien dat de luchtkwaliteitsnormen op langere termijn, richting 2050, verder worden aangescherpt in de richting van de WHO-advieswaarden uit 2021. De ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen die in deze Omgevingsvisie worden voorzien, kunnen van invloed zijn op de luchtkwaliteit. Mede naar aanleiding van de inbreng uit het participatietraject heeft de provincie het voornemen een monitoringssystematiek te ontwikkelen. Hiermee ontstaat inzicht in de effecten van ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zodat deze informatie kan worden betrokken bij toekomstige

			Voor zover uw zienswijze vraagt om concrete maatregelen voor specifieke stoffen, zoals PFAS of ultrafijnstof, merken wij op dat deze uitwerking plaatsvindt in daarvoor passende programma's, uitvoeringsbeleid en wettelijke kaders. De Omgevingsvisie legt hiervoor de strategische richting vast, maar werkt dergelijke maatregelen niet op uitvoeringsniveau uit.	beleidskeuzes en de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.
196.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	Wij herkennen het belang van het terugdringen van broeikasgasuitstoot en het verduurzamen van mobiliteit, zeker in het licht van de groei van Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie is deze richting reeds opgenomen, onder meer via de inzet op een toekomstbestendig energiesysteem en het stimuleren van duurzame mobiliteit. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	Wij herkennen het belang van het terugdringen van broeikasgasuitstoot en het verduurzamen van mobiliteit, zeker in het licht van de groei van Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie is deze richting reeds opgenomen, onder meer via de inzet op een toekomstbestendig energiesysteem en het stimuleren van duurzame mobiliteit. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
197.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om Provinciaal belang 3 aan te vullen en een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving expliciet te verbinden aan schone lucht, schoon water en een schone bodem. Daarbij vraagt de indiener om, naast PFAS en gewasbeschermingsmiddelen, ook fijnstof en ultrafijnstof te benoemen, mede vanwege de beoogde ontwikkelingen rond Lelystad Airport. Tevens verzoekt de	In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat wij sturen op een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving, waarin schone lucht, bodem en water centraal staan. Provinciaal belang 30 gaat dieper in op de punten die door u genoemd worden. Helaas constateren we dat de door u genoemde punten over luchtkwaliteit ontbreken in de	Voor de tekstuele aanpassing zie rij 207.

		indiener om uitvoering te geven aan het Schone Lucht Akkoord, de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie te hanteren en inwoners als burgerwetenschappers bij luchtmetingen te betrekken, bijvoorbeeld via Luchtmeetnet Flevoland.	uitwerking hiervan. We vullen hoofdstuk 5.8 'Milieu en Leefomgeving' aan met een passage over ambities en doelen met betrekking tot de luchtkwaliteit in Flevoland. De verdere uitwerking, inclusief het hanteren van normen, doelstellingen en monitoring, vindt echter plaats in programma's en uitvoeringsbeleid en niet in de Omgevingsvisie zelf.	
198.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om het economische ecosysteem Agritech onder Provinciaal belang 4 nadrukkelijker te richten op het stimuleren van kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw. Volgens de indiener dragen deze landbouwvormen bij aan een gezondere bodem, een betere waterkwaliteit, een meer gesloten grondstoffenkringloop en een lager gebruik van bestrijdingsmiddelen.	Wij herkennen het belang van landbouwvormen zoals kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw voor een duurzame ontwikkeling van Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat wij inzetten op een toekomstbestendige landbouw die in balans is met bodem, water en biodiversiteit, en dat wordt gewerkt aan een circulair systeem met hoogwaardig gebruik van grondstoffen. Deze uitgangspunten vormen ook de basis voor de verdere ontwikkeling van het agritech-ecosysteem. Wij zien daarom geen aanleiding om specifieke landbouwvormen afzonderlijk toe te voegen aan de visie.	Geen wijziging
199.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener stelt dat het aantrekken van energie-intensieve bedrijvigheid extra druk kan leggen op de reeds overbelaste	In de omgevingsvisie is nadrukkelijk gekozen voor een benadering waarbij energie-intensieve	Geen wijziging

		energie-infrastructuur, terwijl ook woningbouw, maatschappelijke voorzieningen en Defensie tot een grotere elektriciteitsvraag leiden. De indiener verzoekt daarom Provinciaal belang 7 aan te passen en als voorwaarde op te nemen dat nieuwe energie-intensieve bedrijven maximaal inzetten op energiebesparing en op eigen terrein voorzien in de opwekking van schone, duurzame energie, bijvoorbeeld met zon, wind of geothermie. Hiermee moet verdere verslechtering van de netcongestie worden voorkomen.	bedrijvigheid wordt geconcentreerd en ingezet op locaties waar verduurzaming, opwek, opslag en infrastructuur samenkomen en waar vraag en aanbod beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Wij herkennen de zorg dat de groei van de elektriciteitsvraag, onder meer door woningbouw, voorzieningen, economische ontwikkeling en andere grootschalige ontwikkelingen, de druk op het elektriciteitsnet kan vergroten. Netcongestie is daarom een belangrijk aandachtspunt bij de locatiekeuze en ontwikkeling van energie-intensieve bedrijvigheid. Uw voorstel om nieuwe bedrijvigheid alleen toe te staan wanneer volledig wordt voorzien in eigen energie-opwek begrijpen wij als een aanscherping van deze lijn. Wij zien echter geen aanleiding om een dergelijke voorwaarde in de Omgevingsvisie op te nemen. De Omgevingsvisie richt zich op de strategische koers en kiest daarbij voor een systeembenadering waarin energievraag en -aanbod in samenhang worden georganiseerd. Daarbij wordt niet uitsluitend gekeken naar opwek op het eigen terrein, maar ook naar energiebesparing, flexibilisering van de energievraag, opslag, omzetting, uitwisseling van energie en de	

			beschikbare en toekomstige capaciteit van de energie-infrastructuur. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om provinciaal belang 7 aan te passen.	
200.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om bij Provinciaal belang 8 nader te concretiseren wat wordt verstaan onder een zorgvuldige fysieke inpassing en sociaaleconomische inbedding van defensieactiviteiten. De indiener vraagt om natuurinclusieve inpassing als norm te hanteren en defensieontwikkelingen als toonbeeld van duurzaamheid uit te voeren, waarbij wordt gestreefd naar niveau 'Goud' van het Convenant Toekomstbestendig Bouwen.	Wij herkennen het belang van een zorgvuldige fysieke inpassing en sociaaleconomische inbedding van defensieactiviteiten, inclusief aandacht voor natuur en duurzaamheid. In de ontwerp-Omgevingsvisie is dit reeds opgenomen als provinciaal belang. Uw voorstel is om dit nader te normeren, bijvooreel door natuurinclusieve inpassing als standaard te hanteren en te werken met specifieke duurzaamheidsniveaus. Wij zien deze voorstellen als waardevolle aandachtspunten voor de verdere uitwerking, maar achten het niet passend om dergelijke specifiek noeren op te nemen in de Omgevingsvisie.	Geen wijziging
201.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om water en bodem als **bepalend** in plaats van medebepalend te verankeren en het advies uit het OER over 'water en bodem sturend' over te nemen. Daarnaast vraagt de indiener om water en bodem een sterkere positie te geven in het afwegingskader voor landbouw.	"Wij onderschrijven het belang van water en bodem als fundament voor een toekomstbestendig Flevoland. De beschikbaarheid van voldoende water, een goed functionerend watersysteem en een gezonde bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor veel van de ambities uit de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie kiest echter voor een integrale benadering van	Geen wijziging

			de fysieke leefomgeving. Daarbij worden water en bodem nadrukkelijk meegewogen bij ruimtelijke keuzes, naast andere belangen zoals natuur, wonen, economie, landbouw en energie. De formulering dat water en bodem medebepalend zijn, sluit aan bij deze integrale afweging. "	
202.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om onder Provinciaal belang 16 de bestaande afspraken en ambities voor toekomstbestendig bouwen te benoemen. Daarbij vraagt de indiener om te streven naar niveau 'Goud' van het Convenant Toekomstbestendig Bouwen, invulling te geven aan de circulaire en energieneutrale doelstellingen uit het Economisch Programma 2023-2028 en als provincie het goede voorbeeld te geven bij inkoop, vastgoed, mobiliteit en infrastructuur. Daarnaast verzoekt de indiener om aansluiting bij het Grondstoffenakkoord en de Nationale Aanpak Biobased Bouwen, waaronder de ambitie om in 2030 ten minste 30% van de woningen voor 30% biobased te bouwen.	De door u genoemde convenanten en programma's zien wij als belangrijke instrumenten om de ambities in de omgevingsvisie in de praktijk te realiseren. De Omgevingsvisie richt zich echter op de strategische koers en benoemt daarom niet afzonderlijk specifieke afspraken, normen of programma's. Daarbij vinden wij het van belang om ruimte te behouden voor integrale afwegingen bij de uitvoering. Zo biedt het Convenant Toekomstbestendig Bouwen de mogelijkheid om binnen verschillende thema's, zoals natuurinclusiviteit, water, klimaatadaptatie, circulariteit en materiaalgebruik, gebiedsgericht afwegingen te maken. Welke keuzes in een concreet project passend zijn, kan verschillen per locatie en opgave. Om die reden achten wij het niet wenselijk om in de Omgevingsvisie of toekomstige	Geen wijziging

			Omgevingsprogramma's een specifieke prestatieniveaukeuze, zoals het standaard hanteren van 'Goud', vast te leggen. De Omgevingsvisie beschrijft de ambitie, terwijl de concrete invulling afhankelijk blijft van de gebiedsopgave en de integrale afweging die daarbij wordt gemaakt. Wij zien daarom geen aanleiding om provinciaal belang 16 aan te vullen met afzonderlijke verwijzingen naar specifieke convenanten, programma's of uitvoeringsafspraken.	
203.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om het provinciale belang voor doorstroming en verkeersveiligheid aan te vullen met vervoersvormen die bijdragen aan net-zero mobiliteit. Daarmee wil de indiener de groei van Flevoland loskoppelen van een toenemende mobiliteitsvoetafdruk en bijdragen aan klimaatneutraliteit en een schonere leefomgeving	Wij delen uw belang van het terugdringen van CO_2-uitstoot en het verduurzamen van mobiliteit, zeker in het licht van de groei van Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie is deze ambitie reeds opgenomen via de algemene inzet op reductie van broeikasgassen en klimaatneutraliteit, waarbij mobiliteit onderdeel is van de integrale afweging tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Ook schrijven wij in hoofdstuk 5.4 'Mobiliteit' dat wij inwoners willen stimuleren tot het gebruik van openbaar vervoer, de (elektrische) fiets en deelmobiliteit. Uw voorstel om dit nader te concretiseren met een expliciete	Geen wijziging

			doelstelling zoals ‘net-zero mobiliteit’ en het ontkoppelen van mobiliteitsgroei en uitstoot nemen wij niet op in de Omgevingsvisie. Voor het verminderen van de uitstoot door mobiliteit sluiten wij aan bij de doelstellingen uit het Klimaatakkoord en de daaruit voortvloeiende afspraken. Een afzonderlijke ambitie voor ‘net-zero mobiliteit’ gaat verder dan deze doelstellingen en maakt geen onderdeel uit van de gekozen provinciale koers. Daarom leidt deze zienswijze niet tot een wijziging.	
204.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	Provinciaal belang 19: De indiener verzoekt de provincie regie te nemen op de samenhang tussen wonen, werken en mobiliteit. Dit betreft afspraken met het Rijk, omliggende regio’s en werkgevers over meer werkgelegenheid in Flevoland en betaalbare, schone mobiliteit. Daarnaast verzoekt de indiener de IJmeerverbinding uitsluitend als OV-verbinding te beschouwen en vervoersarmoede en een ongelijke verdeling van mobiliteitslasten te voorkomen	Wij herkennen het belang van een goede samenhang tussen wonen, werken en mobiliteit en uw zorg over de ontwikkeling van Flevoland als forensprovincie. Ook uw aandacht voor betaalbare en toegankelijke mobiliteit voor alle inwoners en het voorkomen van vervoersarmoede vinden wij belangrijk. De ontwerp-Omgevingsvisie stuurt op bereikbaarheid en samenhang tussen regio’s en functies, waarbij mobiliteit, woningbouw en economische ontwikkeling integraal worden afgewogen. Daarbij zet de provincie al nadrukkelijk in op het versterken van passende werkgelegenheid binnen Flevoland, zodat meer inwoners de	Geen wijziging

			mogelijkheid hebben om in de eigen regio te werken. Dit gebeurt door ruimte te bieden aan passende werklocaties, waaronder bedrijventerreinen en innovatieomgevingen, en door economische ecosystemen en de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en kennisinstellingen te versterken. De door u voorgestelde maatregelen, zoals het maken van bestuurlijke afspraken, het stellen van voorwaarden aan woningbouw en het maken van specifieke keuzes voor infrastructuurprojecten, zien wij als belangrijke aandachtspunten voor de verdere uitwerking. Deze passen echter niet bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie en worden in vervolgbeleid en besluitvorming nader uitgewerkt.	
205.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	Provinciaal belang 20: De indiener onderschrijft de zienswijze van collega-organisatie Natuur en Milieu Gelderland en verzoekt om een provinciaal belang toe te voegen voor de grensoverschrijdende natuur- en milieueffecten van ontwikkelingen in Flevoland. Volgens de indiener leiden de defensiekazerne in Zeewolde, de stationering van F-35's, mogelijke groothandelsvluchten op Lelystad Airport en droneactiviteiten rond de Randmeren tot extra verkeersbewegingen, aantasting van de	Wij herkennen het belang van een goede samenhang tussen wonen, werken en mobiliteit en uw zorg over de ontwikkeling van Flevoland als forensprovincie. Ook uw aandacht voor betaalbare en toegankelijke mobiliteit voor alle inwoners en het voorkomen van vervoersarmoede vinden wij belangrijk. De ontwerp-Omgevingsvisie stuurt op bereikbaarheid en samenhang tussen regio's en functies, waarbij	Geen wijziging

		leefomgeving en mogelijke beperkingen voor woningbouw, ook in aangrenzende provincies zoals Gelderland. De indiener vraagt daarom om in de ontwerp-Omgevingsvisie een zorgplicht op te nemen voor natuur- en milieueffecten die nieuwe ontwikkelingen in Flevoland buiten de provinciegrenzen veroorzaken.	mobiliteit, woningbouw en economische ontwikkeling integraal worden afgewogen. Daarbij zet de provincie al nadrukkelijk in op het versterken van passende werkgelegenheid binnen Flevoland, zodat meer inwoners de mogelijkheid hebben om in de eigen regio te werken. Dit gebeurt door ruimte te bieden aan passende werklocaties, waaronder bedrijventerreinen en innovatieomgevingen, en door economische ecosystemen en de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en kennisinstellingen te versterken. De door u voorgestelde maatregelen, zoals het maken van bestuurlijke afspraken, het stellen van voorwaarden aan woningbouw en het maken van specifieke keuzes voor infrastructuurprojecten, zien wij als belangrijke aandachtspunten voor de verdere uitwerking. Deze passen echter niet bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie en worden in vervolgbeleid en besluitvorming nader uitgewerkt.	
206.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener onderschrijft de zienswijze van collega-organisatie Natuur en Milieu Gelderland en verzoekt om een provinciaal belang toe te voegen voor de grensoverschrijdende natuur- en milieueffecten van ontwikkelingen in	De indiener onderschrijft de zienswijze van collega-organisatie Natuur en Milieu Gelderland en verzoekt om een provinciaal belang toe te voegen voor de grensoverschrijdende natuur- en	Geen wijziging

		Flevoland. Volgens de indiener kunnen de defensiekazerne in Zeewolde, de komst van F-35's, mogelijke groothandelsvluchten op Lelystad Airport en droneactiviteiten rond de Randmeren leiden tot extra verkeersbewegingen, aantasting van de leefomgeving en beperkingen voor toekomstige woningbouw, ook in aangrenzende provincies zoals Gelderland. De indiener vraagt daarom om in de ontwerp-Omgevingsvisie een zorgplicht op te nemen voor natuur- en milieueffecten die ontwikkelingen in Flevoland</Place buiten de provinciegrenzen veroorzaken.	milieueffecten van ontwikkelingen in Flevoland. Volgens de indiener kunnen de defensiekazerne in Zeewolde, de komst van F-35's, mogelijke groothandelsvluchten op Lelystad Airport en droneactiviteiten rond de Randmeren leiden tot extra verkeersbewegingen, aantasting van de leefomgeving en beperkingen voor toekomstige woningbouw, ook in aangrenzende provincies zoals Gelderland. De indiener vraagt daarom om in de ontwerp-Omgevingsvisie een zorgplicht op te nemen voor natuur- en milieueffecten die ontwikkelingen in Flevoland</Place buiten de provinciegrenzen veroorzaken.	
207.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	Provinciaal belang 21: De indiener verzoekt om onder Provinciaal belang 21 een breed palet aan schone en duurzame energieoplossingen mogelijk te maken, waarbij ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak, lokaal eigendom en innovatie in samenhang worden afgewogen. Daarnaast vraagt de indiener om de ontwikkelruimte voor wind- en zonne-energie niet te beperken en kansen te benutten langs snelwegen en spoorlijnen, bij bedrijventerreinen en op of achter dijklichamen. Tot slot verzoekt de indiener om kleine modulaire kernreactoren, of SMR's, niet tot de	Voor de beantwoording zie paragraaf 2.4.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.4.

		duurzame energiemix te rekenen vanwege het ontbreken van een robuuste en toekomstbestendige oplossing voor nucleair afval.		
208.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	Provinciaal belang 22: De indiener verzoekt om onder Provinciaal belang 21 een breed palet aan schone en duurzame energieoplossingen mogelijk te maken, waarbij ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak, lokaal eigendom en innovatie in samenhang worden afgewogen. Daarnaast vraagt de indiener om de ontwikkelruimte voor wind- en zonne-energie niet te beperken en kansen te benutten langs snelwegen en spoorlijnen, bij bedrijventerreinen en op of achter dijklichamen. Tot slot verzoekt de indiener om kleine modulaire kernreactoren, of SMR's, niet tot de duurzame energiemix te rekenen vanwege het ontbreken van een robuuste en toekomstbestendige oplossing voor nucleair afval.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat energie-infrastructuur integraal wordt afgewogen in relatie tot de kwaliteit van landschap, leefomgeving en andere ruimtelijke opgaven. Uw voorstel om een specifiek provinciaal afwegingskader op te stellen en hierbij concrete normen en labels te hanteren zien wij als waardevolle aandachtspunten voor de verdere uitwerking. Dit type nadere concretisering past echter niet bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie en wordt meegenomen in vervolgbeleid. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt inhoudelijk aan te passen.	Geen wijziging
209.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener onderschrijft de zienswijze van Energie van Flevoland en verzoekt om als provinciaal belang op te nemen dat energiegemeenschappen volwaardig deelnemen aan de energietransitie. Volgens de indiener is de maatschappelijke organisatie van het energiesysteem onderbelicht en moeten inwoners via energiegemeenschappen actief kunnen deelnemen aan de productie, opslag en het beheer van duurzame energie. De indiener	Wij onderschrijven het belang van lokale betrokkenheid en lokaal eigendom bij de energietransitie. Wij onderschrijven ook dat de energietransitie niet uitsluitend een technische opgave is, maar ook een maatschappelijke ontwikkeling waarin inwoners en lokale initiatieven een belangrijke rol vervullen. Naar aanleiding van de zienswijze formuleren wij onze	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.5 Energie - Robuust en toekomstbestendig energiesysteem: Flevoland breidt haar koploperspositie in duurzame energievoorziening uit. We zetten in op innovatie, het verhogen van leveringszekerheid en zelfvoorziening. We zorgen voor draagvlak met een energietransitie die haalbaar en betaalbaar is voor inwoners en ondernemers van Flevoland. We bieden

		vraagt de provincie om samen met energiegemeenschappen voldoende kennis, kunde en kapitaal beschikbaar te maken, zodat duurzame energie lokaal, betrouwbaar en betaalbaar beschikbaar is. Daarbij stelt de indiener dat Flevoland momenteel in circa 40% van de eigen energievraag voor elektriciteit, warmte en mobiliteit voorziet en dat richting 2050 nog een opgave van ongeveer 60% resteert. Deze percentages zijn in de geraadpleegde documenten niet bevestigd.	ambitie voor lokaal eigendom in de Omgevingsvisie steviger. Daarbij stimuleren wij de betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. De wijze waarop energiegemeenschappen hierbij kunnen worden betrokken en ondersteund, onder meer op het gebied van kennis, financiering en ontwikkelcapaciteit, betreft een nadere uitwerking die past binnen vervolgbeleid en uitvoering. De zienswijze wordt daarmee gedeeltelijk overgenomen.	experimenteerruimte voor innovatie. We combineren de uitbreiding van het energienetwerk met inzet op energiebesparing en de ontwikkeling van nieuwe energiedragers. **Wij onderschrijven de landelijke ambitie voor lokaal eigendom en stimuleren betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke initiatieven bij de ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. Financiële participatie kan daarbij bijdragen aan maatschappelijk draagvlak.**
210.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om onder Provinciaal belang 24 de provinciale opgaven voor waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid concreter te benoemen. Volgens de indiener vraagt een toekomstbestendig en klimaatadaptief watersysteem om schoon water en om samenhang tussen de chemische en ecologische waterkwaliteit. De indiener vraagt daarbij specifiek aandacht voor de waterkwaliteit in de Randmeerzones en het Gooimeer, de mogelijke gevolgen daarvan voor toekomstige drinkwaterwinning en het verminderen van de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen uit de landbouw. Voor de waterbeschikbaarheid verzoekt de indiener om het concept ‘achteroevers’ te benutten voor waterberging tijdens droge perioden en voor het faciliteren van verschillende peilniveaus.	Wij herkennen het belang van een goede waterkwaliteit en voldoende waterbeschikbaarheid voor een toekomstbestendig en klimaatadaptief Flevoland. In de ontwerp-Omgevingsvisie is dit reeds als belangrijk uitgangspunt opgenomen. De door u genoemde voorbeelden en oplossingsrichtingen, zoals verbetering van waterkwaliteit en het versterken van het watersysteem, ondersteunen deze lijn. De nadere uitwerking van specifieke maatregelen en gebiedsgerichte opgaven vindt plaats in vervolgbeleid en programma’s.	Geen wijziging

211.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener onderschrijft mede de zienswijze van de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en verzoekt om het principe ‘eerst herstellen, dan beschermen, pas daarna ontwikkelen’ als voorafgaand toetsingskader voor alle buitendijkse initiatieven te verankeren. Daarnaast vraagt de indiener om buitendijkse verstedelijkingsopties, zoals IJstad, te schrappen en de schaal en buitendijkse effecten van Waterfront Lelystad opnieuw te beoordelen met een integrale systeemtoets. Ook verzoekt de indiener om onderwaternatuur, waaronder mosselbanken, sedimentdynamiek en macrofyten, expliciet en juridisch stevig te beschermen. Verder vraagt de indiener om de WAAG-opgave te koppelen aan een biologische kwaliteitsimpuls voor het Gooimeer met het oog op toekomstige drinkwaterwinning, en om ruimtelijke, maatschappelijke en infrastructurele claims verplicht en onafhankelijk te laten toetsen via de Digital Twin van het IJsselmeergebied.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat water, bodem en ecologie belangrijke randvoorwaarden zijn bij ruimtelijke keuzes en dat buitendijkse ontwikkelingen zorgvuldig worden afgewogen. Uw zienswijze onderstreept het belang om hierbij ook de onderwaternatuur en de robuustheid van het watersysteem expliciet te betrekken. Naar aanleiding van uw en andere zienswijzen hebben wij dit explicieter verwoord in hoofdstuk 4.4 'Robuust polderraamwerk'. De door u voorgestelde volgordelijke benadering (“eerst herstellen, dan beschermen, dan ontwikkelen”), het schrappen of heroverwegen van specifieke projecten en het verplicht stellen van bepaalde toetsingsinstrumenten achten wij niet passend binnen het strategische karakter van de Omgevingsvisie. Dergelijke keuzes en uitwerkingen vinden plaats in vervolgbeleid, programma’s en projectbesluitvorming.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - Duiding strategie: 5. **Grote Wateren**. Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.4 Robuust polderraamwerk - duiding strategie: 5. **Grote Wateren**. De **grote wateren** in Flevoland zijn de buitendijkse zones waar het land direct grenst aan grote open wateren, zoals de Randmeren, het Markermeer en het IJsselmeer. **Samen vormen zij een samenhangend systeem**. Samen met overheden en gebiedspartners verkennen we de optimale inrichting van deze Grote wateren.
212.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener onderschrijft de zienswijze van de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en verzoekt om natuurherstel en bescherming als voorwaarden voor buitendijkse ontwikkelingen te hanteren. Ook vraagt de indiener om buitendijkse verstedelijking te	"Dank voor uw zienswijze en uw verwijzing naar de inbreng van Natuurmonumenten. Wij herkennen het belang van natuur, biodiversiteit en het functioneren van ecosystemen voor een gezonde en	Tekstuele aanpassing: Hoodstuk 5.7 Natuur - inleiding: **Wij benaderen natuur niet alleen als functie of afzonderlijk netwerk, maar ook als onderdeel van het bredere ecosysteem dat van invloed is op de**

		heroverwegen, onderwaternatuur steviger te beschermen en nieuwe claims integraal en onafhankelijk te toetsen.	toekomstbestendige leefomgeving. In de ontwerp-Omgevingsvisie is natuur als belangrijk onderdeel opgenomen binnen de integrale afweging tussen verschillende ruimtelijke opgaven. Uw en andere zienswijzen hebben wel aanleiding gegeven om de natuurdoelen explicieter en scherper te formuleren en te integreren in zowel de strategie 'sterke leefregio's' als 'robuust polderraamwerk' en in hoofstuk 5.7 natuur. Uw voorstellen om natuur als leidend of doorslaggevend principe te positioneren achten wij niet passend binnen het karakter van de Omgevingsvisie. De visie kiest bewust voor een integrale benadering waarin verschillende belangen in samenhang worden afgewogen. Daarnaast geldt de Omgevingswet die richtlijnen biedt voor de bescherming van natuurgebieden en soorten.	**kwaliteit en toekomstbestendigheid van de leefomgeving.** De instandhouding van zowel een Europees natuurnetwerk (Natura 2000-gebieden) als een Natuur netwerk Nederland (NNN) en het behoud van beschermde en bedreigde soorten **zijn hierbij wettelijke taken** van de provincie.
213.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt het begrip ‘omgevingskwaliteit’ onder Provinciaal belang 29 nader te definiëren en daarbij aan te sluiten bij de aanbevelingen voor een gezonde, klimaatbestendige en groene leefomgeving bij Provinciaal belang 3. Daarnaast vraagt de indiener om, in samenhang met stilte, donkerte te erkennen als belangrijke randvoorwaarde voor de gezondheid van mens, plant en dier	Wij herkennen het belang van een goede omgevingskwaliteit en de rol die rust, stilte en een gezonde leefomgeving daarbij spelen. In de ontwerp-Omgevingsvisie is dit reeds als uitgangspunt opgenomen. Uw zienswijze maakt duidelijk dat het begrip omgevingskwaliteit voor verschillende interpretaties vatbaar kan zijn. Tegelijkertijd is ervoor gekozen dit begrip op hoofdlijnen te	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgeving – Realiseren van goede omgevingskwaliteit: Licht Flevoland is een relatief donkere provincie. Ons principe is dat het aantal inwoners dat zich vaak stoort aan licht in de directe omgeving niet toe neemt. Om toename van kunst licht te voorkomen zetten we in op innovaties op dit gebied,

		en Provinciaal belang 30 aan te vullen met het aanwijzen van donkertegebieden.	hanteren, zodat het in samenhang met andere opgaven kan worden toegepast. Ten aanzien van stilte en donkerte onderschrijven wij dat deze aspecten nauw met elkaar samenhangen en van belang zijn voor natuur, landschap en gezondheid. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit in de tekst van hoofdstuk 5.8 'Milieu en leefomgeving' explicieter tot uitdrukking te brengen.	zeker wanneer dat ook tot energiebesparing leidt. **Hierbij streven we naar een leefomgeving waarin mens, dier en natuur zo min mogelijk hinder ondervinden van lichtvervuiling.**
214.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om onder het provinciale belang voor landbouwgrond vast te leggen dat voedselzekerheid niet alleen voldoende landbouwgrond vereist, maar ook een gezonde bodem, schoon water en schone lucht.	Wij herkennen uw punt dat voedselzekerheid niet alleen afhankelijk is van de beschikbaarheid van landbouwgrond, maar ook van de kwaliteit van bodem, water en leefomgeving. In de ontwerp-Omgevingsvisie is deze samenhang reeds opgenomen, onder andere in de strategie Robuust polderraamwerk en hoofdstuk 5.6, waar wordt aangegeven dat een gezonde bodem en voldoende en schoon water randvoorwaarden zijn voor landbouw en daarmee voor voedselzekerheid. De visie brengt deze randvoorwaarden bewust in samenhang met andere opgaven en laat deze doorwerken in verschillende thema’s, waaronder landbouw. Wij zien daarom geen aanleiding	Geen wijziging

			om dit nogmaals expliciet op te nemen onder provinciaal belang 33, omdat dit zou leiden tot herhaling van bestaande uitgangspunten.	
215.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener stelt dat innovatie alleen onvoldoende is om de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% te verminderen. De indiener verzoekt Provinciaal belang 34 daarom aan te vullen met kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, strokenteelt en biologische landbouw, gericht op een gezondere bodem, betere waterkwaliteit en gesloten grondstoffenkringlopen. Daarnaast verzoekt de indiener om toekomstbestendige landbouw te definiëren, deze te koppelen aan de wateropgave en andere opgaven in het landelijk gebied, en een afwegingskader op te stellen voor passende landbouwvormen en teelten per gebiedstype en ondergrond. Daarbij ziet de indiener kansen voor natuuropgaven in multifunctionele landbouwrandgebieden en voor het concept ‘achteroevers’ in deltagebieden.	Wij herkennen uw punt dat landbouwinnovatie niet uitsluitend technologisch is, maar ook sociaal (nieuwe samenwerkingsvormen) en ook kan liggen in andere productiemethoden die bijdragen aan een gezonde bodem, betere waterkwaliteit, biodiversiteit en kringlopen. In de ontwerp-Omgevingsvisie is deze lijn echter reeds op meerdere plekken opgenomen. Zo is vastgelegd dat de landbouwpraktijk rekening houdt met biodiversiteit en de grenzen van het bodem- en watersysteem. Zie hiervoor bijvoorbeeld provinciaal belang 36: 'De landbouwpraktijk houdt rekening met biodiversiteit en de grenzen van het Flevolandse bodem- en watersysteem.' Daarnaast is als principe opgenomen dat de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2050 met 75% is gereduceerd door goede bedrijfsvoering en innovatie. Wel is geconstateerd dat dit percentage afwijkt met de uitspraken die zijn gedaan in de visie op landbouw 2050. Hierop wordt de passage aangepast. Wij zien daarom geen aanleiding om	Geen wijziging

			deze uitgangspunten nogmaals expliciet op te nemen onder provinciaal belang 34, omdat dit zou leiden tot doublures binnen de landbouwparagraaf.	
216.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener vindt dat alleen rekening houden met biodiversiteit en de grenzen van het Flevolandse bodem- en watersysteem onvoldoende is. De indiener verzoekt Provinciaal belang 35 sterker te formuleren, zodat de landbouwpraktijk actief bijdraagt aan biodiversiteit en de grenzen van het bodem- en watersysteem bepalend zijn voor de landbouw.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is er bewust voor gekozen om vast te leggen dat de landbouwpraktijk rekening houdt met biodiversiteit en de grenzen van het bodem- en watersysteem. Daarmee worden belangrijke randvoorwaarden geborgd, terwijl tegelijkertijd ruimte blijft voor ondernemersvrijheid en verschillende vormen van landbouwontwikkeling. Daarnaast wordt in het robuust polderraamwerk juist de samenhang tussen landbouw, natuur, water en biodiversiteit geborgd. Hiervoor worden verschillende gebiedstypen onderscheiden, waarbij per gebied een passende balans wordt gezocht tussen functies. In de open landbouwgebieden staat een toekomstbestendige voedselproductie voorop, terwijl in multifunctionele landbouwrandgebieden nadrukkelijk wordt ingezet op de combinatie van landbouw, natuur, recreatie en water. Ook worden overgangen tussen landbouw- en natuurgebieden versterkt en wordt rekening gehouden met de	Geen wijziging

			kenmerken van bodem en watersysteem. Daarmee biedt de Omgevingsvisie reeds een kader om de relatie tussen landbouw en biodiversiteit gebiedsgericht uit te werken. Wij zien daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen. De door u voorgestelde koppeling tussen landbouw en biodiversiteit maakt reeds onderdeel uit van de gekozen koers en zal binnen de verschillende gebiedstypen van het robuust polderraamwerk verder vorm krijgen.	
217.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener onderschrijft de zienswijze van BoerenNatuur Flevoland en verzoekt om de Europese Natuurherstelverordening expliciet op te nemen als wettelijk en leidend kader. De indiener vraagt daarbij bijzondere aandacht voor het herstel van insectenpopulaties, onder meer door ecologisch beheer van de provinciale openbare ruimte. Ook verzoekt de indiener om te verduidelijken hoe een struiklaag in open landbouwgebieden kan worden gerealiseerd en daarbij wegbermen te benutten voor een houtige basisstructuur.	De Omgevingsvisie geeft op hoofdlijnen richting aan het natuur- en biodiversiteitsbeleid en sluit daarbij aan op geldende Europese en nationale kaders. Er is bewust voor gekozen om deze kaders niet afzonderlijk te benoemen, zodat de visie actueel en flexibel blijft. Uw suggesties voor concrete maatregelen, zoals ecologisch beheer van bermen en het toevoegen van houtige structuren in het landschap, zijn al onderdeel van het provinciale beleid en blijven waardevolle aandachtspunten voor de verdere uitwerking in programma's en beheerplannen. Uw en andere zienswijzen hebben wel aanleiding gegeven om de natuurdoelen explicieter en	Geen wijziging

			scherper te formuleren en te integreren in zowel de strategie 'sterke leefregio's' als 'robuust polderraamwerk' en in hoofstuk 5.7 natuur.	
218.	**Natuur en Milieu Federatie Flevoland (#3523428)**	De indiener verzoekt om sport en bewegen als volwaardige ruimtelijke opgave in de Omgevingsvisie te positioneren. Dit vraagt om bewuste keuzes voor sportvoorzieningen, beweegroutes en een toegankelijke openbare ruimte.	Wij onderschrijven dat thema's als natuurinclusiviteit, klimaat en klimaatadaptie belangrijke thema's zijn. in bijvoorbeeld hoofdstuk 5.8 'Milieu en leefomgeving' - Klimaat komt dit goed naar voren. De Omgevingsvisie bevat daarnaast een integraal afwegingskader voor de doorwerking naar omgevingsprogramma's. Dit kader bestaat uit het wensbeeld 'Flevoland in balans', de drie samenhangende strategieën 'Sterke leefregio's', 'Innovatieve economische ecosystemen' en 'Robuust polderraamwerk', en de daarbij geformuleerde provinciale belangen, doelen, principes en gebiedsuitwerkingen. De keuzes en prioriteiten binnen deze drie strategieën moeten in onderlinge samenhang worden toegepast, zodat economische, sociale, ecologische en ruimtelijke belangen integraal worden afgewogen en gezamenlijk bijdragen aan het realiseren van het wensbeeld. Een aanvullend, afzonderlijk afwegingskader achten wij daarom niet nodig. Daarom wordt deze zienswijze niet overgenomen.	Geen wijziging

219.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener, GGD Flevoland, is positief over de aandacht in de ontwerp-Omgevingsvisie voor een gezonde en veilige leefomgeving. De indiener benadrukt dat de leefomgeving grote invloed heeft op de fysieke, mentale en sociale gezondheid van inwoners. De indiener waardeert met name de aandacht voor gezondheid en brede welvaart, het voorzorgsbeginsel, een groene en klimaatadaptieve omgeving, beweging, passende woningen, sociale veiligheid, ontmoeting en voedseleducatie. Volgens de indiener worden deze uitgangspunten passend samengevat in Provinciaal belang 3, waarin beweging, ontspanning, recreatie, ontmoeting, gezondheid, verbondenheid en leefbaarheid centraal staan.	Dank voor uw zienswijze en in het bijzonder voor de waardering die u uitspreekt voor de Ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050. Wij stellen het zeer op prijs dat u aangeeft dat de visie in belangrijke mate aansluit bij de kenmerken van een gezonde leefomgeving zoals u die vanuit het gezondheidskundig perspectief hanteert. Het onderstreept dat de integrale benadering van de leefomgeving, waarin fysieke, mentale en sociale gezondheid samenkomen, aansluit bij de expertise en inzichten van GGD Flevoland. Tegelijkertijd waarderen wij uw betrokkenheid om deze lijn verder te versterken met aanvullende aandachtspunten en concrete adviezen.	Geen wijziging
220.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener verzoekt de definitie van ‘gezonde leefomgeving’ aan te vullen met de gezondheid bevorderende werking van de leefomgeving. Volgens de indiener moet een gezonde leefomgeving niet alleen negatieve gezondheidseffecten beperken, maar ook gezond gedrag stimuleren door gezonde keuzes gemakkelijk en logisch te maken. De indiener stelt daarom de volgende definitie voor: “Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, waar gezonde keuzes gemakkelijk en logisch zijn en waar de negatieve invloed op de gezondheid zo klein mogelijk is.”	Wij herkennen uw constatering dat de huidige definitie in de begrippenlijst met name gericht is op het voorkomen van negatieve gezondheidseffecten, terwijl in de Omgevingsvisie juist ook aandacht is voor het actief bevorderen van gezondheid, bijvoorbeeld door het stimuleren van beweging, groen en sociale ontmoeting. Uw zienswijze geeft aanleiding om de definitie van ‘gezonde leefomgeving’ aan te passen, zodat deze beter aansluit bij de bredere benadering die in de visie wordt gehanteerd. Hiermee	Tekstuele aanpassing: Bijlage 1: Begrippenlijst: **Gezonde leefomgeving: Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die schoon, veilig en prettig is om in te wonen, werken en ontspannen, waarin negatieve effecten op de gezondheid worden voorkomen én die actief bijdraagt aan het bevorderen van gezondheid en welzijn, bijvoorbeeld door het stimuleren van bewegen, ontmoeting en contact met groen.**

			wordt de samenhang tussen de begripsomschrijving en de inhoud van de visie versterkt.	
221.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener vindt dat gezondheid in de Omgevingsvisie onvoldoende concreet is uitgewerkt en verzoekt gezondheid als leidend en zelfstandig afwegingscriterium op te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast vraagt de indiener om meetbare gezondheidsindicatoren, onder meer voor geluid, luchtkwaliteit, groen en hittestress, om ontwikkelingen te kunnen beoordelen en de voortgang te monitoren.	Dank voor uw waardevolle voorstellen om gezondheid nadrukkelijker mee te wegen en de ambities voor een gezonde leefomgeving meetbaar te maken. Gezondheid krijgt in de ontwerp-Omgevingsvisie al aandacht in hoofdstuk 4.2 over sterke leefregio's en hoofdstuk 5.8 over milieu en leefomgeving. Mede naar aanleiding van uw zienswijze en andere zienswijzen wordt de ambitie voor gezondheid aangescherpt, zodat duidelijker wordt dat ruimtelijke ontwikkelingen gezondheidsrisico's moeten beperken. Daarnaast definiëren wij, naar aanleiding van uw zienswijze, het begrip 'gezonde leefomgeving' scherper. In hoofdstuk 6 is al beschreven dat aan doelen en maatregelen een passende monitoring- en evaluatiecyclus wordt ingericht. Daarbij wordt bij voorkeur gebruikgemaakt van bestaande monitors, waaronder de Monitor Brede Welvaart, eventueel aangevuld met verdiepende indicatoren die aansluiten bij de prioriteiten van de Omgevingsvisie. De door u genoemde onderwerpen, zoals blootstelling aan geluid,	Geen wijziging

			luchtkwaliteit, toegang tot groen, hittestress en het gebruik van fietsvoorzieningen, kunnen worden betrokken bij het bepalen van passende gezondheidsindicatoren en bij de mogelijke verdieping van de monitoring. We zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	
222.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener vraagt aandacht voor de gezondheidsbelasting door geluid als gevolg van woningbouw, uitbreiding van infrastructuur, spoorontwikkelingen, defensieactiviteiten en de ontwikkeling van Lelystad Airport. De indiener verzoekt het principe ‘eerst gezonde locaties, dan bouwen’ toe te passen en geen nieuwe woningen te bouwen op locaties met een hoge geluidbelasting. Daarnaast adviseert de indiener om de gezondheidskundige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie als ambitie te hanteren en bij ruimtelijke ontwikkelingen de cumulatieve geluidbelasting van wegverkeer, spoorwegen, luchtvaart en industrie expliciet mee te wegen.	In de Omgevingsvisie en het OER wordt geluid al nadrukkelijk meegenomen als onderdeel van een gezonde en veilige leefomgeving. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillende bronnen van geluid en de mogelijke effecten daarvan. Uw zienswijze geeft aanleiding om in de Omgevingsvisie explicieter te maken dat bij nieuwe ontwikkelingen de cumulatie van geluidseffecten wordt meegewogen. We zullen opnemen in hoofdstuk 5.8 onder 'gezonde leefomgeving' dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden moet worden met de gezondheid(srisico's). Hieronder vallen ook milieukwaliteiten, zoals geluid. Daarbij blijft de provincie sturen op een zorgvuldige balans tussen gezondheid en andere ruimtelijke opgaven.	Geen wijziging

223.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener vraagt aandacht voor de mogelijke gevolgen van de voorziene groei van wonen, logistiek, economie en mobiliteit voor de luchtkwaliteit. De indiener verzoekt om de gezondheidskundige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie als ambitie te hanteren, voldoende afstand te bewaren tussen gevoelige bestemmingen en belangrijke emissiebronnen, en luchtkwaliteit expliciet mee te wegen bij locatiekeuzes voor nieuwe ontwikkelingen.	In de ontwerp-Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat wij sturen op een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving, waarin schone lucht, bodem en water centraal staan. Helaas constateren we dat de door u genoemde punten over luchtkwaliteit ontbreken in de uitwerking hiervan. We vullen hoofdstuk 5.8 'Milieu en Leefomgeving' aan met een passage over ambities en doelen met betrekking tot de luchtkwaliteit in Flevoland.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgeving – Realiseren van goede omgevingskwaliteit: De luchtkwaliteit in Flevoland voldoet aan de geldende wettelijke grenswaarden. Met de inwerkingtreding van de herziene Europese luchtkwaliteitsrichtlijn eind 2026 worden de normen voor luchtkwaliteit verder aangescherpt. Voor de belangrijkste luchtverontreinigende stoffen, fijnstof ($PM_{2.5}$ en PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2), gelden vanaf 2030 grenswaarden die aansluiten bij de voormalige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2005. Daarnaast is voorzien dat de luchtkwaliteitsnormen op langere termijn, richting 2050, verder worden aangescherpt in de richting van de WHO-advieswaarden uit 2021. De ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen die in deze Omgevingsvisie worden voorzien, kunnen van invloed zijn op de luchtkwaliteit. Mede naar aanleiding van de inbreng uit het participatietraject heeft de provincie het voornemen een monitoringssystematiek te ontwikkelen. Hiermee ontstaat inzicht in de effecten van ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, zodat deze informatie kan worden betrokken bij toekomstige beleidskeuzes en de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.

224.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener constateert dat de directe gezondheidseffecten van hitte beperkt zijn uitgewerkt. De indiener verzoekt daarom hittestress als expliciet gezondheidscriterium mee te wegen bij ruimtelijke ontwikkelingen en vergroening, schaduw en andere verkoelende maatregelen te stimuleren in woon- en verblijfsgebieden en langs wandel- en fietsroutes. Daarbij vraagt de indiener bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, zoals ouderen, jonge kinderen en mensen met chronische aandoeningen.	Wij onderschrijven het belang van het voorkomen en beperken van hittestress, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. Hittestress is in het Omgevingseffectrapport betrokken bij de beoordeling van klimaat en de gezonde en veilige leefomgeving. De Omgevingsvisie bevat binnen de strategie voor sterke leefregio's en de onderdelen leefbaarheid en milieukwaliteit al verschillende principes die hieraan bijdragen, zoals groenblauwe structuren, groene routes, randbossen en de 3-30-300-3000-regel met schaduwrijk en nabijgelegen groen. De concrete inrichting van het stedelijk gebied, waaronder schaduwvoorzieningen, verkoelende maatregelen en aandacht voor specifieke kwetsbare groepen, vraagt om lokaal maatwerk en ligt primair bij gemeenten. Wij zien daarom geen aanleiding om hittestress als afzonderlijk provinciaal criterium in de Omgevingsvisie op te nemen.	Geen wijziging
225.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener benadrukt dat monitoring noodzakelijk is om inzicht te krijgen in de gezondheidseffecten van beleid. De indiener verzoekt daarom om gezondheidsindicatoren op te nemen in het monitoringsprogramma van de Omgevingsvisie en in de verdere uitwerking in programma's en uitvoeringsagenda's.	Zie rij 237	Geen wijziging

		Daarbij noemt de indiener de ervaren gezondheid, het percentage ernstig geluidgehinderden, de luchtkwaliteit, de blootstelling aan hittestress en de toegang tot groen.		
226.	**GGD Flevoland (#3523431)**	De indiener constateert dat infectieziekten beperkt aan bod komen, terwijl klimaatverandering en aanpassingen in de groenblauwe structuur het risico op infectieziekten kunnen vergroten. De indiener verzoekt daarom bij ruimtelijke ontwikkelingen expliciet rekening te houden met een mogelijke toename van infectieziekterisico's.	Wij onderschrijven dat bescherming van de gezondheid breder is dan alleen het voorkomen van geluidhinder, luchtverontreiniging of risico's rondom veehouderij. Ook infectieziekten kunnen samenhangen met ontwikkelingen in de leefomgeving en veranderingen als gevolg van klimaatverandering. Uw zienswijze geeft aanleiding om te bezien of dit aspect in de Omgevingsvisie explicieter kan worden benoemd als onderdeel van een gezonde leefomgeving. We zullen opnemen in hoofdstuk 5.8 onder 'gezonde leefomgeving' dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden moet worden met de gezondheid(srisico's). Hieronder vallen ook infectieziekten. De verdere uitwerking van specifieke risico's en maatregelen zien wij als passend binnen milieubeleid.	Bij gezonde leefomgeving (hoofdstuk 5.8) na de zin "Als provincie … omgevingsbeleid.": Bij ruimtelijke ontwikkelingen wegen we de gevolgen voor de gezondheid mee. Daarbij betrekken we gezondheidsrisico's die samenhangen met onder meer klimaatverandering, milieubelasting en infectieziekten.
227.	**GGD Flevoland (#3523431**	De indiener verzoekt om bij voorzieningen niet alleen aandacht te besteden aan het aanbod, maar ook aan kwaliteit, gezondheid en toegankelijkheid. De indiener vraagt om voorzieningen te	De Omgevingsvisie bevat al ambities voor een gezonde, aantrekkelijke en leefbare omgeving, waarin bewegen, ontmoeting en bereikbaarheid	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.4 Mobiliteit – Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners: Bereikbare, betaalbare en slimme

		stimuleren die gezond gedrag en sociale ontmoeting bevorderen en die voor iedereen toegankelijk zijn, ongeacht eventuele beperkingen. Dit geldt ook voor het buitengebied en natuurgebieden. Daarnaast verzoekt de indiener om fiets- en wandelroutes hittebestendig in te richten met voldoende schaduw en beschutting, de fietsinfrastructuur af te stemmen op aangrenzende regio's en bij infrastructuur- en woningbouwontwikkelingen rekening te houden met de bereikbaarheid voor hulpdiensten.	belangrijke uitgangspunten zijn. Binnen de strategie Sterke leefregio's ondersteunen we gemeenten om in iedere kern een goed aanbod van dagelijkse voorzieningen te behouden en kijken we voor bovenlokale voorzieningen over gemeente- en provinciegrenzen heen. Uw zienswijze geeft aanleiding om het belang van koele routes explicieter in de Omgevingsvisie op te nemen. In hoofdstuk 5.4,'Bereikbare, betaalbare en slimme mobiliteit voor alle inwoners', op pagina 92, voegen we daarom aan de opsomming van investeringen toe dat doorfietsroutes waar mogelijk ook koel worden ingericht. De overige door u genoemde aandachtspunten, zoals de verdere uitwerking van toegankelijkheid, gezonde voorzieningen en bereikbaarheid voor hulpdiensten, krijgen een plaats in beleid, programma's, ontwerpprincipes en ruimtelijke projecten. De zienswijze wordt gedeeltelijk overgenomen.	mobiliteit voor alle inwoners **De provincie zet zich in voor een bereikbaar Flevoland waarin inwoners toegang hebben tot onderwijs, werk, zorg en voorzieningen. Daarbij is bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van kleinere kernen en het voorkomen van vervoersarmoede.** Door toenemende verkeersdruk, langere reistijden en parkeerrestricties wordt bereikbaarheid van werk en voorzieningen steeds lastiger. (...) We vinden het belangrijk dat de verschillende netwerken met multimodale knooppunten goed op elkaar aan sluiten en dat de reistijden tussen onze sterke leefregio's en kernen acceptabel blijven. Waar nodig investeren we **hiervoor** in OV- en weginfrastructuur. **Een toekomstbestendig mobiliteitssysteem vraagt niet alleen om sterke weg-, spoor- en OV-verbindingen, maar ook om hoogwaardige regionale (koele) fietsverbindingen en multimodale hubs. Daarom zetten wij in op de ontwikkeling van doorfiets- en/of hoogwaardige fietsroutes snelfietsroutes, overstappunten en een fijnmazig netwerk, zodat inwoners**

				en bezoekers zich efficiënt en comfortabel kunnen verplaatsen.
228.	**Dorpsbelangen Biddinghuizen (#3523488)**	De indiener verzoekt de door Dronten vastgestelde toekomstvisies, waaronder de Toekomstvisie 2050, Woonvisie 2050 en het Strategisch Beleidskader Economie 2035, te verwerken in de provinciale Omgevingsvisie 2050. De indiener vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de vitalisering van het buitengebied en voor toekomstbestendige mogelijkheden voor vrijkomende erven en nieuwe ontwikkelingen. Hiermee wil de indiener tegenstrijdigheden tussen het gemeentelijke en provinciale beleid voorkomen en recht doen aan de uitgevoerde inventarisatie en participatie.	Dank voor uw zienswijze en de verwijzing naar de visieontwikkeling in de gemeente Dronten, waarbij u terecht wijst op het uitgebreide participatieproces en de daaruit voortgekomen beleidskaders. Wij onderschrijven het belang van een goede afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid. Bij de voorbereiding van de Omgevingsvisie Flevoland 2050 zijn relevante gemeentelijke visies, beleidskaders en ruimtelijke plannen betrokken. De inbreng van gemeenten in het participatieproces, waaronder relevante (beleids)stukken, en de resultaten van het Omgevingseffectrapport zijn gebruikt bij het formuleren en onderbouwen van de provinciale koers. De omgevingsvisie is een strategisch en zelfbindend document van de provincie. De provincie dient daarin vanuit haar eigen taken, bevoegdheden en provinciale belangen een zelfstandige afweging te maken. Daarbij staan met name bovenlokale en gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken, de samenhang tussen functies en systemen en de	Geen wijziging

			doelmatige verdeling van de beschikbare ruimte centraal. Het subsidiariteitsbeginsel blijft daarbij uitgangspunt: wat doelmatig op gemeentelijk niveau kan worden geborgd, blijft zoveel mogelijk op dat niveau. Uw aandacht voor de vitaliteit van het buitengebied herkennen wij. Dit onderwerp maakt onderdeel uit van de bredere afwegingen rond landbouw, ruimtegebruik en economische ontwikkeling, zoals opgenomen in de visie.	
229.	**Dorpsbelangen Biddinghuizen (#3523488)**	De indiener verzoekt om de bestaande en toekomstige ontwikkeling van de verbinding tussen Biddinghuizen en de randmeerzone gezamenlijk met de gemeente Dronten in de Omgevingsvisie in te passen. Daarbij vraagt de indiener ruimte voor de bestaande verweving van wonen, recreatie, natuur, horeca, watersport en andere functies langs onder meer de Bremerbergweg en de Spijkweg. Hiermee wil de indiener voorkomen dat de provinciale visie de huidige situatie en de verdere versterking van deze verbinding belemmert.	Wij herkennen het belang van een goede verbinding tussen Biddinghuizen en de randmeerzone en de betekenis van dit gebied voor recreatie, toerisme, natuurbeleving en verschillende vormen van verblijf. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt hiervoor reeds ruimte. Het door u genoemde gebied ligt grotendeels in een multifunctioneel landbouwrandgebied. In deze gebieden staat een combinatie van functies centraal, waarbij naast landbouw ook natuur en recreatie een plaats hebben. De visie staat daarmee niet in de weg aan het versterken van de recreatieve en landschappelijke verbinding tussen Biddinghuizen en de randmeren. De voorgestelde ontwikkelrichting	Geen wijziging

			richting het Noord-oosten voor Biddinghuizen hangt samen met de geluidscontouren van Lelystad Airport, die in het OER zijn betrokken. Om mogelijke geluidshinder zoveel mogelijk te beperken, willen wij onderzoeken of uitbreiding richting het Noord-oosten mogelijk is. De ontwikkelrichting versterkt daarnaast de verbinding met de rest van de leefregio. Wij kiezen er niet voor om verspreide, zeer kleinschalige woonlocaties en recreatiewoningen op provinciaal schaalniveau als woongebied aan te merken. De strategie voor wonen richt zich op sterke leefregio's en op steden en dorpen waar wonen in samenhang kan worden ontwikkeld met onder meer voorzieningen, bereikbaarheid, gezondheid en leefbaarheid. Het als woongebied aanduiden van de genoemde locaties past daarom niet bij de aard, schaal en het gemengde of recreatieve karakter van het gebied. Dit betekent niet dat bestaande situaties worden ontkend of dat verdere ontwikkeling op voorhand wordt uitgesloten. De Omgevingsvisie geeft de strategische hoofdlijnen. De precieze ontwikkelmogelijkheden en de afweging tussen landbouw,	

			recreatie, natuur, landschap en eventuele woonfuncties vragen om maatwerk op gebieds- en locatieniveau. Deze uitwerking kan plaatsvinden in nadere verkenningen en gebiedsprocessen, in samenwerking met de gemeente Dronten en andere betrokken gebiedspartners.	
230.	**Afvalzorg (#3517049)**	De indiener onderschrijft de provinciale ambitie om over te gaan naar een circulaire economie en bestaande locaties voor circulaire bedrijvigheid beter te benutten. De indiener benadrukt dat storten onderdeel blijft van een circulaire economie voor reststromen die niet kunnen worden gerecycled. Daarbij wijst de indiener op de bestaande afvalverwerkingslocatie aan de Zeeasterweg, waar afvalstoffen worden gerecycled tot nieuwe grondstoffen en niet-recyclebare reststromen worden gestort.	Dank voor uw zienswijze. Wij onderschrijven dat de circulaire economie niet uitsluitend bestaat uit hergebruik van materialen, maar ook afhankelijk is van bedrijvigheid die grondstoffen terugwint en reststromen verantwoord verwerkt. De zienswijze geeft echter geen aanleiding om een individuele bedrijfslocatie of onderneming expliciet in de Omgevingsvisie op te nemen, omdat dit niet past bij het strategische karakter van het document.	Geen wijziging
231.	**Afvalzorg (#3517049)**	De indiener stelt dat ook in een circulaire economie reststromen overblijven die niet recyclebaar of verontreinigd zijn, of als residu uit recyclingprocessen vrijkomen. De indiener verzoekt daarom voldoende veilige en milieuhygiënisch verantwoorde stortcapaciteit te borgen als noodzakelijk sluitstuk van de circulaire economie en als randvoorwaarde voor betrouwbaar en duurzaam grondstoffenbeheer.	Wij onderschrijven dat een circulaire economie niet uitsluitend bestaat uit hergebruik en recycling, maar ook vraagt om een verantwoorde omgang met reststromen die niet opnieuw kunnen worden benut. In een circulaire economie blijft inderdaad ook storten noodzakelijk. Wij zien echter geen aanleiding om in de Omgevingsvisie uitspraken op	Geen wijziging

		De indiener verzoekt daarnaast om de positie en voldoende toekomstige capaciteit van de bestaande stortlocatie aan de Zeeasterweg in Lelystad expliciet te borgen. Volgens de indiener is deze locatie van strategisch provinciaal en nationaal belang vanwege de beperkte stortcapaciteit binnen Flevoland, de groei van de provincie, de overgang naar een circulaire economie en het landelijke moratorium op nieuwe stortlocaties.	te nemen over het borgen van specifieke stortcapaciteit. Dit is geregeld in het Circulair Materialen Plan (CMP) en een bevoegdheid van het Rijk.	
232.	**Afvalzorg (#3517049)**	De indiener verzoekt om in de definitieve Omgevingsvisie vast te leggen dat de bestaande afvalverwerkingslocatie aan de Zeeasterweg een strategische rol vervult als stortlocatie en als onderdeel van de circulaire economie. De indiener vraagt daarom om deze locatie voor de nabije toekomst te behouden en te benutten.	Wij erkennen dat bestaande voorzieningen voor afvalverwerking een rol vervullen binnen een toekomstbestendig systeem van grondstoffenbeheer en dat ook in een circulaire economie reststromen kunnen overblijven die veilig en verantwoord moeten worden verwerkt. We hebben dit o.a. in paragraaf 4.3 op pag. 43 opgenomen door te stellen dat we sturen op "het behouden en beter benutten van locaties waar circulaire activiteiten zijn toe gestaan. Flevoland wil de overgang maken van een lineaire naar een Circulaire economie, waarbij grondstoffen efficiënt worden benut en afval wordt geminimaliseerd, resulterend in een minder afhankelijke grondstoffenpositie van de ecosystemen." We erkennen dat dergelijke locaties van (groot)	Geen wijziging

			belang zijn en behouden en/of beschermd moeten blijven. Wij zien echter geen aanleiding om een specifieke afvalverwerkings- of stortlocatie in de Omgevingsvisie te benoemen of een uitspraak te doen over het behoud van een individuele locatie. De Omgevingsvisie is een strategisch document op hoofdlijnen en bevat in beginsel geen locatiespecifieke uitspraken over afzonderlijke bedrijven of voorzieningen.	
233.	**Afvalzorg (#3517049)**	De indiener verzoekt te erkennen dat voldoende stortcapaciteit een randvoorwaarde is voor een circulaire economie. Gelet op het moratorium vertegenwoordigt het borgen van deze capaciteit volgens de indiener zowel een provinciaal als een landelijk belang.	Wij onderschrijven dat ook in een circulaire economie reststromen kunnen ontstaan die niet opnieuw kunnen worden benut en daarom veilig en verantwoord verwerkt moeten worden. Een robuust systeem van grondstoffenbeheer omvat de gehele keten van preventie, hergebruik, recycling en verwerking van resterende reststromen. Wij zien aanleiding om de beschrijving van de circulaire economie op onderdelen te verduidelijken. Wij zien echter geen aanleiding om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat het borgen van stortcapaciteit een afzonderlijk provinciaal belang vormt. Het betreft een landelijk belang dat door het Rijk in het CMP is vastgelegd. De zienswijze wordt daarom gedeeltelijk overgenomen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.3 Innovatieve economische ecosystemen – Principes: We wijzen locaties aan voor de vestiging van milieubelastende activiteiten, waaronder circulaire bedrijvigheid. **We geven daarbij op strategisch niveau richting aan de vestiging. De exacte locatiekeuze werken we samen met gemeenten en andere betrokken partijen nader uit, met aandacht voor bereikbaarheid, milieuruimte, ruimtelijke kwaliteit en de omgeving.** De vestiging en groei van circulaire bedrijvigheid gericht op verwerking en bewerking van kritieke grondstoffen is toegestaan als deze benodigd zijn voor nationale strategische autonomie en als de economische ecosystemen deze nodig hebben voor hun ontwikkeling. Deze grondstoffen zijn cruciaal voor de economische transities en defensie.

				Daarnaast sturen we op het behouden en beter benutten van locaties waar circulaire activiteiten zijn toegestaan. Flevoland wil de overgang maken van een lineaire naar een circulaire economie, waarbij grondstoffen **efficiënt en hoogwaardig w**orden benut en afval wordt geminimaliseerd. **Daarbij wordt ingezet op preventie, hergebruik, hoogwaardige recycling en verantwoorde verwerking van niet-herbruikbare reststromen. Dit resulteert in** een minder afhankelijke grondstoffenpositie van de ecosystemen.

3.3 Beantwoording zienswijzen inwoners

Voor de inwoners is ervoor gekozen om de ingediende zienswijze anoniem toe te voegen. In deze tabel staat een samenvatting van de zienswijze, een antwoord van de provincie en de wijziging in de omgevingsvisie.

Indiener	Samenvatting zienswijze	Antwoord Provincie Flevoland	Wijziging in Omgevingsvisie
Inwoners te Parkhaven (#3520354, #3520237, #3520225, #3520563, #3520688, #3520690, #3520879, #3521656, #3521658, #3521664, #3521667, #3521668, #3522385, #3522387, #3522544, #3522604, #3522799, #3522857, #3522867, #3522869, #3522873, #3522874, #3522879, #3522927, #3522925, #3522932, #3523219, #3523238, #3523302, #3523303, #3523305, #3523326, #3523418, #3523312, #3523304, #3522893, #3522941, #3522945, #3522963, #3523203, #3523213, #3523309, #3523311, #3523319, #3523321, #3523330 #3520228, #3520449)	De indiener geeft aan dat de ontwerp-Omgevingsvisie Flevoland 2050 en het Omgevingseffectrapport onvoldoende rekening houden met de waterveiligheid van bestaande buitendijkse woongebieden, in het bijzonder Parkhaven in Lelystad. Volgens de indiener dragen de bewoners al lange tijd onevenredig veel risico's, verantwoordelijkheden en kosten voor onderzoek, onderhoud en organisatie van de waterveiligheid. De indiener stelt dat de huidige veiligheidsnorm van 1/15 voor Parkhaven uitzonderlijk laag is in vergelijking met andere buitendijkse gebieden. Deze norm zou niet aansluiten bij actuele klimaatscenario's, de verwachte stijging van het IJsselmeerpeil en het bestaande woonkarakter van Parkhaven. De indiener verzoekt de provincie daarom de norm fundamenteel te herzien, juridisch te verankeren en leidend te maken voor toekomstige besluiten over waterveiligheid en peilbeheer. Daarnaast wijst de indiener op onduidelijkheid over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bewoners, provincie en waterschap. Volgens de indiener ontbreken duidelijke afspraken over beheer, onderhoud, toezicht en financiering. Ook zou de kwaliteit en transparantie van inspecties en rapportages tekortschieten. De indiener vraagt de provincie om regie te nemen,	Dank voor uw zienswijze en uw toelichting op de situatie in Parkhaven. Wij begrijpen uw zorgen over de waterveiligheid, de gehanteerde veiligheidsuitgangspunten en de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden. De Omgevingsvisie beschrijft de strategische koers voor de fysieke leefomgeving van Flevoland op de lange termijn. De visie bevat daarom geen concrete veiligheidsnormen of uitvoeringsmaatregelen voor afzonderlijke locaties. De nadere normstelling voor regionale waterkeringen en buitendijkse gebieden, evenals de uitwerking van beheer, onderhoud, toezicht, verantwoordelijkheden en eventuele maatregelen, vindt plaats binnen de daarvoor bestemde beleids- en uitvoeringsinstrumenten, waaronder het Regionaal Waterprogramma en de omgevingsverordening. Voor regionale waterkeringen hebben de provincie en het waterschap ieder een eigen rol. De provincie stelt binnen haar bevoegdheden de beleidsmatige en normatieve kaders en ziet toe op de	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 water en bodem - inleiding: Aanvullend op de strategie robuust polderraamwerk definiëren we daarom de volgende provinciale belangen en hanteren we thematische principes voor waterkwaliteit, waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en bodemkwaliteit. **Bij de uitwerking van deze provinciale belangen betrekken we zowel nieuwe ontwikkelingen als bestaande situaties en functies in gebieden. Daarbij wordt de samenhang tussen waterveiligheid, waterbeschikbaarheid, bodem en klimaatadaptatie meegewogen.**

	de governance rond Parkhaven vast te leggen en het interbestuurlijk toezicht op het waterschap te versterken. Verder geeft de indiener aan dat het gebruik van het IJsselmeer als zoetwaterbuffer en de daarmee samenhangende peilstijging gevolgen hebben voor Parkhaven. Lagergelegen delen zouden regelmatig onder water staan en de belasting van de kering zou toenemen. De indiener verzoekt om een concreet en afdwingbaar handelingskader voor buitendijkse gebieden, waarin maatregelen, normstelling, beheer, financiering en verantwoordelijkheden in samenhang worden uitgewerkt. Daarbij wordt gevraagd Parkhaven expliciet als casus op te nemen. Ten aanzien van het Omgevingseffectrapport stelt de indiener dat het onderwerp water te abstract en te beperkt is behandeld. De provinciale rol bij normstelling, de governance rond regionale keringen, het toezicht op het waterschap en de positie van bewoners zouden onvoldoende zijn uitgewerkt. De indiener verzoekt het rapport op deze onderdelen aan te vullen met een transparant normenkader en toetsbare criteria voor toezicht en zorgplicht. Samenvattend verzoekt de indiener om een passende en toekomstbestendige veiligheidsnorm, een heldere en juridisch geborgde verantwoordelijkheidsverdeling, effectief en transparant toezicht en een	uitvoering daarvan. Het waterschap draagt binnen zijn bevoegdheden zorg voor het beheer en onderhoud van de waterkeringen. Bij de uitwerking van het nieuwe Regionaal Waterprogramma 2028-2033 zijn wij voornemens het provinciale buitendijkse veiligheidsbeleid te evalueren. Daarnaast vindt samen met Waterschap Zuiderzeeland en u een gezamenlijk feitenonderzoek plaats naar de historie van de gebiedsontwikkeling Parkhaven, de in het verleden gemaakte afspraken en de door bewoners van Parkhaven naar voren gebrachte aandachtspunten. Uw zienswijze geeft aanleiding om in de Omgevingsvisie duidelijker te maken dat het provinciaal belang voor water en bodem betrekking heeft op zowel nieuwe ontwikkelingen als bestaande situaties, waaronder binnen- en buitendijkse gebieden. De zienswijze wordt gedeeltelijk overgenomen en leidt tot een tekstuele verduidelijking van de Omgevingsvisie. De overige aandachtspunten worden betrokken bij de nadere uitwerking van het waterveiligheidsbeleid.	

	volwaardige positie voor bewoners bij besluiten over de waterveiligheid van Parkhaven.		
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener geeft aan dat op pagina 11, in navolging van andere provincies, het Rijk en de eigen Strategische Agenda Flevoland, bodem en water sturend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes, in plaats van medebepalend. Volgens de indiener blijft Flevoland alleen op lange termijn onderdeel van een veilige en leefbare delta wanneer bodem en water daadwerkelijk sturend worden gemaakt en structureel in het watersysteem wordt geïnvesteerd.	Wij onderschrijven het belang van water en bodem als fundament voor een toekomstbestendig Flevoland. De beschikbaarheid van voldoende water, een goed functionerend watersysteem en een gezonde bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor veel van de ambities uit de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie kiest echter voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarbij worden water en bodem nadrukkelijk meegewogen bij ruimtelijke keuzes, naast andere belangen zoals natuur, wonen, economie, landbouw en energie. De formulering dat water en bodem medebepalend zijn, sluit aan bij deze integrale afweging.	Geen wijziging
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener verzoekt om op pagina 39 'circulariteit' toe te voegen: "Digitalisering, Innovatie, een toekomstbestendig energiesysteem, technologie en circulariteit fungeren als drijvende krachten van deze toekomstbestendige Economische ecosystemen"	Wij onderschrijven het belang van circulariteit als essentieel onderdeel van een toekomstbestendige economie. In de Omgevingsvisie komt circulariteit op verschillende plekken terug, onder andere als uitgangsprincipe voor versterking van de innovatieve economische ecosystemen. Een aantal zienswijzen heeft aanleiding gegeven om dit krachtiger neer te zetten. Echter, wij zien geen aanleiding om dit begrip op deze plek explicieter te benoemen, omdat circulariteit geen drijvende kracht is, maar een fundamenteel uitgangspunt voor	Geen wijziging

		handelen binnen de ecosystemenontwikkeling. De tekst blijft daarom op dit punt ongewijzigd.	
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener verzoekt om op pagina 109 als bullet toe te voegen: "Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt expliciet betrokken hoe natuurwaarden en ecologische kwaliteit worden behouden en versterkt"	Wij delen dat natuur en ecologische kwaliteit belangrijke onderdelen zijn van een toekomstbestendige fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie zijn deze aspecten daarom al onderdeel van de integrale afweging van belangen, waarin onder meer ook wonen, economie, landbouw en water een rol spelen. De door u voorgestelde toevoeging legt nadruk op een expliciete en afzonderlijke beoordeling van natuur bij iedere ontwikkeling. Dit vraagt om een verdere concretisering en prioritering binnen de afweging die niet past bij het abstractieniveau en de integrale benadering van de Omgevingsvisie. Wij zien daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Het belang van natuur wordt wel meegenomen binnen de bredere afweging van ontwikkelingen en krijgt nadere invulling in vervolgbeleid en uitwerking.	Geen wijziging
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener verzoekt om op pagina 110/111 onder 'realisatie van een goede milieukwaliteit' en 'gezonde leefomgeving' toe te voegen: "Door nieuwe ontwikkelingen kan de gezondheid, klimaatbestendigheld en de leefomgeving onder druk komen te staan. Waar dit speelt moeten belangen zorgvuldig worden afgewogen, waarbij	U wijst terecht op de mogelijke effecten van ontwikkelingen op de leefomgeving en het welzijn van inwoners. In de Omgevingsvisie is het thema gezonde leefomgeving onderdeel van de integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarbij worden	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.8 Milieu en leefomgeving – Realiseren van goede omgevingskwaliteit: Een gezonde fysieke leefomgeving is een nieuw onderwerp dat in de Omgevingswet is opgenomen. Als

	de effecten op de gezondheid van de inwoners zwaarwegend zijn. Bij nieuwe ontwikkelingen, zoals woningbouw, wordt daarom rekening gehouden, met de ligging ten opzichte van bestaande en toekomstige infrastructuur, om een toename van geluidsbelasting en negatieve gezondheidseffecten zoals fijnstof te voorkomen”	verschillende belangen, waaronder gezondheid, in samenhang afgewogen. Uw zienswijze geeft aanleiding om dit punt op hoofdlijnen explicieter te benoemen. In de Omgevingsvisie wordt verduidelijkt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen ook de effecten op gezondheid en leefomgeving worden betrokken in de afweging. De nadere beoordeling van concrete effecten, zoals geluid en luchtkwaliteit, vindt plaats in vervolgonderzoeken en bij de uitwerking van plannen, bijvoorbeeld in het kader van milieueffectrapportages en besluitvorming per ontwikkeling.	provincie moeten we gezondheid expliciet meewegen in ons omgevingsbeleid. **Bij ruimtelijke ontwikkelingen wegen we de gevolgen voor de gezondheid mee. Daarbij betrekken we gezondheidsrisico’s die samenhangen met onder meer klimaatverandering, milieubelasting en infectieziekten.** Voor zover nodig wordt een nadere uitwerking opgenomen in een omgevingsprogramma.
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener verzoekt om op pagina 111: een provinciaal belang toe te voegen met betrekking tot klimaatadapatatie en klimaatmitigatie	Wij onderschrijven het grote belang van klimaatadaptatie en mitigatie voor de toekomstbestendigheid van Flevoland. Deze onderwerpen maken daarom integraal onderdeel uit van de Omgevingsvisie en zijn verwerkt in verschillende provinciale belangen en strategieën, zoals de inzet op een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving en het robuust omgaan met water en bodem.	Geen wijziging
Inwoner te Lelystad (#3522403)	De indiener verzoekt op om pagina 119 ervoor te zorgen dat de visie op landbouw een bouwsteen wordt van de omgevingsvisie door aan de tekst: "De uitdaging van de sector is om te blijven voldoen aan de veranderende wensen van de consument en tegelijkertijd duurzaam, met oog voor dierenwelzijn, natuur en gezondheid en	Dank voor uw suggestie om in de Omgevingsvisie een groeidoel van 25% biologische landbouw, stimulering van kringlooplandbouw en een reductie van 90% van gewasbeschermingsmiddelen op te nemen.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.10 landbouw – Doorontwikkeling innovatie voor een rendabele en toekomstbestendige landbouw: ~~Ons principe is dat in 2050 met goede bedrijfsvoering en innovaties~~

	omgevingsbewust te blijven produceren, toe te voegen: "Wij streven naar dat de biologische landbouw in Flevoland zal groeien tot 25%, stimuleren kringlooplandbouw en zetten in op een reductie van gewasbeschermingsmiddelen met 90%"	De Omgevingsvisie beschrijft de maatschappelijke doelen die de provincie wil bereiken op het gebied van onder andere landbouw, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, biodiversiteit, klimaat en een gezonde leefomgeving. De provincie kiest daarbij niet voor één specifieke productiewijze of landbouwsysteem. Verschillende vormen van landbouw kunnen bijdragen aan deze doelen. De door de indiener genoemde ambities voor biologische landbouw, kringlooplandbouw en vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sluiten aan bij de bredere verduurzamingsopgave van de landbouw. De keuze voor een specifieke productiewijze, zoals biologische landbouw, is echter in de eerste plaats een ondernemerskeuze. De provincie ondersteunt ondernemers bij de transitie naar een toekomstbestendige landbouw, maar schrijft niet voor volgens welke productiewijze zij moeten produceren. Om die reden nemen wij de voorgestelde doelstellingen voor biologische landbouw en kringlooplandbouw niet als afzonderlijke streefwaarden op in de Omgevingsvisie.	~~de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% is gereduceerd.~~ **Ons principe is dat in 2050, in lijn met de richtinggevende ambitie van de landbouwsector, het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 90% is verminderd. Goede bedrijfsvoering en innovaties, waaronder robotica, kunstmatige intelligentie en de ontwikkeling en beschikbaarheid van nieuwe resistente gewassen, dragen hieraan bij.**

		In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat "Ons principe is dat in 2050 met goede bedrijfsvoering en innovaties de inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen met 75% is gereduceerd." Het opnemen van een afwijkend percentage elders in de visie zou kunnen leiden tot onduidelijkheid en vermindert de samenhang van de Omgevingsvisie. Wel wordt het percentage in de visie aangepast in lijn met de uitspraken die zijn gedaan in de visie op landbouw 2050.	
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	De indieners spreken hun waardering uit over de visie en het feit dat de gemeente een lange termijnvisie maakt. De indieners blijven graag betrokken bij de ontwikkelingen en koers van Flevoland richting 2050.	Dank voor het compliment. Wij waarderen uw betrokkenheid en inbreng.	Geen wijziging
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	De indieners geven aan kennis te hebben genomen van de toekomstscenario's en beleidsperspectieven voor Oosterwold fase 2. Zij stellen met plezier in het gebied te wonen en werken en hun activiteiten daar ook in de toekomst te willen voortzetten. Hoewel zij het belang van provinciale sturing op hoofdlijnen erkennen, hebben zij bezwaar tegen scenario's waarin het gebied wordt aangewezen voor grootschalige openbare groenontwikkeling, intensieve verstedelijking of een bedrijventerrein. Volgens de indieners zouden dergelijke ontwikkelingen de woonkwaliteit, economische vitaliteit en het landelijke karakter van het gebied aantasten. Daarom achten zij de voorgestelde scenario's en perspectieven in hun	Dank voor uw zienswijze en uw betrokkenheid bij de toekomst van Oosterwold Fase 2. Wij waarderen dat u aangeeft hoe belangrijk de huidige woonkwaliteit, het ondernemerschap en de landelijke identiteit van het gebied voor u zijn. In de Omgevingsvisie zijn voor verschillende gebieden gebiedsuitwerkingen opgenomen. Deze zijn bedoeld als verkennende en richtinggevende beelden voor de lange termijn en vormen geen concrete of vastgestelde keuzes voor specifieke locaties.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.

	huidige vorm niet werkbaar voor bewoners, ondernemers en de leefomgeving. De indieners geven aan sinds 2014 actief betrokken te zijn bij de ontwikkeling van Oosterwold en in overleg met gebiedsregisseurs plannen te hebben uitgewerkt voor Oosterwold fase 2. Volgens de indieners zouden deze plannen worden doorkruist wanneer gronden verplicht worden ingezet voor grootschalig openbaar groen, (hoog)stedelijke verdichting of een bedrijventerrein. De indieners stellen dat dit afbreuk doet aan de sinds 2014 gedane investeringen en voorbereidingen. Daarom pleit de indiener voor een gelijkwaardige en constructieve samenwerking tussen provincie, gemeente, bewoners, agrarische ondernemers en grondeigenaren. De indieners zijn van mening dat de bestaande initiatieven laten zien dat ruimtelijke opgaven goed kunnen worden gecombineerd met de belangen van de lokale gemeenschap. De indieners wijzen de drie voorgestelde perspectieven in hun huidige vorm af, maar zien kansen voor een hybride maatwerkoplossing voor Oosterwold fase 2. Volgens de indieners zouden elementen uit de verschillende scenario's moeten worden gecombineerd tot een nieuw perspectief waarin zelfredzaamheid, gemeenschapsvorming, lokale initiatieven en een extensief, landelijk en duurzaam woonmilieu centraal staan. Hoogstedelijke verdichting en intensieve woningbouw worden daarbij afgewezen. De indieners zijn van mening dat een dergelijke aanpak kan bijdragen aan de woon- en milieuopgaven, terwijl tegelijkertijd	Wij begrijpen dat deze beelden vragen oproepen over de toekomstige ontwikkeling van uw gebied. De verdere uitwerking van beleid en plannen zal primair door de gemeente Zeewolde plaatsvinden binnen de kaders van de vastgestelde intergemeentelijke structuurvisie en daarbij zal zij medeoverheden, bestaande bewoners, bedrijven en gebiedskwaliteiten nadrukkelijk moeten betrekken en meewegen in de afwegingen. Uw zienswijze geeft aanleiding om in de Omgevingsvisie duidelijker te benoemen dat de gebiedsuitwerkingen geen vaststaande keuzes zijn en dat bij de verdere uitwerking door de gemeente rekening moet worden gehouden met de bestaande situatie en kwaliteiten van het gebied.	

	ruimte blijft voor wonen, werken, recreatie en een duurzame ontwikkeling van de agrarische sector.		
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	De indieners brengen een zienswijze in het kader van Oosterwold Fase 2. De volgende punten betreffen concrete standpunten, voorkeuren en verzoeken van de indieners. 1: De indieners geven aan bereid te zijn bij te dragen aan de provinciale woningbouwopgave door transformatie van agrarische gronden mogelijk te maken. Daarbij stellen zij als voorwaarde dat de regie en zeggenschap over de ontwikkeling bij de zittende grondeigenaren blijft. De indieners hebben bezwaar tegen scenario's waarbij zij zouden moeten vertrekken of waarbij hun gronden een bestemming krijgen als natuurgebied of bedrijventerrein. Volgens hen moet de transformatie op een organische en marktgerichte wijze plaatsvinden, met ruimte voor privaat initiatief en in samenwerking met gemeente en provincie. Daarnaast achten zij een sturende rol van de overheid bij de aanleg van de hoofdinfra wenselijk.	Wij begrijpen uw wens om regie te houden over de invulling van uw gronden en om op een organische en gebiedseigen manier bij te dragen aan de ontwikkeling. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document dat op hoofdlijnen richting geeft en geen keuzes maakt voor specifieke ontwikkelmodellen of afspraken over eigendom en zeggenschap. In de Omgevingsvisie wordt wel benadrukt dat de verdere uitwerking plaatsvindt in samenwerking met betrokken partijen en met oog voor bestaande initiatieven, belangen en gebiedskwaliteiten. Uw inzet en plannen vormen daarbij een belangrijke input voor het vervolgproces. De concrete afweging tussen publieke belangen, woningbouwopgaven en ontwikkelvormen vindt plaats in de nadere uitwerking en gebiedsprocessen, in samenwerking tussen provincie, gemeente en betrokken partijen.	Geen wijziging
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	2: De indieners verzoeken om bij de ontwikkeling van Oosterwold fase 2 aan te sluiten bij de uitgangspunten van Oosterwold fase 1. Zij pleiten voor grondgebonden woningbouw in een landelijke setting op ruime, groene kavels, in plaats van grootschalige woningbouw of	Wij begrijpen uw wens om de kenmerken van Oosterwold Fase 1, zoals het landelijke woonmilieu en de ruime opzet, ook in de toekomst te behouden en zorgvuldig vorm te geven.	Geen wijziging

	intensieve bedrijvigheid. Daarnaast vragen zij om een hoogwaardig architectonisch kwaliteitskader om de ruimtelijke kwaliteit en het landelijke karakter van het gebied te waarborgen. Volgens de indieners draagt deze aanpak bij aan een aantrekkelijk en onderscheidend woonmilieu dat aansluit bij de identiteit van het gebied.	De Omgevingsvisie beschrijft op strategisch niveau de ontwikkelrichtingen voor Flevoland en maakt geen keuzes voor specifieke woningtypen, dichtheden of architectonische kaders. De door u genoemde aspecten maken onderdeel uit van de nadere uitwerking op gemeentelijk en gebiedsniveau. De in de Omgevingsvisie opgenomen gebiedsuitwerkingen zijn richtinggevend en verkennend van aard. Bij de verdere uitwerking wordt rekening gehouden met de identiteit en kwaliteiten van het gebied en wordt samen met betrokken partijen gezocht naar passende invulling. Uw aandachtspunten ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit en samenhang worden daarbij betrokken, maar leiden niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	3: De indieners pleiten ervoor om bij de ontwikkeling van Oosterwold fase 2 lering te trekken uit de infrastructurele knelpunten van fase 1. Zij zijn van mening dat de overheid regie moet voeren over de hoofd-infrastructuur, waaronder het watersysteem, de riolering, nutsvoorzieningen en ontsluitingswegen. De verdere inrichting en ontwikkeling van kavels zou volgens de indieners aan het initiatief van grondeigenaren moeten worden overgelaten. Zij stellen dat deze aanpak kansen biedt om de woningbouwopgave snel, marktconform en met behoud van landschappelijke kwaliteit te	Wij delen het belang van een goed functionerende hoofdinfrastructuur als randvoorwaarde voor een toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied. De Omgevingsvisie geeft op hoofdlijnen richting aan de rol van de provincie en andere overheden bij dergelijke opgaven, waarbij de provincie een regisserende rol vervult. De concrete invulling van verantwoordelijkheden voor voorzieningen zoals water, riolering, ontsluiting en nutsvoorzieningen is onderdeel van de nadere uitwerking in	Geen wijziging

	realiseren, zonder infrastructurele risico's voor het gebied.	programma's en gebiedsprocessen. Hier worden ook de lessen uit eerdere fasen, zoals Oosterwold Fase 1, nadrukkelijk betrokken. Uw aandachtspunt wordt daarom meegenomen in de verdere uitwerking van de ontwikkeling van Oosterwold Fase 2, maar leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.	
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	4: De indieners maken bezwaar tegen een tracé voor de toekomstige 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen-Ens door of nabij Oosterwold fase 2. Volgens hen zou dit de ontwikkeling van een hoogwaardig landelijk woonmilieu belemmeren en negatieve gevolgen hebben voor de woningbouwontwikkeling en de landschappelijke kwaliteit van het gebied. Zij verzoeken de provincie zich in te zetten voor een alternatief tracé langs bestaande grootschalige infrastructuur, bij voorkeur parallel aan de A6. Daarnaast spreken de indieners zich uit tegen de vestiging van een datacenter in Oosterwold fase 2 vanwege het hoge elektriciteits- en waterverbruik.	Wij begrijpen uw zorgen over de impact van een hoogspanningsverbinding en een eventuele komst van een datacenter op de leefomgeving, het landschap en de ontwikkelmogelijkheden van het gebied. De Omgevingsvisie beschrijft de ruimtelijke opgaven op hoofdlijnen. Op de kaart is het tracé van de hoogspanningsverbinding ingetekend volgens het zorgvuldig afgewogen regioadvies. Voor de volledigheid zullen wij ook het voorkeurstracé van het Rijk opnemen. Concrete keuzes over tracés van hoogspanningsverbindingen worden op nationaal niveau gemaakt en vallen buiten de reikwijdte van de Omgevingsvisie. Voor dit gebied bestaan op dit moment geen concrete plannen voor de vestiging van een datacenter. Een locatiekeuze voor een eventueel datacenter wordt nader uitgewerkt in vervolgbeleid en de daarvoor dienende besluitvormingstrajecten. Gelet op deze	Kaartaanpassing: Visiekaart en themakaart energie: Regioadvies en voorkeurstracé Rijk 380kV zijn beiden opgenomen

		punten zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie hierop aan te passen.	
Mede-eigenaren gronden en ondernemers Zeewolde (#3523314)	5: De indieners wijzen erop dat binnen Oosterwold fase 2 bestaande erfkavels aanwezig zijn waar de basisinfrastructuur veelal al beschikbaar is. Zij stellen voor te onderzoeken of op dergelijke locaties ruimte kan worden geboden aan kleinschalige, grondgebonden woningbouw. Volgens de indieners kan dit een efficiënte manier zijn om op korte termijn bij te dragen aan de woningbouwopgave zonder omvangrijke infrastructurele investeringen. Zij geven aan hierover graag mee te denken met provincie en gemeente.	Wij waarderen uw suggestie om bestaande erfkavels in Oosterwold Fase 2 te onderzoeken als mogelijke locatie voor kleinschalige, grondgebonden woningbouw. Het benutten van bestaande erven kan kansen bieden voor zorgvuldig ruimtegebruik en een bijdrage aan de woningbouwopgave. Voor Oosterwold Fase 2 beschrijven wij in de omgevingsvisie samen met de gemeenten Almere en Zeewolde te willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor woningbouw, met behoud van zoveel mogelijk landelijk gebied en aansluiting op de Eemvallei. Oosterwold Fase 2 is daarnaast aangeduid als verwevingsgebied binnen het robuust polderraamwerk, waar nieuwe functies zorgvuldig worden afgewogen en ingepast. De mogelijkheid om bestaande erfkavels te benutten kan bij de verdere gebiedsgerichte uitwerking worden onderzocht langs de lijnen van de gebiedstypen van het robuust polderraamwerk. Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. Wij nemen uw suggestie wel mee als aandachtspunt in het vervolgonderzoek.	Geen wijziging
Inwoner te Noordoostpolder (#3523416)	De indiener stelt dat de ontstaansgeschiedenis van Flevoland onjuist wordt weergegeven. Volgens de indiener was de Noordoostpolder	Dank voor uw zienswijze en uw toelichting op de ontstaansgeschiedenis van Flevoland.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 2 Opgaven voor Flevoland – 2.1 Inleiding:

	primair bedoeld voor landbouw en voedselproductie, terwijl Oostelijk en Zuidelijk Flevoland vooral zijn ontwikkeld om ruimte te bieden aan woningbouw, recreatie en verstedelijking ter ontlasting van de Randstad. Daarnaast wijst de indiener erop dat de economische omstandigheden tegenwoordig wezenlijk verschillen van die in de jaren vijftig en zestig. De indiener verwacht dat inflatie, afnemende koopkracht en stijgende lasten de economische positie van Nederlandse huishoudens onder druk zetten en acht dit een belangrijke context voor toekomstige ontwikkelingen in Flevoland.	U wijst terecht op de verschillende accenten die bij de ontwikkeling van de Noordoostpolder en de latere polders zijn gelegd. De Omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de ontwikkeling van Flevoland en de opgaven die daaraan ten grondslag lagen. Daarbij is gekozen voor een beknopte en integrale beschrijving, waarin meerdere doelen – zoals landbouw, wonen en ruimte voor groei – samen worden benoemd. Uw zienswijze geeft aanleiding om deze passage licht te verduidelijken door explicieter te maken dat de accenten per polder en periode verschilden. Hiermee wordt de historische ontwikkeling nauwkeuriger weergegeven, zonder af te doen aan het strategische karakter van de Omgevingsvisie. De overige punten die u aanhaalt over economische ontwikkelingen en bevolkingsgroei worden in de Omgevingsvisie op andere plaatsen integraal meegenomen in de afwegingen voor de toekomst van Flevoland.	Flevoland is ontworpen en ingepolderd voor grote (nationale) opgaven. Het ging om waterveiligheid, voedselzekerheid, overloopgebied van de Randstad voor de groeiende bevolking en verbindingen tussen regio's met het noorden en oosten van Nederland. De accenten in deze opgaven verschilden per periode en per polder. **De Noordoostpolder werd in eerste instantie primair ontwikkeld voor landbouw en voedselproductie, in het kader van de nationale opgave tot zelfvoorziening. Bij de latere polders, Oostelijk en Zuidelijk Flevoland, kwam daarnaast een sterkere nadruk te liggen op verstedelijking, recreatie en het opvangen van de bevolkingsgroei in de Randstad.**
Inwoner te Noordoostpolder (#3523416)	De indiener verwijst naar de oorspronkelijke doelen van de Zuiderzeewerken, namelijk waterveiligheid door de aanleg van de Afsluitdijk, het vergroten van de voedselvoorziening door inpoldering en het creëren van economische en sociale meerwaarde. Daarbij wijst de indiener op het	In hoofdstuk 2 van de Omgevingsvisie worden de belangrijkste ontwikkelingen en opgaven voor Flevoland beschreven. Deze zijn gebaseerd op gangbare nationale en internationale inzichten en vormen de basis voor de strategische keuzes in de visie.	Geen wijziging

	beleid van Sicco Mansholt, waarin voedselproductie, zelfvoorziening en de ontwikkeling van nieuwe landbouwgronden centraal stonden. Volgens de indiener wijkt de ontwerp-Omgevingsvisie af van deze oorspronkelijke uitgangspunten door uit te gaan van sterke bevolkingsgroei en een toenemende ruimtevraag voor wonen, werken en voorzieningen. De indiener stelt dat deze bevolkingsgroei voortkomt uit Europees beleid en kan leiden tot spanningen, een afname van de veiligheid en een verminderde zelfvoorzienendheid. Daarnaast uit de indiener zorgen over ontwikkelingen zoals digitalisering en elektrificatie, die volgens hem ten koste kunnen gaan van privacy en individuele vrijheid. Verder stelt de indiener dat de economische vooruitzichten minder gunstig zijn dan verondersteld, met risico's op afnemende koopkracht, hogere werkloosheid en een grotere druk op sociale voorzieningen. Ten aanzien van klimaatverandering is de indiener van mening dat de Omgevingsvisie uitgaat van verouderde inzichten. Daarbij wordt verwezen naar recente onderzoeken en scenario's die volgens de indiener aanleiding geven om de aannames over klimaatextremen en het draagvlak voor het huidige klimaatbeleid te heroverwegen. Volgens de indiener houdt de Omgevingsvisie hier onvoldoende rekening mee.	De beschreven opgaven geven een weergave van de ontwikkelingen waarmee de provincie rekening houdt bij het vormgeven van het omgevingsbeleid. Uw opmerkingen over klimaat, bevolkingsontwikkeling en economische ontwikkelingen worden als zienswijze betrokken bij de bredere afwegingen, maar geven geen aanleiding om de beschrijving van de opgaven in de Omgevingsvisie aan te passen.	
Inwoner te Noordoostpolder (#3523416)	De indiener stelt dat de bijdrage van Europa en Nederland aan de mondiale CO_2-uitstoot beperkt is en dat de afname van de Europese uitstoot volgens hem niet uitsluitend aan klimaatbeleid kan worden toegeschreven.	De Omgevingsvisie is geen document waarin deze ontwikkelingen normatief worden beoordeeld of afzonderlijke oorzaken centraal worden gesteld, maar waarin zij worden beschouwd als	Geen wijziging

	Volgens de indiener hangt deze afname ook samen met een afnemend aandeel van Europa in de wereldeconomie. De indiener is van mening dat het Europese en Nederlandse klimaatbeleid slechts een geringe invloed heeft op de mondiale uitstoot en daarmee op klimaatverandering. Daarom stelt hij dat de inzet op klimaatmaatregelen, belastingen en verplichtingen onvoldoende is onderbouwd. Volgens de indiener zou de aandacht beter kunnen worden gericht op voorlichting, het vergroten van de koopkracht, technologische innovatie en de ontwikkeling van moderne kernenergie. Met betrekking tot drinkwater merkt de indiener op dat de Omgevingsvisie uitgaat van een toenemende vraag naar drinkwater en een afnemende beschikbaarheid. De indiener benadrukt dat het volgens hem tot de zorgplicht van de provincie behoort om voldoende drinkwaterbronnen beschikbaar te houden en rekening te houden met de beschikbaarheid van water bij nieuwe ontwikkelingen.	gegeven ontwikkelingen waarmee in het omgevingsbeleid rekening wordt gehouden. Bedankt voor uw reflectie op de beschrijving van de ontwikkeling van de drinkwatervraag en de beschikbaarheid van water in Flevoland. De toenemende druk op de drinkwatervoorziening is gebaseerd op een samenhang van factoren, waaronder bevolkingsontwikkeling, economische groei en veranderingen in het watersysteem. Uw zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de beschrijving van deze opgave aan te passen. Uw opmerkingen worden wel betrokken bij de bredere afwegingen in de verdere uitwerking van het beleid.	
Inwoner te Noordoostpolder (#3523416)	De indiener vindt dat het provinciaal belang rond digitale infrastructuur een te positief beeld schetst van datacenters, waarbij volgens hem vooral voordelen worden benoemd en mogelijke risico's onvoldoende aandacht krijgen. De indiener vraagt zich af of inwoners voldoende zijn geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van digitalisering, datacenters en aanverwante technologische ontwikkelingen. Daarnaast verwijst de indiener naar uitspraken en onderzoeken die volgens hem wijzen op mogelijke gezondheidsrisico's van datacenters	Wij begrijpen de zorgen van indiener over de mogelijke gevolgen van datacenters, militaire functies en andere vitale infrastructuur voor de gezondheid, veiligheid en leefomgeving van inwoners. De Omgevingsvisie beschrijft de gewenste ontwikkeling van Flevoland op strategisch niveau en maakt daarbij een integrale afweging tussen onder meer wonen, economie, energie, waterveiligheid en een veilige en gezonde leefomgeving.	Geen wijziging

	en stelt dat deze risico's nadrukkelijker in de visie zouden moeten worden betrokken. Volgens de indiener is meer aandacht nodig voor de mogelijke maatschappelijke en gezondheidskundige gevolgen van verdere digitalisering. Daarnaast stelt de indiener dat de aanwezigheid van strategische voorzieningen, zoals datacenters en militaire locaties, de kwetsbaarheid van Flevoland zou kunnen vergroten. Daarom pleit de indiener voor meer aandacht voor de veiligheidsaspecten van deze ontwikkelingen.	Datacenters worden niet zonder meer toegestaan. De Omgevingsvisie stelt voorwaarden aan de noodzaak, duurzaamheid en inpassing ervan. Ook wordt erkend dat de schaal, de energievraag en de invloed op de leefomgeving vragen om een zorgvuldige locatiekeuze en ruimtelijke inpassing. De door indiener genoemde locaties zijn in de Omgevingsvisie niet aangewezen als concrete locaties voor nieuwe datacenters. De genoemde gezondheidskundige verbanden en veiligheidsrisico's geven geen concrete en voldoende onderbouwde aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen. De effecten en benodigde maatregelen kunnen worden beoordeeld wanneer sprake is van een concreet initiatief. Deze beoordeling vindt plaats binnen de daarvoor geldende planvorming en besluitvorming, waarbij de gevolgen voor een gezonde en veilige leefomgeving en de samenloop met kwetsbare of vitale functies worden betrokken. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie naar aanleiding van deze zienswijze aan te passen.	
Inwoner te Noordoostpolder (#3523416)	De indiener uit bezwaren tegen de inzet op windenergie en verwijst daarbij naar onderzoeken en publicaties over mogelijke milieueffecten en gevolgen voor mens en dier. Daarnaast stelt de indiener dat de economische	In de Omgevingsvisie wordt de energietransitie op hoofdlijnen beschreven als een belangrijke opgave voor Flevoland. Daarbij wordt uitgegaan van bestaande nationale en provinciale	Geen wijziging

	levensduur van windturbines beperkt is en dat de kosten en baten daarom opnieuw zouden moeten worden afgewogen. Verder wijst de indiener op meldingen van sterfte onder vogels en vleermuizen als gevolg van windturbines. Volgens de indiener hebben windparken negatieve effecten op natuurwaarden, het landschap en de leefomgeving. Ook stelt de indiener dat windenergie geen stabiele elektriciteitsvoorziening kan garanderen en kan bijdragen aan netcongestieproblemen. Op basis van deze argumenten vraagt de indiener zich af of de provincie inwoners voldoende heeft geïnformeerd over de mogelijke nadelige effecten van windenergie.	beleidskaders waarin verschillende vormen van duurzame energie, waaronder windenergie, een rol spelen. De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat geen inhoudelijke beoordeling van afzonderlijke technologieën, zoals windenergie, of van de door u genoemde effecten. Uw zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de beschrijving van de energietransitie of de rol van windenergie in de Omgevingsvisie aan te passen.	
Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener kan zich niet vinden in de voorgestelde woningbouwuitbreiding aan de zuidzijde van Zeewolde. Volgens de indiener leidt deze uitbreidingsrichting tot aantasting van de bossen die een belangrijk onderdeel vormen van de identiteit, recreatieve waarde, natuurkwaliteit en leefomgeving van het dorp. De indiener is van mening dat de woningbouwopgave ook kan worden ingevuld door inbreiding en het benutten van bestaande locaties, zonder dat hiervoor bosgebieden hoeven te verdwijnen. Daarom verzet de indiener zich tegen woningbouw ten zuiden van de huidige kern en pleit hij ervoor dat provincie en gemeente zoeken naar alternatieve oplossingen die zowel voorzien in de woningbehoefte als de groene structuur en landschappelijke kwaliteiten van Zeewolde behouden. Volgens de indiener zijn hiervoor	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.3.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.

	voldoende alternatieve mogelijkheden beschikbaar.		
Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener geeft aan dat de komst van de Kazerne op de locatie Spiekweg een rijksoverheid inpassing is. De kazerne zal werkgelegenheid met zich meebrengen, maar kan niet de reden zijn waarom de (H)OV er dan zal zijn. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt al aangehaald dat ontsluiting en verbinding van de stad/dorpskernen optimaal ingericht moet zijn. De Kazerne is daar niet rand voorwaardelijk in. Volgens de indiener is het beter om deze passage aan te passen: Met robuuste (H)OV verbindingen is er verbinding met het defensieterrein en de omliggende gemeenten op het Oude Land en naar Oosterwold met Almere en Lelystad.	Wij onderschrijven dat de ontwikkeling van de kazerne niet de enige aanleiding is voor het verbeteren van de openbaarvervoerverbindingen van Zeewolde. In de Omgevingsvisie wordt bereikbaarheid juist in samenhang bezien met de bredere ontwikkeling van de leefregio, waaronder wonen, werken en voorzieningen. Tegelijkertijd zien wij kansen om de ontwikkeling van Defensie te verbinden met de ontwikkeling van Zeewolde en de omliggende regio. In de Omgevingsvisie benoemen we daarom de relatie met kansen voor onder andere nieuwe werkgelegenheid, hoogwaardige voorzieningen en robuuste (H)OV-verbindingen binnen de gemeente en met omliggende gemeenten. Daarmee wordt niet bedoeld dat de komst van de kazerne de enige reden of randvoorwaarde is voor deze OV-verbindingen. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener dient een zienswijze is over de volgende quote: '*Om het draagvlak voor voorzieningen en de kwaliteit van het centrum te vergroten, willen we samen met Zeewolde inzetten op inbreiding in en rond het centrum.*'	Wij begrijpen uw zorgen over de mogelijke aantasting van karakteristieke elementen. In de Omgevingsvisie wordt inbreiding genoemd als één van de mogelijke richtingen om het centrum van Zeewolde te versterken. Dit betreft	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 4.2 Sterke leefregio's – gebiedsuitwerkingen, Zeewolde en randgemeenten en randmeren: Om het draagvlak voor voorzieningen en de kwaliteit van

	Voor inbreiding in en rond het centrum is volgens de indiener minimale ruimte. De enige ruimte is de groene as van het centrum richting de Spiekweg. Die groene as moet blijven bestaan omdat die het ontwerp van Zeewolde op meerdere manieren karakteriseert. Het is onbestaanbaar dat de provincie samen met Zeewolde gaat nadenken hoe dit volgebouwd kan worden. De indiener stelt voor om deze passage te schrappen.	een verkenning op hoofdlijnen en geen concreet plan om specifieke groengebieden te bebouwen. Wij delen het belang van het behoud van kwalitatieve en karakteristieke ruimtelijke structuren. Uw zienswijze geeft aanleiding om de tekst op dit punt te verduidelijken, zodat duidelijker wordt dat bij eventuele inbreidingsmogelijkheden zorgvuldig wordt omgegaan met bestaande kwaliteiten, zoals groenstructuren en de opzet van het dorp. Dit leidt echter niet tot het schrappen van de passage, aangezien het verkennen van mogelijkheden voor inbreiding onderdeel blijft van een bredere afweging in de verdere uitwerking samen met de gemeente Zeewolde.	het centrum te vergroten, willen we samen met Zeewolde inzetten op inbreiding in en rond het centrum. **Daarbij wordt zorgvuldig omgegaan met bestaande ruimtelijke kwaliteiten, zoals groenstructuren en karakteristieke elementen van het dorp.**
Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener dient een zienswijze is over de volgende quote: *'Daarnaast willen we in gesprek over een zuidelijke uitbreidingsrichting voor woningbouw, omdat voortdurende noordwaartse groei het centrum verzwakt. Ontwikkeling naar het zuiden versterkt juist de draagkracht van het centrum en zorgt voor een meer evenwichtige spreiding van de kern. We onderzoeken samen met Zeewolde hoe we een schaalsprong als onderdeel van een goed functionerende leef regio vorm kunnen geven.'* De indiener geeft aan dat bij deze quote de vraag rijst of de provincie hier niet op de stoel van het bestuur van Zeewolde gaat zitten. Meedenken en advies over dorpsoverstijgende belangen zijn	Voor de beantwoording van deze zienswijze zie paragraaf 2.3.	Voor de tekstuele aanpassing zie paragraaf 2.3.

	natuurlijk van harte welkom, maar het aangeven van richtingen waarin de kern van Zeewolde zich moet begeven zijn zaken die Zeewolde zelf aanpakt en geeft daarbij enkele argumenten. De indiener suggereert deze passage weg te laten.		
Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener dient een zienswijze is over de volgende quote: '*Bij eventuele onttrekking van natuurgebied zoeken we samen met Zeewolde en uitvoeringsorganisaties naar passende compensatie, bijvoorbeeld in het noordoosten.*' De indiener geeft aan dat de onttrekking van het natuurgebied tast de provincie de kernwaardes van het dorp aan. Volgens de indiener is nut en noodzaak van deze ingreep is niet onderbouwd en creëert het een hoop onrust in Zeewolde. Met deze quote neemt de provincie feitelijk de regie over en passeert zij de gemeenteraad en het college van B&W, die als eerste het mandaat hebben voor de ontwikkeling van het dorp. Verder wordt met deze zin duidelijk dat de provincie in deze ontwerp-Omgevingsvisie de bossen in het zuiden van het dorp wil kappen en nieuw bos wil aanplanten in het A-gebied. De provincie wil volgens de indiener het ene ruilen voor het andere, maar vergeet daarbij dat de bossen in het zuiden daar al ruim meer dan 40 jaar staan. En nieuw bos in zijn huidige staat dus meer dan 40 jaar nodig heeft om tot wasdom te komen. Er is nergens aangetoond dat hiervoor noodzaak is, laat staan draagvlak. Deze passage is volgens de indiener onwenselijk en daarom zou de indiener de passage graag geschrapt zien.	Wij begrijpen uw zorg over mogelijke aantasting van bestaande bosgebieden en de waarde die deze hebben voor de identiteit van het dorp. In de Omgevingsvisie is geen sprake van een concreet voornemen om natuurgebieden in Zeewolde te onttrekken. De betreffende passage beschrijft een algemeen beleidsuitgangspunt dat geldt in situaties waarin ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk leiden tot veranderingen in het gebruik van natuurgebieden. Dit uitgangspunt houdt in dat bij eventuele onttrekking zorgvuldig wordt omgegaan met natuurwaarden en dat, waar nodig, compensatie plaatsvindt. Dit is een bestaand en breed toegepast principe binnen ruimtelijk beleid. De Omgevingsvisie bevat geen besluit over concrete ingrepen in het gebied van Zeewolde. Eventuele toekomstige ontwikkelingen worden in samenwerking met de gemeente Zeewolde en andere betrokken partijen afgewogen. Uw zienswijze geeft geen aanleiding om deze passage aan te passen.	Geen wijziging

Inwoner te Zeewolde (#3523435)	De indiener merkt op dat de problematiek van waterplantenoverlast in de Flevolandse wateren volgens hem onvoldoende aandacht krijgt in de ontwerp-Omgevingsvisie. Hij stelt dat deze problematiek al jarenlang vooral reactief wordt aangepakt, wat volgens hem aanzienlijke kosten met zich meebrengt. Daarnaast benadrukt de indiener het belang van een goede waterkwaliteit. De indiener is van mening dat de provincie een ambitieuzere rol zou moeten nemen in het duurzaam verbeteren van de waterkwaliteit en het terugdringen van waterplantenoverlast, zodat de doorvaarbaarheid, de recreatieve mogelijkheden en het beroepsmatige gebruik van de wateren worden vergroot.	Wij herkennen dat ontwikkelingen in het watersysteem, waaronder de groei van waterplanten, gevolgen kunnen hebben voor de bevaarbaarheid, recreatieve mogelijkheden en het gebruik van water door beroepsvaart. De Omgevingsvisie beschrijft de provinciale ambitie en opgaven voor water op strategisch niveau en gaat daarom niet in op specifieke beheer- en onderhoudsvraagstukken. Voor het beheer van de grote wateren, waaronder de randmeren, zijn andere overheden zoals Rijkswaterstaat verantwoordelijk. Daarbij wordt samengewerkt met waterbeheerders en andere betrokken partijen. Uw zienswijze onderstreept het belang van het goed functioneren van wateren voor zowel gebruik als beleving. Dit geeft aanleiding om in de Omgevingsvisie explicieter aandacht te besteden aan het gebruik van water, naast waterkwaliteit en beschikbaarheid. In hoofdstuk 4.4 zal, op basis van uw en andere zienswijzen, meer aandacht besteed worden aan het gebruik van het water. Daarnaast zal op basis van uw zienswijze in hoofdstuk 5.6 een passage toegevoegd over het belang van bevaarbaarheid en gebruikskwaliteit van water voor onder meer beroepsvaart en recreatie.	Tekstuele aanpassing: Hoofdstuk 5.6 Water en bodem – Waterkwaliteit, als slotalinea toevoegen: **Naast de chemische en ecologische kwaliteit is ook het gebruik van water van belang. Goed functionerende en bevaarbare wateren zijn belangrijk voor de beroepsvaart en recreatievaart. De provincie agendeert deze belangen en werkt, vanuit haar eigen taken en verantwoordelijkheden, samen met het Rijk, waterschappen, gemeenten en andere betrokken beheerders aan een goede balans tussen waterkwaliteit, ecologie en gebruik.**

Inwoner (#3518572)	De indiener draagt een aantal punten aan: 1. De indiener roept op tot het beschermen van de landbouwgrond	In de Omgevingsvisie is landbouw een belangrijke pijler. In hoofdstuk 5 is een afwegingskader opgenomen waarin expliciet wordt ingegaan op het zorgvuldig omgaan met landbouwgrond in samenhang met andere ruimtelijke opgaven. Daarbij wordt steeds een integrale afweging gemaakt tussen onder andere landbouw, wonen, energie en natuur. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
	2: De indiener geeft ons mee dat woningbouw alleen mogelijk is als infrastructuur, het energie net, drinkwater en voorzieningen meekunnen.	Wij herkennen het belang van deze samenhang voor een goede leefkwaliteit. In de Omgevingsvisie is dit uitgangspunt al een belangrijk onderdeel van de gekozen koers. Woningbouw wordt nadrukkelijk bezien in samenhang met bereikbaarheid, energie, water en voorzieningen. Deze integrale benadering is uitgewerkt in de strategieën en het thematisch afwegingskader van de visie. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Uw zienswijze bevestigt het belang van deze samenhang, zoals deze reeds in de visie is opgenomen en in de verdere uitwerking in programma's nader wordt geconcretiseerd.	Geen wijziging
	3. De indiener vraagt ons toe te lichten waarom 100.000 woningen nodig zijn.	Dank voor uw vraag om een nadere toelichting op de noodzaak van de bouw van circa 100.000 woningen en de effecten daarvan op de leefbaarheid. De woningbouwopgave in Flevoland hangt	Geen wijziging

		samen met een verwachte sterke bevolkingsgroei van Nederland, veranderingen in de samenstelling van huishoudens en de huidige tekorten op de woningmarkt. Deze ontwikkelingen maken het nodig om het woningaanbod aanzienlijk uit te breiden. Tegelijkertijd onderkennen wij dat deze groei impact heeft op de leefomgeving, bijvoorbeeld door druk op infrastructuur, energie, water en voorzieningen. Juist daarom kiest de Omgevingsvisie voor een integrale benadering, waarbij woningbouw altijd wordt bezien in samenhang met deze andere opgaven, zodat de leefbaarheid wordt behouden en waar mogelijk versterkt. Uw zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
	4. De indiener verzoekt om ruimte te maken voor kolen en kernenergie zodat er technologisch praktisch ontwikkeld kan worden.	In de Omgevingsvisie wordt energie benaderd als onderdeel van een bredere opgave, waarbij de provincie stuurt op een samenhangende ontwikkeling van energie, leefomgeving, economie en ruimtegebruik. De Omgevingsvisie biedt ruimte om in de verdere uitwerking keuzes te maken in samenhang met landelijke kaders en ontwikkelingen. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wel nemen wij uw aandachtspunt mee in het besef dat een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening	Geen wijziging

		een belangrijk onderdeel blijft van de verdere uitwerking van het beleid.	
	5. **De indiener verzoekt ons om aandacht te geven aan** sociale veiligheid, ondermijning en overlast.	Wij onderschrijven het belang van een veilige leefomgeving en van aandacht voor sociale veiligheid, ondermijning en overlast. Deze onderwerpen hebben daarom al een plek in de Omgevingsvisie. In hoofdstuk 4.2 is sociale veiligheid onderdeel van het wensbeeld voor sterke leefregio's. Ook benoemen we daar ondermijning expliciet en hebben we aandacht voor het voorkomen van criminele activiteiten in het buitengebied. In hoofdstuk 5.2 is veiligheid daarnaast onderdeel van het versterken van de fysieke en sociale leefbaarheid. De Omgevingsvisie is een strategische visie op hoofdlijnen. Concrete keuzes over middelen en bevoegdheden voor politie en justitie vallen buiten het detailniveau van deze visie. De bestaande passages bieden voldoende basis om het onderwerp veiligheid verder uit te werken. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.	Geen wijziging
	6. De indiener is van mening dat de auto belangrijk blijft en verzoekt ons prioriteit te geven aan de A6 en A27.	De A6 en A27 zijn belangrijk voor de bereikbaarheid van Flevoland. Over de verbreding van de A6 tussen Lelystad - Almere en de A27 zijn afspraken met het Rijk gemaakt. Door herprioritering van Rijksgelden staan deze onder druk,	Geen wijziging

		maar voor Flevoland zijn dit projecten die voorwaardelijk zijn voor de grote woningbouwopgaven. In de omgevingsvisie zijn deze twee onderdeel van de schaalsprong. Zonder deze schaalsprong neemt de druk op het huidige netwerk toe, waardoor woning bouw, leef kwaliteit en economische ontwikkeling ernstig worden belemmerd. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	
	7. De indiener roept op om geen extra provinciale druk uit te oefenen op zero-emissiezones.	Wij begrijpen uw zorg over het behoud van bereikbaarheid en de betaalbaarheid voor inwoners en ondernemers. In de Omgevingsvisie staat een samenhangende benadering centraal, waarbij mobiliteit, leefbaarheid en economie in onderlinge samenhang worden afgewogen. Bereikbaarheid is daarin een belangrijk uitgangspunt. De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat geen specifieke uitwerking van instrumenten zoals zero-emissiezones. Besluitvorming hierover vindt plaats op gemeentelijk en landelijk niveau. Gelet hierop zien wij geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.	Geen wijziging

PROVINCIE FLEVOLAND

Omgevingsvisie Flevoland 2050

Provincie Flevoland | Oktober 2026

